SCRIPTORVM CLASSICORVM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

DEMOSTHENIS
ORATIONES

RECOGNOVIT
BREVIQVE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

S. H. BUTCHER

IN VNIVERSITATE EDINBVRGENSI LITTERARVM GRAECARVM OLIM PROFESSOR

TOMI II PARS I

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

OXONII
Excudebat Vivianus Ridler
Architypographus academicus

FIRST PUBLISHED 1907
REPRINTED 1919, 1926, 1938, 1951, 1955, 1962
PRINTED IN GREAT BRITAIN

ORATIONVM ORDO

TOMVS I

TOMVS II

TOMVS III

CODICVM CATALOGVS

QVI PRAECIPVI FERVNTVR

Familia Prima

S vel Σ. *Parisinus* 2934, membranaceus, saec. x ineuntis. Continet orationes sexaginta, Prooemia, Epistulas quinque primas: desunt Philippi Epistula (xii) et orationis septimae decimae pars extrema. Orationes Prooemia Epistulae hoc ordine leguntur, Or. i–iv, viii, vii, v, vi, ix, x, xi, xxii, xxiv, xxiii, xx, xxi, xviii, xix, xxv, xxvi, lix, xxxvi, xlv, xlvi, xxxvii, xxxviii, xxxii–xxxiv, Prooemia, Epistulae quinque (i, iv, ii, v, iii), Or. xxvii–xxxi, liv, lvi, xlviii, xlvii, lv, l, li, liii, xlix, lii, xxxix–xliv, lvii, lviii, lxi, lx, xiii, xiv, xvi, xv, xvii. Orationibus duabus et viginti adscripta sunt argumenta; versuum (στίχων) numerus plerumque subscriptus; in margine addita sunt scholia quae saec. xi esse videntur et lectionis varietates permultae. Ipsi se librario corrigenti magna fides habenda est, non item ceteris correctoribus.

Codex minusculis scriptus; codicis exemplum uncialibus scriptum fuisse liquet. Huius praestantiam primus intellexit Bekker (*Oratores Attici*, Oxon. 1822–1823). Codicem heliographice expressum edidit E. Leroux, Paris, 1892.

L. *Laurentianus* plut. lvi. 9. 136, partim chartaceus, partim bombycinus: pleraeque orationes saec. xiii vel xiv. Orationes continet hoc ordine collocatas i, ii, iii (manu recenti scriptas), viii, vii, vi, ix, x (desunt quaedam inde a ix. 70 'ἴσως' usque ad x. 2 'ταύτης ἐκεῖνον,' quae supplevit manus recentissima), xi, xxii, xxiv (tribus manibus scriptam, duabus saec. xiv §§ 1–174, postrema saec. xv, ut videtur, §§ 175 sqq.), xx, xviii, xix, xxiii (non eadem quidem manu, sed omnes eadem fere aetate scriptas, saec. xiii vel xiv), xii (manu recentiore).

Huius codicis partes antiquiores, contiones praesertim, Parisino S simillimae. Schultz, qui primus eum investigavit (*de Codicibus Quibusdam ad Orationem Philippicam Tertiam nondum adhibitis*, Berolini), non ex S pendere censuit, sed ex eodem atque S archetypo derivatum esse; ceteri deinde suffragati sunt; sed vide de iis quae gravissime Drerup disputavit (*Antike Demosthenesausgaben*, Leipzig, 1899).

Vind. 1. *Vindobonensis* 70, chartacei pars prima, saec. xv. Parisini S, ut videtur, apographus. Continet orationes i, iii, ii, iv, vi, ix, x, v, viii, vii, xi, xii, xiii, xiv, xv.

Familia Secvnda

A vel Aug. I. *Augustanus* primus, nunc Monacensis 485, membranaceus, saec. x. Continet orationes quinquaginta quattuor hoc ordine conlocatas, iv, i (ab initio mancam), ii, iii (iii cum Libanii argumento, utramque mancam), v (cum Anonymi argumento)—ix, xi, x (xi et x cum traiciendi signis), xxii, xxi, xxiii, xviii, xix, xxiv, xx, xxv, xxvi, liv, lv, xlviii, lvi, xxvii, xxviii, xxix (in fine mancam), xxx, xxxi, xxxvii, xxxv, xxxviii, xxxiv, xxxii, xxxvi, xxxiii, xiii, xiv, xvi, xv, xviii, li (post l repetitam ex alio et emendatiore codice), xliii, xliv, xxxix, xl (deest magna pars), xli, xlix, liii, xlii, l, li, lvii, lviii, xlvii (mutilam): desunt xii, xlv, xlvi, xlvii (pars maxima), lii, lix, lx, lxi, Prooemia et Epistulae.

Suae hic familiae codex est princeps; interpolatione non caret quidem, medium tamen aliquid inter SL et deteriores libros praebet. Varie de eo iudicaverunt viri docti; acquiescendum, opinor, in Andr. Spengelii sententia qui, lectionibus quas in contionibus prima manus dedit accuratius excussis, secundas ei post SL deferendas esse confirmavit. (*Über die Handschrift cod. Augustanus I Monac.*, München, 1872.) Correctorum doctiorum, ut ait Dindorf, saepius manus prodit. Hoc fundamento nititur editio Reiskiana.

Eiusdem familiae praeter alios sunt—

Vrb. *Vrbinas* 113, membranaceus, saec. xi. Continet orationes quindecim. 'Varia codicis manus et lectio referri potest ad familiam Y' (Voemel).

s. *Parisinus* 2940, bombycinus, saec. xiii. Continet orationes sedecim.

k. *Parisinus* 2998 (olim 264 et 2766), bombycinus, saec. xiv ineuntis. Continet orationes septemdecim.

r. *Parisinus* 2936 (olim 380 et 2188), membranaceus, saec. xiv ineuntis. Continet orationes quinquaginta septem et Prooemia a decimo incipientia. Pars certe posterior ab A derivata est.

Familia Tertia

Y vel Υ. *Parisinus* 2935, membranaceus, saec. x vel xi. Continet Prolegomena de Vit. Dem., Libanii argumenta, orationes viginti novem hoc ordine conlocatas i–xxi, xxiii, xxii, xxiv–xxvi, lix, lxi, lx, et Prooemia.

O vel Ω. *Antverpiensis* 43, nunc Bruxellensis, chartaceus, saec. xv. Continet Libanii Vit. Dem. et argumenta complura, orationes easdem quas Y et eodem ordine. Cetera cum Y plerumque conspirant.

P vel Π. *Laurentianus* plut. lix. 9, membranaceus, saec. x vel xi manu scriptus eadem qua Aristophanes Ravennas. Inerant olim orationes sedecim, desunt octo. Orationes continet xix (cuius orationis prima 18 folia manus recentior supplevit), lx, xx, xxi, xxiii, xxii, xxiv, xxv. Insunt et argumenta nonnulla et scholia varia.

v. *Parisinus Coislinianus* 339, membranaceus, saec. xv. Orationes insunt eaedem quae in Y et Prooemia.

u. *Parisinus Coislinianus* 324, chartaceus, saec. xv. Continet Libanii Vit. Dem. et orationes tredecim. Consentit cum O.

Familia Qvarta

Huius familiae dux est—

F vel M. *Marcianus* 416, membranaceus, saec. x. Continet

Libanii argumenta, orationes sexaginta unam, Prooemia, Epistulas, Epistularumque indicem. Ordo orationum idem est qui in libris editis. Diversis manibus textus est correctus; scholia multa sunt in margine.

Huius familiae tribus codicibus, non iis tamen qui sunt optimi, F et B, nititur editio Aldina, 1504.

B. olim *Bavaricus*, nunc Monacensis 85, bombycinus, saec. xiii. Continet Libanii argumenta (non omnia), orationes sexaginta unam, et Epistulas. Plane inter se congruunt F et B. Ordo orationum idem; idem, si a minimis recesseris, textus; eaedem fere adscriptae lectiones; simillima et scholia et signa critica, et ratio stichometrica. Erravit interdum codicis B librarius male intellectis quae in exemplari invenit. B vel ex F descriptum esse vel ita ex eo derivatum ut non nisi unus codex intercesserit, mihi quidem probaverunt Buermann, Lipsius, Drerup.

Q̰ vel Φ. *Marcianus* 418, saec. x. Continet orationes triginta duas hoc ordine conlocatas, xviii, xix, xxxii–lxi, Prooemia, et Epistulas. Orationibus praefiguntur Demetrii Phalerei τύποι ἐπιστολικοί. Textus Marciano F simillimus neque ita tamen ut ex eo pendeat; suas sibi habet praeclaras aliquot lectiones, e.g. xlv 8, xlvi 22; marginalia quoque nonnulla aliunde quam ex F petita; numeros denique stichometricos aliquanto quam in F copiosiores.

D. *Ambrosianus* D 112, membranaceus, saec. x vel xi. Continet orationes triginta duas, xxix–lix, lxi, et Prooemia, eodem quo F ordine. Codici Q̰ simillimus est, neuter autem ex altero pendet.

X. *Laurentianus* plut. lix. 27, bombycinus, saec. xiv. Continet Libanii argumenta complura et orationes septemdecim: xx, xxi, xxiii, xxiv, xxv, xxvi, lix, lxi, lx, xxvii, xxviii, xxix, xxx, xxxi, xxxii, xxxiii, xxxiv.

Fragmenta Papyracea

Olynth. II §§ 10 et 15; saec. i vel ii P.C. Rossall School Library. Kenyon, *Class. Rev.* vi. 430.

de Pace §§ 21–23; saec. ii vel iii ineuntis P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iii. 116.

Philipp. III §§ 38–40; saec. ii P.C. Grenfell & Hunt, *Fayûm and other Papyri*, 1900, p. 95.

de Corona §§ 7–8; saec. iii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iii. 117.

de Corona §§ 17–19; saec. ii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iv. 156.

de Corona §§ 25–28; saec. iii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iii. 118.

de Corona §§ 40–47; saec. ii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, i. 128.

de Corona §§ 227–229; saec. i vel ii ineuntis P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, i. 130.

de Corona § 244; saec. iii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, i. 25.

de Falsa Legatione § 10; saec. i vel ii P.C. Grenfell & Hunt, *Greek Papyri*, ii. 4. Bodl. MS. Gr. class. f. 46 (P).

contra Leptinem §§ 84–91; saec. i vel ii P.C. Berl. Pap. 5879. Wilcken, *Tafeln* 1891.

in Midiam, Lexicon. Rainer Coll.

in Midiam, Hypothesis et commentarii pars; saec. i P.C. Mus. Brit. Pap. 131 *verso*. Kenyon Ἀθηναίων Πολιτεία, ed. 3, App. i.

in Midiam §§ 41–42; saec. iv vel v P.C. *Proceedings of Society of Biblical Archaeology*, xv. 86.

in Aristocratem, Lexicon; saec. v (?) P.C. Berl. Pap. Blass, *Hermes*, xvii. 148.

in Aristocratem §§ 110–119; saec. iii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iii. 112.

in Timocratem §§ 53–54, 56–58; saec. ii vel iii ineuntis P.C.: §§ 145–146, 150; saec. iii. *Oxyrhynchus Papyri*, ii. 132.

in Timocratem §§ 63–65; saec. ii vel iii ineuntis P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iv. 156.

contra Phormionem §§ 5–7; saec. ii P.C. Bodl. MS. Gr. class. f. 47 (P). Grenfell & Hunt, *Greek Papyri*, ii. 10.

contra Boeotum §§ 52–53; saec. ii P.C. *Oxyrhynchus Papyri*, iv. 159.

Prooemia 26–29; saec. i vel ii P.C. Grenfell & Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, i. 26.

Epist. III; saec. i A.C. Mus. Brit. Pap. 133, Kenyon, *Class. Texts*, p. 56.

Fragmenta Membranacea

de Falsa Legatione §§ 10–32; saec. ii P.C. (Fragmentum Grafianum). Mus. Brit. Add. MS. 34473 (1).

in Aristogit. I §§ 63–67; Brit. Mus. Add. MS. 34473 (2).

SIGLA

S	= cod. Parisinus 2934	saec. x
L	= cod. Laurentianus plut. LVI. 136	saec. xiii vel xiv
A	= cod. Augustanus primus, nunc Monacensis 485	saec. x
F	= cod. Marcianus 416	saec. x
B	= cod. Bavaricus, nunc Monacensis 85	saec. xiii
Y	= cod. Parisinus 2935	saec. x vel xi
O	= cod. Antverpiensis 43, nunc Bruxellensis	saec. xv
P	= cod. Laurentianus plut. LIX. 9	saec. x vel xi
X	= cod. Laurentianus plut. LIX. 27	saec. xiv

XX

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἄλλοις τ' ἐτίμα τοὺς εὐεργέτας καὶ ἀτελείᾳ λειτουργιῶν. πολλῶν οὖν λαμβανόντων αὐτήν, σπάνις ἐδόκει τῶν λειτουργησόντων εἶναι. διὰ τοῦτο Λεπτίνης νόμον εἰσήνεγκεν εἶναι μηδέν' ἀτελῆ, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξὸν εἶναι τῷ δήμῳ δοῦναι, τὸν δ' ἀτέλειαν αἰτήσαντα πάσχειν τὰ ἔσχατα. τοῦτον ἐγράψαντο τὸν νόμον πρότερον μὲν ἄλλοι, μεθ' ὧν καὶ Βάθιππος, καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἢ χρήματα λαβὼν ἢ νόσῳ περιπεσών, νῦν δὲ Φορμίων καὶ Κτήσιππος ὁ Χαβρίου παῖς καὶ τινὲς μετ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος Δημοσθένης γίνεται. ὁ μὲν 2 οὖν Λεπτίνης πλέον ἰσχύει τῷ συμφέροντι, τὴν γὰρ χρείαν [452] προΐσχεται, ὁ δὲ Δημοσθένης τῷ τ' ἐνδόξῳ καὶ τῷ δικαίῳ· τῷ δικαίῳ μέν, ὅτι δίκαιόν ἐστι τοὺς εὖ ποιήσαντας ἀντ' εὖ πεπονθέναι, καὶ τοὺς ὀρθῶς ἀντιλαβόντας τῶν δοθέντων μὴ ἀφαιρεῖσθαι, τῷ δ' ἐνδόξῳ, διότι τάχα μὲν καὶ ἄλλοις αἰσχρὸν ἃ δεδώκασιν ἀφαιρεῖσθαι, Ἀθηναίοις δ' οὐχ ἥκιστα, οἷς ἀντ' ἄλλου γνωρίσματος τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δοκεῖ. ἐπιδεικνύει δ' ὅτι καὶ παρανόμως εἰσήνεγκε τὸν νόμον· λέγει γὰρ νόμον τὸν κελεύοντ' ἀναιρεῖν πρῶτον τὸν ἐναντίον νόμον, καὶ τότ' αὐτὸν τιθέναι νόμον, ἵνα μὴ ἀλλήλοις ἐναντίοι νόμοι εὑρίσκωνται.

ΑΛΛΩΣ.

Ὁ πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην, ἐπειδήπερ παρελθόντος τοῦ χρόνου ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει καὶ τιμωρίᾳ γράφων τις νόμον, ἐφαίνετο Λεπτίνης ἀκίνδυνος· ὅθεν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' οὐ κατ' αὐτοῦ ὁ λόγος. ἡ δὲ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει.

4 *μηδὲ* Dindorf coll. Georgio Diaereta Rh. Gr. vi 537, cf. legem cr. §§ 2, 160   14 *αἰσχρὸν* H. Wolf: *αἴσχιον* codd. et Georgium
23 *γράφων* Appendix Francfurtana: *γράφειν* codd.

σύνηθες ἦν τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας ἄλλαις
τε πολλαῖς καὶ διαφόροις τιμαῖς καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. πολλῶν
δὲ εἰληφότων καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, ἐπέλειψαν οἱ λειτουργήσοντες,
καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν τῶν λειτουργιῶν περιισταμένων εἰς τοὺς
ἀπόρους, Λεπτίνης τῶν πολιτευομένων ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος ἔγραψε
2 νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα, ‘ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι
λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ
Ἀριστογείτονος καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι
[453] τῷ δήμῳ αἰτηθέντι διδόναι· εἰ δέ τις ἁλῷ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν
εἶναι καὶ γένος καὶ οἰκίαν, καὶ ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν·
εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἁλῷ, ἔνοχον εἶναι τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ οἱ
3 δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι.’ τοῦ νόμου
οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην,
ὃς ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν. κᾆτα διετρίβη χρόνος,
καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος· νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα
νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον. ὅμως
ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τῶν νόμων ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας,
κἂν οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη
κατήγορος Ἀψεφίων υἱὸς Βαθίππου, ᾧ συνηγόρει Φορμίων ὁ
ῥήτωρ, καὶ Κτήσιππος ὁ υἱὸς Χαβρίου, ᾧ συνηγόρει Δημοσθένης.
τούτων οὖν κατηγόρων ἐπιστάντων, κατὰ τοῦ νόμου πεποίηνται
4 τὴν γραφήν. ἡ δὲ στάσις πραγματικὴ ἔγγραφος. κεφάλαια
δὲ τοῦ λόγου τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον. ἀναγκαῖον
δὲ εἰπεῖν τὰς δικαιολογίας ἑκατέρων. καὶ ὁ μὲν Λεπτίνης ἰσχυρί-
ζεται τῷ συμφέροντι διὰ τὸ περιποιεῖν λειτουργούς, ἀλλὰ καὶ τῷ
δικαίῳ. καὶ τῷ μὲν συμφέροντι, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γίνεται,
ἐὰν οἱ πένητες μόνοι λειτουργῶσιν· ἀπορήσουσι γὰρ τῷ χρόνῳ,
καὶ οὐχ ἕξετε τοὺς λειτουργοῦντας· τῷ δὲ δικαίῳ, ὅτι οὐκ ἔστι
δίκαιον τοὺς μὲν ἀδεῶς πλουτεῖν, τοὺς δὲ λειτουργοῦντας ἀεὶ
5 πένεσθαι. ὁ δὲ κατήγορος ἰσχυρίζεται τῷ νομίμῳ καὶ τῷ δικαίῳ
[454] καὶ τῷ συμφέροντι. καὶ ἔστι τὸ νόμιμον διπλοῦν, περί τε τὸ
πρόσωπον καὶ τὸ πρᾶγμα. καὶ περὶ μὲν τὸ πρόσωπον, ἀφ' ὧν
αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι, οὐκ ἐποίησε ⟨δέ⟩· παρέβη γὰρ τὸν
θεσμόν. θεσμὸς δέ ἐστι νόμος παρακελευόμενος πῶς δεῖ νομο-
θετεῖν. ἔδει γὰρ αὐτὸν γράψαντα τιθέναι ἔμπροσθεν τῶν ἐπω-
νύμων καὶ ἐν νομοθέταις κυρῶσαι. τοῦτο οὐκ ἐποίησε. περὶ

1 ἄλλαις τε Venetus, cf. Libanii arg. : μάλιστα cett. 13 Λεπτίνην marg. Lambini, Ald. Voemelii : Λεπτίνῃ codd. 17 τῶν νόμων Bodleianus Taylori : τὸν νόμον vulg. 19 Ἀψεφίων or. § 144 : Ἀφεψίων vulg. 28 οὐκ ἔστι δίκαιον Ald. Voemelii : οὐκ ἔστι vulg. : δεινόν ἐστι Morelius ex § 7 33 δὲ add. Blass

δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον τὸν λέγοντα τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς εἶναι βεβαίας· ὑπεναντίος οὖν τῷ νόμῳ οὗτός ἐστιν, ὅτι κελεύοντος ἐκείνου, ὅσας ὁ δῆμος δέδωκε δωρεάς, κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι τὰς δεδομένας βιάζεται. τῷ δὲ δικαίῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς εὐεργέτας ἀποστερεῖν 6 ἀμοιβῶν. τῷ δὲ συμφέροντι τριχῶς ἰσχυρίζεται, πρῶτον μέν, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενήσεται, ἐὰν τοὺς εὐεργέτας ἀφαιρῆσθε τὴν δωρεάν· οὐκέτι γὰρ ὁ Λεύκων πέμψει ὑμῖν τὸν σῖτον ἐκ τοῦ Βοσπόρου. δεύτερον δέ, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν ἔσται· οὐκέτι γὰρ εὐεργετήσει τις τὴν πόλιν, στερουμένους τῆς δωρεᾶς ὁρῶν τοὺς ἄλλους. τρίτον δέ, ὅτι ἀδοξήσετε· δόξετε γὰρ ἀγνώμονες εἶναι.

Ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευτερολογία· ὁ Ἀψεφίων γὰρ ὡς 7 πρεσβύτερος ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν. οὐκοῦν ὁ Λεπτίνης προηγουμένως τῷ συμφέροντι χρῆται, φάσκων ἐν σπάνει καθεστάναι τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, δευτέρῳ δὲ τῷ δικαίῳ, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἰσότητος θεωρεῖται· πάνυ γάρ, φησίν, ἐστὶ δεινόν, τινὰς μὲν πλουτεῖν ἀτελείας ἐπειλημμένους, τὴν πόλιν δὲ μηδὲ τῶν λει- [455] τουργούντων εὐπορεῖν. προβάλλεται δὲ ὁ ῥήτωρ τῷ μὲν δοκεῖν 8 τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου, συνυποδύεται δὲ καὶ κατασκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. ἐν γὰρ τῷ νομίμῳ κεφαλαίῳ καθίστησιν ἀνταναγινώσκων καὶ ἀντιτιθεὶς καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους, καὶ τὸ διάφορον ὅσον δεικνύς. ἵνα δὲ μὴ ἐξαίφνης μηδὲ ἀναρμόστως παρέχηται τὸν νόμον, τὴν σύστασιν ἐκ πολλοῦ παρεσκεύασε. καὶ ἡ πρώτη γε ἀντίθεσις τοῦ λόγου τῷ μὲν δοκεῖν ἔστι παρὰ Λεπτίνου, τῇ δ' ἀληθείᾳ πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου συμφέροντος ἐξεύρηται, ἵνα φαίνηται ὁ ἀντίδικος τὸν Δημοσθένους εἰσάγων νόμον. τί γὰρ ὁ Δημοσθένους βούλεται 9 νόμος; τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας κρίνεσθαι, ἵνα, εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν, εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκοῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσιν. οὐκοῦν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κεκύρωκεν. τί γὰρ αἰτιᾶται κατ' ἀρχὰς εὐθύς; ὅτι πολλοὶ τῶν εἰληφότων εἰσὶν ἀνάξιοι. οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον ⟨τὸν⟩ τοὺς ἀναξίους ἐκκρίνοντα. καὶ

2–3 *τῷ νόμῳ . . . κελεύοντος ἐκείνου* Blass ed. Parisinae exemplum Thierschii secutus : *τῶν νόμων . . . κελευόντων ἐκείνων* codd. 6 *ἀμοιβῶν* Vind. 1 : *δωρεῶν* vulg. 7 *ἐὰν τοὺς . . . ἀφαιρῆσθε* H. Wolf : *ἑαυτοὺς . . . ἀφαιρεῖσθαι* codd. 22 *αὐτὸν* post *καθίστησιν* add. H. Wolf 24 *τὸν νόμον, τὴν σύστασιν ἐκ* Blass cum Ald. Voemelii : *τῶν νόμων τὴν σύστασιν, ἐκ* codd. 32 *τί γὰρ* Blass : *τί γάρ;* F. A. Wolf : *ἔτι γὰρ* codd. 34 *τὸν* post *νόμον* add. Blass

διὰ τοῦτο πανταχοῦ κατέσπαρται· ὁ γὰρ πολὺς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐθίζει τοὺς δικαστὰς πρὸς τὴν τοῦ νόμου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν.
10 ἰδὼν δὲ ὅτι Λεπτίνης ἐκεῖνον ἔχει [τὸν] ἰσχυρότατον λόγον, ὡς
[456] ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, ἀτελῆ μηδένα εἶναι, οὐ ταύτην ἔθηκε προηγουμένην ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῷ καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. ὅταν γὰρ λέγῃ 'καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ,' σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας· οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῷ χρήσεται λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλονότι σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους.

11 Ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου δικανικόν, εἴ γε κρίσις ἐστὶν ἐπὶ τῷ νόμῳ, ἡ δέ γε ὕλη πᾶσά ἐστι διπλῆ, καὶ ταύτης ἡ μέν ἐστι δικανική, ἡ δὲ συμβουλευτική. εὕροις δ' ἂν οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν οἷς πειρᾶται σεμνύνειν ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα εὑρήσεις ἄξια τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμους ἁρμόττοντας ταῖς ἐκείνων πράξεσιν, οἷον ὡς ὅταν ἐμπομπεύῃ τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι καὶ τοῖς Ἐπικέρδους καὶ τῶν ἐκ Θάσου καὶ Κορίνθου καὶ Λεύκωνος. ἰτέον δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου.

[457] Ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου ὡμολόγησα τούτοις, ὡς ἂν οἷός τ' ὦ, συνερεῖν. ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι Λεπτίνης, κἄν τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ περὶ αὐτοῦ, φήσει δ' ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους εὑρομένους ἀτέλειαν ἐκδεδυκέναι τὰς λῃτουργίας, καὶ
2 τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρειὰν τῶν ἀδίκων ἐστίν, ἐάσω· καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν

1 διὰ τοῦτο πανταχοῦ Vind. 1 : διὰ τοῦτο πάντων Ald. : τοῦτο διὰ πάντων H. Wolf. : fort. τοῦτο πανταχοῦ 3 τὸν 'malim abesse' Sauppe 13 τῷ νόμῳ Vind. 1 : τὸν νόμον vulg. 17 εὐφήμους Vind. 7 : εὐφήμως cett. 22 εἵνεκα (non ἕνεκα) S L vulg. : del. Herwerden 24 εἵνεκα S vulg. : ἕνεκα L A, cf. §§ 41, 88, 98, 117, xxi 8, xxii 72, xxiii 137, xxiv 58 ὡς ἂν οἷός τ' ὦ codd., cf. Lys. v 1 : ἂν οἷός τ' ὦ edd. ante Taylorum

ἴσως γιγνώσκεται· ἀλλ' ἐκεῖν' ἂν ἐροίμην ἡδέως αὐτόν, τίνος εἵνεκα, εἰ τὰ μάλιστα μὴ τινὲς ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἠξίωσεν ὑμᾶς τε καὶ τούτους. ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι 'μηδέν' εἶναι ἀτελῆ,' τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν, ἐν δὲ τῷ προσγράψαι 'μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι,' ὑμᾶς τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τοὺς ἔχοντας [ἀφείλετο] τὴν δωρειὰν ἀναξίους ἐνόμιζεν, οὕτω καὶ τὸν δῆμον ἀνάξιον ἡγεῖτο κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι, ἐάν τῳ βούληται. ἀλλὰ νὴ Δί' ἐκεῖν' ἂν ἴσως εἴποι πρὸς ταῦτα, ὅτι 3
διὰ τὸ ῥᾳδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν δῆμον, διὰ τοῦθ' οὕτως ἔθηκε [458]
τὸν νόμον. τί οὖν κωλύει πάντ' ἀφῃρῆσθαι καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς κατὰ τοῦτον τὸν λόγον; οὐ γὰρ ἔστ' ἐφ' ὅτου τοῦτ' οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολλὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες κεχειροτονήκατε, καὶ συμμάχους ἤδη τινὰς ἥττους ἀντὶ κρειττόνων ἐπείσθηθ' ἑλέσθαι, καὶ ὅλως ἐν οἶμαι πολλοῖς οἷς πράττετε καὶ τοιοῦτόν τι συμβαίνειν ἀνάγκη. ἆρ' οὖν θησόμεθα νόμον διὰ ταῦτα 4
'μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μηδὲ τῷ δήμῳ μήτε προβουλεύειν μήτε χειροτονεῖν μηδέν;' ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι· οὐ γάρ ἐσμεν ἀφαιρεθῆναι δίκαιοι περὶ ὧν ἂν ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ διδαχθῆναι πῶς τοῦτο μὴ πεισόμεθα, καὶ θέσθαι νόμον οὐχ ὃς ἀφαιρήσεται τὸ κυρίους ἡμᾶς εἶναι, ἀλλὰ δι' οὗ τὸν ἐξαπατῶντα τιμωρησόμεθα.

Εἰ τοίνυν τις ἐάσας ταῦτ' αὐτὸ καθ' αὑτ' ἐξετάσειεν, 5
πότερόν ποτε λυσιτελέστερόν ἐστι κυρίους μὲν ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρειᾶς, ἐξαπατηθέντας δέ τι καὶ φαύλῳ τινὶ δοῦναι, ἢ διὰ τοῦ παντελῶς ἀκύρους γενέσθαι μηδ' ἂν ἄξιόν τιν' εἰδῆτ' ἐξεῖναι τιμῆσαι, εὕροιτ' ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν. διὰ

6 ὑμῖν ἐξεῖναι secl. F. A. Wolf 7 ἔστιν A 8 ἀφείλετο del. m. ant. in S ἐνόμιζεν S L A Y O : νομίζων F 9 τὰ ἑαυτοῦ post δοῦναι add. vulg. : om. S L[1] A 10 ὅτι διὰ τὸ] διὰ γὰρ τὸ Blass Aristid. ii 657 secutus 14 ὅτου S P L corr. : ὅτῳ L[1] vulg. 23 τῆς δωρεᾶς post εἶναι add. F Y O : om. S L A 26 ποτε secl. Cobet 27 τι S L[1] : ποτε cett. S γρ. 28 τοῦ S Y O : τὸ L vulg.

τί; ὅτι ἐκ μὲν τοῦ πλείονας ἢ προσήκει τιμᾶν πολλοὺς εὖ ποιεῖν προκαλεῖσθ' ὑμᾶς, ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ μηδέν, μηδ' ἂν
6 ἄξιος ᾖ, διδόναι, πάντας ἀπείρξετε τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. πρὸς δὲ τούτῳ καὶ δι' ἐκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν ἀνάξιόν τινα τιμήσαντες εὐηθείας τινὰ δόξαν ἔχοιεν ἄν, οἱ δὲ τοὺς ἀγαθόν τι ποι-
[459] οῦντας ἑαυτοὺς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι, κακίας. ὅσῳ δὴ κρεῖττον εὐήθη δοκεῖν ἢ πονηρὸν εἶναι, τοσούτῳ λῦσαι τὸν νόμον κάλλιον ἢ θέσθαι.

7 Οὐ τοίνυν ἔμοιγ' οὐδ' ἐκεῖν' εὔλογον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοπουμένῳ φαίνεται, καταμεμφόμενόν τινας ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρειαῖς τοὺς χρησίμους ὄντας τῶν τιμῶν ἀποστερεῖν. εἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τούτων φαῦλοι καὶ ἀνάξιοί τινες κατὰ τὸν τούτων λόγον εἰσίν, τί χρὴ προσδοκᾶν ἔσεσθαι τότε, ὅταν παντελῶς μηδὲ πλέον μέλλῃ μηδὲν εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν;

8 Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖν' ἐνθυμεῖσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πάλαι κυρίων, οὓς οὐδ' ἂν αὐτὸς οὗτος ἀντείποι μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἐνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λῃτουργεῖ, ὥστε τὸν ἥμισυν ἐστ' ἀτελὴς τοῦ χρόνου. εἶθ' ἧς πᾶσι μέτεστι τὸ ἥμισυ καὶ τοῖς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν πεποιηκόσιν ὑμᾶς, ταύτης τοὺς εὖ ποιήσαντας, ὃ προστεθείκαμεν αὐτοῖς, τοῦτ' ἀφελώμεθα; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ ἄλλως
9 καλὸν οὔθ' ὑμῖν πρέπον. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι, ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσίᾳ βλάβος εἴ τις ψεύδεται, ἐν δὲ τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ νόμῳ τούτῳ τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ τοὺς ἀγαθόν τι πεποιηκότας

1 προσήκει S L A¹ F¹ Y O : προσῆκε Paris. 2994 Paris. Coislin. 339, cf. §§ 54, 90, 104, xxii 6   2 μηδέν om. S L F Y O : add. A P, cf. §§ 103, 105, ix 67   10 τινας vulg. S γρ. : τοὺς S L¹ Y O Bekk. Anecd. p. 151 : ὀλίγους τινὰς Cobet : fort. ἐνίους τινὰς   13 τούτων S L A Y O : τούτου F   14 μηδὲ om. vulg. : add. S L soli   17–18 οὐδ' ἂν . . . ἀντείποι A : οὐδ' . . . ἀντείποι ἂν S L vulg.   19 τὸν ἥμισυν S L vulg. : τὸ ἥμισυ A   21–22 ὃ . . . τοῦτ' vulg. : ἃ . . . ταῦτ' S L (sed ὃ S¹, corr. ead.)   25 ψεύδεται S L : ψεύσεται cett.

ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτ' οὐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσαν; οὐ γὰρ εἰ μὴ χρήματ' ἀπόλλυτε μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ 10
καὶ δόξαν χρηστήν, περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετ' ἢ περὶ χρημάτων, καὶ οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι. τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστά ποτε κτησάμενοι πάνθ' ὑπὲρ [460]
φιλοτιμίας ἀνήλωσαν, ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες διετέλουν. νῦν τοίνυν οὗτος ὁ νόμος ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει, καὶ οὔτε τῶν προγόνων οὔθ' ὑμῶν ἀξίαν. τρία γὰρ τὰ μέγιστ' ὀνείδη κτᾶται, φθονεροὺς ἀπίστους ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν.

Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἐστὶν ὅλως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ 11
ἤθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖξαι διὰ βραχέων, ἕν τι τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθών. λέγονται χρήμαθ' οἱ τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ. ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις εἰς ἓν ἦλθεν καὶ τὰ πράγματ' ἐκεῖνα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ταῦτ' ἀπῄτουν. λόγων δὲ γιγνομένων καὶ τῶν μὲν τοὺς 12
δανεισαμένους ἀποδοῦναι κελευόντων, τοὺς ἐξ ἄστεως, τῶν δὲ τοῦτο πρῶτον ὑπάρξαι τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ διαλῦσαι τὰ χρήματα, φασὶ τὸν δῆμον ἑλέσθαι συνεισενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὡμολογημένων μηδέν. πῶς οὖν οὐ δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τότε μὲν τοῖς ἠδικηκόσιν ὑμᾶς ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεύσασθαι τὰ χρήματ' εἰσφέρειν ἠθελήσατε, νῦν δ' ἐξὸν ὑμῖν ἄνευ δαπάνης τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, λύσασι τὸν νόμον, ψεύδεσθαι μᾶλλον αἱρήσεσθε; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ.

Τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 13

5 ὑπὲρ S vulg.: ὑπὸ L Aristid. ii 684 16 ἐν] ἐμ S, cf. inscrr. 17 συνῆλθε A 24 ὡμολογημένων] ὀμωμοσμένων A, cf. xviii 42 26 τὰ χρήματα S L al.: τὰ secl. Blass: τὰ χρήματα ταῦτα F X

ἐπ' ἄλλων πολλῶν καὶ ἐφ' ὧν εἶπον ἴδοι τις ἂν τοιοῦτον,
[461] ἀψευδὲς καὶ χρηστόν, οὐ τὸ λυσιτελέστατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τί καὶ καλὸν πρᾶξαι. τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον, τὰ μὲν ἄλλ' ἔγωγ' οὐκ οἶδα, οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδὲν οὐδὲ σύνοιδα, ἐκ δὲ τοῦ νόμου σκοπῶν εὑρίσκω πολὺ
14 τούτου κεχωρισμένον. φημὶ τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι τοῦτον ὑμῖν ἀκολουθῆσαι περὶ τοῦ λῦσαι τὸν νόμον ἢ ὑμᾶς τούτῳ περὶ τοῦ θέσθαι, καὶ λυσιτελέστερον εἶναι καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην ὅμοιον αὑτῇ γενέσθαι δοκεῖν ἢ αὐτὴν ὑπὸ τούτου πεπεῖσθαι ὁμοίαν εἶναι τούτῳ· οὐδὲ γὰρ εἰ πάνυ χρηστός ἐσθ', ὡς ἐμοῦ γ' ἕνεκ' ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος.

15 Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄμεινον ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλεύσασθαι, εἰ κἀκεῖνο μάθοιτε, ὅτι ᾧ μόνῳ μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων δωρεαὶ τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν [διδομένων], καὶ τοῦτ' ἀφαιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. τῇ μὲν γὰρ χρείᾳ τῇ τῶν εὑρισκομένων τὰς δωρεὰς οἱ τύραννοι καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχίας ἔχοντες μάλιστα δύνανται [τιμᾶν]· πλούσιον γὰρ ὃν ἂν βούλωνται παραχρῆμ' ἐποίησαν· τῇ δὲ τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρεὰς
16 εὑρήσετ' οὔσας βελτίους. τό τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης ὡς κολακεύοντα λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ δοκοῦντ' ἄξιόν τινος εἶναι τιμᾶσθαι τῶν καλῶν ἐστι, τό θ' ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἑκόντων θαυμάζεσθαι τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότου λαμβάνειν ὁτιοῦν κρεῖττον εἶναι δοκεῖ. παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις μείζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φόβος τῆς παρούσης χάριτος, παρὰ δ' ὑμῖν ἀδεῶς ἂν λάβῃ τις ἔχειν ὑπῆρχε τὸν γοῦν ἄλλον

1 τοιοῦτον ὂν Cobet : τοιοῦτ' ὂν Weil coll. § 147 2 ⟨τί⟩ τὸ λυσιτελέστατον Dobree : fort. τὸ λυσιτελέστατον ⟨τὸ⟩ 16 διδομένων secl. Cobet, cf. iii 33 ἀφαιρεῖται] ἀφερεῖτε S, sed ἀνερεῖτε pr. m. (corr. ead., ut videtur): ἀφαιρεῖτε L (superscripto ν m. rec.): ἀναιρεῖται vulg. 19 τιμᾶν secl. Bake : τι δρᾶν coni. Weil 20 καὶ τῇ βεβαιότητι om. S¹ Y O P Q: add. A F (habent S et P in marg.): καὶ τῇ γενναιότητι L¹ 27 ὑπῆρχε(ν) S L: ὑπῆρξεν vulg.

χρόνον. ὁ τοίνυν τὴν πίστιν ἀφαιρῶν τῶν δωρειῶν νόμος, [462]
οὗτος, ᾧ μόνῳ κρείττους εἰσὶν αἱ παρ' ὑμῶν δωρειαί, τοῦτ' 17
ἀφαιρεῖται. καίτοι τῶν ἁπασῶν ἧς ἄν τινος πολιτείας τὸ
κομίζεσθαι τοὺς εὔνους τοῖς καθεστῶσιν χάριν ἐξέλῃς, οὐ
μικρὰν φυλακὴν αὐτῶν ταύτην ἀφῃρηκὼς ἔσει.

Τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖνο λέγειν ἂν ἐπιχειρήσειε Λεπτίνης, 18
ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ λῃτουργίαι νῦν μὲν εἰς
πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐκ δὲ τοῦ νόμου τούτου
λῃτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι. ἔστι δὲ τοῦθ' οὑτωσὶ
μὲν ἀκοῦσαι λόγον τιν' ἔχον· εἰ δέ τις αὔτ' ἀκριβῶς ἐξετάσειε,
ψεῦδος ἂν φανείη. εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν αἵ τε τῶν
μετοίκων λῃτουργίαι καὶ αἱ πολιτικαί, ὧν ἑκατέρων ἐστὶ
τοῖς εὑρημένοις ἡ ἀτέλεια ἣν οὗτος ἀφαιρεῖται. τῶν γὰρ
εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως εἰσφορῶν
καὶ τριηραρχιῶν ὀρθῶς καὶ δικαίως οὐδείς ἐστ' ἀτελὴς ἐκ
τῶν παλαιῶν νόμων, οὐδ' οὓς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ' Ἁρ-
μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. σκεψώμεθα δὴ τίνας ἡμῖν 19
εἰσποιεῖ χορηγοὺς εἰς ἐκείνας τὰς λῃτουργίας, καὶ πόσους,
ἐὰν μὴ τούτῳ προσέχωμεν, ἀφήσει. οἱ μὲν τοίνυν πλου-
σιώτατοι τριηραρχοῦντες ἀεὶ τῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρ-
χουσιν, οἱ δ' ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτημένοι, τὴν ἀναγκαίαν
ἀτέλειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσὶ τούτου· οὐκοῦν
τούτων μὲν οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσέσται
χορηγός. ἀλλὰ νὴ Δί' εἰς τὰς τῶν μετοίκων λῃτουργίας 20
εἰσποιεῖ πολλούς. ἀλλ' ἐὰν δείξῃ πέντε, ἐγὼ ληρεῖν ὁμολογῶ.
θήσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν [463]
μετοίκων πλείονας ἢ τοσούτους, ἐὰν ὁ νόμος τεθῇ, τοὺς

1 *νόμος. οὗτος*] distinxit G. H. Schaefer, cf. § 26: *νόμος* secl. Cobet 3 *ἧς ἄν τινος* (vel *ἡσάντινος*) S L Y O P : *ἧστινος ἂν* A : *ἡστινοσοῦν* F L corr. 4 *ἐξέλῃς* Dindorf: *ἂν ἐξέλῃς* S L A Y O : *ἂν ἀφέλῃς* F 11 *ὂν* post *ἂν* add. A Y O : om. S L F 17 *καὶ Ἀριστογείτονος* om. S[1] A P[1] Q[1]; sed cf. §§ 29, 127, 159; eadem varietas in xix 280, loco tamen non plane simili 19 *ἀφήσει*] fort. legendum *ἀφήσομεν* (excidit *-ομεν* ante *οἱ μὲν*) 27 *ἀεὶ* post *τοὺς* add. vulg.: om. S L A

λητουργοῦντας ἔσεσθαι, καὶ τῶν πολιτῶν μηδέν' ἐκ τριηραρ-
χίας ὑπάρξειν ἀτελῆ. σκεψώμεθα δὴ τί τοῦτο τῇ πόλει,
ἐὰν ἅπαντες οὗτοι λητουργῶσιν· φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ
21 δεῖ τῆς γενησομένης ἄξιον αἰσχύνης. ὅρα δ' οὑτωσί. εἰσὶ
τῶν ξένων ἀτελεῖς—δέκα θήσω· καὶ μὰ τοὺς θεούς, ὅπερ
εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἶμαι πέντ' εἶναι. καὶ μὴν τῶν γε
πολιτῶν οὐκ εἰσὶ ⟨πλείους ἢ⟩ πέντ' ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων
ἑκκαίδεκα. ποιήσωμεν αὐτοὺς εἴκοσιν, εἰ δὲ βούλεσθε,
τριάκοντα. πόσοι δή ποτ' εἰσὶν οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυ-
κλίους λητουργίας λητουργοῦντες, χορηγοὶ καὶ γυμνασίαρχοι
καὶ ἑστιάτορες; ἑξήκοντ' ἴσως ἢ μικρῷ πλείους σύμπαντες
22 οὗτοι. ἵν' οὖν τριάκοντ' ἄνθρωποι πλείους παρὰ πάντα τὸν
χρόνον λητουργήσωσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαντας ἀπίστως πρὸς
ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν; ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λητουρ-
γήσουσιν μέν, ἄνπερ ἡ πόλις ᾖ, πολλοὶ καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν,
εὖ δὲ ποιεῖν ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας
23 ἐὰν ἠδικημένους ἴδῃ. εἶεν. εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστ' ἐπέλειπον
οἱ χορηγεῖν οἷοί τε, πρὸς Διὸς πότερον κρεῖττον ἦν εἰς
συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας ὥσπερ τὰς τριηραρχίας,
ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφελέσθαι τὰ δοθέντα; ἐγὼ μὲν ἐκεῖν'
οἶμαι. νῦν μέν γε τὸν χρόνον, ὃν ἂν τούτων ἕκαστος
λητουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς μόνον, μετὰ ταῦτα
[464] δ' οὐδὲν ἔλαττον ἕκαστος αὐτῶν ἀναλώσει· τότε δ' ἄν, μικρᾶς
συντελείας ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἑκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν
ἔπασχε δεινὸν οὐδείς, οὐδ' εἰ πάνυ μικρὰ κεκτημένος ἦν.
24 Οὕτω τοίνυν τινές, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἔχουσ'
ἀλογίστως ὥστ' ἐπιχειροῦσι λέγειν πρὸς μὲν ταῦτ' οὐδέν,
ἄλλα δὲ τοιαδί, ὡς ἄρα δεινόν, εἰ ἐν κοινῷ μὲν μηδ' ὁτιοῦν
ὑπάρχει τῇ πόλει, ἰδίᾳ δέ τινες πλουτήσουσ' ἀτελείας

2 ἔσται add. ante τῇ πόλει L: post τῇ πόλει vulg.: om. S[1] 3 οὐδὲν ante οὐδὲ add. H. Richards 4 αἰσχύνης ἄξιον A ὅρα S[1] Y O: ὁρᾶτε L vulg., cf. § 55 7 πλείους ἢ add. Weil 12 ἢ ante πλείους add. S L vulg.: om. A 17 εἰδῇ S[1] L ἐπέλειπον S: ἐπέλιπον cett. 29 ὑπάρξει F

ἐπειλημμένοι. ἔστι δὲ ταῦτ' ἀμφότερ' οὐχὶ δίκαιον λέγειν.
εἰ μὲν γάρ τις ἔχει πολλὰ μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, οὐχὶ δεῖ
δήπου τούτῳ βασκαίνειν· εἰ δ' ὑφῃρημένον φήσουσιν ἤ
τιν' ἄλλον οὐχ ὃν προσήκει τρόπον, εἰσὶ νόμοι καθ' οὓς
προσήκει κολάζειν. ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦσιν, οὐδὲ τὸν
λόγον αὐτοῖς τοῦτον λεκτέον. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ 25
εἶναι χρήματα κοινὰ τῇ πόλει, ἐκεῖν' ὑμᾶς δεῖ σκοπεῖν, ὅτι
οὐδὲν ἔσεσθ' εὐπορώτεροι, τὰς ἀτελείας ἐὰν ἀφέλησθε· οὐ
γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις καὶ περιουσίαις
ταῦτα τἀναλώματ' οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων νυνὶ τῇ πόλει,
δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν, πλούτου καὶ τοῦ πρὸς ἅπαντας πιστεύ-
εσθαι, ἐστὶ τὸ τῆς πίστεως ὑπάρχον. εἰ δέ τις οἴεται δεῖν,
ὅτι χρήματ' οὐκ ἔχομεν, μηδὲ δόξαν ἔχειν ἡμᾶς χρηστήν, οὐ
καλῶς φρονεῖ. ἐγὼ μὲν γὰρ εὔχομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα
μὲν ἡμῖν καὶ χρήματα πολλὰ γενέσθαι, εἰ δὲ μή, τό γε
πιστοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις δοκεῖν διαμεῖναι.

Φέρε δὴ καὶ τὰς εὐπορίας, ἃς ἀναπαυομένους τινὰς εὐ- 26
πορήσειν οὗτοι φήσουσιν, εἰς δέον ὑμῖν γιγνομένας δείξω.
ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδείς ἐστ' ἀτελὴς
οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον. οὔκουν ὁ πολλὰ [465]
κεκτημένος, οὗτος, ὅστις ἂν ᾖ, πόλλ' εἰς ταῦτα συντελεῖ;
πᾶσ' ἀνάγκη. καὶ μὴν ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦθ' ὑπάρ-
χειν πλείστην τῇ πόλει, πάντες ἂν ὁμολογήσειαν· παρὰ
μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας ἡμέρας μέρος μικρὸν
ἡ χάρις τοῖς θεωμένοις ἡμῶν, παρὰ δὲ τὰς τῶν εἰς τὸν

1 ἅμ' ante ἀμφότερα add. vulg.: om. S L Y O 3 τούτῳ L vulg. Bekk. Anecd. p. 130: τοῦτο S solus ἤ om. S A Y O: add. L F 4 κεκτῆσθαι post τρόπον add. L F: om. S vulg. 11 ὄντοιν om. S^1 P^1, sed cf. schol. p. 472, 2 et xxiii 113 ἅπαντας L vulg., cf. § 164: ἅπαντα S^1 Y P 12 ante ἐστὶ add. μεῖζον L vulg. S corr.: κρεῖττον A: om. S^1 Y P ἡμῖν post ὑπάρχον add. L vulg.: om. S^1 A 16 διαμεῖναι S L A Y O: διαμένειν F 20–21 οὔκουν . . . συντελεῖ; J. B. Mayor: οὐκοῦν . . . συντελεῖ· vulg., cf. §§ 62, 71, 97 21 κεκτημένος, οὗτος distinxit G. H. Schaefer, cf. § 17 24 μικρὸν post μέρος S L: ante ἡμέρας vulg.: om. Y O P^1 25 ἡμῶν ἐστι L A F

πόλεμον παρασκευῶν ἀφθονίας πάντα τὸν χρόνον ἡ σωτηρία
27 πάσῃ τῇ πόλει. ὥσθ' ὅσον ἐνθάδ' ἀφίετε, ἐκεῖ κομίζεσθε, καὶ δίδοτ' ἐν τιμῆς μέρει ταῦθ' ἃ καὶ μὴ λαβοῦσιν ἔστιν ἔχειν τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημένοις. ἀλλὰ μὴν ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδείς ἐστ' ἀτελής, οἶμαι μὲν ὑμᾶς εἰδέναι πάντας, ὅμως δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνώσεται. λαβὲ τὸν περὶ τῶν τριηραρχιῶν νόμον καὶ λέγε τοῦτ' αὐτό.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀτελῆ δὲ μηδένα εἶναι τριηραρχίας πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων.

28 Ὁρᾶθ' ὡς σαφῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέν' εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ διείρηκεν ὁ νόμος πλὴν τῶν ἐννέ' ἀρχόντων. οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριηραρχίας ἄξι' ἔχειν ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον, οἱ δ' ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν εἰς ἀμφότερ' ὑμῖν ὑπάρξουσι χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν καὶ εἰσφέρειν. τίν' οὖν ῥᾳστώνην τοῖς πολλοῖς ὁ σός, ὦ Λεπτίνη, ποιεῖ νόμος, εἰ μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν ἕνα χορηγὸν καθίστησιν, ὃς ἀνθ' ἑνὸς ἄλλου τοῦθ' ἅπαξ ποιήσας ἀπηλλάξεται; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. τῆς δέ
[466] γ' αἰσχύνης ὅλην ἀναπίμπλησι τὴν πόλιν καὶ τῆς ἀπιστίας. οὔκουν ὅτε πολλῷ μείζονα βλάψει τῶν ὠφελειῶν ὧν ἔχει, προσήκει λελύσθαι παρὰ τοῖσδ' αὐτόν; ἔγωγ' ἂν φαίην.

29 Ἔτι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ γεγράφθαι ἐν τῷ νόμῳ διαρρήδην αὐτοῦ 'μηδένα μήτε τῶν πολιτῶν μήτε τῶν ἰσοτελῶν μήτε τῶν ξένων εἶναι ἀτελῆ,' μὴ διῃρῆσθαι δ' ὅτου ἀτελῆ, χορηγίας ἢ τινος ἄλλου τέλους, ἀλλ' ἁπλῶς 'ἀτελῆ

2 πάσῃ om. A 8 τοῦτο αὐτό S[1] L[1] A : τοῦτον αὐτοῖς vulg. 11–12 ὁρᾶθ' . . . ἀρχόντων om. A 12 διείρηκεν codd., cf. schol. p. 473, 10 διαρρήδην εἶπεν : διήρηκεν L corr. (coni. Dobree) 13 τριηραρχίας S in ras. L vulg. : λειτουργίας Y O 19 ἀπηλλάξεται Cobet : ἀπαλλάξεται codd., cf. xxiv 85, 115 26 διῃρῆσθαι L A P : διειρῆσθαι S F Y O 27 ἀτελῆ secl. Blass

μηδένα πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος,' καὶ
ἐν μὲν τῷ ' μηδένα' πάντας περιλαμβάνειν τοὺς ἄλλους,
ἐν δὲ τῷ ' τῶν ξένων' μὴ διορίζειν τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν,
ἀφαιρεῖται καὶ Λεύκωνα τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου καὶ τοὺς
παῖδας αὐτοῦ τὴν δωρειὰν ἣν ὑμεῖς ἔδοτ' αὐτοῖς. ἔστι γὰρ 30
γένει μὲν δήπου ὁ Λεύκων ξένος, τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσει
πολίτης· κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔστιν ἔχειν
ἐκ τούτου τοῦ νόμου. καίτοι τῶν μὲν ἄλλων εὐεργετῶν
χρόνον τιν' ἕκαστος ἡμῖν χρήσιμον αὑτὸν παρέσχεν, οὗτος
δέ, ἂν σκοπῆτε, φανήσεται συνεχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν, καὶ
ταῦθ' ὧν μάλισθ' ἡμῶν ἡ πόλις δεῖται. ἴστε γὰρ δήπου 31
τοῦθ', ὅτι πλείστῳ τῶν πάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπεισάκτῳ
σίτῳ χρώμεθα. πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων
ἐμπορίων ἀφικνούμενον ὁ ἐκ τοῦ Πόντου σῖτος εἰσπλέων
ἐστίν. εἰκότως· οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον
σῖτον ἔχειν πλεῖστον τοῦτο γίγνεται, ἀλλὰ διὰ τὸ κύριον
ὄντα τὸν Λεύκων' αὐτοῦ τοῖς ἄγουσιν Ἀθήναζε ἀτέλειαν
δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν πρώτους γεμίζεσθαι τοὺς ὡς ὑμᾶς
πλέοντας. ἔχων γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ τὴν
ἀτέλειαν ἅπασι δέδωκεν ὑμῖν. τοῦτο δ' ἡλίκον ἐστὶ θεωρή- [467]
σατε. ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ' αὐτοῦ σῖτον ἐξάγοντας 32
τριακοστήν. αἱ τοίνυν παρ' ἐκείνου δεῦρ' ἀφικνούμεναι
σίτου μυριάδες περὶ τετταράκοντ' εἰσί· καὶ τοῦτ' ἐκ τῆς
παρὰ τοῖς σιτοφύλαξιν ἀπογραφῆς ἄν τις ἴδοι. οὐκοῦν παρὰ
μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας μυρίους δίδωσι μεδίμνους ἡμῖν,
παρὰ δὲ τὰς δέκα ὡσπερανεὶ τρισχιλίους. τοσούτου τοίνυν 33
δεῖ ταύτην ἀποστερῆσαι τὴν δωρειὰν τὴν πόλιν, ὥστε προσ-
κατασκευάσας ἐμπόριον Θευδοσίαν, ὅ φασιν οἱ πλέοντες
οὐδ' ὁτιοῦν χεῖρον εἶναι τοῦ Βοσπόρου, κἀνταῦθ' ἔδωκε τὴν

2 περιλαμβάνειν F : περιλαμβάνει S[1] L al. 5 ἔστι vulg. : ἔστι μὲν S (μὲν punctis notavit pr. m.) L[1] (omisso μὲν post γένει) 6 ὁ Λεύκων post δήπου S L vulg. : ante δήπου A 17 αὐτοῦ om. Y O P Q τὸν σῖτον post ἄγουσι add. vulg. : om. S L A F 26 δὲ om. S[1] : post δέκα ponit Blass 29 δέδωκε F

ἀτέλειαν ἡμῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσ' εὐεργέτηκεν ὑμᾶς οὗτος ἁνὴρ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι· ἀλλὰ πρωπέρυσιν σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σῖτον ἀπέστειλεν, ἀλλὰ τοσοῦτον ὥστε πεντεκαίδεκ' ἀργυρίου τάλαντα, ἃ Καλλισθένης
34 διῴκησε, προσπεριγενέσθαι. τί οὖν οἴεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενημένον, ἐὰν ἀκούσῃ νόμῳ τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφῃρημένους αὐτὸν καὶ μηδ' ἂν μεταδόξῃ ποτὲ ψηφισαμένους ἐξεῖναι δοῦναι; ἆρ' ἀγνοεῖθ' ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκεῖνόν τ' ἀφαιρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένηται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοῦντας;
35 οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γ' ὑπείληφεν οὐδείς, ὡς ἐκεῖνος ὑπομενεῖ ἑαυτῷ μὲν ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρειάς, ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτοῦ. οὐκοῦν πρὸς πολλοῖς οἷς βλάψειν ὑμᾶς ὁ νόμος φαίνεται, καὶ προσαφαιρεῖταί τι τῶν ὑπαρ-
[468] χόντων ἤδη. εἶθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτ' εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάλαι βεβούλευσθε; ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ τοῦ Λεύκωνος.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

36 Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκεν τῆς ἀτελείας παρ' ὑμῶν ὁ Λεύκων, ἀκηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δ' ἁπάντων στήλας ἀντιγράφους ἐστήσαθ' ὑμεῖς κἀκεῖνος, τὴν μὲν ἐν Βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ, τὴν δ' ἐφ' Ἱερῷ. σκοπεῖτε δὴ πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει, ὃς ἀπιστότερον τὸν δῆμον
37 καθίστησ' ἑνὸς ἀνδρός. μὴ γὰρ οἴεσθ' ὑμῖν ἄλλο τι τὰς στήλας ἑστάναι ταύτας ἢ τούτων πάντων ὧν ἔχετ' ἢ δεδώκατε συνθήκας, αἷς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φανεῖται καὶ ποιεῖν

2 ἁνὴρ Bekker : ανηρ S : ἀνὴρ L vulg., cf. §§ 42, 46 4 τοσούτου H. Wolf 9 ψηφισαμένοις Madvig 14 ἑαυτοῦ vulg. : εαυτω S : ἑαυτῷ L Y O ἂν post οἷς add. S L vulg. : om. A βλάψειν ὑμᾶς ὁ νόμος A : ὁ νόμος βλάψειν ὑμᾶς S L vulg. : βλάψειν ἂν ὑμᾶς ὁ νόμος Bekk. Anecd. p. 127 17 τὰ ψηφίσματα αὐτὰ F 23 ὑμεῖς τε L F

ἀεί τι προθυμούμενος ὑμᾶς εὖ, ὑμεῖς δ' ἑστώσας ἀκύρους
πεποιηκότες, ὃ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελεῖν· αὗται γὰρ
οὑτωσὶ τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν
τεκμήριον ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἑστήξουσιν. φέρ', ἐὰν δὲ δὴ 38
πέμψας ὡς ἡμᾶς ὁ Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι καὶ
τί μεμφόμενοι τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφήρησθε, τί πρὸς θεῶν
ἐροῦμεν ἢ τί γράψει ποθ' ὁ τὸ ψήφισμ' ὑπὲρ ἡμῶν γράφων;
ὅτι νὴ Δί' ἦσάν τινες τῶν εὑρημένων ἀνάξιοι. ἐὰν οὖν 39
εἴπῃ πρὸς ταῦτ' ἐκεῖνος 'καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινὲς ἴσως φαῦ-
λοι, καὶ οὐ διὰ ταῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ
τὸν δῆμον νομίζων χρηστὸν πάντας ἔχειν ἐῶ,' οὐ δικαιότερ'
ἡμῶν ἐρεῖ; ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. παρὰ πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις
μᾶλλόν ἐστιν ἔθος διὰ τοὺς εὐεργέτας καὶ ἄλλους τινὰς εὖ [469]
ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν ἢ διὰ τοὺς φαύλους τοὺς ὁμολογου-
μένως ἀξίους χάριτος τὰ δοθέντ' ἀφαιρεῖσθαι. καὶ μὴν οὐδ' 40
ὅπως οὐκ ἀντιδώσει τῷ Λεύκωνί τις, ἂν βούληται, δύναμαι
σκοπούμενος εὑρεῖν. χρήματα μὲν γάρ ἐστιν ἀεὶ παρ' ὑμῖν
αὐτοῦ, κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, ἐάν τις ἐπ' αὔτ' ἔλθῃ, ἢ
στερήσεται τούτων ἢ λῃτουργεῖν ἀναγκασθήσεται. ἔστι δ'
οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκείνῳ, ἀλλ' ὅτι τὴν δωρειὰν
ὑμᾶς αὐτὸν ἀφῃρῆσθαι νομιεῖ.

Οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ Λεύκων ἀδικηθῇ μόνον 41
δεῖ σκοπεῖν, ᾧ φιλοτιμίας ἕνεχ' ἡ περὶ τῆς δωρειᾶς σπουδὴ
γένοιτ' ἄν, οὐ χρείας, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν
ὑμᾶς εὖ πράττων, εἰς δέον δὲ νῦν γέγον' αὐτῷ τὸ λαβεῖν
παρ' ὑμῶν τὴν ἀτέλειαν. τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης
ὁ Κυρηναῖος, ὅς, εἴπερ τις ἄλλος τῶν εἰληφότων, δικαίως
ἠξιώθη ταύτης τῆς τιμῆς, οὐ τῷ μεγάλ' ἢ θαυμάσι' ἡλίκα

2 *πεποιηκότες* S[1] (add. *ἔσεσθαι* m. ant.) al.: *ἔσεσθε πεποιηκότες* LF 6 *αὑτὸν* L vulg.: *αυτὸν* S: *αὐτὸν* Bekker, cf. § 40 7 *ὅ*] *ὅτε* S[1]: *ὅ γε* LYOP *ἡμῶν* L al.: *ὑμῶν* SAYO 8 *τινες τῶν εὑρημένων* AF schol. p. 479, 25: *τῶν εὑρημένων τινὲς* SL al. 9 *εἰσὶ* ante *φαῦλοι* add. A: post *φαῦλοι* L: om. SYOP[1] 14 *ὁμολογουμένους* F corr., cf. xiv 11, xxvi 22 21 *αὑτὸν* L vulg.: *αυτον* S, cf. § 38: *αὐτὸν* edd. Turr. 23 *ἕνεκα* A: *εἵνεκα* SLFYO

δοῦναι, ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρὸν ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ
πεπονθότων ἔργον ἦν εὑρεῖν ἐθέλοντά τινα ὧν εὐεργέτητο
42 μεμνῆσθαι. οὗτος γὰρ ἀνήρ, ὡς τὸ ψήφισμα τοῦτο δηλοῖ
τὸ τότ' αὐτῷ γραφέν, τοῖς ἁλοῦσι τότ' ἐν Σικελίᾳ τῶν πολι-
τῶν, ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ καθεστηκόσιν, ἔδωκε μνᾶς ἑκατὸν
καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν αἰτιώτατος
ἐγένετο. καὶ μετὰ ταῦτα, δοθείσης ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα
παρ' ὑμῶν, ὁρῶν ἐν τῷ πολέμῳ [πρὸ τῶν τριάκοντα μικρὸν]
σπανίζοντα τὸν δῆμον χρημάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς
[470] ἐπαγγειλάμενος. σκέψασθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ἄνδρες
43 Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερὸς γένοιτ' εὔνους
ὢν ὑμῖν, ἢ πῶς ἧττον ἄξιος ἀδικηθῆναι, ἢ πρῶτον μὲν εἰ
παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχήματι μᾶλλον ἕλοιτο τοὺς ἀτυ-
χοῦντας καὶ τὴν παρὰ τούτων χάριν, ἥτις ποτ' ἔμελλεν
ἔσεσθαι, ἢ τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κεκρατηκότας καὶ παρ'
οἷς ἦν, δεύτερον δέ, ἑτέραν χρείαν ἰδών, εἰ φαίνοιτο διδοὺς
καὶ μὴ πῶς ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει προνοούμενος, ἀλλ ὅπως
44 τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐνδεῶς ἕξει τὸ καθ' αὑτόν. τοῦτον
μέντοι τὸν τῷ μὲν ἔργῳ παρὰ τοὺς μεγίστους καιροὺς οὑτωσὶ
κοινὰ τὰ ὄντα τῷ δήμῳ κεκτημένον, τῷ δὲ ῥήματι καὶ τῇ
τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν ἀτέλειαν ἀφαιρήσεσθε
(οὐδὲ γὰρ οὔσῃ χρώμενος φαίνεται), ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν,
οὗ τί γένοιτ' ἂν αἴσχιον; τὸ τοίνυν ψήφισμ' ὑμῖν αὐτ' ἀνα-
γνώσεται τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρί. καὶ θεωρεῖτ', ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα ψηφίσματ' ἄκυρα ποιεῖ ὁ νόμος, καὶ
οἵους ἀνθρώπους ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὁποίοις καιροῖς χρησίμους
ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτούς· εὑρήσετε γὰρ τούτους, οὓς ἥκιστα
προσῆκεν, ἀδικοῦντα. λέγε.

3 ἁνὴρ Bekker : ἀνὴρ L vulg. : ανηρ S, cf. §§ 33, 46 8 τῷ ante πρὸ add. L vulg. : om. S^1 Y O P πρὸ . . . μικρὸν secl. Weil 11 ἂν om. S^1 Y O, cf xxi 77, 79, xxiii 141 μᾶλλον om. S^1 Y O P 17 πως S^1 (corr. ead.) Y O : ὅπως L vulg. σώσει L : σώσῃ S A F^1 Y O, cf. xxi 216 18 τὸ κατ' αὐτὸν A P γρ. (Blass coll. l 13) 25 ὁ νόμος del. Benseler 26 οἵους Dobree : ὅσους codd.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τὰς μὲν εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν εὕρετο τὴν ἀτέλειαν ὁ Ἐπι- 45
κέρδης ἀκηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταί.
σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτο, εἰ μνᾶς ἑκατὸν καὶ πάλιν τάλαντον
ἔδωκεν (οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγ' ἡγοῦμαι τὸ πλῆθος
τῶν χρημάτων θαυμάσαι), ἀλλὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸ αὐτὸν [471]
ἐπαγγειλάμενον ποιεῖν καὶ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς. πάντες μὲν 46
γάρ εἰσιν ἴσως ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν οἱ προϋπάρ-
χοντες τῷ ποιεῖν εὖ, μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρείας, ὧν εἷς
οὗτος ἀνὴρ ὢν φαίνεται. εἶτ' οὐκ αἰσχυνόμεθ', ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας εἰ μηδεμίαν ποιησάμενοι
τούτων μηδενὸς μνείαν ἀφῃρημένοι φανούμεθα τὴν δωρειάν,
μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; οὐ γὰρ εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε 47
σωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτεροι δ' ὑμεῖς
οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι, ἀπολύει τοῦτο τὴν αἰσχύνην, ἀλλ' αὐτὸ
δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινόν ἐστιν. εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδότες καὶ
παθόντες ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ
λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες ὡς ἀναξίων ἀφαιρησόμεθα, πῶς οὐχ
ὑπέρδεινον ποιήσομεν; ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐστί μοι λόγος οὗτος 48
καὶ περὶ τῶν τοὺς τετρακοσίους καταλυσάντων, καὶ περὶ τῶν
ὅτ' ἔφευγεν ὁ δῆμος χρησίμους αὐτοὺς παρασχόντων· πάντας
γὰρ αὐτοὺς ἡγοῦμαι δεινότατ' ἂν παθεῖν, εἴ τι τῶν τότε
ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη.

Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ἐκεῖνο πέπεισται, πολὺ τοῦ δεηθῆναί 49
τινος τοιούτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν, ταῦτα μὲν εὐχέσθω
τοῖς θεοῖς, κἀγὼ συνεύχομαι, λογιζέσθω δὲ πρῶτον μὲν ὅτι
περὶ νόμου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον ᾧ μὴ λυθέντι δεήσει

9 τῷ codd. : τοῦ Seager, Dobree ὑμᾶς εὖ L F 10 ἀνήρ Bekker: ἀνὴρ codd., cf. §§ 33, 42 15 ἀπολύει codd. : λύει Blass coll. Aristid. i 583, Liban. i 383, 5, iii 423, 7 αὐτὸ δὴ τοῦτο codd. : ἐνταῦθα δὴ Blass coll. Aristid. ii 596, i 779, i 583, Liban. iv 68, 16 16 εἰδότες καὶ παθόντες] ἰδόντες καὶ παρόντες schol. 17 παθόντες] παρόντες A F corr.

χρῆσθαι, δεύτερον δ᾽ ὅτι βλάπτουσιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ
τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις. οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε
τὰ πράγματ᾽ ἐπ᾽ ἀμφότερα, εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθε-
στηκότας καὶ πράξεις χρησταὶ καὶ νόμοι καὶ ἄνδρες χρηστοὶ
καὶ πάντ᾽ ἐξητασμέν᾽ ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε, τοὺς δ᾽ ἐν
[472] ἁπάσῃ καθεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμονίᾳ πάντα ταῦτ᾽ ἀμε-
50 λούμεν᾽ ὑπέρρει κατὰ μικρόν. τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλεῖστοι
κτῶνται μὲν τἀγαθὰ τῷ καλῶς βουλεύεσθαι καὶ μηδενὸς
καταφρονεῖν, φυλάττειν δ᾽ οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις.
ὃ μὴ πάθητε νῦν ὑμεῖς, μηδ᾽ οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι
δεῖν, ὃς καλῶς τε πράττουσαν τὴν πόλιν ἡμῶν πονηρᾶς δόξης
ἀναπλήσει, ἐάν τέ τι συμβῇ ποτέ, ἔρημον τῶν ἐθελησόντων
ἀγαθόν τι ποιεῖν καταστήσει.
51 Οὐ τοίνυν μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἰδίᾳ γνόντας
εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ παρασχόντας χρησίμους αὑτοὺς ἐπὶ τηλι-
κούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, οἵων μικρῷ πρότερον Φορμίων
διεξελήλυθε κἀγὼ νῦν εἴρηκα, ἄξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδι-
κῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἳ πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν
πατρίδας, συμμάχους ὑμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους
πολέμου παρέσχον, καὶ λέγοντες ἃ συμφέρει τῇ πόλει τῇ
52 ὑμετέρᾳ καὶ πράττοντες· ὧν ἔνιοι διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν
στέρονται τῆς πατρίδος. ὧν ἐπέρχεταί μοι πρώτους ἐξετάσαι
τοὺς ἐκ Κορίνθου φεύγοντας. ἀναγκάζομαι δὲ λέγειν πρὸς
ὑμᾶς ταῦθ᾽ ἃ παρ᾽ ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα. τὰ
μὲν οὖν ἄλλ᾽ ὅσα χρησίμους ὑμῖν ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι παρέσχον,
ἐάσω· ἀλλ᾽ ὅθ᾽ ἡ μεγάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένεθ᾽
ἡ ἐν Κορίνθῳ, τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων μετὰ τὴν
μάχην μὴ δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πρὸς
53 Λακεδαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, ὁρῶντες ἠτυχηκυῖαν τὴν

1 χρῆσθαι ⟨ἀεὶ⟩ Cobet 7 ὑπήρειπε Herwerden 12 ἀλλοιότερον post ποτὲ add. L (punctis notatum) P S γρ. 13 αὐτὴν post ποιεῖν add. L vulg.: om. S A 19 ὑμῖν X: ἡμῖν S L vulg. 23 φεύγοντας F: φυγόντας prope omnes 25 ὑμῖν Vind. 1 F corr.: ἡμῖν cett.

πόλιν καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας Λακεδαιμονίους, οὐχὶ
προὔδωκαν οὐδ᾽ ἐβουλεύσαντ᾽ ἰδίᾳ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας, [473]
ἀλλὰ πλησίον ὄντων μεθ᾽ ὅπλων ἁπάντων Πελοποννησίων
ἀνέῳξαν τὰς πύλας ὑμῖν βίᾳ τῶν πολλῶν, καὶ μᾶλλον εἵλοντο
μεθ᾽ ὑμῶν τῶν τότε στρατευσαμένων, εἴ τι δέοι, πάσχειν ἢ
χωρὶς ὑμῶν ἀκινδύνως σεσῶσθαι, καὶ εἰσέφρουν τὸ στρά-
τευμα, καὶ διέσωσαν καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους. ἐπειδὴ 54
δ᾽ ἡ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτ᾽ ἐγένετο, ἡ ἐπ᾽
᾽Ανταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων τούτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων
ἐξέπεσον. ὑποδεξάμενοι δ᾽ ὑμεῖς αὐτοὺς ἐποιήσατ᾽ ἔργον
ἀνθρώπων καλῶν κἀγαθῶν· ἐψηφίσασθε γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ᾽
ὧν ἐδέοντο. εἶτα ταῦτα νῦν εἰ χρὴ κύρι᾽ εἶναι σκοποῦμεν;
ἀλλ᾽ ὁ λόγος πρῶτον αἰσχρὸς [τοῖς σκοπουμένοις], εἴ τις
ἀκούσειεν ὡς ᾽Αθηναῖοι σκοποῦσιν εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἐᾶν
τὰ δοθέντ᾽ ἔχειν· πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα καὶ ἐγνῶσθαι
προσῆκεν. ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ᾽ αὐτοῖς.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

῞Α μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς φεύγουσιν δι᾽ ὑμᾶς Κορινθίων 55
ταῦτ᾽ ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί. ὅρα δέ, εἴ τις ἐκείνους τοὺς
καιροὺς εἰδὼς [ἢ παρὼν] ἤ τινος εἰδότος διεξιόντος ἀκούσας,
ἀκούσαι τοῦ νόμου τούτου τὰς τότε δωρειὰς δοθείσας ἀφαιρου-
μένου, ὅσην ἂν κακίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίη, οἳ
παρὰ μὲν τὰς χρείας οὕτω φιλάνθρωποι καὶ πάντα ποιοῦντες,
ἐπειδὴ δ᾽ ἐπράξαμεν πάνθ᾽ ὅσ᾽ ἂν εὐξαίμεθα, οὕτως ἀχάριστοι
καὶ κακοί, ὥστε τούς τ᾽ ἔχοντας ἀφῃρήμεθα καὶ τὸ λοιπὸν
μηδενὶ δοῦναι ταῦτ᾽ ἐξεῖναι νόμον τεθήκαμεν. νὴ Δί᾽ ἀνάξιοι [474] 56

4 *ὑμῖν* G. H. Schaefer : *ἡμῖν* codd. *πολλῶν* codd. : *πολιτῶν* Weil 6 *εἰσεφροῦντο* Cobet 8 prius *ἡ* om. S vulg. : add. L A *ἡ ἐπ᾽ ᾽Ανταλκίδου* secl. Cobet 13 *τοῖς σκοπουμένοις* secl. Dobree 16 *προσῆκεν* vulg. : *προσήκει* S[1] L *δέ μοι* post *ἀνάγνωθι* add. vulg. : om. S L[1] A 19 *ὅρα* S : *ὁρᾶτε* cett., cf. § 21 20 *εἰδὼς* A P corr., cf. § 47, iv 3 : *ἰδὼν* S L vulg. *ἢ παρὼν* seclusi cum Blassio (qui *ἰδὼν* recepit). Equidem *ἰδὼν ἢ παρὼν* ad *εἰδὼς* adscriptum fuisse puto : *ἢ ἰδὼν παρὼν* coni. edd. Turr. : *εἰδὼς παρὼν* coni. Sandys 25 *φανησόμεθα* post *κακοὶ* add. L vulg. : om. S A

γάρ τινες τῶν εὑρημένων ταῦτ' ἦσαν· τουτὶ γὰρ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς. ἔπειτ' ἐκεῖν' ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν, ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον χρόνῳ παμπληθεῖ; τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι γνώμῃ χρησαμένων ἔργον ἀνθρώπων ἐστί· τὸ δὲ τοὺς ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι φθονούντων, τοῦτο δ' οὐ δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπον-
57 θέναι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ὀκνήσω περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω πόλει τὸν ἄξιον ἐξεταστέον εἶναι καὶ ἰδιώτῃ· οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ σκέψις. ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν σκοπεῖ τίς ἄξιός ἐστιν ἑκάστου κηδεστὴς ἢ τῶν τοιούτων τι γίγνεσθαι, ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ καὶ δόξαις διώρισται· κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος, ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σῴζῃ, τοῦτο δ' οὐ γένει καὶ δόξῃ κρινόμενον ἴδοι τις ἄν, ἀλλ' ἔργῳ. ὅταν μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέῃ, τὸν βουλόμενον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐάσομεν, ἐπειδὰν δὲ πάθωμεν, τότε τὴν ἀξίαν τοῦ ποιήσαντος σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς βουλευσόμεθα.

58 Ἀλλὰ νὴ Δί' οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται, καὶ περὶ τούτων μόνων ποιοῦμαι λόγον τοσοῦτον. πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμ' ἐξετάζειν ὅσοι πεποιηκότες ὑμᾶς εὖ διὰ τὸν νόμον, εἰ μὴ λυθήσεται, τὰ δοθέντ' ἀφαιρεθήσονται· ἓν δ' ἢ δύο δείξας ἔτι ψηφίσματ' ἀπαλλάττομαι τοῦ
59 περὶ τούτων λέγειν. τοῦτο μὲν τοίνυν Θασίους τοὺς μετ' Ἐκφάντου πῶς οὐκ ἀδικήσετε, ἐὰν ἀφαιρῆσθε τὴν ἀτέλειαν, οἳ παραδόντες ὑμῖν Θάσον καὶ τὴν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μεθ' ὅπλων ἐκβαλόντες καὶ Θρασύβουλον εἰσαγαγόντες καὶ παρα-
[475] σχόντες φίλην ὑμῖν τὴν αὑτῶν πατρίδα αἴτιοι τοῦ γενέσθαι
60 σύμμαχον τὸν περὶ Θρᾴκην τόπον ὑμῖν ἐγένοντο; τοῦτο δ' Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην, οἳ Βυζάντιον παραδόντες Θρασυβούλῳ κυρίους ὑμᾶς ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν δεκάτην ἀποδόσθαι καὶ χρημάτων εὐπορήσαντας Λακεδαιμο-

14 κρινόμενον om. SAYO: add. L al. 16 εὖ πάθωμεν LF 24 ἀφέλησθε FS γρ. 25–26 καὶ post Θάσον et mox post εἰσαγαγόντες secl. Weil

νίους ἀναγκάσαι τοιαύτην, οἵαν ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην; ὧν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτ' ἐκπεσόντων ἐψηφίσασθ' ἅπερ, οἶμαι, φεύγουσιν εὐεργέταις δι' ὑμᾶς προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, ἀτέλειαν ἁπάντων. εἶτα τοὺς δι' ὑμᾶς φεύγοντας καὶ δικαίως τι παρ' ὑμῶν εὑρομένους ἐάσωμεν ἀφαιρεθῆναι ταῦτα, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; ἀλλ' αἰσχρὸν ἂν εἴη. μάθοιτε δὲ τοῦτο μάλιστ' ἄν, ἐκείνως εἰ 61
λογίσαισθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς· εἴ τινες νυνὶ τῶν ἐχόντων Πύδναν ἢ Ποτείδαιαν ἤ τι τῶν ἄλλων χωρίων, ἃ Φιλίππῳ μέν ἐστιν ὑπήκοα, ὑμῖν δ' ἐχθρά, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἡ Θάσος ἦν τότε καὶ τὸ Βυζάντιον Λακεδαιμονίοις μὲν οἰκεῖα, ὑμῖν δ' ἀλλότρια, παραδώσειν ταῦτ' ἐπαγγείλαιντο, ἂν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς δῶτε δωρειὰς ὥσπερ Ἐκφάντῳ τῷ Θασίῳ καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ, καί τινες τούτων ἀντιλέγοιεν αὐτοῖς ταῦτα λέγοντες, ὡς δεινὸν εἴ τινες μόνοι τῶν ἄλλων μετοίκων 62
μὴ χορηγοῖεν, πῶς ποτ' ἂν ἔχοιτε πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας; ἢ δῆλον ὅτι φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθ' ὡς συκοφαντούντων; οὔκουν αἰσχρὸν εἰ μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν συκοφάντην ἂν τὸν ταῦτα λέγονθ' ἡγοῖσθε, ἐπὶ τῷ δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν προτέρων εὐεργετῶν δωρειὰς ταῦτα λεγόντων ἀκούσεσθε; φέρε δὴ κἀκεῖν' ἐξετάσωμεν. οἱ προδόντες τὴν Πύδναν καὶ [476]
τἄλλα χωρία τῷ Φιλίππῳ τῷ ποτ' ἐπαρθέντες ἡμᾶς ἠδίκουν; 63
ἢ πᾶσι πρόδηλον τοῦτο, ὅτι ταῖς παρ' ἐκείνου δωρειαῖς, ἃς διὰ ταῦτ' ἔσεσθαι σφίσιν ἡγοῦντο; πότερον οὖν μᾶλλον ἔδει σ', ὦ Λεπτίνη, τοὺς ἐχθρούς, εἰ δύνασαι, πεῖσαι τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασι γιγνομένους ἐκείνων εὐεργέτας μὴ τιμᾶν, ἢ θεῖναι νόμον ἡμῖν ὃς τῶν τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις ὑπαρχουσῶν δωρειῶν ἀφαιρεῖταί τι; ἐγὼ μὲν ἐκεῖν' οἶμαι. ἀλλ' ἵνα μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λαβὲ τὰ ψηφίσμαθ' ἃ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη. λέγε.

6 ἐάσομεν A F ταῦτα S L¹ A: τὰ δοθέντα L corr. vulg. 7 μάλιστ' ἄν,] distinxit Taylor 15 ταῦτα λέγοντες secl. Cobet 18–20 οὔκουν . . . ἀκούσεσθε; J. B. Mayor: οὐκοῦν . . . ἀκούσεσθε. vulg., cf. §§ 71, 97

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

64 Ἠκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δ' ἴσως ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν οὐκέτ' εἰσίν. ἀλλὰ τὰ ἔργα τὰ πραχθέντ' ἔστιν, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐπράχθη. προσήκει τοίνυν τὰς στήλας ταύτας κυρίας ἐᾶν τὸν πάντα χρόνον, ἵν', ἕως μὲν ἄν τινες ζῶσι, μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικῶνται, ἐπειδὰν δὲ τελευτήσωσιν, ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι, καὶ παραδείγμαθ' ἑστῶσι τοῖς βουλομένοις τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν, ὅσους εὖ ποιήσαντας ἡ πόλις ἀντ' εὖ πεποίηκεν.
65 καὶ μὴν μηδ' ἐκεῖν' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λανθανέτω, ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστὶν πάντας ἀνθρώπους ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι τὰς μὲν συμφοράς, αἷς δι' ὑμᾶς ἐχρήσανθ' οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον κυρίας αὐτοῖς γεγενημένας, τὰς δὲ δωρειάς,
66 ἃς ἀντὶ τούτων ἔλαβον παρ' ὑμῶν, καὶ δὴ λελυμένας. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἥρμοττεν τὰ δοθέντ' ἐῶντας τῶν ἀτυχημάτων ἀφαιρεῖν ἢ τούτων μενόντων τὰς δωρειὰς ἀφαιρεῖσθαι. φέρε
[477] γὰρ πρὸς Διός, τίς ἔστιν ὅστις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς βουλήσεται, μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχῃ, παραχρῆμα δίκην δώσειν τοῖς ἐχθροῖς, ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας παρ' ὑμῶν ἀπίστους ἕξειν;

67 Πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ τοῦτο μόνον δόξαιμι δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου, ὅτι πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀφαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν, τῶν δὲ πολιτῶν μηδέν' ἄξιον δοκοίην ἔχειν δεῖξαι τῶν εὑρημένων ταύτην τὴν τιμήν. καὶ γὰρ τἄλλ' ἀγάθ' εὐξαίμην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν εἶναι πλεῖστα, καὶ ἄνδρας ἀρίστους καὶ πλείστους εὐεργέτας
68 τῆς πόλεως πολίτας εἶναι. πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα σκοπεῖτε, εἰ ἄρ' ἄξιον, καταμεμψαμένους ἢ τὸν ἄνδρα ἢ τὰ πεπραγμένα, ἄκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων. οὗτος γάρ, ὡς ὑμῶν τινῶν ἔστιν ἀκοῦσαι τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν

3 τὰ] τά γ' A 6 ἂν om. S[1] 9 ὅσους S solus : ὡς τοὺς A : ὅτι τοὺς L vulg. 19 τὰς post χάριτας add. Cobet 22 δίκαιον om. B 26 πλείστους vulg. S γρ. : πιστοὺς S : πλείστους πιστοὺς L solus εὐεργέτας secl. Blass

ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν τοῦ δήμου κάθοδον τὴν ἐκ Πειραιῶς ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης καὶ ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ' ὑμῶν οὐδ' ἡντινοῦν ἀφορμὴν λαβών, κατεναυμάχησεν Λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττοντας εἴθισ' ἀκούειν ὑμῶν, καὶ τοὺς ἁρμοστὰς ἐξήλασεν ἐκ τῶν νήσων, καὶ μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἐλθὼν ἀνέστησε τὰ τείχη, καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐποίησε τῇ πόλει τὸν λόγον πρὸς Λακεδαιμονίους εἶναι. καὶ γάρ τοι 69 μόνῳ τῶν πάντων αὐτῷ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται· 'ἐπειδὴ [Κόνων]' φησὶν 'ἠλευθέρωσε τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους.' ἔστιν δὲ τοῦτο τὸ γράμμ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὑμῖν δὲ πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας· ὅτου γὰρ ἄν τις παρ' ὑμῶν ἀγαθοῦ τοῖς [478] ἄλλοις αἴτιος γένηται, τούτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρποῦται. διόπερ οὐ μόνον αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν 70 ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλλὰ καὶ χαλκῆν εἰκόνα, ὥσπερ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἔστησαν πρώτου· ἡγοῦντο γὰρ οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν καταλύσαντα πεπαυκέναι. ἵν' οὖν μᾶλλον οἷς λέγω προσέχητε, τὰ ψηφίσμαθ' ὑμῖν αὔτ' ἀναγνώσεται τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ Κόνωνι. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Οὐ τοίνυν ὑφ' ὑμῶν μόνον ὁ Κόνων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 71 τότ' ἐτιμήθη πράξας ἃ διεξῆλθον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἳ δικαίως ὧν εὐεργέτηντο χάριν ᾤοντο δεῖν ἀποδιδόναι. οὔκουν αἰσχρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρειαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρήσεται; καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο 72

10 Κόνων secl. Blass   23 ὑφ' ὑμῶν μόνον S : ὑφ' ὑμῶν μόνων FX : μόνον ὑφ' ἡμῶν A : μόνων ὑφ' ὑμῶν Blass   24 ἐτιμήθη A al. : ἐπετιμήθη SLFY   26–28 οὔκουν . . . ἀφαιρήσεται; Voemel : οὐκοῦν . . . ἀφαιρήσεται. vulg., cf. §§ 26, 62, 97   27 μενοῦσιν Tournier   28 ἀφαιρήσεται B et scholia C G V p. 493, 7 (Blass) : ἀφαιρεθήσεται cett.

καλόν, ζῶντα μὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν ὥστε τοσούτων ὅσων ἀκηκόατ᾽ ἀξιοῦν, ἐπειδὴ δὲ τετελεύτηκεν, [μηδεμίαν ποιησαμένους τούτων μνείαν] ἀφελέσθαι τι τῶν δοθέντων τότε. πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου πραχθέντων ἄξι᾽ ἐπαίνου, δι᾽ ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς ἐπὶ τούτοις δοθείσας δωρειάς, κάλλιστον δὲ πάντων ἡ τῶν
73 τειχῶν ἀνάστασις. γνοίη δ᾽ ἄν τις εἰ παραθείη πῶς Θεμιστοκλῆς, ὁ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἁπάντων ἀνδρῶν ἐνδοξότατος, ταὐτὸ τοῦτ᾽ ἐποίησεν. λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος, τειχίζειν
[479] εἰπὼν τοῖς πολίταις, κἂν ἀφικνῆταί τις ἐκ Λακεδαίμονος, κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι πρεσβεύων αὐτὸς ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους, λόγων δὲ γιγνομένων ἐκεῖ καί τινων ἀπαγγελλόντων ὡς Ἀθηναῖοι τειχίζουσιν, ἀρνεῖσθαι καὶ πρέσβεις πέμπειν σκεψομένους κελεύειν, ἐπειδὴ δ᾽ οὐχ ἧκον οὗτοι, πέμπειν ἑτέρους παραινεῖν. καὶ πάντες ἴσως ἀκηκόαθ᾽ ὃν
74 τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται. φημὶ τοίνυν ἐγώ (καὶ πρὸς Διός, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ, ἀλλ᾽ ἂν ἀληθὲς ᾖ σκοπείτω), ὅσῳ τὸ φανερῶς τοῦ λάθρᾳ κρεῖττον, καὶ τὸ νικῶντας τοῦ παρακρουσαμένους πράττειν ὁτιοῦν ἐντιμότερον, τοσούτῳ κάλλιον Κόνωνα τὰ τείχη στῆσαι Θεμιστοκλέους· ὁ μὲν γὰρ λαθών, ὁ δὲ νικήσας τοὺς κωλύσοντας αὔτ᾽ ἐποίησεν. οὐ τοίνυν ἄξιον τὸν τοιοῦτον ὑφ᾽ ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ᾽ ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων τῶν διδαξόντων ὡς ἀφελέσθαι τι χρὴ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.

75 Εἶεν. ἀλλὰ νὴ Δία τὸν παῖδα τὸν Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ δικαίως παρ᾽

2 ἐτελεύτησε A F 2–3 verba μηδεμίαν . . . μνείαν secl. Dobree ut illata ex § 46: τούτων secl. Blass 11 κελεύσας secl. Cobet 14 τοὺς ante σκεψομένους add. A F: om. S L Y O 16 Λακεδαιμονίους post λέγεται add. L vulg: om. S A Hermog. Rh. Gr. iii 171, Apsines Rh. Gr. ix 520 17 ὦ ante ἄνδρες add. L vulg.: om. S O τὸ μέλλον ⟨ῥηθήσεσθαι⟩ Cobet 19 τοῦ] ἢ Isidorus Ep. v 465, recepit Blass secluso τὸ 22 αὐτ᾽ S Y O: ταῦτ᾽ A et Isid. l. c.: ταὐτὸ τοῦτ᾽ L F, cf. § 153 23 σχεῖν] ἔχειν A 24 post διδαξόντων add. ἡμᾶς F: ὑμᾶς al.: om. S A O P 25 τὸν Χαβρίου L A Y O P: τοῦ Χαβρίου S F

ὑμῶν λαβὼν κατέλιπεν. ἀλλ' οὐδέν' ἀνθρώπων εὖ φρο-
νοῦντ' οἶμαι ταῦτ' ἂν φῆσαι καλῶς ἔχειν. ἴστε μὲν οὖν
ἴσως, καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας
ἦν ἀνήρ, οὐ μὴν κωλύει γ' οὐδὲν κἀμὲ διὰ βραχέων ἐπι-
μνησθῆναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. ὃν μὲν οὖν τρόπον 76
ὑμᾶς ἔχων πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίους παρετάξατ' ἐν
Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσ'
ἐν Κύπρῳ τρόπαι' ἔστησεν καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ
ὅτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν οὐδαμοῦ τὸ
τῆς πόλεως ὄνομ' οὐδ' αὐτὸν κατῄσχυνεν, οὔτε πάνυ ῥᾴδιον [480]
κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τ' αἰσχύνη λέγοντος ἐμοῦ
ταῦτ' ἐλάττω φανῆναι τῆς ἐν ἑκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης
ὑπαρχούσης· ἃ δ' οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἴομαι μικρὰ ποιῆσαι,
ταῦθ' ὑπομνῆσαι πειράσομαι. ἐνίκησεν μὲν τοίνυν Λακε- 77
δαιμονίους ναυμαχίᾳ καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσας ἔλαβ'
αἰχμαλώτους τριήρεις, εἷλε δὲ τῶν νήσων τούτων τὰς πολλὰς
καὶ παρέδωκεν ὑμῖν καὶ φιλίας ἐποίησεν ἐχθρῶς ἐχούσας
πρότερον, τρισχίλια δ' αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ' ἤγαγεν, καὶ
πλεῖν ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφην' ἀπὸ τῶν πολεμίων.
καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινὲς οἱ πρεσβύτατοι μάρτυρές
εἰσί μοι. πρὸς δὲ τούτοις ἄλλας τριήρεις πλεῖν ἢ εἴκοσιν
εἷλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων, ἃς ἁπάσας εἰς τοὺς
ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ μόνος τῶν 78
πάντων στρατηγῶν οὐ πόλιν, οὐ φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ
στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδέν' ἡγούμενος ὑμῶν, οὐδ' ἔστιν
οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν τε
κἀκείνου, ὑμῖν δ' ἀπὸ πολλῶν πόλλ' ἐκείνου στρατηγοῦντος.
ἵνα δὲ μὴ λέγων παραλίπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ,
ἀναγνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τάς τε ναῦς ὅσας ἔλαβεν καὶ

2 ἂν ante οἶμαι F (om. ante φῆσαι) 17 φιλίας S L: φίλας vulg. 19 πλέον codd. hic et l. 21, cf. § 152, xxi 173, xxiii 110, 149, xxiv 141 20 τινὲς post ὑμῶν S L vulg.: ante ὑμῶν A: fort. delendum οἱ πρεσβύτατοι secl. Cobet: οἱ πρεσβύτεροι F corr. 23 δὲ codd.: δ' ἐν Blass 26 τε om. S L al.: add. F X L γρ.

οὗ ἑκάστην, καὶ τῶν πόλεων τὸν ἀριθμὸν καὶ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν τροπαίων οὗ ἕκαστον. λέγε.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΑΒΡΙΟΥ.

79 Δοκεῖ τισὶν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗτος ὁ τοσαύτας πόλεις λαβὼν καὶ τριήρεις τῶν πολεμίων ναυμαχίᾳ νικήσας,
[481] καὶ τοσούτων καλῶν αἴτιος ὤν, αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῇ πόλει, ἄξιος εἶναι ἀποστερηθῆναι τὴν ἀτέλειαν ἣν εὕρετο παρ' ὑμῶν καὶ τῷ υἱεῖ κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἴη· μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν ἢ ναῦς δέκα μόνας, περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰσήγγελλον οὗτοι, καὶ εἰ
80 ἑάλω, τὸν ἅπαντ' ἂν ἀπωλώλει χρόνον· ἐπειδὴ δὲ τοὐναντίον ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις εἷλεν, ἑβδομήκοντα δὲ ναῦς ἔλαβεν, τρισχιλίους δ' αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνεν, τοσαῦτα δ' ἔστησε τρόπαια, τηνικαῦτα δ' οὐκ ἔσται κύρι' αὐτῷ τὰ δοθέντ' ἐπὶ τούτοις; καὶ μήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ζῶν πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτὴν τοῦ βίου πεποιημένος οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός, ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμένα φαίνοισθ' εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν
81 αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅπως μὴ φανούμεθα φαυλότεροι Χίων περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενημένοι. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μέν, ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει, μηδὲν ὧν ἔδοσαν πρότερον νῦν ἀφῄρηνται, ἀλλὰ τὰς πάλαι χάριτας μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πεποίηνται, ὑμεῖς δέ, ὑπὲρ ὧν ἐπ' ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν, ἀντὶ τοῦ διὰ ταῦτ' ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς πρότερον εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφῃρημένοι φανήσεσθε, πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνην
82 ἕξετε; καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκεῖν' ἀνάξι' ἂν εἴη πεπονθὼς ὁ

4 δικασταί S A O P : Ἀθηναῖοι L vulg. 8 κατέλειπεν S solus, sed cf. § 75 12 μὲν om. S L[1] soli 24 πάλαι S L A Y O : παλαιὰς F 27 προτέραις X[1] F corr.

παῖς εἴ ⟨τι⟩ τῆς δωρειᾶς ἀφαιρεθείη, καθ' ὃ πολλάκις ὑμῶν [482]
στρατηγήσαντος Χαβρίου οὐδενὸς πώποθ' υἱὸς ὀρφανὸς δι'
ἐκεῖνον ἐγένετο, αὐτὸς δ' ἐν ὀρφανίᾳ τέθραπται διὰ τὴν
πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός. οὕτω γὰρ ὡς ἀληθῶς
ἔμοιγε φαίνεται βεβαίως πως ἐκεῖνος φιλόπολις, ὥστε δοκῶν
καὶ ὢν ἀσφαλέστατος στρατηγὸς ἁπάντων, ὑπὲρ μὲν ὑμῶν,
ὁπόθ' ἡγοῖτο, ἐχρῆτο τούτῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ δέ, ἐπειδὴ τὸ καθ'
αὑτὸν ἐτάχθη κινδυνεύειν, παρεῖδε, καὶ μᾶλλον εἵλετο μὴ
ζῆν ἢ καταισχῦναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὐτῷ τιμάς.
εἶθ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος ᾤετο δεῖν ἀποθνῄσκειν ἢ νικᾶν, ταῦθ' 83
ἡμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; καὶ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅταν τὰ μὲν τρόπαι' ἑστήκῃ δῆλα πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε, τῶν δ' ἐπὶ
τούτοις δωρειῶν ἀφῃρημένον τι φαίνηται; οὐ σκέψεσθ', ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογιεῖσθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρί-
νεται πότερον ἔστ' ἐπιτήδειος ἢ οὔ, ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζεσθ'
εἴτ' ἐπιτήδειοι πάσχειν ἔστ' εὖ τὸν λοιπὸν χρόνον εἴτε μή;

Λαβὲ δὴ καὶ τὸ τῷ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν. ὅρα 84
δὴ καὶ σκόπει· δεῖ γὰρ αὔτ' ἐνταῦθ' εἶναί που.

Ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ Χαβρίου βούλομαι. ὑμεῖς,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τιμῶντές ποτ' Ἰφικράτην, οὐ μόνον
αὐτὸν ἐτιμήσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον Στράβακα καὶ Πολύ-
στρατον· καὶ πάλιν, Τιμοθέῳ διδόντες τὴν δωρειάν, δι'
ἐκεῖνον ἐδώκατε καὶ Κλεάρχῳ καί τισιν ἄλλοις πολιτείαν·
Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ' ὑμῖν μόνος. εἰ δὴ τόθ', ὅθ' [483] 85
εὑρίσκετο τὴν δωρειάν, ἠξίωσεν ὑμᾶς, ὥσπερ δι' Ἰφικράτην
καὶ Τιμόθεον εὖ τινὰς πεποιήκατε, οὕτω καὶ δι' αὐτὸν εὖ
ποιῆσαι τούτων τινὰς τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν, οὓς νῦν
οὗτοι μεμφόμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν ὁμοίως,

1 τι add. Dobree, qui tamen verba εἰ . . . ἀφαιρεθείη non immerito suspicatur 5 πως G. H. Schaefero suspectum del. Cobet post φιλόπολις add. εἶναι A : ἐγένετο F Y O P : om. S L[1] §§ 84-91 ἐγὼ δ' ἔτι] hinc incipit fragmentum Papyri Berolinensis 5879 20 ὑμεῖς δ' S L soli 23 τὴν om. Pap. solus 26 εὕρισκε Pap. 29 ὁμοίως,] distinxit Reiske : plerique edd. post κελεύουσιν

οὐκ ἂν ἐδώκατε ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγ' ἡγοῦμαι.
86 εἶθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν τότ' ἐδώκατε δωρειάν, διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέλειαν; ἀλλ' ἄλογον. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἁρμόττει δοκεῖν παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχείρως ἔχειν ὥστε μὴ μόνους αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνων φίλους, ἐπειδὰν δὲ χρόνος διέλθῃ βραχύς, καὶ ὅσ' αὐτοῖς δεδώκατε, ταῦτ' ἀφαιρεῖσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΑΒΡΙΟΥ ΤΙΜΩΝ.

87 Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε, εἰ μὴ λύσετε τὸν νόμον, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, οὓς ἀκηκόατε, εἰσίν, ὦ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖτε δὴ καὶ λογίσασθ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρόπῳ τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνομένου πράγματος αἴσθησιν, ὡς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν. εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐκ λόγου κρίσις γίγνεται, καὶ τὰ καλῶς πραχθένθ' ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ' ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ τῷ λόγῳ, μάτην τοῖς ποιήσασιν εἴργασται, πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν;

88 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας οὓς λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ [484] φενακίσαι λέγεται παρ' ἡμῶν ἕνεκα, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν ὃν παρεισφέρομεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ ἐπιτήδειον εἶναί φαμεν. γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτου πρόνοιάν τιν' ἔχοντας ἡμᾶς καὶ ὅπως ὑμεῖς μηδὲν αἰσχρὸν ποιῆσαι δόξετε, καὶ ὅπως, εἴ τινά τις καταμέμφεται τῶν εὑρημένων τὰς δωρειάς, ἂν δίκαιον ᾖ, κρίνας παρ' ὑμῖν ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως, οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντείποι μὴ οὐ δεῖν ἔχειν, ἕξουσιν τὰ

2 ἂν τότε vulg. : τότε ἂν S[1] (corr. ead.) L   τὴν ante δωρειάν add. F et (si spatium respexeris) Pap. : om. S L[1] A Y O P   8 ΤΩΝ om. S L F Y O Pap.   10 οὗτοι add. ante εἰσίν L : post εἰσὶν F X : om. S al. Pap.   11 ἐν S L A Y O : παρ' F X Pap.   13 ὡς S L F Y O P : πῶς A S γρ. P γρ. F γρ. : om. Pap.   16 ἡμῶν S[1] L al. : ὑμῶν A F Y Pap.   21 ἕνεκα L Pap. : εἵνεκα S vulg.   27 ἂν om. Pap. solus

δοθέντα. καὶ τούτων πάντων οὐδὲν ἔσθ' ἡμέτερον οὐδὲ 89
καινὸν εὕρημα, ἀλλ' ὁ παλαιός, ὃν οὗτος παρέβη, νόμος
οὕτω κελεύει νομοθετεῖν, γράφεσθαι μέν, ἄν τίς τινα τῶν
ὑπαρχόντων νόμων μὴ καλῶς ἔχειν ἡγῆται, παρεισφέρειν δ'
αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν τιθῇ λύων ἐκεῖνον, ὑμᾶς δ' ἀκούσαντες
ἑλέσθαι τὸν κρείττω. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ Σόλων, ὁ τοῦτον 90
τὸν τρόπον προστάξας νομοθετεῖν, τοὺς μὲν θεσμοθέτας τοὺς
ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους δὶς δοκιμασθέντας ἄρχειν, ἔν
τε τῇ βουλῇ καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοὺς δὲ νόμους
αὐτούς, καθ' οὓς καὶ τούτοις ἄρχειν καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις
πολιτεύεσθαι προσήκει, ἐπὶ καιροῦ τεθέντας, ὅπως ἔτυχον,
μὴ δοκιμασθέντας κυρίους εἶναι. καὶ γάρ τοι τότε μέν, τέως 91
τὸν τρόπον τοῦτον ἐνομοθέτουν, τοῖς μὲν ὑπάρχουσι νόμοις
ἐχρῶντο, καινοὺς δ' οὐκ ἐτίθεσαν· ἐπειδὴ δὲ τῶν πολιτευο-
μένων τινὲς δυνηθέντες, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, κατεσκεύασαν
αὑτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅταν τις βούληται καὶ ὃν ἂν
τύχῃ τρόπον, τοσοῦτοι μὲν οἱ ἐναντίοι σφίσιν αὐτοῖς εἰσὶ
νόμοι, ὥστε χειροτονεῖθ' ὑμεῖς τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναν-
τίους ἐπὶ πάμπολυν ἤδη χρόνον, καὶ τὸ πρᾶγμ' οὐδὲν μᾶλλον [485]
δύναται πέρας ἔχειν· ψηφισμάτων δ' οὐδ' ὁτιοῦν διαφέρουσιν 92
οἱ νόμοι, ἀλλὰ νεώτεροι οἱ νόμοι, καθ' οὓς τὰ ψηφίσματα
δεῖ γράφεσθαι, τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ὑμῖν εἰσίν. ἵν'
οὖν μὴ λόγον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν
φημι δείξω, λαβέ μοι τὸν νόμον καθ' ὃν ἦσαν οἱ πρότεροι
νομοθέται. λέγε.

1 *πάντων* om. Pap. (ut videtur), Aristid. Rh. Gr. ix 353 *ἔσθ' ἡμέτερον οὐδὲ καινὸν εὕρημα* Fox : *ἐστιν* (*ἔσθ'* Y O) *ἡμέτερον καινὸν οὐδ' εὕρημα* S L (*οὐδ'* punctis notatum in L, Y O : *ἐστιν* (*ἔσθ'* F) *ἡμέτερον καινὸν εὕρημα* A F : *καινὸν οὐδ' εὕρημα ἐμὸν* Aristid. : *ἐστι καινὸν οὐδ' ἡμέτερον εὕρημα* Felicianus : *καινὸν οὐδ' εὕρημ' ἡμέτερον* Blass 6 *δεῖν* post *ᾤετο* om. S L^1 A Y O : add. F X 8 *ἐπὶ τοῖς νόμοις* marg. Lambini 10 *πᾶσι* om. A : add. S L vulg. Pap. 11 *προσῆκεν* F *ἔτυχον* A Y O : *ἔτυχεν* S^1 L F : *ἔτυχε* X Pap. 12 *τέως* codd. Pap. : *ἕως* Dindorf cum Priscian. xviii 298 20 *ἔχειν* S^1 A F : *σχεῖν* L al. 21 *νεώτεροι*] varie sollicitatum, e. g. *ἐναντιώτεροι* Lipsius, *ἀκυρότεροι* Cobet : nil movendum puto 24 *πρότεροι* A

ΝΟΜΟΣ.

93 Συνίεθ' ὃν τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ Σόλων τοὺς νόμους ὡς καλῶς κελεύει τιθέναι, πρῶτον μὲν παρ' ὑμῖν, ἐν τοῖς ὀμωμοκόσιν, παρ' οἷσπερ καὶ τἄλλα κυροῦται, ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους, ἵν' εἷς ᾖ περὶ τῶν ὄντων ἑκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο ταράττῃ καὶ ποιῇ τῶν ἅπαντας εἰδότων τοὺς νόμους ἔλαττον ἔχειν, ἀλλὰ πᾶσιν ᾖ
94 ταὔτ' ἀναγνῶναι καὶ μαθεῖν ἁπλᾶ καὶ σαφῆ τὰ δίκαια. καὶ πρὸ τούτων γ' ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθε τῶν ἐπωνύμων καὶ τῷ γραμματεῖ παραδοῦναι, τοῦτον δ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγιγνώσκειν, ἵν' ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἂν ᾖ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ταῦτα νομοθετῇ. τούτων τοίνυν τοσούτων ὄντων [δικαίων] τὸ πλῆθος, οὑτοσὶ μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησε [Λεπτίνης]· οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτ' ἐπείσθητε, ὡς ἐγὼ νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον· ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα, καὶ παρεισφέρομεν πολλῷ καὶ κρείττω καὶ δικαιότερον τοῦ τούτου νόμον.
[486] γνώσεσθε δ' ἀκούοντες. λαβὲ καὶ λέγε πρῶτον μὲν ἃ τοῦ
95 τούτου νόμου γεγράμμεθα, εἶθ' ἃ φαμὲν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ταῦτα μέν ἐσθ' ἃ τοῦ τούτου νόμου διώκομεν ὡς οὐκ ἐπιτήδεια. τὰ δ' ἑξῆς λέγε, ἃ τούτων εἶναι βελτίω φαμέν.

2 καθ' ὃν F, cf. § 126 3 καὶ ante ὡς add. H. Richards ἐν om. F O corr. 8 ταὐτὰ Reiske : ταυτα S : ταῦτα A O : ταὔτ' F ἀναγνῶναι codd., cf. § 103 : γνῶναι Dobree, recepit Blass coll. Hermog. progymn. Rh. Gr. i. 54, Priscian. Rh. Lat. p. 560 ('discere et cognoscere') 10 ταῖς] fort. τρισὶν Dobree 13 δικαίων secl. Cobet : τῶν ante δικαίων add. Dobree 14 Λεπτίνης secl. Cobet οὐ γὰρ A F 17 τοῦ τούτου L O Y : τούτου του (του punctis notato) S : τούτου τοῦ A : τούτου F X, cf. §§ 95, 98 18 ἀκούοντες S L Y O P, cf. xxiv 41 : ἀκούσαντες A F[1], cf. xlv 48 τοῦ ante τούτου G. H. Schaefer : post τούτου codd. 21 ΝΟΜΟΣ codd. : ΓΡΑΦΗ Reiske 22 τοῦ τούτου A : τούτου τοῦ S L al. : τούτου F 23 ἑξῆς S A Y O : ἐφεξῆς F X

προσέχετ', ἄνδρες δικασταί, τούτοις ἀναγιγνωσκομένοις τὸν νοῦν. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

96 Ἐπίσχες. τοῦτο μέν ἐστιν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις κυρίοις ὑπάρχον καλόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφές, ‘τὰς δωρειὰς ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε κυρίας εἶναι’ δίκαιον, ὦ γῆ καὶ θεοί. χρῆν τοίνυν Λεπτίνην μὴ πρότερον τιθέναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον πρὶν τοῦτον ἔλυσε γραψάμενος. νῦν δὲ μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ καταλείπων ὅτι παρανομεῖ τουτονὶ τὸν νόμον, ὅμως ἐνομοθέτει, καὶ ταῦθ' ἑτέρου κελεύοντος νόμου καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἔνοχον εἶναι τῇ γραφῇ, ἐὰν ἐναντίος ᾖ τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις. λαβὲ δ' αὐτὸν τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

97 Οὔκουν ἐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ ‘κυρίας εἶναι τὰς δωρειάς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε,’ τὸ ‘μηδέν’ εἶναι ἀτελῆ’ τούτων οἷς ὁ δῆμος ἔδωκεν; σαφῶς γ' οὑτωσί. ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδ' ἀντεισφέρει νόμῳ, ἀλλ' ἅ τ' ἐδώκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δικαία κατὰ τῶν ἢ παρακρουσαμένων ἢ μετὰ ταῦτ' ἀδικούντων ἢ ὅλως ἀναξίων, δι' ἣν ὃν ἂν ὑμῖν δοκῇ κωλύσετ' ἔχειν τὴν δωρειάν. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. [487]

98 Ἀκούετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καταμανθάνετε, ὅτι ἐνταῦθ' ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ δοθέντα καὶ τοὺς μὴ τοιούτους κριθέντας, ἐὰν ἀδίκως τι λάβωσιν, ἀφαιρεθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ' ὑμῖν εἶναι πάνθ', ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, καὶ δοῦναι καὶ μή. ὡς μὲν τοίνυν οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δικαίως ὁ νόμος, οὔτ' ἐρεῖν οἴομαι Λεπτίνην οὔτ', ἐὰν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι· ἃ δὲ πρὸς τοῖς θεσμοθέταις ἔλεγεν, ταῦτ'

1 ὦ ante ἄνδρες add. L vulg.: om. S A O 9 καταλιπὼν L
14-16 οὔκουν . . . ἔδωκεν; Bekker: οὐκοῦν . . . ἔδωκεν. vulg., cf. §§ 26, 62, 71 24 ἐὰν . . . λάβωσιν del. Herwerden

ἴσως λέγων παράγειν ὑμᾶς ζητήσει. ἔφη γὰρ ἐξαπάτης
εἵνεκα παραγεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, ἐὰν δ' ὃν αὐτὸς
99 ἔθηκεν λυθῇ, τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τῇ
ὑμετέρᾳ ψήφῳ τοῦ τούτου νόμου λυθέντος τὸν παρεισενε-
χθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος, καθ'
ὃν οἱ θεσμοθέται τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν, ἐάσω, ἵνα μὴ
περὶ τούτου τις ἀντιλέγῃ μοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖν' εἶμι. ὅταν
ταῦτα λέγῃ δήπου, ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελτίω καὶ δικαιό-
τερον τόνδε τὸν νόμον οὗ τέθεικεν αὐτός, ὑπὲρ δὲ τοῦ πῶς
100 τεθήσεται ποιεῖται τὸν λόγον. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰσὶν αὐτῷ
κατὰ τοῦ παρεισφέροντος πολλοὶ τρόποι, δι' ὧν, ἂν βού-
ληται, θεῖναι τὸν νόμον αὐτὸν ἀναγκάσει. ἔπειτ' ἐγγυώμεθ'
ἡμεῖς, ἐγώ, Φορμίων, ἄλλον εἴ τινα βούλεται, θήσειν τὸν
νόμον. ἔστι δὲ δήπου νόμος ὑμῖν, ἐάν τις ὑποσχόμενός
τι τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, τὰ
ἔσχατα πάσχειν. ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα· οἱ θεσμοθέται
101 ταῦτα γραφόντων, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω. μήθ'
ὑμεῖς ποιήσητε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν αὐτῶν, μήτε, εἴ τις
[488] φαῦλός ἐστι τῶν εὑρημένων τὴν δωρειάν, ἐχέτω, ἀλλ' ἰδίᾳ
κατὰ τόνδε κριθήτω τὸν νόμον. εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ
φλυαρίας εἶναι φήσει, ἐκεῖνό γ' οὐ λόγος· αὐτὸς θέτω, καὶ
μὴ λεγέτω τοῦθ', ὡς οὐ θήσομεν ἡμεῖς. κάλλιον δὲ δήπου
τὸν ὑφ' ὑμῶν κριθέντα καλῶς ἔχειν νόμον εἰσφέρειν ἢ ὃν
νῦν ἀφ' αὑτοῦ τίθησιν.

102 Ἐμοὶ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ Λεπτίνης (καί μοι
μηδὲν ὀργισθῇς· οὐδὲν γὰρ φλαῦρον ἐρῶ σε) ἢ οὐκ ἀνεγνω-
κέναι τοὺς Σόλωνος νόμους ἢ οὐ συνιέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν
Σόλων ἔθηκεν νόμον ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ᾧ ἄν τις
βούληται, ἐὰν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι, οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ
τοὺς ἐγγυτάτω γένει τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον

2 εἵνεκα S L vulg. : ἕνεκα A   4 τοῦ ante τούτου Westermann: post τούτου codd.   11 μὴ post ἂν add. F X : om. S L[1] al.   15 τὴν ante βουλὴν add. A, cf. xxiv 50 : om. S L vulg.   25 post μοι add. πρὸς Διὸς L vulg. : om. S Y

καταθεὶς τὴν ὠφέλειαν ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλή-
λους εὖ, σὺ δὲ τοὐναντίον εἰσενήνοχας μὴ ἐξεῖναι τῷ δήμῳ 103
τῶν αὑτοῦ δοῦναι μηδενὶ μηδέν, πῶς σέ τις φήσει τοὺς
Σόλωνος ἀνεγνωκέναι νόμους ἢ συνιέναι; ὃς ἔρημον ποιεῖς
τὸν δῆμον τῶν φιλοτιμησομένων, προλέγων καὶ δεικνὺς ὅτι
τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν οὐδ' ὁτιοῦν ἔσται πλέον. καὶ μὴν 104
κἀκεῖνος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νόμων Σόλωνός ἐστι,
μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶτα, μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου
τις ἀκούῃ παίδων αὐτός· σὺ δὲ ποιεῖς, οὐ λέγεις κακῶς τοὺς
τετελευτηκότας τῶν εὐεργετῶν, τῷ δεῖνι μεμφόμενος καὶ τὸν
δεῖν' ἀνάξιον εἶναι φάσκων, ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν.
ἆρ' οὐ πολὺ τοῦ Σόλωνος ἀποστατεῖς τῇ γνώμῃ;

Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγελλέ μοι περὶ τοῦ μηδενὶ 105
δεῖν μηδὲν διδόναι, μηδ' ἂν ὁτιοῦν πράξῃ, τοιοῦτόν τι λέγειν
αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, ὡς ἄρ' οἱ Λακεδαιμόνιοι καλῶς πολι-
τευόμενοι καὶ Θηβαῖοι οὐδενὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασι [489]
τοιαύτην οὐδεμίαν τιμήν· καίτοι καὶ παρ' ἐκείνοις τινές εἰσιν
ἴσως ἀγαθοί. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες
οἱ τοιοῦτοι λόγοι παροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας
ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, οὐ μέντοι δίκαιοί γ' οὐδαμῇ. οὐ
γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι Θηβαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἡμεῖς
οὔτε νόμοις οὔτ' ἔθεσιν χρώμεθα τοῖς αὐτοῖς οὔτε πολιτείᾳ.
αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα 106
λέγωσιν, οὐκ ἔξεστι ποιεῖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὰ
τῶν Ἀθηναίων ἐπαινεῖν νόμιμα οὐδὲ τὰ τῶν δεῖνων, πολλοῦ
γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἃ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει, ταῦτ'
ἐπαινεῖν ἀνάγκη [καὶ ποιεῖν]. εἶτα καὶ Λακεδαιμόνιοι τῶν
μὲν τοιούτων ἀφεστᾶσιν, ἄλλαι δέ τινες παρ' ἐκείνοις εἰσὶ

10 εὖ ante τετελευτηκότας add. S solus 11 οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν codd. (tuetur Fox, coll. Ar. Aves 969): ⟨οὐδεὶς⟩ οὐδὲν ἐκείνοις προσήκει Dobree 13 ἀπήγγελλε S corr. pr. m. F Y: ἀπήγγειλε L al., cf. xxi 36, liv 38 18 δὲ vulg., cf. §§ 112, 120, 125: δὴ S L A Y O P 26–27 ταῦτ' . . . ποιεῖν] ταῦτ' ἀνάγκη καὶ ἐπαινεῖν Cobet 27 καὶ ποιεῖν secl. Hirschig 28 ἐθῶν post τοιούτων add. vulg.: om. S A

τιμαί, ἃς ἀπεύξαιτ' ἂν ἅπας ὁ δῆμος ἐνταυθοῖ γενέσθαι.
107 τίνες οὖν εἰσιν αὗται; τὰς μὲν καθ' ἕκαστον ἐάσω, μίαν δ' ἣ συλλαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει, δίειμι. ἐπειδάν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν ἐγκριθῇ παρασχὼν αὑτὸν οἷον χρή, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν. ἐκεῖ μὲν γάρ ἐστι τῆς ἀρετῆς ἆθλον τῆς πολιτείας κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων, παρὰ δ' ἡμῖν ταύτης μὲν ὁ δῆμος κύριος, καὶ ἀραὶ καὶ νόμοι καὶ φυλακαὶ ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται, στέφανοι δὲ καὶ ἀτέλειαι καὶ σιτήσεις καὶ τοιαῦτ' ἐστίν, ὧν ἄν τις ἀνὴρ
108 ἀγαθὸς ὢν τύχοι. καὶ ταῦτ' ἀμφότερ' ὀρθῶς ἔχει, κἀκεῖ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι τὰς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις τοὺς τῶν κοινῶν
[490] κυρίους ὁμονοεῖν ποιεῖ, τὴν δὲ τῶν δήμων ἐλευθερίαν ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἅμιλλα, ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ δήμου δωρειαῖς
109 πρὸς αὑτοὺς ποιοῦνται, φυλάττει. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μηδὲ Θηβαίους μηδένα τιμᾶν, ἐκεῖν' ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθὲς οἴομαι. μεῖζον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Θηβαῖοι φρονοῦσιν ἐπ' ὠμότητι καὶ πονηρίᾳ ἢ ὑμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ τῷ τὰ δίκαια βούλεσθαι. μήτ' οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύσαιντο, εἰ ἄρ' εὔξασθαι δεῖ, τοὺς μὲν ἑαυτοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας μήτε τιμῶντες μήτε θαυμάζοντες, τοὺς δὲ συγγενεῖς (ἴστε γὰρ ὃν τρόπον Ὀρχομενὸν διέθηκαν) οὕτω μεταχειριζόμενοι, μήθ' ὑμεῖς τἀναντία τούτοις τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ δὲ τῶν πολιτῶν λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες.
110 ὅλως δ' οἶμαι τότε δεῖν τοὺς ἑτέρων ἐπαινεῖν τρόπους καὶ ἔθη τοῖς ὑμετέροις ἐπιτιμῶντας, ὅταν ᾖ δεῖξαι βέλτιον ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν. ὅτε δ' ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις καὶ κατὰ τὴν ὁμόνοιαν καὶ κατὰ τἄλλα πάντ' ἄμεινον ἐκείνων πράττετε, τοῦ χάριν ἂν τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἐθῶν ὀλιγωροῦντες ἐκεῖνα διώκοιτε; εἰ γὰρ

1 ἐνταυθοῖ codd.: ἐνταυθὶ Dindorf, cf. xix 81, 311, xxiii 51, 66, xxvii 54, xli 20, 24 7 ἀραὶ] ἀρχαὶ F Y O 15 γε post τοῦ S L A Y O P: ante τοῦ F 25 τρόπους S L Y O P[1]: νόμους A F

καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνα φανείη βελτίω, τῆς γε τύχης
ἕνεχ' ᾗ παρὰ ταῦτ' ἀγαθῇ κέχρησθε, ἐπὶ τούτων ἄξιον
μεῖναι. εἰ δὲ δεῖ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν ὃ δίκαιον ἡγοῦ- 111
μαι, ἐκεῖν' ἂν ἔγωγ' εἴποιμι. οὐκ ἔστι δίκαιον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους οὐδὲ τοὺς Θηβαίων
λέγειν ἐπὶ τῷ τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι, οὐδὲ δι' ὧν μὲν
ἐκεῖνοι μεγάλοι [τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας εἰσί], κἂν
ἀποκτεῖναι βούλεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν τούτων τι κατασκευά-
σαντα, διὰ δ' ὧν ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος εὐδαίμων, ταῦθ' ὡς
ἀνελεῖν δεῖ λεγόντων τινῶν ἐθέλειν ἀκούειν.

Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ παρ' ἡμῖν [491]
ἐπὶ τῶν προγόνων πόλλ' ἀγάθ' εἰργασμένοι τινὲς οὐδενὸς 112
ἠξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπιγράμματος ἐν τοῖς
Ἑρμαῖς ἔτυχον· καὶ ἴσως τοῦθ' ὑμῖν ἀναγνώσεται τοὐπί-
γραμμα. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πόλλ' ἀσύμφορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι,
πρὸς δὲ καὶ οὐδὲ δίκαιον. εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναί τις 113
φήσει κἀκείνους τιμᾶσθαι, τίς ἄξιος, εἰπάτω, εἰ μήτε τῶν
προτέρων μηδεὶς μήτε τῶν ὑστέρων· εἰ δὲ μηδένα φήσει,
συναχθεσθείην ἂν ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ
χρόνῳ γέγον' ἄξιος εὖ παθεῖν. καὶ μὴν εἴ γ' ὁμολογῶν
ἐκείνους εἶναι σπουδαίους μὴ τετυχηκότας δείξει μηδενός,
τῆς πόλεως ὡς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ. ἔστι δ' οὐχ
οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, οὐδ' ὀλίγου δεῖ· ἀλλ' ἐπειδάν τις οἶμαι
κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα τοὺς λόγους μετα-
φέρῃ, δυσχερεῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι. ὡς δὲ τἀληθές τ' ἔχει 114
καὶ δίκαιόν ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. ἦσαν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πολλοὶ τῶν πρότερον σπουδαῖοι, καὶ ἡ πόλις ἡμῶν

1 τὸν om. Vind. 1: del. Cobet coll. xxv 32 7 μετὰ post μεγάλοι add. Blass (servatis verbis τῆς ὀλιγαρχίας . . . εἰσί) coll. § 109 μετὰ τῶν νόμων et schol. p. 507, 4 τῆς ὀλιγαρχίας . . . εἰσί secl. Westermann: τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας secl. Lambinus, F. A. Wolf 14 ἐτύγχανον L F X 19 προτέρων . . . ὑστέρων S A O P: πρότερον . . . ὕστερον L vulg., cf. § 114 24 δεῖ H. Wolf: δεῖν codd. 28 προτέρων Vind. 1

ἐτίμα καὶ τότε τοὺς ἀγαθούς· αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ τἄλλα πάντα
τὰ μὲν τότ' ἦν ἐπὶ τοῖς τότ' ἔθεσιν, τὰ δὲ νῦν ἐπὶ τοῖς νῦν.
πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω; ὅτι φήσαιμ' ἂν ἔγωγ' ἐκείνους οὐκ
115 ἔσθ' ὅτου παρὰ τῆς πόλεως οὐ τυχεῖν ὧν ἐβουλήθησαν. τίνι
χρώμενος τεκμηρίῳ; ὅτι Λυσιμάχῳ δωρειάν, ἑνὶ τῶν τότε
χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ πλέθρα γῆς πεφυτευμένης
ἔδοσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς, ἔτι δ' ἀργυρίου μνᾶς ἑκατόν, καὶ
[492] τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμάς. καὶ τούτων ψήφισμ' ἔστιν
Ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ ταῦτα γέγραπται. τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις
ἡμῶν καὶ γῆς ηὐπόρει καὶ χρημάτων, νῦν δ' εὐπορήσει· δεῖ
γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ βλασφημεῖν. καίτοι τίν' οὐκ ἂν
οἴεσθε νῦν τὸ τρίτον μέρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας ἑλέσθαι;
ὅτι τοίνυν ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

116 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς προγόνοις
ὑμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ ψήφισμα τουτί·
εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ ἡμεῖς νῦν, ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν
εἴη. εἰ τοίνυν μήτε Λυσίμαχον μήτ' ἄλλον μηδένα μηδὲν
εὑρῆσθαι παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν συγχωρήσαιμεν, τί
μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρε-
117 θεῖεν; οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες ἃ μὴ 'δόκει δεινόν εἰσιν οὐδὲν
εἰργασμένοι, ἀλλ' οἱ δόντες μέν, πάλιν δ' ὕστερον μηδὲν
ἐγκαλοῦντες ἀφαιρούμενοι. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει δεῖξαι
κἀκείνους ὧν ἔδοσάν τῳ τι, τοῦτ' ἀφῃρημένους, συγχωρῶ
καὶ ὑμᾶς ταὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι, καίτοι τοῦτό γ' αἰσχρὸν ὁμοίως·
εἰ δὲ μηδ' ἂν εἷς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἔχοι δεῖξαι γεγονός,
τίνος εἵνεκ' ἐφ' ἡμῶν πρώτων καταδειχθῇ τοιοῦτον ἔργον;

13 λέγε post τουτί add. vulg.: om. S L A Y O 17 ἕτερον τί S 21 'δόκει Weil: δοκεῖ legebatur 25 καίτοι τοῦτό γ' αἰσχρὸν H. Wolf: καὶ τοιοῦτό γ' αἰσχρὸν S[1], cf. ix 15, xxi 16: καὶ τοιοῦτον αἰσχρὸν L γρ.: καίτοι τό γ' αἰσχρὸν L vulg. S corr.: καίτοι τό γ' αἰσχρὸν ⟨αἰσχρὸν⟩ Reiske: καίτοι αἰσχρόν γ' Dobree 27 πρώτων A, cf. schol. p. 510, 2 (Blass) et xxii 6: πρῶτον S L vulg. καταδειχθῇ S L Y O P: καταδειχθείη al.

Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖν' ἐνθυμεῖσθαι καὶ 118
ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὀμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ἥκετε,
οὐχὶ τοὺς Λακεδαιμονίων οὐδὲ Θηβαίων, οὐδ' οἷς ποτ' ἐχρή-
σανθ' οἱ πρῶτοι τῶν προγόνων, ἀλλὰ καθ' οὓς ἔλαβον τὰς
ἀτελείας οὓς ἀφαιρεῖται νῦν οὗτος τῷ νόμῳ, καὶ περὶ ὧν
ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρινεῖν. καλῶς. [493]
τὸ τοίνυν τῆς γνώμης πρὸς ἅπαντ' ἀνενέγκατε τὸν νόμον.
ἆρ' οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν; 119
δίκαιον. τί δέ; ὅσ' ἂν δῷ τις ἅπαξ, δίκαιον ἔχειν ἐᾶν;
δίκαιον. ταῦτα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖτε, ἵν' εὐορκῆτε, καὶ
τοὺς προγόνους ὀργίζεσθ' ἂν μή τις φῇ ποιεῖν, καὶ τοὺς
τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρ' ἐκεῖνοι μεγάλ' εὖ
παθόντες οὐδέν' ἐτίμησαν, καὶ πονηροὺς καὶ ἀπαιδεύτους
ἡγεῖσθ' εἶναι, πονηροὺς μὲν διότι καταψεύδονται τῶν προ-
γόνων ὑμῶν ὡς ἀχαρίστων, ἀμαθεῖς δὲ διότι ἐκεῖν' ἀγνοοῦσιν,
ὅτι εἰ τὰ μάλιστα ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μᾶλλον ἢ
λέγειν αὐτοῖς προσῆκεν.

Οἴομαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον Λεπτίνην ἐρεῖν, ὡς 120
τὰς εἰκόνας καὶ τὴν σίτησιν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν εἰληφότων
ὁ νόμος, οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾶν τοὺς ὄντας ἀξίους, ἀλλ'
ἔσται χαλκοῦς ἱστάναι καὶ σίτησιν διδόναι καὶ ἄλλ' ὅ τι ἂν
βούλησθε, πλὴν τούτου. ἐγὼ δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει
καταλείπειν φήσει, τοσοῦτο λέγω· ὅταν ὧν ἐδώκατέ τῳ
πρότερόν τι, τοῦτ' ἀφέλησθε, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους
ποιήσετε πάσας δωρειάς. τί γὰρ ἔσται πιστότερον τὸ τῆς
εἰκόνος ἢ τῆς σιτήσεως ἢ τὸ τῆς ἀτελείας, ἣν πρότερόν τισι
δόντες ἀφῃρημένοι φανεῖσθε; ἔτι δ' εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' 121
ἔσεσθαι δυσχερές, οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι, εἰς
τοιαύτην ἄγειν ἀνάγκην τὴν πόλιν δι' ἧς ἅπαντας ἐξ ἴσου

4 οἱ πρὸ τοῦ [τῶν προγόνων] Dobree 6 κρινεῖν S vulg. : κρίνειν LAYO καλῶς secl. Herwerden, cf. xxiii 124 21 καὶ ante χαλκοῦς add. LFX : om. SAYO 23 καταλιπεῖν YFO, cf. §§ 123 (bis), 129 φησὶ A Vind. 1, cf. § 123 ὅταν A : ὅτ' ἂν SYOP : ὅτι ἂν LX 26 ἢ τῆς A : ἢ τὸ τῆς SL vulg.

τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστ' εὐεργετοῦσιν, ἢ μὴ τοῦτο ποιοῦσα χάριν τισὶν οὐκ ἀποδώσει. μεγάλων μὲν οὖν
[494] εὐεργεσιῶν οὔθ' ὑμῖν συμφέρει συμβαίνειν πολλάκις καιρόν,
122 οὔτ' ἴσως ῥᾴδιον αἰτίῳ γενέσθαι· μετρίων δὲ καὶ ὧν ἂν ἐν εἰρήνῃ τις καὶ πολιτείᾳ δύναιτ' ἐφικέσθαι, εὐνοίας, δικαιοσύνης, ἐπιμελείας, τῶν τοιούτων, καὶ συμφέρειν ἔμοιγε δοκεῖ καὶ χρῆναι διδόναι τὰς τιμάς. δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρειῶν, ἵν' ἧς ἂν ἄξιος ὢν ἕκαστος φαίνηται, ταύτην παρὰ
123 τοῦ δήμου λαμβάνῃ τὴν δωρειάν. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν γε τοῖς εὑρημένοις τὰς τιμὰς καταλείπειν φήσει, οἱ μὲν ἁπλᾶ πάνυ καὶ δίκαι' ἂν εἴποιεν, πάνθ' ὅσα τῶν αὐτῶν ἕνεκ' αὐτοῖς ἔδοτ' εὐεργεσιῶν ἀξιοῦντες ἔχειν, οἱ δὲ φενακίζειν τὸν ὡς καταλείπεται λέγοντά τι αὐτοῖς. ὁ γὰρ ἄξια τῆς ἀτελείας εὖ πεποιηκέναι δόξας καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λαβὼν τὴν τιμὴν μόνην, ἢ ξένος ἢ καί τις πολίτης, ἐπειδὰν ἀφαιρεθῇ ταύτην, τίν' ἔχει λοιπὴν δωρειάν, Λεπτίνη; οὐδεμίαν δήπου. μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν ὡς φαύλων ἐκείνους ἀφαιροῦ, δι' ἃ δ' αὖ καταλείπειν ἐκείνοις φήσεις, τούσδ' ὃ
124 μόνον λαβόντες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλῃ. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ, εἰ τῶν πάντων ἀδικήσομέν τιν' ἢ μείζον' ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τὰς τιμάς, αἷς ἂν ἀντ' εὖ ποιήσωμέν τινας, ἀπίστους καταστήσομεν· οὐδ' ὁ πλεῖστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς ἀτελείας ἐστίν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πονηρὸν ἔθος τὸν νόμον εἰσάγειν καὶ τοιοῦτον δι' οὗ πάντ' ἄπισθ' ὅσ' ὁ δῆμος δίδωσιν ἔσται.

125 Ὃν τοίνυν κακουργότατον οἴονται λόγον εὑρηκέναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ λάθητ' ἐξαπατηθέντες. ἐροῦσ' ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστιν ἅπαντα τἀναλώματα [αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι]·

4–5 ὧν ἂν ἐν . . . δύναιτ' A Vind. 1 : ὧν ἐν . . . δύναιτ' ἂν S L vulg. 10 καταλείπειν S L A : καταλιπεῖν vulg. φησὶν A Vind. 1 12 καταλείπεται S A : καταλείπεσθαι L Y F O (Blass omisso ὡς cum X 16 δήπου om. S solus 18 καταλείπειν S L[1] A : καταλιπεῖν vulg. 20 ἢ ante μείζονα add. A : om. S L F Y O 23 μὴ post τοῦ add. L vulg. : om. S Y O P 29 αἱ . . . γυμνασιαρχίαι secl. F. A. Wolf

δεινὸν οὖν, εἰ τῶν ἱερῶν ἀτελής τις ἀφεθήσεται. ἐγὼ δὲ τὸ [495] μέν τινας, οἷς ὁ δῆμος ἔδωκεν, ἀτελεῖς εἶναι τούτων δίκαιον ἡγοῦμαι, ὃ δὲ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ἄρα ταῦτα λέγωσι, τοῦτ' εἶναι δεινὸν νομίζω. εἰ γὰρ ἃ [κατὰ] μηδέν' ἄλλον 126 ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφελέσθαι, ταῦτ' ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσιν, πῶς οὐκ ἀσεβέστατον ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσιν; χρὴ γάρ, ὥς γοῦν ἐμοὶ δοκεῖ, ὅσα τις πράττει τοὺς θεοὺς ἐπιφημίζων, τοιαῦτα φαίνεσθαι οἷα μηδ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα πονηρὰ φανείη. ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταὐτὸν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν καὶ λῃτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λῃτουργιῶν ὄνομ' ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες ἐξαπατᾶν ζητοῦσι, Λεπτίνην ὑμῖν αὐτὸν ἐγὼ παρασχήσομαι μάρτυρα. γράφων γὰρ ἀρχὴν τοῦ νόμου 'Λεπτίνης 127 εἶπεν' φησίν, 'ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λῃτουργῶσιν, ἀτελῆ μηδέν' εἶναι πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος.' καίτοι εἰ ἦν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν ταὐτὸ καὶ λῃτουργιῶν, τί τουτο μαθὼν προσέγραψεν; οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀτέλεια τῶν γ' ἱερῶν ἐστιν δεδομένη. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, λαβέ μοι πρῶτον μὲν τῆς στήλης τἀντίγραφα, εἶτα τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΣΤΗΛΗΣ.

Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων τῆς στήλης, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 128 ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελευόντων πλὴν ἱερῶν. λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου.

ΝΟΜΟΣ. [496]

Καλῶς· κατάθες. γράψας 'ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λῃτουργῶσι,' 'μηδέν' εἶναι' προσέγραψεν 'ἀτελῆ πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος.' τίνος ἕνεκα, εἴ γε τὸ

4 κατὰ secl. Weil coll. § 93 11 ὄνομα secl. Blass coll. xxi 34 13 ἀρχὴν τοῦ νόμου] an scholion? (Dobree) : adsentior 17 τοῦτο παθὼν marg. Lambini : παθὼν τοῦτο Cobet 27 ἀτελῆ post προσέγραψεν SLYOP : ante προσέγραψεν vulg.

τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λῃτουργεῖν; αὐτὸς γὰρ οὑτωσὶ τἀναντία
129 τῇ στήλῃ γεγραφώς, ἂν τοῦτο λέγῃ, φανήσεται. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγ' ἐροίμην Λεπτίνην· τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν ἢ σὺ νῦν καταλείπειν φήσεις ἢ ἐκεῖνος τότε δοῦναι, τὰς λῃτουργίας ὅταν εἶναι φῇς ἱερῶν; τῶν μὲν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ εἴσ' ἀτελεῖς· τῶν δὲ λῃτουργιῶν, εἴπερ εἴσ' ἱερῶν, οὐδ' ἔχουσιν.
130 ἀλλὰ μὴν γέγραπταί γ' ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι. τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. οὐ δήπου, ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λῃτουργιῶν, ὡς ἥ τε στήλη δηλοῖ καὶ σὺ προσδιώρισας ἐν τῷ νόμῳ καὶ μαρτυρεῖ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ χρόνος γεγονώς, ἐν ᾧ τοσούτῳ τὸ πλῆθος ὄντι οὔτε φυλὴ πώποτ' ἐνεγκεῖν ἐτόλμησεν οὐδεμί' οὐδένα τῶν ἀπ' ἐκείνων χορηγόν, οὔτ' ἐνεχθεὶς αὐτοῖς ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦναι. οἷς οὐκ ἀκουστέον ἂν ἐναντία τολμᾷ λέγειν.

131 Ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες ἐροῦσιν ὡς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοί τινες εἶναι φάσκοντες, ἔπειτ' ἀτελεῖς εἰσιν, ἀθρόοι παμπληθεῖς ἄνθρωποι, καί τινες ἄλλοι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι, Λυκίδας καὶ Διονύσιος, καὶ τοιούτους τινὰς ἐξειλεγμένοι. ὑπὲρ δὴ τούτων ὡδὶ ποιήσαθ' ὅταν ταῦτα λέγωσι· κελεύετ', [497] εἴπερ ἀληθῆ λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ ψηφίσματ' ἐν οἷς ἀτελεῖς εἰσιν οὗτοι δεῖξαι. οὐ γάρ ἐστ' οὐδεὶς ἀτελὴς παρ' ὑμῖν
132 ὅτῳ μὴ ψήφισμ' ἢ νόμος δέδωκε τὴν ἀτέλειαν. πρόξενοι μέντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων γεγόνασι παρ' ὑμῖν τοιοῦτοι, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Λυκίδας. ἀλλ' ἕτερον πρόξενόν ἐστ' εἶναι καὶ ἀτέλειαν εὑρῆσθαι. μὴ δὴ παραγόντων ὑμᾶς, μηδ', ὅτι δοῦλος ὢν ὁ Λυκίδας καὶ Διονύσιος καί τις ἴσως ἄλλος διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα γράφοντας ἑτοίμως πρόξενοι γεγόνασι, διὰ τοῦθ' ἑτέρους ἀξίους καὶ ἐλευθέρους

4 *καταλείπειν* S L A P[1] : *καταλιπεῖν* vulg., cf. §§ 120, 123 7 *ἔχουσιν*] ante *ἀλλὰ μὴν* fort. *ἀτέλειαν* excidit ; sed cf. § 8 8 *ἧ* Dobree 13 *ἐκείνου* A, cf. § 18 17 *πρόξενοι* ante *εἶναι* add. Weil, recte puto, cf. §§ 132–3 19 *Διονυσίους* Reiske 22 *δεικνύναι* F X, cf. § 133

καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους, ἃς ἔλαβον δικαίως παρ' ὑμῶν
δωρειὰς ἀφελέσθαι ζητούντων. πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ κατὰ 133
τοῦτο δεινότατ' ἂν πεπονθὼς ὁ Χαβρίας φανείη, εἰ μὴ μόνον
ἐξαρκέσει τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις τὸν ἐκείνου δοῦλον
Λυκίδαν πρόξενον ὑμέτερον πεποιηκέναι, ἀλλ' εἰ διὰ τοῦτον
πάλιν καὶ τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων ἀφέλοιντο, καὶ ταῦτ' αἰτίαν
λέγοντες ψευδῆ; οὐ γάρ ἐστιν οὐθ' οὗτος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς
πρόξενος ὢν ἀτελής, ὅτῳ μὴ διαρρήδην ἀτέλειαν ἔδωκεν ὁ
δῆμος. τούτοις δ' οὐ δέδωκεν, οὐδ' ἕξουσιν οὗτοι δεικνύναι,
λόγῳ δ' ἂν ἀναισχυντῶσιν, οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν.

Ὃ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες 134
Ἀθηναῖοι, φυλάξασθαι, τοῦτ' εἰπεῖν ἔτι βούλομαι. εἰ γάρ
τις πάνθ' ὅσα Λεπτίνης ἐρεῖ περὶ τοῦ νόμου διδάσκων ὑμᾶς
ὡς καλῶς κεῖται, συγχωρήσειεν ἀληθῆ λέγειν αὐτόν, ἕν γ'
αἰσχρὸν οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτ' ἀναιρεθείη, ὃ συμβήσεται διὰ
τοῦ νόμου κυρίου γενομένου τῇ πόλει. τί οὖν τοῦτ' ἔστιν;
τὸ δοκεῖν ἐξηπατηκέναι τοὺς ἀγαθόν τι ποιήσαντας. ὅτι μὲν [498]
τοίνυν τοῦθ' ἕν τι τῶν αἰσχρῶν ἐστιν πάντας ἂν ἡγοῦμαι 135
φῆσαι, ὅσῳ δ' ὑμῖν αἴσχιον τῶν ἄλλων, ἀκούσατέ μου. ἔστιν
ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος, τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν, ἄν τις
ὑποσχόμενός τι τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, κρίνειν, κἂν ἁλῷ,
θανάτῳ ζημιοῦν. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
εἰ ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον ζημίαν ἐτάξατε, τοῦτ' αὐτοὶ
ποιοῦντες φανήσεσθε; καὶ μὴν πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ
ποιεῖν τὰ δοκοῦντα καὶ ὄντ' αἰσχρά, μάλιστα δὲ ταῦτ' ἐφ' οἷς
τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς τις ἔχων ὁρᾶται· οὐδὲ γὰρ ἀμφισβή-
τησις καταλείπεται τὸ μὴ ταῦτα ποιεῖν ἃ πονήρ' αὐτὸς
ἔκρινεν εἶναι πρότερον.

Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖν' εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως μηδὲν ὧν 136
ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἄν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦντες φανήσεσθε.
ὑμῶν τοίνυν οὐδ' ἂν εἷς οὐδὲν ὧν ἰδίᾳ τινὶ δοίη, τοῦτ' ἀφέλοιτο

4 ἐξαρκέσει S L A Y O : ἐξαρκέσειε F 9 οὐ δέδωκεν S L Y O : οὐκ ἔδωκεν vulg. 23 τοῦτο αὐτὸ S^1 Y O P^1

πάλιν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιχειρήσειεν ἄν. μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο ποιήσητε, ἀλλὰ κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ
137 τοῦ νόμου, εἴ τινα τῶν εὑρημένων τὴν δωρειὰν ἀνάξιον εἶναί φασιν ἢ μὴ πεποιηκότ' ἐφ' οἷς εὕρετ' ἔχειν, ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν ἐγκαλοῦσίν τινι, γράφεσθαι κατὰ τὸν νόμον ὃν παρεισφέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων ἡμῶν, ὥσπερ ἐγγυώμεθα καὶ φαμὲν θήσειν, ἢ θέντας αὐτούς, ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται. ἔστι δ' ἑκάστῳ τις αὐτῶν, ὡς ἔοικεν, ἐχθρός, τῷ μὲν Διό-
138 φαντος, τῷ δ' Εὔβουλος, τῷ δ' ἴσως ἄλλος τις. εἰ δὲ τοῦτο φεύξονται καὶ μὴ 'θελήσουσι ποιεῖν, σκοπεῖτ', ὦ ἄνδρες
[499] Ἀθηναῖοι, εἰ καλῶς ὑμῖν ἔχει, ἃ τούτων ἕκαστος ὀκνεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι, ταῦθ' ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀφῃρημένους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς εὖ τι πεποιηκότας ὑμᾶς, οἷς οὐδεὶς ἂν ἐγκαλέσαι, νόμῳ τὰ δοθέντ' ἀπολωλεκέναι δι' ὑμῶν ἀθρόους, παρόν, εἴ τις ἄρ' ἐστὶν ἀνάξιος, εἷς ἢ δύ' ἢ πλείους, γραφῇ διὰ τούτων ταὐτὸ τοῦτο παθεῖν κατ' ἄνδρα κριθέντας. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὑπολαμβάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν οὐδέ γ' ἀξίως ὑμῶν.

139 [Σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο.] Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνου γ' ἀποστατέον τοῦ λόγου, ὅτι τῆς μὲν ἀξίας, ὅτ' ἐδώκαμεν, ἦν δίκαιον τὴν ἐξέτασιν λαμβάνειν, ὅτε τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, μετὰ ταῦτα δ' ἐάν, εἴ τι μὴ πεπόνθαθ' ὑπ' αὐτῶν ὕστερον κακόν. εἰ δ' οὗτοι τοῦτο φήσουσι (δεῖξαι μὲν γὰρ οὐκ ἔχουσιν), δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τἀδικήματα φαίνεσθαι. εἰ δὲ μηδενὸς ὄντος τοιούτου τὸν νόμον ποιήσετε κύριον, δόξετε φθονήσαντες, οὐχὶ πονηροὺς λαβόντες
140 ἀφῃρῆσθαι. ἔστι δὲ πάντα μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀνείδη φευκτέον, τοῦτο δὲ πάντων μάλιστ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι παντάπασι φύσεως κακίας σημεῖόν ἐστιν ὁ

16 γραφῇ post ταὐτὸ A Vind. 1 17 κριθέντα S L[1] A 19 σκοπῶ . . . τοῦτο del. Reiske: 'videtur duplex recensio antiquitus fuisse' Blass 24 αὐτὰ om. S O P[1] 27 ὅσα ἔστιν post εἰπεῖν add. vulg.: om. S L[1] B[1] Y O, cf. xxiii 64, 68, 79. 220 (Blass) τὰ ὀνείδη A 29 φύσει O Y corr. schol. p. 519, 12

φθόνος, καὶ οὐκ ἔχει πρόφασιν δι' ἣν ἂν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο πεπονθώς. εἶτα καὶ οὐδ' ἔστιν ὄνειδος ὅτου πορρώτερόν ἐσθ' ἡμῶν ἡ πόλις ἢ τοῦ φθονερὰ δοκεῖν εἶναι, ἁπάντων ἀπέχουσα τῶν αἰσχρῶν. τεκμήρια δ' ἡλίκα τούτου 141 *θεωρήσατε. πρῶτον μὲν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ [καὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις] ποιεῖτε λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. καίτοι τοῦτ' ἔστι τοὐπιτήδευμα ζηλούντων* [500] *ἀρετήν, οὐ τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τιμωμένοις φθονούντων. εἶτα μεγίστας δίδοτ' ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρειὰς τοῖς τοὺς γυμνικοὺς νικῶσιν ἀγῶνας τοὺς στεφανίτας, καὶ οὐχ, ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν, ἐφθονήσατε τοῖς ἔχουσιν, οὐδ' ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς διὰ ταῦτα. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν οὐδεὶς πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὖ ποιῶν δοκεῖ νικῆσαι· τοσαύτας ὑπερβολὰς τῶν δωρειῶν αἷς ἀντ' εὖ ποιεῖ, παρέσχηται. ἔστι τοίνυν πάντα ταῦτ', ὦ ἄνδρες* 142 *Ἀθηναῖοι, δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοψυχίας ἐπιδείγματα. μὴ τοίνυν δι' ἃ πάλαι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις εὐδοξεῖ, ταῦτ' ἀνέλητε νῦν· μηδ' ἵνα Λεπτίνης ἰδίᾳ τισίν, οἷς ἀηδῶς ἔχει, ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἣν διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν κέκτησθε καλήν· μηδ' ὑπολαμβάνετ' εἶναι τὸν ἀγῶνα τόνδ' ὑπὲρ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος, πότερον αὐτὸ δεῖ σῶν εἶναι καὶ ὅμοιον τῷ προτέρῳ, ἢ μεθεστάναι καὶ λελυμάνθαι.*

Πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον, ἓν μάλιστα 143 *τεθαύμακα πάντων, εἰ ἐκεῖν' ἠγνόηκεν, ὅτι ὥσπερ ἂν εἴ τις μεγάλας τὰς τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γ' ἀδικεῖν παρεσκευάσθαι δόξαι, οὕτως, ἄν τις ἀναιρῇ τὰς*

2 *οὐδ'* S L O P: *οὐδὲν* vulg.: *οὐκ* A Vind. 1 *πορρώτερον* S L[1] Bekk. Anecd. p. 111: *πορρωτέρω* cett. 3 *ἡμῶν* ante *ἡ πόλις* S (cum signis transponendi) L: post *ἡ πόλις* cett. 6 *τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ καὶ* del. Blass *καὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις ποιεῖτε λόγους* S L[1] Y O P: *καὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις* del. G. H. Schaefer: *ταφὰς ποιεῖτε καὶ λόγους* A Vind. 1: *τὰς ταφὰς ποιεῖσθε καὶ λόγους* F X: *ταφὰς ποιεῖσθε καὶ λόγους* S *γρ.* F *γρ.* 27 *τὰς* om. A

τιμὰς τῶν εὐεργεσιῶν, οὐδὲν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι δόξει. εἰ μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα (γένοιτο γὰρ ἂν
[501] καὶ τοῦτο), αὐτίκα δηλώσει· συγχωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι περὶ ὧν αὐτὸς ἥμαρτεν. εἰ δὲ φανήσεται σπουδάζων καὶ διατεινόμενος κύριον ποιεῖν τὸν νόμον, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω πῶς
144 ἐπαινέσω, ψέγειν δ' οὐ βούλομαι. μηδὲν οὖν φιλονίκει, Λεπτίνη, μηδὲ βιάζου τοιοῦτον δι' οὗ μήτ' αὐτὸς δόξεις βελτίων εἶναι μήθ' οἱ πεισθέντες σοι, ἄλλως τε καὶ γεγενημένου σοι τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου. διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον τὸν τουτονὶ πατέρ' Ἀψεφίωνος, ὃς αὐτὸν ἔτ' ὄνθ' ὑπεύθυνον ἐγράψατο, ἐξῆλθον οἱ χρόνοι, καὶ νυνὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς ἐσθ' ὁ λόγος, τούτῳ δ' οὐδείς ἐστι κίνδυνος.

145 Καίτοι καὶ τοῦτ' ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς σέ τινες γραψάμενοι πρότεροι τουδὲ οὐκ ἐπεξῆλθον. εἰ μὲν τοίνυν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις ὅτι σ' οὐ κατέστησαν εἰς κίνδυνον, φιλοκινδυνότατος πάντων ἀνθρώπων εἶ· εἰ δὲ τεκμήριον ποιεῖ τοῦ τὰ δίκαι' εἰρηκέναι, λίαν εὔηθες ποιεῖς. τί γὰρ εἵνεκα τούτου βελτίων ἔσθ' ὁ νόμος, εἴ τις ἢ τετελεύτηκε τῶν γραψαμένων πρὶν εἰσελθεῖν, ἢ πεισθεὶς ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη; ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲ λέγειν καλόν.

146 Ἥρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι καὶ μάλισθ' οἱ δεινοὶ λέγειν ἄνδρες, Λεωδάμας Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀριστοφῶν Ἀζηνιεὺς καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμέων καὶ Δεινίας Ἑρχιεύς. ἃ δὴ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοιτ' ἂν εἰκότως, ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖτ' ἂν ὑμῖν δίκαια φαίνηται. πρῶτον μὲν πρὸς Λεωδάμαντα. οὗτος ἐγράψατο τὴν Χαβρίου δωρειάν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἔνεστιν τὸ τῆς ἀτελείας τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσελθὼν
[502] 147 ἡττήθη· οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν περὶ τῶν

1 εὐεργετῶν F X, cf. § 155 5 ὑπερδιατεινόμενος L F X, cf. xxv 1 6 φιλονείκει codd., hic et alibi 10 ἀψεφίωνος S L A : ἀφεψίωνος vulg. : fort. Ἀψηφίωνος Dindorf 11 οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι F X 16 ποιῇ codd. 24 Ἑρχιεύς Voemel : Ἐρχιεύς S L vulg. 27-28 ἐν ᾗ . . . δοθέντων secl. Dobree : τὸ τῆς . . . δοθέντων secl. Taylor : τῶν . . . δοθέντων secl. F. A. Wolf

αὐτῶν οὔτε δίκας οὔτ' εὐθύνας οὔτε διαδικασίαν οὔτ' ἄλλο
τοιοῦτ' οὐδὲν εἶναι. χωρὶς δὲ τούτων ἀτοπώτατον ἂν πάντων
συμβαίη, εἰ τότε μὲν τὰ Χαβρίου παρ' ὑμῖν ἔργα μεῖζον ἴσχυε
τῶν Λεωδάμαντος λόγων, ἐπειδὴ δὲ ταῦτά θ' ὑπάρχει καὶ τὰ
τῶν ἄλλων εὐεργετῶν προσγέγονεν, τηνικαῦτα σύμπαντα ταῦτ'
ἀσθενέστερα τῶν τούτου λόγων γένοιτο. καὶ μὴν πρός γ' 148
Ἀριστοφῶντα πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν ἔχειν εἰπεῖν οἶμαι. οὗτος
εὕρετο τὴν δωρειὰν παρ' ὑμῖν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἐνῆν. καὶ οὐ τοῦτ'
ἐπιτιμῶ· δεῖ γὰρ ἐφ' ὑμῖν εἶναι διδόναι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
οἷς ἂν βούλησθε. ἀλλ' ἐκεῖνό γ' οὐχὶ δίκαιον εἶναί φημι,
τὸ ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἔμελλεν ὑπάρχειν λαβόντι, μηδὲν
ἡγεῖσθαι δεινόν, ἐπειδὴ δ' ἑτέροις δέδοται, τηνικαῦτ' ἀγανα-
κτεῖν καὶ πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ 149
πέντε τάλαντ' ἀποδοῦναι γέγραφ' οὗτος ὡς παρασχόντι τοῖς
ἐν Πειραιεῖ τοῦ δήμου, καὶ καλῶς ἐποίει. μὴ τοίνυν ἃ μὲν
ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου προφάσει διὰ σοῦ δε-
δόσθω, ὧν δ' αὐτὸς ὁ δῆμος μαρτυρίας ἔστησεν ἐν τοῖς ἱεροῖς
ἀναγράψας καὶ πάντες συνίσασιν, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραίνει·
μηδ' αὐτὸς φαίνου τά τ' ὀφειλόμεν' ὡς ἀποδοῦναι δεῖ γράφων,
καὶ ἅ τις παρὰ τοῦ δήμου κεκόμισται, ταῦτ' ἀφελέσθαι παρ-
αινῶν. καὶ μὴν πρός γε Κηφισόδοτον τοσοῦτ' ἂν εἴποιμι. 150
οὗτός ἐστιν οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν λεγόντων
δεινὸς εἰπεῖν. πολὺ τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι ταύτῃ χρῆ- [503]
σθαι ἐπὶ τὸ τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς κολάζειν ἢ τοὺς ἀγαθοῦ
τινὸς αἰτίους ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαί τισι δεῖ, τοῖς
ἀδικοῦσι τὸν δῆμον, οὐ τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν ἔγωγε νομίζω
δεῖν. πρὸς τοίνυν Δεινίαν· οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας 151
αὑτοῦ καὶ λῃτουργίας. ἐγὼ δ', εἰ πολλοῦ τῇ πόλει Δεινίας
ἄξιον αὑτὸν παρέσχηκεν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ νὴ τοὺς θεούς,
μᾶλλον ἂν παραινέσαιμ' αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν δοῦναι
ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον δοθείσας ἀφελέσθαι κελεύειν· πολὺ

11 ὑπάρχειν S L[1] Y O : ὑπάρξειν vulg. 13 Γελάρχῳ] Τελάρχῳ vel Ἀγελάρχῳ coni. Reiske 15 τοῦ δήμου secl. Taylor 19 αὐτὸς] ὁ αὐτὸς L vulg. : αὐτὸς S[1] (ὁ add. ead.) Y O P

γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστιν ἐφ' οἷς αὐτὸς εὖ πεποίηκεν ἀξιοῦν τιμᾶσθαι ἢ ἐφ' οἷς ἕτεροι ποιήσαντες ἐτιμήθησαν φθονεῖν.
152 ὃ δὲ δὴ μέγιστον ἁπάντων καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συνδίκων· τούτων πολλάκις εἷς ἕκαστος πρότερόν τισι πράγμασι σύνδικος γέγονεν. ἔστι δὲ καὶ μάλ' ἔχων νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθείς, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμ' ὥσπερ ἐργασία τισὶν ᾖ καὶ συκοφαντία, μὴ ἐξεῖναι ὑπὸ τοῦ
153 δήμου χειροτονηθέντα πλεῖν ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι. τοὺς δὴ συνεροῦντας νόμῳ καὶ διδάξοντας ὑμᾶς ὡς ἐπιτήδειός ἐστιν, αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις δεῖ πειθομένους φαίνεσθαι· εἰ δὲ μή, γελοῖον νόμῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δ' αὐτοὺς παραβαίνειν ἕτερον. ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς ὃν λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παλαιός ἐσθ' ὁ νόμος καὶ καλῶς ἔχων, ὃν ἐὰν σωφρονῶσι φυλάξονται παραβαίνειν οὗτοι.

154 Ἐγὼ δ' ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβήσομαι. ἔστι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντας μὲν τοὺς νόμους ὑμῖν, ὡς
[504] ἐγὼ νομίζω, σπουδαστέον ὡς κάλλιστ' ἔχειν, μάλιστα δὲ τούτους δι' ὧν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσι τὰς τιμὰς διδόντες καὶ οἱ τοῖς τἀναντία πράττουσι τὰς τιμωρίας. εἰ γὰρ ἅπαντες ὡς ἀληθῶς τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίας φοβούμενοι τοῦ κακόν τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις δωρειὰς ζηλώσαντες ἃ χρὴ πράττειν προέλοιντο, τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν καὶ πάντας χρηστοὺς καὶ μηδέν' εἶναι πονηρόν;

155 Ὁ τοίνυν νόμος οὗτος ὁ Λεπτίνου, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἀδικεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναιρῶν τῶν εὐεργεσιῶν ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένοις

7 χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου A F X   8 πλεῖν Dindorf : πλεῖον S L Y O P : πλέον vulg., cf. § 77   δὴ S Y O : δὲ L vulg.   29 εὐεργετῶν F X[1] L corr., cf. § 143

*καθίστησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας δόξαν αἰσχίστην τῇ
πόλει καταλείπει. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τὰ δεινό-
ταθ' ἡμᾶς ἀδικούντων ἐν ἑκάστῳ τίμημ' ὑπάρχει διὰ τὸν νό-
μον, ὃς διαρρήδην λέγει 'μηδὲ [ὡς χρὴ] τίμημ' ὑπάρχειν ἐπὶ
κρίσει πλέον ἢ ἕν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ,
παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι· ἀμφότερα δὲ μὴ ἐξέστω.' ἀλλ' οὐχ* 156
*οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπαιτήσῃ
χάριν ὑμᾶς, 'ἄτιμος ἔστω' φησὶ 'καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω.'
δύο τιμήματα ταῦτα. 'εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς·
ἐὰν δ' ἁλῷ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων
ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ.' θάνατον λέγει· τοῦτο γάρ ἐστ' ἐπ'
ἐκείνῳ τοὐπιτίμιον. οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα. πῶς οὖν
οὐ σχέτλιον καὶ δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ χαλεπώτερον
εἶναι παρ' ὑμῖν δόξει χάριν εὖ ποιήσαντ' ἀπαιτεῖν ἢ τὰ* [505]
δεινότατ' ἐργαζόμενον ληφθῆναι;

Αἰσχρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος, 157
*καὶ ὅμοιος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονικίᾳ καὶ—τὸ λοιπὸν ἐῶ·
τοιούτοις δέ τισιν προσέοιχ' ὁ γράφων χρῆσθαι. ὑμῖν δ'
οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι, οὐδ' ἀνάξια φαίνεσθαι
φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, τί μάλιστ'
ἂν ἀπευξαίμεθα πάντες, καὶ τί μάλιστ' ἐν ἅπασι διεσπού-
δασται τοῖς νόμοις; ὅπως μὴ γενήσονται οἱ περὶ ἀλλήλους
φόνοι, περὶ ὧν ἐξαίρετος ἡ βουλὴ φύλαξ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ
τέτακται. ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις ὁ Δράκων φο-* 158
*βερὸν κατασκευάζων καὶ δεινὸν τό τιν' αὐτόχειρ' ἄλλον ἄλλου
γίγνεσθαι, καὶ γράφων χέρνιβος εἴργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον,
σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, πάντα τἄλλα διελθὼν οἷς
μάλιστ' ἄν τινας ᾤετ' ἐπισχεῖν τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὅμως
οὐκ ἀφείλετο τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, ἀλλ' ἔθηκεν ἐφ' οἷς
ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι, κἂν οὕτω τις δράσῃ, καθαρὸν διώρισεν*

1 *παρανομίας* marg. Lambini : *παρανοίας* codd. 4 *ὡς χρὴ* del. F. A. Wolf 7 *μετριωι* S[1] 17 *φιλονεικίᾳ* codd., cf. § 144 26 *χέρνιβος* S L Y O schol. p. 525, 20 : *χερνίβων* vulg. S *γρ.* 28 *τινα* F[1] B X

εἶναι. εἶτ' ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως ἔν γε τοῖς παρ' ὑμῖν
νόμοις ἐξέσται, χάριν δ' ἀπαιτεῖν οὔτε δικαίως οὔθ' ὁπωσοῦν
159 διὰ τὸν τούτου νόμον; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· μὴ
βούλεσθε δοκεῖν πλείω πεποιῆσθαι σπουδὴν ὅπως μηδενὶ τῶν
εὖ τι ποιούντων ὑμᾶς χάριν ἐξέσται κομίσασθαι ἢ ὅπως
μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται· ἀλλ' ἀναμνησθέντες
τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς
εὑρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στήλης περὶ ἧς εἶπε Φορ-
[506] μίων, ἐν ᾗ γέγραπται καὶ ὀμώμοται, ἄν τις ἀμύνων τι πάθῃ
τῇ δημοκρατίᾳ, τὰς αὐτὰς δώσειν δωρειὰς ἅσπερ Ἁρμοδίῳ καὶ
Ἀριστογείτονι, καταψηφίσασθε τοῦ νόμου. οὐ γὰρ ἔνεστ'
εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε.

160 Παρὰ πάντα δὲ ταῦτ' ἐκεῖν' ἔτ' ἀκούσατέ μου. οὐκ ἔνι
τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὃς περὶ τῶν παρεληλυθότων
καὶ τῶν μελλόντων ταὐτὰ λέγει. 'μηδέν' εἶναί' φησιν
'ἀτελῆ πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος.' κα-
λῶς. 'μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι.' μηδ' ἂν τοιοῦτοί
τινες γένωνται, Λεπτίνη; εἰ τὰ πρὸ τοῦ κατεμέμφου, τί; μὴ
161 καὶ τὰ μέλλοντ' ᾔδεις; ὅτι νὴ Δία πόρρω τοῦ τι τοιοῦτον
νῦν ἐλπίζειν ἐσμέν. καὶ εἴημέν γ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ
χρή γ' ἀνθρώπους ὄντας τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν
οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσαι, καὶ τἀγαθὰ μὲν προσδοκᾶν καὶ τοῖς
θεοῖς εὔχεσθαι διδόναι, πάντα δ' ἀνθρώπιν' ἡγεῖσθαι. οὐδὲ
γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοί ποτ' ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πράγματ'
ἀφίξεσθαι, οὐδέ γ' ἴσως Συρακόσιοι, τὸ πάλαι δημοκρατού-
μενοι καὶ φόρους Καρχηδονίους πραττόμενοι καὶ πάντων τῶν
περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ'
ἑνὸς γραμματέως, ὃς ὑπηρέτης ἦν, ὥς φασι, τυραννήσε-
162 σθαι. οὐδέ γ' ὁ νῦν ὢν Διονύσιος ἤλπισεν ἄν ποτ' ἴσως
πλοίῳ στρογγύλῳ καὶ στρατιώταις ὀλίγοις Δίων' ἐλθόντ' ἐφ'
αὑτὸν ἐκβαλεῖν τὸν τριήρεις πολλὰς καὶ ξένους καὶ πόλεις

28 ὃς . . . ἦν del. Reiske: ὃς ὑπηρέτει σφίσιν Blass, praeeunte Weilio, coll. Polyaen. v 2, 2 ὥς φασι del. F. A. Wolf τυραννήσεσθαι S L[1] Y O P: τυραννηθήσεσθαι vulg.

κεκτημένον. ἀλλ', οἶμαι, τὸ μέλλον ἄδηλον πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ μικροὶ καιροὶ μεγάλων πραγμάτων αἴτιοι γίγνονται. διὸ δεῖ μετριάζειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις καὶ προορωμένους τὸ μέλλον φαίνεσθαι. [507]

Πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν ἔτι καὶ διεξιέναι περὶ τοῦ 163 *μηδαμῇ μηδὲ καθ' ἓν τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον μηδὲ συμφέρειν ὑμῖν· ἀλλ' ἵν' ἐν κεφαλαίῳ τοῦτο μάθητε κἀγὼ παύσωμαι λέγων, τάδε ποιήσατε· σκέψασθε παρ' ἄλληλα καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τί συμβήσεται καταψηφισαμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου καὶ τί μή· εἶτα φυλάττετε καὶ μέμνησθ' ἃν ὑμῖν ἐξ ἑκατέρου φανῇ, ἵν' ἕλησθε τὰ κρείττω. ἂν* 164 *μὲν τοίνυν καταψηφίσησθε, ὥσπερ ἡμεῖς κελεύομεν, οἱ μὲν ἄξιοι παρ' ὑμῶν τὰ δίκαι' ἕξουσιν, εἰ δέ τις ἔστ' ἀνάξιος, ὡς ἔστω, πρὸς τῷ τὴν δωρειὰν ἀφαιρεθῆναι δίκην ἣν ἂν ὑμῖν δοκῇ δώσει κατὰ τὸν παρεισενηνεγμένον νόμον· ἡ δὲ πόλις πιστή, δικαία, πρὸς ἅπαντας ἀψευδὴς φανήσεται. ἐὰν δ' ἀποψηφίσησθε, ὃ μὴ ποιήσαιτε, οἱ μὲν χρηστοὶ διὰ τοὺς φαύλους ἀδικήσονται, οἱ δ' ἀνάξιοι συμφορᾶς ἑτέροις αἴτιοι γενήσονται, δίκην δ' οὐδ' ἡντινοῦν αὐτοὶ δώσουσιν, ἡ δὲ πόλις τἀναντί' ὧν εἶπον ἀρτίως, δόξει ἄπιστος, φθονερά, φαύλη παρὰ πᾶσιν εἶναι. οὔκουν ἄξιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσαύτην* 165 *βλασφημίαν ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγαθῶν ἑλέσθαι. καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μεθέξει τῆς δόξης τῶν κοινῇ γνωσθέντων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτ' οὐδεὶς οὔτε τῶν περιεστηκότων οὔτε τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν μὲν τῷ δικαστηρίῳ Λεπτίνης πρὸς ἡμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ τῇ τῶν καθημένων ὑμῶν ἑνὸς ἑκάστου γνώμῃ φιλανθρωπία πρὸς φθόνον καὶ δικαιοσύνη πρὸς κακίαν καὶ πάντα τὰ χρηστὰ πρὸς τὰ πονηρόταθ' ἀντιτάττεται. ὧν τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι καὶ κατὰ* 166 *ταῦθ' ἡμῖν θέμενοι τὴν ψῆφον, αὐτοί θ' ἃ προσήκει δόξετ'* [508]

9 *τί τε* F X *κατεψηφισμένοις* F 16 *ἅπαντας* vulg. : *ἅπαντα* S L[1] Y O P, cf. § 25 17 *ποιήσαιτε* S[1] vulg. (cf. schol. p. 529, 11 *ἀπεύχεται γενέσθαι τὸ φαῦλον*) : *ποιήσητε* L A 18 *ἀδικηθήσονται* A 28 *πονηρότατα* S A : *πονηρὰ* L vulg.

ἐγνωκέναι, καὶ τῇ πόλει τὰ κράτιστ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, κἄν τις ἄρ' ἔλθῃ ποτὲ καιρός, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐθελησόντων ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. ὑπὲρ οὖν τούτων ἁπάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως μὴ βιασθῆθ' ἁμαρτάνειν. πολλὰ γὰρ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθηθ' ὡς ἔστι δίκαια, ἀλλ' ἀφῃρέθηθ' ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων κραυγῆς καὶ βίας καὶ ἀναισχυντίας.
167 ὃ μὴ πάθητε νῦν· οὐ γὰρ ἄξιον. ἀλλ' ἃ δίκαι' ἐγνώκατε, ταῦτα φυλάξατε καὶ μνημονεύετε, ἕως ἂν ψηφίσησθε, ἵν' εὔορκον θῆσθε τὴν ψῆφον κατὰ τῶν τὰ πονηρὰ συμβουλευόντων. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθείρουσιν θάνατος παρ' ὑμῖν ἐστιν ἡ ζημία, τοῖς δ' ὅλην τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσι λόγον δώσετε. οὐ δή πού γ', ὦ Ζεῦ καὶ θεοί.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

1 τὰ κάλλιστα F[1] X 5 ἁμαρτάνειν S L Y O P : ἁμαρτεῖν vulg. S γρ. lemma scholii p. 529, 24 6 οὐκ post ὡς add. Weil, recte puto, cf. xix 331 8 πάθοιτε Vind. 1, cf. § 164 9 φυλάξατε S A Y O : φυλάττετε L F X, cf. § 163 μνημονεύσατε A 15 οὐδὲν] μηδὲν A

In S subscriptum

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ

X͞Η͞Η͞ΗΠΙΙΙ

Δ μετρίως

XXI

ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἑορτὴν ἦγον οἱ Ἀθηναῖοι Διονύσῳ, ἣν ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ θεοῦ
Διονύσια· ἐν δὲ ταύτῃ τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ καὶ αὐλητῶν χοροὶ
διηγωνίζοντο. καθίστασαν δὲ τοὺς χοροὺς αἱ φυλαὶ δέκα τυγχά-
νουσαι· χορηγὸς δ᾽ ἦν ἑκάστης φυλῆς ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων [509]
τὰ περὶ τὸν χορόν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς
Πανδιονίδος, ἐθελοντὴς ὑπέστη χορηγός. ἐχθρῷ δὲ κεχρημένος τῷ 2
Μειδίᾳ, τῶν πλουσίων ἑνί, φησὶ μὲν καὶ ἄλλα παρὰ τὴν χορηγίαν
ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπονθέναι κακῶς, τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας
κονδύλους ἔλαβεν ἐναντίον πάντων τῶν θεατῶν. ἐπὶ τούτῳ κατη-
γόρησεν ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Μειδίου ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὴν ἑορτὴν
καὶ τὸν Διόνυσον· ἐκαλεῖτο δ᾽ ἡ τοιαύτη κατηγορία προβολή. ὁ
μὲν οὖν δῆμος κατέγνωκε τοῦ Μειδίου τὴν ἀσέβειαν, ἀγωνίζονται
δὲ νῦν ἐν δικαστηρίῳ περὶ τῆς τοῦ δήμου καταχειροτονίας· ἔδει
γὰρ καταγνόντος τοῦ δήμου δικαστήριον κρῖναι δεύτερον. ἔστιν
οὖν ὁ ἀγὼν περὶ ὑποτιμήσεως· οὐ γὰρ περὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν ὁ
Μειδίας ἀγωνίζεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμήματος, πότερον ὕβρεως ἢ
ἀσεβείας ὀφείλει δίκην. ὁρικὸς οὖν ὁ λόγος τῇ στάσει, τοῦ μὲν 3
Μειδίου λέγοντος ὕβριν εἶναι τὸ πραχθέν, ἐπειδὴ τετύπτηκεν
ἄνδρα ἐλεύθερον, τοῦ δὲ Δημοσθένους ἀσέβειαν, ἐπειδὴ χορηγὸς
ὁ τετυπτημένος καὶ ἐν Διονυσίοις καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ· διὰ γὰρ
τούτων καὶ ἠσεβηκέναι τὸν Μειδίαν φησίν· ὡς εἶναι διπλοῦν ὅρον
κατὰ σύλληψιν. ⟨ἔστι δὲ κατὰ σύλληψιν⟩, ὅταν μὴ ἐκβάλλοντες
τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον ὄνομα, καὶ ἕτερον αὐτῷ προσ-

7 παρὰ] περὶ al. : ὑπὸ al. : ἐπὶ al. 8 ὑπ᾽ αὐτοῦ Spalding : αὐτοῦ vel αὑτοῦ codd. 22 ἔστι . . . σύλληψιν add. Sauppe, cf. arg. alt. § 8

τιθῶμεν, ὥσπερ ἐνταῦθ' ὁ Δημοσθένης, τοῦ Μειδίου λέγοντος ὑβρικέναι, οὐκ ἐκβάλλει μὲν οὐδὲ τὴν ὕβριν, προστίθησι δ' αὐτῇ καὶ τὴν ἀσέβειαν.

510] ## ΑΛΛΩΣ.

Διάφοροι παρ' Ἀθηναίοις ἤγοντο ἑορταί, ἐν αἷς ἦν τὰ Παναθήναια, ἅπερ ἦσαν διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα· καὶ τὰ μὲν μεγάλα κατὰ πενταετηρίδα ἐτελεῖτο, κατὰ τριετηρίδα δὲ τὰ μικρά. ἐν τοῖς μεγάλοις δὲ γυμνάσιά τινα ἐγίνοντο, καὶ προὐβάλλετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς εἷς γυμνασίαρχος, λαμβάνων χρήματα εἰς τὸ γυμνάζειν τοὺς μέλλοντας ἐπιτελέσαι τὴν ἑορτήν, καὶ διδόναι τὰς
2 τούτων δαπάνας τοῖς τῆς αὐτοῦ φυλῆς. ἤγετο δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ τὰ Διονύσια, καὶ ταῦτα διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα. καὶ τὰ μὲν μικρὰ ἤγετο κατ' ἔτος, τὰ δὲ μεγάλα διὰ τριετηρίδος ἐν τοῖς ληναίοις, ἐν οἷς προὐβάλλετο χορηγὸς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς πρὸς τὸ τρέφειν χοροὺς παίδων τε καὶ ἀνδρῶν· ἐλάμβανε δὲ χρήματα εἰς τροφὴν τῶν τοῦ χοροῦ. ἐπιστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἠγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ χορηγοὶ καὶ ἤριζον, ὕμνους εἰς τὸν Διόνυσον ᾄδοντες, καὶ τῷ νικῶντι τρίπους τὸ ἆθλον ἦν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν Ἥλιον καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Διόνυσον ᾤοντο. παυομένης δὲ τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ προὐβάλλοντο οἱ χορηγοὶ τῆς μελλού-
3 σης ἑορτῆς. ἐν τοίνυν τῷ παρόντι καιρῷ προεβλήθησαν οἱ χορηγοὶ ἑκάστης φυλῆς, ἐσπάνιζε δὲ ἡ Πανδιονίς, ἡ τοῦ Δημοσθένους φυλή, χορηγοῦ, καὶ ἠμέλησε τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον. ἔθος δὲ ἦν πρὸ μηνὸς τῆς ἑορτῆς τὸν ἄρχοντα συνάγειν τοὺς χορηγοὺς ἑκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν. καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς Πανδιονίδος, ηὐτελίζετο ὑπὸ πάντων. καὶ ἰδὼν ὁ Δημοσθένης τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἀτιμαζομένην, ἐθελοντὴς ὁ ῥήτωρ αὐτοχειροτόνητον ἤτοι
[511] αὐτεπάγγελτον ἑαυτὸν χορηγὸν ὑπὲρ τῆς φυλῆς προεβάλετο, καὶ
4 ἐπῃνεῖτο παρὰ πάντων διὰ τοῦτο. καὶ δὴ λαχόντος αὐτοῦ περὶ τῶν αὐλητῶν συνέπραξεν ἡ τύχη τῇ προθυμίᾳ, καὶ ἔλαχεν αὐτῷ ὁ κάλλιστος τῶν αὐλητῶν ὁ Τηλεφάνης. καὶ δὴ ὁ Δημοσθένης θέλων πλέον τῶν ἄλλων κοσμῆσαι τὸν ἑαυτοῦ χορόν, ἐποίησεν αὐτοὺς φορέσαι χρυσοῦς στεφάνους. Μειδίας δέ, τῶν πολιτευομένων τις, σφόδρα πλούσιος καὶ πολλὰ δυνάμενος, ἐχθρὸς τῷ Δημοσθένει γεγονὼς διὰ τὰς αἰτίας ἃς ἐρεῖ μετὰ μικρὸν ἐν τῷ λόγῳ, πολλάκις καὶ ἄλλα παρηνώχλει καὶ ἐπηρέαζε, καὶ δὴ καί, ὡς ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι ὀμνυόντων τῶν κριτῶν τῷ καλῶς

11 αὐτοῖς Buttmann: αὐτῶν vel αὐτῆς codd.

ἅπαντι δοῦναι τὴν νίκην, ἥττων αὐτοὺς ὁ Μειδίας ἔλεγε ‘πλὴν
Δημοσθένους·’ ὅθεν ὁ Δημοσθένης ἐβόα ἐλέγχων αὐτόν. καὶ 5
τελευτῶν εἰς τοιαύτην ἦλθε μανίαν ὁ Μειδίας, ὥστε ἐν τῷ θεάτρῳ
κόνδυλον αὐτῷ παρασχεῖν καὶ τὴν ἱερὰν περιρρῆξαι ἐσθῆτα. καὶ
ἰδὼν ὁ δῆμος ἐπεσύριττεν· ὅστις συρισμὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς
ἐπὶ κακοῦ ἐλαμβάνετο. ἀπελθὼν δὲ ὁ Δημοσθένης ἐσκέψατο τὸν
παρόντα λόγον, κατηγορῶν αὐτοῦ δημοσίων ἀδικημάτων· ἐν ᾧ καὶ
διαβάλλει τὸν Μειδίαν ὡς κλέψαντα τῶν χρυσῶν στεφάνων παρὰ
τοῦ χρυσοχόου. ἄγει τοίνυν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κρίσιν ὁ ῥήτωρ, κατα- 6
φορᾷ πλείστῃ καὶ τόνῳ σφοδρῷ προσχρησάμενος· ἡ γὰρ τοῦ
Μειδίου προπέτεια καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ποιότης τῇ καταδρομῇ
συμμαχεῖ. ἡ δὲ στάσις ὁρική, ζητούντων ἡμῶν τί ἴδιον ὄνομα τῷ
ἐγκλήματι· ὁ μὲν γὰρ Μειδίας ἰδιωτικόν, ὁ δὲ ῥήτωρ δημόσιον
εἶναι κατασκευάζει. ὅρος γάρ ἐστιν, οὗ τὸ μὲν πέπρακται, τὸ δὲ [512]
λείπει πρὸς αὐτοτέλειαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιτεθησομένου τῷ
πράγματι, ὡς ἐπὶ τοῦ κενοτάφιον ὀρύξαντος καὶ κρινομένου τυμ- 7
βωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ πέπρακται μὲν τὸ ὀρύξαι, λείπει δὲ τὸ
τάφον ὀρύξαι, οὐ κενοτάφιον. λέγει γὰρ ὁ φεύγων ‘οὐ τάφον
ὤρυξα· οὐ γὰρ εὗρον νεκρόν.’ ὁ δὲ διώκων ἀντιφέρει ὅτι ‘τὸ δ’
ὀρύξαι κενοτάφιον τυμβωρυχίαν λέγω· οὐ γὰρ αὐτὸς ᾔδεις ὅτι
κενοτάφιόν ἐστιν, ἀλλ’ ὡς τάφον ὀρύττων, ἐπεὶ κενοτάφιον εὕ-
ρηται, ἀξιοῖς μὴ δοῦναι δίκην.’ οὕτω κἀνταῦθα πέπρακται μὲν
τὸ τύψαι τὸν Δημοσθένην, λείπει δὲ τὸ καλέσαι τὸν αὐτοχει-
ροτόνητον χορηγόν. ὁ γὰρ Δημοσθένης λέγει ὅτι ‘χορηγὸν
ἔτυψας,’ ὁ δὲ Μειδίας ὅτι ‘χορηγὸν ἁπλῶς οὐκ ἔτυψα (αὐτο-
χειροτόνητος γὰρ ἦσθα), ἀλλὰ Δημοσθένην ἰδιώτην ὄντα· τὸ δὲ
τύψαι ἰδιώτην οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα.’ διπλοῦς δὲ ὁ ὅρος 8
εἴδους τοῦ κατὰ σύλληψιν. κατὰ σύλληψιν δέ ἐστιν, ὅταν ὁ
κατήγορος τὴν αὐτοῦ δικαιολογίαν καὶ τὴν τοῦ φεύγοντος εἰς ἓν
συνάγῃ· ἔνθα γὰρ οὐ τὸ μὲν ἐκβάλλει τις, τὸ δὲ δέχεται, ἀλλ’
ἀμφότερα συγκροτεῖ καὶ συλλαμβάνει, τούτῳ ὑπάγομεν τῷ εἴδει.
φαίνεται τοίνυν ἐν πολλοῖς μέρεσιν ὁ Δημοσθένης τοῦτο ποιῶν,
καὶ φάσκων ἅμα τῷ Δημοσθένει καὶ τὴν πόλιν ὑβρίζεσθαι.
κεφάλαια δὲ τὰ τῇ στάσει προσήκοντα. τὰ δὲ προοίμια κατα-
φορικά, ὑπερβολὴν ἔχοντα πολλὴν καὶ τῶν περιστατικῶν αὔξησιν·
τὸ γὰρ ‘πρὸς ἅπαντας’ καὶ οὐ πρὸς ἐμὲ μόνον, καὶ τὸ ‘ἀεί’ τὴν

10 *τόνῳ* Bernhardy: *τόπῳ* codd. 11 *προπέτεια . . . ποιότης* Bekker: *ποιότης . . . προπέτεια* codd. 19 *τὸ δ’ ὀρύξαι* Schaefer: *τὸ διορύξαι* codd. 36 *πρὸς ἅπαντας* Iurinus: *οὐ πρὸς ἅπαντας* codd.

μελέτην τῆς ἀτοπίας καὶ οὐ πρὸς ἅπαξ ἐκ τύχης ἡμαρτηκότα δείκνυσι.

513 Κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου εἰσὶ ταῦτα, ὅρος, ἀνθορισμός, γνώμη
9 νομοθέτου, συλλογισμός, πηλικότης, πρός τι, καὶ μία τῶν ἀντιθετικῶν, μεθ' ἣν ἐμπίπτει τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἀντιληπτικόν. ἐνταῦθα διὰ τεσσάρων ὅρων ὁ ῥήτωρ ἐμπλέκει τὴν κατηγορίαν, δεικνύων ὅτι δημοσίᾳ Μειδίας ἠδίκησεν. ἔστι δὲ ὁ πρῶτος ὅρος οὗτος, ὅτι οἱ ἐν ἑορτῇ ἀδικοῦντες δημόσιον ἀδίκημα ποιοῦσι.
10 δεύτερος ὅρος, καὶ μάλιστα οἱ χορηγὸν ἀδικοῦντες. τρίτος ὅρος, ὅτι πᾶσα ὕβρις δημόσιόν ἐστιν ἀδίκημα. παραλογίζεται δὲ ἐνταῦθ' ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τῆς ὕβρεως· λέγεται γὰρ ὕβρις ἡ δι' αἰσχρουργίας γινομένη· λέγεται ὕβρις καὶ ἡ διὰ λόγων· λέγεται πάλιν ὕβρις καὶ ἡ διὰ πληγῶν. δημόσιον δὲ ἀδίκημα ἡγοῦντο τὴν αἰσχρουργίαν· τῇ οὖν ὁμωνυμίᾳ παρελογίσατο. τέταρτος ὅρος, ὅτι ὁ πάντας ἀεὶ ὑβρίζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ· εἰ γὰρ τὸ δημό-
11 σιον ἐκ πάντων συνίσταται, ἄρα δημόσιον τἀδίκημα. τίθησι δὲ σπερματικῶς ἐν τῷ προοιμίῳ τοὺς τέτταρας ὅρους. καὶ ἐκ τούτων εἰσὶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τρεῖς, τὸν δὲ τέταρτον ὅρον τίθησιν ἐν τῇ παρεκβάσει, καὶ δικαίως· λέγων γὰρ ὅτι πάντας ὑβρίζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ, παρεξέρχεται λέγων τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον. ἔχει δὲ ὁ λόγος οὗτος δύο προοίμια. καὶ εἴληπται τὸ πρῶτον προοίμιον ἐκ διαβολῆς τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐκ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου, καὶ ἐκ προσοχῆς. ἔστι δὲ ἡ πρότασις διμερής, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἐστὶν ἀκατάσκευον, τὸ δὲ δεύτερον καὶ αὐτὸ διμερές, καὶ κατασκευάζει τούτων ἑκάτερα. εἶτα ἐπιφέρει τὸ συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ προσοχή.—

12 Ὅρος κατὰ σύλληψιν. λέγεται δὲ οὕτως, ὅταν τοῦ φεύγοντος
514 ἀντονομάζοντος ὁ διώκων καὶ τούτῳ κἀκείνῳ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι, ὥστε διπλοῦς ἐστιν, ἐπεὶ δύο περιέχει ἐγκλήματα. παράδειγμα ὁ στρατηγὸς ὁ βιασάμενος τὴν παρατεθεῖσαν κόρην ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων κρινόμενος, καὶ ἀποκρινόμενος μὴ δημοσίᾳ ἠδικηκέναι, ἀλλὰ βιάσασθαι, ὁ δὲ πρεσβευτὴς ἀμφοτέροις αὐτὸν φάσκων ὑπεύθυνον εἶναι. τὸ προοίμιον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου, ὁ δὲ λόγος δι' ἑνὸς εἴδους προάγεται, ἤτοι δικανικοῦ· τούτου γὰρ καὶ τὸ τέλος τὸ δίκαιον καὶ ἡ κατασκευὴ διὰ τοῦ δικαίου.]

3–36 *κεφάλαια . . . τοῦ δικαίου* secl. Blass 3 *λόγου*] *ὅρου* coni. Sauppe 29 *διπλοῦς* Buttmann : *διπλῶς* codd. 30 *παρακαταθεῖσαν* Buttmann 35 *ἤτοι*] *τοῦ* Buttmann : *ἤτοι τοῦ* Blass

Τὴν μὲν ἀσέλγειαν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ
πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδέν' οὐθ' ὑμῶν οὔτε
τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἴομαι. ἐγὼ δ', ὅπερ ἂν καὶ
ὑμῶν ἕκαστος ὑβρισθεὶς προείλετο πρᾶξαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς
ἐποίησα, καὶ προὐβαλόμην ἀδικεῖν τοῦτον περὶ τὴν ἑορτήν,
οὐ μόνον πληγὰς ὑπ' αὐτοῦ λαβὼν τοῖς Διονυσίοις, ἀλλὰ
καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια παθὼν παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν.
ἐπειδὴ δὲ καλῶς καὶ τὰ δίκαια ποιῶν ὁ δῆμος ἅπας οὕτως 2
ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη καὶ σφόδρ' ἐσπούδασεν ἐφ' οἷς
ἠδικημένῳ μοι συνῄδει, ὥστε πάντα ποιοῦντος τούτου καί
τινων ἄλλων ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐκ ἐπείσθη οὐδ' ἀπέβλεψεν εἰς [515]
τὰς οὐσίας τὰς τούτων οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μιᾷ γνώμῃ
κατεχειροτόνησεν αὐτοῦ, πολλοί μοι προσιόντες, ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν καὶ
τῶν ἄλλων πολιτῶν ἠξίουν καὶ παρεκελεύοντ' ἐπεξελθεῖν
καὶ παραδοῦναι τοῦτον εἰς ὑμᾶς, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, δι'
ἀμφότερ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεούς, καὶ δεινὰ
πεπονθέναι νομίζοντες ἐμὲ καὶ δίκην ἅμα βουλόμενοι λαβεῖν
ὧν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐτεθέαντο θρασὺν ὄντα καὶ βδελυρὸν καὶ
οὐδὲ καθεκτὸν ἔτι. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, ὅσα μὲν παρ' 3
ἐμοῦ προσῆκε φυλαχθῆναι, πάντα δικαίως ὑμῖν τετήρηται,
καὶ κατηγορήσων, ἐπειδή τις εἰσάγει, πάρειμι, ὡς ὁρᾶτε, πολλὰ
μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα, ἐξόν μοι λαβεῖν ὥστε μὴ
κατηγορεῖν, οὐ λαβών, πολλὰς δὲ δεήσεις καὶ χάριτας καὶ
νὴ Δί' ἀπειλὰς ὑπομείνας. ἃ δ' ἐν ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἔσθ' 4
ὑπόλοιπα, ὅσῳ πλείοσιν οὗτος ἠνώχληκε καὶ παρήγγελκεν
(ἑώρων γὰρ αὐτὸν ἄρτι πρὸ τῶν δικαστηρίων οἷ' ἐποίει),
τοσούτῳ μᾶλλον ἐλπίζω τὸ δίκαιον ἕξειν. οὐ γὰρ ἂν κατα-
γνοίην ὑμῶν οὐδενὸς οὐθ' ὡς περὶ ὧν πρὸς ἔμ' ἐσπουδάσατ'
αὐτοί, τούτων ἀμελήσετε, οὐθ' ὡς, ἵνα Μειδίας ἀδεῶς τὸ
λοιπὸν ὑβρίζῃ, ψηφιεῖταί τις ὑμῶν ὀμωμοκὼς ἄλλο τι πλὴν

5 τοῦτον SP: τουτονὶ vulg. Pap. (Brit. Mus. Pap. cxxxi *verso*) 12 οὐδ' εἰς Pap. 26 παρήγγελκεν FP, cf. xix 1, 283, Prooem. lv 2: περιήγγελκεν SAYO: παρήγγειλεν vulg. 30 πρότερον post αὐτοὶ add. vulg.: om. SA

5 ὅ τι ἂν δίκαιον ἡγῆται. εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
παρανόμων ἢ παραπρεσβείας ἢ τινος ἄλλης αἰτίας ἔμελλον
αὐτοῦ κατηγορεῖν τοιαύτης, οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι,
[516] νομίζων τῷ μὲν κατηγόρῳ περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν
ἐλέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι. ἐπειδὴ
δὲ τούς τε κριτὰς διαφθείραντος τούτου καὶ διὰ τοῦτο τῆς
6 φυλῆς ἀδίκως ἀφαιρεθείσης τὸν τρίποδα, καὶ αὐτὸς πληγὰς
εἰληφὼς καὶ ὑβρισμένος οἷ᾽ οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις ἄλλος πώποτε
χορηγὸς ὑβρίσθη, ἣν ὑπὲρ τούτων ἀγανακτήσας καὶ συν-
οργισθεὶς καταχειροτονίαν ὁ δῆμος ἐποιήσατο, ταύτην εἰσ-
έρχομαι, οὐκ ὀκνήσω καὶ δεῖσθαι. εἰ γὰρ οἷόν τε τοῦτ᾽
εἰπεῖν, ἐγὼ νῦν φεύγω, εἴπερ ὑβρισθέντα μηδεμιᾶς δίκης
7 τυχεῖν ἐστί τις συμφορά. δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων, ὦ
ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί
μου λέγοντος, ἔπειτ᾽, ἐὰν ἐπιδείξω Μειδίαν τουτονὶ μὴ μόνον
εἰς ἐμὲ ἀλλὰ καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τοὺς
ἄλλους ἅπαντας ὑβρικότα, βοηθῆσαι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν
αὐτοῖς. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·
ὕβρισμαι μὲν ἐγὼ καὶ προπεπηλάκισται τὸ σῶμα τοὐμὸν
τότε, ἀγωνιεῖται δὲ καὶ κριθήσεται τὸ πρᾶγμα νυνί, πότερον
ἐξεῖναι δεῖ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν καὶ εἰς τὸν τυχόνθ᾽ ὑμῶν ἀδεῶς
8 ὑβρίζειν ἢ μή. εἴ τις οὖν ὑμῶν ἄρα καὶ τὸν ἔμπροσθεν
χρόνον τῶν ἰδίων τινὸς εἵνεκα γίγνεσθαι τὸν ἀγῶνα τόνδ᾽
ὑπελάμβανεν, ἐνθυμηθεὶς νῦν ὅτι δημοσίᾳ συμφέρει μηδενὶ
μηδὲν ἐξεῖναι τοιοῦτο ποιεῖν, ὡς ὑπὲρ κοινοῦ τοῦ πράγματος
ὄντος καὶ προσέχων ἀκουσάτω, καὶ τὰ φαινόμεν᾽ αὐτῷ
δικαιότερ᾽ εἶναι, ταῦτα ψηφισάσθω. ἀναγνώσεται δὲ πρῶ-
τον μὲν ὑμῖν τὸν νόμον καθ᾽ ὃν εἰσὶν αἱ προβολαί· μετὰ
δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων πειράσομαι διδάσκειν. Λέγε
τὸν νόμον.

2–3 ἄλλης . . . κατηγορεῖν τοιαύτης SYOP: ἄλλης τοιαύτης . . . κατηγορεῖν vulg. et (om. αἰτίας) Pap. 5 ἐλέγχειν S^1 A: ἐξελέγχειν vulg. S corr. m. ant. 16 καὶ εἰς τοὺς νόμους om. Pap., fort. recte 23 εἵνεκα Y: ἕνεκα S vulg., cf. xx 1 27 δικαιότερα SYOP: δικαιότατα vulg.

ΝΟΜΟΣ. [517]

[*Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ τῶν Πανδίων. ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγώνων τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν.*]

Ὁ μὲν νόμος οὗτός ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθ' ὃν αἱ προβολαὶ γίγνονται, λέγων, ὥσπερ ἠκούσατε, ποιεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου μετὰ τὰ Πάνδια, ἐν δὲ ταύτῃ ἐπειδὰν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων, χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν ἄν τις ἠδικηκὼς ᾖ περὶ τὴν ἑορτὴν ἢ παρανενομηκώς, καλῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ συμφερόντως ἔχων ὁ νόμος, ὡς τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ μαρτυρεῖ. ὅπου γὰρ ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧττον ὑβρισταί, τί χρὴ τοὺς τοιούτους προσδοκᾶν ἂν ποιεῖν, εἰ μηδεὶς ἐπῆν ἀγὼν μηδὲ κίνδυνος; 9

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ τὸν ἑξῆς ἀναγνῶναι νόμον τούτῳ· καὶ γὰρ ἐκ τούτου φανερὰ πᾶσιν ὑμῖν ἥ τε τῶν ἄλλων ὑμῶν εὐλάβεια γενήσεται καὶ τὸ τούτου θράσος. Λέγε τὸν νόμον. 10

ΝΟΜΟΣ.

[*Εὐήγορος εἶπεν· ὅταν ἡ πομπὴ ᾖ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί, καὶ ⟨ἡ⟩ ἐπὶ Ληναίῳ πομπὴ καὶ οἱ τραγῳδοὶ καὶ οἱ κωμῳδοί, καὶ τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί, καὶ Θαργηλίων τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι, μὴ ἐξεῖναι μήτε ἐνεχυράσαι μήτε λαμβάνειν* [518] *ἕτερον ἑτέρου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων, ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ἐὰν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικοῦντος, καθὰ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων γέγραπται.*]

2 *τῶν Πανδίων* Palmerius: *ἐν πανδῖον'* S corr.: *ἐν Πανδίονι* vulg. 7–8 *καθ' ὃν . . . γίγνονται* secl. Cobet 11 *χρηματίζειν κελεύει* vulg. 17 *ἀναγνῶναι* ante *νόμον* F: post *νόμον* S al. 22 *ἐν*] *τῷ ἐμ* Foucart 23 *ἡ* add. Reiske 25 *Θαργηλίων* Reiske: *ὁ Θαργηλιὼν* (vel *Θαργηλιῶνος*) codd. 26 *μὴ* B corr.: *μήτε* S vulg.: *μήτι* Buttmann

11 Ἐνθυμεῖσθ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὔσης τῆς προβολῆς, ἐν τούτῳ καὶ κατὰ τῶν τοὺς ὑπερημέρους εἰσπραττόντων ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν τινὸς λαμβανόντων ἢ βιαζομένων ἐποιήσατε τὰς προβολάς. οὐ γὰρ ὅπως τὸ σῶμ' ὑβρίζεσθαί τινος ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, ἢ τὴν παρασκευὴν ἣν ἂν ἐκ τῶν ἰδίων πορίσαιτό τις εἰς λῃτουργίαν, ᾤεσθε χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκῃ καὶ ψήφῳ τῶν ἑλόντων γιγνόμενα τῶν ἑαλωκότων καὶ κεκτημένων ἐξ ἀρχῆς τὴν γοῦν ἑορτὴν ἀπεδώκατ' εἶναι. 12 ὑμεῖς μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες εἰς τοσοῦτον ἀφῖχθε φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας ὥστε καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας· Μειδίας δ' ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς ἡμέραις ἄξια τοῦ δοῦναι τὴν ἐσχάτην δίκην ποιῶν δειχθήσεται. βούλομαι δ' ἕκαστον ἀπ' ἀρχῆς ὧν πέπονθ' ἐπιδείξας καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν ἃς τὸ τελευταῖον προσενέτεινέ μοι· ἓν γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὢν ἀπολωλέναι φανήσεται.

13 Ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ Πανδιονίδι φυλῇ, τρίτον ἔτος τουτί, παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐν [519] ᾗ τὸν ἄρχοντ' ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγων καὶ λοιδορίας γιγνομένης, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ μὲν ἄρχοντος τῶν ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἄρχοντος, παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντής, καὶ κληρουμένων πρῶτος αἱρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν ἔλαχον. 14 ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες ἀμφότερ' ὡς οἷόν τε μάλιστ' ἀπεδέξασθε, τήν τ' ἐπαγγελίαν τὴν ἐμὴν καὶ τὸ συμβὰν ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ θόρυβον καὶ κρότον τοιοῦτον ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες ἐποιήσατε, Μειδίας δ' οὑτοσὶ μόνος τῶν πάντων, ὡς ἔοικεν,

2 κατὰ τῶν περὶ A : περὶ τῶν κατὰ S vulg. 5 ὅπως S[1] : ὅπως μὴ cett. 7 τὴν λειτουργίαν F O

ἠχθέσθη, καὶ παρηκολούθησε παρ' ὅλην τὴν λῃτουργίαν ἐπηρεάζων μοι συνεχῶς καὶ μικρὰ καὶ μείζω. ὅσα μὲν οὖν τοὺς 15
χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν ἀφεθῆναι τῆς στρατείας ἠνώχλησεν, ἢ προβαλλόμενος καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς Διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητήν, ἢ τἄλλα πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, ἐάσω· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι τῷ μὲν ἐπηρεαζομένῳ τότ' ἐμοὶ καὶ ὑβριζομένῳ τὴν αὐτὴν ὀργὴν ἕκαστον τούτων ἥνπερ ἄλλ' ὁτιοῦν τῶν δεινοτάτων παρίστη, ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἔξω τοῦ πράγματος οὖσιν, οὐκ ἂν ἴσως ἄξια ταῦτα καθ' αὑτ' ἀγῶνος φανείη· ἀλλ' ἃ πάντες ὁμοίως ἀγανακτήσετε, ταῦτ' ἐρῶ. ἔστι δ' ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦτα, ἃ μέλλω λέγειν, 16
καὶ οὐδ' ἂν ἐπεχείρησ' ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότ' ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμ' ἐξήλεγξα. τὴν γὰρ ἐσθῆτα τὴν ἱεράν (ἱερὰν γὰρ ἔγωγε νομίζω πᾶσαν ὅσην ἄν τις εἵνεκα τῆς ἑορτῆς παρασκευάσηται, τέως ἂν χρησθῇ) καὶ τοὺς στεφάνους τοὺς χρυσοῦς, οὓς ἐποιησάμην ἐγὼ κόσμον [520]
τῷ χορῷ, ἐπεβούλευσεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διαφθεῖραί μοι νύκτωρ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ χρυσοχόου. καὶ διέφθειρεν, οὐ μέντοι πᾶσάν γε· οὐ γὰρ ἐδυνήθη. καίτοι τοῦτό γ' οὐδεὶς πώποτ' οὐδένα φησὶν ἀκηκοέναι τολμήσαντ' οὐδὲ ποιήσαντ' ἐν τῇ πόλει. οὐκ ἀπέχρησε δ' αὐτῷ τοῦτο, 17
ἀλλὰ καὶ τὸν διδάσκαλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διέφθειρέ μου τοῦ χοροῦ· καὶ εἰ μὴ Τηλεφάνης ὁ αὐλητὴς ἀνδρῶν βέλτιστος περὶ ἐμὲ τότ' ἐγένετο, καὶ τὸ πρᾶγμ' αἰσθόμενος τὸν ἄνθρωπον ἀπελάσας αὐτὸς συγκροτεῖν καὶ διδάσκειν ᾤετο δεῖν τὸν χορόν, οὐδ' ἂν ἠγωνισάμεθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἀδίδακτος ἂν εἰσῆλθεν ὁ χορὸς καὶ πράγματ' αἴσχιστ' ἂν ἐπάθομεν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστη τῆς ὕβρεως,

7 ἄλλ'] ἂν ἄλλ' Dobree 8 ἔξω S: τοῖς ἔξω (vel τοῖς ἔξωθεν) cett. 10 ἃ] ἐφ' οἷς A πάντες S A Y O P: πάντες ἂν al. ἀγανακτήσετε A Y O S corr.: ἀγανακτήσαιτε S[1] al. ἀκούσαντες vel ante vel post ἀγανακτήσετε add. plerique: om. S[1] P 15 παρασκευάσηται A F: παρασκευάζηται S Y O 18 μοι Iurinus: μου codd. 19 καίτοι τοῦτό γ' A: καὶ τοιοῦτον S Y P: καίτοι τοιοῦτον F, cf. ix 15, xx 117 21 οὐδ' ἐπινοήσαντ' Weil

ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν ὥστε τὸν ἐστεφανωμένον ἄρ-
χοντα διέφθειρεν, τοὺς χορηγοὺς συνῆγεν ἐπ' ἐμέ, βοῶν,
ἀπειλῶν, ὀμνύουσι παρεστηκὼς τοῖς κριταῖς, τὰ παρασκήνια
φράττων, προσηλῶν, ἰδιώτης ὢν τὰ δημόσια, κακὰ καὶ
18 πράγματ' ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσεν. καὶ τούτων,
ὅσα γ' ἐν τῷ δήμῳ γέγον' ἢ πρὸς τοῖς κριταῖς ἐν τῷ
θεάτρῳ, ὑμεῖς ἐστέ μοι μάρτυρες πάντες, ἄνδρες δικασταί.
καίτοι τῶν λόγων τούτους χρὴ δικαιοτάτους ἡγεῖσθαι, οὓς
ἂν οἱ καθήμενοι τῷ λέγοντι μαρτυρῶσιν ἀληθεῖς εἶναι.
προδιαφθείρας τοίνυν τοὺς κριτὰς τῷ ἀγῶνι τῶν ἀνδρῶν,
δύο ταῦθ' ὡσπερεὶ κεφάλαι' ἐφ' ἅπασι τοῖς ἑαυτῷ νε-
νεανιευμένοις ἐπέθηκεν, ἐμοῦ μὲν ὕβρισεν τὸ σῶμα, τῇ
[521] φυλῇ δὲ κρατούσῃ τὸν ἀγῶν' αἰτιώτατος τοῦ μὴ νικῆσαι
κατέστη.

19 Τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα καὶ
περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτῳ πεπραγμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν
προυβαλόμην, ταῦτ' ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ πόλλ'
ἕτερα, ὧν ὅσ' ἂν οἷός τ' ὦ διέξειμι πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ
μάλα. ἔχω δὲ λέγειν καὶ πονηρίας ἑτέρας παμπληθεῖς
αὐτοῦ καὶ ὕβρεις εἰς πολλοὺς ὑμῶν καὶ τολμήματα τοῦ
20 μιαροῦ τούτου πολλὰ καὶ δεινά, ἐφ' οἷς τῶν πεπονθότων
οἱ μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταδείσαντες τοῦτον καὶ τὸ
τούτου θράσος καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑταίρους καὶ πλοῦτον
καὶ τἄλλ' ὅσα δὴ πρόσεστι τούτῳ, ἡσυχίαν ἔσχον, οἱ δ'
ἐπιχειρήσαντες δίκην λαμβάνειν οὐκ ἐδυνήθησαν, εἰσὶ δ' οἳ
διελύσαντο, ἴσως λυσιτελεῖν ἡγούμενοι. τὴν μὲν οὖν ὑπὲρ
αὐτῶν δίκην ἔχουσιν οἵ γε πεισθέντες· τῆς δ' ὑπὲρ τῶν
νόμων, οὓς παραβὰς οὗτος κἀκείνους ἠδίκει καὶ νῦν ἐμὲ καὶ
21 πάντας τοὺς ἄλλους, ὑμεῖς ἐστὲ κληρονόμοι. πάντων οὖν
ἀθρόων ἓν τίμημα ποιήσασθε, ὅ τι ἂν δίκαιον ἡγῆσθε.

7 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S O P 8 δικαιοτάτους καὶ πιστοτάτους A 10 προδιαφθείρας Wolf: προσδιαφθείρας codd. 12 εἰς ante τὸ add. F: om. S A Y O 19 αὐτοῦ ante παμπληθεῖς A: secl. Cobet 24 ὅσα ante δὴ A: post δὴ S al. 25 λαβεῖν A

ἐξελέγξω δὲ πρῶτον μὲν ὅσ' αὐτὸς ὑβρίσθην, ἔπειθ' ὅσ' ὑμεῖς· μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βίον αὐτοῦ πάντ' ἐξετάσω, καὶ δείξω πολλῶν θανάτων, οὐχ ἑνὸς ὄντ' ἄξιον. Λέγε μοι τὴν τοῦ χρυσοχόου πρώτην λαβὼν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Παμμένης Παμμένους Ἑρχιεὺς ἔχω χρυσοχοεῖον ἐν τῇ ἀγορᾷ, 22 ἐν ᾧ καταγίγνομαι καὶ ἐργάζομαι τὴν χρυσοχοϊκὴν τέχνην. ἐκδόντος [522] δέ μοι Δημοσθένους, ᾧ μαρτυρῶ, στέφανον χρυσοῦν ὥστε κατασκευάσαι καὶ ἱμάτιον διάχρυσον ποιῆσαι, ὅπως πομπεύσαι ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ Διονύσου πομπήν, καὶ ἐμοῦ συντελέσαντος αὐτὰ καὶ ἔχοντος παρ' ἐμαυτῷ ἕτοιμα, εἰσπηδήσας πρός με νύκτωρ Μειδίας ὁ κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλους, ἐπεχείρησε διαφθείρειν τὸν στέφανον καὶ τὸ ἱμάτιον, καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν ἐλυμήνατο, οὐ μέντοι πάντα γε ἠδυνήθη διὰ τὸ ἐπιφανέντα με κωλῦσαι.]

Πολλὰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν 23 τοὺς ἄλλους ἠδίκηκεν ἔχω λέγειν, ὥσπερ εἶπον ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, καὶ συνείλοχ' ὕβρεις αὐτοῦ καὶ ἀτιμίας τοσαύτας ὅσας ἀκούσεσθ' αὐτίκα δὴ μάλα. ἦν δ' ἡ συλλογὴ ῥᾳδία· αὐτοὶ γὰρ οἱ πεπονθότες προσῇσάν μοι. βούλομαι δὲ πρὸ 24 τούτων εἰπεῖν οἷς ἐπιχειρήσειν αὐτὸν ἀκήκο' ἐξαπατᾶν ὑμᾶς· τοὺς γὰρ ὑπὲρ τούτων λόγους ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιοτάτους προειπεῖν ἡγοῦμαι, ὑμῖν δὲ χρησιμωτάτους ἀκοῦσαι. διὰ τί; ὅτι τοῦ δικαίαν καὶ εὔορκον θέσθαι τὴν ψῆφον ὁ κωλύσας ἐξαπατηθῆναι λόγος ὑμᾶς οὗτος αἴτιος ἔσται. πολὺ δὴ μάλιστα πάντων τούτῳ τῷ λόγῳ προσέχειν ὑμᾶς δεῖ, καὶ μνημονεῦσαι τοῦτον, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾶν, ὅταν οὗτος λέγῃ. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖν' οὐκ ἄδηλος ἐρῶν, ἐξ ὧν 25 ἰδίᾳ πρός τινας αὐτὸς διεξιὼν ἀπηγγέλλετό μοι, ὡς εἴπερ ἀληθῶς ἐπεπόνθειν ταῦθ' ἃ λέγω, δίκας ἰδίας μοι προσῆκεν

2 ὑμεῖς ἠδίκησθε vulg. S corr. 4–5 λέγε . . . μαρτυρίαν secl. Goodwin 7 Ἑρχιεὺς Blass : Ἐρχιεὺς Buttmann : επερχος S : ἔπαρχος vulg. ἔχω Wolf : ἔχων codd. § 23 post § 127 transtulit Goodwin 19 ἀτιμίας S Y P : πονηρίας vulg., cf. § 19

αὐτῷ λαχεῖν, τῶν μὲν ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς περὶ τὸν χορὸν πάσης ἐπηρείας,
[523] βλάβης, ὧν δ' εἰς τὸ σῶμ' ὑβρίσθαι φημί, ὕβρεως, οὐ μὰ Δί' οὐχὶ δημοσίᾳ κρίνειν αὐτὸν καὶ τίμημ' ἐπάγειν ὅ τι
26 χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. ἐγὼ δ' ἓν μὲν ἐκεῖν' εὖ οἶδα, καὶ ὑμᾶς δ' εἰδέναι χρή, ὅτι εἰ μὴ προὐβαλόμην αὐτόν, ἀλλ' ἐδικαζόμην, οὑναντίος ἧκεν ἂν εὐθύς μοι λόγος, ὡς εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθές, προβάλλεσθαί μ' ἔδει καὶ παρ' αὐτὰ τἀδικήματα τὴν τιμωρίαν ποιεῖσθαι· ὅ τε γὰρ χορὸς ἦν τῆς πόλεως, ἥ τ' ἐσθὴς τῆς ἑορτῆς εἵνεκα πᾶσα παρεσκευάζετο, ἐγώ θ' ὁ πεπονθὼς ταῦτα χορηγὸς ἦν· τίς ἂν οὖν ἑτέραν εἵλετο τιμωρίαν ἢ τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ τῶν περὶ τὴν
27 ἑορτὴν ἀδικούντων οὖσαν; ταῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντ' ἂν ἔλεγεν οὗτος τότε. φεύγοντος μὲν γάρ, οἶμαι, καὶ ἠδικηκότος ἐστὶ τὸ τὸν παρόντα τρόπον τοῦ δοῦναι δίκην διακρουόμενον τὸν οὐκ ὄνθ' ὡς ἔδει γενέσθαι λέγειν, δικαστῶν δέ γε σωφρόνων τούτοις τε μὴ προσέχειν καὶ ὃν ἂν λάβωσιν ἀσελγαίνοντα
28 κολάζειν. μὴ δὴ τοῦτο λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ὅτι καὶ δίκας ἰδίας δίδωσ' ὁ νόμος μοι καὶ γραφὴν ὕβρεως· δίδωσι γάρ· ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκεν ἃ κατηγόρηκα, ἢ πεποιηκὼς οὐ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω· τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐγὼ προὐβαλόμην, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον οἴσετε νῦν ὑμεῖς. εἰ δ' ἐγὼ τὴν ἐπὶ τῶν ἰδίων δικῶν πλεονεξίαν ἀφεὶς τῇ πόλει παραχωρῶ τῆς τιμωρίας, καὶ τοῦτον εἱλόμην τὸν ἀγῶν' ἀφ' οὗ μηδέν ἔστι λῆμμα λαβεῖν ἐμοί, χάριν, οὐ βλάβην δήπου τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐνέγκοι μοι παρ' ὑμῶν.

29 Οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τούτῳ πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ ' μή με Δημοσθένει παραδῶτε, μηδὲ διὰ Δημοσθένην μ' ἀνέλητε.
[524] ὅτι τούτῳ πολεμῶ, διὰ τοῦτό μ' ἀναιρήσετε;' τὰ τοιαῦτα πολλάκις οἶδ' ὅτι φθέγξεται, βουλόμενος φθόνον τιν' ἐμοὶ

3 ὑβρίσθαι A B : ὑβρίζεσθαι S[1] Y O P 6 προὐβαλόμην S : προὐβαλλόμην vulg. 8 προβάλλεσθαι S : προβαλέσθαι vulg. 10 παρεσκεύαστο A 11 μᾶλλον post ἑτέραν add. vulg. : om. S solus 15 μὴ ante δοῦναι add. S vulg. : om. A 29 τούτῳ A F : ἐκείνῳ S Y

διὰ τούτων τῶν λόγων συνάγειν. ἔχει δ' οὐχ οὕτω ταῦτα, 30
οὐδ' ἐγγύς. οὐδένα γὰρ τῶν ἀδικούντων ὑμεῖς οὐδενὶ τῶν
κατηγόρων ἐκδίδοτε· οὐδὲ γὰρ ἐπειδὰν ἀδικηθῇ τις, ὡς ἂν
ἕκαστος ὑμᾶς ὁ παθὼν πείσῃ, ποιεῖσθε τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ
τοὐναντίον νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων, ἐπ' ἀδήλοις
μὲν τοῖς ἀδικήσουσιν, ἀδήλοις δὲ τοῖς ἀδικησομένοις. οὗτοι
δὲ τί ποιοῦσιν οἱ νόμοι; πᾶσιν ὑπισχνοῦνται τοῖς ἐν τῇ
πόλει, δίκην, ἂν ἀδικηθῇ τις, ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν.
ὅταν τοίνυν τῶν παραβαινόντων τινὰ τοὺς νόμους κολάζητε,
οὐ τοῖς κατηγόροις τοῦτον ἐκδίδοτε, ἀλλὰ τοὺς νόμους ὑμῖν
αὐτοῖς βεβαιοῦτε. ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸ τοιοῦτον, ὅτι 31
'Δημοσθένης' φησὶν 'ὕβρισται,' δίκαιος καὶ κοινὸς καὶ
ὑπὲρ ἁπάντων ἔσθ' ὁ λόγος. οὐ γὰρ εἰς Δημοσθένην ὄντα
μ' ἠσέλγαινε μόνον ταύτην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορη-
γὸν ὑμέτερον· τοῦτο δ' ὅσον δύναται γνοίητ' ἂν ἐκ τωνδί.
ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν θεσμοθετῶν τούτων οὐδενὶ θεσμο- 32
θέτης ἔστ' ὄνομα, ἀλλ' ὁτιδήποθ' ἑκάστῳ. ἂν μὲν τοίνυν
ἰδιώτην ὄντα τιν' αὐτῶν ὑβρίσῃ τις ἢ κακῶς εἴπῃ, γραφὴν
ὕβρεως καὶ δίκην κακηγορίας ἰδίαν φεύξεται, ἐὰν δὲ θεσμο-
θέτην, ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. διὰ τί; ὅτι τοὺς νόμους ἤδη
ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέ-
φανον καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα· ὁ γὰρ θεσμοθέτης οὐδενὸς
ἀνθρώπων ἔστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως. καὶ πάλιν γε τὸν 33
ἄρχοντα, ταὐτὸ τοῦτο, ἐὰν μὲν ἐστεφανωμένον πατάξῃ τις
ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος, ἐὰν δ' ἰδιώτην, ἰδίᾳ ὑπόδικος. καὶ [525]
οὐ μόνον περὶ τούτων οὕτω ταῦτ' ἔχει, ἀλλὰ καὶ περὶ πάν-
των οἷς ἂν ἡ πόλις τιν' ἄδειαν ἢ στεφανηφορίαν ἤ τινα
τιμὴν δῷ. οὕτω τοίνυν καὶ ἐμέ, εἰ μὲν ἐν ἄλλαις τισὶν
ἡμέραις ἠδίκησέ τι τούτων Μειδίας ἰδιώτην ὄντα, ἰδίᾳ καὶ
δίκην προσῆκεν αὐτῷ διδόναι· εἰ δὲ χορηγὸν ὄνθ' ὑμέτερον 34

1 συνάγειν] συλλέγειν F S γρ. 3 γὰρ om. A 11 αὐτοὺς A 22–23 ὁ γὰρ θεσμοθέτης . . . τῆς πόλεως secl. Dobree 24–25 πατάξῃ τις . . . εἴπῃ vulg. S γρ. : παταξηις . . . ειπης S solus, cf. iv 40

ἱερομηνίας οὔσης πάνθ' ὅσ' ἠδίκηκεν ὑβρίσας φαίνεται, δημοσίας ὀργῆς καὶ τιμωρίας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν· ἅμα γὰρ τῷ Δημοσθένει καὶ ὁ χορηγὸς ὑβρίζετο, τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸ ταύταις ταῖς ἡμέραις, αἷς οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. χρὴ δ', ὅταν μὲν τιθῆσθε τοὺς νόμους, ὁποῖοί τινές εἰσι σκοπεῖν, ἐπειδὰν δὲ θῆσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι· καὶ γὰρ εὔορκα ταῦθ' ὑμῖν ἐστι καὶ ἄλλως δίκαια.

35 ἦν ὁ τῆς βλάβης ὑμῖν νόμος πάλαι, ἦν ὁ τῆς αἰκείας, ἦν ὁ τῆς ὕβρεως. εἰ τοίνυν ἀπέχρη τοὺς τοῖς Διονυσίοις τι ποιοῦντας τούτων κατὰ τούτους τοὺς νόμους δίκην διδόναι, οὐδὲν ἂν προσέδει τοῦδε τοῦ νόμου. ἀλλ' οὐκ ἀπέχρη. σημεῖον δέ· ἔθεσθ' ἱερὸν νόμον αὐτῷ τῷ θεῷ περὶ τῆς ἱερομηνίας. εἴ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προϋπάρχουσι νόμοις καὶ τούτῳ τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔστ' ἔνοχος, ὁ τοιοῦτος πότερα μὴ δῷ διὰ τοῦτο δίκην ἢ ⟨κἂν⟩ μείζω δοίη δικαίως; ἐγὼ μὲν οἴομαι μείζω.

36 Ἀπήγγελλε τοίνυν τίς μοι περιιόντ' αὐτὸν συλλέγειν καὶ πυνθάνεσθαι τίσι πώποτε συμβέβηκεν ὑβρισθῆναι, καὶ λέγειν τούτους καὶ διηγεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς μέλλειν, οἷον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν πρόεδρον ὅν ποτέ φασιν ἐν ὑμῖν ὑπὸ Πολυζήλου πληγῆναι, καὶ τὸν θεσμοθέτην ὃς ἔναγχος ἐπλήγη τὴν αὐλητρίδ' ἀφαιρούμενος, καὶ τοιούτους τινάς, ὡς, ἐὰν πολλοὺς ἑτέρους δεινὰ καὶ πολλὰ πεπονθότας ἐπιδείξῃ,
[526] ἧττον ὑμᾶς ἐφ' οἷς ἐγὼ πέπονθ' ὀργιουμένους. ἐμοὶ δ' αὖ
37 τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖτε ποιεῖν ἂν εἰκότως, εἴπερ ὑπὲρ τοῦ κοινῇ βελτίστου δεῖ μέλειν ὑμῖν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γίγνεσθαι τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἐξαμαρτάνοντας αἴτιον ὄν, τοῦ δὲ μηδέν' ὑβρίζειν τὸ λοιπὸν τὸ δίκην τὸν ἀεὶ ληφθένθ' ἣν προσήκει

4 ὄνομα post πόλεως add. vulg. S γρ.: om. S Y O P καὶ τὸ ταύταις S[1]: καίτοι ταύταις F S corr.: καὶ ταῦτ' αὐταῖς Reiske 7 εὔορκα S F[1]: ἔνορκα A F corr. 8 αἰκείας S[1]: αἰκίας S corr. vulg. 16 κἂν add. Schaefer 24 αὖ] αὐτὸ Blass coll. § 120, xxii 5 26 εἴπερ ὑπὲρ A F, cf. i 2: εἴπερ S Y

διδόναι μόνον αἴτιον ἂν γενόμενον; εἰ μὲν τοίνυν ἀποτρέψαι
συμφέρει τοὺς ἄλλους, τοῦτον καὶ δι' ἐκεῖνα κολαστέον, καὶ
μᾶλλόν γ' ὅσῳπερ ἂν ᾖ πλείω καὶ μείζω· εἰ δὲ παροξῦναι
καὶ τοῦτον καὶ πάντας, ἐατέον. ἔτι τοίνυν οὐδ' ὁμοίαν 38
οὖσαν τούτῳ κἀκείνοις συγγνώμην εὑρήσομεν. πρῶτον μὲν
γὰρ ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας τρεῖς εἶχεν προφάσεις,
μέθην, ἔρωτα, ἄγνοιαν διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα
γενέσθαι. ἔπειθ' ὁ Πολύζηλος ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ
φθάσας τὸν λογισμὸν ἁμαρτὼν ἔπαισεν· οὐ γὰρ ἐχθρός γ'
ὑπῆρχεν ὤν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει τοῦτ' ἐποίησεν. ἀλλ' οὐ
Μειδίᾳ τούτων οὐδὲν ἔστ' εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐχθρὸς ἦν, καὶ
μεθ' ἡμέραν εἰδὼς ὕβριζεν, καὶ οὐκ ἐπὶ τούτου μόνον, ἀλλ'
ἐπὶ πάντων φαίνεται προῃρημένος μ' ὑβρίζειν. καὶ μὴν 39
οὐδὲ τῶν πεπραγμένων ἐμοὶ καὶ τούτοις οὐδὲν ὅμοιον ὁρῶ.
πρῶτον μὲν γὰρ ὁ θεσμοθέτης οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδὲ τῶν
νόμων φροντίσας οὐδ' ἀγανακτήσας φανήσεται, ἀλλ' ἰδίᾳ
πεισθεὶς ὁπόσῳ δήποτ' ἀργυρίῳ καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα· ἔπειθ'
ὁ πληγεὶς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ Πολυζήλου, ταὐτὸ τοῦτο, ἰδίᾳ
διαλυσάμενος, ἐρρῶσθαι πολλὰ τοῖς νόμοις εἰπὼν καὶ ὑμῖν, [527]
οὐδ' εἰσήγαγε τὸν Πολύζηλον. εἰ μὲν τοίνυν ἐκείνων κατη- 40
γορεῖν βούλεταί τις ἐν τῷ παρόντι, δεῖ λέγειν ταῦτα· εἰ δ'
ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τούτου κατηγόρηκ' ἀπολογεῖσθαι, πάντα μᾶλ-
λον ἢ ταῦτα λεκτέα. πᾶν γὰρ τοὐναντίον ἐκείνοις αὐτὸς
μὲν οὔτε λαβὼν οὐδὲν οὔτ' ἐπιχειρήσας λαβεῖν φανήσομαι,
τὴν δ' ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ
ὑμῶν τιμωρίαν δικαίως φυλάξας καὶ νῦν ἀποδεδωκὼς ὑμῖν.
μὴ τοίνυν ἐᾶτε ταῦτ' αὐτὸν λέγειν, μηδ', ἂν βιάζηται, πεί-
θεσθ' ὡς δίκαιόν τι λέγοντι. ἂν γὰρ ταῦθ' οὕτως ἐγνωσμέν' 41
ὑπάρχῃ παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐνέσται αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἷς. ποία

§§ 38–41 in libris S F obelo notatae 9 *φθάσας τὸν λογισμὸν ἁμαρτὼν ἔπαισεν* A: *φθάσας τὸν λογισμὸν ἔπαισεν* Rh. Gr. iv 250: *φθάσαι* (*φθάσας* F corr., *προφθάσας* S *γρ.*) *τὸν λογισμὸν ἁμαρτὼν ἔφησεν* (*ἔπεσεν* S *γρ.*) S vulg.: *φθάσας τὸν λογισμὸν ἁμαρτεῖν ἔφησεν* Wolf

γὰρ πρόφασις, τίς ἀνθρωπίνη καὶ μετρία σκῆψις φανεῖται
τῶν πεπραγμένων αὐτῷ; ὀργὴ νὴ Δία· καὶ γὰρ τοῦτο
τυχὸν λέξει. ἀλλ' ἃ μὲν ἄν τις ἄφνω τὸν λογισμὸν φθάσας
ἐξαχθῇ πρᾶξαι, κἂν ὑβριστικῶς ποιήσῃ, δι' ὀργήν γ' ἔνι
φῆσαι πεποιηκέναι· ἃ δ' ἂν ἐκ πολλοῦ συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας παρὰ τοὺς νόμους πράττων τις φωρᾶται, οὐ μόνον
δήπου τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς ἀπέχει, ἀλλὰ καὶ βεβουλευμένως
ὁ τοιοῦτος ὑβρίζων ἐστὶν ἤδη φανερός.

42 Ἀλλὰ μὴν ὁπηνίκα καὶ πεποιηκὼς ἃ κατηγορῶ καὶ ὕβρει
πεποιηκὼς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη δεῖ σκοπεῖν, ὦ ἄνδρες
δικασταί· κατὰ γὰρ τούτους δικάσειν ὀμωμόκατε. καὶ
θεωρεῖθ' ὅσῳ μείζονος ὀργῆς καὶ ζημίας ἀξιοῦσι τοὺς ἑκου-
σίως καὶ δι' ὕβριν πλημμελοῦντας τῶν ἄλλως πως ἐξαμαρ-
43 τανόντων. πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι
νόμοι πάντες, ἵν' ἐκ τούτων ἄρξωμαι, ἂν μὲν ἑκὼν βλάψῃ,
[528] διπλοῦν, ἂν δ' ἄκων, ἁπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν.
εἰκότως· ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιος τυγχά-
νειν, τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἄν θ' ἑκὼν ἄν τ'
ἄκων, ἔταξ' ὁ νόμος. ἔπειθ' οἱ φονικοὶ τοὺς μὲν ἐκ
προνοίας ἀποκτιννύντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ δημεύσει
τῶν ὑπαρχόντων ζημιοῦσι, τοὺς δ' ἀκουσίως αἰδέσεως καὶ
44 φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων
τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὑβρισταῖς χαλεποὺς ὄντας ἰδεῖν ἔστι
τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἁπάντων. τί γὰρ δή ποτ', ἄν
τις ὀφλὼν δίκην μὴ ἐκτίνῃ, οὐκέτ' ἐποίησ' ὁ νόμος τὴν
ἐξούλην ἰδίαν, ἀλλὰ προστιμᾶν ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ; καὶ
πάλιν τί δή ποτ', ἂν μὲν ἑκὼν παρ' ἑκόντος τις λάβῃ τά-
λαντον ἓν ἢ δύ' ἢ δέκα καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ
πρὸς τὴν πόλιν ἐστίν, ἂν δὲ μικροῦ πάνυ τιμήματος ἄξιόν

3 ἀλλ' ἃ μὲν A F S γρ. : ἀλλὰ μὴν S et Galen. v 178   4 τι πρᾶξαι A F   ante ποιήσῃ add. τοῦτο vulg. : τι A : om. S O Y   7 μὴ del. Schaefer   10 σκοπεῖν post δεῖ vulg. Pap. (Proc. of Soc. Biblical Arch. xv 86) schol. p. 557, 3 : ante δεῖ S Y O P   24 γὰρ δή ποτ' vulg. : δη γάρ ποτε S[1] P : δὴ γὰρ δήποτε Y O   26 ἐξούλην A F : ἐξουλὴν S : ἐξούλης al.

τις λάβῃ, βίᾳ δὲ τοῦτ᾽ ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ
προστιμᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν ὅσον περ δὴ τῷ ἰδιώτῃ;
ὅτι πάνθ᾽ ὅσα τις βιαζόμενος πράττει κοίν᾽ ἀδικήματα καὶ 45
κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖθ᾽ ὁ νομοθέτης·
τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν ὀλίγων, τοὺς δὲ νόμους ἁπάντων εἶναι,
καὶ τὸν μὲν πεισθέντ᾽ ἰδίας, τὸν δὲ βιασθέντα δημοσίας
δεῖσθαι βοηθείας. διόπερ καὶ τῆς ὕβρεως αὐτῆς τὰς μὲν
γραφὰς ἔδωκεν ἅπαντι τῷ βουλομένῳ, τὸ δὲ τίμημ᾽ ἐποί-
ησεν ὅλον δημόσιον· τὴν γὰρ πόλιν ἡγεῖτ᾽ ἀδικεῖν, οὐ τὸν
παθόντα μόνον, τὸν ὑβρίζειν ἐπιχειροῦντα, καὶ δίκην ἱκανὴν [529]
τὴν τιμωρίαν εἶναι τῷ παθόντι, χρήματα δ᾽ οὐ προσήκειν
τῶν τοιούτων ἐφ᾽ ἑαυτῷ λαμβάνειν. καὶ τοσαύτῃ γ᾽ ἐχρή- 46
σαθ᾽ ὑπερβολῇ, ὥστε κἂν εἰς δοῦλον ὑβρίζῃ τις, ὁμοίως
ἔδωκεν ὑπὲρ τούτου γραφήν. οὐ γὰρ ὅστις ὁ πάσχων ᾤετο
δεῖν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ᾽ ὁποῖόν τι τὸ γιγνόμενον·
ἐπειδὴ δ᾽ εὗρεν οὐκ ἐπιτήδειον, μήτε πρὸς δοῦλον μήθ᾽ ὅλως
ἐξεῖναι πράττειν ἐπέτρεψεν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων οὐδὲν ὕβρεως ἀφορητότερον,
οὐδ᾽ ἐφ᾽ ὅτῳ μᾶλλον ὑμῖν ὀργίζεσθαι προσήκει. ἀνάγνωθι
δ᾽ αὐτόν μοι λαβὼν τὸν τῆς ὕβρεως νόμον· οὐδὲν γὰρ οἷον
ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις ὑβρίζῃ εἴς τινα, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκα ἢ ἄνδρα, τῶν 47
ἐλευθέρων ἢ τῶν δούλων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινά,
γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων οἷς
ἔξεστιν, οἱ δὲ θεσμοθέται εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν τριάκοντα
ἡμερῶν ἀφ᾽ ἧς ἂν γραφῇ, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ, εἰ δὲ μή,
ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε. ὅτου δ᾽ ἂν καταγνῷ ἡ ἡλιαία, τιμάτω περὶ
αὐτοῦ παραχρῆμα, ὅτου ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι.

2 δὴ S al.: ἂν A: om. F ἰδιώτῃ] ἑλόντι Cobet coll. Harpocr. s. v. βιαίων 17 ἐπέτρεψεν S Y O P: ἐπέτρεπεν B marg.: ἐπέταξεν al. 20 λαβὼν om. S A O P 23 ὑβρίζῃ codd. uno excepto, cf. § 46 et Aesch. *Tim.* 15: ὑβρίσῃ Schaefer 27 γραφῇ sc. ὁ ὑβρίζων) 'nonnulli' apud Taylorum: ἡ γραφή codd.: ⟨ᾗ⟩ ἡ γραφή Markland 28 καταγνῷ marg. Lambini: καταγνῶτε codd. ἡ om. S[1] Y O P

ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτεισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, δεδέσθω, ἐὰν ἐλεύθερον ὑβρίσῃ, μέχρι ἂν ἐκτείσῃ.

48 Ἀκούετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ νόμου τῆς φιλανθρω-
[530] πίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι ἀξιοῖ. τί οὖν πρὸς
θεῶν; εἴ τις εἰς τοὺς βαρβάρους ἐνεγκὼν τὸν νόμον τοῦτον,
παρ' ὧν τὰ ἀνδράποδ' εἰς τοὺς Ἕλληνας κομίζεται, ἐπαινῶν
ὑμᾶς καὶ διεξιὼν περὶ τῆς πόλεως εἴποι πρὸς αὐτοὺς ὅτι
49 'εἰσὶν Ἕλληνές τινες ἄνθρωποι οὕτως ἥμεροι καὶ φιλάν-
θρωποι τοὺς τρόπους ὥστε πόλλ' ὑφ' ὑμῶν ἠδικημένοι, καὶ
φύσει τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας αὐτοῖς ὑπαρχούσης πατρικῆς,
ὅμως οὐδ' ὅσων ἂν τιμὴν καταθέντες δούλους κτήσωνται,
οὐδὲ τούτους ὑβρίζειν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ νόμον δημοσίᾳ τὸν
ταῦτα κωλύσοντα τέθεινται τουτονὶ καὶ πολλοὺς ἤδη παρα-
50 βάντας τὸν νόμον τοῦτον ἐζημιώκασιν θανάτῳ,' εἰ ταῦτ'
ἀκούσειαν καὶ συνεῖεν οἱ βάρβαροι, οὐκ ἂν οἴεσθε δημοσίᾳ
πάντας ὑμᾶς προξένους αὑτῶν ποιήσασθαι; τὸν τοίνυν οὐ
παρὰ τοῖς Ἕλλησιν μόνον εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ
παρὰ τοῖς βαρβάροις εὖ δόξαντ' ἂν ἔχειν, σκοπεῖσθ' ὁ
παραβὰς ἥντινα δοὺς δίκην ἀξίαν ἔσται δεδωκώς.

51 Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ χορηγὸς ὢν ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου, ὕβριν ἄν τις μόνον κατέγνω τῶν πεπραγμένων αὐτῷ· νῦν δέ μοι δοκεῖ, κἂν ἀσέβειαν εἰ καταγιγνώσκοι, τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τοὺς χοροὺς ὑμεῖς ἅπαντας τούτους καὶ τοὺς ὕμνους τῷ θεῷ ποιεῖτε, οὐ μόνον κατὰ τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν Διονυσίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς μαντείας, ἐν αἷς ἁπάσαις ἀνῃρημένον εὑρήσετε τῇ πόλει, ὁμοίως ἐκ Δελφῶν καὶ ἐκ Δωδώνης, χοροὺς ἱστάναι κατὰ τὰ πάτρια καὶ κνισᾶν ἀγυιὰς

4 τῆς ὕβρεως del. Taylor, nescio an recte   ἐὰν δὲ S Y F O P
16–17 verba καὶ πολλοὺς . . . θανάτῳ in S obelo notata   28 ποιεῖσθε F

καὶ στεφανηφορεῖν. ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν αὐτὰς τὰς μαντείας. 52

[531]

ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

Αὐδῶ Ἐρεχθείδησιν, ὅσοι Πανδίονος ἄστυ
ναίετε καὶ πατρίοισι νόμοις ἰθύνεθ' ἑορτάς,
μεμνῆσθαι Βάκχοιο, καὶ εὐρυχόρους κατ' ἀγυιὰς
ἱστάναι ὡραίων Βρομίῳ χάριν ἄμμιγα πάντας,
καὶ κνισᾶν βωμοῖσι κάρη στεφάνοις πυκάσαντας.

Περὶ ὑγιείας θύειν καὶ εὔχεσθαι Διὶ ὑπάτῳ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι προστατηρίῳ· περὶ τύχας ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ κατ' ἀγυιὰς κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χοροὺς καὶ στεφαναφορεῖν καττὰ πάτρια θεοῖς Ὀλυμπίοις πάντεσσι καὶ πάσαις, †ἰδίας† δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας, καὶ μνασιδωρεῖν.

ΕΚ ΔΩΔΩΝΗΣ ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

Τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει. ὅτι τὰς ὥρας 53 *παρηνέγκατε τῆς θυσίας καὶ τῆς θεωρίας, αἱρετοὺς πέμπειν κελεύει θεωροὺς ἕνεκα τούτου διὰ ταχέων, ⟨καὶ⟩ τῷ Διὶ τῷ Ναΐῳ τρεῖς βοῦς καὶ πρὸς ἑκάστῳ βοὶ δύο οἶς, τῇ Διώνῃ βοῦν καλλιερεῖν, καὶ τράπεζαν χαλκῆν [καὶ] πρὸς τὸ ἀνάθημα ὃ ἀνέθηκεν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων.*

Ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ἐν Δωδώνῃ, Διονύσῳ δημοτελῆ ἱερὰ

4 *Ἐρεχθείδησιν* Meier: *ερεχθιδεσσι* S: *Ἐρεχθείδαισιν* Buttmann 7 *ὡραῖον . . . χορὸν* Hemsterhuys: *ὡραίῳ . . . χορὸν* Meier: *ὡραίαν . . . χάριν* Sauppe 12 *στεφαναφορεῖν* Blass: *στεφανηφορεῖν* codd. *καττὰ* Buttmann (cf. xliii 66): *κατατὰ* S: *κατὰ* Y P post *Ὀλυμπίοις* fort. addendum *καὶ Ὀλυμπίαις* cum xliii 66 Blass 13 *πάσαις ἰδίας*] fort. *πάσαισι διας* (i. e. *δεξιὰς*) Shilleto *ἰδίας* om. xliii 66: *ἰθείας* Buttmann: *ὁσίας* Wolf: *λιτὰς* Weil 16 *παρηνέγκατε*] *παρήκατε* Cobet 17 *ἕνεκα τούτου* Buttmann: *ἐννέα καὶ τούτου τοὺς* S Y F: *ἐννέα καὶ τούτους* vulg. *καὶ* add. Boeckh (C. Inscr. II p. 579) *τῷ Ναΐῳ τρεῖς* Buttmann (cf. Inscrr. Dodonaeas ΔΙΙ ΝΑΙΩΙ, et Bekk. Anecd. p. 283: *των αρω τρις* S: *τῷ ναρω τρεῖς* (vel similia) cett.: *τῷ ἐν Τομάρῳ τρεῖς* Spalding 18 *βοὶ δύο οἶς* Dobree: *δύο βοησεισ* S (addito *ι* inter *ο* et *η* pr. m.): *δύο βοιήσεις* codd. cett. *τῇ* S F Y[1] P: *τῇ δὲ* al. *καλλιερεῖν* Sauppe: *καὶ ἄλλα ἱερεῖα* codd.: *καὶ ἄρνα ἱερεῖα* Boeckh 19 *καὶ* secl. Reiske [illegible] ante *ὁ τοῦ Διὸς* excidisse putat *τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων* Blass: [illegible] add. Weil *δημοτελῆ ἱερὰ τελεῖν* Buttmann (cf. Hesych. *δημοτελῆ ἱερά*): *δημοτελεῖ ἱερεῖον τέλειον* codd.

τελεῖν καὶ κρατῆρα κεράσαι καὶ χοροὺς ἱστάναι, Ἀπόλλωνι ἀποτροπαίῳ βοῦν θῦσαι, καὶ στεφανηφορεῖν ἐλευθέρους καὶ δούλους, καὶ ἐλινύειν μίαν ἡμέραν. Διὶ κτησίῳ βοῦν λευκόν.

54 Εἰσίν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αὗται καὶ ἄλλαι πολλαὶ
532 μαντεῖαι τῇ πόλει κἀγαθαί. τί οὖν ἐκ τούτων ὑμᾶς ἐνθυμεῖσθαι δεῖ; ὅτι τὰς μὲν ἄλλας θυσίας τοῖς ἐφ' ἑκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς προστάττουσι θύειν, ἱστάναι δὲ χοροὺς καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ τὰ πάτρια πρὸς ἁπάσαις
55 ταῖς ἀφικνουμέναις μαντείαις προσαναιροῦσιν ὑμῖν. οἱ τοίνυν χοροὶ πάντες οἱ γιγνόμενοι καὶ οἱ χορηγοὶ δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἡμέρας ἐκείνας ἃς συνερχόμεθ' ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, κατὰ τὰς μαντείας ταύτας ὑπὲρ ὑμῶν ἐστεφανώμεθα, ὁμοίως ὅ τε μέλλων νικᾶν καὶ ὁ πάντων ὕστατος γενήσεσθαι, τῇ δὲ τῶν ἐπινικίων ὑπὲρ αὑτοῦ τότ' ἤδη στεφανοῦται ὁ νικῶν. τὸν οὖν εἴς τινα τούτων τῶν χορευτῶν ἢ τῶν χορηγῶν ὑβρίζοντ' ἐπ' ἔχθρᾳ, καὶ ταῦτ' ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶνι καὶ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἱερῷ, τοῦτον ἄλλο τι πλὴν ἀσεβεῖν φήσομεν;

56 Καὶ μὴν ἴστε γε τοῦθ' ὅτι βουλόμενοι μηδέν' ἀγωνίζεσθαι ξένον οὐκ ἐδώκαθ' ἁπλῶς τῶν χορηγῶν οὐδενὶ προσκαλέσαντι τοὺς χορευτὰς σκοπεῖν, ἀλλ' ἐὰν μὲν καλέσῃ, πεντήκοντα δραχμάς, ἐὰν δὲ καθέζεσθαι κελεύσῃ, χιλίας ἀποτίνειν ἐτάξατε. τίνος εἵνεκα; ὅπως μὴ τὸν ἐστεφανωμένον καὶ λῃτουργοῦντα τῷ θεῷ ταύτην τὴν ἡμέραν καλῇ μηδ' ἐπηρεάζῃ
57 μηδ' ὑβρίζῃ μηδεὶς ἐξεπίτηδες. εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ' ὁ προσκαλέσας κατὰ τὸν νόμον ἀζήμιος ἔσται, τὸν δὲ χορηγὸν οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω φανερῶς δώσει δίκην; ἀλλὰ μὴν οὐδέν ἐστ' ὄφελος καλῶς καὶ φιλαν-
533 θρώπως τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν πολλῶν κεῖσθαι, εἰ τοῖς

3 ἐλινύειν B marg. : ελεειννυειν S : ἐλεεῖν θύειν vulg. 11 ἐπὶ S vulg. : εἰς O P 12 ὑμῶν A F P : ὑμῶν αὐτῶν Y O : αὐτῶν S, lemma schol. p. 562, 24 : ἁπάντων Weil ἐστεφανώμεθα A : ἐστεφανούμεθα S Y F O P : στεφανούμεθα vulg. 13 τῇ Herwerden : τὴν codd. 21 καθέζεσθαι marg. Lambini (Blass), schol. p. 563, 11, 14 : καθίζεσθαι codd. 27 οὐ ante δώσει add. vulg. : om. S solus

ἀπειθοῦσι καὶ βιαζομένοις αὐτοὺς ἡ παρ' ὑμῶν ὀργὴ τῶν ἀεὶ κυρίων μὴ γενήσεται.

Φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε. παραιτήσομαι 58
*δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι, ἐὰν ἐπὶ συμφορᾶς τινῶν
γεγονότων ὀνομαστὶ μνησθῶ· οὐ γὰρ ὀνειδίσαι μὰ τοὺς
θεοὺς οὐδενὶ δυσχερὲς οὐδὲν βουλόμενος τοῦτο ποιήσω, ἀλλὰ
δεῖξαι τὸ βιάζεσθαι καὶ ὑβρίζειν καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ὡς
ἅπαντες ὑμεῖς οἱ ἄλλοι φεύγετε. Σαννίων ἐστὶ δήπου τις
ὁ τοὺς τραγικοὺς χοροὺς διδάσκων· οὗτος ἀστρατείας ἑάλω
καὶ κέχρηται συμφορᾷ. τοῦτον μετὰ τὴν ἀτυχίαν ταύτην* 59
*ἐμισθώσατό τις φιλονικῶν χορηγὸς τραγῳδῶν, οἶμαι, Θεοζο-
τίδης. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἠγανάκτουν οἱ ἀντιχορηγοὶ καὶ
κωλύσειν ἔφασαν, ὡς δ' ἐπληρώθη τὸ θέατρον καὶ τὸν ὄχλον
συνειλεγμένον εἶδον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ὤκνησαν, εἴασαν, οὐδεὶς
ἥψατο, ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐσεβείας ἐν ἑκάστῳ τις ἂν ὑμῶν
ἴδοι τὸ συγκεχωρηκὸς ὥστε πάντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον
διδάσκει τοὺς χοροὺς καὶ οὐδὲ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν οὐδεὶς
κωλύει· τοσοῦτ' ἀπέχει τῶν χορηγῶν. ἄλλος ἐστὶν Ἀρι-* 60
*στείδης Οἰνῇδος φυλῆς, ἠτυχηκώς τι καὶ οὗτος τοιοῦτον, ὃς
νῦν μὲν καὶ γέρων ἐστὶν ἤδη καὶ ἴσως ἥττων χορευτής, ἦν
δέ ποθ' ἡγεμὼν τῆς φυλῆς [κορυφαῖος]. ἴστε δὲ δήπου
τοῦθ' ὅτι τὸν ἡγεμόν' ἂν ἀφέλῃ τις, οἴχεται ὁ λοιπὸς χορός.
ἀλλ' ὅμως πολλῶν χορηγῶν φιλονικησάντων, οὐδεὶς πώποτε
τοῦτ' εἶδε τὸ πλεονέκτημα, οὐδ' ἐτόλμησε τοῦτον ἐξαγαγεῖν
οὐδὲ κωλῦσαι· διὰ γὰρ τὸ δεῖν αὐτὸν ἐπιλαβόμενον τῇ χειρὶ
τοῦτο ποιῆσαι καὶ μὴ προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν ἄρχοντ'* [534]
ἐξεῖναι, ὥσπερ ἂν εἰ ξένον τις ἐξαγαγεῖν ἐβούλετο, ἅπας τις

4 *συμφορᾶς* Schaefer: *συμφοραῖς* codd. (servat Badham deleto *γεγονότων*) 5 *γεγονότων* codd.: *γεγοννίαις* (servato *συμφοραῖς*) Weil, cf. xx 7 *ὀνομαστὶ* Reiske: *ὀνόματι* codd. 11 *φιλονικῶν* S: *φιλονεικῶν* vulg., cf. §§ 60, 66, xx 144 16 *τὸ συγκεχωρηκός* A B corr., sic Aristides in locis a Dindorfio citatis: *συγκεχωρηκός* S vulg. 18 *τῶν χορηγῶν* S solus: *τοῦ* (*τῶν* al., *τοῦ τῶν* al., *τοῦ τὸν* al.) *χορηγῶν* (*-γὸν* al.) *τινὸς ἅψασθαι* vulg. 21 *κορυφαῖος* secl. Reiske 22 *ἀφέληται* A 23 *φιλονεικησάντων* codd., cf. § 59

ὤκνει τῆς ἀσελγείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γιγνόμενος.

61 οὔκουν δεινόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ σχέτλιον τῶν μὲν νικᾶν ἂν παρὰ τοῦτ' οἰομένων χορηγῶν, τῶν ἀνηλωκότων πολλάκις πάντα τὰ ὄντ' εἰς τὰς λῃτουργίας, μηδένα τολμῆσαι πώποτε μηδ' ὧν οἱ νόμοι διδόασιν ἅψασθαι, ἀλλ' οὕτως εὐλαβῶς, οὕτως εὐσεβῶς, οὕτω μετρίως διακεῖσθαι ὥστ' ἀναλίσκοντας, ἀγωνιῶντας ὅμως ἀπέχεσθαι καὶ προορᾶσθαι τὰς ὑμετέρας βουλήσεις καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδήν, Μειδίαν δ' ἰδιώτην ὄντα, μηδὲν ἀνηλωκότα, ὅτι τῳ προσέκρουσεν καὶ ἐχθρὸς ὑπῆρχεν, τοῦτον ἀναλίσκοντα, χορηγοῦντα, ἐπίτιμον ὄντα προπηλακίζειν καὶ τύπτειν, καὶ μήτε τῆς ἑορτῆς μήτε τῶν νόμων μήτε τί ὑμεῖς ἐρεῖτε μήτε τοῦ θεοῦ φροντίζειν;

62 Πολλῶν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγενημένων ἐχθρῶν ἀλλήλοις, οὐ μόνον ἐξ ἰδίων ἀλλὰ καὶ ἐκ κοινῶν πραγμάτων, οὐδεὶς πώποτ' εἰς τοσοῦτ' ἀναιδείας ἀφίκεθ' ὥστε τοιοῦτόν τι τολμῆσαι ποιεῖν. καίτοι φασὶν Ἰφικράτην ποτ' ἐκεῖνον Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ τὰ μάλιστ' ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμβῆναι Τεισίαν τὸν Ἰφικράτους ἀδελφὸν ἀντιχορηγῆσαι τῷ Διοκλεῖ. ἀλλ' ὅμως πολλοὺς μὲν ἔχων φίλους Ἰφικράτης, πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος, φρονῶν δ' ἐφ' αὑτῷ τηλικοῦτον ἡλίκον εἰκὸς ἄνδρα καὶ δόξης καὶ
63 τιμῶν τετυχηκόθ' ὧν ἐκεῖνος ἠξίωτο παρ' ὑμῶν, οὐκ ἐβάδιζ'
[535] ἐπὶ τὰς τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατερρήγνυεν τὰ παρασκευαζόμεν' ἱμάτι' εἰς τὴν ἑορτήν, οὐδὲ διέφθειρε διδάσκαλον, οὐδὲ χορὸν μανθάνειν ἐκώλυεν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὧν οὗτος διεπράττετ' ἐποίει, ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν ἄλλων βουλήσει συγχωρῶν ἠνείχετο καὶ νικῶντα καὶ στεφανούμενον τὸν ἐχθρὸν ὁρῶν, εἰκότως· ἐν ᾗ γὰρ αὐτὸς

3 post νικᾶν ἂν add. ταυτὶ codd. plerique: om. A F. Duplicem lectionem fuisse coni. Dobree, alteram ταύτῃ (in ταυτὶ corruptam), alteram παρὰ τοῦτ' (παρὰ ταῦτ' A): adsentior 10 καὶ ante χορηγοῦντα add. S corr. solus 18 Πιθεῖ] variant libri et hic et alibi, Πιθεῖ, Πιτθεῖ (utramque formam dant inscrr.)

εὐδαίμων ᾔδει γεγονὼς πολιτείᾳ, ταύτῃ συγχωρεῖν τὰ τοιαῦτ'
ἠξίου. πάλιν Φιλόστρατον πάντες ἴσμεν τὸν Κολωνῆθεν 64
Χαβρίου κατηγοροῦντα, ὅτ' ἐκρίνετο τὴν περὶ Ὠρωποῦ κρίσιν
θανάτου, καὶ πάντων τῶν κατηγόρων πικρότατον γενόμενον,
καὶ μετὰ ταῦτα χορηγοῦντα παισὶν Διονύσια καὶ νικῶντα, καὶ
Χαβρίαν οὔτε τύπτοντα οὔτ' ἀφαρπάζοντα τὸν στέφανον
οὔθ' ὅλως προσιόνθ' ὅποι μὴ προσῆκεν αὐτῷ. πολλοὺς δ' ἂν 65
ἔχων εἰπεῖν ἔτι καὶ διὰ πολλὰς προφάσεις ἐχθροὺς γεγενημένους
ἀλλήλοις, οὐδένα πώποτ' οὔτ' ἀκήκοα οὔθ' ἑόρακα ὅστις
εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως ὥστε τοιοῦτόν τι ποιεῖν. οὐδέ
γ' ἐκεῖν' οὐδεὶς ὑμῶν οἶδ' ὅτι μνημονεύει πρότερον, τῶν ἐπὶ
τοῖς ἰδίοις ἢ καὶ τοῖς κοινοῖς ἐχθρῶν ἀλλήλοις οὐδέν' οὔτε
καλουμένων τῶν κριτῶν παρεστηκότα, οὔθ' ὅταν ὀμνύωσιν
ἐξορκοῦντα, οὔθ' ὅλως ἐπ' οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐχθρὸν
ἐξεταζόμενον. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτ', ὦ ἄνδρες 66
Ἀθηναῖοι, φιλονικίᾳ μὲν ὑπαχθέντα χορηγὸν ὄντα ποιεῖν
ἔχει τινὰ συγγνώμην· ἔχθρᾳ δ' ἐλαύνοντά τινα, ἐκ προαιρέσεως,
ἐφ' ἅπασι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν κρείττω τῶν νόμων
οὖσαν ἐνδεικνύμενον, Ἡράκλεις, βαρὺ κοὐχὶ δίκαιόν ἐστιν
οὐδὲ συμφέρον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἑκάστῳ τῶν χορηγούντων τοῦτο [536]
πρόδηλον γένοιτο, ὅτι ἂν ὁ δεῖν' ἐχθρὸς ᾖ μοι, Μειδίας ἤ τις
ἄλλος θρασὺς οὕτω καὶ πλούσιος, πρῶτον μὲν ἀφαιρεθήσομαι
τὴν νίκην, κἂν ἄμεινον ἀγωνίσωμαί τινος, ἔπειτ' ἐφ' ἅπασιν
ἐλαττωθήσομαι καὶ προπηλακιζόμενος διατελῶ, τίς οὕτως
ἀλόγιστος ἢ τίς οὕτως ἄθλιός ἐστιν, ὅστις ἑκὼν ἂν μίαν
δραχμὴν ἐθελήσειεν ἀναλῶσαι; οὐδεὶς δήπου. ἀλλ', οἶμαι, 67
τὸ πάντας ποιοῦν καὶ φιλοτιμεῖσθαι καὶ ἀναλίσκειν ἐθέλειν
ἐκεῖν' ἐστίν, ὅτι τῶν ἴσων καὶ τῶν δικαίων ἕκαστος ἡγεῖται
ἑαυτῷ μετεῖναι ἐν δημοκρατίᾳ. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τούτων οὐκ ἔτυχον διὰ τοῦτον, ἀλλὰ χωρὶς ὧν ὑβρίσθην,

1 ταύτῃ S A B : ταύτην al. 16 φιλονικίᾳ O : φιλονεικίᾳ S vulg., cf. §§ 59, 60 18 καὶ βίαν add. ante κρείττω A P : post κρείττω F 20 χορηγῶν A 24 διατελῶ Cobet : διατελέσω codd. 25 οὕτως om. S Y O P

καὶ τῆς νίκης προσαπεστερήθην. καίτοι πᾶσιν ὑμῖν ἐγὼ τοῦτο
δείξω σαφῶς, ὅτι μηδὲν ἀσελγὲς ἐξῆν ποιοῦντι Μειδίᾳ μηδ᾽
ὑβρίζοντι μηδὲ τύπτοντι καὶ λυπεῖν ἐμὲ καὶ κατὰ τοὺς νόμους
αὐτῷ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μηδὲ διᾶραι περὶ
68 αὐτοῦ τὸ στόμ᾽ ἔχειν ἐμέ. ἐχρῆν γὰρ αὐτόν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅτ᾽ ἐγὼ τῆς Πανδιονίδος χορηγὸς ὑπέστην ἐν
τῷ δήμῳ, τότε τῆς Ἐρεχθῇδος ἀναστάντα, τῆς ἑαυτοῦ
φυλῆς, ἀνθυποστῆναι, καὶ καταστήσανθ᾽ ἑαυτὸν ἐξ ἴσου
καὶ τὰ ὄντ᾽ ἀναλίσκονθ᾽ ὥσπερ ἐγώ, οὕτω μ᾽ ἀφαιρεῖσθαι
τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα καὶ τύπτειν μηδὲ τότε.
69 νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἐν ᾧ τὸν δῆμον ἐτίμησεν
ἄν, οὐδ᾽ ἐνεανιεύσατο τοιοῦτον οὐδέν· ἐμοὶ δ᾽, ὃς εἴτε
τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλεται νομίσαι μανίαν (μανία
γὰρ ἴσως ἐστὶν ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν), εἴτε καὶ φιλοτιμίᾳ
[537] χορηγὸς ὑπέστην, οὕτω φανερῶς καὶ μιαρῶς ἐπηρεάζων
παρηκολούθησεν ὥστε μηδὲ τῶν ἱερῶν ἱματίων μηδὲ τοῦ
χοροῦ μηδὲ τοῦ σώματος τὼ χεῖρε τελευτῶν ἀποσχέσθαι
μου.

70 Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλως πως ἔχει
τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν ἢ ὡς δέον αὐτὸν τεθνάναι, οὐκ ὀρθῶς
ἔχει. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον οὐδὲ προσῆκον τὴν τοῦ παθόντος
εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ὑποστειλαμένῳ πρὸς ὕβριν μερίδ᾽ εἰς
σωτηρίαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸν μὲν ὡς ἁπάντων τῶν ἀνηκέστων
αἴτιον κολάζειν προσήκει, τῷ δ᾽ ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναι
71 τὴν χάριν. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ᾽ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐ γεγενη-
μένου πώποτ᾽ οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων δεινοῦ τῷ λόγῳ τὸ
πρᾶγμ᾽ ἐγὼ νῦν αἴρω καὶ φοβερὸν ποιῶ. πολλοῦ γε καὶ
δεῖ. ἀλλ᾽ ἴσασιν ἅπαντες, εἰ δὲ μή, πολλοί γε, Εὔθυνον

4 περὶ αὐτοῦ τὸ στόμα A : τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ S vulg. 5 νῦν ante ἔχειν add. vulg. : om. S Y 10 οὐδὲ τότε edd. vett. 12 τοιοῦτον οὐδέν vulg. S γρ. : τοῦτο S solus 13–14 μανίαν . . . φιλοτιμίᾳ F Y O P et (omisso ι subscr. in φιλοτιμίᾳ) S γρ. : μανίᾳ . . . φιλοτιμίᾳ A : μανίαν . . . φιλοτιμίαν al. et rhetores : μανεὶς . . . φιλοτιμίαι S solus 20 οὐ ante δέον add. vulg. : om. S solus

τὸν παλαίσαντά ποτ' ἐκεῖνον, τὸν νεανίσκον, [καὶ] Σώφιλον τὸν
παγκρατιαστήν (ἰσχυρός τις ἦν, μέλας, εὖ οἶδ' ὅτι γιγνώ-
σκουσίν τινες ὑμῶν ὃν λέγω,) τοῦτον ἐν Σάμῳ ἐν συνουσίᾳ
τινὶ καὶ διατριβῇ οὕτως ἰδίᾳ, ὅτι [ὁ τύπτων] αὐτὸν ὑβρίζειν
ᾤετο, ἀμυνάμενον οὕτως ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. ἴσασιν
Εὐαίωνα πολλοὶ τὸν Λεωδάμαντος ἀδελφόν, ἀποκτείναντα
Βοιωτὸν ἐν δείπνῳ καὶ συνόδῳ κοινῇ διὰ πληγὴν μίαν. οὐ 72
γὰρ ἡ πληγὴ παρέστησε τὴν ὀργήν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία· οὐδὲ
τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν,
ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρει. πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν ὁ παθὼν ἔνι' οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ'
ἑτέρῳ, τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ, ὅταν ὡς ὑβρίζων,
ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης.
ταῦτα κινεῖ, ταῦτ' ἐξίστησιν ἀνθρώπους αὑτῶν, ἀήθεις ὄντας [538]
τοῦ προπηλακίζεσθαι. οὐδεὶς ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ'
ἀπαγγέλλων δύναιτο τὸ δεινὸν παραστῆσαι τοῖς ἀκούουσιν
οὕτως ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πράγματος τῷ πάσχοντι
καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἐναργὴς ἡ ὕβρις φαίνεται. σκέψασθε δὴ 73
πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογίσασθε παρ'
ὑμῖν αὐτοῖς, ὅσῳ πλείον' ὀργὴν ἐμοὶ προσῆκε παραστῆναι
πάσχοντι τοιαῦθ' ὑπὸ Μειδίου ἢ τότ' ἐκείνῳ τῷ Εὐαίωνι τῷ
τὸν Βοιωτὸν ἀποκτείναντι. ὁ μέν γ' ὑπὸ γνωρίμου, καὶ
τούτου μεθύοντος, ἐναντίον ἓξ ἢ ἑπτ' ἀνθρώπων ἐπλήγη,
καὶ τούτων γνωρίμων, οἳ τὸν μὲν κακιεῖν οἷς ἔπραξε, τὸν δ'
ἐπαινέσεσθαι μετὰ ταῦτ' ἀνασχόμενον καὶ κατασχόνθ' ἑαυτὸν
ἔμελλον, καὶ ταῦτ' εἰς οἰκίαν ἐλθὼν ἐπὶ δεῖπνον, οἷ μηδὲ
βαδίζειν ἐξῆν αὐτῷ· ἐγὼ δ' ὑπ' ἐχθροῦ, νήφοντος, ἕωθεν, 74
ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ τοῦτο ποιοῦντος, ἐναντίον πολλῶν καὶ
ξένων καὶ πολιτῶν ὑβριζόμην, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ καὶ οἷ

1 *νεανίσκον*] fort. *Νεμεόνικον* Weil *καὶ* del. Reiske 4 *ὁ τύπτων* secl. Bekker: *ὁ* secl. Schaefer 5 *δεῖν* ante *ᾤετο* add. Herwerden praeeunte Schaefero, cf. § 81, 143, xx 90 19 *λογίζεσθε* A 24 *οἷς* S vulg.: *ἐφ' οἷς* A: *οἷ'* Cobet 26 *μηδὲ* vulg. S corr.: *μὴ* S[1] 29 *ὑβριζόμην* secl. Herwerden *οὗ* S A F

πολλή μοι ἦν ἀνάγκη βαδίζειν χορηγοῦντι. καὶ ἐμαυτὸν μέν γ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρόνως, μᾶλλον δ' εὐτυχῶς οἶμαι βεβουλεῦσθαι, ἀνασχόμενον τότε καὶ οὐδὲν ἀνήκεστον ἐξαχθέντα πρᾶξαι· τῷ δ' Εὐαίωνι καὶ πᾶσιν, εἴ τις αὑτῷ
75 βεβοήθηκεν ἀτιμαζόμενος, πολλὴν συγγνώμην ἔχω. δοκοῦσι δέ μοι καὶ τῶν δικασάντων τότε πολλοί· ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἔγωγε μιᾷ μόνον ἁλῶναι ψήφῳ, καὶ ταῦτ' οὔτε κλαύσαντ' οὔτε δεηθέντα τῶν δικαστῶν οὐδενός, οὔτε φιλάνθρωπον οὔτε μικρὸν οὔτε μέγ' οὐδ' ὁτιοῦν πρὸς τοὺς δικαστὰς ποιήσαντα.
[539] θῶμεν τοίνυν οὑτωσί, τοὺς μὲν καταγνόντας αὐτοῦ μὴ ὅτι ἠμύνατο, διὰ τοῦτο καταψηφίσασθαι, ἀλλ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι, τοὺς δ' ἀπογνόντας καὶ ταύτην τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμωρίας τῷ γε τὸ σῶμ' ὑβρισμένῳ δεδω-
76 κέναι. τί οὖν; ἐμοὶ τῷ τοσαύτῃ κεχρημένῳ προνοίᾳ τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον γενέσθαι, ὥστε μηδ' ἀμύνασθαι, παρὰ τοῦ τὴν τιμωρίαν ὧν πέπονθ' ἀποδοθῆναι προσήκει; ἐγὼ μὲν οἶμαι παρ' ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ παράδειγμά γε πᾶσι γενέσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἅπαντας καὶ τοὺς ἀσελγεῖς οὐκ αὐτὸν ἀμύνεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς ἄγειν δεῖ, ὡς βεβαιούντων ὑμῶν καὶ φυλαττόντων τὰς ἐν τοῖς νόμοις τοῖς παθοῦσι βοηθείας.

77 Οἶμαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν, ἥτις ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους· νομίζειν γὰρ οὐδέν' ἂν ἀνθρώπων οὕτως ἀσελγῶς καὶ βιαίως οὐδενὶ τῶν πολιτῶν χρήσασθαι, μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος ὃ αὐτῷ προωφείλετο. βούλομαι δὴ καὶ περὶ ταύτης ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν καὶ διηγήσασθαι, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι καὶ τούτων ὀφείλων δίκην φανήσεται. ἔσται δὲ βραχὺς περὶ αὐτῶν ὁ λόγος,
78 κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῶ. ἡνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν

3 οὐδὲν] μηδὲν A F 5 ἀτιμαζόμενος S A F : ἀτιμαζομένῳ al. 6 αὐτὸν post μόνον A 19 τῆς secl. Dobree 21 post τοῖς νόμοις add. κατὰ τῶν ἀδικούντων vulg. : om. S A βοηθείας] τιμωρίας A 24 ἂν ante ἀνθρώπων om. S : post πολιτῶν add. A F 28 λαβεῖν post δίκην add. vulg. : om. S solus βραχὺς περὶ αὐτῶν A : περὶ αὐτῶν βραχὺς S vulg.

πατρῴων τοῖς ἐπιτρόποις, μειρακύλλιον ὢν κομιδῇ καὶ τοῦτον
οὐδ' εἰ γέγον' εἰδὼς οὐδὲ γιγνώσκων ὡς μηδὲ νῦν ὤφελον,
τότε μοι μελλουσῶν εἰσιέναι τῶν δικῶν εἰς ἡμέραν ὡσπερεὶ
τετάρτην ἢ πέμπτην εἰσεπήδησαν ἀδελφὸς ὁ τούτου καὶ
οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν ἀντιδιδόντες τριηραρχίαν. τοὔνομα μὲν
δὴ παρέσχεν ἐκεῖνος, καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδοὺς Θρασύλοχος· τὰ δ' [540]
ἔργα πάντ' ἦν καὶ τὰ πραττόμενα ὑπὸ τούτου. καὶ πρῶτον 79
μὲν κατέσχισαν τὰς θύρας τῶν οἰκημάτων, ὡς αὐτῶν ἤδη
γιγνομένας κατὰ τὴν ἀντίδοσιν· εἶτα τῆς ἀδελφῆς, ἔτ' ἔνδον
[οὔσης] τότε καὶ παιδὸς οὔσης κόρης, ἐναντίον ἐφθέγγοντ'
αἰσχρὰ καὶ τοιαῦθ' οἷ' ἂν ἄνθρωποι τοιοῦτοι φθέγξαιντο (οὐ
γὰρ ἔγωγε προαχθείην ἂν εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς τῶν τότε ῥηθέντων
οὐδέν), καὶ τὴν μητέρα κἀμὲ καὶ πάντας ἡμᾶς ῥητὰ καὶ ἄρρητα
κάκ' ἐξεῖπον· ὃ δ' οὖν δεινότατον καὶ οὐ λόγος, ἀλλ'
ἔργον ἤδη· τὰς δίκας ὡς αὑτῶν οὔσας ἀφίεσαν τοῖς ἐπι-
τρόποις. καὶ ταῦτ' ἐστὶ μὲν παλαιά, ὅμως δέ τινας μνημο- 80
νεύειν ὑμῶν οἴομαι· ὅλη γὰρ ἡ πόλις τὴν ἀντίδοσιν καὶ τὴν
ἐπιβουλὴν τότε ταύτην καὶ τὴν ἀσέλγειαν ᾔσθετο. κἀγὼ
τότε παντάπασιν ἔρημος ὢν καὶ νέος κομιδῇ, ἵνα μὴ τῶν
παρὰ τοῖς ἐπιτρόποις ἀποστερηθείην, οὐχ ὅσ' ἐδυνήθην
ἀνακομίσασθαι προσδοκῶν εἰσπράξειν, ἀλλ' ὅσων ἐμαυτῷ
συνῄδειν ἀπεστερημένῳ, δίδωμ' εἴκοσι μνᾶς τούτοις, ὅσου
τὴν τριηραρχίαν ἦσαν μεμισθωκότες. τὰ μὲν δὴ τόθ' ὑβρί-
σματα τούτων εἰς ἐμὲ ταῦτ' ἐστίν. δίκην δὲ τούτῳ λαχὼν 81
ὕστερον τῆς κακηγορίας εἷλον ἐρήμην· οὐ γὰρ ἀπήντα.

2 οὐδὲ γιγνώσκων secl. Cobet : καὶ τοῦτον οὐκ εἰδὼς ὅστις ποτ' ἐστὶν οὐδὲ γιγνώσκων Dionys. Hal. p. 1127 : duplicem lectionem antiquitus fuisse suspicatur Blass, alteram quam Dionys. servavit, alteram codicum nostrorum, οὐδὲ γιγνώσκων omisso 4 ἀδελφὸς Bekker : ὁ ἀδελφὸς B : ἀδελφὸς vulg. : αδελφὸς S 7 ἦν post πραττόμενα A 9–10 τῆς ἀδελφῆς ἐναντίον κόρης ἔτι καὶ παιδὸς οὔσης Dionys. l. c. : recepit Blass 10 οὔσης secl. Weil 11 ἂν om. S A, cf. § 77 14 ἐξεῖπον codd., vix recte : ἑξῆς εἶπον Blass coll. xxii 61 : εἶπον Wolf 16 ὑμῶν post μνημονεύειν A : ante μνημονεύειν S vulg. 21 κομίσασθαι A 24 τούτῳ A : τούτων F Y O S corr. : τουτω S[1]

λαβὼν δ' ὑπερήμερον καὶ ἔχων, οὐδενὸς ἡψάμην πώποτε
τῶν τούτου, ἀλλὰ λαχὼν ἐξούλης πάλιν οὐδέπω καὶ τήμερον
εἰσελθεῖν δεδύνημαι· τοσαύτας τέχνας καὶ σκήψεις οὗτος
εὑρίσκων ἐκκρούει. κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τῇ δίκῃ, τοῖς
νόμοις ἅπαντα πράττειν ἀξιῶ· ὁ δ', ὡς ὑμεῖς ἀκούετε, ἀσελγῶς
οὐ μόνον εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ᾤετο δεῖν ὑβρίζειν, ἀλλὰ καὶ
[541] εἰς τοὺς φυλέτας δι' ἐμέ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει
82 μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι, πρὶν κατὰ τοὺς
νόμους δίκην ὧν πρότερον ἠδικήθην λαβεῖν, πάλιν τοιαῦθ' οἷ'
ἀκηκόαθ' ὕβρισμαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Καλλισθένης Σφήττιος, Διόγνητος Θορίκιος, Μνησίθεος Ἀλωπεκῆθεν, οἴδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, κρίσιν λελογχότα Μειδίᾳ ἐξούλης, τῷ καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ κρινομένῳ δημοσίᾳ, καὶ ἤδη τῇ κρίσει ἐκείνῃ διαγεγονότα ἔτη ὀκτώ, καὶ τοῦ χρόνου γεγενημένου παντὸς αἴτιον Μειδίαν ἀεὶ προφασιζόμενον καὶ ἀναβαλλόμενον.]

83 Ὃ τοίνυν πεποίηκεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τῆς δίκης,
ἀκούσατε, καὶ θεωρεῖτ' ἐφ' ἑκάστου τὴν ὕβριν καὶ τὴν
ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. τῆς γὰρ δίκης, ταύτης λέγω ἧς εἷλον
αὐτόν, γίγνεταί μοι διαιτητὴς Στράτων Φαληρεύς, ἄνθρωπος
πένης μέν τις καὶ ἀπράγμων, ἄλλως δ' οὐ πονηρός, ἀλλὰ
καὶ πάνυ χρηστός· ὅπερ τὸν ταλαίπωρον οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ
84 δικαίως, ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς ἀπολώλεκεν. οὗτος διαιτῶν
ἡμῖν ὁ Στράτων, ἐπειδή ποθ' ἧκεν ἡ κυρία, πάντα δ'
ἤδη διεξεληλύθει ταῦτα τὰκ τῶν νόμων, ὑπωμοσίαι καὶ
παραγραφαί, καὶ οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑπόλοιπον, τὸ μὲν πρῶτον
ἐπισχεῖν ἐδεῖτό μου τὴν δίαιταν, ἔπειτ' εἰς τὴν ὑστεραίαν
ἀναβαλέσθαι· τὸ τελευταῖον δ', ὡς οὔτ' ἐγὼ συνεχώρουν

12 Θορίκιος Palmerius : θεωρισκος S vulg. 18 πεποίηκεν S A O P : πεποίηκε κακὸν F 20 ταύτης λέγω ἧς] ἧς λέγω ταύτης ἣν S γρ. 23 οὐδὲ δικαίως post αἰσχρῶς S Y O P F fort. del. ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς (Weil) 26 ταῦτα om. vulg. : add. S solus

οὐθ᾽ οὗτος ἀπήντα, τῆς δ᾽ ὥρας ἐγίγνετ᾽ ὀψέ, κατεδιῄτησεν.
ἤδη δ᾽ ἑσπέρας οὔσης καὶ σκότους ἔρχεται Μειδίας οὑτοσὶ [542]
πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων οἴκημα, καὶ καταλαμβάνει τοὺς ἄρ- 85
χοντας ἐξιόντας καὶ τὸν Στράτων᾽ ἀπιόντ᾽ ἤδη, τὴν ἔρημον
δεδωκότα, ὡς ἐγὼ τῶν παραγενομένων τινὸς ἐπυνθανόμην.
τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἷός τ᾽ ἦν πείθειν αὐτόν, ἣν κατεδεδιῃ-
τήκει, ταύτην ἀποδεδιῃτημένην ἀποφαίνειν, καὶ τοὺς ἄρ-
χοντας μεταγράφειν, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς αὐτοῖς ἐδίδου·
ὡς δ᾽ ἐδυσχέραινον οὗτοι τὸ πρᾶγμα καὶ οὐδετέρους ἔπειθεν, 86
ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορηθεὶς ἀπελθὼν τί ποιεῖ; καὶ θεά-
σασθε τὴν κακοήθειαν. τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν οὐκ
ὤμοσεν, ἀλλ᾽ εἴασε καθ᾽ αὑτοῦ κυρίαν γενέσθαι, καὶ ἀνώ-
μοτος ἀπηνέχθη· βουλόμενος δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας
τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν, τὴν τοῦ θαργηλιῶνος
ἢ τοῦ σκιροφοριῶνος γιγνομένην, εἰς ἣν ὁ μὲν ἦλθε τῶν
διαιτητῶν, ὁ δ᾽ οὐκ ἦλθε, πείσας τὸν πρυτανεύοντα δοῦναι 87
τὴν ψῆφον παρὰ πάντας τοὺς νόμους, κλητῆρ᾽ οὐδ᾽ ὁντινοῦν
ἐπιγραψάμενος, κατηγορῶν ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος, ἐκ-
βάλλει καὶ ἀτιμοῖ τὸν διαιτητήν· καὶ νῦν εἷς Ἀθηναίων,
ὅτι Μειδίας ἔρημον ὦφλε δίκην, ἁπάντων ἀπεστέρηται τῶν
ἐν τῇ πόλει καὶ καθάπαξ ἄτιμος γέγονεν· καὶ οὔτε λαχεῖν
ἀδικηθέντα οὔτε διαιτητὴν γενέσθαι Μειδίᾳ οὔθ᾽ ὅλως τὴν
αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν, ὡς ἔοικεν, ἔστ᾽ ἀσφαλές. δεῖ δὴ 88
τοῦτο τὸ πρᾶγμ᾽ ὑμᾶς οὑτωσὶ σκέψασθαι, καὶ λογίσασθαι
τί ποτ᾽ ἔσθ᾽ ὃ παθὼν Μειδίας οὕτως ὠμὸν τηλικαύτην
ἐπεβούλευσε λαβεῖν τῶν πεπραγμένων παρ᾽ ἀνδρὸς πολίτου [543]
δίκην, κἂν μὲν ᾖ τι δεινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερφυές, συγ-

6 οἷός τ᾽ ἦν vulg. S corr.: οἷος ἦν S[1] 7 ἀποφαίνειν A O F γρ. Y corr., cf. § 96: ἀποφέρειν S Y[1] al. 10 καὶ ante θεάσασθε om. A 11–13 verba τὴν μὲν δίαιταν . . . λαθεῖν obelo notata in S F 14 τῶν διαιτητῶν codd.: secl. Blass: τῶν διαιτῶν Dobree 14–15 τὴν τοῦ θαργηλιῶνος . . . γιγνομένην secl. Schaefer: θαργηλιῶνος ἢ τοῦ et γιγνομένην secl. Blass coll. schol. p. 586, 9 ἐφύλαξε τὴν τελευταίαν ἡμέραν τὴν τοῦ σκιροφοριῶνος 18 κατηγορῶν S A: κατηγόρων vulg. §§ 88–92 verba δεῖ δὴ τοῦτο . . . ἄκυρον ποιεῖ obelo notata in S F

γνώμην ἔχειν, ἐὰν δὲ μηδέν, θεάσασθε τὴν ἀσέλγειαν καὶ
τὴν ὠμότητα, ᾗ καθ' ἁπάντων χρῆται τῶν ἐντυγχανόντων.
τί οὖν ἔσθ' ὃ πέπονθεν; μεγάλην νὴ Δί' ὦφλε δίκην καὶ
τοσαύτην ὥστ' ἀποστερεῖσθαι τῶν ὄντων. ἀλλὰ χιλίων ἡ
89 δίκη μόνον ἦν δραχμῶν. πάνυ γε, ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο,
φαίη τις ἄν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως δέῃ, συνέβη δ' ὑπερη-
μέρῳ γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι. ἀλλ'
αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ
μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον, δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν
90 ἐκτέτεικεν. ἀλλὰ μή πω τοῦτο. ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν
ἀντιλαχεῖν ἐξῆν αὐτῷ δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα κατα-
στήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη. ἀλλ' οὐκ
ἐβούλετο· ἀλλ' ἵνα μὴ Μειδίας ἀτίμητον ἀγωνίσηται δέκα
μνῶν δίκην, πρὸς ἣν οὐκ ἀπήντα δέον, καὶ εἰ μὲν ἠδίκηκε,
δίκην δῷ, εἰ δὲ μή, ἀποφύγῃ, ἄτιμον Ἀθηναίων ἕν' εἶναι
δεῖ καὶ μήτε συγγνώμης μήτε λόγου μήτε ἐπιεικείας μηδε-
μιᾶς τυχεῖν, ἃ καὶ τοῖς ὄντως ἀδικοῦσιν ἅπανθ' ὑπάρχει.
91 ἀλλ' ἐπειδή γ' ἠτίμωσεν ὃν ἐβουλήθη, καὶ τοῦτ' ἐχαρίσασθ'
αὑτῷ, καὶ τὴν ἀναιδῆ γνώμην, ᾗ ταῦτα προαιρεῖται ποιεῖν,
ἐνέπλησεν αὑτοῦ, ἐκεῖν' ἐποίησε, τὴν καταδίκην ἐκτέτεικε,
δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; οὐδὲ χαλκοῦν οὐδέπω καὶ
τήμερον, ἀλλὰ δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν. οὐκοῦν ὁ
μὲν ἠτίμωται καὶ παραπόλωλεν, ὁ δ' οὐδ' ὁτιοῦν πέπονθεν,
[544] ἀλλ' ἄνω κάτω τοὺς νόμους, τοὺς διαιτητάς, πάνθ' ὅσ' ἂν
92 βούληται στρέφει. καὶ τὴν μὲν κατὰ τοῦ διαιτητοῦ γνῶσιν,
ἣν ἀπρόσκλητον κατεσκεύασεν, αὐτὸς κυρίαν αὑτῷ πεποί-
ηται· ἣν δ' αὐτὸς ὦφλεν ἐμοὶ προσκληθείς, εἰδώς, οὐκ
ἀπαντῶν, ἄκυρον ποιεῖ. καίτοι εἰ παρὰ τῶν ἔρημον κατα-
διαιτησάντων αὐτοῦ τηλικαύτην δίκην οὗτος ἀξιοῖ λαμβά-

11 ἐξῆν ante αὐτῷ A F : post αὐτῷ S al. 16 λόγου] ἐλέου S γρ., cf. §§ 100, 105, 209 18 ἐχαρίσασθε αὑτῷ codd. : ἐχαρίσαθ' αὑτῷ Dobree 22 φεύγειν vulg. S corr. : φευγην S[1] : φεύγων O Y corr. 24 καὶ κάτω A F, cf. xxv 75 26 [αὐτὸς] κυρίαν αὑτῷ πεποίηκεν Dobree : αὐτός, (deleto comm. post κατεσκ.) κυρίαν αὑτῷ πεποίηκεν Blass πεποίηκεν F

νειν, τίν' ὑμῖν προσήκει παρὰ τούτου λαβεῖν, τοῦ φανερῶς τοὺς ὑμετέρους νόμους ἐφ' ὕβρει παραβαίνοντος; εἰ γὰρ ἀτιμία καὶ νόμων καὶ δικῶν καὶ πάντων στέρησις ἐκείνου τἀδικήματος προσήκουσ' ἐστὶν δίκη, τῆς γ' ὕβρεως μικρὰ θάνατος φαίνεται. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι 93
τούτων τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν ἀνάγνωθι νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Νικόστρατος Μυρρινούσιος, Φανίας Ἀφιδναῖος οἴδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, καὶ Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὅτ' αὐτῷ Δημοσθένης ἔλαχε τὴν τοῦ κακηγορίου δίκην, ἑλομένους διαιτητὴν Στράτωνα, καὶ ἐπεὶ ἧκεν ἡ κυρία τοῦ νόμου, οὐκ ἀπαντήσαντα Μειδίαν ἐπὶ τὴν δίαιταν, ἀλλὰ καταλιπόντα. γενομένης δὲ ἐρήμου κατὰ Μειδίου, ἐπιστάμεθα Μειδίαν πείθοντα τόν τε Στράτωνα τὸν διαιτητὴν καὶ ἡμᾶς, ὄντας ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἄρχοντας, ὅπως τὴν δίαιταν αὐτῷ ἀποδιαιτήσομεν, καὶ διδόντα δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὑπεμείναμεν, προσαπειλήσαντα ἡμῖν καὶ οὕτως ἀπαλλαγέντα. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα [545]
καὶ παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμωθέντα.]

Λέγε δὴ καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν νόμον. 94

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἑλέσθαι ὁντινοῦν, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται [διαιτητὴν ἑλέσθαι]. ἐπειδὰν δ' ἕλωνται κατὰ κοινόν, μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι μεταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα, ἀλλ' ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια.]

Κάλει δὴ καὶ τὸν Στράτων' αὐτὸν τὸν τὰ τοιαῦτα πε- 95
πονθότα· ἑστάναι γὰρ ἐξέσται δήπουθεν αὐτῷ.

Οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πένης μὲν ἴσως ἐστίν, οὐ

2–5 verba *εἰ γὰρ ἀτιμία . . . φαίνεται* obelo notata in S F 25 *διαιτητὴν ἑλέσθαι* secl. Sauppe *δ' ἕλωνται* Reiske : *βούλωνται* codd. 27 *μεταφερέτωσαν* O corr. : *καταφερέτωσαν* cett. 30 *τὰ* om. S

πονηρὸς δέ γε. οὗτος μέντοι πολίτης ὤν, ἐστρατευμένος
ἁπάσας τὰς ἐν ἡλικίᾳ στρατείας καὶ δεινὸν οὐδὲν εἰργα-
σμένος, ἕστηκε νυνὶ σιωπῇ, οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν
τῶν κοινῶν ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ φθέγξασθαι ἢ
ὀδύρασθαι· καὶ οὐδ' εἰ δίκαι' ἢ ἄδικα πέπονθεν, οὐδὲ ταῦτ'
96 ἔξεστιν αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτα πέπονθ' ὑπὸ
Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου καὶ τῆς ὑπερηφανίας παρὰ
τὴν πενίαν καὶ ἐρημίαν καὶ τὸ τῶν πολλῶν εἷς εἶναι. καὶ
εἰ μὲν παραβὰς τοὺς νόμους ἔλαβεν τὰς πεντήκοντα δραχμὰς
παρ' αὐτοῦ, καὶ τὴν δίκην ἣν κατεδιῄτησεν ἀποδεδιῃτημένην
ἀπέφηνεν, ἐπίτιμος ἂν ἦν καὶ οὐδὲν ἔχων κακὸν τῶν ἴσων
μετεῖχε τοῖς ἄλλοις ἡμῖν· ἐπειδὴ δὲ παρεῖδε πρὸς τὰ δίκαια
Μειδίαν, καὶ τοὺς νόμους μᾶλλον ἔδεισε τῶν ἀπειλῶν τῶν
[546] τούτου, τηνικαῦτα τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περι-
97 πέπτωκεν ὑπὸ τούτου. εἶθ' ὑμεῖς τὸν οὕτως ὠμόν, τὸν
οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλικαύτας δίκας λαμβάνονθ' ὧν αὐτὸς
ἠδικῆσθαι φησὶ μόνον (οὐ γὰρ ἠδίκητό γε), τοῦτον ὑβρίζοντα
λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν [ἀφήσετε], καὶ μήθ' ἑορτῆς
μήθ' ἱερῶν μήτε νόμου μήτ' ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιού-
98 μενον, οὐ καταψηφιεῖσθε; οὐ παράδειγμα ποιήσετε; καὶ τί
φήσετ', ὦ ἄνδρες δικασταί; καὶ τίν', ὦ πρὸς τῶν θεῶν, ἕξετ'
εἰπεῖν πρόφασιν δικαίαν ἢ καλήν; ὅτι νὴ Δί' ἀσελγής ἐστι
καὶ βδελυρός· ταῦτα γάρ ἐστι τἀληθῆ· ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετ',
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δήπου τοὺς τοιούτους μᾶλλον ἢ σῴζειν.
ἀλλ' ὅτι πλούσιός ἐστιν· ἀλλὰ τοῦτό γε τῆς ὕβρεως αὐτοῦ
σχεδὸν αἴτιον εὑρήσετ' ὄν, ὥστ' ἀφελεῖν τὴν ἀφορμήν, δι'
ἣν ὑβρίζει, προσήκει μᾶλλον ἢ σῶσαι διὰ ταύτην· τὸ γὰρ

2 ἐν ἡλικίᾳ codd. et lemma schol.: ἐφ' ἡλικίας Blass cum Apsin. 18 ἀφήσετε seclusi, cf. xix 281 18–20 'verbis καὶ μήθ' ἑορτῆς . . . παράδειγμα ποιήσετε obeli appositi sunt in S, διπλαῖ ὠβελισμέναι in B; in F hae tribus prioribus versibus, obeli duobus posterioribus' Blass: καὶ μήθ' ἑορτῆς . . . ποιούμενον secl. Schaefer: ποιούμενον οὐ καταψηφιεῖσθε; Bekker: ποιουμένων; οὐ καταψηφιεῖσθε; Reiske: ποιούμενον . . . ; οὐ καταψηφιεῖσθε; Weil 19 ποιούμενον om. S[1], add. m. rec. 27 προσήκει A: προσῆκε S vulg., cf. xx 54

χρημάτων πολλῶν θρασὺν καὶ βδελυρὸν καὶ τοιοῦτον ἄνθρω-
πον ἐᾶν εἶναι κύριον, ἀφορμήν ἐστιν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς δεδω-
κέναι. τί οὖν ὑπόλοιπον; ἐλεῆσαι νὴ Δία· παιδία γὰρ 99
παραστήσεται καὶ κλαήσει καὶ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσεται·
τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἀλλ' ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τοὺς ἀδίκως
τι πάσχοντας, ὃ μὴ δυνήσονται φέρειν, ἐλεεῖν προσήκει, οὐ
τοὺς ὧν πεποιήκασι δεινῶν δίκην διδόντας. καὶ τίς ἂν
ταῦτ' ἐλεήσειε δικαίως, ὁρῶν τὰ τοῦδ' οὐκ ἐλεηθένθ' ὑπὸ
τούτου, ἃ τῇ τοῦ πατρὸς συμφορᾷ χωρὶς τῶν ἄλλων κακῶν
οὐδ' ἐπικουρίαν ἐνοῦσαν ὁρᾷ. οὐ γάρ ἐστιν ὄφλημ' ὅ τι
χρὴ καταθέντ' ἐπίτιμον γενέσθαι τουτονί, ἀλλ' ἁπλῶς οὕτως [547]
ἠτίμωται τῇ ῥύμῃ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὕβρεως τῆς Μειδίου.
τίς οὖν ὑβρίζων παύσεται καὶ δι' ἃ ταῦτα ποιεῖ χρήματ' 100
ἀφαιρεθήσεται, εἰ τοῦτον ὥσπερ δεινὰ πάσχοντ' ἐλεήσετε;
εἰ δέ τις πένης μηδὲν ἠδικηκὼς ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς
ἀδίκως ὑπὸ τούτου περιπέπτωκε, τούτῳ δ' οὐδὲ συνοργισθή-
σεσθε; μηδαμῶς· οὐδεὶς γάρ ἐστι δίκαιος τυγχάνειν ἐλέου
τῶν μηδέν' ἐλεούντων, οὐδὲ συγγνώμης τῶν ἀσυγγνωμόνων.
ἐγὼ γὰρ οἶμαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν ἀξιοῦν παρ' ἑαυτῶν 101
εἰς τὸν βίον αὐτοῖς ἔρανον παρὰ πάνθ' ὅσα πράττουσιν·
οἷον ἐγώ τις οὑτοσὶ μέτριος πρὸς ἅπαντάς εἰμ', ἐλεήμων,
εὖ ποιῶν πολλούς· ἅπασι προσήκει τῷ τοιούτῳ ταὔτ' εἰσ-
φέρειν, ἐάν του καιρὸς ἢ χρεία παραστῇ. ἕτερος οὑτοσί τις
βίαιος, οὐδέν' οὔτ' ἐλεῶν οὔθ' ὅλως ἄνθρωπον ἡγούμενος·
τούτῳ τὰς ὁμοίας φορὰς παρ' ἑκάστου δίκαιον ὑπάρχειν.
σὺ δή, πληρωτὴς τοιούτου γεγονὼς ἐράνου σεαυτῷ, τοῦτον
δίκαιος εἶ συλλέξασθαι.

Ἡγοῦμαι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ εἰ μηδὲν 102

5–7 verba ἀλλ' ἴστε δήπου . . . δίκην διδόντας obelo notata in F §§ 100–101 obelis notatae in S F; cum § 101 cf. § 184 sq. 16 δ' οὐδὲ S Y O P: δὲ οὐ A F: δὲ μὴ al. 19 ἀξιοῦν secl. Reiske, cf. § 184 20 post πράττουσιν add. codd. nonnulli οὐ τοῦτον μόνον ὃν συλλέγουσι καὶ ὧν (vel οὗ) πληρωταὶ γίγνονταί τινες, ἀλλὰ καὶ ἄλλων (vel ἄλλον), cf. § 184 23 του S solus: που vulg.: ποι Y O 24 οὐδένα οὔτ' vulg.: οὐδένα δ' οὔτ' S Y O P

ἔτ' ἄλλ' εἶχον κατηγορεῖν Μειδίου, μηδὲ δεινότερ' ἦν ἃ
μέλλω λέγειν ὧν εἴρηκα, δικαίως ἂν ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰρημένων
καὶ καταψηφίσασθαι καὶ τιμᾶν αὐτῷ τῶν ἐσχάτων. οὐ μὴν
ἐνταῦθ' ἕστηκε τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἀπορήσειν μοι δοκῶ τῶν
μετὰ ταῦτα· τοσαύτην ἀφθονίαν οὗτος πεποίηκε κατηγοριῶν.
103 ὅτι μὲν δὴ λιποταξίου γραφὴν κατεσκεύασεν κατ' ἐμοῦ καὶ
τὸν τοῦτο ποιήσοντ' ἐμισθώσατο, τὸν μιαρὸν καὶ λίαν εὐ-
[548] χερῆ, τὸν κονιορτὸν Εὐκτήμονα, ἐάσω. καὶ γὰρ οὔτ'
ἀνεκρίνατο ταύτην ὁ συκοφάντης ἐκεῖνος, οὔθ' οὗτος οὐδενὸς
εἵνεκ' αὐτὸν ἐμισθώσατο πλὴν ἵν' ἐκκέοιτο πρὸ τῶν ἐπω-
νύμων καὶ πάντες ὁρῷεν 'Εὐκτήμων Λουσιεὺς ἐγράψατο
Δημοσθένην Παιανιέα λιποταξίου' καί μοι δοκεῖ κἂν προσ-
γράψαι τοῦθ' ἡδέως, εἴ πως ἐνῆν, ὅτι Μειδίου μισθωσαμένου
γέγραπται. ἀλλ' ἐῶ τοῦτο· ἐφ' ᾗ γὰρ ἐκεῖνος ἠτίμωκεν
αὑτὸν οὐκ ἐπεξελθών, οὐδεμιᾶς ἔγωγ' ἔτι προσδέομαι δίκης,
104 ἀλλ' ἱκανὴν ἔχω. ἀλλ' ὃ καὶ δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ σχέτλιον καὶ κοινὸν ἔμοιγ' ἀσέβημα, οὐκ ἀδίκημα μόνον,
τούτῳ πεπρᾶχθαι δοκεῖ, τοῦτ' ἐρῶ. τῷ γὰρ ἀθλίῳ καὶ
ταλαιπώρῳ κακῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας Ἀριστάρχῳ
τῷ Μόσχου, τὸ μὲν πρῶτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν
ἀγορὰν περιιὼν ἀσεβεῖς καὶ δεινοὺς λόγους ἐτόλμα περὶ
ἐμοῦ λέγειν, ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶγμ' εἰμὶ τοῦτο δεδρακώς· ὡς
δ' οὐδὲν ἤνυε τούτοις, προσελθὼν τοῖς ἐπ' ἐκεῖνον ἄγουσι
τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, τοῖς τοῦ τετελευτηκότος οἰκείοις,
χρήμαθ' ὑπισχνεῖτο δώσειν εἰ τοῦ πράγματος αἰτιῷντ' ἐμέ,
καὶ οὔτε θεοὺς οὔθ' ὁσίαν οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ἐποιήσατ' ἐμπο-
105 δὼν τοιούτῳ λόγῳ, οὐδ' ὤκνησεν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς οὓς ἔλε-
γεν αὐτοὺς ᾐσχύνθη, εἰ τοιοῦτο κακὸν καὶ τηλικοῦτον ἀδίκως
ἐπάγει τῳ, ἀλλ' ἓν ὅρον θέμενος παντὶ τρόπῳ μ' ἀνελεῖν,
οὐδὲν ἐλλείπειν ᾤετο δεῖν, ὡς δέον, εἴ τις ὑβρισθεὶς ὑπὸ

8 τὸν κονιορτὸν secl. Cobet ut illatum ex § 139 12 προσγράψαι Cobet : προσγράψασθαι codd. 14 γέγραπται secl. O. Jahn 22 τοῦτο codd. : τοῦθ' ὁ Blass 26 ἄλλο οὐδὲν F al. : οὐδὲν S Y O P : οὐδὲν ἄλλο A

τούτου δίκης ἀξιοῖ τυχεῖν καὶ μὴ σιωπᾷ, τοῦτον ἐξόριστον ἀνῃρῆσθαι καὶ μηδαμῇ παρεθῆναι, ἀλλὰ καὶ λιποταξίου γραφὴν ἑαλωκέναι καὶ ἐφ' αἵματι φεύγειν καὶ μόνον οὐ προσηλῶσθαι. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελεγχθῇ ποιῶν πρὸς οἷς [549] ὕβριζέν με χορηγοῦντα, τίνος συγγνώμης ἢ τίνος ἐλέου δικαίως τεύξεται παρ' ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτόν, ὦ ἄνδρες 106 Ἀθηναῖοι, νομίζω αὐτόχειρά μου γεγενῆσθαι τούτοις τοῖς ἔργοις, καὶ τότε μὲν τοῖς Διονυσίοις τὴν παρασκευὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ τἀναλώμαθ' ὑβρίζειν, νῦν δὲ τούτοις οἷς ἐποίει καὶ διεπράττετ' ἐκεῖνά τε καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, τὴν πόλιν, τὸ γένος, τὴν ἐπιτιμίαν, τὰς ἐλπίδας· εἰ γὰρ ἓν ὧν ἐπεβούλευσε κατώρθωσεν, ἁπάντων ἂν ἀπεστερήμην ἐγὼ καὶ μηδὲ ταφῆναι προσυπῆρχεν οἴκοι μοι. διὰ τί, ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ, ἐάν τις παρὰ πάντας τοὺς νόμους ὑβρισθεὶς ὑπὸ Μειδίου βοηθεῖν αὑτῷ πειρᾶται, ταῦτα καὶ τοιαῦθ' ἕτερ' αὐτῷ παθεῖν ὑπάρξει, προσκυνεῖν τοὺς ὑβρίζοντας ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἀμύνεσθαι κράτιστον ἔσται. ἀλλὰ 107 μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ προσεξείργασται ταῦτα τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Διονύσιος Ἀφιδναῖος, Ἀντίφιλος Παιανιεὺς διαφθαρέντος Νικοδήμου τοῦ οἰκείου ἡμῶν βιαίῳ θανάτῳ ὑπὸ Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου ἐπεξῆμεν τοῦ φόνου τὸν Ἀρίσταρχον. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα Μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἔπειθεν ἡμᾶς διδοὺς κέρματα τὸν μὲν Ἀρίσταρχον ἀθῷον ἀφεῖναι, Δημοσθένει δὲ τὴν γραφὴν τοῦ φόνου παραγράψασθαι.]

Λαβὲ δή μοι τὸν περὶ τῶν δώρων νόμον. [550]

Ἐν ὅσῳ δὲ τὸν νόμον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαμβάνει, 108 βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, δεηθεὶς ὑμῶν ἁπάντων πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί· περὶ πάντων ὧν ἂν

5 ἐλέου codd. : λόγου Blass coll. §§ 90, 209 12 μηδὲ] οὐδὲ A
17 ἀμύνεσθαι S : ἀμύνασθαι vulg. 25 κέρματα] χρήματα Iurinus, cf. § 104

ἀκούητε, τοῦθ' ὑποθέντες ἀκούετε τῇ γνώμῃ, τί ἄν, εἴ τις ἔπασχε ταῦθ' ὑμῶν, ἐποίει, καὶ τίν' ἂν εἶχεν ὀργὴν ὑπὲρ αὑτοῦ πρὸς τὸν ποιοῦντα. ἐγὼ γὰρ ἐνηνοχὼς χαλεπῶς ἐφ' οἷς περὶ τὴν λῃτουργίαν ὑβρίσθην, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτοις τοῖς μετὰ ταῦτ' ἐνήνοχα καὶ μᾶλλον ἠγα-
109 νάκτηκα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς πέρας ἂν φήσειέ τις εἶναι κακίας καὶ τίν' ὑπερβολὴν ἀναιδείας καὶ ὠμότητος καὶ ὕβρεως, ἄνθρωπος εἰ ποιήσας δεινὰ νὴ Δία καὶ πόλλ' ἀδίκως τινά, ἀντὶ τοῦ ταῦτ' ἀναλαμβάνειν καὶ μεταγιγνώσκειν, πολλῷ δεινότερ' ὕστερον ἄλλα προσεξεργάζοιτο, καὶ χρῷτο τῷ πλουτεῖν μὴ ἐπὶ ταῦτ' ἐν οἷς μηδένα βλάπτων αὐτὸς ἄμεινόν τι τῶν ἰδίων θήσεται, ἀλλ' ἐπὶ τἀναντία, ἐν οἷς ἀδίκως ἐκβάλλων τινὰ καὶ προπηλακίσας αὐτὸν εὐδαιμονιεῖ
110 τῆς περιουσίας; ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα τούτῳ πέπρακται κατ' ἐμοῦ. καὶ γὰρ αἰτίαν ἐπήγαγέ μοι φόνου ψευδῆ καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν, ὡς τὸ πρᾶγμ' αὐτ' ἐδήλωσεν, καὶ γραφὴν λιποταξίου μ' ἐγράψατο τρεῖς αὐτὸς τάξεις λελοιπώς, καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων (τουτὶ γὰρ αὖ μικροῦ παρῆλθέ μ' εἰπεῖν), ἃ Πλούταρχος ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος διεπράξατο, ὡς ἐγὼ αἴτιός εἰμι, κατεσκεύαζε πρὸ τοῦ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι πᾶσιν φανερὸν διὰ
[551] Πλουτάρχου γεγονός. καὶ τελευτῶν βουλεύειν μου λαχόντος
111 δοκιμαζομένου κατηγόρει, καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰς ὑπέρδεινόν μοι περιέστη· ἀντὶ γὰρ τοῦ δίκην ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν, δοῦναι πραγμάτων ὧν οὐδὲν ἐμοὶ προσῆκεν ἐκινδύνευον. καὶ ταῦτα πάσχων ἐγὼ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ὃν διεξέρχομαι νυνὶ πρὸς ὑμᾶς ἐλαυνόμενος, οὐκ ὢν οὔτε τῶν ἐρημοτάτων οὔτε τῶν ἀπόρων κομιδῇ, οὐκ ἔχω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί χρὴ
112 ποιῆσαι. εἰ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ περὶ τούτων ἤδη δεῖ, οὐ

1 ἀκούητε F: ἀκούητέ μου A: ἀκούσητε S al. 13 ἐκβάλλων S: ἐκβαλών cett., cf. § 115 24 ὑπὲρ om. A F: add. S Y O P 25 δίκην ante ἐκινδύνευον add. S Y O P: om. A F 26 ὃν διεξέρχομαι τρόπον Blass cum Aristid.

μέτεστι τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ὁμοίων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς λοιποῖς ἡμῖν, οὐ μέτεστιν, οὔ·
ἀλλὰ καὶ χρόνοι τούτοις τοῦ τὴν δίκην ὑποσχεῖν, οὓς ἂν
αὐτοὶ βούλωνται, δίδονται, καὶ τἀδικήμαθ' ἕωλα τὰ τούτων
ὡς ὑμᾶς καὶ ψυχρ' ἀφικνεῖται, τῶν δ' ἄλλων ἡμῶν ἕκαστος,
ἄν τι συμβῇ, πρόσφατος κρίνεται. καὶ μάρτυρές εἰσιν
ἕτοιμοι τούτοις καὶ συνήγοροι πάντες καθ' ἡμῶν εὐτρεπεῖς·
ἐμοὶ δ' οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρᾶτ' ἐνίους.
ταῦτα μὲν οὖν ἀπείποι τις ἄν, οἶμαι, θρηνῶν. τὸν δὲ νόμον 113
μοι λέγ' ἐφεξῆς, ὥσπερ ἠρξάμην. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου ἢ ἰδίᾳ τινὸς τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστ' ἀσεβὴς καὶ μιαρὸς καὶ πᾶν ἂν 114
ὑποστὰς εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι, εἴ δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ἢ πρὸς
ἐχθρὸν ἢ φίλον ἢ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' οὐδ' ὁτιοῦν διορίζων,
ὥστ' ἐπαιτιασάμενός με φόνου καὶ τοιοῦτο πρᾶγμ' ἐπαγαγών, [552]
εἴασε μέν μ' εἰσιτητήρι' ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἱεροποιῆσαι καὶ
θῦσαι καὶ κατάρξασθαι τῶν ἱερῶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς
πόλεως, εἴασε δ' ἀρχεθεωροῦντ' ἀγαγεῖν τῷ Διὶ τῷ Νεμείῳ 115
τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν, περιεῖδε δὲ ταῖς σε-
μναῖς θεαῖς ἱεροποιὸν αἱρεθέντ' ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τρίτον
αὐτὸν καὶ καταρξάμενον τῶν ἱερῶν. ἆρ' ἄν, εἴ γ' εἶχε
στιγμὴν ἢ σκιὰν τούτων ὧν κατεσκεύαζεν κατ' ἐμοῦ, ταῦτ'
ἂν εἴασεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. οὐκοῦν ἐξελέγχεται τούτοις
ἐναργῶς ὕβρει ζητῶν μ' ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πατρίδος.

1 ὁμοίων] νόμων S 2 λοιποῖς S Y P: πολλοῖς vulg., cf. xix 101 ἡμῖν Taylor, cf. §§ 138, 143, 209: ἡμῶν codd. 3 τὴν add. S: om. vulg. 9 ἀπείποι S: εἴποι vel ἃ εἴποι cett. 10 λέγε vulg.: λέγων S 13 ἢ ἰδίᾳ Westermann: καὶ ἰδίᾳ Reiske: και δια S vulg. 17 ἢ ⟨εἰ⟩ πρὸς Dobree 20 εἰσιτητήρια Herwerden: εἰσιτήρια (εισητήρια S[1]) codd. 22 ἀρχεθεωροῦντ' Blass (coll. Meisterhans Gr. Att. Inschr.): ἀρχιθεωροῦντ' codd. 28 ἐκβάλλειν S F Y O: ἐκβαλεῖν al., cf. § 109

116 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ πρᾶγμ' οὐδὲ καθ' ἕν, πανταχῇ
στρέφων, οἷός τ' ἦν ἀγαγεῖν ἐπ' ἐμέ, φανερῶς ἤδη δι' ἐμὲ
τὸν Ἀρίσταρχον ἐσυκοφάντει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ·
τῆς δὲ βουλῆς περὶ τούτων καθημένης καὶ σκοπουμένης,
παρελθὼν οὗτος 'ἀγνοεῖτ'' ἔφη 'ὦ βουλή, τὸ πρᾶγμα; καὶ
τὸν αὐτόχειρ' ἔχοντες' λέγων τὸν Ἀρίσταρχον 'μέλλετε καὶ
ζητεῖτε καὶ τετύφωσθε; οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν
117 βαδιεῖσθε; οὐχὶ συλλήψεσθε;' καὶ ταῦτ' ἔλεγ' ἡ μιαρὰ
καὶ ἀναιδὴς αὕτη κεφαλή, ἐξεληλυθὼς τῇ προτεραίᾳ παρ'
Ἀριστάρχου, καὶ χρώμενος ὥσπερ ἂν ἄλλος τις τὰ πρὸ
τούτου, καί, ὅτ' ηὐτύχει, πλεῖστα παρεσχηκότος ἐκείνου
πράγματά μοι περὶ τῶν πρὸς τοῦτον ἀπαλλαγῶν. εἰ μὲν
οὖν εἰργάσθαι τι τούτων ἐφ' οἷς ἀπόλωλεν ἡγούμενος τὸν
Ἀρίσταρχον καὶ πεπιστευκὼς τοῖς τῶν αἰτιασαμένων λόγοις
[553] 118 ταῦτ' ἔλεγεν, χρῆν μὲν οὐδ' οὕτω (μετρία γὰρ δίκη παρὰ τῶν
φίλων ἐστίν, ἄν τι δοκῶσι πεποιηκέναι δεινόν, μηκέτι τῆς
λοιπῆς φιλίας κοινωνεῖν, τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐπεξιέναι
τοῖς πεπονθόσι καὶ τοῖς ἐχθροῖς παραλείπεται)· ὅμως δ'
ἔστω τούτῳ γε συγγνώμη. εἰ δὲ λαλῶν μὲν καὶ ὁμωρόφιος
γιγνόμενος ὡς οὐδὲν εἰργασμένῳ φανήσεται, λέγων δὲ καὶ
καταιτιώμενος ταῦθ' εἵνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμέ, πῶς οὐ
119 δεκάκις, μᾶλλον δὲ μυριάκις δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι; ἀλλὰ
μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ τῇ μὲν προτεραίᾳ ὅτε ταῦτ' ἔλεγεν,
εἰσεληλύθει καὶ διείλεκτ' ἐκείνῳ, τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν
(τοῦτο γάρ, τοῦτ' οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερβολὴν ἀκαθαρσίας,
ἄνδρες Ἀθηναῖοι) εἰσελθὼν οἴκαδ' ὡς ἐκεῖνον καὶ ἐφεξῆς
οὑτωσὶ καθεζόμενος, τὴν δεξιὰν ἐμβαλών, παρόντων πολλῶν,

2 δι' ἐμὲ Y O, cf. xviii 13: δι' ἐμοῦ S vulg. 5 τὸ πρᾶγμα, ὦ βουλή A F 10 post τις add. αὐτῷ vulg.: om. S Y O 12 ἀπαλλαγῶν S P: διαλλαγῶν vulg. et S γρ., cf. § 151, xxxviii 6 18 παραλείπεται S Y O P: ὑπολείπεται A: καταλείπεται al. 19 λαλῶν S A[1] F O marg. P corr., cf. § 119: ἄλλων Y O[1]: ἁλῶν μὲν κοινωνήσας H. Stephanus, cf. § 121 συνδεδειπνηκώς 20 γενόμενος A 23 μὲν om. S F Y O P ⟨ἣ⟩ ὅτε Cobet, sed cf. xliii 62 27 καθεζόμενος A F: καθιζόμενος S Y O P

μετὰ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ τούτους λόγους, ἐν οἷς αὐτόχειρα καὶ
τὰ δεινότατ' εἰρήκει τὸν Ἀρίσταρχον, ὤμνυε μὲν κατ' ἐξω-
λείας μηδὲν εἰρηκέναι κατ' αὐτοῦ φλαῦρον, καὶ οὐδὲν ἐφρόν-
τιζ' ἐπιορκῶν, καὶ ταῦτα παρόντων τῶν συνειδότων, ἠξίου
δὲ καὶ πρὸς ἔμ' αὐτῷ δι' ἐκείνου γίγνεσθαι τὰς διαλύσεις,
τούτων τοὺς παρόντας ὑμῖν καλῶ μάρτυρας. καίτοι πῶς οὐ 120
δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον δ' ἀσεβές, λέγειν ὡς
φονεύς, καὶ πάλιν ὡς οὐκ εἴρηκε ταῦτ' ἀπομνύναι, καὶ φόνον
μὲν ὀνειδίζειν, τούτῳ δ' ὁμωρόφιον γίγνεσθαι; κἂν μὲν ἀφῶ
τοῦτον ἐγὼ καὶ προδῶ τὴν ὑμετέραν καταχειροτονίαν, οὐδέν,
ὡς ἔοικ', ἀδικῶ· ἂν δ' ἐπεξίω, λέλοιπα τὴν τάξιν, φόνου [554]
κοινωνῶ, δεῖ μ' ἀνηρπάσθαι. ἐγὼ δ' αὐτὸ τοὐναντίον οἶμαι,
εἰ τοῦτον ἀφῆκα, λελοιπέναι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν
τοῦ δικαίου τάξιν, φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν· οὐ
γὰρ ἦν μοι δήπου βιωτὸν τοῦτο ποιήσαντι. ὅτι τοίνυν καὶ 121
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Λυσίμαχος Ἀλωπεκῆθεν, Δημέας Σουνιεύς, Χάρης Θορίκιος, Φιλήμων Σφήττιος, Μόσχος Παιανιεύς, καθ' οὓς καιροὺς ἡ εἰσαγγελία ἐδόθη εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου, ὅτι εἴη Νικόδημον ἀπεκτονώς, οἴδαμεν Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἐλθόντα πρὸς τὴν βουλὴν καὶ λέγοντα μηδένα ἕτερον εἶναι τὸν Νικοδήμου φονέα, ἀλλ' Ἀρίσταρχον, καὶ τοῦτον αὐτοῦ γεγονέναι αὐτόχειρα, καὶ συμβουλεύοντα τῇ βουλῇ βαδίζειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Ἀριστάρχου καὶ συλλαμβάνειν αὐτόν. ταῦτα δ' ἔλεγε πρὸς τὴν βουλὴν τῇ προτεραίᾳ μετ' Ἀριστάρχου καὶ μεθ' ἡμῶν συνδεδειπνηκώς. οἴδαμεν δὲ καὶ Μειδίαν, ὡς ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς τούτους τοὺς λόγους εἰρηκώς, εἰσεληλυθότα πάλιν ὡς Ἀρίσταρχον καὶ τὴν δεξιὰν [ὡς] ἐμβεβληκότα καὶ ὀμνύοντα κατ' ἐξωλείας μηδὲν κατ' αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν εἰρηκέναι φαῦλον, καὶ ἀξιοῦντα Ἀρίσταρχον ὅπως ἂν διαλλάξῃ αὐτῷ Δημοσθένην.]

3 *κατ' αὐτοῦ* A, cf. § 121 : *περὶ αὐτοῦ* S vulg. *φλαῦρον* vulg. : *φαῦλον* S Y O P, cf. § 121 12 *αὐτὸ τοὐναντίον* S, cf. xxii 5 : *αὖ τοὐναντίον* cett. 18 *Χάρης* Reiske : *χιάρης* codd. 20 *εἰς* Schaefer : *ἡ εἰς* codd. 24 *αὐτοῦ* Y O P : *αὐτὸν* S vulg. 29 *ὡς* del. Taylor 31 *φαῦλον* codd. : *φλαῦρον* Dindorf

122 Τίς οὖν ὑπερβολή, τίς ὁμοία τῇ τούτου γέγον' ἢ γένοιτ' ἂν πονηρία; ὃς ἄνδρ' ἀτυχοῦντα, οὐδὲν αὐτὸν ἠδικηκότα (ἐῶ γὰρ εἰ φίλον), ἅμα συκοφαντεῖν ᾤετο δεῖν
[555] καὶ πρὸς ἔμ' αὐτὸν διαλύειν ἠξίου, καὶ ταῦτ' ἔπραττε καὶ χρήματ' ἀνήλισκεν ἐπὶ τῷ μετ' ἐκείνου κἀμὲ προσεκβαλεῖν ἀδίκως.

123 Τοῦτο μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος καὶ τὸ κατασκεύασμ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τοῖς ὑπὲρ αὑτῶν ἐπεξιοῦσι δικαίως ἔτι πλείω περιιστάναι κακά, οὐκ ἐμοὶ μὲν ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις παριδεῖν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ὀργιστέον, ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦσιν ὅτι τοῦ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾳδίως κακῶς παθεῖν ἐγγύταθ' ὑμῶν εἰσιν οἱ πενέστατοι καὶ ἀσθενέστατοι, τοῦ δ' ὑβρίσαι καὶ τοῦ ποιήσαντας μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπαρέξοντας πράγματα μισθώσασθαι, οἱ βδελυ-
124 ροὶ καὶ χρήματ' ἔχοντές [εἰσιν ἐγγυτάτω]. οὐ δὴ δεῖ παρορᾶν τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ τὸν ἐξείργοντα δέει καὶ φόβῳ τὸ δίκην ὧν ἂν ἡμῶν ἀδικηθῇ τις λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ ἄλλο τι χρὴ νομίζειν ποιεῖν ἢ τὰς τῆς ἰσηγορίας καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν μετουσίας ἀφαιρεῖσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἴσως διεωσάμην, καὶ ἄλλος τις ἄν, ψευδῆ λόγον καὶ συκοφαντίαν, καὶ οὐκ ἀνήρπασμαι· οἱ δὲ πολλοὶ τί ποιήσετε, ἂν μὴ δημοσίᾳ πᾶσιν φοβερὸν καταστήσητε τὸ εἰς ταῦτ' ἀποχρῆσθαι τῷ
125 πλουτεῖν; δόντα λόγον καὶ ὑποσχόντα κρίσιν περὶ ὧν ἄν τις ἐγκαλῇ, τότ' ἀμύνεσθαι τοὺς [ἀδίκως] ἐφ' αὑτὸν ἐλθόντας χρή, καὶ τότ', ἂν ἀδικοῦντας ὁρᾷ τις, οὐ προαναρπάζειν, οὐδ' ἐπάγοντ' αἰτίας ψευδεῖς ἄκριτον ζητεῖν ἀποφεύγειν, οὐδ' ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην ἀσχάλλειν, ἀλλὰ μὴ ποιεῖν ἐξ ἀρχῆς ἀσελγὲς μηδέν.

126 Ὅσα μὲν τοίνυν εἴς τε τὴν λῃτουργίαν καὶ τὸ σῶμ'

2 οὐδὲν S : οὐδὲ cett. 16 εἰσιν ἐγγυτάτω secl. Reiske 25 ἐγκαλῇ S vulg. : ἐγκαλέσῃ A ἀδίκως secl. Weil 26 fort. ἂν . . . ὁρᾷ τις secludendum, servato ἀδίκως ἀδικοῦντας vulg. : ἀδικοῦντα S Y O ὁρᾷ] φωρᾷ coni. Reiske

ὑβρίσθην, καὶ πάντ' ἐπιβουλευόμενος τρόπον καὶ πάσχων
κακῶς ἐκπέφευγα, ἀκηκόατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. καὶ παρα- [556]
λείπω δὲ πολλά· οὐ γὰρ ἴσως ῥᾴδιον πάντ' εἰπεῖν. ἔχει δ'
οὕτως. οὐκ ἔστ' ἐφ' ὅτῳ τῶν πεπραγμένων ἐγὼ μόνος
ἠδίκημαι, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῖς εἰς τὸν χορὸν γεγενημένοις
ἀδικήμασιν ἡ φυλή, δέκατον μέρος ὑμῶν, συνηδίκηται, ἐπὶ
δ' οἷς ἔμ' ὕβριζε καὶ ἐπεβούλευσεν οἱ νόμοι, δι' οὓς εἷς
ἕκαστος ὑμῶν σῶς ἐστιν· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις ὁ θεός, ᾧ
χορηγὸς ἐγὼ καθειστήκειν, καὶ τὸ τῆς ὁσίας, ὁτιδήποτ' ἐστί,
τὸ σεμνὸν καὶ τὸ δαιμόνιον [συνηδίκηται]. δεῖ δὴ τούς γε 127
βουλομένους ὀρθῶς τὴν κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων παρὰ
τούτου δίκην λαμβάνειν, οὐχ ὡς ὑπὲρ ἐμοῦ μόνον ὄντος τοῦ
λόγου τὴν ὀργὴν ἔχειν, ἀλλ' ὡς ἐν ταὐτῷ τῶν νόμων, τοῦ
θεοῦ, τῆς πόλεως, ὁμοῦ πάντων ἠδικημένων, οὕτω ποιεῖσθαι
τὴν τιμωρίαν, καὶ τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς συνεξεταζομέ-
νους μετὰ τούτου μὴ συνηγόρους μόνον, ἀλλὰ καὶ δοκιμαστὰς
τῶν τούτῳ πεπραγμένων ὑπολαμβάνετ' εἶναι.

Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σώφρονα καὶ μέτριον 128
πρὸς τἄλλα παρεσχηκὼς αὑτὸν Μειδίας καὶ μηδένα τῶν
ἄλλων πολιτῶν ἠδικηκὼς εἰς ἔμ' ἀσελγὴς μόνον οὕτω καὶ
βίαιος ἐγεγόνει, πρῶτον μὲν ἔγωγ' ἀτύχημ' ἂν ἐμαυτοῦ
τοῦθ' ἡγούμην, ἔπειτ' ἐφοβούμην ἂν μὴ τὸν ἄλλον ἑαυτοῦ
βίον οὗτος μέτριον δεικνύων καὶ φιλάνθρωπον διακρούσηται
τούτῳ τὸ δίκην ὧν ἔμ' ὕβρικεν δοῦναι. νυνὶ δὲ τοσαῦτ' ἐστὶ 129
τἄλλ' ἃ πολλοὺς ὑμῶν ἠδίκησεν καὶ τοιαῦτα, ὥστε τούτου
μὲν τοῦ δέους ἀπήλλαγμαι, φοβοῦμαι δὲ πάλιν τοὐναντίον
μή, ἐπειδὰν πολλὰ καὶ δείν' ἑτέρους ἀκούηθ' ὑπ' αὐτοῦ [557]
πεπονθότας, τοιοῦτός τις ὑμῖν λογισμὸς ἐμπέσῃ 'τί οὖν;

1 καὶ πάντ'] καὶ ὡς (vel ὅσα) πάντ' Herwerden 6 δέκατον S: τὸ δέκατον cett. 7 εἷς om. S[1] (add. ead., ut videtur) A Y 10 συνηδίκηται secl. Blass 12 λαμβάνειν A: λαβεῖν S vulg. ἐμοῦ μόνον ὄντος A: ὑμῶν ὄντος μόνον S Y O P: ἡμῶν ὄντος μόνον F 14 ὁμοῦ A: ἐμοῦ S vulg. 17 ὑπολαμβάνειν A 20 ἀσελγὴς ante μόνον S A: post μόνον vulg. 27 ἀκούσητε F

σὺ δεινότερ' ἢ τῶν ἄλλων εἷς ἕκαστος πεπονθὼς ἀγανακτεῖς; πάντα μὲν δὴ τὰ τούτῳ πεπραγμένα οὔτ' ἂν ἐγὼ δυναίμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς ὑπομείναιτ' ἀκούειν, οὐδ', εἰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἡμῶν ὕδωρ ὑπάρξειε πρὸς τὸ λοιπόν, πᾶν τό τ' ἐμὸν καὶ τὸ τούτου προστεθέν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν·
130 ἃ δ' ἐστὶ μέγιστα καὶ φανερώτατα, ταῦτ' ἐρῶ. μᾶλλον δ' ἐκεῖνο ποιήσω· ἀναγνώσομαι μὲν ὑμῖν, ὡς ἐμαυτῷ γέγραμμαι, πάντα τὰ ὑπομνήματα, λέξω δ' ὅ τι ἂν πρῶτον ἀκούειν βουλομένοις ὑμῖν ᾖ, τοῦτο πρῶτον, εἶθ' ἕτερον, καὶ τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἂν ἀκούειν βούλησθε. ἔστι δὲ ταῦτα παντοδαπά, καὶ ὕβρεις πολλαὶ καὶ περὶ τοὺς οἰκείους κακουργήματα καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβήματα, καὶ τόπος οὐδείς ἐστιν ἐν ᾧ τοῦτον οὐ θανάτου πεποιηκότ' ἄξια πόλλ' εὑρήσετε.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΙΔΙΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

131 Ὅσα μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀεὶ προστυχόντ' αὐτῷ πεποίηκεν, ταῦτ' ἐστίν. καὶ παραλέλοιφ' ἕτερα· οὐ γὰρ ἂν δύναιτ' οὐδεὶς εἰσάπαξ εἰπεῖν ἃ πολὺν χρόνον οὗτος ὑβρίζων συνεχῶς ἅπαντα τὸν βίον εἴργασται. ἄξιον δ' ἰδεῖν ἐφ' ὅσον φρονήματος ἤδη προελήλυθε τῷ τούτων δίκην μηδενὸς δεδωκέναι. οὐ γὰρ ἡγεῖθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, λαμπρὸν οὐδὲ νεανικὸν οὐδ' ἄξιον ἑαυτοῦ ὅ τι ἄν τις πρὸς ἕν' εἷς διαπράττηται, ἀλλ' εἰ μὴ φυλὴν ὅλην καὶ βουλὴν καὶ ἔθνος προπηλακιεῖ καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἅμ' ἐλᾷ, ἀβίωτον
[558] ᾤετ' ἔσεσθαι τὸν βίον αὐτῷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ,
132 μυρί' εἰπεῖν ἔχων, περὶ δὲ τῶν συστρατευσαμένων ἱππέων εἰς Ἄργουραν ἴστε δήπου πάντες οἷ' ἐδημηγόρησε παρ' ὑμῖν, ὅθ' ἧκεν ἐκ Χαλκίδος, κατηγορῶν καὶ φάσκων ὄνειδος ἐξελ-

1 δεινότερα codd.: δεινότερον lemma schol. p. 615, 19. Aut τί οὖν; σὺ δεινότερ' . . . ἀγανακτεῖς; legendum, aut τί οὖν σὺ δεινότερον . . . ἀγανακτεῖς; 4 distinxit Weil 5 τό τ' ἐμὸν . . . προστεθέν delere volunt Otto Jahn et Herwerden 8 τὰ ὑπομνήματα πάντα A 22 ἑαυτοῦ coni. Buttmann: θανάτου codd., cf. § 130

θεῖν τὴν στρατιὰν ταύτην τῇ πόλει· καὶ τὴν λοιδορίαν ἣν
ἐλοιδορήθη Κρατίνῳ περὶ τούτων, τῷ νῦν, ὡς ἐγὼ πυνθά-
νομαι, μέλλοντι βοηθεῖν αὐτῷ, μέμνησθε. τὸν δὴ τοσού-
τοις ἀθρόοις τῶν πολιτῶν ἔχθραν ἐπ' οὐδενὶ τηλικαύτην
ἀράμενον πόσῃ πονηρίᾳ καὶ θρασύτητι ταῦτα χρὴ νομίζειν
πράττειν; καίτοι πότερ' εἰσὶν ὄνειδος, ὦ Μειδία, τῇ πόλει 133
οἱ διαβάντες ἐν τάξει καὶ τὴν σκευὴν ἔχοντες ἣν προσῆκε
τοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξιόντας καὶ συμβαλουμένους τοῖς
συμμάχοις, ἢ σὺ ὁ μηδὲ λαχεῖν εὐχόμενος τῶν ἐξιόντων ὅτ'
ἐκληροῦ, τὸν θώρακα δ' οὐδεπώποτ' ἐνδύς, ἐπ' ἀστράβης δ'
ὀχούμενος ἀργυρᾶς τῆς ἐξ Εὐβοίας, χλανίδας δὲ καὶ κυμβία
καὶ κάδους ἔχων, ὧν ἐπελαμβάνονθ' οἱ πεντηκοστολόγοι;
ταῦτα γὰρ εἰς τοὺς ὁπλίτας ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο· οὐ γὰρ εἰς
ταὐτὸν ἡμεῖς τούτοις διέβημεν. εἶτα, εἴ σ' ἐπὶ τούτοις 134
ἔσκωψεν Ἀρχετίων ἤ τις ἄλλος, πάντας ἤλαυνες; εἰ μὲν
γὰρ ἐποίεις ταῦτ', ὦ Μειδία, ἅ σέ φασιν οἱ συνιππεῖς καὶ
κατηγόρεις ὡς λέγοιεν περὶ σοῦ, δικαίως κακῶς ἤκουες· καὶ
γὰρ ἐκείνους καὶ τουτουσὶ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἠδίκεις καὶ
κατῄσχυνες. εἰ δὲ μὴ ποιοῦντός σου κατεσκεύαζόν τινες
καταψευδόμενοί σου, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ἐκεί-
νοις ἐπετίμων, ἀλλὰ σοὶ ἐπέχαιρον, δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων
ὧν ἔζης ἄξιος αὐτοῖς ἐδόκεις εἶναι τοῦ τοιαῦτ' ἀκούειν·
σαυτὸν οὖν μετριώτερον ἐχρῆν παρέχειν, οὐκ ἐκείνους δια- [559]
βάλλειν. σὺ δ' ἀπειλεῖς πᾶσιν, ἐλαύνεις πάντας· τοὺς 135

2 τῷ νῦν add. S ant. m. § 133 καίτοι . . . § 134 ἤλαυνες 'obelis notatae sunt in S; in B tantummodo usque ad extremam § 133 obeli pertinent: simil. in F, sed ibi posterioribus vii versibus obeli, prioribus vii διπλαῖ ὠβελισμέναι appictae,' Blass 9 μηδὲ λαχεῖν vulg.: μὴ λαχεῖν S[1] solus 11 αργυρᾶς τῆς ε̄ξ ευβοιας S, Helladius ap. Photium, cf. § 164: Ἀργούρας τῆς ἐξ Εὐβοίας Y O P: ἐξ Ἀργούρας τῆς Εὐβοίας A F B, Herodian., Macrob., Harpocr. s.v. ἀστράβη: ἀργυρᾶς secl. Dindorf. Duplicem lectionem, cuius alteram S alteram habet A F, pervetustam fuisse satis liquet (cf. schol. pp. 617, 26; 618, 3) 14 εἶτα εἴ σ' . . . ἔσκωψεν vulg.: εἶτα εἴ σ' . . . εισκωψομεν S solus: εἶτα εἴς ἐπὶ . . . ἔσκωψεν S γρ.: εἶτα ἐπὶ τούτοις εἴ σ' ἔσκωψεν Weil: εἶθ' εἷς . . . εἴ σ' ἔσκωψεν Blass

ἄλλους ἀξιοῖς ὅ τι σὺ βούλει σκοπεῖν, οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς ὅ τι μὴ λυπήσεις τοὺς ἄλλους ποιῶν. καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦν ὕβρεως εἶναι σημεῖον· τοσούτων ἀνθρώπων, ὦ μιαρὰ κεφαλή, σὺ παρελθὼν ἀθρόων κατηγόρεις, ὃ τίς οὐκ ἂν ἔφριξε ποιῆσαι τῶν ἄλλων;

136 Τοῖς μὲν τοίνυν ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ὁρῶ τοῖς κρινομένοις, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἓν μὲν ἢ δύ' ὄντα τἀδικήμαθ' ἃ κατηγορεῖται, λόγους δ' ἀφθόνους τοιούτους ὑπάρχοντας 'τίς ὑμῶν ἐμοί τι σύνοιδε τοιοῦτον; τίς ὑμῶν ἐμὲ ταῦθ' ἑόρακε ποιοῦντα; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὗτοι δι' ἔχθραν καταψεύδονταί μου, καταψευδομαρτυροῦμαι,' τὰ τοιαῦτα· τούτῳ δ' αὖ τἀ-
137 ναντία τούτων. πάντας γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ βίου, καὶ πάλαι θαυμάζειν ἐνίους οἴομαι ὧν αὐτοὶ μὲν ἴσασιν, οὐκ ἀκηκόασι δὲ νῦν ἐμοῦ. πολλοὺς δὲ τῶν πεπονθότων οὐδὲ πάνθ' ὅσ' ἠδίκηνται μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρῶ, τὴν βίαν καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ὁρῶντας τὴν τούτου καὶ τὴν ἀφορμήν, ἥπερ ἰσχυρὸν ποιεῖ καὶ φοβερὸν τὸν κατάπτυστον τουτονί.
138 τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλούτου πονηρὸν εἶναι καὶ ὑβριστὴν τεῖχός ἐστι πρὸς τὸ μηδὲν ἂν αὐτὸν ἐξ ἐπιδρομῆς παθεῖν, ἐπεὶ περιαιρεθεὶς οὗτος τὰ ὄντα ἴσως μὲν οὐκ ἂν ὑβρίζοι, εἰ δ' ἄρα, ἐλάττονος ἄξιος ἔσται τοῦ μικροτάτου
[560] παρ' ὑμῖν· μάτην γὰρ λοιδορήσεται καὶ βοήσεται, δίκην δ',
139 ἂν ἀσελγαίνῃ τι, τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξ ἴσου δώσει. νῦν δ', οἶμαι, τούτου προβέβληται Πολύευκτος, Τιμοκράτης, Εὐκτήμων ὁ κονιορτός· τοιοῦτοί τινές εἰσι μισθοφόροι περὶ αὐτόν, καὶ πρὸς ἔθ' ἕτεροι τούτοις, μαρτύρων συνεστῶσ' ἑταιρεία, φανερῶς μὲν οὐκ ἐνοχλούντων ὑμῖν, σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥᾷστ' ἐπινευόντων. οὓς μὰ τοὺς θεοὺς οὐδὲν ὠφε-

18 ὁρῶντας] δεδιότας A: inde ὀρρωδοῦντας Taylor 26 προβέβληνται A F 28 ἔτι ἕτεροι τούτοις S marg. pr. m.: ἕτεροι τούτοις S: ἔτι τούτοις ἕτεροι F: τούτοις ἕτεροι Blass 30 sqq. verba οὓς . . . μαρτυρεῖν obelis notata in S F

λεῖσθαι νομίζω παρὰ τούτου· ἀλλὰ δεινοί τινές εἰσιν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθείρεσθαι πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ παρεῖ-
ναι καὶ μαρτυρεῖν. πάντα δὲ ταῦτ', οἶμαι, φοβέρ' ἐστὶ τῶν 140
ἄλλων ὑμῶν ἑκάστῳ καθ' ἑαυτὸν ὅπως δύναται ζῶντι. οὗπερ
εἵνεκα συλλέγεσθ' ὑμεῖς, ἵν', ὧν καθ' ἕν' ἐστὶν ἕκαστος
ὑμῶν ἐλάττων ἢ φίλοις ἢ τοῖς οὖσιν ἢ τῶν ἄλλων τινί,
τούτων συλλεγέντες ἑκάστου κρείττους τε γίγνησθε καὶ
παύητε τὴν ὕβριν.

Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις ἥξει πρὸς ὑμᾶς λόγος, 'τί 141
δὴ τὰ καὶ τὰ πεπονθὼς ὁ δεῖν' οὐκ ἐλάμβανεν δίκην παρ'
ἐμοῦ;' ἢ 'τί δὴ' πάλιν ἄλλον ἴσως τινὰ τῶν ἠδικημένων
ὀνομάζων. ἐγὼ δὲ δι' ἃς μὲν προφάσεις ἕκαστος ἀφίσταται
τοῦ βοηθεῖν αὑτῷ, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω· καὶ γὰρ
ἀσχολία καὶ ἀπραγμοσύνη καὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγειν καὶ
ἀπορία καὶ μυρί' ἐστὶν αἴτια· προσήκειν μέντοι τούτῳ μὴ 142
ταῦτα λέγειν ἡγοῦμαι νυνί, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκέ τι τούτων
ὧν αὐτοῦ κατηγόρηκα διδάσκειν, ἐὰν δὲ μὴ δύνηται, διὰ
ταῦτ' ἀπολωλέναι πολὺ μᾶλλον. εἰ γὰρ τηλικοῦτός τίς
ἐστιν ὥστε τοιαῦτα ποιῶν δύνασθαι καθ' ἕν' ἕκαστον ἡμῶν
ἀποστερεῖν τοῦ δίκης παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, κοινῇ νῦν, ἐπει- [561]
δήπερ εἴληπται, πᾶσιν ὑπὲρ ἁπάντων ἐστὶ τιμωρητέος ὡς
κοινὸς ἐχθρὸς τῇ πολιτείᾳ.

Λέγεται τοίνυν ποτ' ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκεί- 143
νην εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι, ᾧ σκέψασθε τίνων
ὑπαρχόντων καὶ ποίων τινῶν πρὸς τὸν δῆμον πῶς ἐχρήσανθ'
ὑμῶν οἱ πρόγονοι, ἐπειδὴ βδελυρὸς καὶ ὑβριστὴς ᾤετο δεῖν
εἶναι. καὶ οὐκ ἀπεικάσαι δήπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βου-
λόμενος τούτου μέμνημαι τοῦ λόγου (οὐχ οὕτως εἴμ' ἄφρων
οὐδ' ἀπόπληκτος ἐγώ), ἀλλ' ἵν' εἰδῆθ' ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ γνῶθ' ὅτι οὐδὲν οὔτ' ἔστιν οὔτ' ἔσται, οὐ γένος,

16 τι τούτων ὧν] ταῦτ' ἐφ' οἷς A F γρ. 18 μᾶλλόν ἐστι δίκαιος A F S corr. 19 ἡμῶν ἕκαστον F 25 τινῶν] τιμῶν A F γρ.
§§ 143–148 'obelis notatae in S; in B usque ad κόπτειν διαφέρει tantum (§ 147) obeli pertinent: in F etiam sequens versus notatus' (Blass)

οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὅ τι τοῖς πολλοῖς ὑμῖν, ἂν ὕβρις
144 προστῇ, προσήκει φέρειν. ἐκεῖνος γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν Ἀλκμεωνιδῶν εἶναι (τούτους δέ
φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου στασιάζοντας
ἐκπεσεῖν, καὶ δανεισαμένους χρήματ' ἐκ Δελφῶν ἐλευθερῶ-
σαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας ἐκβαλεῖν),
πρὸς δὲ μητρὸς Ἱππονίκου καὶ ταύτης τῆς οἰκίας ἧς ὑπάρ-
145 χουσι πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίαι. οὐ
μόνον δὲ ταῦθ' ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ
δήμου θέμενος τὰ ὅπλα δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ λόγοις
ἐνεδείξατο τῇ πατρίδι. ἔτι δ' ἵππων Ὀλυμπίασιν ἀγῶνες
ὑπῆρχον αὐτῷ καὶ νῖκαι καὶ στέφανοι, καὶ στρατηγὸς ἄριστος,
[562] καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων, ὥς φασιν, εἶναι δεινότατος. ἀλλ'
146 ὅμως οἱ κατ' ἐκεῖνον ὑμέτεροι πρόγονοι οὐδενὸς τούτων
αὐτῷ συνεχώρησαν ὑβρίζειν αὐτούς, ἀλλὰ ποιήσαντες φυγάδ'
ἐξέβαλον· καὶ Λακεδαιμονίων ὄντων ἰσχυρῶν τότε, καὶ
Δεκέλειαν ἑαυτοῖς ἐπιτειχισθῆναι καὶ τὰς ναῦς ἁλῶναι
καὶ πάνθ' ὑπέμειναν, ὁτιοῦν ἄκοντες παθεῖν κάλλιον εἶναι
147 νομίζοντες ἢ ἑκόντες ὑβρίζεσθαι συγχωρῆσαι. καίτοι τί
τοσοῦτον ἐκεῖνος ὕβρισεν, ἡλίκον οὗτος νῦν ἐξελήλεγκται;
Ταυρέαν ἐπάταξε χορηγοῦντ' ἐπὶ κόρρης. ἔστω ταῦτα,
ἀλλὰ χορηγῶν γε χορηγοῦντα τοῦτ' ἐποίησεν, οὔπω τόνδε
τὸν νόμον παραβαίνων· οὐ γὰρ ἔκειτό πω. εἷρξεν Ἀγάθ-
αρχον τὸν γραφέα· καὶ γὰρ ταῦτα λέγουσιν. λαβών γέ
τι πλημμελοῦνθ' ὥς φασιν· ὅπερ οὐδ' ὀνειδίζειν ἄξιον.
τοὺς Ἑρμᾶς περιέκοπτεν. ἅπαντα μέν, οἶμαι, τἀσεβήματα
τῆς αὐτῆς ὀργῆς δίκαιον ἀξιοῦν· τὸ δ' ὅλως ἀφανίζειν ἱερὰ
ἔσθ' ὅ τι τοῦ κόπτειν [τοὺς Ἑρμᾶς] διαφέρει· οὐκοῦν οὗτος

1 *ὑμῖν* S F corr.: *ὑμῶν* vulg. 7 *ἧς*] *οἷς* S 13 *καὶ στέφανοι* om. S[1] A Y O P: add. F S corr. 15 *ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡμέτεροι* F Y O P 20 *συγχωρῆσαι* secl. Cobet 28 *ἱερὰ* S[1] solus, *ν* supra scr. ant. m. (*ἐσθῆτα* m. rec. in marg.), cf. schol. p. 625, 12 '*ἱερὰ*' *μόνον ἡ ἀρχαία ἔχει*: *ἱερὰν ἐσθῆτα* vulg. 29 *κόπτειν* S solus: *περικόπτειν* cett. *τοὺς Ἑρμᾶς* delendum esse vidit Dobree si *ἱερὰ* receperis

ἐξελήλεγκται τοῦτο ποιῶν. ἀντιθῶμεν δὴ τίς ὢν καὶ τίσι 148
ταῦτ' ἐνδεικνύμενος. μὴ τοίνυν ὑμῖν, πρὸς τῷ μὴ καλόν,
μηδὲ θεμιτὸν νομίζετ', ἄνδρες δικασταί, μηδ' ὅσιον εἶναι
τοιούτων ἀνδρῶν οὖσιν ἀπογόνοις, πονηρὸν καὶ βίαιον καὶ
ὑβριστὴν λαβοῦσιν ἄνθρωπον καὶ μηδένα μηδαμόθεν, συγ-
γνώμης ἢ φιλανθρωπίας ἢ χάριτός τινος ἀξιῶσαι. τίνος
γὰρ εἵνεκα; τῶν στρατηγιῶν· ἀλλ' οὐδὲ καθ' αὑτὸν στρατι-
ώτης οὗτος οὐδενός ἐστ' ἄξιος, μή τί γε τῶν ἄλλων ἡγεμών.
ἀλλὰ τῶν λόγων· ἐν οἷς κοινῇ μὲν οὐδὲν πώποτ' εἶπ' ἀγα-
θόν, κακῶς δ' ἰδίᾳ πάντας ἀνθρώπους λέγει. γένους εἵνεκα 149
νὴ Δία· καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀπορρήτους, ὥσπερ ἐν [563]
τραγῳδίᾳ, τὰς τούτου γονάς; ᾧ δύ' ἐναντιώτατα συμβέβηκεν
εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς μήτηρ, ἡ τεκοῦσ' αὐτόν, πλεῖ-
στον ἁπάντων ἀνθρώπων εἶχε νοῦν, ἡ δὲ δοκοῦσα καὶ ὑπο-
βαλομένη πασῶν ἦν ἀνοητοτάτη γυναικῶν. σημεῖον δέ· ἡ
μὲν γὰρ ἀπέδοτ' εὐθὺς γενόμενον, ἡ δ' ἐξὸν αὐτῇ βελτίω
πρίασθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς τοῦτον ἠγόρασεν. καὶ γάρ τοι 150
διὰ τοῦτο τῶν οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν κύριος γεγονώς, καὶ
πατρίδος τετυχηκὼς ἢ νόμοις τῶν ἁπασῶν πόλεων μάλιστ'
οἰκεῖσθαι δοκεῖ, οὐδέν' οἶμαι τρόπον φέρειν οὐδὲ χρῆσθαι
τούτοις δύναται, ἀλλὰ τὸ τῆς φύσεως ὡς ἀληθῶς βάρβαρον
καὶ θεοῖς ἐχθρὸν ἕλκει καὶ βιάζεται, καὶ φανερὸν ποιεῖ τοῖς
παροῦσιν ὥσπερ ἀλλοτρίοις, ὅπερ ἔστιν, αὐτὸν χρώμενον.

Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων ἃ τῷ βδελυρῷ 151
τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ βεβίωται, ἔνιοί μοι προσιόντες, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῶν χρωμένων αὐτῷ, παραινοῦντες ἀπαλλαγῆναι
καὶ καθυφεῖναι τὸν ἀγῶνα τουτονί, ἐπειδή με μὴ πείθοιεν,
ὡς μὲν οὐ πολλὰ καὶ δεινὰ πεποίηκεν οὗτος καὶ δίκην ἣν-

2 post ἐνδεικνύμενος add. S marg. ἐπήρθη ταῦτα ποιεῖν 14 ὑποβαλομένη S F schol. p. 627, 8: ὑποβαλλομένη Y O P: ὑπολαμβανομένη A 17 τῆς αὐτῆς Dobree: ταύτης τῆς S: τῆς ἴσης A F 19 τετυχηκὼς A F: τετευχὼς S al. 21 ὡς ἀληθῶς βάρβαρον A F et omisso ὡς schol. p. 626, 27: βάρβαρον ἀληθῶς S al. 24 ὄντων ἃ . . . βεβίωται A F: ὄντων . . . ὧν βεβίωται S al. 28 οὗτος S Y O P: οὑτοσὶ A F

τινοῦν ἂν δοίη δικαίως τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἐτόλμων
λέγειν, ἐπὶ ταῦτα δ' ἀπήντων ὡς 'ἑάλωκεν ἤδη καὶ κατε-
ψήφισται· τίνος τιμήσειν αὐτῷ προσδοκᾷς τὸ δικαστήριον;
οὐχ ὁρᾷς ὅτι πλουτεῖ καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ καὶ λῃτουργίας;
σκόπει δὴ μὴ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσηται, καὶ ἐλάττω πολὺ
152 τῇ πόλει καταθεὶς ἢ ὅσα σοι δίδωσι καταγελάσῃ.' ἐγὼ δὲ
[564] πρῶτον μὲν οὐδὲν ἀγεννὲς ὑμῶν καταγιγνώσκω, οὐδ' ὑπο-
λαμβάνω τιμήσειν οὐδὲν ἐλάττονος τούτῳ ἢ ὅσον καταθεὶς
οὗτος παύσεται τῆς ὕβρεως· τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα μὲν
θάνατος, εἰ δὲ μή, πάντα τὰ ὄντ' ἀφελέσθαι. ἔπειθ' ὑπὲρ
τῶν τούτου λῃτουργιῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν τοιού-
153 των λόγων ὡδὶ γιγνώσκω. εἰ μέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τὸ λῃτουργεῖν τοῦτο, τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν ἐν ἁπάσαις
ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πανταχοῦ 'ἡμεῖς οἱ λῃτουργοῦντες, ἡμεῖς
οἱ προεισφέροντες ὑμῖν, ἡμεῖς οἱ πλούσιοί ἐσμεν,' εἰ τὸ τὰ
τοιαῦτα λέγειν, τοῦτ' ἔστιν λῃτουργεῖν, ὁμολογῶ Μειδίαν
ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει λαμπρότατον γεγενῆσθαι· ἀπο-
κναίει γὰρ ἀηδίᾳ δήπου καὶ ἀναισθησίᾳ καθ' ἑκάστην τὴν
154 ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. εἰ μέντοι τί ποτ' ἐστὶν ἃ λῃτουρ-
γεῖ τῇ ἀληθείᾳ δεῖ σκοπεῖν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ· καὶ θεάσασθ'
ὡς δικαίως αὐτὸν ἐξετάσω, πρὸς ἐμαυτὸν κρίνων. οὗτος, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγονὼς ἔτη περὶ πεντήκοντ' ἴσως ἢ
μικρὸν ἔλαττον οὐδὲν ἐμοῦ πλείους λῃτουργίας ὑμῖν λελῃ-
τούργηκεν, ὃς δύο καὶ τριάκοντ' ἔτη γέγονα. κἀγὼ μὲν κατ'
ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐτριηράρχουν, εὐθὺς ἐκ παίδων ἐξελ-
θών, ὅτε σύνδυ' ἦμεν οἱ τριήραρχοι καὶ τἀναλώματα πάντ'
155 ἐκ τῶν ἰδίων [οἴκων] καὶ τὰς ναῦς ἐπληρούμεθ' αὐτοί· οὗτος
δέ, ὅτε μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν ἣν ἐγὼ νῦν, οὐδέπω
λῃτουργεῖν ἤρχετο, τηνικαῦτα δὲ τοῦ πράγματος ἧπται, ὅτε

8 οὐδὲν Blass, cf. § 154 οὐδὲν ἐμοῦ πλείους : οὐδενὸς codd. 9 οὗτος S A : οὑτωσὶ F : οὑτοσὶ al. 21 κρίνων vulg. S corr. : κρινω S¹ : κρινῶ Weil 23 ἔλαττον Bekker : ἐλάττον (sic) S¹ : ἐλάττω cett. 24 δύο] fort. δ' (= τέσσαρα) Goodwin : ΔΔΔΠ (= 35) pro ΔΔΔΙΙ Nicklin 27 οἴκων S Y O P : secl. Blass : οἴκων ἐδαπανῶμεν F : ἐδαπανῶμεν A : διῳκοῦμεν Schaefer : ἧκε Dobree

πρῶτον μὲν διακοσίους καὶ χιλίους πεποιήκατε συντελεῖς
ὑμεῖς, παρ' ὧν εἰσπραττόμενοι τάλαντον ταλάντου μισθοῦσι
τὰς τριηραρχίας οὗτοι, εἶτα πληρώμαθ' ἡ πόλις παρέχει καὶ [565]
σκεύη δίδωσιν, ὥστ' αὐτῶν ἐνίοις τῇ ἀληθείᾳ τὸ μηδὲν
ἀναλῶσαι καὶ δοκεῖν λελῃτουργηκέναι καὶ τῶν ἄλλων λῃ-
τουργιῶν ἀτελεῖς γεγενῆσθαι περίεστιν. ἀλλὰ μὴν τί ἄλλο; 156
τραγῳδοῖς κεχορήγηκέ ποθ' οὗτος, ἐγὼ δ' αὐληταῖς ἀνδράσιν.
καὶ ὅτι τοῦτο τἀνάλωμ' ἐκείνης τῆς δαπάνης πλέον ἐστὶ
πολλῷ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. κἀγὼ μὲν ἐθελοντὴς νῦν, οὗτος
δὲ καταστὰς ἐξ ἀντιδόσεως τότε, οὗ χάριν οὐδεμίαν δήπου
δικαίως ἄν τις ἔχοι. τί ἔτι; εἱστίακα τὴν φυλὴν ἐγὼ καὶ
Παναθηναίοις κεχορήγηκα, οὗτος δ' οὐδέτερα. ἡγεμὼν συμ- 157
μορίας ὑμῖν ἐγενόμην ἐγὼ ἔτη δέκα, ἴσον Φορμίωνι καὶ
Λυσιθείδῃ καὶ Καλλαίσχρῳ καὶ τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰσφέ-
ρων οὐκ ἀφ' ὑπαρχούσης οὐσίας (ὑπὸ γὰρ τῶν ἐπιτρόπων
ἀπεστερήμην), ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπεν
καὶ ὧν δίκαιον ἦν με δοκιμασθέντα κομίσασθαι. ἐγὼ μὲν
οὖν οὕτως ὑμῖν προσενήνεγμαι, Μειδίας δὲ πῶς; οὐδέπω
καὶ τήμερον συμμορίας ἡγεμὼν γέγονεν, οὐδὲν τῶν πατρῴων
ἀποστερηθεὶς ὑπ' οὐδενός, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς πολλὴν
οὐσίαν παραλαβών. τίς οὖν ἡ λαμπρότης, ἢ τίνες αἱ λῃ- 158
τουργίαι καὶ τὰ σέμν' ἀναλώματα τούτου; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ
ὁρῶ, πλὴν εἰ ταῦτά τις θεωρεῖ· οἰκίαν ᾠκοδόμηκεν Ἐλευ-
σῖνι τοσαύτην ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῷ τόπῳ, καὶ
εἰς μυστήρια τὴν γυναῖκ' ἄγει, κἂν ἄλλοσέ ποι βούληται,
ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος, καὶ τρεῖς ἀκολού-
θους ἢ τέτταρας αὐτὸς ἔχων διὰ τῆς ἀγορᾶς σοβεῖ, κυμβία
καὶ ῥυτὰ καὶ φιάλας ὀνομάζων οὕτως ὥστε τοὺς παριόντας
ἀκούειν. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τῆς ἰδίας τρυφῆς εἵνεκα Μειδίας [566]
καὶ περιουσίας κτᾶται, οὐκ οἶδ' ὅ τι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν 159

6 ἀτελεῖς S A Y P : ἀτελέσι vulg. 10 αὐτῷ ante δήπου add. Y P : post δήπου A F : om. S solus 21 ἐστιν post οὖν add. S al. : om. F schol. p. 629, 22 22 τὰ ante τούτου add. A : om. S F Y O P γὰρ om. A

ὠφελεῖ· ἃ δ' ἐπαιρόμενος τούτοις ὑβρίζει, ἐπὶ πολλοὺς καὶ τοὺς τυχόντας ἡμῶν ἀφικνούμεν' ὁρῶ. οὐ δεῖ δὴ τὰ τοιαῦθ' ἑκάστοτε τιμᾶν οὐδὲ θαυμάζειν ὑμᾶς, οὐδὲ τὴν φιλοτιμίαν ἐκ τούτων κρίνειν, εἴ τις οἰκοδομεῖ λαμπρῶς ἢ θεραπαίνας κέκτηται πολλὰς ἢ σκεύη [καλά], ἀλλ' ὃς ἂν ἐν τούτοις λαμπρὸς καὶ φιλότιμος ᾖ, ὧν ἅπασι μέτεστι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν· ὧν οὐδὲν εὑρήσετε τούτῳ προσόν.

160 Ἀλλὰ νὴ Δία τριήρη ἐπέδωκεν· ταύτην γὰρ οἶδ' ὅτι θρυλήσει, καὶ φήσει 'ἐγὼ ὑμῖν τριήρη ἐπέδωκα.' οὑτωσὶ δὴ ποιήσατε. εἰ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φιλοτιμίας εἵνεκα ταύτην ἐπέδωκεν, ἣν προσήκει τῶν τοιούτων ἔχειν χάριν, ταύτην ἔχετ' αὐτῷ καὶ ἀπόδοτε, ὑβρίζειν δὲ μὴ δῶτε· οὐδενὸς γὰρ πράγματος οὐδ' ἔργου τοῦτο συγχωρητέον. εἰ δὲ δὴ καὶ δειλίας καὶ ἀνανδρίας εἵνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεποιηκώς, μὴ παρακρουσθῆτε. πῶς οὖν εἴσεσθε; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω·
161 ἄνωθεν δέ, βραχὺς γάρ ἐσθ' ὁ λόγος, λέξω. ἐγένοντ' εἰς Εὔβοιαν ἐπιδόσεις παρ' ὑμῖν πρῶται· τούτων οὐκ ἦν Μειδίας, ἀλλ' ἐγώ, καὶ συντριήραρχος ἦν μοι Φιλῖνος ὁ Νικοστράτου. ἕτεραι δεύτεραι μετὰ ταῦτ' εἰς Ὄλυνθον· οὐδὲ τούτων ἦν Μειδίας. καίτοι τόν γε δὴ φιλότιμον πανταχοῦ προσῆκεν ἐξετάζεσθαι. τρίται νῦν αὗται γεγόνασιν ἐπιδόσεις· ἐνταῦθ' ἐπέδωκεν. πῶς; ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεων παρὼν
[567] οὐκ ἐπεδίδου τότε· ἐπειδὴ δὲ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν Ταμύναις
162 στρατιώτας ἐξηγγέλλετο, καὶ πάντας ἐξιέναι τοὺς ὑπολοίπους ἱππέας, ὧν εἷς οὗτος ἦν, προεβούλευσεν ἡ βουλή, τηνικαῦτα φοβηθεὶς τὴν στρατείαν ταύτην εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν, πρὶν καὶ προέδρους καθέζεσθαι, παρελθὼν ἐπέδωκεν. τῷ δῆλον, ὥστε μηδ' ἀντειπεῖν αὐτὸν ἔχειν, ὅτι τὴν στρατείαν φεύγων, οὐ φιλοτιμίᾳ, τοῦτ' ἐποίησεν; τοῖς μετὰ

2 ἡμῶν S Y O P: ὑμῶν vulg. δεῖ ante δὴ S: post δὴ cett. 5 καλά S Y O: secl. Meier: λαμπρά A P: πολλά F 9 καὶ φήσει . . . ἐπέδωκα secl. Blass 16 ἄνωθεν δέ . . . λέξω om. A γάρ om. S^1: add. ead. in marg. ὃν ante λέξω add. vulg.: om. S^1 κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῇ post λέξω add. vulg. (ex § 77 repetitum): om. S A 24 ἐξήγγελτο Cobet 27 καθέζεσθαι marg. Lambini (Blass): καθίζεσθαι codd., cf. §§ 56, 119

ταῦτα πραχθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς οὐκ 163
ἐδόκει, προϊούσης τῆς ἐκκλησίας καὶ λόγων γιγνομένων,
τῆς τῶν ἱππέων βοηθείας ἤδη δεῖν, ἀλλ᾽ ἀνεπεπτώκει τὰ
τῆς ἐξόδου, οὐκ ἀνέβαιν᾽ ἐπὶ τὴν ναῦν ἣν ἐπέδωκεν, ἀλλὰ
τὸν μέτοικον ἐξέπεμψε τὸν Αἰγύπτιον, Πάμφιλον, αὐτὸς δὲ
μένων ἐνθάδε τοῖς Διονυσίοις διεπράττετο ταῦτ᾽ ἐφ᾽ οἷς νυνὶ
κρίνεται· ἐπειδὴ δ᾽ ὁ στρατηγὸς Φωκίων μετεπέμπετο τοὺς 164
ἐξ Ἀργούρας ἱππέας ἐπὶ τὴν διαδοχὴν καὶ κατείληπτο σοφιζό-
μενος, τόθ᾽ ὁ δειλὸς καὶ κατάρατος οὑτοσὶ λιπὼν τὴν τάξιν
ταύτην ἐπὶ τὴν ναῦν ᾤχετο, καὶ ὧν ἱππαρχεῖν ἠξίωσε παρ᾽
ὑμῖν ἱππέων, τούτοις οὐ συνεξῆλθεν. εἰ δ᾽ ἐν τῇ θαλάττῃ
κίνδυνός τις ἦν, εἰς τὴν γῆν δῆλον ὅτι ᾤχετ᾽ ἄν. οὐ μὴν 165
Νικήρατός γ᾽ οὕτως ὁ τοῦ Νικίου, ὁ ἀγαπητός, ὁ ἄπαις, ὁ
παντάπασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι· οὐδ᾽ Εὐκτήμων ὁ τοῦ
Αἰσίωνος, οὐχ οὕτως· οὐδ᾽ Εὐθύδημος ὁ τοῦ Στρατοκλέους·
ἀλλ᾽ αὐτῶν ἕκαστος ἑκὼν ἐπιδοὺς τριήρη οὐκ ἀπέδρα ταύτῃ
τὴν στρατείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν [ἐπίδοσιν] ἐν χάριτος μέρει καὶ [568]
δωρειᾶς παρεῖχον πλέουσαν τῇ πόλει, οὗ δ᾽ ὁ νόμος προσ-
έταττεν, ἐνταῦθα τοῖς σώμασιν αὐτοὶ λῃτουργεῖν ἠξίουν. ἀλλ᾽ 166
οὐχ ὁ ἵππαρχος Μειδίας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν νόμων τάξιν
λιπών, οὗ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ᾽ ἐν εὐεργεσίας
ἀριθμήσει μέρει. καίτοι τὴν τοιαύτην τριηραρχίαν, ὦ πρὸς
θεῶν, πότερον τελωνίαν καὶ πεντηκοστὴν καὶ λιποτάξιον καὶ
στρατείας ἀπόδρασιν καὶ πάντα τὰ τοιαῦθ᾽ ἁρμόττει καλεῖν,
ἢ φιλοτιμίαν; οὐδένα γὰρ τρόπον ἄλλον ἐν τοῖς ἱππεῦσιν
αὑτὸν ἀτελῆ ποιῆσαι στρατείας δυνάμενος ταύτην εὕρηκε
Μειδίας καινὴν ἱππικήν τινα πεντηκοστήν. καὶ γὰρ αὖ 167
τοῦτο. τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐπιδόντων τριηράρχων

3 ἀναπεπτώκει codd. 8 αργυρας S[1], correxit eadem, cf. § 133 13 ὁ ἀγαπητὸς ὁ ἄπαις S Y O P : ὁ ἀγαπητὸς ὁ παῖς A F : ὁ ἀγαπητὸς παῖς al. : ἀγαπητὸς παῖς Dindorf : fort. ὁ ἄπαις delendum, nam ἄ (i. e. μόνος) παῖς adscribi potuit ad ἀγαπητὸς παῖς (Dobree) 16 ταύτῃ Bekker : ταύτην codd. 17 ἐπίδοσιν secl. Bekker 23 λιποτάξιον Cobet : λιποταξίαν codd. 27 καινὴν] κενὴν S solus ἱππικήν S schol. p. 634, 24 Blass : ἱππικῆς codd. cett.

παραπεμπόντων ὑμᾶς ὅτε δεῦρ' ἀπεπλεῖτ' ἐκ Στύρων, μόνος οὗτος οὐ παρέπεμπεν, ἀλλ' ἀμελήσας ὑμῶν χάρακας καὶ βοσκήματα καὶ θυρώμαθ' ὡς αὑτὸν καὶ ξύλ' εἰς τὰ ἔργα τὰ ἀργύρει' ἐκόμιζεν, καὶ χρηματισμός, οὐ λῃτουργία γέγονεν ἡ τριηραρχία τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω σύνιστε μὲν τὰ πολλὰ τούτων, ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

168 [Κλέων Σουνιεύς, Ἀριστοκλῆς Παιανιεύς, Πάμφιλος, Νικήρατος Ἀχερδούσιος, Εὐκτήμων Σφήττιος. καθ' ὃν καιρὸν ἐκ Στύρων ἀπεπλέομεν δεῦρο τῷ στόλῳ παντί, ἐτύχομεν τριηραρχοῦντες καὶ αὐτοὶ καὶ Μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους,
[569] ᾧ μαρτυροῦμεν. παντὸς δὲ τοῦ στόλου πλεόντων ἐν τάξει, καὶ τῶν τριηράρχων ἐχόντων παράγγελμα μὴ χωρίζεσθαι ἕως ἂν δεῦρο καταπλεύσωμεν, Μειδίας ὑπολειφθεὶς τοῦ στόλου, καὶ γεμίσας τὴν ναῦν ξύλων καὶ χαράκων καὶ βοσκημάτων καὶ ἄλλων τινῶν, κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ μόνος μεθ' ἡμέρας δύο, καὶ οὐ συγκατέστησε τὸν στόλον μετὰ τῶν ἄλλων τριηράρχων.]

169 Εἰ τοίνυν ὡς ἀληθῶς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἷάπερ φήσει καὶ καταλαζονεύσεται πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα, τοιαῦτ' ἦν αὐτῷ τὰ λελῃτουργημένα καὶ πεπραγμένα, καὶ μὴ τοιαῦθ' οἷ' ἐγὼ δεικνύω, οὐδ' οὕτω δήπου τό γε δοῦναι δίκην ὧν ὕβρικεν ἐκφυγεῖν ταῖς λῃτουργίαις δίκαιος ἂν ἦν. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγάθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λῃτουργίας, οἱ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ πόλεις εἰληφότες, οἱ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως στήσαντες
170 τρόπαια· ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ πώποτε τούτων δεδώκατε τὴν δωρειὰν ταύτην οὐδ' ἂν δοίητε, ἐξεῖναι τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστῳ, ὁπότ' ἂν βούληται καὶ ὃν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι· τούτοις γὰρ δὴ μέγισται δέδονται δωρειαὶ παρ' ὑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων.

9 Νικήρατος secl. Boeckh, recte puto 15 δ' post Μειδίας add. S Y P: om. vulg. 19 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S P οἷάπερ Reiske: ἅπερ codd. 26 ὑπὲρ τῆς πόλεως S vulg.: τῇ πόλει A 27 δεδώκατε S Y O P: ἐδώκατε vulg.

οὐδ' ἂν ἠνέσχεσθε, εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ 'ἐξεῖναι δὲ καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς ὃν ἂν βούλωνται' ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ τούτου τὰς ἄλλας ἔλαβον δωρειάς, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἔπαυσαν.

Ὅτι τοίνυν καὶ κεκόμισται χάριν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' 171
ὑμῶν, οὐ μόνον ὧν αὐτὸς λελῃτούργηκε λῃτουργιῶν ἀξίαν (μικρὰ γὰρ αὕτη γέ τις ἦν), ἀλλὰ καὶ τῶν μεγίστων, καὶ [570]
τοῦτο βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μηδ' ὀφείλειν οἴησθέ τι τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ὑμεῖς γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχειροτονήσατε τοῦτον τῆς Παράλου ταμίαν, ὄντα τοιοῦτον οἷός ἐστι, καὶ πάλιν ἵππαρχον, ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς οὐ δυνάμενον, καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν καὶ ἱεροποιόν ποτε καὶ βοώνην, καὶ τὰ τοιαῦτα δή. εἶτα πρὸς τῶν 172
θεῶν τὸ τὴν τῆς φύσεως κακίαν καὶ ἀνανδρίαν καὶ πονηρίαν ταῖς παρ' ὑμῶν ἀρχαῖς καὶ τιμαῖς καὶ χειροτονίαις ἐπανορθοῦσθαι μικρὰν ὑπολαμβάνετ' εἶναι δωρειὰν καὶ χάριν; καὶ μὴν εἴ τις αὐτοῦ ταῦτ' ἀφέλοιτο 'ἱππάρχηκα, τῆς Παράλου ταμίας γέγονα,' τίνος ἔστ' ἄξιος οὗτος; ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνό 173
γ' ἐπίστασθε, ὅτι τῆς μὲν Παράλου ταμιεύσας Κυζικηνῶν ἥρπασε πλεῖν ἢ πέντε τάλαντα, ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ δῷ δίκην, πάντα τρόπον περιωθῶν καὶ ἐλαύνων τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ σύμβολα συγχέων τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πεποίηκεν, τὰ χρήματα δ' αὐτὸς ἔχει· ἵππαρχος δὲ χειροτονηθεὶς λελύμανται τὸ ἱππικὸν ὑμῶν, τοιούτους θεὶς νόμους οὓς πάλιν αὐτὸς ἔξαρνος ἦν μὴ τεθεικέναι. καὶ τῆς μὲν Παράλου 174
ταμιεύων τότε, ὅτε τὴν ἐπὶ Θηβαίους ἔξοδον εἰς Εὔβοιαν ἐποιεῖσθ' ὑμεῖς, δώδεκα τῆς πόλεως τάλαντ' ἀναλίσκειν ταχθείς, ἀξιούντων ὑμῶν πλεῖν καὶ παραπέμπειν τοὺς στρατιώτας οὐκ ἐβοήθησεν, ἀλλ' ἤδη τῶν σπονδῶν γεγονυιῶν, ἃς Διοκλῆς ἐσπείσατο Θηβαίοις, ἧκεν. καὶ τόθ' ἡττᾶτο

7 γὰρ] γὰρ ἂν Cobet (praeeunte Reiskio): γ' ἂν Weil ἦν secl. Blass 9 τοῦτον ἐχειροτονήσατε A 18 ἔστ' ἄξιος Blass: ἄξιός ἐστιν A: ἄλλου ἔστ' ἄξιος S: ἔστ' ἄλλου ἄξιος F 20 πλεῖν Dindorf: πλεῖον codd.

πλέον τῶν ἰδιωτικῶν τριήρων μιᾶς· οὕτως εὖ τὴν ἱερὰν
[571] τριήρη παρεσκευάκει. ἱππαρχῶν τοίνυν, τί οἴεσθε τἄλλα; ἀλλ' ἵππον, ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίασθαι, ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τὰς πομπὰς ἡγεῖτο, τοῦ Φιλομήλου τοῦ Παιανιέως ἵππου· καὶ ταῦτα πάντες ἴσασιν οἱ ἱππεῖς. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

175 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅσων ἤδη καταχειροτονήσαντος τοῦ δήμου περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν ὑμεῖς κατεγνώκατε, εἰπεῖν, καὶ δεῖξαι τί πεποιηκότες αὐτῶν ἔνιοι τίνος ὀργῆς τετυχήκασι παρ' ὑμῶν, ἵνα ταῦτα πρὸς τὰ τούτῳ πεπραγμέν' ἀντιθῆτε. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγονυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρι' ἀδικεῖν Εὐάνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος τοῦ Θεσπιῶς, προβαλλομένου αὐτὸν Μενίππου, Καρός τινος ἀνθρώπου. ἔστι δ' ὁ αὐτὸς νόμος τῷδε τῷ περὶ τῶν Διονυσίων ὁ περὶ τῶν μυστηρίων, κἀκεῖνος ὕστερος τοῦδ' ἐτέθη.
176 τί οὖν ποιήσαντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε. ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτόν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος ἐπελάβετο. κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο προσῆν, εἰσελθόντα δ' εἰς τὸ δικαστήριον ἐβούλεσθε μὲν θανάτῳ κολάσαι, τοῦ δὲ προβαλλομένου πεισθέντος τήν τε δίκην πᾶσαν ἀφεῖναι ἠναγκάσατ' αὐτόν, ἣν ᾑρήκει πρότερον (ἦν δὲ δυοῖν αὕτη ταλάντοιν), καὶ προσετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς
[572] ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ μένων ἐλογίζεθ' αὑτῷ γεγενῆσθαι πρὸς

4 ἡγεῖτο S vulg. : ἐποιεῖτο S γρ. 5 ἐξιόντων post καὶ ταῦτα add. S Y O P 6 καὶ ὅτι S Y O P : ἀλλὰ μὴν ὅτι A F 7 τοὺς om. S Y O P 12 ἵν' αὐτὰ A F 16 προβαλλομένου A Y O P : προβαλομένου S F, cf. §§ 26, 176, 179 25 κολάσαι] ζημιῶσαι F προβαλλομένου O schol. p. 640, 7 : προβαλομένου S al. 28 χειροτονίᾳ S[1] (κατα in marg. add. eadem) : καταχειροτονίᾳ cett., cf. §§ 179, 199

ὑμᾶς ἅνθρωπος. εἷς μὲν οὗτος ἐξ ἰδίου πράγματος, οὐδεμιᾶς 177
ὕβρεως προσούσης, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παραβῆναι τὸν νόμον
τοιαύτην ἔδωκε δίκην. εἰκότως· τοῦτο γάρ ἐσθ' ὃ φυλάττειν
ὑμᾶς δεῖ, τοὺς νόμους, τὸν ὅρκον· ταῦτ' ἔχεθ' ὑμεῖς οἱ δικά-
ζοντες ἀεὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὡσπερεὶ παρακαταθήκην, ἣν
ἅπασιν, ὅσοι μετὰ τοῦ δικαίου πρὸς ὑμᾶς ἔρχονται, σῶν
ὑπάρχειν δεῖ. ἕτερος ἀδικεῖν ποτ' ἔδοξεν ὑμῖν περὶ τὰ 178
Διονύσια, καὶ κατεχειροτονήσατ' αὐτοῦ παρεδρεύοντος ἄρ-
χοντι τῷ υἱεῖ, ὅτι θέαν τινὸς καταλαμβάνοντος ἥψατο,
ἐξείργων ἐκ τοῦ θεάτρου· ἦν δ' οὗτος ὁ τοῦ βελτίστου
πατὴρ Χαρικλείδου, τοῦ ἄρξαντος. καὶ μέγα γ' ὑμῖν τοῦτ' 179
ἐδόκει δίκαιον ἔχειν ὁ προβαλλόμενος λέγειν, 'εἰ κατε-
λάμβανον, ἄνθρωπε, θέαν, εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν, ὡς σύ με
φῄς, ἐπειθόμην, τίνος ἐκ τῶν νόμων εἶ κύριος, καὶ ὁ ἄρχων
αὐτός; τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτειν.
οὐδ' οὕτω πείθομαι· ἐπιβολὴν ἐπιβαλεῖν, πάντα μᾶλλον
πλὴν αὐτὸς ἅψασθαι τῇ χειρί· πολλὰ γὰρ πρὸ τοῦ μὴ τὸ
σῶμ' ἕκαστον ὑβρίζεσθαι πεποιήκασιν οἱ νόμοι.' ταῦτ'
ἔλεγεν μὲν ἐκεῖνος, ἐχειροτονήσατε δ' ὑμεῖς· οὐ μὴν εἰσῆλθεν
εἰς τὸ δικαστήριον οὗτος, ἀλλ' ἐτελεύτησεν πρότερον. ἑτέρου 180
τοίνυν ὅ τε δῆμος ἅπας κατεχειροτόνησ' ἀδικεῖν περὶ τὴν
ἑορτήν, καὶ ὑμεῖς εἰσελθόντ' ἀπεκτείνατε τοῦτον, Κτησικλέα,
ὅτι σκῦτος ἔχων ἐπόμπευε, καὶ τούτῳ μεθύων ἐπάταξέ τιν'
ἐχθρὸν ὑπάρχονθ' ἑαυτῷ· ἐδόκει γὰρ ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ
τύπτειν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῆς πομπῆς καὶ τοῦ μεθύειν πρό- [573]
φασιν λαβὼν ἀδικεῖν, ὡς δούλοις χρώμενος τοῖς ἐλευθέροις.
ἁπάντων τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτων, ὧν ὁ μὲν ὧν 181
εἷλεν ἀποστάς, ὁ δὲ καὶ θανάτῳ ζημιωθεὶς φαίνεται, πολλῷ

1 ἅνθρωπος Bekker : ἄνθρωπος codd. 6 σῶν A : σώαν S corr. : σῴαν vulg. 12 καὶ ante δίκαιον add. S vulg. : om. A προ-βαλλόμενος S O P : προβαλόμενος vulg., cf. § 176 16 ἐπιβαλεῖν Blass : ἐπιβάλλειν codd. 17 πρὸ τοῦ S A Y O P : πρὸς τὸ F 19 ἐχει-ροτονήσατε S : κατεχειροτονήσατε cett. 22 τοῦτον, Κτησικλεα, ὅτι S solus : Κτησικλέα λέγω. διὰ τί δὴ ἀπεκτείνατε τοῦτον (vel τοῦτον ἀπεκτείνατε) ; ὅτι vulg. S γρ.

δεινότερ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἶναι φήσειαν τὰ Μειδίᾳ πεπραγμένα· οὔτε γὰρ πομπεύων οὔτε δίκην ᾑρηκὼς οὔτε παρεδρεύων οὔτ' ἄλλην σκῆψιν ἔχων οὐδεμίαν πλὴν ὕβριν, τοιαῦτα πεποίηκεν οἷ' οὐδεὶς ἐκείνων. καὶ τούτους μὲν
182 ἐάσω. ἀλλὰ Πύρρον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Ἐτεοβουτάδην, ἐνδειχθέντα δικάζειν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, θανάτῳ ζημιῶσαί τινες ὑμῶν ᾤοντο χρῆναι, καὶ τέθνηκεν ἁλοὺς παρ' ὑμῖν· καίτοι τοῦτο τὸ λῆμμα δι' ἔνδειαν, οὐ δι' ὕβριν λαμβάνειν ἐπεχείρησεν ἐκεῖνος. καὶ πολλοὺς ἂν ἑτέρους ἔχοιμι λέγειν, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δ' ἠτιμωμένοι διὰ πολλῷ τούτων εἰσὶν ἐλάττω πράγματα. ὑμεῖς [δ'], ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σμίκρῳ δέκα ταλάντων ἐτιμήσατε καὶ Σκίτωνι τοσούτων ἑτέρων, δόξαντι παράνομα γράφειν, καὶ οὔτε παιδί' οὔτε φίλους οὔτε συγγενεῖς οὐθ' ὁντινοῦν ἠλεήσατε τῶν παρόντων
183 ἐκείνοις. μὴ τοίνυν, ἐὰν μὲν εἴπῃ τις παράνομα, οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε, ἐὰν δὲ ποιῇ, μὴ λέγῃ, πράως διάκεισθε. οὐδὲν γὰρ ῥῆμ' οὐδ' ὄνομ' οὕτως ἐστὶ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπόν, ὡς ὅσ' ὑβρίζων τις τὸν ἐντυχόνθ' ὑμῶν διαπράττεται. μὴ τοίνυν αὐτοὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν δεῖγμα τοιοῦτον ἐξενέγκητ', ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἄρ' ὑμεῖς, ἂν μὲν τῶν μετρίων τινὰ καὶ δημοτικῶν λάβηθ' ὁτιοῦν ἀδικοῦντα, οὔτ'
[574] ἐλεήσετ' οὔτ' ἀφήσετε, ἀλλ' ἀποκτενεῖτ' ἢ ἀτιμώσετε, ἂν δὲ πλούσιος ὤν τις ὑβρίζῃ, συγγνώμην ἕξετε. μὴ δῆτα· οὐ γὰρ δίκαιον· ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε.

184 Ἃ τοίνυν οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἧττον ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ταῦτ' εἰπὼν ἔτι καὶ βραχέα περὶ τούτων διαλεχθεὶς καταβήσομαι. ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλη τοῖς ἀδικοῦσιν ἅπασι μερὶς καὶ πλεονεξία ἡ τῶν ὑμετέρων τρόπων πραότης. ὅτι δὴ ταύτης οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῖν μεταδοῦναι τούτῳ προσήκει, ταῦτ' ἀκούσατέ μου. ἐγὼ

3 ἔχων ante οὐδεμίαν A F: post οὐδεμίαν S Y O P 11 ὑμεῖς δ' S vulg.: δ' secl. Weil: ἀλλ' ὑμεῖς A: ἔτι τοίνυν ὑμεῖς S γρ. 20 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S A O P 27 βραχέα om. F: post τούτων add. A: secl. Blass

νομίζω πάντας ἀνθρώπους ἐράνους φέρειν παρὰ πάντα τὸν
βίον αὑτοῖς, οὐχὶ τούσδε μόνους οὓς συλλέγουσί τινες καὶ
ὧν πληρωταὶ γίγνονται, ἀλλὰ καὶ ἄλλους. οἷον ἔστι μέτριος 185
καὶ φιλάνθρωπός τις ἡμῶν καὶ πολλοὺς ἐλεῶν· τούτῳ ταὐτὸ
δίκαιον ὑπάρχειν παρὰ πάντων, ἄν ποτ' εἰς χρείαν καὶ ἀγῶν'
ἀφίκηται. ἄλλος οὑτοσί τις ἀναιδὴς καὶ πολλοὺς ὑβρίζων,
καὶ τοὺς μὲν πτωχούς, τοὺς δὲ καθάρματα, τοὺς δ' οὐδ'
ἀνθρώπους ὑπολαμβάνων· τούτῳ τὰς αὐτὰς δίκαιον ὑπάρχειν
φοράς, ἅσπερ αὐτὸς εἰσενήνοχε τοῖς ἄλλοις. ἂν τοίνυν ὑμῖν
ἐπίῃ σκοπεῖν, τούτου πληρωτὴν εὑρήσετε Μειδίαν ὄντα τοῦ
ἐράνου, καὶ οὐκ ἐκείνου.

Οἶδα τοίνυν ὅτι τὰ παιδί' ἔχων ὀδυρεῖται, καὶ πολλοὺς 186
λόγους καὶ ταπεινοὺς ἐρεῖ, δακρύων καὶ ὡς ἐλεινότατον ποιῶν
ἑαυτόν. ἔστι δ', ὅσῳ περ ἂν αὐτὸν νῦν ταπεινότερον ποιῇ,
τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιον μισεῖν αὐτόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
διὰ τί; ὅτι εἰ μὲν μηδαμῶς δυνηθεὶς ταπεινὸς γενέσθαι
οὕτως ἀσελγὴς καὶ βίαιος ἦν ἐπὶ τοῦ παρεληλυθότος βίου,
τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ, δι' ἣν τοιοῦτος ἐγένετο, ἄξιον ἦν ἄν [575]
τι τῆς ὀργῆς ἀνεῖναι· εἰ δ' ἐπιστάμενος μέτριον παρέχειν
αὑτὸν ὅταν βούληται τὸν ἐναντίον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον
εἵλετο ζῆν, εὔδηλον δήπου τοῦθ' ὅτι καὶ νῦν ἂν διακρούσηται,
πάλιν αὐτὸς ἐκεῖνος ὃν ὑμεῖς ἴστε γενήσεται. οὐ δεῖ δὴ 187
προσέχειν, οὐδὲ τὸν παρόντα καιρόν, ὃν οὗτος ἐξεπίτηδες
πλάττεται, κυριώτερον οὐδὲ πιστότερον τοῦ παντός, ὃν αὐτοὶ
σύνιστε, χρόνου ποιήσασθαι. ἐμοὶ παιδί' οὐκ ἔστιν, οὐδ'
ἂν ἔχοιμι ταῦτα παραστησάμενος κλάειν καὶ δακρύειν ἐφ'
οἷς ὑβρίσθην. διὰ τοῦτ' ἄρα τοῦ πεποιηκότος ὁ πεπονθὼς
ἔλαττον ἕξω παρ' ὑμῖν; μὴ δῆτα· ἀλλ' ὅταν οὗτος ἔχων τὰ 188
παιδία τούτοις ἀξιοῖ δοῦναι τὴν ψῆφον ὑμᾶς, τόθ' ὑμεῖς τοὺς

1–11 cf. § 101 1 *πάντα* om. S vulg. : add. A 5 *εἰκὸς* add. post *δίκαιον* S corr. F marg. : post *ὑπάρχειν* A : om. S[1] vulg. 7 *οὐδ' ἀνθρώπους* (*οὐδ' ανους*) Markland coll. §§ 101, 198 : *οὐδὲν* codd. 8 *εἶναι* post *ὑπολαμβάνων* add. S : om. A F 10 *ὀρθῶς* add. post *σκοπεῖν* S corr. : ante *ἐπίῃ* vulg. : om. S[1] solus 20 *ὅταν βούληται* om. A 22 *ὁ αὐτὸς* A : *αὐτὸς* Cobet

νόμους ἔχοντά με πλησίον ἡγεῖσθε παρεστάναι [καὶ τὸν ὅρκον ὃν ὀμωμόκατε], τούτοις ἀξιοῦντα καὶ ἀντιβολοῦνθ' ἕκαστον ὑμῶν ψηφίσασθαι. οἷς ὑμεῖς κατὰ πολλὰ δικαιότερον πρόσθοισθ' ἂν ἢ τούτῳ· καὶ γὰρ ὀμωμόκατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς νόμοις πείσεσθαι, καὶ τῶν ἴσων μέτεστιν ὑμῖν διὰ τοὺς νόμους, καὶ πάνθ' ὅσ' ἔστ' ἀγάθ' ὑμῖν διὰ τοὺς νόμους ἐστίν, οὐ διὰ Μειδίαν οὐδὲ διὰ τοὺς Μειδίου παῖδας.

189 Καὶ 'ῥήτωρ ἐστὶν οὗτος' ἴσως ἐμὲ φήσει λέγων. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ὁ συμβουλεύων ὅ τι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῆται, καὶ τοῦτ' ἄχρι τοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνοχλεῖν μηδὲ βιάζεσθαι, ῥήτωρ ἐστίν, οὔτε φύγοιμ' ἂν οὔτ' ἀπαρνοῦμαι τοῦτο τοὔνομα· εἰ μέντοι ῥήτωρ ἐστὶν οἵους ἐνίους τῶν λεγόντων ἐγὼ καὶ [576] ὑμεῖς δ' ὁρᾶτε, ἀναιδεῖς καὶ ἀφ' ὑμῶν πεπλουτηκότας, οὐκ ἂν εἴην οὗτος ἐγώ· εἴληφα μὲν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν παρ' ὑμῶν, τὰ δ' ὄντ' εἰς ὑμᾶς πλὴν πάνυ μικρῶν ἅπαντ' ἀνήλωκα. καίτοι καὶ εἰ τούτων ἦν πονηρότατος, κατὰ τοὺς νόμους ἔδει παρ' ἐμοῦ δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἐφ' οἷς ἐλῃτούργουν ὑβρίζειν.

190 ἔτι τοίνυν οὐδὲ εἷς ἐστιν ὅστις ἐμοὶ τῶν λεγόντων συναγωνίζεται. καὶ οὐδενὶ μέμφομαι· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὐδενὸς εἵνεκα τούτων οὐδὲν ἐν ὑμῖν πώποτ' εἶπον, ἀλλ' ἁπλῶς κατ' ἐμαυτὸν ἔγνων καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ τι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῶμαι. ἀλλὰ τούτῳ πάντας αὐτίκα δὴ μάλα συνεξεταζομένους τοὺς ῥήτορας ὄψεσθ' ἐφεξῆς. καίτοι πῶς ἐστι δίκαιον, τοὔνομα μὲν τοῦθ' ὡς ὄνειδος προφέρειν ἐμοί, διὰ τούτων δ' αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν ἀξιοῦν σωθῆναι;

191 Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐρεῖ, ὡς ἐσκεμμένα καὶ

1 καὶ τὸν ὅρκον ὃν ὀμωμόκατε secl. Dobree 5 πείσεσθαι Cobet : πείθεσθαι codd. §§ 189–190 'διπλαῖς ὠβελισμέναις in F B notatae sunt (in F διπλαῖ etiam ad primum versum § 191 pertinent),' Blass 14 ἀφ' Cobet (Phot. Suid.) cf. xxiv 124 : ὑφ' S solus : ἐξ vulg. : παρ' A 17 καὶ εἰ] εἰ καὶ A F 19 οὐδὲ εἷς S : οὐδεὶς vulg. 22 συμφέρειν A S[1] corr. : συμφερει S : συμφέρον vulg. 23 συνεξεταζομένους S vulg., cf. § 127 : ἐξεταζομένους A 25 αὐτὸν S §§ 191–192 'in F B obelis notatae sunt,' Blass

παρεσκευασμένα πάντα λέγω νῦν. ἐγὼ δ' ἐσκέφθαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην, καὶ μεμελετηκέναι γ' ὡς ἐνῆν μάλιστ' ἐμοί· καὶ γὰρ ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων ἠμέλουν ὧν περὶ τούτων ἐρεῖν ἔμελλον πρὸς ὑμᾶς· γεγραφέναι μέντοι μοι τὸν λόγον Μειδίαν· ὁ γὰρ 192 *τὰ ἔργα παρεσχηκὼς περὶ ὧν εἰσιν οἱ λόγοι δικαιότατ' ἂν ταύτην ἔχοι τὴν αἰτίαν, οὐχ ὁ ἐσκεμμένος οὐδ' ὁ μεριμνήσας τὰ δίκαια λέγειν νῦν. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτο ποιῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ· Μειδίαν μέντοι μηδὲν ἐσκέφθαι πώποτ' ἐν παντὶ τῷ βίῳ δίκαιον εἰκός ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ κατὰ μικρὸν ἐπῄει τὰ τοιαῦτ' αὐτῷ σκοπεῖν, οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ πράγματος.*

Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲ τοῦ δήμου κατηγορεῖν ὀκνήσειν [577] *οὐδὲ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἅπερ τότ' ἐτόλμα λέγειν ὅτ' ἦν ἡ* 193 *προβολή, ταῦτα καὶ νῦν ἐρεῖν, ὡς ὅσοι δέον ἐξιέναι κατέμενον καὶ ὅσοι τὰ φρούρι' ἦσαν ἔρημα λελοιπότες, ἐξεκλησίασαν, καὶ χορευταὶ καὶ ξένοι καὶ τοιοῦτοί τινες ἦσαν οἱ κατεχειροτόνησαν αὐτοῦ. εἰς γὰρ τοῦτο θράσους καὶ ἀναι-* 194 *δείας τότ' ἀφίκετ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἴσασιν ὅσοι παρῆσαν ὑμῶν, ὥστε κακῶς λέγων καὶ ἀπειλῶν καὶ βλέπων εἰς τὸν ἀεὶ θορυβοῦντα τόπον τῆς ἐκκλησίας καταπλήξειν ᾤετο τὸν δῆμον ἅπαντα. ᾗ καὶ γελοῖ' εἶναι τὰ νῦν, οἶμαι, δάκρυ' εἰκότως ἂν αὐτοῦ δοκοίη. τί λέγεις, ὦ μιαρὰ κεφαλή; σὺ* 195 *τὰ σαυτοῦ παιδί' ἀξιώσεις ἐλεεῖν ἢ σὲ τούσδε, ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σά, τοὺς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προπεπηλακισμένους; σὺ μόνος τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐπὶ μὲν τοῦ βίου τοσαύτης ὑπερηφανίας πλήρης ὢν [πάντων ἀνθρώπων] ἔσει φανερώτατος, ὥστε καὶ πρὸς οὓς μηδέν ἐστί σοι πρᾶγμα, λυπεῖσθαι*

2 ἂν ἀρνηθείην vulg. S γρ. : ἀπαρνηθείην S Y O P 8 νῦν secl. Weil ποιῶν Par. 2994 : ποιῶ S vulg. : om. Y^1 10 πώποτ'] ποτε S Y O P 15 ἐρεῖν A : ἐρεῖ S vulg. 16 ἐξεκλησίασαν S corr. : ἐξεκκλησίασαν S^1 vulg. : ἐκκλησίαζον A F corr. (cf. schol.) : ἠκκλησίασαν Dindorf, cf. xviii 265, xix 60 27 ὑπερηφανίας S solus : ὑπερηφανίας καὶ (τοσαύτης add. Y O P) ὑπεροψίας vulg. πλήρης] μεστὸς A F πάντων ἀνθρώπων ante ἔσει S al. : post ὑπερηφανίας καὶ ὑπεροψίας F : secl. Blass

τὴν σὴν θρασύτητα καὶ φωνὴν καὶ [τὸ] σχῆμα καὶ τοὺς σοὺς
ἀκολούθους καὶ πλοῦτον καὶ ὕβριν θεωροῦντας, ἐν δὲ τῷ
196 κρίνεσθαι παραχρῆμ' ἐλεηθήσει; μεγάλην μέντἂν ἀρχήν,
μᾶλλον δὲ τέχνην, εἴης εὑρηκώς, εἰ δύο τἀναντιώταθ'
ἑαυτοῖς ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ περὶ σαυτὸν δύναιο ποιεῖσθαι,
φθόνον ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ἐφ' οἷς ἐξαπατᾷς ἔλεον. οὐκ ἔστιν
οὐδαμόθεν σοι προσήκων ἔλεος οὐδὲ καθ' ἕν, ἀλλὰ τοὐ-
ναντίον μῖσος καὶ φθόνος καὶ ὀργή· τούτων γὰρ ἄξια ποιεῖς.
ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖν' ἐπάνειμι, ὅτι τοῦ δήμου κατηγορήσει καὶ
[578] τῆς ἐκκλησίας. ὅταν οὖν τοῦτο ποιῇ, ἐνθυμεῖσθε παρ'
197 ὑμῖν αὐτοῖς, ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὗτος τῶν μεθ' ἑαυτοῦ
στρατευσαμένων ἱππέων, ὅτ' εἰς Ὄλυνθον διέβησαν, ἐλθὼν
πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατηγόρει. πάλιν νῦν μείνας
πρὸς τοὺς ἐξεληλυθότας τοῦ δήμου κατηγορήσει. πότερον
οὖν ὑμεῖς, ἐάν τε μένητε ἐάν τ' ἐξίητε, ὁμολογήσετ' εἶναι
τοιοῦτοι οἵους Μειδίας ὑμᾶς ἀποφαίνει, ἢ τοὐναντίον τοῦτον
ἀεὶ καὶ πανταχοῦ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ βδελυρόν; ἐγὼ μὲν
οἶμαι τοῦτον τοιοῦτον· ὃν γὰρ οὐχ ἱππεῖς, οὐ συνάρχοντες,
198 οὐ φίλοι δύνανται φέρειν, τί τοῦτον εἴπῃ τις; ἐμοὶ μὲν νὴ
τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἀθηνᾶν (εἰρήσεται γάρ,
εἴτ' ἄμεινον εἴτε μή,) ὅθ' οὗτος ὡς ἀπήλλαγμαι περιιὼν
ἐλογοποίει, ἔνδηλοί τινες ἦσαν ἀχθόμενοι τῶν πάνυ τούτῳ
λαλούντων ἡδέως. καὶ νὴ Δί' αὐτοῖς πολλὴ συγγνώμη·
οὐ γάρ ἐστι φορητὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πλουτεῖ μόνος
καὶ λέγειν δύναται μόνος, καὶ πάντες εἰσὶ τούτῳ καθάρματα
199 καὶ πτωχοὶ καὶ οὐδ' ἄνθρωποι. τὸν οὖν ἐπὶ ταύτης τῆς
ὑπερηφανίας ὄντα, νῦν ἐὰν ἀποφύγῃ, τί ποιήσειν οἴεσθε; ἐξ
ὅτου δὲ τοῦτ' ἂν εἰδείητ' ἐγὼ φράσω· εἰ τοῖς μετὰ τὴν
χειροτονίαν τεκμηρίοις θεωρήσαιτε. τίς γάρ ἐστιν ὅστις

1 τὸ S Y O P: secl. Weil: τὸ σὸν vulg. 4 ἂν post εἴης add. vulg.: om. S solus 6 ἐξ ὧν] ἐφ' οἷς A 17 καὶ post ἀεὶ om. S al.: add. F 18–29 verba ὃν . . . θεωρήσαιτε obelis notata in F 19 ἂν εἴποι F 24 ἄνθρωπος codd. 29 χειροτονίαν S[1] solus: καταχειροτονίαν vulg. S corr., cf. §§ 176, 179 τεκμηρίοις om. A θεωρήσαιτε Bekker: θεωρήσετε S vulg.: θεωρήσητε O

καταχειροτονηθὲν αὐτοῦ, καὶ ταῦτ' ἀσεβεῖν περὶ τὴν ἑορτήν,
εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐπῆν ἀγὼν ἔτι μηδὲ κίνδυνος, οὐκ ἂν
ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέδυ καὶ μέτριον παρέσχεν ἑαυτὸν τόν
γε δὴ μέχρι τῆς κρίσεως χρόνον, εἰ καὶ μὴ πάντα; οὐδεὶς
ὅστις οὐκ ἄν. ἀλλ' οὐ Μειδίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας 200
ταύτης λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ. χειροτονεῖταί τις· Μειδίας [579]
Ἀναγυράσιος προβέβληται. Πλουτάρχου προξενεῖ, τἀπόρρητ' οἶδεν, ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. καὶ ταῦτα πάντα
ποιεῖ δῆλον ὅτι οὐδὲν ἄλλ' ἐνδεικνύμενος ἢ ὅτι 'ἐγὼ
οὐδὲν πέπονθ' ὑπὸ τῆς καταχειροτονίας, οὐδὲ δέδοικ' οὐδὲ
φοβοῦμαι τὸν μέλλοντ' ἀγῶνα.' ὃς οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 201
ναῖοι, τὸ μὲν ὑμᾶς δεδιέναι δοκεῖν αἰσχρὸν ἡγεῖται, τὸ δὲ
μηδὲν φροντίζειν ὑμῶν νεανικόν, τοῦτον οὐκ ἀπολωλέναι
δεκάκις προσήκει; οὐδὲ γὰρ ἕξειν ὑμᾶς ὅ τι χρήσεσθ'
αὐτῷ νομίζει. πλούσιος, θρασύς, μέγα φρονῶν, μέγα
φθεγγόμενος, βίαιος, ἀναιδής,—ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἐὰν
διακρούσηται;

Ἀλλ' ἔγωγε, εἰ μηδενὸς εἵνεκα τῶν ἄλλων, τῶν γε δημη- 202
γοριῶν ὧν ἑκάστοτε δημηγορεῖ, καὶ ἐν οἷς καιροῖς, τὴν
μεγίστην ἂν αὐτὸν δικαίως οἶμαι δίκην δοῦναι. ἴστε γὰρ
δήπου τοῦθ' ὅτι, ἂν μέν τι τῶν δεόντων ἀπαγγελθῇ τῇ πόλει
καὶ τοιοῦτον οἷον εὐφρᾶναι πάντας, οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας
τῶν συνηδομένων οὐδὲ τῶν συγχαιρόντων ἐξητάσθη τῷ
δήμῳ, ἂν δέ τι φλαῦρον, ὃ μηδεὶς ἂν βούλοιτο τῶν ἄλλων, 203
πρῶτος ἀνέστηκεν εὐθέως καὶ δημηγορεῖ, ἐπεμβαίνων τῷ
καιρῷ καὶ τῆς σιωπῆς ἀπολαύων ἣν ἐπὶ τῷ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἄχθεσθαι ποιεῖσθ' ὑμεῖς· 'τοιοῦτοι γάρ ἐστ', ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὐ γὰρ ἐξέρχεσθε, οὐδ' οἴεσθε δεῖν χρήματ'
εἰσφέρειν. εἶτα θαυμάζετ' εἰ κακῶς τὰ πράγμαθ' ὑμῖν ἔχει;
ἔμ' οἴεσθ' ὑμῖν εἰσοίσειν, ὑμεῖς δὲ νεμεῖσθαι; ἔμ' οἴεσθε

1 καταχειροτονηθὲν S[1] A : καταχειροτονηθέντος F Y O P 10 οὐδὲν ante πέπονθα A F : post πέπονθα S Y P 14–17 verba οὐδὲ . . . διακρούσηται obelis notata in F 19 ἑκάστοτ' ἐδημηγόρει S (sed ? pr. m.) A F 28 οὐ γὰρ A F : οὐδὲ γὰρ S vulg. οὐδ' οἴεσθε S al. : οὐ γὰρ οἴεσθε A F 30 νεμεῖσθαι . . . ἐμβήσεσθαι Felicianus, cf. schol. p. 534, 3 : νεμεῖσθε . . . ἐμβήσεσθε codd.

[580] τριηραρχήσειν, ὑμεῖς δ' οὐκ ἐμβήσεσθαι;' τοιαῦθ' ὑβρίζων
204 καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πικρίαν καὶ κακόνοιαν, ἣν κατὰ τῶν πολλῶν ὑμῶν ἔχων ἀφανῆ παρ' ἑαυτῷ περιέρχεται, φανερὰν ἐπὶ τοῦ καιροῦ καθιστάς. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμᾶς οὕτω νῦν, ὅταν ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων ὀδύρηται καὶ κλάῃ καὶ δέηται, ταῦθ' ὑποβάλλειν αὐτῷ· 'τοιοῦτος γὰρ εἶ, Μειδία· ὑβριστὴς γὰρ εἶ, οὐκ ἐθέλεις ἔχειν παρὰ σεαυτῷ τὼ χεῖρε. εἶτα θαυμάζεις εἰ κακὸς κακῶς ἀπολεῖ; ἀλλὰ νομίζεις ἡμᾶς μὲν ἀνέξεσθαί σου, αὐτὸς δὲ τυπτήσειν; καὶ ἡμᾶς μὲν ἀποψηφιεῖσθαί σου, σὺ δ' οὐ παύσεσθαι;'

205 Καὶ βοηθοῦσιν οἱ λέγοντες ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐχ οὕτω τούτῳ χαρίσασθαι μὰ τοὺς θεοὺς βουλόμενοι, ὡς ἐπηρεάζειν ἐμοὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν, ἣν οὗτος αὑτῷ πρὸς ἐμέ, ἄν τ' ἐγὼ φῶ ἄν τε μὴ φῶ, φησὶν εἶναι καὶ βιάζεται, οὐκ ὀρθῶς· ἀλλὰ κινδυνεύει τὸ λίαν εὐτυχεῖν ἐνίοτ' ἐπαχθεῖς ποιεῖν· ὅπου γὰρ ἐγὼ μὲν οὐδὲ πεπονθὼς κακῶς ἐχθρὸν εἶναί μοι τοῦτον ὁμολογῶ, οὗτος δ' οὐδ' ἀφιέντ' ἀφίησιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγῶσιν ἀπαντᾷ καὶ νῦν ἀναβήσεται μηδὲ τῆς κοινῆς τῶν νόμων ἐπικουρίας ἀξιῶν ἐμοὶ μετεῖναι, πῶς οὐχ οὗτος ἐπαχθής ἐστιν ἤδη καὶ μείζων ἢ καθ' ὅσον ἡμῶν
206 ἑκάστῳ συμφέρει; ἔτι τοίνυν παρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καθῆτ' Εὔβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅθ' ὁ δῆμος κατεχειροτόνησε Μειδίου, καὶ καλούμενος ὀνομαστὶ καὶ ἀντιβολοῦντος τούτου καὶ λιπαροῦντος, ὡς ὑμεῖς ἴστε, οὐκ ἀνέστη. καὶ μὴν εἰ μὲν μηδὲν ἠδικηκότος ἡγεῖτο τὴν προβολὴν γεγενῆσθαι,
[581] τότ' ἔδει τόν γε φίλον δήπου συνειπεῖν καὶ βοηθῆσαι· εἰ δὲ καταγνοὺς ἀδικεῖν τότε, διὰ ταῦτ' οὐχ ὑπήκουσεν, νῦν δ', ὅτι

9 *σου* om. A F 10 *σὺ* A : *σὲ* S F Y P 11 *βοηθοῦσιν* S¹ : *βοηθήσουσιν* cett. §§ 205–207 'obelis notatae in F S (in F pr. etiam tres primi versus § 208)' Blass 11 sqq. excidisse quaedam perspexit Cobet : quae sequuntur enim in unum oratorem, Eubulum, manifeste dici. Sic fere corrigenda censet, *καὶ βοηθοῦσιν οἱ λέγοντες ὑπὲρ αὐτοῦ* ⟨ · *praeter hosce pro Midia dicturus est Eubulus* ⟩ *οὐχ οὕτω . . . βουλόμενος ὡς . . . ἣν* [*οὗτος*] *. . . φησὶν εἶναι* 12 *χαρίσασθαι* S O P : *χαρίζεσθαι* vulg. 13 *οὗτος αὑτῷ*] *εὔβουλος* hab. S script. supr. vers. 17 *ἀφίησιν* vulg. S corr., cf. xix 118 : *ἀνίησιν* S¹ Y O P, lemma schol. p. 655, 22

προσκέκρουκεν ἐμοί, διὰ ταῦτα τοῦτον ἐξαιτήσεται, ὑμῖν οὐχὶ
καλῶς ἔχει χαρίσασθαι· μὴ γὰρ ἔστω μηδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ 207
τηλικοῦτος, ὥστε συνειπὼν τὸν μὲν ὑβρίσθαι, τὸν δὲ μὴ
δοῦναι δίκην ποιῆσαι. ἀλλ’ εἰ κακῶς ἐμὲ βούλει ποιεῖν, Εὔ-
βουλε, ὡς ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ οἶδ’ ἀνθ’ ὅτου, δύνασαι μὲν
καὶ πολιτεύει, κατὰ τοὺς νόμους δ’ ἥντινα βούλει παρ’ ἐμοῦ
δίκην λάμβανε, ὧν δ’ ἐγὼ παρὰ τοὺς νόμους ὑβρίσθην, μή μ’
ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν. εἰ δ’ ἀπορεῖς ἐκείνως με κακῶς
ποιῆσαι, εἴη ἂν καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, εἰ τοὺς
ἄλλους ῥᾳδίως κρίνων ἐμὲ μηδὲν ἔχεις ἐφ’ ὅτῳ τοῦτο ποιήσεις.

Πέπυσμαι τοίνυν καὶ Φιλιππίδην καὶ Μνησαρχίδην καὶ 208
Διότιμον τὸν Εὐωνυμέα καὶ τοιούτους τινὰς πλουσίους
καὶ τριηράρχους ἐξαιτήσεσθαι καὶ λιπαρήσειν παρ’ ὑμῶν
αὐτόν, αὑτοῖς ἀξιοῦντας δοθῆναι τὴν χάριν ταύτην. περὶ
ὧν οὐδὲν ἂν εἴποιμι πρὸς ὑμᾶς φλαῦρον ἐγώ (καὶ γὰρ ἂν
μαινοίμην)· ἀλλ’ ἃ θεωρεῖν ὑμᾶς, ὅταν οὗτοι δέωνται, δεῖ καὶ
λογίζεσθαι, ταῦτ’ ἐρῶ. ἐνθυμεῖσθ’, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ 209
γένοιντο (ὃ μὴ γένοιτ’ οὐδ’ ἔσται) οὗτοι κύριοι τῆς πολιτείας
μετὰ Μειδίου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ, καί τις ὑμῶν τῶν
πολλῶν καὶ δημοτικῶν ἁμαρτὼν εἴς τινα τούτων, μὴ τοιαῦθ’
οἷα Μειδίας εἰς ἐμέ, ἀλλ’ ὁτιοῦν ἄλλο, εἰς δικαστήριον εἰσίοι
πεπληρωμένον ἐκ τούτων, τίνος συγγνώμης ἢ τίνος λόγου
τυχεῖν ἂν οἴεσθε; ταχύ γ’ ἂν χαρίσαιντο, οὐ γάρ; ἢ δεηθέντι
τῳ τῶν πολλῶν προσσχοῖεν, ἀλλ’ οὐκ ἂν εὐθέως εἴποιεν ‘ τὸν [582]
δὲ βάσκανον, τὸν δ’ ὄλεθρον, τοῦτον δ’ ὑβρίζειν, ἀναπνεῖν
δέ; ὃν εἴ τις ἐᾷ ζῆν, ἀγαπᾶν δεῖ;’ μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες 210
Ἀθηναῖοι, τούτοις τοῖς οὕτω χρησαμένοις ἂν ὑμῖν ἄλλως
πως ἔχεθ’ ὑμεῖς, μηδὲ τὸν πλοῦτον μηδὲ τὴν δόξαν τὴν
τούτων θαυμάζετε, ἀλλ’ ὑμᾶς αὐτούς. πολλὰ τούτοις ἀγάθ’

20 ἀνθρώπων post δημοτικῶν add. S al. : om. F 22 λόγου S solus : ἐλέου vulg., cf. §§ 90, 105 23 ἢ δεηθέντι A : οὐδεηθεντι S (ουδ a corr., ut videtur) : δὴ δεηθέντι F 24 προσσχοῖεν Bekker : προσχοιεν S : πρόσχοιεν O F : προσέχοιεν A al. ἂν εὐθέως εἴποιεν om. A F 26 δεῖ S O P : ἔδει vulg. 28 alterum τὴν om. S Y O P

ἐστίν, ἃ τούτους οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι· μὴ τοίνυν μηδ' οὗτοι τὴν ἄδειαν, ἣν ἡμῖν κοινὴν οὐσίαν οἱ νόμοι παρέχουσι,
211 κωλυόντων κεκτῆσθαι. οὐδὲν δεινὸν οὐδ' ἐλεινὸν Μειδίας πείσεται, ἂν ἴσα κτήσηται τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, οὓς νῦν ὑβρίζει καὶ πτωχοὺς ἀποκαλεῖ, ἃ δὲ νῦν περιόντ' αὐτὸν ὑβρίζειν ἐπαίρει, περιαιρεθῇ. οὐδ' οὗτοι δήπου ταῦθ' ὑμῶν εἰσι δίκαιοι δεῖσθαι, 'μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητ', ἄνδρες δικασταί· μὴ βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινά· μὴ εὐορκεῖτε· ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην.' ταῦτα γάρ, ἄν τι δέωνται περὶ τούτου, δεήσονται, κἂν μὴ ταῦτα λέγωσι τὰ ῥήματα.
212 ἀλλ' εἴπερ εἰσὶ φίλοι καὶ δεινὸν εἰ μὴ πλουτήσει Μειδίας ἡγοῦνται, εἰσὶ μὲν εἰς τὰ μάλιστ' αὐτοὶ πλούσιοι, καὶ καλῶς ποιοῦσι, χρήματα δ' αὐτῷ παρ' ἑαυτῶν δόντων, ἵν' ὑμεῖς μὲν ἐφ' οἷς εἰσήλθετ' ὀμωμοκότες δικαίως ψηφίσησθε, οὗτοι δὲ παρ' αὑτῶν τὰς χάριτας, μὴ μετὰ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης, ποιῶνται. εἰ δ' οὗτοι χρήματ' ἔχοντες μὴ πρόοιντ' ἄν, πῶς ὑμῖν καλὸν τὸν ὅρκον προέσθαι;

213 Πλούσιοι πολλοὶ συνεστηκότες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι' εὐπορίαν προσειληφότες, ὑμῶν περίασι δεησόμενοι. τούτων μηδενί μ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προῆσθε,
[583] ἀλλ' ὥσπερ ἕκαστος τούτων ὑπὲρ τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων καὶ ὑπὲρ τούτου σπουδάσεται, οὕτως ὑμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐφ' ὑμᾶς καταπεφευγότος σπουδάσατε, καὶ τηρήσατε τὴν γνώμην ταύτην ἐφ' ἧς νῦν
214 ἐστέ. καὶ γὰρ εἰ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τόθ' ὅτ' ἦν ἡ προβολή, τὰ πεπραγμέν' ὁ δῆμος ἀκούσας ἀπεχειροτόνησε Μειδίου, οὐκ ἂν ὁμοίως ἦν δεινόν· καὶ γὰρ μὴ γεγενῆσθαι, καὶ μὴ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα ταῦτ' εἶναι, καὶ πόλλ' ἂν
215 εἶχέ τις αὑτὸν παραμυθήσασθαι. νῦν δὲ τοῦτο καὶ πάντων ἄν μοι δεινότατον συμβαίη, εἰ παρ' αὐτὰ τἀδικήμαθ' οὕτως

1–3 verba μὴ τοίνυν . . . κεκτῆσθαι obelis notata in F 5 περιόντ' S A[1]: περιϊόντ' vulg. 7 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S O P 8 alterum μὴ] μηδ' S F Y O P 27 ⟨ὕβριν⟩ μὴ γεγενῆσθαι Herwerden, praeeunte Reiskio, cf. § 216 30 μὲν post αὐτὰ add. vulg.: om. S A Y O P

ὀργίλως καὶ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἅπαντες ἔχοντες [ἐφαί-
νεσθε], ὥστε Νεοπτολέμου καὶ Μνησαρχίδου καὶ Φιλιππίδου
καί τινος τῶν σφόδρα τούτων πλουσίων δεομένων καὶ ἐμοῦ
καὶ ὑμῶν, ἐβοᾶτε μὴ ἀφεῖναι, καὶ προσελθόντος μοι Βλεπαίου
τοῦ τραπεζίτου, τηλικοῦτ' ἀνεκράγετε, ὡς, τοῦτ' ἐκεῖνο, χρή-
ματά μου ληψομένου, ὥστε μ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φοβη- 216
θέντα τὸν ὑμέτερον θόρυβον θοἰμάτιον προέσθαι καὶ μικροῦ
γυμνὸν ἐν τῷ χιτωνίσκῳ γενέσθαι, φεύγοντ' ἐκεῖνον ἕλκοντά
με. καὶ μετὰ ταῦτ' ἀπαντῶντες 'ὅπως ἐπέξει τῷ μιαρῷ καὶ
μὴ διαλύσει· θεάσονταί σε τί ποιήσεις Ἀθηναῖοι' τοιαῦτα
λέγοντες· ἐπειδὴ κεχειροτόνηται μὲν ὕβρις τὸ πρᾶγμ' εἶναι,
ἐν ἱερῷ δ' οἱ ταῦτα κρίνοντες καθεζόμενοι διέγνωσαν, διέμεινα
δ' ἐγὼ καὶ οὐ προὔδωκ' οὔθ' ὑμᾶς οὔτ' ἐμαυτόν, τηνικαῦτ'
ἀποψηφιεῖσθ' ὑμεῖς. μηδαμῶς· πάντα γὰρ τὰ αἴσχιστ' [584] 217
ἔνεστιν ἐν τῷ πράγματι. εἰμὶ δ' οὐ τούτων ὑμῖν ἄξιος (πῶς
γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι;) κρίνων ἄνθρωπον καὶ δοκοῦντα καὶ
ὄντα βίαιον καὶ ὑβριστήν, ἡμαρτηκότ' ἀσελγῶς ἐν πανηγύρει,
μάρτυρας τῆς ὕβρεως τῆς ἑαυτοῦ πεποιημένον οὐ μόνον
ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας ἅπαντας τῶν Ἑλλήνων.
ἤκουσεν ὁ δῆμος τὰ πεπραγμένα τούτῳ. τί οὖν; ὑμῖν κατα-
χειροτονήσας παρέδωκεν. οὐ τοίνυν οἷόν τ' ἀφανῆ τὴν 218
γνῶσιν ὑμῶν γενέσθαι, οὐδὲ λαθεῖν, οὐδ' ἀνεξέταστον εἶναι
τί ποθ' ὡς ὑμᾶς τοῦ πράγματος ἐλθόντος ἔγνωτε· ἀλλ' ἐὰν
μὲν κολάσητε, δόξετε σώφρονες εἶναι καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ
μισοπόνηροι, ἂν δ' ἀφῆτε, ἄλλου τινὸς ἡττῆσθαι. οὐ γὰρ
ἐκ πολιτικῆς αἰτίας, οὐδ' ὥσπερ Ἀριστοφῶν ἀποδοὺς τοὺς
στεφάνους ἔλυσε τὴν προβολήν, ἀλλ' ἐξ ὕβρεως, ἐκ τοῦ
μηδὲν ἂν ὧν πεποίηκ' ἀναλῦσαι δύνασθαι κρίνεται. πότερ'

1 ἐφαίνεσθε (φαινεσθε S) secl. Weil 10 διαλύσει B Y P S corr.: διαλύσῃ S¹ vulg., cf. xx 43 11 ἐπειδὴ S A Y O P: ἐπεὶ δὲ B: ἐπειδὴ δὲ vulg. 12 κρίναντες A 14–25 verba πάντα γὰρ . . . ἡττῆσθαι obelis notata in S F 19 ἐπιδημοῦντας A 25 ἡττῆσθαι marg. Lambini: ἡττησθε S: ἥττησθε Y O P: ἡττᾶσθε A F 28 verba πότερ' οὖν . . . κοινά obelis notata in S F

οὖν τούτου γενομένου κρεῖττον αὖθις ἢ νυνὶ κολάσαι; ἐγὼ
μὲν οἶμαι νῦν· κοινὴ γὰρ ἡ κρίσις, καὶ τἀδικήματα πάντ᾽ ἐφ᾽
οἷς νῦν κρίνεται κοινά.

219 Ἔτι δ᾽ οὐκ ἔμ᾽ ἔτυπτεν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὗτος
οὐδ᾽ ὕβριζε τῇ διανοίᾳ τότε ποιῶν οἷ᾽ ἐποίει, ἀλλὰ πάντας
ὅσους περ ἂν οἴηταί τις ἧττον ἐμοῦ δύνασθαι δίκην ὑπὲρ
αὑτῶν λαβεῖν. εἰ δὲ μὴ πάντες ἐπαίεσθε μηδὲ πάντες
ἐπηρεάζεσθε χορηγοῦντες, ἴστε δήπου τοῦθ᾽ ὅτι οὐδ᾽ ἐχορη-
γεῖθ᾽ ἅμα πάντες, οὐδὲ δύναιτ᾽ ἄν ποθ᾽ ὑμᾶς οὐδεὶς ἅπαντας
220 μιᾷ χειρὶ προπηλακίσαι. ἀλλ᾽ ὅταν εἷς ὁ παθὼν μὴ λάβῃ
δίκην, τόθ᾽ ἕκαστον αὐτὸν χρὴ προσδοκᾶν τὸν πρῶτον μετὰ
[585] ταῦτ᾽ ἀδικησόμενον γενήσεσθαι, καὶ μὴ παρορᾶν τὰ τοιαῦτα,
μηδ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐλθεῖν περιμένειν, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ πλείστου
φυλάττεσθαι. μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ, ὑμῶν δέ γ᾽ ἕκαστον
ἄλλος τις. ἆρ᾽ οὖν συγχωρήσαιτ᾽ ἂν τοῦτον, ὅστις ἐστὶν
ἕκαστος ὁ μισῶν, κύριον γενέσθαι τοῦ ταῦθ᾽ ἅπερ οὗτος ἐμὲ
ὑμῶν ἕκαστον ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. μὴ τοίνυν μηδ᾽
221 ἔμ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προῆσθε τούτῳ. ὁρᾶτε δέ· αὐτίκα
δὴ μάλα, ἐπειδὰν ἀναστῇ τὸ δικαστήριον, εἷς ἕκαστος ὑμῶν,
ὁ μὲν θᾶττον ἴσως, ὁ δὲ σχολαίτερον, οἴκαδ᾽ ἄπεισιν οὐδὲν
φροντίζων οὐδὲ μεταστρεφόμενος οὐδὲ φοβούμενος, οὔτ᾽ εἰ
φίλος οὔτ᾽ εἰ μὴ φίλος αὐτῷ συντεύξεταί τις, οὐδέ γ᾽ εἰ
μέγας ἢ μικρός, [ἢ] ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενής, οὐδὲ τῶν τοιούτων
οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι τῇ ψυχῇ τοῦτ᾽ οἶδε καὶ θαρρεῖ καὶ
πεπίστευκε τῇ πολιτείᾳ, μηδέν᾽ ἕλξειν μηδ᾽ ὑβριεῖν μηδὲ
222 τυπτήσειν. εἶτ᾽ ἐφ᾽ ἧς ἀδείας αὐτοὶ πορεύεσθε, ταύτην οὐ
βεβαιώσαντες ἐμοὶ βαδιεῖσθε; καὶ τίνι χρή με λογισμῷ
περιεῖναι ταῦτα παθόντα, εἰ περιόψεσθέ με νῦν ὑμεῖς; θάρρει

1 ἦν post κρεῖττον add. S vulg. : om. A 4 ὦ ante ἄνδρες add. vulg. : om. S A O 9 οὐδεὶς post ὑμᾶς A : post χειρὶ S vulg. ἅπαντας S Y O P : ἅμα πάντας vulg. 16 γενέσθαι F : γίγνεσθαι S A Y O P 23 ἢ S Y O F : seclusi : ἢ εἰ P : οὐδ᾽ A : οὐδ᾽ εἰ Reiske 26 ἧς ἀδείας Cobet : ἣν ἄδειαν codd. : ᾗ ἀδείᾳ Reiske 28 περιεῖναι ταῦτα παθόντα S : ταῦτα παθόντα ζῆν S γρ. : περιεῖναι ταῦτα παθόντα ζῆν F : περιεῖναι ταῦτα παθόντα καὶ ζῆν al.

νὴ Δία, φήσειέ τις ἄν· οὐ γὰρ ἔτ' οὐδὲν ὑβρισθήσει. ἐὰν
δέ, τότ' ὀργιεῖσθε, νῦν ἀφέντες; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί,
μὴ προδῶτε μήτ' ἐμὲ μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς μήτε τοὺς νόμους.
καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτ' εἰ 'θέλοιτε σκοπεῖν καὶ ζητεῖν, τῷ ποτ' 223
εἰσὶν ὑμῶν οἱ ἀεὶ δικάζοντες ἰσχυροὶ καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ
πόλει πάντων, ἐάν τε διακοσίους ἐάν τε χιλίους ἐάν θ'
ὁποσουσοῦν ἡ πόλις καθίσῃ, οὔτε τῷ μεθ' ὅπλων εἶναι
συντεταγμένοι μόνοι τῶν ἄλλων πολιτῶν, εὕροιτ' ἄν, οὔτε
τῷ τὰ σώματ' ἄριστ' ἔχειν καὶ μάλιστ' ἰσχύειν [τοὺς δικά- [586]
ζοντας], οὔτε τῷ τὴν ἡλικίαν εἶναι νεώτατοι, οὔτε τῶν τοιούτων
οὐδενί, ἀλλὰ τῷ τοὺς νόμους ἰσχύειν. ἡ δὲ τῶν νόμων 224
ἰσχὺς τίς ἐστιν; ἆρ' ἐάν τις ὑμῶν ἀδικούμενος ἀνακράγῃ,
προσδραμοῦνται καὶ παρέσονται βοηθοῦντες; οὔ· γράμματα
γὰρ γεγραμμέν' ἐστί, καὶ οὐχὶ δύναιντ' ἂν τοῦτο ποιῆσαι.
τίς οὖν ἡ δύναμις αὐτῶν ἐστιν; ὑμεῖς ἐὰν βεβαιῶτ' αὐτοὺς
καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῷ δεομένῳ. οὐκοῦν οἱ νόμοι θ'
ὑμῖν εἰσιν ἰσχυροὶ καὶ ὑμεῖς τοῖς νόμοις. δεῖ τοίνυν τούτοις 225
βοηθεῖν ὁμοίως ὥσπερ ἂν αὑτῷ τις ἀδικουμένῳ, καὶ τὰ τῶν
νόμων ἀδικήματα κοινὰ νομίζειν, ἐφ' ὅτου περ ἂν λαμβά-
νηται, καὶ μήτε λῃτουργίας μήτ' ἔλεον μήτ' ἄνδρα μηδένα
μήτε τέχνην μηδεμίαν εὑρῆσθαι, δι' ὅτου παραβάς τις τοὺς
νόμους οὐ δώσει δίκην.

Ὑμῶν οἱ θεώμενοι τοῖς Διονυσίοις εἰσιόντ' εἰς τὸ θέατρον 226
τοῦτον ἐσυρίττετε καὶ ἐκλώζετε, καὶ πάνθ' ἃ μίσους ἐστὶ
σημεῖ' ἐποιεῖτε, οὐδὲν ἀκηκοότες πω περὶ αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ.
εἶτα πρὶν μὲν ἐλεγχθῆναι τὸ πρᾶγμα, ὠργίζεσθε, προὐκα-
λεῖσθ' ἐπὶ τιμωρίαν τὸν παθόντα, ἐκροτεῖθ' ὅτε προὐβαλόμην

4 καὶ γὰρ αὖ τοῦτο· εἰ Dobree, cf. § 167, xix 314 7 ὁποσουσοῦν A: ὁπόσους ἂν S vulg.: ὁποσουσδὴ Cobet 9 τοὺς δικάζοντας secl. Bekker 11 τῷ τοὺς νόμους ἰσχύειν Taylor: τῷ τοῖς νόμοις ἰσχύειν A F P: τῇ τῶν νόμων ἰσχύϊ S Y O 21 μήτ' ἄλλο μηδέν post εὑρῆσθαι (ante εὑρῆσθαι A) add. vulg.: om. S P: del. Cobet 24 ἐσυρίττετε καὶ ἐκλώζετε Lambinus coll. Harpocr. s. v. ἐκλώζετε: ἐσυρίττετε καὶ ἐκεκράγετε S Y O P: ἐσυρίττετε cett. 24–25 καὶ πάντα ἃ . . . σημεῖα ἐποιεῖτε S Y O P: ὥστε ἃ . . . σημεῖα (σημεῖα om. F) ταῦτ' ἐποιεῖτε vulg.

227 αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ· ἐπειδὴ δ' ἐξελήλεγκται, καὶ προκατέγνωκεν ὁ δῆμος τούτου εἰς ἱερὸν καθεζόμενος, καὶ τἄλλα προσεξήτασται τὰ πεπραγμένα τῷ μιαρῷ τούτῳ, καὶ δικάσοντες εἰλήχατε, καὶ πάντ' ἐστὶν ἐν ὑμῖν μιᾷ ψήφῳ διαπράξασθαι, νῦν ὀκνήσετ' ἐμοὶ βοηθῆσαι, τῷ δήμῳ χαρίσασθαι, τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι, μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας αὐτοὶ τὸ λοιπὸν διάγειν, παράδειγμα ποιήσαντες τοῦτον τοῖς ἄλλοις;

[587] Πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων, καὶ μάλιστα τοῦ θεοῦ χάριν περὶ οὗ τὴν ἑορτὴν ἀσεβῶν οὗτος ἑάλωκεν, τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν θέμενοι ψῆφον τιμωρήσασθε τοῦτον.

2 τούτου secl. Blass 6 ἀσφαλείας αὐτοὶ τὸ λοιπὸν S: αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἀσφαλείας vulg.: ἀσφαλείας τὸ λοιπὸν A 9 εἵνεκα SYOP: ἕνεκα vulg.

In S subscriptum

ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ
XX III
Διώρθωται μετρίως

XXII

ΚΑΤ' ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δύ' ἦσαν ἐν Ἀθήναις βουλαί, ἡ μὲν διηνεκής, ἡ ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ περί τε φόνων ἑκουσίων καὶ τραυμάτων καὶ τοιούτων τινῶν
δικάζουσα, ἑτέρα δ' ἡ τὰ πολιτικὰ πράττουσα· αὕτη δὲ κατ'
ἐνιαυτὸν ἠμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν τῶν τὴν βουλευτικὴν
ἡλικίαν ἀγόντων συνισταμένη. νόμος δ' ἦν ἐπιτάττων τῇ βουλῇ
ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς, ἐὰν δὲ μὴ ποιήσηται, κωλύων
αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν. νῦν τοίνυν ἡ μὲν βουλὴ
τὰς τριήρεις οὐκ ἐποιήσατο, Ἀνδροτίων δὲ γέγραφεν ἐν τῷ δήμῳ
ψήφισμα στεφανῶσαι τὴν βουλήν. ἐπὶ τούτῳ παρανόμων κρί-
νεται, κατηγορούντων αὐτοῦ δύ' ἐχθρῶν, Εὐκτήμονος καὶ Διοδώρου.
καὶ προείρηκε μὲν ὁ Εὐκτήμων, δεύτερος δ' ὁ Διόδωρος ἐπαγωνί-
ζεται τούτῳ τῷ λόγῳ. φασὶ δ' οἱ κατήγοροι πρῶτον μὲν ἀπρο- 2
βούλευτον εἶναι τὸ ψήφισμα (νόμου γὰρ κελεύοντος μὴ πρότερον
εἰς τὸν δῆμον ψήφισμ' ἐκφέρειν, πρὶν ἐν τῇ βουλῇ δοκιμασθείη,
τὸν Ἀνδροτίωνα παρὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀπροβούλευτον εἰσενεγκεῖν
τὴν γνώμην), δεύτερον δ' ὑπεναντίον ἐκείνῳ τῷ νόμῳ τῷ κελεύοντι
μὴ ποιησαμένην τὴν βουλὴν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν· εἰ
γὰρ αἰτεῖν οὐκ ἔξεστι, δῆλον ὡς οὐδὲ τὸ δοῦναι συγκεχώρηται. [588]
τούτους μὲν εἰς τὸ πρᾶγμα τοὺς νόμους· παρέχονται δὲ καὶ κατὰ
τοῦ προσώπου δύο, τὸν τῆς ἑταιρήσεως καὶ τὸν τῶν ὀφειλόντων
τῷ δημοσίῳ, καὶ φασὶ τὸν Ἀνδροτίωνα κατ' ἀμφοτέρους ἄτιμον
εἶναι· καὶ γὰρ πεπορνεῦσθαι καὶ χρέος πατρῷον ὀφείλειν τῇ
πόλει.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διάφοροι παρ' Ἀθηναίοις ὑπῆρχον ἀρχαί, ὧν αἱ μὲν κληρωταί, αἱ δὲ χειροτονηταί, αἱ δὲ αἱρεταί. καὶ κληρωταὶ μὲν αἱ κατὰ κλῆρον γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν δικαστῶν, χειροτονηταὶ δὲ αἱ κατὰ

2 *τραυμάτων* Wolf : *πραγμάτων* codd. 6 *κωλύων* Wolf : *κωλύειν* codd.

χειροτονίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν στρατηγῶν, αἱρεταὶ
δὲ αἱ κατὰ αἵρεσιν, ὡς αἱ τῶν χορηγῶν. τούτων μία ἦν τῶν
κληρωτῶν ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. τῶν πεντακοσίων δὲ
εἴπομεν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. εἰσὶ δὲ τούτων
διαφοραὶ τρεῖς. καὶ πρώτη ἐστὶ τὸ τὴν τῶν πεντακοσίων τὰ
δημόσια πράγματα διοικεῖν, τὴν δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ τὰ φονικὰ
μόνον. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διῴκει, λέγομεν
ὅτι, ἡνίκα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε μόνον περὶ δημοσίων
2 συνήγετο. δευτέρα διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ
ὑποπίπτει ὡρισμένῳ, ἡ δὲ ἀορίστῳ. ὡς γάρ τινες τῶν ῥητόρων
λέγουσι, κατ᾿ ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετίθεντο· ὡς δέ
τινες, ὅτι οἱ ἓξ μόνον θεσμοθέται. ἦσαν γὰρ ἓξ θεσμοθέται, οἱ
περὶ ἑταιρήσεως δικάζοντες· ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς, εἷς ἐπώ-
νυμος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς [ἐπώνυμος] ὠνομάζετο, δεύτερος
[589] ὁ βασιλεύς, ὁ τὰ τῶν ὀρφανῶν καὶ ἀσεβειῶν διοικῶν, τρίτος ὁ
πολέμαρχος, ὁ τῶν πολεμικῶν ἐπιμελούμενος. οἱ δὲ θεσμοθέται
3 ἐνιαυτὸν μόνον ἦρχον, πρὸ τῆς ἀρχῆς κρινόμενοι περὶ τοῦ προ-
λαβόντος παντὸς βίου. καὶ εἰ μὲν εὑρέθησαν ἐν πᾶσι δίκαιοι,
ἦρχον τὸν ἐνιαυτόν. εἶτα πάλιν μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο,
εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ ἦρξαν· καὶ εἰ δικαίως ὤφθησαν ἄρξαντες,
προσετίθεντο τῇ βουλῇ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν (καὶ διὰ τοῦτο οὐχ
ὑπέπιπτεν ἀριθμῷ)· εἰ δὲ μή, ἐξεβάλλοντο. τρίτη διαφορά,
ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων κατ᾿ ἐνιαυτὸν διεδέχετο, ἡ δὲ τῶν
Ἀρειοπαγιτῶν ἦν ἀδιάδοχος· εἰ μὴ γάρ τις ἥμαρτε μεγάλως, οὐκ
4 ἐξεβάλλετο. ἐπειδὴ δὲ οὐ πρόκειται ἡμῖν περὶ τῆς ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ βουλῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν πεντακοσίων, ἀναγκαῖον μαθεῖν
ἡμᾶς πῶς ἦρχεν. ἰστέον ὅτι οὐκ ἐψήφιζον οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς
μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν
σεληνιακόν. κατὰ γὰρ τὸν ἡλιακὸν ἔχει ὁ ἐνιαυτὸς ἡμέρας
τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε, ὥστε συμβαίνει ἔχειν τὸν μῆνα
ἡμέρας τριάκοντα καὶ τρίτον ⟨καὶ δωδέκατον⟩. δεκάκις γὰρ
τριάκοντα τριακόσια, δὶς τριάκοντα ἑξήκοντα· λοιπὰ πέντε. τὸ
τρίτον τῶν δώδεκα τέσσαρα· λοιπὴ μία. δωδέκατον δὲ ἡ μία
5 τῶν δώδεκα ἐστί. κατὰ δὲ τὸν σεληνιακὸν δρόμον ὁ ἐνιαυτὸς
ἔχει τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας, ὥστε συμβαίνει τὸν μῆνα
ἔχειν ἡμέρας εἰκοσιεννέα ἥμισυ. δεκάκις γὰρ εἴκοσι διακόσια,

12 prius *οἱ* Iurinus : *καὶ* codd. 22 *ὑπέπιπτεν* Iurinus : *ὑπέπιπτον* codd. 31 *καὶ δωδέκατον* add. Iurinus 33 *δωδέκατον* Felicianus : *δωδέκατα* Sauppe : *δώδεκα* codd. *ἡ μία τῶν δώδεκα* Weil praeeunte Iurino : *τῆς μιᾶς δώδεκα* codd. : *τῆς μιᾶς δύω* (vel *δύο* Wolf

δὶς εἴκοσι τεσσαράκοντα, δεκάκις ἐννέα ἐννενήκοντα, δὶς ἐννέα δεκαοκτώ, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν δώδεκα ἕξ. ὥστε ὁμοῦ εἶναι ἡμέρας τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας, ὑπολείπεσθαι δὲ κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον ἡμέρας ἕνδεκα, ἃς Ἀθηναῖοι κατὰ τριετίαν συνά-
γοντες ἐποίουν τὸν ἐμβόλιμον μῆνα τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν. [590]
ἔχει γοῦν ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον τριακοσίας 6
πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν δʹ ἡμέρας ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας· ἐν αἷς ἄναρχος ἡ Ἀττικὴ ἦν. ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας. ἦρχον οὖν οἱ πεντακόσιοι τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν καὶ δυσχερῶς ἤνυον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτοὺς εἰς δέκα μερίδας κατὰ τὰς φυλάς, ἀνὰ πεντήκοντα· τοσούτους γὰρ ἑκάστη φυλὴ προεβάλλετο. ὥστε συνέβαινε τοὺς πεντήκοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ἀνὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας. αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι εἰσὶ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ· δεκάκις γὰρ
τριάκοντα τριακόσια, πεντάκις δέκα πεντήκοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ 7
πάλιν οἱ πεντήκοντα πολλοὶ ἦσαν εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, †οἱ δέκα κατὰ κλῆρον †εἷς ἦρχε μίαν ἡμέραν τῶν ἑπτά, ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου ἦρχε τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἑπτὰ ἡμέραι. καὶ συνέβαινε τοῖς ἄρχουσι τρεῖς μὴ ἄρχειν. ἕκαστος δὲ ἄρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης. διὰ τί δὲ μίαν μόνην ἦρχεν; ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως. ἵν' οὖν μὴ ἐρασθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποίουν αὐτὸν ἄρξαι. ἰστέον δ' ὅτι οἱ μὲν πεντήκοντα ἐκαλοῦντο πρυτάνεις, οἱ δὲ δέκα πρόεδροι, ὁ δὲ εἷς ἐπιστάτης. μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προκειμένου λόγου.

Ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων λαμβάνουσαν χρήματα 8
ἀπὸ τοῦ δήμου καινὰς τριήρεις ποιεῖν· νόμος δὲ ἦν τὴν βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβουλευκέναι στεφανοῦσθαι.
αὕτη οὖν ἡ βουλή, περὶ ἧς ὁ λόγος, λαβοῦσα τὰ χρήματα ἐκ [591]
τοῦ δήμου τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν, ἐδόκει δ' εἰς τὰ ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευκέναι. ὁ γοῦν Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ, προστάτης ὢν ταύτης τῆς βουλῆς, ἔγραψε ψήφισμα στεφανωθῆναι τὴν βουλήν. τούτου ἐλάβοντο τοῦ ψηφίσματος ὡς παρανόμως

12 *τοσούτους* Bekker : *τούτους* codd. 15 *δέκατον* Felicianus : *δωδέκατον* codd. 17–18 *ἅμα . . . κατὰ κλῆρον*] nonnulla hic exciderunt : Iurinum secutus sic suppleveris : *ἅμα, ⟨διεῖλον πάλιν ἑαυτοὺς εἰς ἄλλας πέντε μερίδας ἀνὰ δέκα. καὶ⟩ οἱ δέκα ⟨ἦρχον ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ αὐτῶν⟩ κατὰ κλῆρον εἷς* 18 *μίαν ἡμέραν* cod. Bodl. apud Taylorum : *μιᾶς ἡμέρας* cett. 35 *ἐλάβοντο*] *ἐπελάβοντο* Wolf coll. § 9

γραφέντος Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος, ἐχθροὶ ὄντες τοῦ Ἀνδροτίωνος.
ἔστιν οὖν ἡ στάσις πραγματικὴ ἔγγραφος, ἐπίσκεψις μέλλοντος
9 χρόνου, εἰ δεῖ τόδε ποιῆσαι ἢ εἰ δεῖ τόδε δοῦναι ἢ μή. καὶ
ἐπειδὴ πρὸς τὴν στάσιν τοῦ λόγου συμβάλλεται ὑμῖν τὸ μαθεῖν
τὰς δικαιολογίας, φέρε πρῶτον τὰς τῶν κατηγόρων ἐξετάσωμεν.
Εὐκτήμων οὖν καὶ Διόδωρος ἐπιλαμβάνονται κατὰ τέσσαρας
νόμους τοῦ ψηφίσματος, ὧν πρῶτός ἐστιν, ἀπροβούλευτον
ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ δήμῳ. ἐπειδὴ γὰρ πολὺς ἦν ὁ
δῆμος καὶ πολλάκις παρεκρούετο, μὴ νοῶν εἰ ἔχει ἐμφωλεύουσαν
κακουργίαν, πρῶτον παρεπέμπετο εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντα-
κοσίων, καὶ αὕτη ἠρεύνα, εἰ ἔχει βλάβην τινὰ ἢ κακουργίαν, καὶ
οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον. ἔδει οὖν αὐτὸν πρῶτον εἰσενέγκαι
τὸ ψήφισμα εἰς τὴν βουλήν. οὐκ εἰσήνεγκε δέ, ἐπειδὴ νεωστὶ
ἄρξασα ἦν ἡ βουλή, καὶ ἐφοβεῖτο μὴ διαφθονηθῇ· ἕκαστος γὰρ
10 τὸν πρὸ αὐτοῦ θέλει δεῖξαι κακῶς ἄρξαντα. δεύτερος νόμος, τὴν
βουλὴν τὴν ποιήσασαν τὰς τριήρεις αἰτεῖν τὴν δωρεάν. τρίτος
νόμος, τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι· Ἀνδροτίων ἄρα, ⟨ὃς⟩
ἡταίρηκεν, οὐκ ὤφειλε πολιτεύεσθαι. τέταρτος νόμος, τὸν ἐπο-
φείλοντα τῷ δημοσίῳ μὴ πολιτεύεσθαι· σὺ δέ, ὦ Ἀνδροτίων,
[592] ὀφείλεις· οὐκ ἄρα δεῖ σε πολιτεύεσθαι. εἴπωμεν δὲ καὶ τὰς τοῦ
11 φεύγοντος δικαιολογίας. ὁ τοίνυν Ἀνδροτίων πρὸς τὸν πρῶτον
νόμον ἔθει ἀγωνίζεται· λέγει γὰρ ὅτι ἔθος ἐκράτησεν ἀπρο-
βούλευτον ψήφισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. πρὸς δὲ τὸν
δεύτερον ἀντινομικῶς· παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον
λέγοντα τὴν βουλήν, ἐὰν δόξῃ καλῶς βεβουλευκέναι [ἐν] τῷ
δήμῳ, στεφανοῦσθαι. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους δύο παραγραφικῶς
ἀγωνίζεται, λέγων ὅτι ἄρτι οὐκ ὤφειλε κρίνεσθαι περὶ τούτων.
12 Τινὲς δ' ἐπεχείρησαν τοῦτον τὸν λόγον εἰς στάσιν ἀνενεγκεῖν
πραγματικὴν ⟨τὴν⟩ πρὸς ἀντινομίαν, λέγοντες ὅτι 'ἰδοὺ καὶ
ἐνταῦθα δύο νόμοι μάχονται ἀλλήλοις ἐκ περιστάσεως, ὧν ὁ εἷς
παραβέβασται διὰ τὸ κυρωθῆναι τὸν ἕτερον' ἀλλὰ λέγομεν
ὅτι ἐν τῇ πραγματικῇ τῇ πρὸς ἀντινομίαν οὐδέτερος παραβαίνεται,
ἀλλὰ σκοποῦμεν ποῖον δεῖ παραβαθῆναι. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ
οὐχ οὕτως· ὁ εἷς γὰρ τῶν νόμων παραβέβασται, ὁ λέγων τὴν

14 διαφθονηθῇ C (Paris. 2946 D Paris. 2944 G (Paris. 2946, olim 784 et 2772 T (Paris. 2940 coni. Wolf: διαφωνηθῇ cett. (cf. Dindorf ed. Ox. ix 853   15 ἄρξαντα Wolf: πράξαντα codd.   10 μὴ ante ποιήσασαν, item ante αἰτεῖν add. Iurinus coll. § 12   17 ὃς add. ed. Paris. a. 1570   18 ἐποφείλοντα] ἔτι ὀφείλοντα Wolf   28 εἰς στάσιν] εἰπεῖν T (προσειπεῖν C) Dindorf omisso ἀνενεγκεῖν   ἀνενεγκεῖν add. ed. Paris. a. 1570   29 τὴν add. ed. Paris. a. 1570: om. Dindorf

βουλὴν τὴν μὴ ποιήσασαν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν. τοῦτο δὲ οὐκ ἴδιον πραγματικῆς ⟨τῆς⟩ πρὸς ἀντινομίαν, ἀλλὰ μόνης ἀντινομίας.

Ἰστέον δὲ ὅτι, ἡνίκα δύο ὦσι κατήγοροι, ὧν ὁ μὲν εἷς ⟨νεώτερος, 13
ὁ δὲ ἕτερος⟩ πρεσβύτερος, οὗτος λαμβάνει τὴν πρωτολογίαν κατὰ τιμήν, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα ὁ Εὐκτήμων ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν ὡς πρεσβύτερος, καὶ εἶπε τὰ προοίμια καὶ τὴν κατάστασιν καὶ μέρος τι τῶν ἀγώνων. ὁ δὲ Διόδωρος, ἰδιώτης ὤν, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους τὸν παρόντα λόγον. καὶ ἔστι δευτερολογία, ἔχει δὲ ἃ παρέλιπεν ὁ Εὐκτήμων.

Ὅπερ Εὐκτήμων, ὦ ἄνδρες δικασταί, παθὼν ὑπ' Ἀνδρο- [593]
τίωνος κακῶς, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν οἴεται δεῖν καὶ δίκην ὑπὲρ αὑτοῦ λαβεῖν, τοῦτο κἀγὼ πειράσομαι ποιεῖν, ἐὰν ἄρ' οἷός τ' ὦ. συμβέβηκε δέ, πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους Εὐκτήμονος ὑβρισμένου, ἐλάττω ταῦτ' εἶναι τῶν ἐμοὶ γεγενημένων δι' Ἀνδροτίωνος πραγμάτων. οὗτος μέν γ' εἰς χρήματα καὶ τὸ παρ' ὑμῶν ἀδίκως ἐκπεσεῖν ἐπεβουλεύθη· ἐμὲ δ' οὐδ' ἂν ἐδέξατο τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς, εἰ τὰ κατασκευασθένθ' ὑπὸ τούτου παρ' ὑμῖν ἐπιστεύθη.
αἰτιασάμενος γάρ με, ἃ καὶ λέγειν ἂν ὀκνήσειέ τις, εἰ μὴ 2
τύχοι προσόμοιος ὢν τούτῳ, τὸν πατέρ' ὡς ἀπέκτον' ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ, καὶ κατασκευάσας ἀσεβείας γραφὴν οὐκ ἐπ' ἐμέ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου, γράψας ἀσεβεῖν ἐμοὶ συνιόντ' εἰς ταὐτὸν ὡς πεποιηκότι ταῦτα, εἰς ἀγῶνα κατέστησεν· ὃν εἰ συνέβη τόθ' ἁλῶναι, τίς ἂν ἀθλιώτερ' ἐμοῦ πεπονθὼς ἦν ὑπὸ τούτου; τίς γὰρ ἂν ἢ φίλος ἢ ξένος εἰς ταὐτό ποτ' ἐλθεῖν ἠθέλησεν ἐμοί; τίς δ' ἂν εἴασε πόλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι τὸν τὸ τοιοῦτ' ἀσέβημα δοκοῦντ' εἰργάσθαι; οὐκ
ἔστιν οὐδὲ μία. ἐγὼ τοίνυν ταῦτα μὲν οὐ παρὰ μικρὸν 3
ἀγωνιζόμενος παρ' ὑμῖν ἀπελυσάμην, ἀλλ' ὥστε τὸ πέμπτον

2 τῆς add. ed. Paris. a. 1570 4 νεώτερος, ὁ δὲ ἕτερος add. eadem 13 ἆρα S 16 μὲν γὰρ Y O F γρ. 18 ὄντων] πάντων L 22 καὶ om. O 24 ταὐτὸν A : ταὐτὸ S L F Y O 28 τὸ add. S L F : om. cett. 29 οὐδὲ μία S : οὐδεμία cett., cf. § 6

[594] μέρος μὴ λαβεῖν τούτους τῶν ψήφων· τουτονὶ δὲ μεθ' ὑμῶν πειράσομαι καὶ νῦν καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντ' ἀμύνεσθαι χρόνον. καὶ περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν ἐάσω· περὶ δ' ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον νυνὶ καὶ περὶ ὧν οὗτος δημοσίᾳ πεπολιτευμένος οὐκ ὀλίγ' ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅ μοι παραλείπειν Εὐκτήμων ἐδόκει, βέλτιον δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ταῦτα διεξελθεῖν
4 ἐν βραχέσιν πειράσομαι. ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν ἑώρων τιν' ἁπλῆν τούτῳ περὶ ὧν φεύγει πρὸς ὑμᾶς οὖσαν ἀπολογίαν, οὐκ ἂν ἐποιούμην περὶ αὐτῆς μνείαν οὐδεμίαν. νῦν δ' οἶδα σαφῶς ὅτι οὗτος ἁπλοῦν μὲν οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοι, ἐξαπατᾶν δ' ὑμᾶς πειράσεται πλάττων καὶ παράγων πρὸς ἕκαστα τούτων κακούργους λόγους. ἔστι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τεχνίτης τοῦ λέγειν καὶ πάντα τὸν βίον ἐσχόλακεν [ἐν] τούτῳ. ὑπὲρ οὖν τοῦ μὴ παρακρουσθέντας ὑμᾶς ἐναντία μὲν τοῖς ὀμωμοσμένοις πεισθῆναι ψηφίσασθαι, ἀφεῖναι δὲ τοῦτον ὃν ὑμῖν πολλῶν ἕνεκ' ἄξιον κολάσαι, προσέχετε τὸν νοῦν οἷς ἐρῶ, ἵν' ἀκούσαντες ἐμοῦ πρὸς ἕκαστον τῶν ὑπὸ τούτου ῥηθησομένων ἔχηθ' ὑπολαμβάνειν ἃ δεῖ.

5 Ἔστι γὰρ εἷς μὲν ὃν οἴεται τεχνικῶς ἔχειν αὑτῷ λόγος περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου. νόμος ἐστί, φησίν, ἐὰν ἀξίως ἡ βουλὴ δοκῇ βουλεῦσαι δωρειᾶς, διδόναι τὸν δῆμον τὴν δωρειὰν αὐτῇ. ταῦτ' ἐπήρετο, φησίν, ὁ ἐπιστάτης, διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, ἔδοξεν. οὐδὲν δεῖ, φησί, προβουλεύματος ἐνταῦθα· κατὰ γὰρ νόμον ἦν τὰ γιγνόμενα. ἐγὼ δ' αὐτὸ τοὐναντίον οἴομαι, νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδόξειν, περὶ τούτων
[595] ⟨δεῖν⟩ τὰ προβουλεύματ' ἐκφέρειν μόνων περὶ ὧν κελεύουσιν οἱ νόμοι, ἐπεὶ περὶ ὧν γε μὴ κεῖνται νόμοι οὐδὲ γράφειν

1 λαβεῖν] μεταλαβεῖν A, cf. xxiv 7 τούτους O F corr. : τούτοις A : τοῦτον S L[1] F[1] τουτονὶ A : τοῦτον S L[1] F Y O 5 παραλείπειν Blass coll. xxv 69 : παραλιπεῖν codd. 9 αὐτῆς] αὐτῶν Paris. 2936 pr. m. οὐδεμίαν om. S L[1] 11 πλάττων καὶ παράγων codd., cf. xxxviii 9 : παράγων καὶ πλάττων Dobree : καὶ παράγων del. Cobet 14 ἐν del. Blass : ἐνὶ Reiske 19 αὑτῷ S me teste : αὐτῷ cett. 24 αὐτὸ] αὖ A, cf. xxi 120 26 δεῖν post τούτων add. Wolf, Blass cum Rhet. Gr. v 36, cf. xx 90, fort. xxi 71 27 ὧν γε S vulg. : γ' ὧν A : ὧν Y O

τὴν ἀρχὴν προσήκει οὐδὲ ἓν δήπου. φησὶ τοίνυν τοῦτον 6
ἁπάσας τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλάς, ὅσαι πώποτ'
ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρειάν, καὶ οὐδὲ μιᾷ γεγενῆσθαι προβού-
λευμα πώποτε. ἐγὼ δ' οἴομαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ,
μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τοῦτο τοιοῦτ' ἐστὶν
τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τἀναντία, οὐχ ὅτι πολλάκις
ἡμάρτηται δήπου πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ
καὶ νῦν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀρκτέον, ὡς ὁ νόμος κελεύει, τὰ
τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν ἀπὸ σοῦ πρώτου. σὺ δὴ μὴ λέγ' 7
ὡς γέγονεν τοῦτο πολλάκις, ἀλλ' ὡς οὕτω προσήκει γίγνεσθαι.
οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ
τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολλῷ
μᾶλλον ἁλίσκοιο· ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων προήλω, σὺ
τάδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἂν σὺ νῦν δίκην δῷς, ἄλλος οὐ
γράψει.

Περὶ τοίνυν τοῦ νόμου τοῦ διαρρήδην οὐκ ἐῶντος ἐξεῖναι 8
μὴ ποιησαμένῃ τῇ βουλῇ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρειάν,
ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι τὴν ἀπολογίαν ἣν ποιήσεται, καὶ θεω-
ρῆσαι τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου δι' ὧν ἐγχειρεῖ λέγειν.
ὁ νόμος, φησίν, οὐκ ἐᾷ τὴν βουλὴν αἰτῆσαι τὴν δωρειάν,
ἐὰν μὴ ποιήσηται τὰς τριήρεις· ὁμολογῶ. δοῦναι δέ γ'
οὐδαμοῦ, φησί, κωλύει τὸν δῆμον. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ἔδωκ'
αἰτούσῃ, παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα· εἰ δὲ μὴ πεποίημαι μνείαν
περὶ τῶν νεῶν ἐν ὅλῳ τῷ ψηφίσματι, ἀλλ' ἕτερ' ἄττα λέγω
δι' ἃ τὴν βουλὴν στεφανῶ, πῶς παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα; [596]
ἔστι δὴ πρὸς ταῦτ' οὐ χαλεπὸν τὰ δίκαι' ὑμῖν ἀντειπεῖν, ὅτι 9
πρῶτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς καὶ ὁ ταῦτ' ἐπι-

1 *προσῆκεν* A, cf. §§ 9, 18, 58, xx 5 *φησὶ* S L¹ : *φήσει* cett., cf. § 21 2 *ἁπάσας* post *τοῦτον* S L : ante *τοῦτον* F : post *τρόπον* A 3 *οὐδὲ μιᾶι* S : *οὐδεμιᾷ* cett., cf. § 2 4 *ἀληθῆ* A, Apsines 516, 520 : *ἀλήθειαν* S L vulg. 11–15 *οὐ γὰρ . . . γράψει*] eadem fere xxiii 99 12 *ἀποφεύγοις* S L¹ Y O : *ἀποφύγοις* vulg., cf. xxiii 99 19 *δι'*] *ἐξ* Dobree, Cobet 21 *δέ γ'* A, cf. schol. p. 670, 25 ; 672, 19 ; 674, 28 (Blass) : *δὲ* S L F Y 22 *κωλύει* A : *κωλύειν* S L Y O *δ'* codd. schol. : *δὴ* Bekker 26 *δὴ* S L F Y O : *δὲ* A

ψηφίζων ἐπιστάτης ἠρώτων καὶ διαχειροτονίαν ἐδίδοσαν, ὅτῳ δοκεῖ δωρειᾶς ἀξίως ἡ βουλὴ βεβουλευκέναι καὶ ὅτῳ μή· καίτοι τούς γε μὴ αἰτοῦντας μηδὲ λαβεῖν ἀξιοῦντας τὴν
10 ἀρχὴν οὐδ' ἐπερωτᾶν προσῆκεν. πρὸς τοίνυν τούτοις ἔστιν ἃ Μειδίου κατηγοροῦντος τῆς βουλῆς καὶ ἄλλων τινῶν, ἀναπηδῶντες οἱ βουλευταὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς ἀφελέσθαι τὴν δωρειάν. καὶ ταῦτ' οὐ παρ' ἐμοῦ δεῖ πυθέσθαι τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτοὶ παρόντες ἴστ' ἐν τῷ δήμῳ γενόμενα. ὥσθ' ὅταν μὲν μὴ φῇ τὴν βουλὴν αἰτεῖν, ταῦθ' ὑπολαμβάνετε· ὅτι δ' οὐδὲ τὸν δῆμον ἐᾷ διδόναι μὴ ποιησαμένοις τὰς ναῦς
11 ὁ νόμος, καὶ τοῦτ' ἐπιδείξω. διὰ ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ὁ νόμος, μὴ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ ποιησαμένῃ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρειάν, ἵνα μηδὲ πεισθῆναι μηδ' ἐξαπατηθῆναι γένοιτ' ἐπὶ τῷ δήμῳ. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων δυνάμει τὸ πρᾶγμα καταστῆσαι, ἀλλ' ὃ δίκαιον ἦν εὑρεῖν ἅμα καὶ συμφέρον τῷ δήμῳ, νόμῳ τετάχθαι. τὰς τριήρεις οὐ πεποίησαι; μὴ τοίνυν αἴτει τὴν δωρειάν. ὅπου δ' αἰτεῖν οὐκ ἐᾷ, πῶς οὐ σφόδρα δοῦναί γε κωλύει;

12 Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο ἐξετάσαι, τί δήποτε, ἂν τἄλλα πάνθ' ἡ βουλὴ καλῶς βουλεύσῃ καὶ μηδεὶς ἔχῃ μηδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις μὴ ποιήσηται, τὴν
[597] δωρειὰν οὐκ ἔξεστιν αἰτῆσαι. εὑρήσετε γὰρ τοῦτο τὸ ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον. οἶμαι γὰρ ἂν μηδέν' ἀντειπεῖν ὡς οὐχ, ὅσα πώποτε τῇ πόλει γέγον' ἢ νῦν ἔστ' ἀγάθ' ἢ θάτερα, ἵνα μηδὲν εἴπω φλαῦρον, ἐκ τῆς τῶν τριήρων τὰ
13 μὲν κτήσεως, τὰ δ' ἀπουσίας γέγονεν. οἷον πολλὰ μὲν ἄν τις ἔχοι λέγειν καὶ παλαιὰ καὶ καινά· ἃ δ' οὖν πᾶσι μάλιστ'

3 τὴν ἀρχὴν secl Blass ut ex § 5 illatum 4 προσῆκεν S L vulg. : προσήκει A : προσῆκεν ουδε ἐν δηπου S γρ. 8 ἴστε τὰ A F 10 ποιησαμένοις S L F Y : ποιησαμένῃ A, cf. schol. p. 674, 18 12 ὁ νόμος suspicatur Blass 12–13 μὴ ἐξεῖναι . . . τὴν δωρειάν secl. Cobet 14 πεισθῆναι] βιασθῆναι Blass coll. schol. p. 671, 29; 674, 21 19 γε post δοῦναι A F : ante δοῦναι S L Y O 23 τὸ om. A F

ἀκοῦσαι γνώριμα, τοῦτο μέν, εἰ βούλεσθε, οἱ τὰ προπύλαια καὶ τὸν παρθενῶν᾽ οἰκοδομήσαντες ἐκεῖνοι καὶ τἄλλ᾽ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἱερὰ κοσμήσαντες, ἐφ᾽ οἷς φιλοτιμούμεθα πάντες εἰκότως, ἴστε δήπου τοῦτ᾽ ἀκοῇ, ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλεισθέντες εἰς Σαλαμῖνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν πάντα μὲν τὰ σφέτερ᾽ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες ἔσωσαν, πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κατέστησαν αἴτιοι, ὧν οὐδ᾽ ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἀφελέσθαι δύναται. εἶεν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνα μὲν 14
ἀρχαῖα καὶ παλαιά. ἀλλ᾽ ἃ πάντες ἑοράκατε, ἴσθ᾽ ὅτι πρώην Εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε καὶ Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμψατε. ἆρ᾽ οὖν ταῦτ᾽ ἐπράξατ᾽ ἂν οὕτως ὀξέως, εἰ μὴ ναῦς εἴχετε καινὰς ἐν αἷς ἐβοηθήσατε; ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἐδύνασθε. ἄλλα πόλλ᾽ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἃ τῇ πόλει γέγον᾽ ἐκ τοῦ ταύτας κατεσκευάσθαι καλῶς ἀγαθά. εἶεν· ἐκ δὲ τοῦ κακῶς πόσα δεινά; τὰ μὲν πόλλ᾽ ἐάσω· 15
ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου (τῶν γὰρ ἀρχαίων ἕν, ὃ πάντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθε, ὑπομνήσω) πολλῶν καὶ δεινῶν ἀτυχημάτων συμβάντων τῇ πόλει οὐ πρότερον τῷ πολέμῳ παρέστησαν πρὶν τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἀπώλετο. καὶ τί δεῖ [598]
τὰ παλαιὰ λέγειν; τὸν τελευταῖον γὰρ ἴστε [τὸν] πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον, ὅτε μὲν ναῦς οὐκ ἐδοκεῖτ᾽ ἀποστεῖλαι δυνήσεσθαι, πῶς διέκειθ᾽ ἡ πόλις· ἴστ᾽ ὀρόβους ὄντας ὠνίους. ἐπειδὴ δ᾽ ἀπεστείλατε, εἰρήνης ἐτύχεθ᾽ ὁποίας τινὸς ἐβούλεσθε. ὥστε δικαίως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τηλικαύτην 16
ἐχουσῶν ῥοπὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα τῶν τριήρων, τοῦτον ὅρον τεθήκατε τῇ βουλῇ, πότερ᾽ αὐτὴν δεῖ λαβεῖν τὴν δωρειὰν ἢ οὔ. εἰ γὰρ πάντα τἄλλα διοικήσειε καλῶς, δι᾽ ὧν δὲ τό τ᾽ ἐξ ἀρχῆς ταῦτ᾽ ἐκτησάμεθα καὶ νῦν σῴζομεν, ταύτας μὴ ποιή-

2 τἄλλα πάντα F 4 γὰρ post ἴστε add. S vulg.: om. A 10 ἀλλ᾽ ἃ S vulg.: ἃ δὲ A: ἀλλὰ Cobet deleto ἑοράκατε 14 ἂν ante ἔχοι A 20 πρὶν ἢ A F 21 τὸν secl. Blass: τῶν Weil 28 διοικήσειε vulg.: διοικήσει S L Y O τό τ᾽ ἐξ ἀρχῆς ταῦτ᾽] ταυτα ἐξ ἀρχῆς A

σαιτο, τὰς τριήρεις λέγω, οὐδὲν ἐκείνων ὄφελος· τὴν γὰρ τῶν ὅλων σωτηρίαν πρῶτον ὑπάρχειν δεῖ παρεσκευασμένην τῷ δήμῳ. οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν αὑτῷ καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐξεῖναι πᾶν ὅ τι ἂν βούληται, ὥστε βεβουλευκυίας μὲν τἄλλ' ὃν τρόπον ὑμεῖς ἀκούετε τῆς βουλῆς, οὐ πεποιημένης δὲ τὰς τριήρεις, γέγραφεν δοῦναι τὴν δωρεάν.

17 Καὶ ταῦθ' ὡς μὲν οὐ παρὰ τὸν νόμον ἐστίν, οὔτ' ἂν οὗτος ἔχοι λέγειν οὔθ' ὑμεῖς πεισθείητε· ἀκούω δ' αὐτὸν τοιοῦτον ἐρεῖν τιν' ἐν ὑμῖν λόγον, ὡς οὐχ ἡ βουλὴ γέγον' αἰτία τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ' ὁ τῶν τριηροποιικῶν ταμίας ἀποδρὰς ᾤχετ' ἔχων πένθ' ἡμιτάλαντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἀτύχημα συμβέβηκεν. ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο θαυμάζω, εἰ στεφανοῦν ἐπὶ τοῖς ἠτυχημένοις ἠξίου τὴν βουλήν· τῶν κατορθουμένων γὰρ ἔγωγ' ἡγούμην ἔργων τὰς τοιαύτας ὡρίσθαι τιμάς· ἔπειτα δὲ κἀκεῖν' ἔτι βούλομαι φράσαι πρὸς
[599] 18 ὑμᾶς. οὔ φημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν λέγειν, καὶ ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἡ δωρεὰ δέδοται, καὶ ὡς οὐ διὰ τὴν βουλὴν οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις. εἰ μὲν γὰρ διδόναι καὶ μὴ ποιησαμένῃ προσήκει, τί τοῦτο δεῖ λέγειν, δι' ὅντινα δήποτ' οὐ πεποίηνται; εἰ δ' οὐκ ἔξεστι, τί μᾶλλον, ἂν διὰ τὸν δεῖν' ἢ τὸν δεῖν' ἐπιδείξῃ μὴ πεποιημένας, ἐκείνῃ προσῆκε λαβεῖν;

19 χωρὶς δὲ τούτων ἔμοιγε δοκοῦσιν αἵρεσιν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι λόγοι διδόναι, πότερ' οἴεσθε δεῖν προφάσεις καὶ λόγους ἀκούειν τῶν ἀδικούντων ὑμᾶς ἢ ναῦς κεκτῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ τούτου ταῦτ' ἀποδέξεσθε, ἔσται δῆλον ἁπάσαις ταῖς βουλαῖς ὅτι δεῖ πρόφασιν πιθανὴν ἐξευρεῖν πρὸς ὑμᾶς, οὐχὶ τριήρεις ποιήσασθαι· ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν χρήματ' ἀναλωθή-

8 μὲν post ὡς A: ante ὡς S L vulg. 9 πεισθείητε S L[1] Y O: πεισθείητ' ἂν L corr. vulg. καὶ τοιοῦτόν τινα ἐρεῖν A 11 τριηροποιικῶν Weil secutus inscrr. (Boeckh. Seeurk. p. 59): τριηροποιῶν codd. 16 δὲ om. vulg.: add. S L A 17 καὶ ὡς οὐ Dobree: ὡς καὶ S[1]: ὡς καὶ οὐ S corr. L (καὶ in L punctis notatum pr. m.): ως οὐ vulg. 21 ἔξεστιν αἰτεῖν F L corr. 22 προσήκει A F L corr. 28 τριήρεις καινὰς A

σεται, ναῦς δ' οὐχ ἕξεθ' ὑμεῖς. ἐὰν δ', ὡς ὁ νόμος λέγει 20
καὶ δεῖ τοὺς ὀμωμοκότας, πικρῶς καὶ ἁπλῶς τὰς μὲν προφά-
σεις ἀνέλητε, φανῆτε δ' ἀφῃρημένοι τὴν δωρειὰν ὅτι τὰς
ναῦς οὐ πεποίηνται, πάντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεποιη-
μένας ὑμῖν παραδώσουσι τὰς τριήρεις, πάντα τἄλλα παρ'
ὑμῖν ἑορακότες ἀσθενέστερα τοῦ νόμου γεγενημένα. ὅτι
τοίνυν οὐδ' αἴτιος ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐστὶ τοῦ μὴ πε-
ποιῆσθαι τὰς ναῦς, τοῦτο σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω· ἀνελοῦσα
γὰρ ἡ βουλὴ τὸν νόμον, τοῦτον ἐχειροτόνησεν αὐτή.

Ἔτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν περὶ τοῦ τῆς ἑταιρήσεως 21
νόμου, ὡς ὑβρίζομεν ἡμεῖς καὶ βλασφημίας οὐχὶ προση-
κούσας κατ' αὐτοῦ ποιούμεθα. καὶ φησὶ δεῖν ἡμᾶς, εἴπερ
ἐπιστεύομεν εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀπαν-
τᾶν, ἵν' ἐκεῖ περὶ χιλιῶν ἐκινδυνεύομεν, εἰ καταψευδόμενοι
ταῦτ' ἐφαινόμεθα· νῦν δὲ φενακίζειν αἰτίας καὶ λοιδορίας [600]
κενὰς ποιουμένους, καὶ ἐνοχλεῖν οὐ δικασταῖς τούτων οὖσιν
ὑμῖν. ἐγὼ δ' οἴομαι δεῖν ὑμᾶς πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λογίζεσθαι 22
παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κεχω-
ρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου. αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις
ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγει,
ἔλεγχος δέ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ.
ἔστι τοίνυν ἀνάγκη τοὺς ἐλέγχοντας ἢ τεκμήρια δεικνύναι
δι' ὧν ἐμφανιοῦσι τὸ πιστὸν ὑμῖν, ἢ τὰ εἰκότα φράζειν, ἢ
μάρτυρας παρέχεσθαι· οὐ γὰρ οἷόν τ' ἐνίων αὐτόπτας ἐστὶ

7 *ἐστὶ* post *ἀνθρώπων* S L al.: ante *οὐδεὶς* A F: secl. Blass 9 *ἡ βουλὴ* om. Blass secutus Harpocr. (s. v. *ἀνελοῦσα*) et schol. codicis B *τὸν νόμον*,] de distinctione cf. schol. p. 679, 19 *ἐὰν δὲ στίξωμεν ἄχρι τοῦ τὸν νόμον, τοιοῦτόν ἐστι, καταφρονήσασα ἡ βουλὴ τοῦ νόμου κελεύοντος γνώμῃ τοῦ δήμου χειροτονεῖσθαι τὸν ταμίαν, αὐτὴ ἑαυτῇ τοῦτον ἐχειροτόνησε καθ' ἑαυτήν φησι* *αὐτή* Iurinus: *αὐτῇ* (*ἑαυτῇ*) F Y O P Vrb. pr.: *αὐτήν* S L al. Duplicem fuisse in Atticianis libris lectionem, *αὐτὴν* et *αὐτῇ*, testatur Harpocr. (s. v. *ἀνελοῦσα*) et utramque agnoscit schol. codicis B (Or. Att. Baiter et Sauppe ii 106) 12 *φήσει* S L[1] 21 *ὧν ἂν* S A: *ὧν* L: *οἷς ἂν* vulg. 24 *ἐνίων* codd.: *ἔργων* Weil coll. x 52, recte puto post *αὐτόπτας* add. *ὑμᾶς* vulg.: *ἡμᾶς* L corr.: om. S L[1] soli

καταστῆσαι, ἀλλ' ἐὰν ἐπιδεικνύῃ τίς τι τούτων, ἱκανὸν νομίζετ' ἔλεγχον ἔχειν ὑμεῖς εἰκότως τῆς ἀληθείας ἑκάστοτε.
23 ἡμεῖς τοίνυν οὐκ ἐκ λόγων εἰκότων οὐδὲ τεκμηρίων, ἀλλὰ παρ' οὗ μάλιστα δίκην ἔστι λαβεῖν τούτῳ, ταῦτ' ἐπιδείκνυμεν—ἄνδρα παρεσχηκότα γραμματεῖον, ἐν ᾧ τὰ τούτῳ βεβιωμέν' ἔνεστιν, ὃς αὑτὸν ὑπεύθυνον ποιήσας μαρτυρεῖ ταῦτα. ὥσθ' ὅταν μὲν λοιδορίαν ταῦτα καὶ αἰτίαν εἶναι φῇ, ὑπολαμβάνεθ' ὡς ταῦτα μέν ἐστιν ἔλεγχος, ἃ δ' οὗτος ποιεῖ, ταῦτα λοιδορία καὶ αἰτία· ὅταν δ' ὅτι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας προσῆκεν ἐπαγγέλλειν ἡμῖν, ἐκεῖνο ὑπολαμβάνετε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν * * * καὶ νῦν προσηκόντως περὶ τοῦ
24 νόμου λέγομεν. εἰ μὲν γὰρ ἄλλον τιν' ἀγῶν' ἀγωνιζομένου σου ταῦτα κατηγοροῦμεν, δικαίως ἂν ἠγανάκτεις· εἰ δ' ὁ μὲν νῦν ἐνεστηκὼς ἀγών ἐστιν παρανόμων, οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι λέγειν οὐδὲ τὰ ἔννομα τοὺς οὕτω βεβιωκότας, ἡμεῖς δ' ἐπιδείκνυμεν οὐ μόνον εἰρηκότ' αὐτὸν παράνομα, ἀλλὰ καὶ
[601] βεβιωκότα παρανόμως, πῶς οὐχὶ προσήκει λέγειν περὶ τούτου τοῦ νόμου δι' οὗ ταῦτ' ἐλέγχεται;

25 Καὶ μὴν κἀκεῖνό γε δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς νόμους ὁ τιθεὶς τούτους Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πολλούς, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, οὐχ ἑνὶ ἔδωκε τρόπῳ περὶ τῶν ἀδικημάτων ἑκάστων λαμβάνειν δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ πολλαχῶς. ᾔδει γάρ, οἶμαι, τοῦθ' ὅτι τοὺς ἐν τῇ πόλει γενέσθαι πάντας ὁμοίως ἢ δεινοὺς ἢ θρασεῖς ἢ μετρίους οὐκ ἂν εἴη. εἰ μὲν οὖν, ὡς τοῖς μετρίοις

1 ἐπιδεικνύῃ τίς S L' al. : τις ἐπιδεικνύῃ L corr. F 4 τούτῳ secl. Blass coll. schol. p. 682, 21 ταῦτ'] τοῦτ' Blass : delere vult Sauppe 5 ἄνδρα παρεσχηκότα] ἄνδρας παρεσχηκότες Bodl. apud Taylorum : ἀνδρὸς παρεσχηκότες Dobree : ἀνδρὸς παρεσχηκότος coni. Bekker 9 λοιδορία τε A 11 post ποιήσομεν verba ὕστερον, ἐπειδὰν νῦν περὶ ὧν εἰσῆκται δῶ λόγον, e Maximo (Rh. Gr. v 579) revocavit Blass, recte puto 17 παρανόμως fort. delendum (Weil) 21 νομοθέτης secl. Blass ut ex xxiv 103 illatum ἑνὶ ἔδωκε τρόπῳ S L F Y : ἑνὶ δέδωκε τρόπῳ al. : ἕν' ἔδωκε τρόπον Blass coll. §§ 25, 28, 29 24 γενέσθαι πάντας ὁμοίως S Y O : γενέσθαι πάντας ὁμοίους L vulg. : πάντας ὁμοίους γενέσθαι A ἢ θρασεῖς] καὶ θρασεῖς Dobree, cf. § 28

δίκην ἐξαρκέσει λαβεῖν, οὕτω τοὺς νόμους θήσει, μετ' ἀδείας
ἔσεσθαι πολλοὺς πονηροὺς ἡγεῖτο· εἰ δ' ὡς τοῖς θρασέσιν
καὶ δυνατοῖς λέγειν, τοὺς ἰδιώτας οὐ δυνήσεσθαι τὸν αὐτὸν
τούτοις τρόπον λαμβάνειν δίκην. δεῖν δ' ᾤετο μηδέν' ἀπο- 26
στερεῖσθαι τοῦ δίκης τυχεῖν, ὡς ἕκαστος δύναται. πῶς οὖν
ἔσται τοῦτο; ἐὰν πολλὰς ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς
ἠδικηκότας οἷον τῆς κλοπῆς. ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις·
ἄπαγε· ἐν χιλίαις δ' ὁ κίνδυνος. ἀσθενέστερος εἶ· τοῖς
ἄρχουσιν ἐφηγοῦ· τοῦτο ποιήσουσιν ἐκεῖνοι. φοβεῖ καὶ
τοῦτο· γράφου. καταμέμφει σεαυτὸν καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν 27
ἔχοις χιλίας ἐκτεῖσαι· δικάζου κλοπῆς πρὸς διαιτητὴν καὶ οὐ
κινδυνεύσεις. [οὐδέτερον βούλει τούτων· γράφου. κατο-
κνεῖς καὶ τοῦτο· ἐφηγοῦ.] τούτων οὐδέν ἐστι ταὐτό. τῆς
ἀσεβείας κατὰ ταὔτ' ἔστ' ἀπάγειν, γράφεσθαι, δικάζεσθαι
πρὸς Εὐμολπίδας, φαίνειν πρὸς τὸν βασιλέα. περὶ τῶν
ἄλλων ἁπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον σχεδόν. εἰ δή τις ὡς [602]
μὲν οὐχὶ κακοῦργός ἐστι μὴ λέγοι, ἢ ὡς οὐκ ἀσεβής, ἢ ὅ τι 28
δήποτ' εἴη δι' ὃ κρίνοιτο, διὰ ταῦτα δ' ἐκφεύγειν ἀξιοίη, εἰ
μὲν ἀπηγμένος εἴη, διότι πρὸς διαιτητὴν ἐξῆν αὐτῷ λαχεῖν
ἢ γράφεσθαι χρῆν, εἰ δὲ πρὸς διαιτητῇ φεύγοι, ὅτι χρῆν
σ' ἀπάγειν, ἵν' ἐκινδύνευες περὶ χιλιῶν, γέλως ἂν εἴη δή-
πουθεν. οὐ γὰρ τόν γε μηδὲν πεποιηκότα δεῖ περὶ τοῦ
τρόπον ὅντινα χρὴ διδόναι δίκην ἀντιλέγειν, ἀλλ' ὡς οὐ
πεποίηκ' ἐπιδεικνύναι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, Ἀνδροτίων, 29
καὶ σὺ μὴ διὰ ταῦτ' οἴου σοι προσήκειν μὴ δοῦναι δίκην εἰ
γράφεις ἡταιρηκώς, ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἔσθ' ἡμῖν
ἐπαγγελία· ἀλλ' ἢ δεῖξον οὐ πεποιηκότα ταῦτα σεαυτόν, ἢ

9 φοβηι S 10 καταμεμφηι S 12–13 οὐδέτερον . . . ἐφηγοῦ del. Taylor : οὐδέτερον . . . ταὐτό secl. Weil 15 φαίνειν Weil coll. schol. p. 685, 22 ἵνα ὁ βασιλεὺς τὴν φάσιν λαβὼν (φάσις δὲ κατηγορίας ὄνομα) κτλ. : φράζειν codd. 18 εἰ] καὶ εἰ F Y O 20 ἢ Dobree : καὶ codd., cf. § 25 prius χρῆν vulg. : ἐχρῆν S Y O : χρὴ F B : del. Sauppe διαιτητὴν A 22 τοῦ τρόπον Reiske : τὸν τρόπον S L vulg. : τοῦ τρόπου F corr. 25 διδόναι A

δίκην ὕπεχ' ὧν γέγραφας τοιοῦτος ὤν· οὐ γὰρ ἔξεστί σοι. εἰ δέ σε μὴ πάντας ὅσους διδόασιν οἱ νόμοι τρόπους τιμωρούμεθα, χάριν ἡμῖν ὧν παραλείπομεν, ἐκείνων ἔχε, μὴ διὰ ταῦτ' ἀξίου μηδένα δοῦναι τρόπον δίκην.

30 Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλωνα, καὶ θεάσασθαι ὅσην πρόνοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς πολιτείας, καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν ἢ περὶ τοῦ πράγματος οὗ τιθείη τὸν νόμον. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τοῦτο, οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τούτου τοῦ νόμου, μήτε λέγειν μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρηκόσιν. ἑώρα γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἐξὸν λέγειν οὐ λέγετε, ὥστε τοῦτ' οὐδὲν ἡγεῖτο βαρύ, καὶ πόλλ' ἂν εἶχεν, εἴ γε κολάζειν ἐβούλετο τούτους, χαλεπώτερα 31 θεῖναι. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσπούδασεν, ἀλλὰ ταῦτ' ἀπεῖπεν ὑπὲρ [603] ὑμῶν καὶ τῆς πολιτείας. ᾔδει γάρ, ᾔδει τοῖς αἰσχρῶς βεβιωκόσιν ἁπασῶν οὖσαν ἐναντιωτάτην πολιτείαν ἐν ᾗ πᾶσιν ἔξεστι λέγειν τἀκείνων ὀνείδη. ἔστι δ' αὕτη τίς; δημοκρατία. οὔκουν ἐνόμιζεν ἀσφαλές, εἴ ποτε συμβήσεται γενέσθαι συχνοὺς ἀνθρώπους κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους εἰπεῖν μὲν δεινοὺς καὶ θρασεῖς, τοιούτων δ' ὀνειδῶν καὶ 32 κακῶν μεστούς· πολλὰ γὰρ ἂν τὸν δῆμον ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντ' ἐξαμαρτεῖν, κἀκείνους ἤτοι καταλῦσαί γ' ἂν πειρᾶσθαι τὸ παράπαν τὸν δῆμον (ἐν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις, οὐδ' ἂν ὦσιν ἔτ' Ἀνδροτίωνός τινες αἴσχιον βεβιωκότες, οὐκ ἔστι λέγειν κακῶς τοὺς ἄρχοντας), ἢ προάγειν ἂν ὡς πονηροτάτους εἶναι, ἵν' ὡς ὁμοιότατοι σφίσιν ὦσι. τὴν οὖν ἀρχὴν τοῖς τοιούτοις ἀπεῖπε μὴ μετέχειν τοῦ συμβουλεύειν, ἵνα μὴ φενακισθεὶς ὁ δῆμος ἐξαμάρτοι μηδέν. ὧν ὀλιγωρήσας ὁ

1 ὧν γέγραφας Schaefer : ὧν γέγραφάς τι S L : εἰ γέγραφάς τι vulg. 2 διδόασιν οἱ νόμοι A : οἱ νόμοι διδόασι S L vulg. 4 μηδένα] μηδὲ καθ' ἕνα A F δοῦναι τρόπον δίκην S L Y O : τρόπον δοῦναι δίκην vulg. : τρόπον δίκην διδόναι A 7 τῆς πολιτείας om. L[1] 12 γε post τοῦτο add. vulg. : om. S L[1] Y O καὶ S L[1] : καίτοι L corr. vulg. 13 τούτου A 18 post συμβήσεται distinxit Blass 20 εἰπεῖν] λέγειν A 26 εἶναι τοὺς πολίτας A 27 ἀπεῖπε τοῖς τοιούτοις A

καλὸς κἀγαθὸς οὗτος οὐ μόνον ᾤετο δεῖν λέγειν καὶ γράφειν οὐκ ἐξόν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ταῦτα ποιεῖν.

Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ νόμου καθ᾽ ὅν, ὠφληκότος αὐτοῦ τοῦ 33 *πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα καὶ οὐκ ἐκτετεικότος, οὐκ ἔξεστι λέγειν οὐδὲ γράφειν τούτῳ, ταὐτὰ δίκαια λέγειν ἂν ἔχοιτ᾽ εἰκότως, ἐὰν φῇ δεῖν ἡμᾶς ἐνδεικνύναι. τότε γὰρ τοῦτο ποιήσομεν, οὐ μὰ Δί᾽ οὐχὶ νῦν, ἡνίκα δεῖ σ᾽ ἑτέρων ὧν ἀδικεῖς δοῦναι λόγον, ἀλλ᾽ ὅταν ᾖ προσῆκον ἐκ τοῦ νόμου, καὶ νῦν δὲ δείκνυμεν οὐκ ἐῶντα γράφειν σε, οὐδ᾽ ἃ τοῖς ἄλλοις ἔξεστι, τὸν νόμον. ὡς οὖν οὐκ ὦφλ᾽ ὁ πατήρ σου,* 34 *τοῦτ᾽ ἐπίδειξον, ἢ ὡς οὐκ ἀποδρὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἀλλὰ τὰ χρήματ᾽ ἐκτείσας. εἰ δὲ μὴ ταῦθ᾽ ἕξεις δεικνύναι, οὐκ ἐξὸν γέγραφας· κληρονόμον γάρ σε καθίστησ᾽ ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρός, ὄντι δ᾽ ἀτίμῳ σοι* [604] *λέγειν οὐ προσῆκεν οὐδὲ γράφειν. καὶ περὶ μὲν τῶν νόμων οὓς παρεγραψάμεθα, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ἄν τι φενακίζειν ἐγχειρῇ καὶ παράγειν οὗτος, ταῦθ᾽ ὑπολαμβάνειν ἃ διεξελήλυθ᾽ ἐγώ.*

Εἰσὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῷ λόγοι πρὸς τὸ φενακίζειν 35 *ὑμᾶς εὖ μεμηχανημένοι, περὶ ὧν βέλτιον ὑμᾶς προακοῦσαι. ἔστιν γὰρ εἷς αὐτῷ τοιοῦτος, μὴ πεντακοσίους ὑμῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι τὴν δωρειὰν μηδ᾽ ὀνείδει περιβαλεῖν· ἐκείνων ἀγών, οὐκ ἐμός. ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν ἐμέλλετ᾽ ἀφαιρήσεσθαι τούτους μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς σφόδρα σπουδάζειν ἠξίουν· εἰ δὲ τῷ τοῦτο ποιῆσαι πλείους ἢ μυρίους τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους εἶναι προτρέψετε, πόσῳ κάλλιον τοσούτους παρασκευάσαι χρηστοὺς*

3 μὲν om. A 5 ταὐτὰ A: ταῦτα S L vulg. 6 ὑμᾶς S L[1] F Y O αὐτὸν post ἡμᾶς add. vulg.: om. S L[1] τότε γὰρ τοῦτο S L (cf. schol. p. 690, 4): τότε γὰρ A F: τοῦτό τε γὰρ Blass coll. § 23: sed cf. τότε xiv 13, xix 224 9 δὲ ante δείκνυμεν vulg.: post δείκνυμεν S L: om. Blass coll. § 23 11 ἐξῆλθεν S L vulg. et schol. p. 690, 12: ᾤχετο A, cf. § 68 14 τῆς τοῦ πατρὸς ἀτιμίας A 17 ἐπιχειρῇ A 22 ἀφέλησθε A S γρ. F corr. ὀνείδη S γρ. περιβάλητε S γρ. F corr.

36 ἢ πεντακοσίοις ἀδίκως χαρίσασθαι; ὡς δ' οὐδ' ἔστιν ἁπάσης
τὸ πρᾶγμα τῆς βουλῆς, ἀλλὰ τινῶν, οἵπερ εἰσὶν αἴτιοι τῶν
κακῶν, καὶ Ἀνδροτίωνος, ἔχω λέγειν. τῷ γάρ ἐστιν ὄνειδος,
εἰ σιωπῶντος αὐτοῦ καὶ μηδὲν γράφοντος, ἴσως δ' οὐδὲ τὰ
πόλλ' εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσιόντος, μὴ λάβοι ἡ βουλὴ
τὸν στέφανον; οὐδενὶ δήπουθεν, ἀλλὰ τοῦ γράφοντος καὶ
πολιτευομένου καὶ πείθοντος ἃ βούλοιτο τὴν βουλήν· διὰ
37 γὰρ τούτους ἀνάξια τοῦ στεφανωθῆναι βεβούλευκεν. οὐ μὴν
ἀλλ' εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάσης ἔσθ' ἀγὼν τῆς βουλῆς, ὅσῳ
συμφέρει μᾶλλον ὑμῖν καταγνοῦσιν ἢ μὴ θεάσασθε. εἰ μὲν
ἀπογνώσεσθε, ἐπὶ τοῖς λέγουσι τὸ βουλευτήριον ἔσται, ἐὰν δὲ
καταγνῶτε, ἐπὶ τοῖς ἰδιώταις· ἑορακότες γὰρ οἱ πολλοὶ διὰ
τὴν τῶν λεγόντων πονηρίαν τήνδ' ἀφῃρημένην τὴν βουλὴν
[605] τὸν στέφανον, οὐχὶ προήσονται τούτοις τὰς πράξεις, ἀλλὰ
τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν αὐτοί. εἰ δὲ γενήσεται τοῦτο καὶ τῶν
ἠθάδων καὶ συνεστηκότων ῥητόρων ἀπαλλαγήσεσθε, ὄψεσθ',
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνθ' ἃ προσήκει γιγνόμενα. ὥστ' εἰ
μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, διὰ ταῦτα καταψηφιστέον.

38 Ὃ τοίνυν ἕτερον δεῖ μὴ λαθεῖν ὑμᾶς, ἀκούσατε. ἴσως
ἀναβήσεται καὶ συνερεῖ τῇ βουλῇ Φίλιππος καὶ Ἀντιγένης
καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς καί τινες ἄλλοι, οἵπερ ἐκεῖ δι' ἑαυτῶν
εἶχον μετὰ τούτου τὸ βουλευτήριον καὶ τούτων τῶν κακῶν
εἰσιν αἴτιοι. δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς γιγνώσκειν ὅτι τούτοις
ἐστὶ μὲν ἡ πρόφασις τῆς συνηγορίας τῇ βουλῇ βοηθεῖν, τῇ
δ' ἀληθείᾳ περὶ αὑτῶν ἀγωνιοῦνται καὶ τῶν εὐθυνῶν ἃς αὐ-
39 τοὺς προσήκει δοῦναι τῶν πεπραγμένων. ἔχει γὰρ οὕτως.
ἂν μὲν ἀπογνῶτε τὴν γραφὴν ταύτην, ἅπαντές εἰσιν ἀπηλ-
λαγμένοι καὶ δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῷ· τίς γὰρ ἔτ' ἂν
καταψηφίσαιτ' ἐκείνων, τὴν βουλὴν ὑμῶν ἐστεφανωκότων
ἧς οὗτοι προέστασαν; ἐὰν δὲ καταγνῶτε, πρῶτον μὲν τὰ
εὔορκ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, εἶτ' ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ἕκαστον

5 ἡ βουλὴ fort. delendum (Blass) 16 συνεστηκότων F[1] S γρ. : παρεστηκότων S L Y O 18 fort. εἵνεκ' ἄλλου Weil διὰ S Y O : διά γε vulg. 21 ἐκεῖ] ἐπεὶ Richards

τούτων λαμβάνοντες, ὃς μὲν ἂν ὑμῖν ἀδικεῖν δοκῇ, κολάσετε,
ὃς δ' ἂν μή, τότ' ἀφήσετε. μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ τῆς βουλῆς
λεγόντων καὶ τῶν πολλῶν ἀκούετε, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὑτῶν
παρακρουομένοις ὀργίζεσθε.

Ἔτι τοίνυν Ἀρχίαν οἶμαι τὸν Χολαργέα (καὶ γὰρ οὗτος 40
ἐβούλευεν πέρυσιν) ὡς ἐπιεικῆ δεήσεσθαι καὶ συνερεῖν αὐτοῖς.
ἐγὼ δ' οἴομαι δεῖν ὡδί πως ἀκούειν Ἀρχίου, ἐρωτᾶν αὐτὸν
ταῦθ' ἃ κατηγόρηται τῆς βουλῆς, πότερ' αὐτῷ δοκεῖ καλῶς
ἔχειν ἢ κακῶς· κἂν μὲν φῇ καλῶς, μηκέτι τὸν νοῦν ὡς [606]
ἐπιεικεῖ προσέχειν, ἂν δὲ κακῶς, τί δὴ ταῦτ' εἴα φάσκων
ἐπιεικὴς εἶναι, πάλιν αὐτὸν ἐρωτᾶτε. κἂν μὲν ἀντιλέγειν 41
φῇ, μηδένα δ' αὐτῷ πείθεσθαι, ἄτοπον δήπου νῦν λέγειν
ὑπὲρ τῆς τὰ βέλτιστ' οὐχὶ πειθομένης αὐτῷ βουλῆς· ἂν δὲ
σιωπᾶν, πῶς οὐκ ἀδικεῖ, εἰ, παρὸν ἐξαμαρτάνειν μέλλοντας
ἀποτρέπειν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίει, νῦν δὲ λέγειν τολμᾷ ὡς δεῖ
τοὺς τοσαῦτα κάκ' εἰργασμένους στεφανῶσαι;

Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, 42
ὅτι ταῦτα πάντ' αὐτῷ διὰ τὰς εἰσπράξεις γέγονεν, ἃς ὑπὲρ
ὑμῶν ὀλίγους εἰσπρᾶξαι φήσει πολλὰ χρήματ' ἀναιδῶς οὐ
τιθέντας. καὶ κατηγορήσει τούτων, πρᾶγμα ῥᾴδιον, οἶμαι,
[τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσφοράς,] καὶ φήσει πᾶσαν ἄδειαν
ἔσεσθαι τοῦ μὴ τιθέναι τὰς εἰσφοράς, εἰ καταψηφιεῖσθ' αὐτοῦ.
ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, 43
ὅτι οὐ περὶ τούτων δικάσειν ὀμωμόκατε, ἀλλ' εἰ κατὰ τοὺς
νόμους τὸ ψήφισμ' εἶπεν, εἶθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστι, κατηγορίαν
ποιούμενον ὡς ἀδικοῦσί τινες τὴν πόλιν, αὐτὸν ἀξιοῦν ὧν
ἀδικεῖ μειζόνων ὄντων μὴ δοῦναι δίκην· πολὺ γὰρ δήπου
μεῖζόν ἐστ' ἀδίκημα γράφειν παρὰ τοὺς νόμους ἢ τὴν
εἰσφορὰν μὴ τιθέναι. ὅτι τοίνυν οὐδ' εἰ φανερῶς ἔμελλεν 44

7 ὑμᾶς post δεῖν add. vulg.: om. S L 8 κατηγορεῖται A
11 ἀντιλέγειν vulg.: ἐναντία λέγειν S L[1]: ἀντία λέγειν L corr.
13 αὐτῷ vulg.: ἑαυτῷ S Y O, cf. § 58 21 διαπραξάμενος post
οἶμαι add. S L al.: om. A F[1] τῶν μὴ . . . εἰσφορὰς secl. Dobree
25 εἶπεν] εἴρηται A 29 θεῖναι F

ἁλόντος τούτου μηδεὶς εἰσοίσειν μηδ' ἐθελήσειν εἰσπράττειν,
οὐδ' οὕτως ἀποψηφιστέον, ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. ὑμῖν παρὰ
τὰς εἰσφορὰς τὰς ἀπὸ Ναυσινίκου, παρ' ἴσως τάλαντα
[607] τριακόσι' ἢ μικρῷ πλείω, ἔλλειμμα τέτταρα καὶ δέκ' ἐστὶ
τάλαντα, ὧν ἑπτὰ οὗτος εἰσέπραξεν, ἐγὼ δὲ τίθημ' ἅπαντα.
ἐπὶ μὲν δὴ τοὺς ἑκόντας τιθέντας οὐ δεῖσθ' Ἀνδροτίωνος, ἐπὶ
45 δὲ τοὺς ἐλλείποντας. ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνὶ σκεπτέον, εἰ
τοσούτου τιμᾶσθε τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς κειμένους νόμους
καὶ τὸ εὐορκεῖν· εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου φανερῶς οὕτως
παρὰ τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσιν τὰ χρήματα ταῦτ'
ἀντὶ τῶν νόμων καὶ τῆς εὐορκίας ᾑρῆσθαι. ἃ οὐδ' ἂν εἰ παρ'
ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν, λαβεῖν ἄξιον, μή τί γ' ἐφ' ᾧ ἑτέρους
46 εἰσπράττειν. ὥσθ' ὅταν ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τῶν ὅρκων
καὶ τὴν γραφὴν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐ περὶ πράξεως εἰσφορῶν
ἐστιν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. καὶ περὶ τούτων
μέν, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἀπάγων ἀπὸ τοῦ νόμου παρακρούεσθαι
ζητήσει, καὶ ἃ πρὸς ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας μὴ 'πιτρέπειν
προσήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι, καὶ ταῦθ' ἱκάν' εἶναι
νομίζων, ἐάσω.

47 Βούλομαι δὲ καὶ τὰ πολιτεύματα ἐξετάσαι τοῦ καλοῦ
κἀγαθοῦ τούτου, δι' ὧν οὐκ ἔσθ' ὅ τι τῶν δεινοτάτων ἐλλιπὼν
φανήσεται· καὶ γὰρ ἀναιδῆ καὶ θρασὺν καὶ κλέπτην καὶ
ὑπερήφανον καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτεύεσθαι
ἐπιτήδειον ὄντ' αὐτὸν δείξω. καὶ πρῶτον μέν, ἐφ' ᾧ μέγιστον
φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, μὴ
τῇ τούτου προσέχοντες ἀλαζονείᾳ τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα
48 οἷον γέγονεν τῇ ἀληθείᾳ σκοποῦντες. οὗτος Εὐκτήμονα
φήσας τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφορὰς καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ

2 παρὰ om. S L 3 παρ' ἴσως F : παρίσως S L al. : πάρεισι O marg. : τάλαντα ͵ατ' (= 1300) pro τάλαντα τ' (= 300) coni. Wardale, recte puto 4 ἔλλειμμα A : ἐλλείμματα S L vulg. 5 post ἑπτὰ add. τάλαντα S L Y O : om. vulg. 16 ἀπάγων A : ἀγαγὼν F : ἀπαγαγὼν S L 21 ἐλλιπὼν A : ἐλλείπων S F Y O : ἐλλείπειν L 24 δείξω S L A Y O : ἐπιδείξω F καὶ πρῶτον μέν . . . § 56 ἕλκεσθαι] eadem fere xxiv 160–168 25 ἐξετάσωμεν S L F Y O : ἐξετάσομεν A

παρ' αὐτοῦ καταθήσειν, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν [608] ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἴσπραξιν παρέδυ. δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς 49 ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσιν κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν ὃς ἦν τότ' ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζ' ἱκανούς, ἑτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφεν, τοὺς ἕνδεκα γράψας ἀκολουθεῖν μεθ' ἑαυτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους ᾖγ' ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας. καὶ 50 τὸν μὲν Εὐκτήμονα, ὃν εἰσπράξειν ἢ καταθήσειν αὐτὸς ἔφη τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν εἶχεν ἐλέγχειν περὶ τούτων, ὑμᾶς δ' εἰσέπραττεν, ὥσπερ οὐ διὰ τὴν Εὐκτήμονος ἔχθραν ἐπὶ ταῦτ' ἐλθών, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω 51 με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει· τῶν ἄλλων ἕνεκα· τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσούτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων ὠφέλησθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος [609] ἀσελγέστερος γέγονεν, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε 52 πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; ἐπὶ τῶν τριάκοντα,

1 ὑποσχόμενος post καταθήσειν add. hic vulg. et xxiv 160 omnes: om. S[1] L[1] 2 τῇ ante προφάσει om. S L Y O 3 δημηγορίαν S L xxiv 160: δημηγορίας hic omnes 4 ὑμῖν post αἵρεσις add. vulg.: om. S[1] L[1]. cf. xxiv 161 7 ὃς ἦν A, cf. xxiv 161: ὅσην S L Y F 18 ἄλλων] πολλῶν coni. Dobree 20 τοῦτον τὸν τρόπον post χρημάτων S L vulg.: ante τοσούτων A: secl. Blass 22 θέλετ' S L Y O, cf. § 55, xxiv 163: ἐθέλοιτε vulg.: θέλοιτ' Blass 25 ὅποι A F 26 τῶν ante πώποτε add. Cobet hic et xxiv 163 27 πώποτε om. Paris. 2940

πάντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς
ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἴκοι
κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς
ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτος τοίνυν τοσαύτην
ὑπερβολὴν ἐποιήσατ' ἐκείνων τῆς αὑτοῦ βδελυρίας ὥστ' ἐν
δημοκρατίᾳ πολιτευόμενος τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμω-
53 τήριον καθίστη, τοὺς ἕνδεκ' ἄγων ἐπὶ τὰς οἰκίας. καίτοι,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί οἴεσθ' ὁπότ' ἄνθρωπος πένης ἢ καὶ
πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς καί τιν' ἴσως τρόπον εἰκότως
οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, ἢ τέγος ὡς τοὺς γείτονας ὑπερβαίνοι,
ἢ ὑποδύοιθ' ὑπὸ κλίνην ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ σῶμ' ἁλοὺς εἰς τὸ
δεσμωτήριον ἕλκεσθαι, ἢ ἄλλ' ἀσχημονοίη ἃ δούλων, οὐκ
ἐλευθέρων ἐστὶν ἔργα, καὶ ταῦθ' ὑπὸ τῆς αὑτοῦ γυναικὸς
ὁρῷτο ποιῶν, ἣν ὡς ἐλεύθερος ἠγγυήσατο καὶ τῆς πόλεως
πολίτης, ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἴη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ
αὑτοῦ δίκην λαμβάνειν ἐᾷ τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα,
54 μή τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως; καίτοι εἴ τις ἔροιτ' αὐτόν, τὰς
εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματ' ἢ τὰ σώματ' ὀφείλει, τὰ
κτήματα φήσειεν ἄν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοιτο· ἀπὸ
γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν εἵνεκ' ἀφεὶς τὸ τὰ χωρία
δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἔδεις καὶ
ὕβριζες πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους,
[610] οἷς ὑβριστικώτερον ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς σαυτοῦ κέχρησαι;
55 καὶ μὴν εἰ θέλετε σκέψασθαι τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι
διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ
σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν ἐστιν, τοῖς δ'
ἐλευθέροις, κἂν τὰ μέγιστ' ἀτυχῶσιν, τοῦτό γ' ἔνεστι σῶσαι·

1 οὐδεὶς] οὐκ A 2 ἀπεστέρητο A ὃς ἑαυτὸν F 4 οὗτος S L A Y O: οὑτοσὶ vulg. 5 ἐκείνων del. Blass cum xxiv 164 A Y O βδελυρίας] πονηρίας xxiv 164 8 ὁπόταν F, cf. xxiv 165 9 δ' om. F Y O L corr., cf. xxiv 165 εἰκότως om. L Paris. 2998 pr. m. 10 ἢ] εἰ S L[1] 14 ἐνεγγυήσατο A 16 ἐᾷ λαβεῖν schol. p. 700, 2 et xxiv 165 codd. 17 καίτοι γ' A, cf. § 57 18 πότερον ἢ S L, sed cf. xxiv 166 22 ἀνθρώπους πολίτας A 24 θέλετε S L A B et xxiv 167, cf. § 51 : θέλοιτε vulg. 27 ἀτυχῶσιν S L[1] Y O : τύχωσιν ἀδικοῦντες vulg. ἔνεστι] ἔσται A

εἰς χρήματα γὰρ τὴν δίκην περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων
προσήκει λαμβάνειν. ὁ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα, ὥσπερ
ἀνδραπόδοις, ἐποιήσατο τὰς τιμωρίας. οὕτω δ' αἰσχρῶς καὶ 56
πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς ὥστε τὸν μὲν ἑαυτοῦ πατέρα
ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντ' ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ,
μήτ' ἀποδόντα ταῦτα μήτε κριθέντ' ἀποδρᾶναι, τῶν δ' ἄλλων
πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι οἴκοθεν εἰς τὸ
δεσμωτήριον ἕλκεσθαι. εἶτ' ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁτιοῦν ἐξὸν ἑαυτῷ
ποιεῖν, Σινώπην προσηνεχύραζεν καὶ Φανοστράτην, ἀνθρώ-
πους πόρνας, οὐ μέντοι ὀφειλούσας εἰσφοράς. καίτοι εἴ 57
τισιν ἄρα δοκοῦσ' ἐπιτήδειαι 'κεῖναι παθεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμά
γ' οὐκ ἐπιτήδειον γίγνεσθαι, τηλικοῦτό τινας φρονεῖν διὰ
καιρὸν ὥστε βαδίζειν ἐπ' οἰκίας καὶ σκεύη φέρειν μηδὲν
ὀφειλόντων ἀνθρώπων. πολλὰ γὰρ ἄν τις ἴδοι πολλοὺς
ἐπιτηδείους ὄντας πάσχειν καὶ πεπονθέναι. ἀλλ' οὐ ταῦτα
λέγουσιν οἱ νόμοι, οὐδὲ τὰ τῆς πολιτείας ἔθη, ἃ φυλακτέον
ὑμῖν· ἀλλ' ἔνεστ' ἔλεος, συγγνώμη, πάνθ' ἃ προσήκει τοῖς
ἐλευθέροις. ὧν οὗτος ἁπάντων εἰκότως οὐ μετέχει τῇ φύσει 58
οὐδὲ τῇ παιδείᾳ· πολλὰ γὰρ ὕβρισται καὶ προπεπηλάκισται
συνὼν οὐκ ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν [611]
δυναμένοις· ὧν προσῆκέ σοι τὴν ὀργὴν οὐκ εἰς τῶν πολιτῶν
τὸν τυχόντ' ἀφιέναι οὐδ' εἰς τὰς ὁμοτέχνους πόρνας, ἀλλ' εἰς
τὸν τοῦτον τὸν τρόπον σε θρέψαντα.

Ταῦτα τοίνυν ὡς μὲν οὐ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς 59
νόμους, οὐχ ἕξει λέγειν οὗτος· οὕτω δ' ἐστὶν ἀναιδὴς ὥστ'
ἐν τῷ δήμῳ, προάγωνας ἀεὶ κατασκευάζων αὑτῷ τῆσδε τῆς
γραφῆς, ἐτόλμα λέγειν ὡς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς ἐχθροὺς

1 τὴν om. S L^1 A Y O 3 ἐποιεῖτο S Paris. 2936, sed cf. xxiv 167 αἰσχρῶς] ἀνίσως xxiv 168 10 γ' post μέντοι add. vulg. : om. S L Y O §§ 57–64] eadem fere xxiv 169–171 καίτοι γ' A, cf. § 54 15 ὄντας om. S L^1 Y O παθεῖν A 17 ἃ A : ὅσα S L vulg. 20 ἑαυτὸν S L Y O, cf. § 41 21 προσήκει A 22 ἀφεῖναι A σοι post ὁμοτέχνους add. vulg. : om. S L^1 πόρνας del. Cobet 23 σε θρέψαντα S L : σε θρέψαντα πατέρα Y O S γρ. : θρέψαντά σε πατέρα vulg.

ἐφ' ἑαυτὸν εἵλκυκε καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶ κινδύνοις. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι δεῖξαι τοῦτον οὔτε πεπονθότ' οὐδ' ὁτιοῦν κακὸν οὔτε μέλλοντα πάσχειν οὐδὲν δι' ὧν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξε, διὰ μέντοι τὴν αὑτοῦ βδελυρίαν καὶ θεοισεχθρίαν πεπονθότα μὲν μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας οὐδέν,
60 πεισόμενον δ', ἂν τὰ δίκαια ποιῆθ' ὑμεῖς. σκέψασθε γὰρ ὡδί. τί ποθ' ὑμῖν οὗτος ὑπέσχετο καὶ τί ποιεῖν αὐτὸν ἐχειροτονήσαθ' ὑμεῖς; χρήματ' εἰσπράττειν. ἄλλο δὲ πρὸς τούτῳ τί ποιεῖν; οὐδὲ ἕν. φέρε δὴ καθ' ἕκαστον ὑπομνήσω τὴν εἴσπραξιν ὑμᾶς. οὗτος εἰσέπραξε Λεπτίνην τὸν ἐκ Κοίλης τέτταρας καὶ τριάκοντα δραχμάς, καὶ Θεόξενον τὸν Ἀλωπεκῆθεν δραχμὰς ἑβδομήκοντα καὶ μικρόν τι πρός, καὶ τὸν Εὐφήρου Καλλικράτην καὶ τὸν Τελέστου νεανίσκον· οὐκ ἔχω γὰρ τοὔνομ' εἰπεῖν· σχεδὸν δὲ πάντας οὓς εἰσέπραξεν, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, οὐκ οἶδ' εἴ τιν' ὑπὲρ
61 μνᾶν ὀφείλοντα. πότερ' οὖν οἴεσθε τούτων ἕκαστον μισεῖν
[612] καὶ πολεμεῖν αὐτῷ διὰ τὴν εἰσφορὰν ταύτην, ἢ τὸν μὲν αὐτῶν, ὅτι πάντων ἀκουόντων ὑμῶν ἐν τῷ δήμῳ δοῦλον ἔφη καὶ ἐκ δούλων εἶναι καὶ προσήκειν αὐτῷ τὸ ἕκτον μέρος εἰσφέρειν μετὰ τῶν μετοίκων, τῷ δὲ παῖδας ἐκ πόρνης εἶναι, τοῦ δὲ τὸν πατέρ' ἡταιρηκέναι, τοῦ δὲ τὴν μητέρα πεπορνεῦσθαι, τὸν δ' ἀπογράφειν ὅσ' ὑφείλετ' ἐξ ἀρχῆς, τὸν δὲ τὸ δεῖνα, τὸν δ' ὁμοῦ ῥητὰ καὶ ἄρρητα κακά, ἑξῆς ἅπαντας;
62 ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες, εἰς οὓς ἐπαρῴνησεν οὗτος, τὴν μὲν εἰσφορὰν ἕκαστος ἀναγκαῖον ἀνάλωμ' ὑπελάμβανεν εἶναι, τοιαῦτα δ' ἀτιμασθεὶς καὶ προπηλακισθεὶς χαλεπῶς ἐνήνοχεν. κἀκεῖνο οἶδα, ὅτι χρήματ' εἰσπράττειν τοῦτον ἐχειροτονήσαθ'

1 εἵλκυκε F : εἵλκυσεν S vulg. 5 θεοισεχθρίαν Dindorf : θεοῖς ἐχθρίαν S L[1] : θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρδειαν vulg., cf. xxiv 195 τῆσδε τῆς] τῆς τήμερον A 13 εὐφήρου S L[1] Y O (cf. Boeckh. Seeurk. p. 241): εὐφήμου vulg. S γρ. L corr. 14 οὓς] ὅσους A 20 τῷ δὲ Reiske : τῷ δ' ὅτι S vulg. : τόδ' ὅτι L 22 ἀπογράφειν codd. : ἀπογράψειν Reiske τὸν δὲ τὸ δεῖνα A : τὸν δὲ τόδ' εἶναι S vulg. : τὸν δὲ τόνδ' εἶναι L 23 post ἅπαντας add. ἀπεῖπεν S L[1] : om. cett. 26 τοιαῦτα] ταῦτα S L Y O F[1] 27 κἀκεῖνο δ' A

ὑμεῖς, οὐχὶ τὰς ἰδίας συμφορὰς ὀνειδίζειν καὶ προφέρειν
ἑκάστῳ. εἴτε γὰρ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐ σοὶ ῥητέαι (πολλὰ γὰρ
ἡμῶν ἕκαστος οὐχ ὡς βούλεται πράττει)· εἴτε μὴ προσ-
ηκούσας κατεσκεύαζες, πῶς οὐχ ὁτιοῦν ἂν πάθοις δικαίως;
ἔτι τοίνυν ἐκ τοῦδ' ἀκριβέστερον γνώσεσθ' ὅτι μισεῖ τοῦτον 63
ἕκαστος οὐ διὰ τὴν εἴσπραξιν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὑβρίσθη καὶ
ἐπαρῳνήθη. Σάτυρος γὰρ ὁ τῶν νεωρίων ἐπιμελητὴς οὐχ
ἑπτὰ τάλαντ' εἰσέπραξεν ὑμῖν, ἀλλὰ τέτταρα καὶ τριάκοντα
τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώπους, ἐξ ὧν παρέθηκε τὰ σκεύη
ταῖς ἐκπλευσάσαις ναυσίν· καὶ οὔτ' ἐκεῖνος διὰ ταῦτ' οὐδέν'
ἐχθρὸν αὑτῷ φησὶν εἶναι, οὔτε τῶν εἰσπραχθέντων οὐδεὶς
ἐκείνῳ πολεμεῖ. ὁ μὲν γὰρ τὸ προστεταγμένον, οἶμαι, διε-
πράττετο, σὺ δὲ τῇ σαυτοῦ προπετείᾳ καὶ θρασύτητι λαβὼν
ἐξουσίαν πόλλ' ἀνηλωκότας εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους καὶ σοῦ
βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων ψευδέσι καὶ χαλεποῖς ὀνείδεσιν [613]
ᾤου δεῖν περιβάλλειν. εἶτα ταῦθ' οὗτοι πεισθῶσ' ὑπὲρ αὑτῶν 64
σε ποιεῖν, καὶ τὰ τῆς σῆς ἀναισθησίας καὶ πονηρίας ἔργ' ἐφ'
αὑτοὺς ἀναδέξωνται; ἀλλὰ μισεῖν δικαιότερον διὰ ταῦτά σ'
ὀφείλουσιν ἢ σῴζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ πόλεως πράττοντά τι δεῖ
τὸ τῆς πόλεως ἦθος μιμεῖσθαι, καὶ σῴζειν ὑμῖν τοὺς τοιού-
τους, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσήκει, καὶ μισεῖν τοὺς οἵουσπερ
οὗτος. ὡς ἐκεῖν' εἰδόσιν μὲν ἴσως, ὅμως δ' ἐρῶ· ὁποίους
τινὰς ἂν φαίνησθ' ἀγαπῶντες καὶ σῴζοντες, τούτοις ὅμοιοι
δόξετ' εἶναι.

Ὅτι τοίνυν ὅλως οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν 65
πεποίηται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ὑμῖν δῆλον ποιήσω. εἰ

8 *μόνον* post *τάλαντα* add. A 9 *ἐξ*] *ἀφ'* A 10 *ἐκπλεούσαις* A F[1] 12 post *πολεμεῖ* add. *εἰκότως* vulg. : om. S L Y O, cf. xviii 23, 47 15 *ψευδέσι* vulg. : *ψευδέσιν* S : *ψεύδεσι* A 17 *ἀναισθησίας*] *ἀναισχυντίας* F S *γρ.* L corr., cf. § 74 *ἐφ'*] *εἰς* Dio Cass. 282 E (Blass), sed cf xxiv 14 19 *τῆς* ante *πόλεως* add. A F, sed cf. v 3 20 ante *σῴζειν* add. *δεῖ* S L[1] Y O : *δὴ* Paris. 2940 : om. vulg. 21 *οἵουσπερ* S F Y : *οἷόσπερ* cett., cf. § 77, xix 254 §§ 65–78] eadem fere xxiv 172–186 25 *ὅλως* om. xxiv 172 26 *δῆλον* add. post *ὑμῖν* A al. et xxiv 172 : ante *ὑμῖν* F L corr. : om. S L[1]

γάρ τις ἔροιτ' αὐτὸν πότερ' αὐτῷ δοκοῦσ' ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν
πόλιν οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ
καὶ οἰκεῖ' ἀναλώματα καὶ λῃτουργίας ἑτέρας ἐλλελοιπότες
εἰσφοράν, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα
καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ
ἂν εἰς τοῦτο τόλμης δήπου, καίπερ ὢν ἀναιδής, ἔλθοι, ὥστε
φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ τοὺς
66 τὰ κοίν' ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν ἕνεκ', ὦ βδελυρέ, ἐτῶν
ὄντων πλειόνων ἢ τριάκοντ' ἀφ' οὗ σὺ πολιτεύει, καὶ ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκότων τὴν
πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν
οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδίκουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες φεύ-
[614] γουσιν, οὐδενὸς πώποτ' ἐξητάσθης κατήγορος οὐδ' ἀγανακτῶν
ὤφθης ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, οὕτως ὢν θρασὺς καὶ λέγειν
δεινός, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐφάνης κηδεμὼν ὤν, οὗ [σε] πολλοὺς
67 ἔδει κακῶς ποιῆσαι; βούλεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων
αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἴπω; ὅτι τῶν μὲν [μετέχουσιν ὧν ἀδικοῦσιν
ὑμᾶς τινες, ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφαιροῦνται· δι' ἀπλη-
στίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾷον
πολλοῖς καὶ τὰ μίκρ' ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα,
οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήμαθ' ὁρᾶν ἢ τὰ
τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἴτιον οὑγὼ λέγω. τῶν μὲν] οἶδεν ἑαυ-

1 πότερ' Benseler: πότεροι codd. hic et xxiv 172 4 εἰσφοράν S L: τὰς εἰσφοράς vulg., cf. xxiv 172 6 δήπου post τόλμης S L A: ante τόλμης vulg. et xxiv 172 omnes 9 πολιτεύῃ S 12 ὑποχωρήσαντες A et xxiv 173 omnes: ἀποχωρήσαντες S L F Y O 13 πώποτε S vulg.: πώποτε τούτων A, cf. xxiv 173: τῶν πώποτε Tiberius Rh. Gr. viii 546 14 ὑπὲρ . . . πάσχει] ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἠδικεῖτο A πάσχει codd.: πάσχοι Bekker, cf. xxiv 173 15 ἐφάνης . . . ὤν] xxiv 173 ἐφάνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι σε ante πολλοὺς S vulg.: post πολλοὺς A: secl. Blass coll. xxiv 173 16 ὦ om. S Y O: add. vulg. et xxiv 174 omnes 17 τῶν μὲν S L[1] Y: τῶν O: τούτων μὲν vulg. et xxiv 174 omnes 17–22 μετέχουσιν . . . τῶν μὲν] haec verba ex xxiv 174 interpolata esse vidit Funkhänel 17–18 μετέχουσιν . . . εἰσπραττομένων om. S L[1] Y O: add. vulg. S γρ. (sed in S γρ. τινες υμας) L corr. 18 ὑφαιροῦνται vulg.: ὑφαιρεῖται S L[1] Y O: ουδεν υφαιρουνται S γρ. (me teste) 19 καρποῦνται vulg.: καρποῦται S L Y O 20 καὶ τὰ S: καὶ κατὰ A F et xxiv 174 omnes: κατὰ L[1]: καὶ Schaefer 22 ἑαυτὸν S L[1] Y O: ἕνα αὐτὸν vulg.

τὸν ὄντα, τῶν ἀδικούντων, ὑμᾶς δ' οὐδενὸς ἀξίους ἡγήσατο·
διὸ τοῦτον ἐχρήσατο τὸν τρόπον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἀνδραπόδων 68
πόλις, ἀλλὰ μὴ τῶν ἄρχειν ἑτέρων ἀξιούντων ὡμολογεῖτ'
εἶναι, οὐκ ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς ὕβρεις ἠνέσχεσθε τὰς
τούτου, ἃς κατὰ τὴν ἀγορὰν ὕβριζεν ὁμοῦ μετοίκους, Ἀθη-
ναίους· δῶν, ἀπάγων, βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπὶ τοῦ
βήματος· δούλους καὶ ἐκ δούλων καλῶν αὑτοῦ βελτίους καὶ
ἐκ βελτιόνων· ἐρωτῶν εἰ μάτην τὸ δεσμωτήριον ᾠκοδομήθη.
καταφαίην ἂν ἔγωγε, εἴ γ' ὁ πατὴρ ὁ σὸς ᾤχετ' αὐτόθεν
αὐταῖς πέδαις ἐξορχησάμενος Διονυσίων τῇ πομπῇ. ἄλλα
δ' ὅσ' ὕβρικεν οὐδ' ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν· τοσαῦτα τὸ πλῆθός
ἐστιν. ὧν ἀθρόων ἄξιον λαβόντας δίκην τήμερον παρά-
δειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις, ἵν' ὦσιν μετριώτεροι.

Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν τοιοῦτός ἐστιν ἐν οἷς πεπολί- 69
τευται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἃ καλῶς διῴκηκεν. ἀλλὰ καὶ τἄλλ'
οὕτω προσελήλυθε πάντα πρὸς ὑμᾶς ὥσθ' ἥκιστ' ἐν οἷς [615]
ἀκηκόατ' ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. τί γὰρ βούλεσθ' εἴπω; τὰ
πομπεῖ' ὡς ἐπεσκεύασεν, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν,
ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε,
εἰ μηδὲν ἄλλ' ἀδικῶν ἐτύγχανεν τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ
τεθνάναι δίκαιος ὢν φανεῖται· καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ
καὶ κλοπῇ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις ἔστ' ἔνοχος. τὰ μὲν 70
οὖν πόλλ' ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζεν παραλείψω· φήσας δ'
ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν
χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίου, συγ-
χωνεύειν ἔπεισεν. κᾆτ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς τὸν δη-

3 ὡμολογεῖτε A : ὁμολογεῖτο S : ὡμολογεῖτο L al. 4 οὐδ' ἂν ὦς Herwerden 6 δῶν Cobet : δέων codd. 11 οὐδ'] οὐκ A 14 μὲν om. S[1] Y O : add. vulg. : μόνον xxiv 176 omnes 15 καὶ om. S vulg. : add. A L et xxiv 176 omnes 16 ἐν] ἐφ' Cobet 20 καὶ ante μηδὲν add. S vulg. : om. A et xxiv 176 omnes 21 τεθνάναι] ἀπολωλέναι A φαίνεται A 22 πᾶσι τοῖς vulg. S γρ. L corr. et xxiv 177 omnes : πλείστοις S L[1] 25 ἢ S (in rasura) vulg. : καὶ L[1]

μόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δίκαιος ὤν, ὧν ἕκαστος
ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγκόντων· ἐπὶ τοῖς
στεφάνοις δ' οὓς κατέκοπτεν οὐχὶ προσήγαγεν ταὐτὸ δίκαιον
τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς
71 γέγονεν. καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ' ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ
πόλει, σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ·
νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ' ὁρίσας, μὴ σοὶ
πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς ἑαυτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ' ἄλλο
τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἔνι' οὐδ' ἐπὶ τῆς
ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν
φυλακὴν ἥνπερ περὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνει, οὐκ εὔδηλον δι' ὃ
72 τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλώτ'
ἐπιγράμματα τῆς πόλεως ἀνελὼν ὡς ἀσεβῆ καὶ δειν' ἀντ-
[616] επιγέγραφεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στε-
φάνων ταῖς χοινικίσιν κάτωθεν γεγραμμένα 'οἱ σύμμαχοι
τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας εἵνεκα καὶ δικαιοσύνης,' ἢ 'οἱ σύμ-
μαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ,' ἢ κατὰ πόλεις 'οἱ δεῖνες τὸν
δῆμον, σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου,' οἷον 'Εὐβοεῖς ἐλευθερω-
θέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον,' πάλιν 'Κόνων ἀπὸ τῆς
ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους·' τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν
73 στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ ζῆλον πολὺν
εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν
στεφάνων· ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ' ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσαθ'

1 δὴ] ἂν S L^1, sed δὴ xxiv 178 omnes, cf. xxiii 17 δίκαιος ὤν S L vulg.: δίκαιον ὄν cod. Bodl. apud Taylorum, Blass: δίκαιος A 4 αὐτὸς Blass (auctore Dobraeo) coll. xx 149: αὐτὸς S vulg.: αὐτοὺς L^1 ὁ ante ῥήτωρ add. S L^1: om. cett. et xxiv 178 omnes γέγονεν ἀντιγραφεύς S L 11 ἥνπερ περὶ F^1: ἣν περὶ S L Y: ἥνπερ ἐπὶ al. S γρ. et xxiv 179 omnes φαίνει xxiv 179 S A^1: φαίνῃ vulg. hic: φανείη S L hic εὖ δῆλον S ὃ] ἃ S L^1, sed ὃ xxiv 179 14 ἀντεπέγραψεν xxiv 180 omnes et hic Blass 17 εἵνεκα (non ἕνεκα) S Y hic et xxiv 180 S, cf. xx 1 18 τῇ om. S L^1 hic non xxiv 180 Ἀθηναίᾳ vid. Meisterhans Gr. Att. Inschr.: ἀθηναῖαι S (sed expuncto extremo αι) L^1: Ἀθηνᾷ vulg. et xxiv 180 omnes 20 post δῆμον add. ἐπεγέγραπτό που vulg. et xxiv 180 omnes: om. S L^1 Y

ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, ‘ ‘Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου’ [ἐποιή-
θησαν] ἐπιγέγραπται· καὶ οὗ τὸ σῶμ' ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν
οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱέρ' εἰσιέναι, τούτου τοὔνομ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ
τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν. ὅμοιόν γε, οὐ γάρ; τοῦτο
τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν.
[τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατ' ἄν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς. 74
τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασιν· τῆς πόλεως δὲ
τὸν ζῆλον ἠφανίκασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημ' ἦσαν ὄντες
οἱ στέφανοι· τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ
δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσ' ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ
τοσαῦτα τὸ πλῆθος κάκ' εἰργασμένοι εἰς τοῦθ' ἅμ' ἀναισθησίας
καὶ τόλμης προεληλύθασιν, [ὥστε μέμνηνται τούτων ὡς καλῶς
αὐτοῖς διῳκημένων,] ὥσθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σωθή-
σεσθαι, ὁ δὲ παρακάθηται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπραγμένοις.]
οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρήματ' ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, 75
ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν εἰσ' ἀρετῆς σημεῖον, [617]
φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας,
κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώ-
ματα δ' ἢ θυμιατήρια, ἂν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου
τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις, ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς
τις σεμνύνηται, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινος διὰ ταῦτα
τυχεῖν ὥστ' ἀπειρόκαλος πρὸς ἔδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν
ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται
μικρὰ καὶ οὐχ ὑμῶν ἄξια. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς 76
μὲν χρημάτων κτῆσιν οὐδεπώποθ' ὁ δῆμος ἐσπούδασεν, πρὸς
δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ· χρή-

1 ὁ πόρνος οὗτος om. S^1 L^1 hic non xxiv 181 ἐποιήθησαν secl. Bekker: om. xxiv 181 S L^1 3 εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι secl. Blass ἐν τοῖς ἱεροῖς post ἐστίν A 5 ἔχον ἴσην A § 74 τρία . . . πεπραγμένοις ex xxiv 182 huc illata esse vidit Sauppe 8 ὑπόμνημα S L^1 hic et xxiv 182: ὑπομνήματ' A F O L corr. ὄντες om. A F 11 ἅμα om. A et xxiv 182 omnes ἀναισθησίας] ἀναισχυντίας A, cf. xxiv 182 12 προεληλύθασιν] ἐληλύθασιν A 12-13 ὥστε . . . διῳκημένων secl. Dobree: desunt haec in xxiv 182 22 πρὸς ἔδοξεν Dindorf: προσέδοξεν codd., cf. xxiv 183 23 ἀνελὼν] ἀφελὼν A alterum τὰ om. A et xxiv 183 omnes: om. Blass qui post δόξης distinguit 24 εἶδεν S F Y O: οἶδεν L vulg.

ματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχὼν ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν, εἰσφέρων δ' ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίνδυνον ὑπὲρ δόξης ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περίεστιν, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἡ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρθενών, στοαί, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἄγουσ' ἑκάστη μνᾶν, ἅς, ὅταν
77 *σοι δοκῇ, σὺ πάλιν γράψεις καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἂν καταράσαινθ' οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφοράς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἷοισπερ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὑτῶν λελοίπασι, τοὺς*
[618] *ἐπιτηδεύοντας οἷα σοὶ βεβίωται τῆς ἀγορᾶς εἴργοντες. ὑμεῖς*
78 *δ' εἰς τοῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προῆχθ' εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής, Ἀνδροτίων, ὦ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημ' ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι δεῖν τὸν εἰς ἱερ' εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ προειρημένον ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οἷα τούτῳ βεβίωται.*

1 *σχὼν* S L[1] Y O : *ἔχων* vulg., cf. xxiv 184 *ἅπανθ'* S L : *τὰ πάνθ'* F : *πάνθ'* xxiv 184 A Y O 2–3 *εἰσφέρων . . . ἐξέστη*] *ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη* A (vide xx 10), additis in marg. verbis *εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων* 3 *πώποτε* om. S L F Y O : add. xxiv 184 omnes 8 *γράφεις* A et xxiv 184 omnes 9 *ἂν καταράσαινθ'* Blass coll. Ep. iv 10 : *ἂν καταράσαιντ' ἂν* S[1] : *ἃ καταράσαιντ' ἂν* vulg. 10 *οἷοισπερ* S L vulg. : *οἷσπερ* Paris. 2998 : *οἷοίς ποτε* Paris. 2940 : *οἱόσπερ* Reiske, cf. § 64 13 *ἄγοντες*] *ἀνάγοντες* S L[1] hic non xxiv 185 14 *ἐπιτηδεύοντας* vulg. et xxiv 185 omnes : *ἐπιτηδεύσαντας* S Y O F corr. 15 *πρόηχθε* (sic) xxiv 186 S : *προήχθητ'* hic omnes 18 *τοῦτο* S L[1] : *τοῦτο τὸ* A L corr. : *τὸ* F 21 *προειρημένον* Reiske : *προειρημένων* codd. et xxiv 186 A Y O (et hic Blass omisso *ἀριθμὸν*) : *τακτὸν* xxiv 186 S al. : *προειρημένων τακτὸν* xxiv 186 F *ἁγνεύειν μόνον* A 22 *ὅλον* post *βίον* add. vulg. : om. S L[1]

In S subscriptum

ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ

[Η] Η̄ Η̄ [Δ] Δ Δ Δ

XXIII

ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Χαρίδημον τὸν Ὠρείτην, ἡγούμενον ξενικοῦ καὶ στρατηγοῦντα
παρὰ Κερσοβλέπτῃ τῷ Θρᾴκης βασιλεῖ, πολίτην σφῶν αὐτῶν
Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο, τὰ μὲν γεγονότα χρήσιμον αὐτοῖς, τὰ δὲ
προσδοκῶντες ἔτι μᾶλλον γενήσεσθαι. περὶ τούτου ψήφισμ'
ἔγραψεν Ἀριστοκράτης ἐν τῇ βουλῇ τοιοῦτον· 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ
Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀθηναίων συμμα-
χίδος· ἐὰν δέ τις τὸν ἀγόμενον ἀφέληται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης,
ἔκσπονδος ἔστω.' τούτου κατηγορεῖ τοῦ ψηφίσματος Εὐθυκλῆς, 2
τῷ Δημοσθένους λόγῳ χρώμενος, καὶ φησὶ πρῶτον μὲν παρά-
νομον εἶναι τὸ ψήφισμα, ὅτι κρίσιν ἀναιρεῖ καὶ δικαστήρια, καὶ [619]
τὴν τιμωρίαν ἀπὸ τῆς αἰτίας γεγραμμένην ἔχει, δεύτερον δὲ μὴ
συμφέρειν τοῖς Ἀθηναίοις τοιαύτην Χαριδήμῳ δοῦναι δωρεάν·
ἀπολοῦμεν γάρ, φησί, διὰ ταύτης Χερρόνησον. τὸ δ' ὅπως ὁ
λόγος δείξει. ἐξετάζει δὲ καὶ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα, λέγων
οὐκ εἶναι δωρεῶν ἄξιον τὸν Χαρίδημον, καὶ ταῦτα τοιούτων.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἡ Εὔβοια μία νῆσος καταντικρὺ τῆς Ἀττικῆς, διήκουσα τῆς
Βοιωτίας καὶ τῆς Φωκίδος μέχρι τῶν Ἀφετῶν· Ἀφεταὶ δὲ τῆς
Θετταλίας τόπος. ἴσμεν δὲ ὅτι χωρία πολλὰ εἶχεν ἡ Εὔβοια.
ἔστι δὲ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ χωρίον Ὠρεός· τοῦ Ὠρεοῦ δὲ ὁ πολίτης
Ὠρείτης. Ὠρείτης οὖν τις Χαρίδημος ὢν ξεναγὸς ἦν τῶν
Ἀθηναίων. ξεναγὸς δέ ἐστιν, ὅτε τις στράτευμα ξένων ὑπέρ
τινος ἄλλου τρέφει. διὰ τοῦτο οὖν καὶ οὗτος ἐλέγετο ξεναγός,
ἐπειδὴ στράτευμα ξένων ἔτρεφεν ὑπὲρ συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων.
ἦν οὖν τῶν μὲν Ἀθηναίων ξεναγός, γαμβρὸς δὲ Κότυος τοῦ τῶν 2
Θρᾳκῶν βασιλέως καὶ στρατηγός. ὁ δὲ Κότυς παρέλαβέ ποτε
τὴν Χερρόνησον τὴν Ἀθηναίων οὖσαν. καὶ τελευτήσας κατέλιπεν

9 χρώμενος F Y : χρησάμενος al. vulg. : om. T C (vide ad xxii arg. § 9)   17 διὰ post διήκουσα add.

υἱὸν Κερσοβλέπτην, ὃς μετά τινων δύο, Βηρισάδου καὶ Ἀμα-
δόκου, τὴν βασιλείαν ἐμερίσατο. εἶχε δὲ στρατηγὸν ὁ μὲν
Κερσοβλέπτης ὡς συγγενῆ τὸν Χαρίδημον, ὁ δὲ Βηρισάδης τινὰ
Ἀθηνόδωρον, Ἀθηναῖον φύσει, Ἀλωπεκῆθεν· ὁ δὲ Ἀμάδοκος
δύο στρατηγοὺς εἶχε, Σίμωνα καὶ Βιάνορα. ἰδίᾳ τοίνυν ἕκαστος
τῶν βασιλέων ἤθελε χάριν τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσασθαι διὰ τὸ
[620] ἔχειν αὐτοὺς εἰς συμμαχίαν εὐμενεῖς, καὶ συμβουλεύσαντος τοῦ
Χαριδήμου δοῦναι κοινῇ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν Χερρόνησον ἐπεί-
3 σθησαν οἱ βασιλεῖς καὶ δεδώκασι. τοῦτο γνόντες οἱ Ἀθηναῖοι
τὸν Χαρίδημον ἐστεφάνωσαν ὡς εὐεργέτην αὐτῶν χρυσῷ στεφάνῳ,
καὶ θετὸν πολίτην αὐτὸν ἐποιήσαντο. γνοὺς δὲ ὁ Χαρίδημος
ὅτι φιλοῦσιν αὐτὸν ἐδήλωσεν αὐτοῖς διά τινος Ἀριστομάχου ὡς,
ἂν ποιήσωσιν ἀσφάλειαν αὐτῷ περὶ τῆς τοῦ σώματος φυλακῆς
καὶ ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύεται, δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Ἀμφίπολιν,
ἀφαιρούμενος αὐτὴν ἐκ τοῦ Φιλίππου. Ἀριστοκράτης οὖν τις
Ἀθηναῖος εὖ ὑπειλημμένος ἔγραψε τοιοῦτο ψήφισμα· ὁ φονεύων
Χαρίδημον ἀγώγιμος ἔστω, τουτ᾽ ἔστιν ἀκτέος ἐπὶ τὸ κολασθῆναι·
ἐὰν δέ τις, φησίν, ἀφέληται τὸν ἀγώγιμον ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης καὶ
ὡς εἰπεῖν ἀντιλάβηται αὐτοῦ, ἔκσπονδος ἔστω τῶν Ἀθηναίων.
4 Εὐθυκλῆς δέ τις Θριάσιος τὸν δῆμον ἐπελάβετο τοῦ ψηφίσματος
ὡς κακῶς ἔχοντος, ὡς παρανόμου καὶ ἀσυμφόρου καὶ γεγραμμένου
ἀνδρὶ ἀναξίῳ. οὗτος λαβὼν παρὰ τοῦ Δημοσθένους τὸν λόγον,
χρυσίον παρασχών, κατηγόρει τοῦ Ἀριστοκράτους. ὁρῶν οὖν
ὁ ῥήτωρ τὴν ἁπλῆν ὑπόθεσιν ἰσχύουσαν μὲν τῷ νομίμῳ, κινδυ-
νεύουσαν δὲ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι τὸ συμφέρον τῆς ἀξίας ἑκάστου
τῶν λαμβανόντων πολλάκις, καὶ μάλιστα ὅταν στρατηγοὶ
τυγχάνωσι καὶ ἐπίδοξοι τὴν πόλιν εὐεργετήσειν, οἷος ὁ Χαρί-
δημος καὶ Κερσοβλέπτου στρατηγὸς ὡς ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχων
καὶ διὰ τὸ δόξαι ἐν τοῖς κατὰ τὴν Χερρόνησον εὖ ποιεῖν Ἀθη-
5 ναίους αἱρεθεὶς στρατηγὸς αὐτῆς τῆς πόλεως, ἑτέραν ἐξεῦρει
[621] ὑπόθεσιν ἐκ τῆς οἰκείας δεινότητος, ἣν ἐπιπλέκων ταράττει τὸν

1–2 ὃς . . . ἐμερίσατο Vindobonensis apud Taylorum, T C: εἰ . . . μερίσαιτο vulg. 11 γνοὺς Vindob. apud Taylorum: τοῖς vulg. 12 Ἀριστομάχου Taylor: Ἀριστοδήμου codd. 16 εὖ om. vulg.: add. Vindob. 70 20 Θριάσιος T C D G (cf. Dindorf ed. Ox. ix 853), coni. Wolf: Θάσιος vulg. 23 κατηγορεῖ Blass coll. arg. i § 2 25 ὑφ᾽ ante ἑκάστου add. vulg.: om. Vindob. 70 27 καὶ ante ἐπίδοξοι om. vulg.: add. T C εὐεργετήσειν G. H. Schaefer, Blass coll. Rh. Gr. vi 183: εὐεργετῶσιν vulg. 28 καὶ codd.: ὁ Taylor ὡς Vindob. 70: ὁ vulg.: καὶ Taylor 29 τοῖς Vindob. 70: τῷ vulg. 31 ἐκ . . . δεινότητος om. vulg.: add. Vindob. 70 ἣν ἐπιπλέκων ταράττει Rh. Gr. vi 183: ἣν ἐπιπλέκων ταραττη T C D G: ἵνα ἐπιπλέκειν πράττῃ Vindob. 70: ἐπιπλέκων ταράττῃ vulg.

ἀκροατήν, φάσκων γεγράφθαι τὸ ψήφισμα ἐπὶ Χερρονήσῳ τῆς πόλεως σχήματι. ὡς οὖν ὄντα ἀμφοτέρων, τοῦ τε Κερσοβλέπτου καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, βουλόμενος τοῦτον ἀποτυχεῖν τῆς δωρεᾶς Δημοσθένης τὴν κατὰ τὴν Χερρόνησον ὑπόθεσιν ἐπέθηκεν, εἰς ὑποψίαν ἄγων τοὺς ἀκούοντας, καὶ φάσκων ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀριστοκράτην γεγραφέναι τὸ ψήφισμα, ἵνα μηδενὸς τῶν βασιλέων ἀναιροῦντος αὐτὸν φόβῳ τῆς πόλεως περιποιήσῃ Κερσοβλέπτῃ πάλιν Χερρόνησον. τοσαῦτα περὶ τῆς ὑποθέσεως.

Μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίσῃ μήτ' ἰδίας ἔχθρας ἐμὲ μηδεμιᾶς ἕνεχ' ἥκειν Ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα τουτουί, μήτε μικρὸν ὁρῶντά τι καὶ φαῦλον ἁμάρτημ' ἑτοίμως οὕτως ἐπὶ τούτῳ προάγειν ἐμαυτὸν εἰς ἀπέχθειαν, ἀλλ' εἴπερ ἄρ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ Χερρόνησον ἔχειν ὑμᾶς ἀσφαλῶς καὶ μὴ παρακρουσθέντας ἀποστερηθῆναι
πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοί ἐστιν ἅπασ' ἡ σπουδή. δεῖ δὴ 2
πάντας ὑμᾶς, εἰ βούλεσθ' ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν καὶ κατὰ τοὺς νόμους δικαίως κρῖναι τὴν γραφήν, μὴ μόνον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασιν προσέχειν, ἀλλὰ καὶ
τὰ συμβησόμεν' ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀκού- [622]
σασιν εὐθὺς εἰδέναι τὰ κεκακουργημένα, τὴν ἀρχὴν ἴσως ἂν
οὐκ ἐξηπάτησθε· ἐπειδὴ δὲ τοῦθ' ἕν ἐστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ 3
τοῦτον τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐνίους ὃν ἂν ἥκισθ' ὑμεῖς ὑπίδοισθέ τι καὶ φυλάξαισθε, προσήκει μὴ πάνυ θαυμά-

7 Κερσοβλέπτῃ T corr. pr. m., coni. Bekker: Κερσοβλέπτης vulg. 9–15 μηδεὶς ὑμῶν . . . ἅπασα ἡ σπουδή] locum hunc citat Dionys Hal. *de Comp. Verb.* c. xxv et de numeris postea disserit 10 ἐμὲ om. A; om. etiam Dionys., qui με post νομίσῃ ponit (nisi quod cod. Paris. om. με) ἕνεχ' S: ἕνεκα Dionys. 11 ἑτοίμως] ἰταμῶς Blass propter numeros coll. Dionysio 12 προάγειν] α in rasura S: προσάγειν Paris. 2998 et forte S ante rasuram 13 ἄρα codd.: ἆρα Dionys., Blass ὑπὲρ codd. et Hermog. Rh. Gr. iii p. 79: περὶ Dionys. et Rufus Rh. Gr. iii 450 τοῦ codd., Hermog., Dionys. vulg.: τοῦ τὴν Dionys. cod. Paris. Χερρόννησον Dionys ut videtur (Weil) et Rufus 14 ἀσφαλῶς post ὑμᾶς codd. et Hermog. Rh. Gr. iii 79: ante ὑμᾶς Dionys.: del. Blass 15 περὶ τούτου τοίνυν (νῦν cod. Paris.) ἐστί μοι ἅπασα (ἡ add. cod. Paris.) σπουδή Dionys.: περὶ τούτου νῦν [μοί ἐστιν] ἅπασ' ἡ σπουδή Blass 18 τὸν νοῦν post προσέχειν add. vulg.: om. S solus 23 ὑπίδοισθ' ἔτι vulg.

ζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ' ἡμεῖς οὕτω γεγραμμένον ἐπιδείξομεν ὥστε δοκεῖν μὲν Χαριδήμῳ φυλακήν τινα τοῦ σώματος διδόναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ βέβαιον [φυ-
4 λακὴν Χερρονήσου] τῆς πόλεως ἀποστερεῖν. εἰκότως δ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσέχοιτέ μοι τὸν νοῦν καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούσαιθ' ἃ λέγω. ἐπειδὴ γάρ, οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς οὐδὲ τῶν πολιτευομένων καὶ πιστευομένων παρ' ὑμῖν ὤν, πρᾶγμα τηλικοῦτόν φημι δείξειν πεπραγμένον, ἐάν, ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, συναγωνίσησθέ μοι καὶ προθύμως ἀκούσητε, τοῦτό τε σώσετε καὶ ποιήσετε μὴ κατοκνεῖν, ἐάν τίς τι καὶ ἡμῶν οἴηται δύνασθαι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγαθόν. οἰήσεται δέ, ἂν μὴ χαλεπὸν εἶναι νομίζῃ τὸ παρ' ὑμῖν λόγου τυχεῖν.
5 νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο φοβουμένοις, λέγειν μὲν ἴσως οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δ' ἀνθρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοινῶν οὐδέν. ἐγὼ γοῦν (ὀμνύω τοὺς θεοὺς ἅπαντας) ἀπώκνησ' ἄν, εὖ ἴστε, καὶ αὐτὸς τὴν γραφὴν ταύτην ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ πάνυ τῶν αἰσχρῶν ἐνόμιζον εἶναι νῦν μὲν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ σιωπῆσαι, πρᾶγμ' ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὁρῶν τινας ἀνθρώπους, πρότερον δέ, ὅτ' ἔπλευσα τριηραρχῶν εἰς Ἑλλήσποντον, εἰπεῖν καὶ κατηγορῆσαί τινων, οὓς ἀδικεῖν ὑμᾶς ἡγούμην.

6 Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν ὅτι τὸν Χαρίδημον εὐεργέτην εἶναί
[623] τινες τῆς πόλεως οἴονται· ἐγὼ δέ, ἄν περ ἃ βούλομαί τε καὶ οἶδα πεπραγμέν' ἐκείνῳ δυνηθῶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οἶμαι δείξειν οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην, ἀλλὰ καὶ κακονούστατον ἀνθρώπων
7 ἁπάντων καὶ πολὺ τἀναντί' ἢ προσῆκεν ὑπειλημμένον. εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μέγιστον Ἀριστοκράτης ἠδίκει, τὸ τοιοῦτον, οἷον ἐγώ φημι δείξειν τὸν Χαρίδημον ὄντα, τοσαύτην πεποιῆσθαι πρόνοιαν ἐν τῷ ψηφίσματι ὥστ' ἰδίαν

3 βέβαιον A, cf. xxiv 37: βεβαίαν S vulg. φυλακὴν Χερρονήσου secl. Rosenberg 4 τὴν πόλιν Dobree 10–11 τίς τι καὶ . . . ποιῆσαι SA: τις καὶ . . . τι ποιῆσαι vulg. 15 ἐγὼ γοῦν Bekker: εγωγ'ουν S vulg. 18 ἀγαγεῖν A corr. F 25 ἄνθρωπον S

παρὰ τοὺς νόμους, ἄν τι πάθῃ, τιμωρίαν αὐτῷ δεδωκέναι,
ταῦτ' ἂν ἤδη λέγειν πρὸς ὑμᾶς ἐπεχείρουν, ἵν' εἰδῆτε πολλοῦ
δεῖν ἄξιον ὄντα τυχεῖν τοῦ ψηφίσματος αὐτὸν τουτονί. νυνὶ
δ' ἕτερον τούτου μεῖζον διὰ τοῦ ψηφίσματος ἔστ' ἀδίκημα,
ὃ δεῖ πρότερον καὶ μαθεῖν ὑμᾶς καὶ φυλάξασθαι.

Ἀνάγκη δὲ ἐστὶ πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν καὶ δεῖξαι τί 8
ποτ' ἐστὶ τὸ Χερρόνησον ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός·
διὰ γὰρ τοῦ μαθεῖν τοῦτο καὶ τἀδίκημα σαφῶς ὄψεσθε. ἔστι
τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο, τὸ τελευτήσαντος Κότυος
Βηρισάδην καὶ Ἀμάδοκον καὶ Κερσοβλέπτην τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς
γενέσθαι Θρᾴκης βασιλέας· συμβέβηκε γὰρ ἐκ τούτου αὐ-
τοῖς μὲν ἀντιπάλους εἶναι τούτους, ὑμᾶς δ' ὑπέρχεσθαι καὶ
θεραπεύειν. τοῦτο τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλόμενοί 9
τινες παῦσαι, καὶ καταλῦσαι μὲν τοὺς ἑτέρους βασιλέας,
παραδοῦναι δ' ἑνὶ τῷ Κερσοβλέπτῃ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν, δια-
πράττονταί σφισι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα, τῷ μὲν
ἀκοῦσαι κεχωρισμένον τοῦ τι τοιοῦτον δοκεῖν διαπράξασθαι,
τῷ δ' ἔργῳ πάντων μάλιστα τοῦτο περαίνοντες, ὡς ἐγὼ δι-
δάξω. ἐπειδὴ γὰρ ἑνὸς τελευτήσαντος τῶν βασιλέων Βηρι- 10
σάδου, παραβὰς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας ἃς μεθ' ὑμῶν [624]
ἐποιήσατο, Κερσοβλέπτης ἐξέφερεν πόλεμον πρός τε τοὺς
Βηρισάδου παῖδας καὶ πρὸς Ἀμάδοκον, εὔδηλον ἦν ὅτι τοῖς
μὲν Βηρισάδου παισὶν Ἀθηνόδωρος βοηθήσοι, τῷ δ' Ἀμα-
δόκῳ Σίμων καὶ Βιάνωρ· ὁ μὲν γὰρ Βηρισάδου κηδεστής, οἱ
δ' Ἀμαδόκου γεγόνασιν. ἐσκόπουν οὖν τίν' ἂν τρόπον ἡσυ- 11
χίαν μὲν ἔχειν ἀναγκασθεῖεν οὗτοι, ἐρήμων δ' ὄντων ἐκείνων
ὁ Κερσοβλέπτῃ πράττων τὴν ἀρχὴν Χαρίδημος ἀσφαλῶς
πάντα καταστρέψαιτο. εἰ πρῶτον μέν, ἄν τις αὐτὸν ἀπο-
κτείνῃ, ψήφισμ' ὑμέτερον γένοιτο, ἀγώγιμον εἶναι· δεύτερον

2 εἰδῆτε codd. : ᾔδειτε Dobree 8 τἀδίκημα S : τὸ ἀδίκημα vulg. : τἀδικήματα O ὅ φημι post τἀδίκημα add. vulg. : om. S F Y O 17 κεχωρισμένον codd. : κεχωρισμένοι Felicianus 23 βοηθήσει F 26 μὲν om. S Y O[1] 28 ante εἰ lacunam statuerunt edd. nonnulli, sed cf. § 23, xix 4

12 δέ, εἰ χειροτονηθείη στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν Χαρίδημος. οὔτε
γὰρ ὑμετέρῳ στρατηγῷ προχείρως ἐναντία θήσεσθαι τὰ ὅπλ'
ἔμελλ' ὁ Σίμων οὐδ' ὁ Βιάνωρ, πολῖται γεγενημένοι καὶ ἄλλως
ἐσπουδακότες πρὸς ὑμᾶς· ὁ δὲ δὴ γένει πολίτης Ἀθηνόδωρος
οὐδὲ βουλεύσεσθαι· οὔτε τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος αἰτίαν
ὑποδύσεσθαι, ἣ πρόδηλος ἦν ἐπ' ἐκείνους ἥξουσα, εἴ τι πάθοι
Χαρίδημος. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τῶν μὲν ἐρήμων ὄν-
των βοηθῶν, αὐτοῖς δ' ἀδείας δοθείσης, ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν
13 ἐκείνους καὶ κατασχήσειν τὴν ἀρχήν. καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως
ᾤοντο καὶ τοῦτ' ἦν τὸ κατασκεύασμ' αὐτοῖς, τὰ πραχθέντ'
αὐτὰ κατηγορεῖ. ἅμα γὰρ τῷ πολέμῳ τ' ἐνεχείρουν αὐτοὶ
καὶ πρὸς ὑμᾶς ἧκεν Ἀριστόμαχος πρεσβευτὴς παρ' αὐτῶν ὁ
Ἀλωπεκῆθεν οὑτοσί, ὃς ἄλλα τ' ἐδημηγόρει παρ' ὑμῖν ἐπαινῶν
[625] καὶ διεξιὼν τὸν Κερσοβλέπτην καὶ τὸν Χαρίδημον, ὡς φι-
14 λανθρώπως ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μόνον ἀνθρώπων ἂν ἔφη
Χαρίδημον Ἀμφίπολιν κομίσασθαι τῇ πόλει δύνασθαι, καὶ
παρῄνει στρατηγὸν χειροτονῆσαι. ἡτοίμαστο δ' αὐτοῖς τοῦτο
τὸ προβούλευμα καὶ προδιῴκητο, ἵν' εἰ πεισθείητ' ἐκ τῶν
ὑποσχέσεων καὶ τῶν ἐλπίδων ἃς ὑπέτειν' ὁ Ἀριστόμαχος,
15 εὐθὺς ἐπικυρώσειεν ὁ δῆμος καὶ μηδὲν ἐμποδὼν εἴη. καίτοι
πῶς ἂν τεχνικώτερον ἢ κακουργότερον συμπαρεσκεύασαν ἄν-
θρωποι, ὅπως οἱ μὲν ἐκπεσοῦνται τῶν βασιλέων, εἷς δ' ὃν
αὐτοὶ βούλονται πᾶσαν ὑφ' αὐτῷ ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ἢ
τοὺς μὲν τοῖν δυοῖν βοηθήσαντας ἂν εἰς φόβον καὶ συκο-
φαντίας εὐλάβειαν καθιστάντες, [ἣν εἰκὸς προσδοκᾶν ἐκείνους
ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθεῖν ἂν διὰ τοῦ ψηφίσματος τουτουί,] τῷ δ'
ἑνὶ πράττοντι τὴν ἀρχὴν καὶ πάντα τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμ-

1 Χαρίδημος secl. Dobree 5 οὔτε Weil : οὐδὲ codd. 8 βοηθῶν secl. Rosenberg αὑτοῖς Rosenberg : αυτοῖς S : αὐτοῖς vulg. ἐκβάλλειν S F[1] Y 14 τε ante Κερσοβλέπτην add. vulg. : om. S solus 16 κομίσασθαι] χαρίσασθαι F 20 κυρώσειεν Blass coll. § 18 21 ἄνθρωποι codd., cf. xix 85, 165, xx 43 (Blass) : ἅνθρωποι Schaefer 23 ὑφ' ἑαυτῷ F : ὑφ' αὑτὸν S A 25–26 verba ἣν εἰκὸς . . . τουτουί secl. Dobree ut illata ex § 12 26 post τουτουί (τούτου A) add. εἴ τι πάθοι Χαρίδημος A al., cf. § 12 : om. S F Y O[1] 27 πράττοντι secl. Rosenberg

φέρουσι κατασκευάζοντι τοσαύτην ἐξουσίαν διδόντες τοῦ ταῦτ'
ἀδεῶς πράττειν; οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλόν ἐσθ' ὅτι 16
τούτων ἕνεκ' ἐρρήθη τὸ προβούλευμ' ὧν λέγω, ἀλλὰ καὶ ἐκ
τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ μαρτυρία τίς ἐστ' εὐμεγέθης. 'ἂν
γὰρ ἀποκτείνῃ τις Χαρίδημον' γράψας καὶ παραβὰς τὸ τί
πράττοντ' εἰπεῖν, πότερ' ἡμῖν συμφέροντ' ἢ οὔ, γέγραφ' εὐ-
θὺς 'ἀγώγιμον ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι.' οὐκοῦν τῶν μὲν 17
ἐχθρῶν ὁμοίως ἡμῖν τε κἀκείνῳ οὐδέποτ' εἰς τοὺς ἡμετέρους
ἥξει συμμάχους οὐδείς, οὔτ' ἀποκτείνας ἐκεῖνον οὔτε μή, ὥστ'
οὐ κατὰ τούτων γέγραφεν ταύτην τὴν τιμωρίαν. τῶν δ' [626]
ἡμετέρων μὲν φίλων, ἐκείνου δέ, ὅταν ἐγχειρῇ τι πράττειν
ἐναντίον ὑμῖν, ἐχθρῶν, τούτων δή τίς ἐστιν ὁ τοῦτο τὸ ψή-
φισμα φοβηθεὶς ἂν καὶ φυλαξάμενος μὴ δι' ἀνάγκην ἡμῖν
εἰς ἔχθραν ἐλθεῖν. ἔστι τοίνυν οὗτος Ἀθηνόδωρος, Σίμων,
Βιάνωρ, οἱ Θρᾴκης βασιλεῖς, ἄλλος ὅστις ἂν εἰς εὐεργεσίας
μέρος καταθέσθαι βούλοιτο τὸ πράττειν ὑπεναντί' ἐκεῖνον
ἐγχειροῦνθ' ὑμῖν ἐπισχεῖν.

Ὧν μὲν τοίνυν ἕνεκ' ἐρρήθη τὸ προβούλευμα, ἵνα κυρώ- 18
σειεν ὁ δῆμος ἐξαπατηθείς, καὶ δι' ἃ τὴν γραφὴν ἐποιησάμεθ'
ἡμεῖς ταυτηνί, βουλόμενοι κωλῦσαι, ταῦτ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι. δίκαιον δ' ἐστὶν ἴσως ἔμ' ὑπεσχημένον τρί'
ἐπιδείξειν, ἓν μὲν ὡς παρὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμ' εἴρηται,
δεύτερον δ' ὡς ἀσύμφορόν ἐστι τῇ πόλει, τρίτον δ' ὡς
ἀνάξιος τυχεῖν [τούτων] ᾧ γέγραπται, πάντων αἵρεσιν ὑμῖν
δοῦναι τοῖς ἀκουσομένοις, τί πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί
τελευταῖον βουλομένοις ἀκούειν ὑμῖν ἐστιν. ὅ τι δὴ βού- 19

10 οὐ κατὰ] οὐκ ἀπὸ A 11 τι om. S Y O 12–13 δη τις εστι . . . φοβηθεις ἀν S γρ. : ἄν τις ἐστὶν . . . φοβηθεὶς codd. : ἄν τις εἴη . . . φοβηθεὶς olim legebatur 13–14 μὴ . . . ἔχθραν] δια μηδεμίαν αναγκην εις εχθρὰν ημῖν ελθειν S γρ. 18–19 ἵνα . . . ἐξαπατηθεὶς secl. Cobet 20 βουλόμενοι κωλῦσαι secl. Cobet 24 ἐστι post ἀνάξιος add. S vulg. : om. A τούτων post τυχεῖν S vulg. : ante τυχεῖν cod. unus : secl. Rosenberg πάντων S Y : ἁπάντων τούτων vulg. 25 ἢ τί . . . ἢ τί codd. : τί . . . τί Dobree : καὶ τί . . . καὶ τί Cobet 26 ἀκούειν ὑμῖν ἐστιν S Y O : ὑμιν ἐστιν ἀκούειν vulg. : ἀκούειν secl. Weil : ἀκούειν ὑμῖν secl. Blass

λεσθε, ὁρᾶτε, ἵνα τοῦτο λέγω πρῶτον ὑμῖν. περὶ τοῦ παρανόμου βούλεσθε πρῶτον; τοῦτο τοίνυν ἐροῦμεν. ἃ δὴ δέομαι καὶ ἀξιῶ παρὰ πάντων ὑμῶν τυχεῖν, δίκαια, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω· μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ διεψεῦσθαι τοῦ Χαριδήμου καὶ νομίζειν εὐεργέτην εἶναι φιλονικῶν δυσχερέστερον τοὺς περὶ τῶν νόμων λόγους ἀκούσῃ μου, μηδ' ἀποστερήσῃ διὰ τοῦτο μήθ' ἑαυτὸν τοῦ θέσθαι τὴν ψῆφον εὔορκον μήτ' ἐμὲ τοῦ διδάξαι περὶ πάντων ὑμᾶς ὡς βούλομαι. ἀλλὰ ποιησάσθω τὴν ἀκρόασιν ὡδί· καὶ σκο-
[627] πείσθ' ὡς δίκαι' ἐρῶ· ὅταν μὲν λέγω περὶ τῶν νόμων, ἀφελὼν
20 ὅτῳ τὸ ψήφισμ' εἴρηται καὶ ποίῳ τινί, σκοπείσθω πότερον παρὰ τοὺς νόμους ἢ κατ' αὐτοὺς εἴρηται, καὶ μηδὲν ἄλλο· ὅταν δ' ἐλέγχω τὰ πεπραγμένα καὶ διεξίω τὸν τρόπον ὃν πεφενάκισθ' ὑπ' αὐτοῦ, τὰς πράξεις σκοπείσθω, πότερον
21 γεγονυίας ἢ ψευδεῖς ἐρῶ· ὅταν δ' ἐξετάζω περὶ τοῦ συμφέρειν ἢ μὴ τῇ πόλει ταῦτα ψηφίσασθαι, πάντα τἄλλ' ἀφεὶς τοὺς λογισμοὺς ὁράτω τοὺς περὶ τούτων, πότερ' ὀρθῶς ἔχοντας ποιοῦμαι ἢ οὔ. ἐὰν γὰρ τοῦτον ἔχοντες τὸν τρόπον ἀκροάσησθέ μου, αὐτοί τ' ἄρισθ' ἃ προσήκει συνήσετε, χωρὶς ἕκαστα σκοποῦντες καὶ οὐχ ἅμα πάνθ' ἀθρό' ἐξετάζοντες, κἀγὼ ῥᾷσθ' ἃ βούλομαι δυνήσομαι διδάξαι. ἔσονται δὲ βραχεῖς περὶ πάντων οἱ λόγοι·

22 Λαβὲ δὴ τοὺς νόμους αὐτοὺς καὶ λέγε, ἵν' ἐξ αὐτῶν ἐπιδεικνύω τούτων τὸ παράνομον.

2 *παρανόμου*] *νομίμου* schol. p. 708, 25   3 *τε* post *δέομαι* add. vulg.: om. S solus, cf. xviii 6   *γ'* S Y O, cf. xxiv 6: om. vulg.   5 *νομίζειν* secl. Weil, fort. recte   6 *ἀκούσῃ μου* S Y O: *ἡμῶν ἀκούσῃ* vulg.: *ἀκούσῃ* Rosenberg   11 *σκοπείσθω* S Y: *σκοπεῖν* vulg.   11–12 *σκοπείσθω . . . εἴρηται* S Y: *σκοπείσθω* et *εἴρηται* secl. Rosenberg: *περὶ τοῦ* (*πότερα* add. A) *παρὰ τοὺς νόμους ἢ κατὰ τοὺς νόμους εἴρηται σκοπείσθω* A F S *γρ*.   19 *ἀκροάσησθε* S: *ἀκροᾶσθε* cett.   *ἄρισθ' . . . συνήσετε*] *ῥᾶστα . . . συνίετε* A   20 *ἕκαστον* A F corr.

ΝΟΜΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΦΟΝΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΩΝ ΕΞ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ.

Δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς.

Ἐπίσχες. ἠκούσατε μὲν τοῦ τε νόμου καὶ τοῦ ψηφί- 23
σματος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ὡς δ' ἄν μοι δοκεῖτε τοὺς περὶ
τοῦ παρανόμου λόγους αὐτοὺς ῥᾷστα μαθεῖν, τοῦθ' ὑμῖν
φράσω· εἰ σκέψαισθ' ἐν τίνι τάξει ποτ' ἔσθ' ὑπὲρ οὗ τὸ
ψήφισμ' εἴρηται, πότερα ξένος ἢ μέτοικος ἢ πολίτης ἐστίν.
εἰ μὲν δὴ μέτοικον φήσομεν, οὐκ ἐροῦμεν ἀληθῆ, εἰ δ' αὖ [628]
ξένον, οὐχὶ δίκαια ποιήσομεν· τὴν γὰρ τοῦ δήμου δωρειάν,
ἐν ᾗ πολίτης γέγονεν, κυρίαν αὐτῷ δίκαιόν ἐστιν εἶναι. ὡς
ὑπὲρ πολίτου τοίνυν, ὡς ἔοικε, ποιητέον τοὺς λόγους. θεά- 24
σασθε δὴ πρὸς Διὸς ὡς ἁπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι τῷ
λόγῳ, ὃς εἰς μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτὸν ἐν ᾗ πλεί-
στης ἂν τυγχάνοι τιμῆς, ἃ δ' οὐδ' ἡμῖν τοῖς γένει πολίταις
ἐστίν, οὐδ' ἐκείνῳ δεῖν οἶμαι γενέσθαι παρὰ τοὺς νόμους.
τίν' οὖν ἐστι ταῦτα; ἃ νυνὶ γέγραφ' οὑτοσί. γέγραπται
γὰρ ἐν μὲν τῷ νόμῳ 'τὴν βουλὴν δικάζειν φόνου καὶ τραύ-
ματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις
ἀποκτείνῃ δούς.' καὶ προσειπὼν ὁ θεὶς τὸν νόμον 'ἐὰν 25
ἀποκτείνῃ,' κρίσιν πεποίηκεν ὅμως, οὐ πρότερον τί χρὴ
πάσχειν τὸν δεδρακότ' εἴρηκεν, καλῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοῦθ' ὑπὲρ εὐσεβείας ὅλης τῆς πόλεως προϊδών. πῶς; οὐκ
ἔνεστιν ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι τίς ποτ' ἐστὶν ὁ ἀνδροφόνος.
τὸ μὲν δὴ τὰ τοιαῦτ' ἄνευ κρίσεως πιστεύειν, ἄν τις ἐπαι-
τιάσηται, δεινὸν ἡγεῖτο, δεῖν δ' ὑπελάμβανεν, ἐπειδήπερ
ἡμεῖς τιμωρήσομεν τῷ πεπονθότι, πεισθῆναι καὶ μαθεῖν ἡμᾶς
διδασκομένους ὡς δέδρακεν· τηνικαῦτα γὰρ εὐσεβὲς ἤδη
κολάζειν εἰδόσιν εἶναι, πρότερον δ' οὔ. καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ 26

1 solum vocabulum ΝΟΜΟΣ in S rubro liquore scriptum est, verba ΕΚ . . . ΠΑΓΟΥ om. cod. unus : suspectat Dindorf tamquam ex § 51 sumpta 21 *προσειπὼν* S, cf. §§ 27, 29, 30 (Blass) : *προειπὼν* vulg. 25 *τί* A 30 *τοῦτο* A

διελογίζετο, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτ' ὀνόματα, οἷον ἐάν τις
ἀποκτείνῃ, ἐάν τις ἱεροσυλήσῃ, ἐάν τις προδῷ, καὶ τὰ
τοιαῦτα πάντα πρὸ μὲν τοῦ κρίσιν γενέσθαι αἰτιῶν ὀνόματ'
ἐστίν, ἐπειδὰν δὲ κριθείς τις ἐξελεγχθῇ, τηνικαῦτ' ἀδικήματα
[629] γίγνεται. οὐ δὴ δεῖν ᾤετο τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι τιμωρίαν
προσγράφειν, ἀλλὰ κρίσιν. καὶ διὰ ταῦτα, ἄν τις ἀποκτείνῃ
τινά, τὴν βουλὴν δικάζειν ἔγραψεν, καὶ οὐχ ἅπερ, ἂν ἁλῷ,
27 παθεῖν εἶπεν. ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τιθεὶς οὕτως, ὁ δὲ τὸ
ψήφισμα γράφων πῶς; 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ' φησὶν 'Χαρί-
δημον.' τὴν μὲν δὴ προσηγορίαν τοῦ πάθους τὴν αὐτὴν
ἐποιήσατο, 'ἄν τις ἀποκτείνῃ' γράψας, ἥνπερ ὁ τὸν νόμον
τιθείς· μετὰ ταῦτα δ' οὐκέτι ταὐτά, ἀλλ' ἀνελὼν τὸ δίκην ὑπέ-
χειν ἀγώγιμον εὐθὺς ἐποίησεν, καὶ παραβὰς τὸ διωρισμένον
ἐκ τοῦ νόμου δικαστήριον, ἄκριτον τοῖς ἐπαιτιασαμένοις
παρέδωκεν ὅ τι ἂν βούλωνται χρῆσθαι τὸν οὐδ' εἰ πεποίηκέ
28 πω φανερόν. καὶ λαβοῦσιν ἐκείνοις ἐξέσται στρεβλοῦν,
αἰκίσασθαι, χρήματα πράξασθαι. καίτοι πάντα ταῦτ' ἀπεί-
ρηκεν ἄντικρυς καὶ σαφῶς ὁ κάτωθεν νόμος μηδὲ τοὺς
ἑαλωκότας καὶ δεδογμένους ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ποιεῖν.
λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὸν τὸν νόμον τὸν μετὰ ταῦτα.

ΝΟΜΟΣ.

Τοὺς δ' ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ ⟨α'⟩ ἄξονι ἀγορεύει, λυμαίνεσθαι δὲ μή, μηδὲ ἀποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν ὅσον ἂν καταβλάψῃ. εἰσφέρειν δ' ἐ⟨ς⟩ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι, τῷ βουλομένῳ. τὴν δ' ἡλιαίαν διαγιγνώσκειν.

29 Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου, σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ θεωρήσατε ὡς καλῶς καὶ σφόδρ' εὐσεβῶς ἔθηκε
ὁ τιθεὶς τὸν νόμον. 'τοὺς ἀνδροφόνους' φησίν. πρῶτον

3 τὴν ante κρίσιν add. vulg.: om. S solus 8 παθεῖν εἶπεν A Y O S γρ.: εἶναι S: παθεῖν χρὴ εἶπεν vulg., cf. § 30 23 α' ante ἄξονι add. Cobet, cf. § 31: om. codd., Harpocratio (s.v. ἄξονι), Tiberius Rh. Gr. viii 541 25 δ' ἐς Schelling, cf. xliii 71: δὲ codd.

μὲν δὴ τοῦτον ἀνδροφόνον λέγει, τὸν ἑαλωκότ' ἤδη τῇ ψήφῳ.
οὐ γάρ ἐστ' οὐδεὶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ, πρὶν ἂν [630]
ἐξελεγχθεὶς ἁλῷ. ποῦ τοῦτο δηλοῖ; ἔν τε τῷ προτέρῳ 30
νόμῳ καὶ τούτῳ. ἐν μὲν γὰρ ἐκείνῳ γράψας 'ἐάν τις
ἀποκτείνῃ," τὴν βουλὴν δικάζειν εἶπεν, ἐν δὲ τούτῳ τὸν
ἀνδροφόνον προσειπών, ἃ χρὴ πάσχειν εἴρηκεν· οὗ μὲν γὰρ
ἦν αἰτία τὸ πρᾶγμα, τὴν κρίσιν εἴρηκεν, οὗ δ' ὁ ἁλοὺς
ἔνοχος τῷ προσρήματι τούτῳ καθέστηκεν, τὴν τιμωρίαν
ἔγραψεν. περὶ μὲν δὴ τῶν ἑαλωκότων ἂν λέγοι. λέγει
δὲ τί; 'ἐξεῖναι ἀποκτείνειν καὶ ἀπάγειν.' ἆρ' ὡς αὐτόν; 31
ἢ ὡς ἂν βούληταί τις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ πῶς;
'ὡς ἐν τῷ ⟨α'⟩ ἄξονι εἴρηται' φησίν. τοῦτο δ' ἐστὶν τί; ὃ
πάντες ἐπίστασθ' ὑμεῖς. οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ
φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαί [εἰσι], καὶ τὸν ἐκ τῆς
ἐκκλησίας πέρυσιν πάντες ἑωρᾶθ' ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα.
ὡς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. διαφέρει δὲ τί τοῦτο τοῦ 32
ὡς αὐτὸν ἄγειν; ὅτι ὁ μὲν ἀπάγων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς
τοὺς θεσμοθέτας, τοὺς νόμους κυρίους ποιεῖ τοῦ δεδρακότος,
ὁ δ' ὡς αὐτὸν ἄγων ἑαυτόν. ἔστι δ' ἐκείνως μέν, ὡς ὁ
νόμος τάττει, δοῦναι δίκην, οὕτω δέ, ὡς ὁ λαβὼν βούλεται.
πλεῖστον δὲ δήπου διαφέρει τὸν νόμον κύριον τῆς τιμωρίας
ἢ τὸν ἐχθρὸν γίγνεσθαι. 'λυμαίνεσθαι δὲ' φησὶ 'μή, μηδὲ 33
ἀποινᾶν.' ταῦτα δ' ἐστὶν τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι
γνώριμον οἶδ' ὅτι πᾶσιν μὴ μαστιγοῦν, μὴ δεῖν, μὴ τὰ
τοιαῦτα ποιεῖν λέγει, τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν μὴ χρήματα πράτ-
τεσθαι· τὰ γὰρ χρήματ' ἄποιν' ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. ὁ μὲν 34
δὴ νόμος οὕτως τὸν ἀνδροφόνον καὶ τὸν ἑαλωκότ' ἤδη διώ- [631]
ρισεν ὡς κολαστέον καὶ οὔ, τὴν τοῦ πεπονθότος εἰπὼν
πατρίδα, καὶ περὶ τοῦ μηδέν' ἄλλον τρόπον ἢ τοῦτον μηδ'

4 ἐν ante τούτῳ add. vulg. : om. S A Y O   12 α' ante ἄξονι add. Cobet, cf. § 28   14 εἰσι secl. Blass   20 τάττει] πράττει F, unde προστάττει Cobet, sed cf. xx 143, xxxvii 59   25 μὴ codd. : μηδὲ Theon Progym. Rh. Gr. i 186   26 τὰ γὰρ χρήματ' ἄποινα Reiske ex Theone l. c. : τὰ γὰρ ἄποινα χρήματα codd. : del. Dobree : ἄποινα γὰρ τὰ χρήματα Cobet

ἄλλοθι πλὴν ἐνταῦθ' ἄντικρυς εἴρηκεν. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων, πολλοῦ γε δεῖ, διώρισεν, ὅς γε πάντα τούτοις τἀναντί' εἴρηκεν· γράψας γὰρ 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρί-
35 δημον,' 'ἀγώγιμος ἔστω' φησὶν 'πανταχόθεν.' τί λέγεις; τῶν νόμων οὐδὲ τοὺς ἑαλωκότας διδόντων ἀπάγειν πλὴν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, σὺ γράφεις ἄνευ κρίσεώς τιν' ἀγώγιμον ἐκ τῆς συμμαχίδος πάσης; καὶ οὐδ' ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἄγειν κελευόντων τῶν νόμων, σὺ δίδως ἄγειν πανταχόθεν; καὶ μὴν ἔν γε τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον πάνθ' ὅσ' ἀπείρηκεν ὁ νόμος δέδωκας, χρήματα πράξασθαι, ζῶντα λυμαίνεσθαι, κακοῦν ἔχοντα,
36 αὐτὸν ἀποκτιννύναι. πῶς οὖν ἄν τις μᾶλλον ἐλεγχθείη παράνομ' εἰρηκὼς ἢ πῶς δεινότερ' ἂν γράφων ἢ τοῦτον τὸν τρόπον; ὃς δυοῖν ὑποκειμένων ὀνομάτων, κατὰ μὲν τῶν ἐν αἰτίᾳ, 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ,' κατὰ δὲ τῶν ἑαλωκότων, 'ἐάν τις ἀνδροφόνος ᾖ,' ἐν μὲν τῇ προσηγορίᾳ τὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ἔλαβες ὄνομα, τὴν δὲ τιμωρίαν, ἣν οὐδὲ κατὰ τῶν ἐξεληλεγμένων διδόασιν οἱ νόμοι, ταύτην κατὰ τῶν ἀκρίτων ἔγραψας, καὶ τὸ μέσον τούτων ἐξεῖλες. μέσον γάρ ἐστιν αἰτίας καὶ ἐλέγχου κρίσις, ἣν οὐδαμοῦ γέγραφ' οὗτος ἐν τῷ ψηφίσματι.

37 Λέγε τοὺς ἐφεξῆς νόμους.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχό-
[632] μενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἄθλων καὶ ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας.

Τουτονὶ δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν νόμον τί ποτ' ἐβούλεθ' ὁ θείς· ὄψεσθε γὰρ ὡς ἅπαντ' εὐλαβῶς

2 καὶ ante δεῖ add. A : om. S vulg. Anecd. Bekk. p. 138, 15, cf. Plat. Gorg. 517 A 4 πανταχόθεν secl. Weil 8 πανταχόθεν post ἄγειν A : ante ἄγειν al. : om. S F Y O 10 post ἔχοντα distinxit Blass : post κακοῦν edd. plerique 13 δυεῖν F Y O ὑποκειμένων ὀνομάτων S A Y O : ὑποκειμένοιν ὀνομάτοιν al. ἐν αἰτίᾳ ὄντων A 23 δὲ om. S Y O 25 ἐν secl. Herwerden 28 βούλεται A

διώρισε καὶ νομίμως. ‘ἐάν τις ἀποκτείνῃ τὸν ἀνδροφόνον’ 38
φησὶν ‘ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ
ἄθλων καὶ ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον
κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς
ἐφέτας.’ τί δὴ ταῦτ' ἐστίν; ἐκεῖνος ᾤετο τὸν πεφευγότ'
ἐπ' αἰτίᾳ φόνου καὶ ἑαλωκότα, ἐάνπερ ἅπαξ ἐκφύγῃ καὶ
σωθῇ, εἴργειν μὲν τῆς τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι,
κτείνειν δ' οὐχ ὅσιον πανταχοῦ. τί σκοπῶν; ὅτι καὶ τοὺς
δεῦρο πεφευγότας, ἂν ἡμεῖς τοὺς ἑτέρωσ' ἀποκτιννύωμεν,
ἀποκτενοῦσ' ἕτεροι. εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, ἡ μόνη λοιπὴ τοῖς 39
ἀτυχοῦσιν ἅπασι σωτηρία διαφθαρήσεται. ἔστι δ' αὕτη τίς;
ἐκ τῆς τῶν πεπονθότων μεταστάντα εἰς τὴν τῶν μηδὲν
ἠδικημένων ἀδεῶς μετοικεῖν. ἵνα δὴ μὴ τοῦτ' ᾖ μηδ' ἀπέ-
ραντοι τῶν ἀτυχημάτων αἱ τιμωρίαι γίγνωνται, ἔγραψεν
‘ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ ἀπεχόμενον’ φησὶν ‘ἀγορᾶς
ἐφορίας.’ τί τοῦτο λέγων; τῶν ὁρίων τῆς χώρας· ἐνταῦθα
γάρ, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τἀρχαῖα συνῇσαν οἱ πρόσχωροι παρά
θ' ἡμῶν καὶ τῶν ἀστυγειτόνων, ὅθεν ὠνόμακεν ‘ἀγορὰν
ἐφορίαν.’ καὶ πάλιν ‘ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν.’ τί δήποτε 40
καὶ τούτων ἀπέκλεισε τὸν ἀνδροφόνον; ὅσων τῷ παθόντι
ζῶντι μετῆν, τούτων εἴργει τὸν δεδρακότα, πρῶτον μὲν τῆς
πατρίδος καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν, [633]
τὴν ἐφορίαν ἀγορὰν ὅρον προσγράψας ἧς εἴργεσθαί φησιν,
εἶτα τῶν ἱερῶν τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν· καὶ γὰρ τούτων, εἴπερ
ἦν Ἕλλην ὁ παθών, μετῆν αὐτῷ. ‘καὶ ἄθλων.’ διὰ τί;
ὅτι κοινοὶ πᾶσίν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδ' ἀγῶνες, κατὰ
δὲ τὴν πάντων μετουσίαν μετῆν καὶ τούτων τῷ πεπονθότι·
καὶ τούτων οὖν ἀπεχέσθω. τούτων μὲν δὴ τὸν εἰργασμένον 41
εἴργει. ἂν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν ἄλλοθι, τὴν

4 ἐν secl. Herwerden, cf. § 41 8 πανταχοῦ A: ἁπανταχοῦ S vulg. 10 μόνη καὶ λοιπὴ A 12 μεταστάντας Paris. 2998 23 ἧς . . . φησιν malit delere Blass, cf. § 62 27 τούτων secl. Blass παθόντι F 29 ἄλλοθι S solus: ἄλλοθί που Y O: ἢ ἄλλοθί που A F

αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν ἥνπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον
κτείνῃ. τὸν γὰρ φυγάδα τὸ τῆς πόλεως οὐ προσεῖπ' ὄνομα,
ἧς οὐκ ἔστι μετουσία αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πράγματος, ᾧ
κατέστησεν αὐτὸν ἐκεῖνος ἔνοχον· καὶ διὰ ταῦτ' 'ἄν τις
ἀποκτείνῃ' φησὶ 'τὸν ἀνδροφόνον.' εἶτ' εἰπὼν ὧν εἰργό-
μενον, ἐπὶ τῷ τὴν τιμωρίαν νομίμως ἐπιθεῖναι τὸ τῆς πόλεως
ὄνομ' ὠνόμασεν, 'τοῖς αὐτοῖς ἐνεχέσθω καθάπερ ἂν τὸν
Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ' γράψας, ἀνομοίως, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
42 ναῖοι, τῷ τουτὶ τὸ ψήφισμ' εἰρηκότι. καίτοι πῶς οὐχὶ δεινὸν
εἰ, οἷς ὁ νόμος δέδωκεν, ἐὰν ὧν εἶπον εἴργωνται, μετ' ἀσφα-
λείας ζῆν φεύγουσιν, τούτους ἐκδότους τις εἶναι γράφει, καὶ
ἀφαιρεῖται τὸ τῆς συγγνώμης ὠφέλιμον, ὃ τοῖς ἀτυχοῦσιν
ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ τῶν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων ὄντων, ὅτῳ
ποτὲ τῶν πάντων ἀπόκειται ἄδηλον ὄν, μὴ προδήλου τῆς
ἐπιούσης τύχης οὔσης ἑκάστῳ; καὶ νυνὶ τὸν ἀποκτείναντα
Χαρίδημον, ὄντως ἂν ἄρα τοῦτο γένηται, ἂν ἀνταποκτεί-
νωσί τινες λαβόντες ἔκδοτον, πεφευγότα καὶ τῶν νομίμων
[634] εἰργόμενον, ἔνοχοι μὲν αὐτοὶ ταῖς φονικαῖς δίκαις ἔσονται,
43 ἔνοχος δὲ σύ· καὶ γὰρ 'ἄν τις αἴτιος ᾖ' γέγραπται, ἔσει
δ' αἴτιος τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐξουσίαν δεδωκώς. οὐκοῦν
εἰ μὲν ἐάσομεν ὑμᾶς τούτων συμβάντων, οὐ καθαροῖς οὖσιν
ὁμοῦ διατρίψομεν· εἰ δ' ἐπέξιμεν, οἷς ἐγνώκαμεν αὐτοὶ
τἀναντία πράττειν ἀναγκασθησόμεθα. ἆρά γε μικρὸν ἢ τὸ
τυχόν ἐστιν ὑπὲρ οὗ δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμ' ὑμᾶς;

44 Λέγε δὴ τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

2 οὐ τὸ τῆς πόλεως προσειπεῖν A 3 αὐτῷ μετουσία coni. Weil 5 εἶτ' εἰπὼν] ἐπειπὼν S Y O 8 post γράψας distinxit Weil ἀνόμοιος ὢν A F, cf. xxiv 103 10 εἶπεν F O 11 φεύγουσιν Cobet: φυγοῦσι codd. 14 ὄν om. S solus 14–15 μὴ . . . ἑκάστῳ secl. Cobet, fort. recte 19 ἔσῃ S vulg. 20 ἐξουσίαν] αἰτίαν F 22 συνδιατρίψομεν A F ἐπέξιμεν S A Y O : ἐπεξίωμεν B : ἐπεξίομεν F : ἐπεξίοιμεν Paris. 2998, cf. xviii 32

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τίς τινα τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέρα ὅρου ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ, τὰ ἴσα ὀφείλειν ὅσα περ ἂν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δράσῃ.

Ἄλλος οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νόμος ἀνθρωπίνως
καὶ καλῶς κείμενος, ὃν παραβὰς οὗτος ὁμοίως φανήσεται.
ἐάν τίς τινα τῶν ἀνδροφόνων' φησὶ 'τῶν ἐξεληλυθότων, 45
ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα.' τῶν ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ λέγει
μεθεστηκότων. τῷ τοῦτο δῆλον; τῷ τ' 'ἐξεληλυθότων'
εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ φευγόντων, καὶ τῷ διορίζειν 'ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα·' τῶν γὰρ ἐκ προνοίας δεδήμευται τὰ ὄντα.
περὶ μὲν δὴ τῶν ἀκουσίων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί; 'ἐὰν 46
πέρα ὅρου' φησὶν 'ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ.' τοῦτο δ' ἐστὶν
τί, τὸ 'πέρα ὅρου'; ἔστι πᾶσιν ὅρος τοῖς ἀνδροφόνοις τῆς
τοῦ παθόντος εἴργεσθαι πατρίδος. ἐκ μὲν δὴ ταύτης δίδωσιν [635]
ἐλαύνειν καὶ ἄγειν, πέρα δ' οὐκ ἐᾷ τούτων οὐδέτερον ποιεῖν.
ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, τὴν αὐτὴν ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ
δίκην ἥνπερ ἂν εἰ μένοντ' ἠδίκει [οἴκοι], γράψας ταὔτ' ὀφείλειν ἅπερ ἂν οἴκοι δράσῃ. εἰ δή τις ἔροιτ' Ἀριστοκράτην 47
τουτονί (καὶ μὴ νομίσητ' εὔηθες τὸ ἐρώτημα) πρῶτον μὲν
εἰ οἶδεν εἴ τις ἀποκτενεῖ Χαρίδημον, ἢ καὶ ἄλλως πως
τελευτήσει, οὐκ ἄν, οἶμαι, φαίη. θήσομεν τοίνυν ἀποκτενεῖν.
πάλιν οἶσθα, ἑκὼν ἢ ἄκων, καὶ ξένος ἢ πολίτης ὁ τοῦτο
ποιήσων ἔσται; οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν ὡς οἶσθα. οὐκοῦν ταῦτά 48
γε δήπου προσῆκε γράψαι 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ' γράφοντα,
ἄκων ἢ ἑκών, ἀδίκως ἢ δικαίως, ξένος ἢ πολίτης, ἵν' ὅτῳ
ποτὲ τοὔργον ἐπράχθη, τούτῳ τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπῆρχε
δίκαια, μὴ μὰ Δί' αὐτὸ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομ' εἰπόντα 'ἀγώ-

2 *τινα* om. S Y O 3 *ἢ φέρῃ* secl. Herwerden, cf. § 46 *ὀφείλει* S (cum signo adnotationis cui nihil respondet in margine) Y O 10 *φευγόντων* S A: *πεφευγότων* vulg. Minucian. Rh. Gr. ix 611, cf. § 77 13 *ἢ φέρῃ* secl. Herwerden 18 *οἴκοι* secl. Blass, cf. xxiv 149 *ταῦτα* S A Y O 22 *ἀποκτείνειν* S solus 25 *γράφοντα* om. F

γιμος ἔστω' προσγράψαι. τίνα γὰρ σὺ λέλοιπας ὅρον τῷ γράμματι τούτῳ, τοῦ νόμου σαφῶς οὑτωσὶ λέγοντος μὴ
49 πέρα ὅρων ἐλαύνειν, ὃς πανταχόθεν δίδως ἄγειν; ὁ νόμος δ' οὐκ ἐλαύνειν τῶν ὅρων πέρα, ἀλλ' οὐδ' ἄγειν ἐᾷ. ἐκ δὲ τοῦ σοῦ ψηφίσματος ὁ βουλόμενος ἄξει τὸν ἄκοντ' ἀπεκτονότα, ἔκδοτον λαβών, εἰς τὴν τοῦ παθόντος βίᾳ πατρίδα. ἆρ' οὐ πάντα συγχεῖς τἀνθρώπινα, καὶ ἀφαιρεῖ τὴν πρόφασιν μεθ' ἧς ἢ καλόν ἐστιν ἕκαστον τῶν ἔργων ἢ αἰσχρόν;
50 ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπὶ πάντων, οὐκ ἐπὶ τῶν φονικῶν μόνον, οὕτω τοῦτ' ἔχει. 'ἄν τις τύπτῃ τινά' φησὶν 'ἄρχων χειρῶν ἀδίκων,' ὡς, εἴ γ' ἠμύνατο, οὐκ ἀδικεῖ. 'ἄν τις κακῶς ἀγορεύῃ,' 'τὰ ψευδῆ' προσέθηκεν, ὡς, εἴ γε τἀληθῆ, προσῆκον. 'ἄν τις ἀποκτείνῃ,' 'ἐκ προνοίας,' ὡς, εἴ γ'
[636] ἄκων, οὐ ταὐτόν. 'ἄν τις καταβλάψῃ τινά,' 'ἑκὼν ἀδίκως.' πανταχοῦ τὴν πρόφασιν βεβαιοῦσαν τὸ πρᾶγμ' εὑρήσομεν. ἀλλ' οὐ σοί, ἀλλ' ἁπλῶς, 'ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγέσθω,' κἂν ἄκων, κἂν δικαίως, κἂν ἀμυνόμενος, κἂν ἐφ' οἷς διδόασιν οἱ νόμοι, κἂν ὁπωσοῦν.

51 Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι μηδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνύντων, ἐάν τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν.

Ὁ μὲν νόμος ἐστὶν οὗτος Δράκοντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν νόμων παρεγραψάμην· δεῖ δ' ἃ λέγει σκέψασθαι. 'κατὰ τῶν ἐνδεικνύντων' φησὶ 'τοὺς κατιόντας ἀνδροφόνους ὅποι μὴ ἔξεστι δίκας φόνου μὴ εἶναι.' ἐνταυθὶ δύο δηλοῖ δίκαια, ἃ παρ' ἀμφότερ' οὗτος εἴρηκεν τὸ ψήφισμα, ὅτι τ' ἐνδεικνύναι δίδωσι τὸν ἀνδρο-

2 γράμματι] πράγματι Paris. Cois. 339 F γρ. 4 οὐκ S : οὐ μόνον οὐκ vulg. : οὐχ ὅτι Cobet 7 τὰ ἀνθρώπεια A 9 μόνων al. 13 ἀποκτείνῃ codd. : τρώσῃ coni. Weil 16 σοί] σύ A : παρά σοι F γρ. (παρὰ suprascr. m. ant. in S) 27 ἐνταυθὶ S A F[1] B : ἐνταυθοῖ al., cf. § 66

*φόνον καὶ οὐκ αὐτὸν ἀγώγιμον οἴχεσθαι λαβόντα, καὶ ὅτι,
ἐὰν κατίῃ τις ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ αὐτὸ τοῦτο δίδωσιν, οὐχ
ὅπου βούλεταί τις. οὐκ ἔξεστι δὲ ποῖ; ἐξ ἧς ἂν φεύγῃ τις* 52
*πόλεως. ποῦ καὶ σφόδρα τοῦτο δηλοῖ; 'ἐάν τις κατίῃ'
φησί. τοῦτο δ' οὐκ ἔστ' ἐπενεγκεῖν ἄλλῃ πόλει πλὴν ἣν ἂν
φεύγῃ τις· ὅθεν γὰρ μηδ' ἐξέπεσέν τις τὴν ἀρχήν, οὐκ ἔνι
δήπου κατελθεῖν εἰς ταύτην. ὁ μὲν τοίνυν νόμος ἔνδειξιν
δέδωκεν, καὶ ταύτην, 'ἂν κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν' ὁ δὲ
'ἀγώγιμος ἔστω' γέγραφεν κἀντεῦθεν, ὅποι φεύγειν οὐδεὶς
κωλύει νόμος.*

Λέγ' ἄλλον νόμον. 53

ΝΟΜΟΣ. [637]

Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπ' ἀδελφῇ ἢ ἐπὶ θυγατρί, ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα.

Πολλῶν, *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νόμων ὄντων, παρ' οὓς
εἴρηται τὸ ψήφισμα, παρ' οὐδένα μᾶλλον ἢ παρὰ τοῦτον τὸν
ἀνεγνωσμένον νῦν εἴρηται. διδόντος γὰρ τοῦ νόμου σαφῶς
οὑτωσὶ καὶ λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτεῖναι, οὗτος ἅπαντα
παρεῖδε ταῦτα, καὶ γέγραφεν, οὐδὲν ὑπειπὼν πῶς, ἄν τις
ἀποκτείνῃ, τὴν τιμωρίαν. καίτοι σκέψασθ' ὡς ὁσίως καὶ* 54
*καλῶς ἕκαστα διεῖλεν ὁ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς διελών. ἄν τις ἐν
ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινά, τοῦτον ὥρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί;
οὐ τὸ συμβὰν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν.
ἔστι δ' αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ οὐκ ἀποκτεῖναι. εἰ δ'
ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν τὸν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐνεγκεῖν πόνον,
ἑαυτῷ τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο, διὸ τιμωρίαν οὐκ ἔδωκεν
ὑπὲρ αὐτοῦ. πάλιν 'ἂν ἐν πολέμῳ' φησὶν 'ἀγνοήσας,' καὶ* 55

3 *ὅπου* Weil : *ὅποι* S vulg. : *ὅπῃ* Paris. Cois. 339 5 *ἀπενεγκεῖν* A post *πόλει* add. *τοὔνομα* S m. rec. F *γρ.* 14 *ἢ ἐπὶ μητρὶ* om. S solus 21 *πῶς* A (Blass, mutata interpunctione et coll. § 85): *ὅπως* S vulg. 28 ante *ἑαυτῷ* add. *αὐτὸν* al. : om. S F A Y O

τοῦτον εἶναι καθαρόν. καλῶς· εἰ γὰρ ἐγώ τινα τῶν ἐναντίων
οἰηθεὶς εἶναι διέφθειρα, οὐ δίκην ὑπέχειν, ἀλλὰ συγγνώμης
τυχεῖν δίκαιός εἰμι. ‘ἢ ἐπὶ δάμαρτι’ φησὶν ‘ἢ ἐπὶ μητρὶ
ἢ ἐπ’ ἀδελφῇ ἢ θυγατρί, ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἣν ἂν ἐπ’ ἐλευθέροις
παισὶν ἔχῃ,’ καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τῳ κτείναντ’ ἀθῷον ποιεῖ,
πάντων γ’ ὀρθότατ’, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἀφιείς. τί
56 δήποτε; ὅτι ὑπὲρ ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα, ἵνα μὴ
[638] πάσχωσιν ὑβριστικὸν μηδ’ ἀσελγὲς μηδέν, ὑπὲρ τούτων καὶ
τοὺς φιλίους, ἐὰν παρὰ τὸν νόμον εἰς αὐτοὺς ὑβρίζωσι καὶ
διαφθείρωσιν, ἔδωκεν ἀποκτεῖναι. ἐπειδὴ γὰρ οὐ γένος ἐστὶν
φιλίων καὶ πολεμίων, ἀλλὰ τὰ πραττόμεν’ ἐξεργάζεται τούτων
ἑκάτερον, τοὺς ἐχθρὰ ποιοῦντας ἐν ἐχθροῦ μέρει κολάζειν
ἀπέδωκεν ὁ νόμος. οὐκοῦν δεινόν, εἰ τοσούτων ὄντων ἐφ’
οἷς τοὺς ἄλλους ἔξεστιν ἀποκτιννύναι, μόνον ἀνθρώπων
57 ἐκεῖνον μηδ’ ἐπὶ τούτοις ἐξέσται ἀποκτεῖναι. φέρε, ἂν δέ τι
συμβῇ τοιοῦτον οἷον ἴσως ἤδη τῳ καὶ ἄλλῳ, ἀπαλλαγῇ μὲν
ἐκ Θρᾴκης, ἐλθὼν δ’ εἰς πόλιν οἰκῇ που, τῆς μὲν ἐξουσίας
μηκέτι κύριος ὢν δι’ ἧς πολλὰ ποιεῖ τῶν ἀπειρημένων ὑπὸ
τῶν νόμων, τοῖς δ’ ἔθεσιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ταῦτ’ ἐπιχειρῶν
πράττειν, ἄλλο τι ἢ σιγῶντα δεήσει Χαρίδημον ἐὰν αὐτὸν
ὑβρίζειν; οὐ γὰρ ἀποκτεῖναί γ’ ἀσφαλὲς οὐδὲ τιμωρίαν
58 λαβεῖν ἣν δίδωσ’ ὁ νόμος, διὰ τὸ ψήφισμα τουτί. καὶ μὴν
εἴ τις ἐκεῖν’ ὑπολαμβάνει, ποῦ δὲ γένοιτ’ ἂν ταῦτα; τί
κωλύει κἀμὲ λέγειν, τίς δ’ ἂν ἀποκτείναι Χαρίδημον; ἀλλὰ
μὴ τοῦτο σκοπῶμεν· ἀλλ’ ἐπειδήπερ ἐστὶ τὸ φεῦγον ψήφισμα
οὐκ ἐπ’ ἤδη γεγενημένῳ τινὶ πράγματι, ἀλλ’ ἐπὶ τοιούτῳ ὃ
μηδ’ εἰ γενήσεται μηδεὶς οἶδεν, τὸ μὲν τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι
κοινὸν ἀμφοῖν ὑπαρχέτω, πρὸς δὲ τοῦθ’ ὑποθέντες ἀνθρω-
πίνως τὰς ἐλπίδας οὕτω σκοπῶμεν, ὡς τάχ’ ἄν, εἰ τύχοι,
59 καὶ τούτων κἀκείνων συμβάντων. λύσασι μὲν τοίνυν τὸ

4 ante θυγατρὶ add. ἐπὶ vulg.: om. S F Y 5 τῳ Y O: τινὶ F: τινὰ A: τινα S (corr. pr. m.) 9 φιλίους Bekker: φίλους codd., cf. xx 77 11 φίλων A Y O 19 ταῦτ’ marg. Lambini 24 ἀποκτείνειεν Westermann

ψήφισμα, ἂν ἄρα συμβῇ τι παθεῖν ἐκείνῳ, εἰσὶν αἱ κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ τιμωρίαι· ἐῶσι δέ, ἂν ἄρ' ἐκεῖνος ζῶν ἀδικῇ τινα, ἀνῄρηται τοῖς ὑβριζομένοις ἡ μετὰ τῶν νόμων [639] *δίκη. ὥστε πανταχῇ καὶ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα καὶ λῦσαι συμφέρει.*

Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον. 60

ΝΟΜΟΣ.

Καὶ ἐὰν φέροντα ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι.

Ἄλλα ταῦτ' ἐφ' οἷς ἔξεστι κτεῖναι. 'ἐὰν ἄγοντα ἢ φέροντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι' κελεύει. θεάσασθε πρὸς Διὸς ὡς εὖ· τῷ μὲν ὑπειπών, ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτείνειν, προσγράψαι τὸ 'εὐθὺς' ἀφεῖλε τὸν τοῦ βουλεύσασθαί τι κακὸν χρόνον· τῷ δὲ 'ἀμυνόμενος' γράψαι δηλοῖ τῷ πάσχοντι διδοὺς τὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἄλλῳ τινί. ὁ μὲν δὴ νόμος εὐθὺς ἀμυνομένῳ δέδωκεν ἀποκτιννύναι, ὁ δ' οὐδὲν εἴρηκεν, ἀλλ' ἁπλῶς 'ἐάν τις ἀποκτείνῃ,' κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν. ἀλλὰ νὴ Δία 61 *συκοφαντοῦμεν τὸ πρᾶγμα· τίνα γὰρ οἴσει ἢ ἄξει βίᾳ ἀδίκως Χαρίδημος; πάντας ἀνθρώπους. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι πάντες οἱ στράτευμ' ἔχοντες, ὧν ἂν οἴωνται κρείττους ἔσεσθαι, ἄγουσι καὶ φέρουσι χρήματ' αἰτοῦντες. εἶτ' οὐ δεινόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, καὶ φανερῶς παράνομον, οὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων, τὸν ἄγοντ' ἢ φέροντα βίᾳ τἄμ' ἐν πολεμίου μοίρᾳ μὴ ἐξεῖναί μοι ἀμύνεσθαι, εἴ γε μηδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέσται Χαρίδημον ἀποκτεῖναι, ἀλλά, ἐὰν ἀδικῶν ἄγῃ*

12 *κελεύει* secl. Dobree, cf. xxi 9 14 *ἀφείλετο* A 16 post *νόμος* add. *διὰ ταῦτα* vulg.: om. S solus 18 post *ἀποκτείνῃ* add. *κἂν δικαίως* al.: om. S F Y O^1, cf. § 75 21 *στράτευμα* S Y O: *στρατεύματ'* A F *ἔχοντες οὗτοι* A 26 *μοι* A: *ἐμοὶ* S vulg.

καὶ φέρῃ βίᾳ τά τινος λῃζόμενος, ἀγώγιμος ὁ κτείνας ἔσται, τοῦ νόμου διδόντος, ἐὰν ἐπὶ τούτοις, ἀθῷον εἶναι;

62 Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

[640] ΝΟΜΟΣ.

Ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖδας [ἀτίμους] καὶ τὰ ἐκείνου.

Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρυς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 'ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμος ἔστω καὶ οἱ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.' ἆρ' οὖν μικρὰν ἢ φαύλην πρόνοιαν ἔχειν ὑμῖν ὁ θεὶς τὸν νόμον δοκεῖ, ὅπως κύριος ἔσται καὶ μήτε συγχυθήσεται μήτ' αὖ μεταποιηθήσεται; ἀλλ' Ἀριστοκράτης οὑτοσὶ μικρὰ φροντίσας αὐτοῦ μεταποιεῖ καὶ συγχεῖ. τί γὰρ ἄλλ' ἐστὶν τὸ μεταποιεῖν ἢ ὅταν ἔξω τῶν τεταγμένων δικαστηρίων καὶ ὅρων, [ὧν εἴργεσθαι δεῖ,] διδῷ τις τὰς τιμωρίας, καὶ τὸ λόγον τυχεῖν ἀναιρῶν ἐκδότους ποιῇ; τί δ' ἄλλο τὸ συγχεῖν ἢ ὅταν ἐξῆς οὑτωσὶ πάντα τἀναντία τῶν ἐν τοῖς νόμοις τις γεγραμμένων γράφῃ;

63 Οὐ τοίνυν τούτους μόνον τοὺς νόμους, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς οὓς οὐ παραγεγράμμεθα διὰ τὸ πλῆθος. ἀλλ' ἐν κεφαλαίῳ λέγω· ὁπόσοι νόμοι περὶ τῶν φονικῶν δικαστηρίων εἰσίν, καλεῖσθαι λέγοντες ἢ μαρτυρεῖν ἢ διόμνυσθαι τοὺς ἀγωνιζομένους ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν προστάττοντες, πάντας ὑπερβέβηκε τούτους καὶ πᾶσιν ἐναντίον εἴρηκεν τὸ ψήφισμα τουτί. οὗ γὰρ οὐ κλῆσις, οὐ κρίσις, οὐ μαρτυρία συνειδότος, οὐ διωμοσία, ἀλλ' ἀπ' αἰτίας εὐθὺς ἡ τιμωρία γέγραπται, καὶ αὕτη ἣν ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι, τί ἂν ἄλλο τις εἴποι; καίτοι ταῦτα πάντ' ἐπὶ πέντε

5 *τοῦ* ante *τὸν* add. ed. Paris. a. 1570 6 *ἀτίμους* secl. Schaefer 14 *μικρὸν* A 16 *ὧν . . . δεῖ* secl. Dobree, cf. § 40 26 *οὐ κρίσις* secl. Reiske 28 *αὕτη*] *ταῦθ'* Blass

δικαστηρίοις γίγνεται προστεταγμένα τοῖς νόμοις. νὴ Δία, [641]
ἴσως εἴποι τις ἄν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδενός ἐστ᾽ ἄξι᾽ οὐδὲ 64
δικαίως εὑρημένα, ἃ δ᾽ ἔγραψεν οὗτος, δίκαια καὶ καλά.
ἀλλὰ τοὐναντίον τούτου μὲν τοῦ ψηφίσματος οὐκ οἶδ᾽ εἴ τι
δεινότερον γέγονεν πώποτ᾽ ἐν ὑμῖν, τούτων δὲ τῶν πάντων
ὁπόσ᾽ ἐστὶ δικαστήρι᾽ ἐν ἀνθρώποις οὐδὲν οὔτε σεμνότερον
οὔτε δικαιότερον φανήσεται. βούλομαι δ᾽ εἰπεῖν διὰ βραχέων
ἃ καὶ ζῆλόν τινα καὶ τιμὴν φέρει τῇ πόλει ῥηθέντα καὶ
ἡδίους ἔσεσθ᾽ ἀκούσαντες. ἄρξομαι δ᾽ ἐντεῦθεν ὅθεν μάλιστα
μαθήσεσθε, ἐπὶ τὴν δωρειὰν ἐπανελθὼν ἣ τῷ Χαριδήμῳ
δέδοται.

Ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Χαρίδημον ἐποιησάμεθα 65
πολίτην, καὶ διὰ τῆς δωρειᾶς ταύτης μετεδώκαμεν αὐτῷ καὶ
ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νομίμων καὶ πάντων ὅσων περ αὐτοῖς
μέτεστιν ἡμῖν. πολλὰ μὲν δὴ παρ᾽ ἡμῖν ἐστι τοιαῦθ᾽ οἷ᾽
οὐχ ἑτέρωθι, ἓν δ᾽ οὖν ἰδιώτατον πάντων καὶ σεμνότατον, τὸ
ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δικαστήριον, ὑπὲρ οὗ τοσαῦτ᾽ ἔστιν εἰπεῖν
καλὰ παραδεδομένα καὶ μυθώδη καὶ ὧν αὐτοὶ μάρτυρές ἐσμεν,
ὅσα περὶ οὐδενὸς ἄλλου δικαστηρίου· ὧν ὡσπερεὶ δείγματος
εἵνεκ᾽ ἄξιόν ἐστιν ἓν ἢ δύ᾽ ἀκοῦσαι. τοῦτο μὲν τοίνυν τὰ 66
παλαιά, ὡς ἡμῖν ἀκούειν παραδέδοται, ἐν μόνῳ τούτῳ τῷ
δικαστηρίῳ δίκας φόνου θεοὶ καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν
καὶ δικασταὶ γενέσθαι διενεχθεῖσιν ἀλλήλοις, ὡς λόγος·
λαβεῖν μὲν Ποσειδῶν ὑπὲρ Ἁλιρροθίου τοῦ υἱοῦ παρ᾽ Ἄρεως,
δικάσαι δ᾽ Εὐμενίσιν καὶ Ὀρέστῃ οἱ δώδεκα θεοί. καὶ τὰ
μὲν δὴ παλαιὰ ταῦτα· τὰ δ᾽ ὕστερον, τοῦτο μόνον τὸ δικα-
στήριον οὐχὶ τύραννος, οὐκ ὀλιγαρχία, οὐ δημοκρατία τὰς [642]
φονικὰς δίκας ἀφελέσθαι τετόλμηκεν, ἀλλὰ πάντες ἀσθενέ-
στερον ἂν τὸ δίκαιον εὑρεῖν ἡγοῦνται περὶ τούτων αὐτοὶ τοῦ

4 τοῦ ψηφίσματος] ψήφισμα A 19 περὶ secl. Blass 22 δίκας φόνου θεοὶ S vulg.: θεοὶ δίκας φόνου k v: θεοὶ δίκας Hermog. Rh. Gr. iii 313 24 Ποσειδῶν S vulg.: Ποσειδῶ A: Ποσειδῶν᾽ Blass 25 οἱ . . . θεοί codd.: τοὺς . . . θεοὺς Blass cum Hermog. l. c.

παρὰ τούτοις εἰρημένου δικαίου. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις
οὖσιν, ἐνταυθοῖ μόνον οὐδεὶς πώποτ' οὔτε φεύγων ἁλοὺς οὔτε
διώκων ἡττηθεὶς ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα.
67 ταύτην τοίνυν τὴν φυλακὴν καὶ τὰς ἐν ταύτῃ νομίμους
τιμωρίας παραβὰς ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τοδὶ ζῶντι μὲν
ἐξουσίαν γέγραφεν τῷ Χαριδήμῳ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται,
παθόντος δέ τι τοῖς οἰκείοις συκοφαντίαν δέδωκεν. σκέψασθε
γὰρ οὑτωσί. ἴστε δήπου τοῦθ' ἅπαντες, ὅτι ἐν Ἀρείῳ πάγῳ,
οὗ δίδωσ' ὁ νόμος καὶ κελεύει τοῦ φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον
μὲν διομεῖται κατ' ἐξωλείας αὑτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας ὅ τιν'
68 αἰτιώμενος εἰργάσθαι τι τοιοῦτον, εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τιν'
ὅρκον [τοῦτο ποιήσει] ἀλλ' ὃν οὐδεὶς ὄμνυσ' ὑπὲρ οὐδενὸς
ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ καὶ ταύρου,
καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ' ὧν δεῖ καὶ ἐν αἷς ἡμέραις
καθήκει, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τῶν μεταχειριζο-
μένων ἅπαν, ὅσον ἔσθ' ὅσιον, πεπρᾶχθαι. καὶ μετὰ ταῦθ' ὁ
τὸν τοιοῦτον ὅρκον ὀμωμοκὼς οὔπω πεπίστευται, ἀλλ' ἐὰν
ἐξελεγχθῇ μὴ λέγων ἀληθῆ, τὴν ἐπιορκίαν ἀπενεγκάμενος
69 τοῖς αὑτοῦ παισὶν καὶ τῷ γένει πλέον οὐδ' ὁτιοῦν ἕξει. ἂν
δὲ δόξῃ τὰ δίκαι' ἐγκαλεῖν καὶ ἕλῃ τὸν δεδρακότα τοῦ φόνου,
οὐδ' οὕτω κύριος γίγνεται τοῦ ἁλόντος, ἀλλ' ἐκείνου μὲν οἱ
νόμοι κύριοι κολάσαι καὶ οἷς προστέτακται, τῷ δ' ἐπιδεῖν
[643] διδόντα δίκην ἔξεστιν, ἣν ἔταξ' ὁ νόμος, τὸν ἁλόντα, πέρα δ'
οὐδὲν τούτου. καὶ τῷ μὲν διώκοντι ὑπάρχει ταῦτα, τῷ δὲ
φεύγοντι τὰ μὲν τῆς διωμοσίας ταὐτά, τὸν πρότερον δ' ἔξεστιν
εἰπόντα λόγον μεταστῆναι, καὶ οὔθ' ὁ διώκων οὔθ' οἱ δικά-
70 ζοντες οὔτ' ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς κύριος κωλῦσαι. τί
δήποτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' οὕτως ἔχει; ὅτι οἱ ταῦτ'
ἐξ ἀρχῆς τὰ νόμιμα διαθέντες, οἵτινές ποτ' ἦσαν, εἴθ' ἥρωες

2 *ἐνταυθοῖ* codd., cf. xx 106 et Meisterhans Gr. Att. Inschr.: *ἐνταυθὶ* Weil, cf. § 51: *ἐνταῦθα* Dindorf 11 *τιν' ὅρκον τοῦτο* S A Y O: *τιν' ὅρκον τοῦτον* vulg.: *τρόπον τοῦτο* Bodleianus apud Taylorum, Weil 12 *τοῦτο ποιήσει* seclusi 18 *ἐπενεγκάμενος* k v pr. m. 22 *ταῦτα* post *προστέτακται* add. vulg.: om. S 28 *οἱ* om. S¹

εἴτε θεοί, οὐκ ἐπέθεντο τοῖς ἀτυχήμασιν, ἀλλ' ἀνθρωπίνως ἐπεκούφισαν, εἰς ὅσον εἶχε καλῶς, τὰς συμφοράς. ταῦτα μέντοι πάνθ' οὕτω καλῶς καὶ νομίμως ἔχονθ' ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτὶ παραβεβηκὼς φαίνεται· ἐν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἔνι τούτων ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ τούτου. καὶ πρῶτον μὲν παρ' ἑνὸς τούτου δικαστηρίου καὶ [παρὰ] τοὺς γεγραμμένους νόμους καὶ τἄγραφα νόμιμα τὸ ψήφισμ' εἴρηται.

Δεύτερον δ' ἕτερον δικαστήριον τὸ τῶν ἀκουσίων φόνων 71
φανήσεται συγχέων, τοὐπὶ Παλλαδίῳ, καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ
νόμους παραβαίνων. καὶ γὰρ ἐνταῦθ' ὑπόκειται πρῶτον μὲν
διωμοσία, δεύτερον δὲ λόγος, τρίτον δὲ γνῶσις τοῦ δικα-
στηρίου, ὧν οὐδέν ἐστιν ἐν τῷ τούτου ψηφίσματι. ἂν δ' ἁλῷ
καὶ δοκῇ τοὔργον εἰργάσθαι, οὔθ' ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος
κύριος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πλὴν ὁ νόμος. τί οὖν ὁ νόμος 72
κελεύει; τὸν ἁλόντ' ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἔν τισιν εἰρημένοις
χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδόν, καὶ φεύγειν ἕως ἂν †αἰδέ- [644]
σηταί τινα† τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. τηνικαῦτα δ'
ἥκειν δέδωκεν ἔστιν ὃν τρόπον, οὐχ ὃν ἂν τύχῃ, ἀλλὰ καὶ
θῦσαι καὶ καθαρθῆναι καὶ ἄλλ' ἄττα διείρηκεν ἃ χρὴ ποιῆσαι,
ὀρθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα ταῦτα λέγων ὁ νόμος. καὶ 73
γὰρ τὸ τῶν ἀκουσίων ἐλάττω τὴν τιμωρίαν ἢ τῶν ἑκουσίων τάξαι δίκαιον, καὶ τὸ παρασχόντ' ἀσφάλειαν ἀπελθεῖν οὕτω προστάττειν φεύγειν ὀρθῶς ἐστιν ἔχον, καὶ τὸ τὸν κατιόνθ' ὁσιοῦν καὶ καθαίρεσθαι νομίμοις τισί, καὶ τὸ τοὺς νόμους κυρίους ἁπάντων εἶναι, καὶ πάντα ταῦτ' ἔχει καλῶς. ταῦτα

1 *ἀτυχήμασιν* codd. et, ut videtur, Aristid. i 618. 626 D : *ἀτυχήσασιν* Weil, cf. xxiv 139 2 *τὰς συμφορὰς* secl. Rosenberg 5 *ἐν . . . τούτου* secl. Rosenberg *παρ' ἑνὸς τούτου* (*τούτου τοῦ* A) *δικαστηρίου* S : *παρ' ἓν τοῦτο τὸ* (om. *τὸ* F) *δικαστήριον* vulg. : *παρ' ἑνὸς τοῦτο τὸ δικαστήριον* Y 6 *παρὰ* secl. Reiske *νόμους* om. S 7 *τἄγραφα*] *ἄγραφα* S 14 *οὐδὲ εἷς* Blass *ὁ νόμος* ante *κελεύει* om. A 16 *αἰδέσηταί τινα* codd. Harpocr. : *αἰδέσηταί τις* App. Francfurtana, marg. Lambini, corrector Weimaranus, quod ipse receperim, cf. § 77, xxxvii 59, xxxviii 22, xliii 57 : *ἀρέσηταί τινα* Weidner : *αἰδεσθῇ παρὰ* coni. Blass 19 *διείρηκεν* codd. : *διήρηκεν* Dobree, cf. § 140

τοίνυν ἅπαντα δικαίως οὕτω διορισθένθ' ὑπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς νομοθετησάντων παρέβη γράφων τὸ ψήφισμ' οὑτοσί. ταῦτα μὲν δὴ δύο τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα δικαστήρια καὶ νόμιμ' ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου παραδεδομένα οὕτως ἀναιδῶς ὑπερπεπήδηκεν.

74 Τρίτον δ' ἕτερον πρὸς τούτοις δικαστήριον, ὃ πάντων ἁγιώτατα τούτων ἔχει καὶ φρικωδέστατα, ἄν τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐννόμως δὲ φῇ δεδρακέναι. τοῦτο δ' ἐστὶ τοὐπὶ Δελφινίῳ. δοκοῦσι γάρ μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ζητῆσαι τοῦτο πρῶτον ἁπάντων οἱ περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαι' ὁρίσαντες, πότερ' οὐδένα χρὴ φόνον ὅσιον εἶναι νομίζειν ἢ τινά γ' ἔσθ' ὅσιον νομιστέον, λογιζόμενοι δ' ὅτι μητέρ' Ὀρέστης ἀπεκτονὼς ὁμολογῶν θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει, νομίσαι δίκαιόν τιν' εἶναι φόνον· οὐ γὰρ ἂν τά γε μὴ δίκαια θεοὺς ψηφίσασθαι. ὡς δὲ τοῦτ' ἐνόμισαν, γράφουσιν ἤδη καὶ διορίζουσι σαφῶς ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιν-
[645] νύναι. ἀλλ' οὐχ οὗτος οὐδὲν ἀφεῖλεν, ἀλλ' ἁπλῶς, ἐάν τις
75 ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, κἂν δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν, ἔκδοτον ποιεῖ. καίτοι πᾶσίν εἰσι πράγμασι καὶ λόγοις δύο προσθῆκαι, ἡ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἃς ἅμα μὲν ταὐτὸ πρᾶγμ' οὐδὲν ἂν δύναιτο σχεῖν οὐδὲ λόγος οὐδείς (πῶς γὰρ ἂν δίκαι' ἅμα ταὐτὰ καὶ μὴ γένοιτο;) τὴν ἑτέραν δ' ἕκαστον ἔχον δοκιμάζεται, κἂν μὲν τὴν ἄδικον φανῇ, πονηρὸν κρίνεται, ἂν δὲ τὴν δικαίαν, χρηστὸν καὶ καλόν. σὺ τοίνυν οὐδετέραν προσέθηκας τούτων, 'ἄν τις ἀποκτείνῃ' γράφων· ἀλλ' ἀόριστον εἰπὼν αὐτὴν τὴν αἰτίαν, καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς προσγράψας ἀγώγιμον εἶναι, τρίτον τουτὶ δικαστήριον καὶ τὰ τούτου νόμιμα παραβεβηκὼς φαίνει.

76 Τέταρτον τοίνυν ἄλλο πρὸς τούτοις τοὐπὶ Πρυτανείῳ. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ἐὰν λίθος ἢ ξύλον ἢ σίδηρος ἤ τι τοιοῦτον

5 ὑπερβέβηκε F γρ. 9 δικασταί S Y O : Ἀθηναῖοι vulg. 12 ἔσθ'] ἔσεσθ' A 13 ὁμολογῶν] εὐμενῶν Aristid. Rh. Gr. ix 345 : om. schol. Hermog. Rh. Gr. iv 828 17 ἀφεῖλεν] fort. διεῖλεν, cf. § 54 22 ἕκαστον αἰτίαν F et O marg. 30 ἐστὶ τί; A : ἐστὶν S

ἐμπεσὸν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βαλόντ' ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δ' εἰδῇ
καὶ ἔχῃ τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχά-
νεται. εἰ τοίνυν τῶν ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν
οὐδέν ἐσθ' ὅσιον, τοιαύτην ἔχον αἰτίαν, ἐὰν ἄκριτον, ἤ που
τόν γ' ἀδικοῦντα μὲν οὐδέν, ἐὰν τύχῃ, θήσω δ' ἀδικοῦντα,
ἀλλ' ἄνθρωπόν γ' ὄντα καὶ μετειληφότα [τῇ τύχῃ] τῆς αὐτῆς
ἡμῖν φύσεως, ἀνόσιον καὶ δεινὸν ἄνευ λόγου καὶ ψήφου ποιεῖν
ἔκδοτον ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ.

Ἔτι τοίνυν πέμπτον δικαστήριον ἄλλο θεάσασθ' οἷον 77
ὑπερβέβηκε, τὸ ἐν Φρεαττοῖ. ἐνταῦθα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, κελεύει δίκας ὑπέχειν ὁ νόμος, 'ἐάν τις ἐπ' ἀκουσίῳ
φόνῳ πεφευγώς, μήπω τῶν ἐκβαλλόντων αὐτὸν ᾐδεσμένων,
αἰτίαν ἔχῃ ἑτέρου φόνου ἑκουσίου.' καὶ οὐχ, ὅτι δεῦρ' οὐχ [646]
οἷόν τ' ἐλθεῖν αὐτῷ, παρεῖδεν αὐτὸν ὁ ταῦθ' ἕκαστα τάξας,
οὐδ', ὅτι καὶ πρότερόν τι τοιοῦτον ἐποίησε, καὶ δὴ τὴν
ὁμοίαν ἐποιήσατο πιστὴν αἰτίαν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τό τ' 78
εὐσεβὲς εὗρεν ὅπως ἔσται, κἀκεῖνον οὐκ ἀπεστέρησε λόγου
καὶ κρίσεως. τί οὖν ἐποίησεν; ἤγαγε τοὺς δικάσοντας οἷ
προσελθεῖν οἷόν τ' ἐκείνῳ, τῆς χώρας ἀποδείξας τόπον τιν'
ἐν Φρεαττοῖ καλούμενον ἐπὶ θαλάττῃ. εἶθ' ὁ μὲν ἐν πλοίῳ
προσπλεύσας λέγει τῆς γῆς οὐχ ἁπτόμενος, οἱ δ' ἀκροῶνται
καὶ δικάζουσιν ἐν τῇ γῇ· κἂν μὲν ἁλῷ, τὴν ἐπὶ τοῖς ἑκουσίοις
φόνοις δίκην ἔδωκε δικαίως, ἂν δ' ἀποφύγῃ, ταύτης μὲν
ἀθῷος ἀφίεται, τὴν δ' ἐπὶ τῷ πρότερον φόνῳ φυγὴν ὑπέχει.
τίνος οὖν ποθ' εἵνεκα ταῦθ' οὕτω διεσπούδασται; ἴσον ἡγεῖτ' 79
ἀσέβημ' ὁ ταῦτα διαιρῶν τόν τ' ἀδικοῦντ' ἐὰν καὶ τὸν ἀναίτιον
ἐκδιδόναι πρὸ δίκης. καίτοι εἰ περὶ τῶν ἀνδροφόνων τῶν

1 ἴδῃ A Y O 2 λαγχάνει A S γρ. 6 τῇ τύχῃ secl. Taylor
7 λόγου καὶ om. A 9 ἄλλο om. S : add. cett. et Harpocr. s. v.
Ἐν Φρεαττοῖ 12 ἐκβαλλόντων S[1] et Harpocr. cod. unus:
ἐκβαλόντων vulg. 18 ἐκεῖσε οἷ F 19 οἷόν τε ἦν A F
20 ἐπὶ θαλάττης Harpocr. 22 ἐπὶ τῆς γῆς Harpocr. 24 τῷ
πρότερον S Y O, cf. § 79, xix 84, xx 81 : τῷ προτέρῳ vulg. : ἑτέρῳ
Harpocr. φυγὴν] δίκην A : secl. Dobree 27 alterum
τῶν om. A

ἤδη κεκριμένων τοσαύτη σπουδή, ὅπως λόγου καὶ κρίσεως καὶ πάντων ὁπόσ' ἐστὶ δίκαια τεύξονται περὶ τῶν ὕστερον αἰτιῶν, ἦ που περί γε τοῦ μήθ' ἑαλωκότος μήτ' ἐγνωσμένου πότερον δέδρακεν ἢ οὒ καὶ πότερ' ἄκων ἢ ἑκών, πάνδεινον γράφειν ὡς ἐκδοτέον τοῖς ἐγκαλοῦσιν.

80 Ἔτι τοίνυν ἔσθ' ἕκτη τιμωρία πρὸς ἁπάσαις ταύταις, ἣν ὁμοίως παραβὰς γέγραφεν τὸ ψήφισμ' οὑτοσί. εἰ πάντα ταῦτά τις ἠγνόηκεν, ἢ καὶ παρεληλύθασιν οἱ χρόνοι ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ δι' ἄλλο τι οὐχὶ βούλεται τού-
[647] τους τοὺς τρόπους ἐπεξιέναι, τὸν ἀνδροφόνον δ' ὁρᾷ περιιόντ' ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατὰ τὴν ἀγοράν, ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον, οὐκ οἴκαδ' οὐδ' ὅποι βούλεται, ὥσπερ σὺ δέδωκας. κἀνταῦθ' ἀπαχθεὶς οὐδ' ὁτιοῦν, πρὶν ἂν κριθῇ, πείσεται, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιωθήσεται, ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγών, χιλίας
81 προσοφλήσει. ἀλλ' οὐχ οὗτος ἔγραψε ταῦτα, ἀλλὰ τὸν μὲν ἀθῷον αἰτιᾶσθαι, τὸν δ' ἄκριτον παραχρῆμ' ἐκδίδοσθαι. ἂν δέ τις ἀνθρώπων ἢ καὶ ὅλη πόλις τοσούτοις νομίμοις ἀναιρουμένοις ὅσοις ἐγὼ διεξελήλυθα, καὶ τοσούτοις δικαστηρίοις καταλυομένοις ὅσοις εἴρηκα, ἃ θεοὶ κατέδειξαν καὶ μετὰ ταῦτ' ἄνθρωποι χρῶνται πάντα τὸν χρόνον, βοηθήσῃ καὶ τὸν ὑβριζόμενον καὶ παρανομούμενον ἀφέληται, ἔκσπονδον ἔγραψεν εἶναι, καὶ οὐδὲ τούτῳ λόγον οὐδὲ κρίσιν πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐθὺς ἄνευ κρίσεως κολάζει. πῶς ἂν ἢ δεινότερον γένοιτ' ἢ παρανομώτερον τούτου ψήφισμα;

82 Ἆρά τις ἡμῖν ἔτι λοιπός ἐστι νόμος; δεῖξον. οὑτοσί. λέγε τοῦτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν ἢ

1 σπουδή S Y O[1] : σπουδὴ γίνεται A : γίγνεται σπουδή al. 5 post ἐγκαλοῦσιν add. αὐτοῖς πρὸ δίκης A : om. S F Y O 17 αἰτιᾶσθαι Cobet : αἰτιάσασθαι codd.

τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι. τὴν δὲ ἀνδροληψίαν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλῶς ἐχόντων νόμων οὐκ οἶδ' εἴ τινος ἧττον οὗτος ἔχει καλῶς καὶ δικαίως ὁ νόμος. σκέψασθε γὰρ ὡς νομίμως καὶ σφόδρ' ἀνθρωπίνως κεῖται. [648] 'ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ,' φησίν. πρῶτον μὲν δὴ 83 τοῦτο προσγράψας τὸ 'βιαίως,' σύμβολον πεποίηκεν ᾧ γιγνώσκομεν ὅτι, ἂν ἀδίκως, λέγει. 'ὑπὲρ τούτου' φησὶ 'τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσιν.' σκοπεῖσθ' ὡς καλῶς. πρότερον μὲν ὑποσχεῖν δίκας ἀξιοῖ, μετὰ ταῦτα δέ, ἂν τοῦτο μὴ βούλωνται, προσέταξεν ἐκδοῦναι· ἐὰν δὲ μηδέτερον τούτων ἐθέλωσι, 'τὸ ἀνδρολήψιόν' φησιν 'εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή.' παρὰ τοίνυν ὅλον τοῦτον τὸν νόμον εἴρηται τὸ ψήφισμα. πρῶτον μὲν γάρ, 'ἐάν τις 84 ἀποκτείνῃ' γράφων, οὐ προσέγραψ' ἀδίκως οὐδὲ βιαίως οὐδ' ὅλως οὐδέν. εἶτα πρὸ τοῦ δίκην ἀξιῶσαι λαβεῖν, εὐθὺς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις ὁ μὲν νόμος, ἐὰν μήτε δίκας ὑπόσχωσι παρ' οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, μήτε τοὺς δεδρακότας ἐκδῶσι, κελεύει κατὰ τούτων εἶναι μέχρι τριῶν τὸ ἀνδρολήψιον· ὁ δὲ τούτους μὲν ἀθῴους παρῆκε, 85 καὶ οὐδὲ λόγον πεποίηται περὶ αὐτῶν οὐδένα, τοὺς δὲ τὸν ἤδη πεφευγότα (θήσω γὰρ οὕτω) κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, ὃς κεῖται τὸν φεύγοντα δέχεσθαι, ὑποδεξαμένους ἐκσπόνδους εἶναι γράφει, ἐὰν μὴ τὸν ἱκέτην ἔκδοτον διδῶσιν. οὐκοῦν καὶ τῷ μὴ προσθεῖναι πῶς, ἐὰν ἀποκτείνῃ, καὶ τῷ μηδεμίαν κρίσιν εἰπεῖν, καὶ τῷ μὴ δίκας αἰτεῖν, καὶ τῷ πανταχόθεν διδόναι λαβεῖν, καὶ τῷ τοὺς ὑποδεξαμένους, ἀλλὰ μὴ παρ' οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται

4 ὁ νόμος secl. Cobet 7 βιαίως SFYO, cf. § 84: βιαίῳ cett. 8 λέγει Dobree: λέγῃ codd. 19 ὑπέχωσι A 20 ἐκδῶσι Herwerden: ἐκδιδῶσιν codd. 25 τοὺς ante ὑποδεξαμένους add. codd.: om. Felicianus

κολάζειν, καὶ πᾶσιν οὑτωσὶ φανερῶς καὶ παρὰ τοῦτον εἴρηκε [649] τὸν νόμον.

86 Λέγε δὴ τὸν ἐφεξῆς.

ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις.

Ἔστι μὲν οὐκέτι τῶν φονικῶν ὅδ' ὁ νῦν ἀνεγνωσμένος νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁτιοῦν δ' ἧττον ἔχει καλῶς, εἴπερ καὶ ἄλλος τις. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτως ᾤετο δεῖν καὶ τῶν νόμων ἴσον μετέχειν πάντας ὁ θεὶς αὐτόν, καὶ διὰ ταῦτ' ἔγραψεν 'μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν Ἀθηναίοις.' ὁπότε τοίνυν τὰ ψηφίσματα δεῖν κατὰ τοὺς νόμους ὁμολογεῖται γράφειν, ὁ γράφων ἰδίᾳ τι Χαριδήμῳ τοιοῦτον ὃ μὴ πᾶσι καὶ ὑμῖν ἔσται, σαφῶς καὶ παρὰ τοῦτον ἂν εἰρηκὼς εἴη τὸν νόμον. οὐ γὰρ δήπου, ἃ μηδὲ νομοθετεῖν ἔξεστιν, ταῦτ' ἐν ψηφίσματι γράψας τις ἔννομ' ἂν εἰρηκὼς εἴη.

87 Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον. ἢ οὗτοι πάντες εἰσίν;

ΝΟΜΟΣ.

Ψήφισμα δὲ μηδὲν μήτε βουλῆς μήτε δήμου νόμου κυριώτερον εἶναι.

Κατάθου. Πάνυ μικρὸν ὑπείληφά μοι τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ῥᾴδιον εἶναι περὶ τοῦ παρὰ τοῦτον εἰρῆσθαι τὸν νόμον τὸ ψήφισμα. ὃς γὰρ ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων πάντας ὑπερβὰς τούτους γέγραφεν καὶ κατέκλεισ' ἴδιον πρᾶγμα ψηφίσματι, τοῦτον τί τις ἄλλο ποιεῖν φήσει πλὴν ψήφισμα νόμου κυριώτερον ἀξιοῦν εἶναι;

[650] 88 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ ἓν ἢ δύο ψηφίσματα δεῖξαι τῶν

15 καὶ ante παρὰ om. S F Y O 25 γέγραφεν S solus : γέγραφέ τι vulg. 26 φήσῃ Blass. coll. xxi 197

γεγραμμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις τῆς πόλεως, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι γράφειν τὰ δίκαια, ὅταν αὐτοῦ τις εἵνεκα τούτου γράφῃ, τοῦ τιμῆσαί τινα καὶ μεταδοῦναι τῶν ἡμῖν ὑπαρχόντων, καὶ μὴ διὰ τοῦ ταῦτα δοκεῖν ποιεῖν βούληται κακουργεῖν καὶ παρακρούεσθαι. λέγε τὰ ψηφίσματα ταυτί. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὸν ὑμῖν ἀκούειν ᾖ, ἐξ ἑκάστου τῶν ψηφισμάτων αὐτὸ τοῦτ' ἐξείλεκται περὶ οὗ τούτου κατηγορῶ. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ὁρᾶθ' ὅτι πάντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν αὐτὸν τρόπον 89 γεγράφασιν. 'ἔστω' φησὶν 'ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ τιμωρία καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ,' κυρίους μὲν ἐῶντες τοὺς περὶ τούτων ὑπάρχοντας ὑμῖν νόμους, σεμνοὺς δ' ἀποφαίνοντες, οἵ γ' ἐν δωρειᾶς ἐποιήσαντο τάξει τὸ τούτων μεταδοῦναι. ἀλλ' οὐκ Ἀριστοκράτης, ἀλλὰ προπηλακίζει μὲν καθ' ὅσον δύναται τούτους (ὡς γοῦν οὐδενὸς ἀξίων ἴδιόν τι γράφειν ἐπεχείρησεν), μικρὰν δ' ἀποφαίνει κἀκείνην τὴν δωρειὰν ᾗ τὴν πολιτείαν δεδώκατε τῷ Χαριδήμῳ. ὃς γάρ, ὡς ἀγαπώντων τοῦθ' ὑμῶν καὶ προσοφειλόντων χάριν αὐτῷ, γέγραφεν καὶ πρὸς φυλάττειν ὑμᾶς ἐκεῖνον, ὅπως ἀδεῶς ὅ τι ἂν βούληται ποιῇ, πῶς οὐ τοῦθ' ὃ λέγω διαπράττεται;

Οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς μὲν οὐ 90 παρὰ τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφεν τὸ ψήφισμα Ἀριστοκράτης οὐχ ἕξει δεῖξαι, ὃ δὲ δεινότατον πάντων ἐστίν, τὸ [651] μηδεμίαν κρίσιν ἐν παντὶ ποιῆσαι τῷ ψηφίσματι τοιαύτης αἰτίας, τοῦθ' ὑφαιρεῖσθαι πειράσεται. ἐγὼ δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ μὲν λέγειν οὐκ οἶμαι δεῖν, ἐκ δὲ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ δείξω σαφῶς οὐδ' αὐτὸν τοῦτον ἡγούμενον εἶναι

6 ὑμῖν ante ἀκούειν A : post ἀκούειν S vulg. 10 ὦ om. S solus 16 ὄντων add. post ἀξίων vulg. : ante ἀξίων A : om. S solus, cf. xx 47 18 ἐν ante ᾗ add. A Y O F γρ., cf. § 23 : om. S al. 20 πρὸς φυλάττειν Dindorf: πρός, φυλάττειν F : προσφυλαττειν S (sine accentu) : προσφυλάττειν al. : προσέτι φυλάττειν A 27 δὲ] δὴ F corr.

91 κρίσιν οὐδεμίαν τῷ τὴν αἰτίαν ἔχοντι. γέγραφεν γὰρ ‘ ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω, ἐὰν δέ τις ἀφέληται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω,’ οὐκ ‘ ἐὰν μὴ παράσχῃ εἰς κρίσιν τὸν ἀφαιρεθέντα,’ ἀλλ’ ὅλως εὐθύς. καίτοι εἴ γ’ ἐδίδου κρίσιν καὶ μὴ ἀφῃρεῖτο, τότ’ ἂν προσέγραψεν κατὰ τῶν ἀφελομένων τὴν τιμωρίαν, ὁπότ’ εἰς τὴν κρίσιν μὴ παρέσχον ὃν ἐξείλοντο.

92 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν κἀκεῖνον ἐρεῖν τὸν λόγον, καὶ σφόδρα ταύτῃ ζητήσειν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ὡς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα· προβούλευμα γάρ ἐστιν, ὁ νόμος δ’ ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα, ὥστε κἂν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσησθε, ἥ γε πόλις φλαῦρον οὐδὲν πείσεται κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο.

93 ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ’ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἐκεῖν’ ὑπολαμβάνειν, ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦθ’ οὗτος ἔγραψεν οὐχ ἵν’ ὄντος ἀκύρου μηδὲν ἀηδὲς ὑμῖν συμβῇ (τὴν ἀρχὴν γὰρ ἐξῆν αὐτῷ μὴ γράφειν, εἴ γε τὸ βέλτιστον τῇ πόλει σκοπεῖν ἐβούλετο) ἀλλ’ ἵν’ ἐξαπατηθέντων ὑμῶν διαπράξαιντό τινες τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσιν. οἱ δὲ γραψάμενοι καὶ χρόνους ἐμποιήσαντες καὶ δι’ οὓς ἄκυρόν ἐστιν, ἡμεῖς ἐσμεν. ἄτοπον δὴ γένοιτ’ ἄν, εἰ ὧν ἡμῖν χάριν εἰκὸς ὑπάρχειν, ταῦτα τούτοις εἰς σω-

[652] τηρίαν ὑπάρξειεν. ἔτι τοίνυν οὐδ’ ἁπλοῦν τοῦθ’ οὕτως ἐστίν,

94 ὥς τις οἴεται. εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἄλλος ἦν ὅστις ἔμελλεν ὁμοίως τούτῳ τῶν συμφερόντων ὑμῖν ὀλιγωρήσας γράφειν, ἴσως ἂν ἦν τοῦτο· νῦν δ’ ὄντων οὐκ ὀλίγων οὐχὶ καλῶς ἔχει μὴ λῦσαι τὸ ψήφισμ’ ὑμῖν. τίς γὰρ οὐ γράψει θαρρῶν πάλιν, ἡνίκ’ ἂν ᾖ τοῦτ’ ἀποπεφευγός; τίς δ’ οὐκ ἐπιψηφιεῖ; τίς δὲ γράψεται; οὐ τοίνυν τοῦτο σκεπτέον, εἰ τοῦτ’ ἔστιν ἄκυρον τοῖς χρόνοις, ἀλλ’ ἐκεῖνο, ὅτι τῇ περὶ τούτου ψήφῳ, νῦν ἐὰν ἀποψηφίσησθε, τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις αὖθις ὑμᾶς ἄδειαν δώσετε.

5 καὶ] ἢ S F 7 ἐξείλοντο S F Y O: ἀφείλοντο A, cf. viii 42 9 ζητεῖν A F γρ. 12 τοῦτο τὸ ψήφισμα S 21 ὑπάρξει A 24 ἦν τοῦτο S solus: ἧττον ἦν τοῦτο F Y O: ἧττον ἦν δεινόν A et Rh. Gr. v 36, cf. § 128: φορητὸν ἦν τοῦτο Dindorf 28 ἐκεῖνο ὁρᾶν F Y O 29 βουλομένοις S O: βουλησομένοις vulg.

Οὐ τοίνυν οὐδ' ἐκεῖνό μ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέληθεν, 95
ὅτι ἁπλῆν μὲν οὐδὲ δικαίαν οὐδ' ἡντινοῦν ἀπολογίαν Ἀριστο-
κράτης ἕξει λέγειν, παραγωγὰς δέ τινας τοιαύτας ἐρεῖ, ὡς
ἄρα πολλὰ τοιαῦτ' ἤδη γέγονε ψηφίσματα πολλοῖς. ἔστι
δ' οὐδέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο σημεῖον τοῦ τοῦτον
ἔννομ' εἰρηκέναι· πολλαὶ γὰρ προφάσεις εἰσὶν δι' ἃς πολ-
λάκις ὑμεῖς ἐξηπάτησθε. οἷον εἴ τι τῶν ἑαλωκότων ψηφι- 96
σμάτων παρ' ὑμῖν μὴ ἐγράφη, κύριον ἂν δήπουθεν ἦν· καὶ
μὴν παρὰ τοὺς νόμους γ' ἂν εἴρητο. καὶ εἴ τί γε γραφὲν
ἢ καθυφέντων τῶν κατηγόρων ἢ μὴ δυνηθέντων μηδὲν δι-
δάξαι ἀπέφυγεν, καὶ τοῦτ' οὐδὲν κωλύει παράνομον εἶναι.
οὐκ ἄρ' εὐορκοῦσιν οἱ δικάσαντες αὐτό; ναί. πῶς; ἐγὼ
διδάξω. γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὀμωμόκασιν, ἡ δὲ
τῆς γνώμης δόξα ἀφ' ὧν ἂν ἀκούσωσι παρίσταται· ὅτε τοίνυν
κατὰ ταύτην ἔθεντο τὴν ψῆφον, εὐσεβοῦσιν. πᾶς γὰρ ὁ μήτε 97
δι' ἔχθραν μήτε δι' εὔνοιαν μήτε δι' ἄλλην ἄδικον πρόφασιν
μηδεμίαν παρ' ἃ γιγνώσκει θέμενος τὴν ψῆφον εὐσεβεῖ· εἰ γὰρ [653]
ἠγνόησέν τι διδασκόμενος, τοῦ μὴ συνεῖναι δίκην οὐκ ὀφείλει
δοῦναι· ἀλλ' εἴ τις εἰδὼς ἐκείνους προδέδωκεν ἢ ἐξαπατᾷ,
οὗτός ἐστ' ἔνοχος τῇ ἀρᾷ. διόπερ καταρᾶται καθ' ἑκάστην
ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ, οὐκ εἴ τινες ἐξηπατήθησαν, ἀλλ' εἴ τις
ἐξαπατᾷ λέγων ἢ βουλὴν ἢ δῆμον ἢ τὴν ἡλιαίαν. μὴ δὴ 98
τοῦθ' ὑμῖν ἐᾶτε λέγειν, ὡς γέγονεν, ἀλλ' ὡς ἔστι δίκαιον
γίγνεσθαι, μηδ' ὡς ἕτεροι δικάσαντες ἐκύρωσαν ἐκεῖνα, ἀλλ'
ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε διδάσκειν ὡς δικαιότερ' ἡμῶν περὶ
τοῦδε λέγουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνήσονται, οὐχὶ καλῶς
ἔχειν ὑμῖν ἡγοῦμαι τὴν ἑτέρων ἀπάτην κυριωτέραν ποιή-
σασθαι τῆς ὑμετέρας αὐτῶν γνώμης. ἔτι τοίνυν ἔμοιγε 99
δοκεῖ καὶ σφόδρ' ἀναιδὴς ὁ τοιοῦτος εἶναι λόγος, ὡς γέγονεν

3 τινας ante τοιαύτας A: post τοιαύτας S vulg. 8 ὑμῖν A: ἡμῖν S F Y O 9 γε γραφὲν] γέγραφεν S (accentum add. corr.): γραφέν γ' Blass 10 prius ἢ puncto notatum et deletum in S 15 τὴν ψῆφον] τὴν γνώμην διὰ λόγου F 19 ἐκεῖνο προὔδωκεν A 24 γενέσθαι A F

καὶ πρότερόν τισιν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγειν σοι προσήκει, ἀλλὰ τοὐναντίον πολὺ μᾶλλον ἁλίσκεσθαι διὰ ταῦτα. ὥσπερ γάρ, εἴ τις ἐκείνων ἑάλω, σὺ τάδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἐὰν σὺ νῦν ἁλῷς, ἄλλος οὐ γράψει.

100 Ὡς μὲν τοίνυν οὐ παρὰ πάντας τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφεν τὸ ψήφισμ' Ἀριστοκράτης, οὐκ οἶμαι λέγειν αὐτὸν ἕξειν· ἤδη δέ τιν' εἶδον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γραφὴν ἀγωνιζόμενον παρανόμων τοῖς νόμοις μὲν ἁλισκόμενον, ὡς δὲ συμφέρονθ' ὑμῖν γέγραφεν λέγειν ἐπιχειροῦντα καὶ ταύτῃ [654] βιαζόμενον, εὐήθη μέν, οἶμαι, μᾶλλον δ' ἀναιδῆ λόγον. 101 εἰ γὰρ καὶ κατὰ τἄλλα πάντα συμφέρει τὰ εἰρημένα, ᾗ γ' ὀμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ὑμᾶς ἀξιοῖ κυροῦν ἃ μηδ' αὐτὸς ἔχει δικαίως δεῖξαι γεγραμμένα, ἀσύμφορ' ἂν εἴη, εἴπερ τὸ εὐορκεῖν περὶ πλείστου πᾶσίν ἐστι ποιητέον· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τιν' ὅμως ἡ ἀναίδει' αὕτη λόγον. τούτῳ τοίνυν οὐδ' οὗτος ἐνέσται πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος· οὕτω γὰρ σφόδρ' ἐναντίον ὂν τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα μᾶλλον ἀσύμφορόν

102 ἐστιν ἢ παράνομον. βούλομαι δ' ἤδη καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεικνύναι. ἵνα δ' ὡς διὰ βραχυτάτου λόγου δῆλον ὃ βούλομαι ποιήσω, παράδειγμά τι γνώριμον πᾶσιν ὑμῖν ἐρῶ. ἴσθ' ὅτι συμφέρει τῇ πόλει μήτε Θηβαίους μήτε Λακεδαιμονίους ἰσχύειν, ἀλλὰ τοῖς μὲν Φωκέας ἀντιπάλους, τοῖς δ' ἄλλους τινὰς εἶναι· ἐκ γὰρ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν ἡμῖν ὑπάρχει

103 μεγίστοις οὖσιν ἀσφαλῶς οἰκεῖν. τοῦτο τοίνυν νομίζετε ταὐτὸ καὶ τοῖς Χερρόνησον οἰκοῦσι τῶν πολιτῶν συμφέρειν, μηδέν' εἶναι τῶν Θρᾳκῶν ἰσχυρόν· ἡ γὰρ ἐκείνων πρὸς ἀλλήλους ταραχὴ καὶ ὑποψία φρουρὰ Χερρονήσου μεγίστη τῶν πασῶν ἐστιν καὶ βεβαιοτάτη. τὸ τοίνυν ψήφισμα

3 ἀποφεύγειν A. cf. xxii 7: ἀποφευγεῖν F Y O: αποφυγειν S me teste 13 συμφέροι A 15 δεῖξαι δικαίως A ἀσύμφορα A: ἀσύμφορον S vulg. 20 δ' ὑμῖν καὶ τοῦτ' A 22 πᾶσι γνώριμον A 26–27 τοῦτο . . . ταὐτὸ] ταὐτὸ(ν) . . . τοῦτο A F corr.

τουτὶ τῷ μὲν ἡγουμένῳ τῶν Κερσοβλέπτου πραγμάτων
ἀσφάλειαν διδόν, τοῖς δὲ τῶν ἑτέρων βασιλέων στρατηγοῖς
φόβον καὶ δέος μή τιν' αἰτίαν ἔχωσι παριστάν, τοὺς μὲν
ἀσθενεῖς, τὸν δ' ἕν' ὄντ' ἰσχυρὸν καθίστησιν. ἵνα δὲ μὴ 104
πάνυ θαυμάζητ' εἰ τὰ παρ' ὑμῖν ψηφίσματα τηλικαύτην ἔχει
δύναμιν, γεγονὸς καὶ ὃ πάντες ἐπίστασθε πρᾶγμ' ὑμᾶς ὑπο-
μνήσω. ὅτε Μιλτοκύθης ἀπέστη Κότυος, συχνὸν ἤδη χρόνον [655]
ὄντος τοῦ πολέμου, καὶ ἀπηλλαγμένου μὲν Ἐργοφίλου, μέλ-
λοντος δ' Αὐτοκλέους ἐκπλεῖν στρατηγοῦ, ἐγράφη τι παρ'
ὑμῖν ψήφισμα τοιοῦτον, δι' οὗ Μιλτοκύθης μὲν ἀπῆλθε
φοβηθεὶς καὶ νομίσας ὑμᾶς οὐ προσέχειν αὐτῷ, Κότυς δ'
ἐγκρατὴς τοῦ τ' ὄρους τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν θησαυρῶν ἐγένετο.
καὶ γάρ τοι μετὰ ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Αὐτοκλῆς μὲν
ἐκρίνεθ' ὡς ἀπολωλεκὼς Μιλτοκύθην, οἱ δὲ χρόνοι κατὰ τοῦ
τὸ ψήφισμ' εἰπόντος τῆς γραφῆς ἐξεληλύθεσαν, τὰ δὲ
πράγματ' ἀπωλώλει τῇ πόλει. εὖ τοίνυν ἴσθ' ὅτι καὶ νῦν, 105
εἰ μὴ λύσετε τὸ ψήφισμα τοδί, καὶ τοῖς βασιλεῦσι θαυμαστὴ
γενήσεται δι' αὔτ' ἀθυμία καὶ τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν· ὅλως
γὰρ ἡγήσονται παρεῶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερσοβλέπτην
δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς. εἰ δ' ἐκ τοῦ ταῦτα γνῶναι παραχωρή-
σονται τῆς ἀρχῆς ἐπὶ καιροῦ τινος αὐτοῖς ἐπιθεμένου τοῦ
Κερσοβλέπτου, πάλιν ὁρᾶτε τί συμβήσεται. φέρε γὰρ πρὸς 106
θεῶν, ἂν ἡμᾶς ἀδικῇ Κερσοβλέπτης, ὃ μᾶλλον ἐλπὶς ἢ μὴ
δυνηθέντα ποιῆσαι, οὐκ ἐπ' ἐκείνους ἴμεν καὶ δι' ἐκείνων
ἀσθενῆ ποιεῖν αὐτὸν ζητήσομεν; ἂν οὖν εἴπωσ' ἡμῖν ὅτι
'ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδικουμένοις οὐκ
ἐβοηθήσατε, ἀλλὰ καὶ φόβον, ἂν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀμυ-

13 καὶ γάρ τοι om. A 19 παρεῶσθαι S γρ.: παρεωρᾶσθαι cett., cf. ii 18 23 ἐλπὶς αὐτὸν A 24 δυνηθέντα codd.: δυνηθέντ' ἂν Cobet, sed cf. i 14, iv 2, ix 5 25 πάλιν ἀσθενῆ A F ζητήσομεν S F Y O: ἐπιχειρήσομεν A ὅτι S F Y O: πρὸς ταῦτα ἐκεῖνοι A 26 ὑμεῖς δὲ A F 27 seqq. φόβον . . . παρεστήσατε S al.: φόβον ἀνυπέρβλητον καὶ θαυμαστόν, ἂν . . . ἀμυνώμεθα, παρεστήσατε S γρ.: φόβον ἀνυπέρβλητον καὶ θαυμαστὸν παρεστήσατε, ἂν . . . ἀμυνώμεθα A: idem quod A omisso ἂν . . . ἀμυνώμεθα Y O 27 ὑμῶν S A F Y O

νώμεθα, θαυμαστὸν παρεστήσατε, ψήφισμα ποιησάμενοι, τὸν ἐναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι καὶ ἡμῖν πράττοντ' ἐάν
[656] τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι· οὔκουν ἐστὲ δίκαιοι βοηθοὺς καλεῖν ἡμᾶς, ἐφ' οἷς καὶ περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ ἡμᾶς κακῶς ἐβουλεύσασθε,' εἰπέ μοι, ταῦτ' ἐὰν λέγωσιν, οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐροῦσιν; ἔγωγ' οἶμαι.

107 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι νὴ Δί' εἰκότως ἐφενακίσθητε καὶ παρεκρούσθητε. εἰ γὰρ μηδὲν εἴχετε τῶν ἄλλων λογίσασθαι, μηδ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν οἷοί τ' ἦτε ταῦτα συνεῖναι, ἦν ἰδεῖν παράδειγμα Ὀλυνθίους τουτουσί, οἳ τί πεποιηκότος αὐτοῖς Φιλίππου πῶς αὐτῷ χρῶνται; ἐκεῖνος ἐκείνοις Ποτείδαιαν οὐχὶ τηνικαῦτ' ἀπέδωκεν, ἡνίκ' ἀποστερεῖν οὐκέθ' οἷός τ' ἦν, ὥσπερ ὑμῖν Κερσοβλέπτης Χερρόνησον· ἀλλὰ πρὸς ὑμᾶς πολεμῶν χρήματα πόλλ' ἀναλώσας, ἑλὼν καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέδωκεν καὶ
108 οὐδ' ἐπεχείρησεν ἄλλο ποιεῖν οὐδέν. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοι, τέως μὲν ἑώρων αὐτὸν τηλικοῦτον ἡλίκος ὢν πιστὸς ὑπῆρχεν, σύμμαχοί τ' ἦσαν καὶ δι' ἐκεῖνον ἡμῖν ἐπολέμουν, ἐπειδὴ δ' εἶδον μείζω τῆς πρὸς αὐτοὺς πίστεως γιγνόμενον, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοῦ ψηφίσασθαι, ἐάν τις ἀποκτείνῃ τινὰ τῶν ἐκείνῳ συγκατεσκευακότων τὴν ἀρχήν, ἐκ τῶν ἑαυτῶν συμμάχων
109 ἀγώγιμον εἶναι, ὥσθ' ὑμᾶς, οὓς ἴσασιν ἁπάντων ἀνθρώπων ἥδιστ' ἂν καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἀποκτείναντας, φίλους πεποίηνται, φασὶ δὲ καὶ συμμάχους ποιήσεσθαι. εἶτ' Ὀλύνθιοι μὲν ἴσασι τὸ μέλλον προορᾶν, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι ταὐτὸν τοῦτ' οὐχὶ ποιήσετε; ἀλλ' αἰσχρὸν τοὺς ⟨τῷ⟩ περὶ πραγμάτων ἐπίστασθαι βουλεύσασθαι δοκοῦντας προέχειν ἧττον Ὀλυνθίων τὸ συμφέρον εἰδότας
[657] ὀφθῆναι.

110 Ἀκούω τοίνυν αὐτὸν καὶ τοιοῦτόν τιν' ἐρεῖν λόγον, οἷον

7 ἔνεστιν A   11 κέχρηνται A   17 τέως codd. : ἕως Dindorf   τηλικοῦτον αὐτὸν A   καὶ ante πιστὸς add. S F Y O : om. A   27 τοὺς τῷ H. Wolf : τοὺς codd. : τῷ Blass   28 προέχειν del. Cobet, servato τοὺς   30 αὐτοὺς A

καὶ πρότερόν ποτ' Ἀριστόμαχος παρ' ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς
οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ Κερσοβλέπτης αἱρήσεται Χερρόνησον
ἀποστερεῖν ἐπιχειρῶν ἐχθρὸς ὑμῖν εἶναι· οὐδὲ γὰρ εἰ λάβοι
καὶ κατάσχοι, λυσιτελήσειν αὐτῷ. ἐκ μέν γ' ἐκείνης οὐκ
ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα τάλανθ' ἡ πρόσοδος μὴ πολεμουμένης,
εἰ πολεμήσεται δέ, οὐδὲ ἕν· ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότ' ἂν
κλεισθείη, πλεῖν ἢ διακόσια [τάλαντά ἐσθ' ἡ πρόσοδος]·
ὥστε τί βουλόμενος μικρὰ λαμβάνειν καὶ πολεμεῖν ἂν ἕλοιτο,
ἐξὸν τὰ πλείω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν φήσουσιν. ἐγὼ 111
δ' οὐκ ἀπορῶ μὲν εἰπεῖν πόλλ' ἅ μοι δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις
ἰδὼν ἀπιστεῖν εἰκότως ἢ τούτοις πιστεύων ἐκεῖνον ἐᾶν μέγαν
γίγνεσθαι· οὐ μὴν ἀλλ' ὃ μάλιστα πρόχειρον ἔχω, τοῦτ'
ἐρῶ. ἴστε δήπου Φίλιππον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τουτονὶ
τὸν Μακεδόνα, ᾧ πολὺ δήπου μᾶλλον ἐλυσιτέλει τὰς ἐξ
ἁπάσης Μακεδονίας προσόδους ἀδεῶς λαμβάνειν ἢ μετὰ
κινδύνων τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως, καὶ χρῆσθαι φίλοις αἱρετώ-
τερον ἦν αὐτῷ τοῖς πατρικοῖς ὑμῖν ἢ Θετταλοῖς, οἳ τὸν πατέρ'
αὐτοῦ ποτ' ἐξέβαλον. ἄνευ γὰρ τούτου κἀκεῖν' ἔστιν ἰδεῖν· 112
ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδένα προὐδώκατε πώποτε
τῶν φίλων, Θετταλοὶ δ' οὐδένα πώποθ' ὅντιν' οὔ. ἀλλ'
ὅμως οὕτως ἐχόντων τούτων μικρὰ λαμβάνειν καὶ τοὺς ἀπί-
στους φίλους καὶ τὸ κινδυνεύειν ἀντὶ τοῦ μετ' ἀσφαλείας
ζῆν ὁρᾶτε προῃρημένον αὐτόν. τί δή ποτ' αἴτιον; οὐ γὰρ [658]
δὴ λόγον γε τὸ πρᾶγμ' οὑτωσὶ πρόχειρον ἔχει. ὅτι, ὦ 113
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ
μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων, τοῦ εὐτυχεῖν, τοῦ δ'
ἐλάττονος μὲν τούτου, τῶν δ' ἄλλων μεγίστου, τοῦ καλῶς
βουλεύεσθαι, οὐχ ἅμ' ἡ κτῆσις παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις,
οὐδ' ἔχει τῶν εὖ πραττόντων οὐδεὶς ὅρον οὐδὲ τελευτὴν τῆς

6 πολεμήσετε YO οὐδὲ ἕν Blass: οὐδέν codd. 7 πλεῖν Dindorf: πλέον codd., cf. xx 77 διακόσια SFYO: τριακόσια A τάλαντά . . . πρόσοδος secl. Blass 8 λαμβάνων πολεμεῖν A 9 πλείω . . . § 119 ἠδίκει Oxyrh. Pap. iii 113 13 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. SO 23 ποτ' αἴτιον] ποτε τὸ αἴτιον F Pap.: ποτε ταἴτιον Dobree, cf. ix 36 29 οὐδὲ] ἢ S solus

τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας· δι' ὅπερ πολλοὶ πολλάκις μει-
114 ζόνων ἐπιθυμοῦντες τὰ παρόντ' ἀπώλεσαν. καὶ τί δεῖ
Φίλιππον λέγειν ἢ τιν' ἄλλον; ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὸς ὁ Κερσο-
βλέπτου Κότυς, ἡνίκα μὲν στασιάζοι πρός τινας, πρέσβεις
πέμπων ἅπαντα ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, καὶ τότ' ᾐσθάνετο ὡς
ἀλυσιτελὲς τὸ τῇ πόλει πολεμεῖν· ἐπειδὴ δ' ὑφ' αὑτῷ τὴν
Θράκην ἔχοι, κατελάμβανε τὰς πόλεις, ἠδίκει, μεθύων ἐπαρ-
ῴνει μάλιστα μὲν εἰς αὑτόν, εἶτα καὶ εἰς ἡμᾶς, τὴν χώραν
ἐποιεῖθ' ἑαυτοῦ, τὸ πρᾶγμ' ἀμήχανον ἦν. τῶν γὰρ ὑπὲρ τοῦ
πλεονεκτεῖν ἐπιχειρούντων οἷς οὐ χρὴ οὐ τὰ δυσχερέσταθ'
ἕκαστος εἴωθε λογίζεσθαι, ἀλλ' ἃ κατορθώσας διαπράξεται.
115 ἐγὼ δὴ δεῖν ὑμᾶς οἶμαι τοῦτον τὸν τρόπον βεβουλεῦσθαι,
ὅπως, ἂν μὲν ἃ χρὴ περὶ ὑμῶν γιγνώσκῃ Κερσοβλέπτης,
μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικήσεται, ἂν δ' ἀλόγως ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ,
μὴ μείζων ἔσται τοῦ δίκην δοῦναι. ἀναγνώσομαι δ' ὑμῖν
τὴν ἐπιστολὴν ἥν, ὅτ' ἀφειστήκει Μιλτοκύθης, Κότυς ἔπε-
μψεν, καὶ ἣν [ὅτε] πᾶσαν ἔχων τὴν ἀρχὴν πέμψας Τιμομάχῳ
τὰ χωρί' ὑμῶν ἐξεῖλεν.

[659] ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

116 Τοῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ παράδειγμ' ἑορακότες, ἂν
ἐμοὶ πείθησθε, κἀκεῖν' εἰδότες, ὅτι Φίλιππος, ὅτε μὲν Ἀμφί-
πολιν ἐπολιόρκει, ἵν' ὑμῖν παραδῷ πολιορκεῖν ἔφη, ἐπειδὴ
δ' ἔλαβεν, καὶ Ποτείδαιαν προσαφείλετο, ἐκείνην τὴν πίστιν
βουλήσεσθ' ἔχειν, ἥνπερ φασὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ποτ'
117 εἰπεῖν Φιλοκράτην τὸν Ἐφιάλτου. καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν,
ἐξαπατώντων τι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ προτεινόντων πίστιν

5 πέμπων πρὸς ἡμᾶς A 7 ἔχοι S vulg. Pap. corr. : ἔχει O : εἶχε(ν) Pap. H. Wolf 9 ἑαυτοῦ] ὑφ' ἑαυτῷ A 14 μηδὲν om. S[1] ἀδικηθήσεται F Y O ἀδικεῖν secl. Rosenberg 17 ὅτε del. Reiske 19 ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Reiske : ΕΠΙΣΤΟΛΗ codd. 21 ante πείθησθε add. μὴ S F O (punctis notatum in F O) : μὲν B : om. A πείθησθε S[1] (ut videtur) A Y, cf. § 117 χρῆσθε : πεισθῆτε vulg. Pap. : πίθησθε Cobet, cf. § 143 25 Φιλοκράτην S Y O Pap. corr. : Ἰφικράτην vulg. Pap. Ἐφιάλτου] του in rasura S ; post hoc vocabulum tres vel quattuor litterae erasae φασιν secl. Rosenberg

ἥντινα βούλεται λαμβάνειν, εἰπεῖν ὅτι πίστιν ἂν οἴεται
γενέσθαι μόνην, εἰ δείξειαν ὅπως, ἂν ἀδικεῖν βούλωνται,
μὴ δυνήσονται, ἐπεὶ ὅτι γ' ἀεὶ βουλήσονται εὖ εἰδέναι· ἕως
ἂν οὖν δύνωνται, πίστιν οὐκ εἶναι. ταύτην, ἂν ἐμοὶ χρῆσθε
συμβούλῳ, φυλάξετε τὴν πίστιν πρὸς τοῦτον τὸν Θρᾷκα,
καὶ μὴ βουλήσεσθ' εἰδέναι τιν' ἄν, εἰ πάσης ἄρξειε Θρᾴκης,
πρὸς ὑμᾶς σχοίη γνώμην.

Ὅτι τοίνυν ὅλως οὐδ' ὑγιαινόντων ἐστὶν ἀνθρώπων 118
τοιαῦτα γράφειν ψηφίσματα καὶ διδόναι τισὶ τοιαύτας δω-
ρειάς, καὶ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ῥᾴδιον γνῶναι. ἴστε γὰρ δήπου
πάντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὁμοίως ἐμοί, ὅτι τὸν
Κότυν ποτ' ἐκεῖνον ἐποιήσασθε πολίτην, δῆλον ὡς κατ'
ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὔνουν ἡγούμενοι. καὶ μὴν καὶ χρυσοῖς
στεφάνοις ἐστεφανοῦτε, οὐκ ἄν, εἴ γ' ἐχθρὸν ἡγεῖσθε. ἀλλ' 119
ὅμως, ἐπειδὴ πονηρὸς καὶ θεοῖς ἐχθρὸς ἦν καὶ μεγάλ' ὑμᾶς
ἠδίκει, τοὺς ἀποκτείναντας ἐκεῖνον Πύθωνα καὶ Ἡρακλείδην,
τοὺς Αἰνίους, πολίτας ἐποιήσασθ' ὡς εὐεργέτας καὶ χρυσοῖς
στεφάνοις ἐστεφανώσατε. εἰ δὴ τότε, ὅθ' ὑμῖν οἰκείως
ἔχειν ὁ Κότυς ἐδόκει, ἔγραψέ τις, ἄν τις ἀποκτείνῃ Κότυν,
ἔκδοτον αὐτὸν εἶναι, πότερ' ἐξέδοτ' ἂν τὸν Πύθωνα καὶ τὸν [660]
ἀδελφόν, ἢ παρὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο πολίτας ἐποιεῖσθε καὶ
ὡς εὐεργέτας ἐτιμᾶτε; τί δ'; Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον τὸν Θετ- 120
ταλόν, ἡνίκ' εἶχε μὲν αἰχμάλωτον δήσας Πελοπίδαν, ἐχθρὸς
δ' ὡς οὐδεὶς ἦν Θηβαίοις, ὑμῖν δ' οἰκείως διέκειθ' οὕτως
ὥστε παρ' ὑμῶν στρατηγὸν αἰτεῖν, ἐβοηθεῖτε δ' αὐτῷ καὶ
πάντ' ἦν Ἀλέξανδρος, πρὸς Διὸς εἴ τις ἔγραψεν, ἄν τις
ἀποκτείνῃ Ἀλέξανδρον, ἀγώγιμον εἶναι, ἆρ' ἂν ὧν μετὰ
ταῦθ' ὕβρισεν καὶ προὐπηλάκισεν ἀσφαλὲς ἦν τῳ παρ' αὐτοῦ
δίκην πειρᾶσθαι λαβεῖν; τί δὲ τἄλλα λέγοι τις ἄν; ἀλλ' 121

3–4 ἕως . . . εἶναι secl. Dobree, recte puto 5 τουτονὶ A 6 βουλήσεσθε codd., cf. Lysias xxix 13: βουλη[. .]σθ[. .]ε Pap.: βούλεσθε Bekker ἄρξας S γρ.: recepit Blass deleto εἰ 8 ἀνθρώπων secl. Blass, cf. § 122 13 καὶ φίλον post ἡγούμενοι add. vulg. Pap.: om. S solus et Pap. corr. 20 εἶναι om. S[1] πότερα A: πότερον S vulg.

ὁ μάλιστα δοκῶν νῦν ἡμῖν ἐχθρὸς εἶναι Φίλιππος οὑτοσί, εἰ τότε, ὅτ' Ἀργαῖον κατάγοντας λαβὼν τῶν ἡμετέρων τινὰς πολιτῶν ἀφῆκε μὲν αὐτούς, ἀπέδωκε δὲ πάνθ' ὅσ' ἀπώλεσαν αὐτοῖς, πέμψας δὲ γράμματ' ἐπηγγέλλεθ' ἕτοιμος εἶναι συμμαχίαν ποιεῖσθαι καὶ τὴν πατρικὴν φιλίαν ἀνανεοῦσθαι, εἰ τότ' ἠξίωσε τυχεῖν τούτων καί τις ἔγραψε τῶν ἀφεθέντων ὑπ' αὐτοῦ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φίλιππον, ἀγώγιμον εἶναι,
122 καλὴν γ' ὕβριν ἦμεν ἂν ὑβρισμένοι. ἆρά γ' ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐφ' ἑκάστου τούτων ἡλίκην ἂν ὠφληκότες ἦτε παράνοιαν, εἴ τι τοιοῦτον ἐτυγχάνετ' ἐψηφισμένοι; ἔστι γὰρ οὐχ ὑγιαινόντων, οἶμαι, ἀνθρώπων, οὔθ' ὅταν τιν' ὑπειλήφωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν ὥστε, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, τὸ ἀμύνασθαι σφῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι, οὔθ' ὅταν ἐχθρόν τιν' ἡγῶνται, οὕτως αὖ μισεῖν ὥστε, ἂν παυσάμενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξεῖναι ταῦτα κωλῦσαι· ἀλλ' ἄχρι τούτου καὶ φιλεῖν, οἶμαι, χρὴ καὶ
[661] μισεῖν, μηδετέρου τὸν καιρὸν ὑπερβάλλοντας.

123 Οὐ τοίνυν ἔγωγ' οὐδ' ἐκεῖν' ἰδεῖν δύναμαι, ὡς οὐχὶ πάντες ἄνθρωποι τούτων ἀξιώσουσι τυχεῖν, ὅσοις πέρ ἐστι καὶ ἡτισοῦν εὐεργεσίας πρόφασις πρὸς ὑμᾶς, εἰ Χαριδήμῳ δώσετε, οἷον, εἰ βούλεσθε, Σίμων, Βιάνωρ, Ἀθηνόδωρος, ἄλλοι μυρίοι. εἰ μὲν τοίνυν πᾶσι ψηφιούμεθα ταῦτα, λήσομεν, ὡς ἔοικε, μισθοφόρων ἔργον ἀνθρώπων ποιοῦντες τὴν ἑκάστου σωτηρίαν τούτων δορυφοροῦντες· εἰ δὲ τῷ μέν, τοῖς
124 δ' οὔ, δικαίως ἐγκαλοῦσιν οἱ μὴ τυχόντες. φέρ', ἐὰν δὲ δὴ καὶ Μενέστρατος ἡμᾶς ὁ Ἐρετριεὺς ἀξιοῖ ταὐτὰ καὶ αὑτῷ ψηφίσασθαι, ἢ Φάυλλος ὁ Φωκεὺς ἤ τις ἄλλος δυνάστης (πολλοῖς δὲ δήπου διὰ καιρούς τινας πολλάκις φίλοι γιγνόμεθα), πότερον ψηφιούμεθα πᾶσιν ἢ οὔ; ψηφιούμεθα νὴ

10 παρανομίαν ὠφληκότες ἦτε A 11 οἶμαι ἀνθρώπων] ἀνδρῶν οἶμαι A : οἶμαι Blass, cf. § 118 13 ἀμύνεσθαι A 19 ὁπόσοις A 22 ταῦτα A F : ταυτα S : ταὐτά al. 24 τῷ] τοῖς A 25 ἐγκαλοῦσιν Cobet : ἐγκαλέσουσιν codd.

Δία. καὶ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλόν, εἰ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' ἐλευθερίᾳ προεστάναι φάσκοντες τοὺς ἰδίᾳ δυνάμεις ἐπὶ τοῖς πλήθεσι κεκτημένους δορυφοροῦντες φανούμεθα; εἰ γάρ ἐστί τῳ δοτέον τι τοιοῦτον, ὡς ἔγωγ' οὔ φημι, 125 *πρῶτον μὲν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι πώποτε, δεύτερον δὲ μηδ' ἂν ἀδικεῖν βούληται δυνησομένῳ, ἔπειθ' ὡς ἀληθῶς ὅστις ἅπασιν ἀνθρώποις ἔσται φανερὸς ὑπὲρ τοῦ μή ⟨τι⟩ παθεῖν ταῦθ' εὑρισκόμενος, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ ποιεῖν μετ' ἀδείας ἑτέρους κακῶς, τούτῳ δοτέον. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαρίδημος οὔτε τῶν ἀναμαρτήτων ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς οὔτε τῶν ἵνα μή τι πάθῃ ταῦθ' εὑρισκομένων, ἐάσω· ἀλλ' ὡς οὐδὲ πιστὸς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀκούσατέ μου, καὶ σκοπεῖτε, ἂν ὑμῖν ὀρθῶς ἐξετάζειν δοκῶ.*

Ἐγὼ νομίζω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν τῶν ἡμετέρων 126 *ἐθῶν καὶ νόμων ἐπιθυμηταὶ γενόμενοι πολῖται γενέσθαι* [662] *ἐσπούδασαν, ἅμα τ' αὐτοὺς ἂν τυγχάνειν τούτων καὶ παρ' ἡμῖν οἰκεῖν καὶ μετέχειν ὧν ἐπεθύμησαν· ὅσους δὲ τούτων μὲν μηδενὸς μήτ' ἐπιθυμία μήτε ζῆλος εἰσέρχεται, τὴν πλεονεξίαν δ' ἀγαπῶσιν ἣν διὰ τοῦ δοκεῖν ὑφ' ὑμῶν τιμᾶσθαι καρποῦνται, τούτους δ' οἴομαι, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς, ὅταν ποτὲ μείζονος πλεονεξίας ἑτέρωθεν ἐλπίδ' ἴδωσιν, οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν φροντίσαντας ἐκείνην θεραπεύσειν. οἷον, ἵν' εἰδῆτε* 127 *καὶ ὑμεῖς πρὸς ὃ ταῦτ' ἐγὼ βλέπων λέγω, Πύθων οὑτοσί, ὅτε μὲν Κότυν εὐθὺς ἀπεκτονὼς οὐκ ἀσφαλὲς ἡγεῖτ' ἀπελθεῖν ὅποι τύχοι, ἦλθεν ὡς ὑμᾶς καὶ πολιτείαν ᾔτησεν καὶ πάντων ἐποιήσατο πρώτους ὑμᾶς, ἐπειδὴ δ' οἴεται τὰ Φιλίππου πράγματα συμφέρειν αὑτῷ μᾶλλον, οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν φρον-*

1 *καλόν* del. Cobet, cf. xx 118 4 post *φανούμεθα* add. *ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω* F Y O : *ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ* al., cf. § 137 : om. S solus 5 *δεύτερον δὲ* del. Cobet *τῷ* post *δεύτερον δὲ* add. ed. Paris. a. 1570 : om. codd. 7 *τι* add. Markland 9 *τούτῳ δοτέον* del. Cobet 11 *πάθῃ* codd. : *πάθωσι* Reiske 12 *ἔπειτα*] *ἅπαντα* A 16 *ἐσπούδασαν* post *γενέσθαι* vulg. : ante *γενέσθαι* S Y O 17 *ὅσους* S : *ὅσοις* cett. 20 prius *δ'* om. A F 22 *ἡμῶν* S F Y O 24 *τὸ* post *ἡγεῖτο* add. S : om. cett. 26 *ἐποιεῖτο* A

τίστας τἀκείνου φρονεῖ. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, παρὰ τούτοις τοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ πλεονεκτεῖν προ-
αιρέσει ζῶσιν οὐδὲν οὔτε βέβαιον οὔθ᾽ ὅσιον, ἀλλὰ δεῖ
τούτων, ὅστις εὖ φρονεῖ, φυλαττόμενον περιεῖναι, μὴ προ-
128 πιστεύσαντα κατηγορεῖν. εἰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοὐναντίον ἢ τἀληθὲς ὑπάρχει, θείημεν τὸν Χαρίδημον αὐτὸν
καὶ γεγενῆσθαι περὶ ἡμᾶς σπουδαῖον καὶ εἶναι καὶ ἔσεσθαι,
καὶ μηδέποτ᾽ ἄλλην γνώμην ἢ ταύτην σχήσειν, οὐδὲν μᾶλλον
ἔχει καλῶς ταῦτ᾽ αὐτῷ ψηφίσασθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ᾽ ἄλλο
τι ταύτην τὴν ἄδειαν ἐλάμβανε, τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος,
ἢ τὰ Κερσοβλέπτου πράγματα, ἧττον ἂν ἦν δεινόν· νῦν
δέ, ὑπὲρ οὗ καταχρήσεται τῇ διὰ τοῦ ψηφίσματος πλεο-
[663] νεξίᾳ, οὐκ ἀξιόπιστον οὔθ᾽ ἡμῖν οὔτ᾽ ἐκείνῳ λογιζόμενος
129 [αὐτὸν] εὑρίσκω. σκέψασθε δ᾽ ὡς δικαίως ἕκαστ᾽ ἐξετάζω,
καὶ σφόδρα γ᾽ εἰκότως δεδιώς. ἐγὼ σκοπῶ Κότυν, ὅτι
κηδεστὴς ἦν Ἰφικράτει τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Χαριδήμῳ
Κερσοβλέπτης, καὶ τὰ πεπραγμέν᾽ ὁρῶ πολλῷ μείζονα καὶ
χάριτος πλείονος ἄξι᾽ ὑπὲρ Κότυος Ἰφικράτει ἢ ὑπὲρ Κερσο-
130 βλέπτου Χαριδήμῳ. σκεψώμεθα δ᾽ οὑτωσί. ἴστε δήπου
τοῦτ᾽, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι χαλκῆς εἰκόνος οὔσης παρ᾽ ὑμῖν
Ἰφικράτει καὶ σιτήσεως ἐν πρυτανείῳ καὶ δωρειῶν καὶ τιμῶν
ἄλλων, δι᾽ ἃς εὐδαίμων ἐκεῖνος ἦν, ὅμως ἐτόλμησεν ὑπὲρ
τῶν Κότυος πραγμάτων ἐναντία τοῖς ὑμετέροις στρατηγοῖς
ναυμαχεῖν, καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὴν ἐκείνου σωτη-
ρίαν ἢ τὰς ὑπαρχούσας ἑαυτῷ παρ᾽ ὑμῖν τιμάς· καὶ εἰ μὴ
μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν ὑμεῖς τῆς ἐκείνου προπετείας,
οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐκώλυεν ἀθλιώτατον ἀνθρώπων ἁπάντων
131 εἶναι. ἀλλ᾽ ὅμως ὁ Κότυς, ὑπ᾽ ἐκείνου σωθεὶς καὶ λαβὼν
ἔργῳ τῆς ἐκείνου φιλίας πεῖραν, ἐπειδὴ βεβαίως ἡγήσατο

6 ὑπάρχει] ἔχει A 14 αὐτὸν secl. Dobree δικαιως S signo suprascripto cui signum in margine respondet, sed nihil adnotatum est, me teste 20 ἄνδρες Ἀθηναῖοι S vulg. : ὦ Ἀθηναῖοι A (ut solet) 25 παρ᾽ ὑμῶν A 26 ὑμεῖς ἔσχετε τὴν ὀργὴν A 27 ἐκώλυεν S : ἐκώλυσεν cett., cf. li 9 ἀνθρώπων ἁπάντων ἀθλιώτατον A

σῶς εἶναι, οὐχ ὅπως ἀποδώσει χάριν ἐσπούδασεν αὐτῷ καὶ
πρὸς ὑμᾶς δι᾽ ἐκείνου τι φιλάνθρωπον ἔπραξεν, ἵνα συγ-
γνώμης ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τύχῃ, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον
ἠξίου μὲν αὐτὸν συμπολιορκεῖν τὰ λοιπὰ τῶν ὑμετέρων
χωρίων, οὐκ ἐθέλοντος δ᾽ ἐκείνου, λαβὼν αὐτὸς τήν τε 132
βαρβαρικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑπ᾽ ἐκείνου συνειλεγμένην,
καὶ τὸν Χαρίδημον τοῦτον προσμισθωσάμενος, προσέβαλλε
τοῖς ὑμετέροις χωρίοις, καὶ εἰς τοῦτο κατέστησε τὸν Ἰφι- [664]
κράτην ἀπορίας, ὥστ᾽ ἀπελθόντ᾽ εἰς Ἄντισσαν οἰκεῖν καὶ
πάλιν εἰς Δρῦν, ἡγούμενον ὡς μὲν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν
ἐλθεῖν, οὓς ὑστέρους ἐπεποίητο τοῦ Θρᾳκὸς καὶ τοῦ βαρ-
βάρου, παρ᾽ ἐκείνῳ δ᾽ οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι μένειν, ὃν οὕτως
ὀλιγωροῦνθ᾽ ἑώρα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἂν οὖν, ὦ ἄνδρες 133
Ἀθηναῖοι, καὶ Κερσοβλέπτης ἐκ τῆς τῷ Χαριδήμῳ νῦν ἀδείας
κατασκευαζομένης αὐξηθεὶς ὀλιγωρῇ μὲν ἐκείνου, νεωτερίζῃ
δέ τι καὶ κινῇ πρὸς ὑμᾶς, ἐξαρκεῖ τοὔθ᾽ ὑμῖν, ἐὰν Χαρίδημος
ἐξαπατηθῇ, τὸν Θρᾷκ᾽ ἰσχυρὸν ἐφ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς κατεσκευα-
κέναι; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ. καὶ γὰρ ἐκεῖνο νομίζω δίκαιον,
εἰ μὲν αἰσθάνεται ταῦτα καὶ προορᾷ Χαρίδημος, εἶθ᾽ ὅπως
τοιούτων ψηφισμάτων τεύξεται διαπράττεται, ὡς ἐπιβου- 134
λεύοντι μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ, εἰ δὲ λέληθεν αὐτόν, ὅσῳ
μᾶλλον εὔνουν τις αὐτὸν ὑπείληφεν εἶναι, τοσούτῳ μᾶλλον
προϊδέσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνου. ἔστι γὰρ
φίλων ἀγαθῶν οὐ τὰ τοιαῦτα χαρίζεσθαι τοῖς εὔνοις, ἐξ ὧν
κἀκείνοις καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἔσται τις βλάβη, ἀλλ᾽ ὃ μὲν
ἂν μέλλῃ συνοίσειν ἀμφοῖν, συμπράττειν, ὃ δ᾽ ἂν αὐτὸς
ἄμεινον ἐκείνου προορᾷ, πρὸς τὸ καλῶς ἔχον τίθεσθαι καὶ
μὴ τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ
πλείονος ἡγεῖσθαι. οὐ τοίνυν οὐδ᾽ ἐκεῖνο λογιζόμενος δύ- 135
ναμαι κατιδεῖν, ὡς, εἰ καὶ βάρβαρος καὶ ἄπιστος ὁ Κερσο-
βλέπτης, ὅμως προνοηθείη γ᾽ ἂν μὴ τὰ τηλικαῦτ᾽ ἀδικῆσαι

1 comma post αὐτῷ delevi καὶ codd.: οὐδὲ coni. Reiske
7 προσέβαλλε post ὑμετέροις A 11 alterum τοῦ secl. Cobet, sed cf. § 150, xix 280

Χαρίδημον. ὅταν γὰρ πάλιν ἐξετάσω ἡλίκων Κότυς Ἰφι-
κράτην ἀποστερήσειν μέλλων οὐδὲν ἐφρόντισεν, παντελῶς
[665] τούτῳ γ' οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι μελῆσαι τῶν ἀπολουμένων Χαρι-
136 δήμῳ. ὁ μέν γ' ἐκεῖνον τιμάς, σίτησιν, εἰκόνας, πατρίδ'
ἢ ζηλωτὸν αὐτὸν ἐποίησεν, ὀλίγου δέω λέγειν πάνθ' ὧν
ἄνευ ζῆν οὐκ ἄξιον ἦν Ἰφικράτει, νομίζων ἀποστερήσειν
οὐκ ἐπεστράφη· οὗτος δ' ὡς ἀληθῶς τίνος ἂν καὶ λόγον
σχοίη μὴ [τίνος] Χαρίδημον ἀποστερήσῃ; οὐδ' ὁτιοῦν ἐστι
γὰρ παρ' ὑμῖν αὐτῷ, οὐ παῖδες, οὐκ εἰκών, οὐ συγγενεῖς, οὐκ
137 ἄλλ' οὐδέν. καὶ μὴν εἰ μήτε φύσει πιστὸς ὁ Κερσοβλέπτης,
ἔκ τε τῶν γεγενημένων πρότερον δικαίως ἄπιστος, μηδέν
τε τοιοῦτον ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν δι' ὃ κἂν παρὰ γνώμην
καὶ φύσιν προνοηθείη τι τοῦ Χαριδήμου, τίνος εἵνεχ' ἁπλῶς
καὶ κομιδῇ τετυφωμένως οὕτως, ἃ βούλεται διαπράξασθαι,
συλλάβωμεν αὐτῷ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ἡμῖν ὄντα; ἐγὼ μὲν
οὐχ ὁρῶ.

138 Ὅτι τοίνυν ἄνευ τοῦ τοῖς πράγμασι μὴ συμφέρειν τὸ
ψήφισμα, οὐδὲ πρὸς δόξαν συμφέρει τῇ πόλει τοιοῦτον
οὐδὲν ἐψηφισμένῃ φαίνεσθαι, καὶ τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς.
εἰ μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόλιν οἰκοῦντί τῳ καὶ
νόμοις πολιτευομένῳ τὸ ψήφισμ' ἐγέγραπτο, δεινὸν ὂν ἧττον
ἂν ἦν αἰσχρόν· νῦν δὲ γέγραπται Χαριδήμῳ τῷ πόλιν μὲν
οὐδ' ἡντινοῦν οἰκοῦντι, Θρᾳκὶ δ' ἀνθρώπῳ [βασιλεῖ] στρατη-
γοῦντι καὶ διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι.
139 ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι πάντες οἱ ξεναγοῦντες οὗτοι πόλεις
καταλαμβάνοντες Ἑλληνίδας ἄρχειν ζητοῦσιν, καὶ πάντων,
ὅσοι περ νόμοις οἰκεῖν βούλονται τὴν αὑτῶν ὄντες ἐλεύ-
θεροι, κοινοὶ περιέρχονται κατὰ πᾶσαν χώραν, εἰ δεῖ τἀληθὲς
[666] εἰπεῖν, ἐχθροί. ἆρ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλὸν ἢ

2 ἀποστερεῖν A 3 ἀπολουμενων S signo adnotationis supra ου scripto cui nihil respondet in margine 4 εἰκόνας σίτησιν A : εἰκόνα, σίτησιν Blass 7 ἀπεστράφη A 8 τίνος post μὴ add. codd. : del. Taylor ἐστὶ γὰρ S F : γάρ ἐστι al. 15 γὰρ post μὲν add. A F : om. S[1] al. 22 Χαριδήμῳ secl. Weil 23 βασιλεῖ secl. Cobet

πρέπον ὑμῖν τοῦ μὲν εἵνεκα τῆς ἑαυτοῦ πλεονεξίας ἐπιβουλεύσοντος οἷς ἂν τύχῃ τοιαύτην φυλακὴν ἐψηφισμένους φαίνεσθαι, τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας ἀμυνουμένοις εἴργεσθαι τῆς ὑμετέρας συμμαχίας προειρηκέναι; ἐγὼ μὲν 140
οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτ' οὔτε καλῶς ἔχειν οὔθ' ὑμῶν ἀξίως. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν Λακεδαιμονίοις μὲν ἐγκαλεῖν ὅτι τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἕλληνας ἔγραψαν ἐξεῖναι δρᾶσαι πᾶν ὅ τι ἂν θέλῃ βασιλεύς, αὐτοὺς δ' ἐκδοῦναι καὶ τοὺς τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντας Κερσοβλέπτῃ καὶ πάντας ὅσων περ ἂν οἴηται κρείττων Χαρίδημος ἔσεσθαι; οὐ γὰρ ἄλλο τι ποιεῖ τὸ ψήφισμα τουτί, ὅτε τῷ μὲν ἐκείνου στρατηγῷ οὐ διῄρηται τί πρακτέον ἢ μή, πᾶσι δέ, ἄν τις ἀμύνηται, τοσοῦτος ἐπήρτηται φόβος.

Καὶ μήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ γεγονός τι πρᾶγμα 141
φράσαι πρὸς ὑμᾶς βούλομαι, δι' οὗ μᾶλλον ἔθ' ὑμῖν γενήσεται δῆλον ὡς σφόδρα δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμα τουτί. ὑμεῖς ἐποιήσασθ' ἔν τισι καιροῖς καὶ χρόνοις Ἀριοβαρζάνην πολίτην καὶ δι' ἐκεῖνον Φιλίσκον, ὥσπερ νῦν διὰ Κερσοβλέπτην Χαρίδημον. ὢν δ' ὅμοιος ἐκεῖνος τούτῳ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, διὰ τῆς Ἀριοβαρζάνου δυνάμεως πόλεις κατελάμβανεν Ἑλληνίδας, εἰς ἃς εἰσιὼν πολλὰ καὶ δείν' ἐποίει, παῖδας ἐλευθέρους ἀδικῶν καὶ γυναῖκας ὑβρίζων, καὶ πάντα ποιῶν ὅσ' ἂν ἄνθρωπος ποιήσειεν ἄνευ νόμων καὶ τῶν ἐν πολιτείᾳ καλῶν τεθραμμένος εἰς ἐξουσίαν ἐλθών. ἐν δὴ 142
Λαμψάκῳ τινὲς ἄνθρωποι γίγνονται δύο· Θερσαγόρας ὄνομ' αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' Ἐξήκεστος· οἳ παραπλήσια τοῖς παρ' ἡμῖν γνόντες περὶ τῶν τυράννων ἀποκτιννύασι τὸν Φιλίσκον [667]

3 ἀμυνουμένοις Cobet: ἀμυνομένοις codd. 8 θέλῃ] βούλεται al.: βούληται Aristid. i 618 D ἐκδεδωκέναι A 10 ἔσεσθαι Χαρίδημος A 11 τὸ ψήφισμα ποιεῖ A τουτί] ἢ τοῦτο A ὅτε vulg. S corr.: οὗ γε Y O: ουτε S[1] ut videtur: om. A μὲν] μὲν γὰρ A διῄρηται A: διείρηται S vulg., cf. § 72 17 καὶ χρόνοις om. A 21 δεινὰ ἔργα A 23 ἂν om. S A Y O, cf. xx 43, xxi 77, 79 26 αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' A: αὐτῷ, θατέρῳ δ' S vulg.: αὐτῶν ⟨θατέρῳ⟩, θατέρῳ δ' Herwerden 27 τὸν τύραννον S A F τὸν om. A

δικαίως, τὴν αὑτῶν πατρίδ᾽ οἰόμενοι δεῖν ἐλευθεροῦν. εἰ δὴ τῶν τόθ᾽ ὑπὲρ Φιλίσκου λεγόντων, ὅτ᾽ ἐμισθοδότει μὲν τοῖς ἐν Περίνθῳ ξένοις, εἶχεν δ᾽ ὅλον τὸν Ἑλλήσποντον, μέγιστος δ᾽ ἦν τῶν ὑπάρχων, ἔγραψέ τις ὥσπερ οὗτος νυνί, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φιλίσκον, ἀγώγιμον αὐτὸν ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι, πρὸς Διὸς θεάσασθ᾽ εἰς ὅσην αἰσχύνην ἂν ἡ
143 πόλις ἡμῶν ἐληλύθει. ἧκε μὲν γὰρ ὁ Θερσαγόρας καὶ ὁ Ἐξήκεστος εἰς Λέσβον καὶ ᾤκουν ἐκεῖ· εἰ δ᾽ ἐφήπτετό τις τῶν Φιλίσκου φίλων ἢ παίδων, ἐξεδίδοντ᾽ ἂν ὑπὸ τοῦ ὑμετέρου ψηφίσματος. πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν ἦτε πεποιηκότες, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς μὲν παρ᾽ ὑμῖν τοιοῦτό τι πράξαντας χαλκοῦς ἱστάντες καὶ ταῖς μεγίσταις δωρειαῖς τιμῶντες ἐφαίνεσθε, τοὺς δ᾽ ἑτέρωθί που τὴν αὐτὴν τούτοις διάνοιαν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος ἔχοντας ἐκδότους εἶναι κατεψηφισμένοι; τοῦτο τοίνυν ἐπ᾽ ἐκείνου μέν, εὖ ποιοῦν, οὐ συνέβη φενακισθεῖσιν ὑμῖν αἰσχύνην ὀφλεῖν· ἐπὶ τούτου δέ, ἂν ἐμοὶ πίθησθε, φυλάξεσθε. μὴ γὰρ ὡρισμένου μηδενός, ἀλλ᾽ ἁπλῶς 'ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον' γεγραμμένου, τάχ᾽ ἄν, εἰ τύχοι, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίη.

144 Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ τὰ πεπραγμέν᾽ ἐξετάσαι τῷ Χαριδήμῳ διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀναιδείας τῶν ἐπαινούντων αὐτόν. ἐν δ᾽ ὑμῖν ἐκεῖν᾽ ὑπισχνοῦμαι, καί μου μηδεὶς ἀχθεσθῇ τῇ ὑποσχέσει· οὐ μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω τῆς φυλακῆς οὐκ ἄξιον ἣν γέγραφ᾽ οὗτος, ἀλλὰ καὶ δίκην δόντ᾽ ἂν δικαίως τὴν μεγίστην, εἴπερ οἱ κακόνοι
[668] καὶ φενακίζοντες ὑμᾶς καὶ διὰ παντὸς ἐναντία πράττοντες
145 κολάζοιντ᾽ ἂν δικαίως. ἴσως δέ τισιν λογιζομένοις ὑμῶν

2 Φιλίσκου codd. : Ἀριοβαρζάνου Weil 6 ἂν αἰσχύνην A 7 ὑμῶν S F Y O 9 ἐξεδίδοντο Seager : ἐξεδίδοτο codd. : ἐξεδέδοτο Cobet : ἐξεδέδοντο Weil ἡμετέρου S A F Y 11 τι om. Y O 13 φαίνεσθε S Y που τὴν (non του τὴν) sine correctura S, me teste 15 κατεψηφίζεσθε A ποιοῦσιν Richards 16 αἰσχυνὴν ὀφλεῖν fort. secludendum 17 πίθησθε Cobet : πείθησθε S vulg. : πεισθῆτε A, cf. § 116 23 γὰρ post μόνον add. A : om. S F Y O[1]

ὅτι πρῶτον μὲν πολίτης γέγον' ἄνθρωπος, εἶτα πάλιν χρυσοῖς
στεφάνοις ὡς εὐεργέτης ἐστεφάνωται, θαυμάζειν ἐπελήλυθεν
εἰ τὰ τηλικαῦθ' οὕτως ἐξηπάτησθε ῥᾳδίως. εὖ τοίνυν ἴστ',
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐξηπάτησθε. καὶ δι' ἅ γ' εἰκότως
τοῦτο πεπόνθατε, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς φράσω. ὅτι, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πολλὰ γιγνώσκοντες ὀρθῶς ὑμεῖς οὐ διὰ τέλους
αὐτοῖς χρῆσθε. οἷον τί λέγω; εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο τί πονηρό- 146
τατον νομίζετε τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἐθνῶν, οὔτε τοὺς
γεωργοὺς οὔτε τοὺς ἐμπόρους οὔτε τοὺς ἐκ τῶν ἀργυρείων
οὔτε τῶν τοιούτων οὐδὲν ἂν εἴποιτε, ἀλλ' εἰ τοὺς ἐπὶ μισθῷ
λέγειν καὶ γράφειν εἰωθότας εἴποι τις, εὖ οἶδ' ὅτι συμφήσαιτ'
ἂν ἅπαντες. μέχρι μὲν δὴ τούτου καλῶς ἐγνώκατε, ἔπειτ'
οὐκέτ' ὀρθῶς τὸ λοιπόν. οὓς γὰρ αὐτοὶ πονηροτάτους νομί- 147
ζετε πάντων, τούτοις περὶ τοῦ ποῖόν τιν' ἕκαστον χρὴ
νομίζειν πεπιστεύκατε· οἳ δ' ὃν ἂν αὐτοῖς λυσιτελῇ, καὶ
χρηστὸν καὶ πονηρὸν εἶναί φασιν, οὐχ ὃν ἂν ᾖ δίκαιον καὶ
ἀληθές. ὅπερ πεποιήκασι τὸν Χαρίδημον τοῦτον οἱ ῥήτορες
πάντα τὸν χρόνον, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁμολογήσετε, ἐπειδὰν
ἀκούσητέ μου τὰ πεπραγμέν' αὐτῷ.

Ὅσα μὲν δὴ στρατιώτης ὢν ἐν σφενδονήτου καὶ ψιλοῦ 148
μέρει τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐναντί' ἐστράτευται τῇ πόλει, οὐ τίθημ'
ἐν ἀδικήματος μέρει, οὐδ' ὅτι λῃστικόν ποτε πλοῖον ἔχων
ἐλῄζετο τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. διὰ τί;
ὅτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι τοὺς τοῦ τί
πρακτέον ἢ μὴ λογισμοὺς ἀναιροῦσιν ἅπαντας, ὥστ' οὐ πάνυ [669]
ταῦτ' ἀκριβολογεῖσθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα. ἀλλ' ὅθεν
ἀρξάμενος ξεναγῶν ἤδη καί τινων ἄρχων στρατιωτῶν κακῶς
ὑμᾶς ἐποίει, ταῦτ' ἀκούσατέ μου. οὗτος ἐν μὲν ἁπάντων 149
πρῶτον, μισθωθεὶς ὑπ' Ἰφικράτους καὶ πλεῖν ἢ τρί' ἔτη

1 ἄνθρωπος Bekker: ἄνθρωπος codd. 4 ἅ γ'] ἅττ' Cobet 5 φράσω πρὸς ὑμᾶς A 7 ἔροιτο ὑμᾶς A 8 ἐθνῶν codd. et Harpocr. s. v. ἔθνος: ἔθνος Cobet 9 γεωργοῦντας A 13 αὐτοὶ vulg.: om. S[1]: ὑμεις αυτοὶ S corr. m. ant.: αὖ Y O: αὐτοὺς Dobree 15 καὶ πονηρὸν καὶ χρηστὸν A 21 μέρει] τάξει Cobet 29 πλεῖν Dindorf: πλεῖον vulg., cf. § 110

μισθοφορήσας παρ' ἐκείνῳ, ἐπειδὴ τὸν μὲν Ἰφικράτην ἀποστράτηγον ἐποιήσατε, Τιμόθεον δ' ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ Χερρόνησον ἐξεπέμψατε στρατηγόν, πρῶτον μὲν τοὺς Ἀμφιπολιτῶν ὁμήρους, οὓς παρ' Ἁρπάλου λαβὼν Ἰφικράτης ἔδωκε φυλάττειν αὐτῷ, ψηφισαμένων ὑμῶν ὡς ὑμᾶς κομίσαι παρέδωκεν Ἀμφιπολίταις· καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν τοῦτ' ἐμποδὼν κατέστη. δεύτερον δέ, μισθουμένου Τιμοθέου πάλιν αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμα, τούτῳ μὲν οὐ μισθοῖ, πρὸς δὲ Κότυν πλέων ᾤχετ' ἔχων τὰς ὑμετέρας τριακοντόρους, ὃν ἀκριβῶς
150 ᾔδει τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐχθρόταθ' ὑμῖν διακείμενον. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ τὸν πρὸς Ἀμφίπολιν πόλεμον πρότερον πολεμεῖν εἵλετο Τιμόθεος τοῦ πρὸς Χερρόνησον, καὶ οὐδὲν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ κακόν, μισθοῖ πάλιν αὑτὸν Ὀλυνθίοις τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς καὶ τοῖς ἔχουσιν Ἀμφίπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. καὶ πλέων ἐκεῖσε, ἐκ Καρδίας ἀναχθείς, ἵνα τἀναντία τῇ πόλει πολεμῇ, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τριήρων ἑάλω. διὰ τὸν παρόντα δὲ καιρὸν καὶ τὸ δεῖν ξένων ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' Ἀμφίπολιν, ἀντὶ τοῦ δίκην δοῦναι ὅτι οὐκ ἀπεδεδώκει τοὺς ὁμήρους καὶ διότι πρὸς Κότυν ἐχθρὸν ὄνθ'
[670] ὑμῖν ηὐτομόλησεν ἔχων τὰς τριακοντόρους, πίστεις δοὺς καὶ
151 λαβὼν ἐστράτευσε μεθ' ὑμῶν. ὧν δ' ἐκεῖνον δίκαιον ἦν χάριν ὑμῖν ἔχειν οὐκ ἀπολωλότα, τοῦτο παθόντ' ἂν δικαίως, ἀντὶ τούτων ὡς ὀφείλουσ' ἡ πόλις αὐτῷ στεφάνους καὶ πολιτείαν καὶ ἃ πάντες ἐπίστασθε δέδωκεν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τό τε ψήφισμ' ἀνάγνωθί μοι τὸ περὶ τῶν ὁμήρων, καὶ τὴν Ἰφικράτους ἐπιστολὴν καὶ τὴν Τιμοθέου, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν μαρτυρίαν ταυτηνί· ὄψεσθε γὰρ οὐ λόγους οὐδ' αἰτίαν, ἀλλ' ἀλήθειαν οὖσαν ὧν λέγω. λέγε.

7 ἐμπόδιον A 10 τῶν ὄντων] πάντων A 12 προείλετο A F 14 καὶ secl. Cobet 17 δεῖσθαι A S γρ. 18 ὅτι] διότι A F O 19 ἀπέδωκε A 21 ὧν δ' . . . ἦν] ὧν οὖν ἦν δίκαιον ἐκεῖνον S γρ. 23 ἀντὶ τούτων om. A 24 ἃ πάντες] ἅπανθ' ὅσα A 28 λόγον A αἰτίαν S Y O: αἰτίας vulg. post λέγε add. τὴν μαρτυρίαν S Y O: τὴν ἐπιστολὴν vulg.: del. Reiske

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ τὸ πρῶτον, οὗ πολεμεῖν ὑμῖν ᾤετο, 152
ἐκεῖσ' ἐμίσθωσεν αὑτὸν πολλαχόσ' ἄλλοσε μισθῶσαι παρόν,
καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς οὐδὲν ἐκεῖ κακὸν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς, ἔπλει
δεῦρο πάλιν οὗ τἀναντί' ἔμελλε πράξειν τῇ πόλει, καὶ τοῦ μὴ
λαβεῖν Ἀμφίπολιν πάντων οὗτος αἰτιώτατός ἐστιν, ἀκηκόατ'
ἐκ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τῆς μαρτυρίας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα
τοιαῦτ' ἐστὶν τῶν ἔργων τῶν Χαριδήμου, μετὰ ταῦτα δ' ἄλλα
θεάσασθε. χρόνου γὰρ διελθόντος καὶ τοῦ πολέμου πρὸς 153
Κότυν ὄντος ἤδη, πέμπει πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν (μᾶλλον δ'
οὐχὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς Κηφισόδοτον· οὕτω σφόδρ' ὑπ'
αὐτοῦ γε οὐδ' ἂν ἐξαπατηθῆναι τὴν πόλιν ἡγεῖτο, συνειδὼς ἃ
πεποίηκεν) ἐν ᾗ Χερρόνησον ὑπέσχετο τῇ πόλει κομιεῖσθαι,
πάντα τούτοις τἀναντί' ἐγνωκὼς ποιεῖν. δεῖ δ' ὑμᾶς τὸ
πρᾶγμ' οἷον ἦν τὸ περὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀκοῦσαι (καὶ γάρ ἐστι
βραχύ) καὶ θεωρῆσαι τὸν τρόπον τἀνθρώπου, ὡς ὑμῖν ἀπ' [671]
ἀρχῆς κέχρηται. ἐκεῖνος ὡς ἀπόμισθος γίγνεται παρὰ τοῦ 154
Τιμοθέου τότε, ἀπ' Ἀμφιπόλεως ἀναχωρῶν, διαβὰς εἰς τὴν
Ἀσίαν, διὰ τὴν σύλληψιν τὴν Ἀρταβάζῳ συμβᾶσαν τόθ'
ὑπ' Αὐτοφραδάτου μισθοῖ τὸ στράτευμα καὶ αὑτὸν τοῖς Ἀρτα-
βάζου κηδεσταῖς, λαβὼν δὲ πίστεις καὶ δούς, ὀλιγωρήσας τῶν
ὅρκων καὶ παραβὰς αὐτούς, ἀφυλάκτων ὄντων ὡς ἂν πρὸς
φίλον τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καταλαμβάνει Σκῆψιν καὶ Κεβρῆνα
καὶ Ἴλιον αὐτῶν. ἐγκρατὴς δὲ τούτων γενόμενος τῶν χωρίων 155
πρᾶγμ' ἔπαθεν τοιοῦτον οἷον οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν [ἠγνόησέ]
τις εἶναι φάσκων, ἀλλ' οὐδ' ὁ τυχὼν ἄνθρωπος. οὐδ' ὁτιοῦν

1 ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Reiske: ΕΠΙΣΤΟΛΗ codd. 2 πολεμήσειν A F corr. 6 πάντων om. A 7 καὶ τοῦ ψηφίσματος post ἐπιστολῆς add. vulg.: om. S Y O 9 βραχέος ante διελθόντος add. A: post διελθόντος F O: om. S al. 11 οὐχὶ] οὐ A ὑφ' αὑτοῦ γε Dobree, Reiske, fort. recte 12 οὐδ' codd.: οὐκ vel οὐδαμῶς Dobree: οὐδὲν Weil 20 μισθοῖ vulg.: μισθοῦ S[1]: μισθοῦται S corr. Y O 22 καὶ παραβὰς αὐτοὺς secl. Herwerden 24 τούτων ante γενόμενος A: post γενόμενος S vulg. 25 ἠγνόησε secl. Dobree

γὰρ ἔχων χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ, [οὐδ'] ὅθεν ἂν σιτοπομπίας
ηὐπόρησε τοῖς στρατιώταις, οὐδ' αὖ σῖτον ἔχων ἐν τοῖς
χωρίοις, ὑπέμειν' ἐν τοῖς τείχεσιν καὶ οὐ διαρπάσας ᾤχετο,
ἐπειδή γ' ἀδικεῖν ἔγνω. ὡς δὲ συλλέξας δύναμιν παρῆν ὁ
Ἀρτάβαζος, ἀφειμένος παρὰ τοῦ Αὐτοφραδάτου, τῷ μὲν
ὑπῆρχ' ἐπισιτισμὸς ἐκ τῆς ἄνωθεν Φρυγίας καὶ Λυδίας καὶ
Παφλαγονίας οἰκείας οὔσης, τῷ δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο πλὴν
156 πολιορκία περιειστήκει. αἰσθόμενος δ' οὗ ἦν κακοῦ καὶ
λογισμὸν λαβὼν ὅτι ληφθήσεται, κἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων, τῷ
γε λιμῷ, εἶδεν, εἴτε δή τινος εἰπόντος εἴτ' αὐτὸς συνείς, ὅτι
σωτηρία μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῷ ἥπερ ἅπαντας ἀνθρώπους
σῴζει. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἡ ὑμετέρα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
εἴτε χρὴ φιλανθρωπίαν λέγειν εἴθ' ὅ τι δήποτε. γνοὺς δὲ
τοῦτο πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν, ἧς ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι,
βουλόμενος διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ κομιεῖσθαι Χερρόνησον
[672] ὑμῖν, καὶ διὰ τοῦ τὸν Κηφισόδοτον δοκεῖν ἐχθρὸν ὄντα τοῦ
Κότυος καὶ τοῦ Ἰφικράτους ταῦτα βούλεσθαι, τριήρων
εὐπορήσας παρ' ὑμῶν ἀσφαλῶς ἐκ τῆς Ἀσίας ἀποδρᾶναι.
157 τί δὴ συμβαίνει παραυτά, ὅθεν ἐξηλέγχθη τὸ πρᾶγμ' ἐπ'
αὐτοφώρῳ; ὁ Μέμνων καὶ ὁ Μέντωρ, οἱ κηδεσταὶ τοῦ Ἀρτα-
βάζου, ἄνθρωποι νέοι καὶ κεχρημένοι ἀπροσδοκήτῳ εὐτυχίᾳ
τῇ τοῦ Ἀρταβάζου κηδείᾳ, βουλόμενοι τῆς χώρας ἄρχειν
εὐθὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ τιμᾶσθαι καὶ μὴ πολεμεῖν μηδὲ κιν-
δυνεύειν, πείθουσι τὸν Ἀρτάβαζον τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι τὸν
Χαρίδημον ἀφέσθαι, ἀποστεῖλαι δ' ὑπόσπονδον, διδάσκοντες
ὡς ὑμεῖς, κἂν ἐκεῖνος μὴ 'θέλῃ, διαβιβᾶτε καὶ οὐ δυνήσεται
158 κωλύειν. ὡς δὲ τυγχάνει ταύτης τῆς ἀλόγου καὶ ἀπροσδο-
κήτου σωτηρίας ὁ Χαρίδημος, διαβὰς εἰς τὴν Χερρόνησον

1 ἔχων ante χωρίον A: post χωρίον S vulg. οὐδ' secl. Cobet 2 εὐπόρησε(ν) SF: εὐπορήσει YO: εὐπορήσειε A 6 ἄνω A 19 φανερῶς post ἐξηλέγχθη add. S solus ἐπ' αὐτοφώρῳ] signum adnotationis in S suprascriptum cui nihil respondet in margine; adscriptum olim vocabulum, φανερῶς haud dubie, in textum transtulit librarius 25 ἀφέσθαι Cobet: ἀφεῖσθαι codd. καὶ μὴ πολεμεῖν post ἀφεῖσθαι add. SYO

ἐφ' αὑτοῦ διὰ τὰς σπονδάς, τοσοῦτον ἐδέησεν ἐπελθεῖν τῷ Κότυϊ, γεγραφὼς ὅτι οὐχ ὑπομενεῖ Κότυς αὐτὸν ἐπιόντα, ἢ τὴν Χερρόνησον ὅπως κομιεῖσθ' ὑμεῖς συμπρᾶξαι, ὥστε πάλιν μισθώσας αὑτὸν τῷ Κότυϊ τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὑμετέρων χωρίων Κριθώτην καὶ Ἐλαιοῦντ' ἐπολιόρκει. καὶ ὅτι ταῦτα, καὶ ἡνίκ' ἔτ' ἦν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμπε πρὸς ὑμᾶς, ἐγνωκὼς ποιεῖν ἐφενάκιζεν ὑμᾶς, ἀπὸ τῆς διαβάσεως ἣν ἐποιήσατο γνώσεσθε· ἐκ γὰρ Ἀβύδου τῆς τὸν ἅπαντα χρόνον ὑμῖν ἐχθρᾶς καὶ ὅθεν ἦσαν οἱ Σηστὸν καταλαβόντες, εἰς Σηστὸν διέβαινεν, ἣν εἶχε Κότυς. καίτοι μὴ νομίζετε 159
μήτ' ἂν τοὺς Ἀβυδηνοὺς αὐτὸν ὑποδέχεσθαι μήτ' ἂν τοὺς ἐν [673]
τῇ Σηστῷ, τῆς ἐπιστολῆς ὑμῖν ἐκείνης πεπεμμένης, εἰ μὴ συνῄδεσαν αὐτῷ φενακίζοντι τότε καὶ συνεξηπάτων αὐτοί, βουλόμενοι τοῦ μὲν διαβῆναι τὸ στράτευμ' ὑμᾶς παρέχειν τὴν ἀσφάλειαν, διαβάντος δέ, ὅπερ συνέβη δόντος Ἀρταβάζου τὴν ἄδειαν, αὐτοῖς ὑπάρξαι τὴν χρείαν. ὅτι τοίνυν οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε τὰς ἐπιστολάς, ἥν τ' ἔπεμψεν ἐκεῖνος καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐκ Χερρονήσου· γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἐνθυμεῖσθ' ὅθεν οἷ διέβη, ἐξ Ἀβύδου εἰς Σηστόν. ἆρ' 160
οὖν οἴεσθ' ἂν ὑποδέξασθαι τοὺς Ἀβυδηνοὺς ἢ τοὺς Σηστίους, εἰ μὴ συνεξηπάτων ὅτε τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμπεν ἐπιστολήν;

Λέγ' αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν. καὶ θεωρεῖτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς ὑπερβολὰς ὧν αὐτὸς περὶ αὑτοῦ πρὸς

1 γ' post τοσούτου add. Blass coll. xix 48, haud scio an recte 7 τἀναντία ante ἐγνωκὼς add. A F 10 ἣν A S γρ.: ὃν S vulg., cf. Stephanus Byzant. s. v. Σηστός 11 alterum ἂν τοὺς] αυτοὺς A: αὖ τοὺς al. 12 τῇ marg. Lambini: τῷ codd. πεμφθείσης A 13 αὐτῷ ante φενακίζοντι A: post φενακίζοντι S vulg. 14 παρασχεῖν A 18 alterum τῶν om. S solus 19 λέγε om. S Y O 20 ΕΠΙΣΤΟΛΗ S: ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ vulg. 21 οἷ om. S Y O 22 αὐτὸν post Ἀβυδηνοὺς add. vulg.: om. S A

ὑμᾶς ἔγραψεν ἐπαίνων, [καὶ] τὰ μὲν ὡς πεποίηκε λέγων, τὰ δ' ὑπισχνούμενος ποιήσειν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

161 Καλά γ', οὐ γάρ; ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ γεγραμμένα καὶ χάριτος πολλῆς ἄξια, εἴ γ' ἦν ἀληθῆ. νῦν δέ, ὅτε μὲν τῶν σπονδῶν οὐκ ᾤετο τεύξεσθαι, ταῦτ' ἔγραφ' ἐξαπατῶν· ἐπειδὴ δ' ἔτυχεν, λέγ' οἷ' ἐποίησεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Οὐκοῦν τοῦ κομιεῖσθαι τἀπολωλότα χωρί' ὑποσχομένου [Χαριδήμου] διαβάντος φησὶν ὁ ἄρχων Κριθώτης περὶ τῶν ὑπαρχόντων γεγενῆσθαι μείζους τῶν πρότερον τοὺς κινδύνους. λέγ' ἐξ ἑτέρας ἐπιστολῆς ἐπιδείξας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγ' ἐξ ἑτέρας.

[674] ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

162 Ὁρᾶθ' ὅτι πανταχόθεν τὸ πρᾶγμα μαρτυρεῖται, ὅτι διαβὰς οὐκ ἐπὶ τὸν Κότυν, ἀλλ' ἐφ' ἡμᾶς μετ' ἐκείνου ἐπορεύετο. ἔτι τοίνυν ταύτην μόνην ἀνάγνωθί μοι τὴν ἐπιστολήν, τὰς δ' ἄλλας ἔα· δῆλον γάρ που [ὑμῖν] γέγον' ὡς πεφενάκικεν ὑμᾶς. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθ' ὅτι γράψας μὲν ὡς ἀποδώσει Χερρόνησον, τὰ λοίπ' ἀφελέσθαι μισθώσας αὑτὸν τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς ἐπεχείρει, γράψας δ' ὡς Ἀλεξάνδρου πρεσβευσαμένου πρὸς αὑτὸν οὐ προσεδέξατο, τοῖς λῃσταῖς φαίνεται τοῖς παρ' ἐκείνου ταὐτὰ πράττων. εὔνους γ', οὐ γάρ; ἁπλῶς ὑμῖν, καὶ οὐδὲν ἂν ἐπιστείλας ψεῦδος οὐδ' ἐξαπατήσας.

1 *ἐπαίνων* Reiske : *ἐπαινῶν* codd. *καὶ* del. Reiske 4 *οὐ γάρ;* om. S[1], cf. xix 253, xxiv 106 5 *μὲν* om. S Y O 8 ΕΠΙΣΤΟΛΗ om. S 10 *Χαριδήμου* secl. Weil 19 *που ὑμῖν* plerique : *ποῦ ὑμῖν* S me teste : *δήπου ὑμῖν* F : *ὑμῖν δήπου* A : *ὑμῖν που* Blass : *ὑμῖν* secl. Weil 25 *πρὸς αὑτὸν οὐ* om. S[1]

Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων πω δῆλόν ἐσθ', οὕτω σαφῶς δῆλον 163
ὄν, ὡς οὐδὲν πιστόν ἐσθ' ὧν ἐκεῖνός φησιν [προσποιεῖται] τῇ
πόλει προσέχειν, ἀλλ' ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἔσται
φανερώτερον. τὸν μὲν γὰρ Κότυν, εὖ ποιῶν, ὄντα γ'
ἐχθρὸν ὑμῖν καὶ πονηρὸν ἀποκτίννυσιν ὁ Πύθων, ὁ δὲ
Κερσοβλέπτης ὁ νυνὶ βασιλεύων μειρακύλλιον ἦν καὶ πάντες
οἱ τοῦ Κότυος παῖδες, τῶν δὲ πραγμάτων κύριος διὰ τὴν
παρουσίαν καὶ τὸ δύναμιν ἔχειν ὁ Χαρίδημος ἐγεγόνει,
ἧκε δὲ Κηφισόδοτος στρατηγῶν, πρὸς ὃν αὐτὸς ἔπεμψε τὴν
ἐπιστολὴν ἐκείνην, καὶ αἱ τριήρεις, αἵ, ὅτ' ἦν ἄδηλα τὰ τῆς
σωτηρίας αὐτῷ, καὶ μὴ συγχωροῦντος Ἀρταβάζου σῴζειν
ἔμελλον αὐτόν. τί δὴ προσῆκεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὡς 164
ἀληθῶς ἁπλοῦν καὶ φίλον, παρόντος μὲν στρατηγοῦ οὐχ ὧν [675]
ἐκεῖνος ἔφησεν ἂν αὐτῷ φθονεῖν οὐδενός, ἀλλ' ὃν αὐτὸς
ἑαυτοῦ φίλον προείλετο τῶν παρ' ὑμῖν, καὶ πρὸς ὃν τὴν
ἐπιστολὴν ἐπεπόμφει, τετελευτηκότος δὲ Κότυος, κύριον δ'
ὄντα τῶν πραγμάτων; οὐκ ἀποδοῦναι μὲν τὴν χώραν εὐθέως
ὑμῖν, κοινῇ δὲ μεθ' ὑμῶν καθιστάναι τὸν βασιλέα τῆς Θρᾴκης,
δηλῶσαι δ' ὡς εἶχεν εὐνοϊκῶς ὑμῖν, καιροῦ τοιούτου λαβό-
μενον; ἔγωγ' ἂν φαίην. ἆρ' οὖν ἐποίησέ τι τούτων; πολλοῦ 165
γε δεῖ. ἀλλὰ τὸν μὲν ἅπαντα χρόνον μῆνας ἑπτὰ διήγαγεν
ἡμᾶς πολεμῶν, ἐκ προφανοῦς ἐχθρὸς ὢν καὶ οὐδὲ λόγον
φιλάνθρωπον διδούς. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡμῶν δέκα ναυσὶ
μόναις εἰς Πέρινθον ὁρμισαμένων, ἀκηκοότων ὅτι πλησίον
ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅπως συμμείξαιμεν αὐτῷ καὶ περὶ τούτων εἰς
λόγους ἔλθοιμεν, ἀριστοποιουμένους φυλάξας τοὺς στρα-
τιώτας ἐπεχείρησε μὲν ἡμῶν τὰ σκάφη λαβεῖν, πολλοὺς δ'
ἀπέκτεινε τῶν ναυτῶν, κατήραξε δ' εἰς τὴν θάλατταν ἅπαντας,

2 *φησιν* S F : *φησιν ἢ* A Y O : *φησι καὶ* al. *προσποιεῖται* secl. Herwerden 3 *ἀλλ'* S : *ἀλλὰ καὶ* cett. 5 *ἡμῖν* S Y O 6 *νῦν* A 13 *ποιῆσαι* post *φίλον* add. vulg. : om. S F Y O 14 *ἂν* post *ἔφησεν* add. A marg. Lambini : om. S vulg. *φθονεῖν αὐτῷ* (sic) ante *ἔφησεν ἂν* A 16 *τοῦ Κότυος* A F 21 *καὶ δεῖ* A F *ἄλλον ἅπαντα* A 22 *ἡμᾶς* S vulg., cf. xviii 89 : *ἡμῖν* A : *πρὸς ἡμᾶς* Cobet 27 *ἐνεχείρησε* A

166 ἱππέας ἔχων καὶ ψιλούς τινας. μετὰ ταῦτα δὲ πλευσάντων ἡμῶν—οὐκ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης τόπον οὐδέν' οὐδὲ χωρίον· οὐδὲ γὰρ τοῦτό γ' ἂν εἴποι τις 'νὴ Δί', ἀμυνόμενος γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ἐποίει τι κακόν'· οὐκ ἔστι τοῦτο· οὐ γὰρ ἤλθομεν οὐδαμοῖ τῆς Θρᾴκης, ἀλλ' ἐπ' Ἀλωπεκόννησον, ἣ Χερρονήσου μέν ἐστι καὶ ἦν ὑμετέρα, ἀκρωτήριον δ' ἀνέχον πρὸς τὴν Ἴμβρον ἀπωτάτω τῆς Θρᾴκης, λῃστῶν δ' ἦν μεστὴ καὶ κατα-
[676] ποντιστῶν—ἐνταῦθα δ' ἐλθόντων ἡμῶν καὶ πολιορκούντων
167 τούτους, πορευθεὶς διὰ Χερρονήσου πάσης τῆς ὑμετέρας ἡμῖν μὲν προσέβαλλεν, ἐβοήθει δὲ τοῖς λῃσταῖς καὶ καταποντισταῖς. καὶ πρότερον προσκαθήμενος τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν ἔπεισε καὶ ἠνάγκασε μὴ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν πράττειν, ἢ αὐτὸς [ὑπὸ τούτου] ἐπείσθη ὧν ὡμολογήκει καὶ ὑπέσχητό τι πρᾶξαι, καὶ γράφει δὴ τὰς συνθήκας ταύτας τὰς πρὸς Κηφισόδοτον, ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἠγανακτήσατε καὶ χαλεπῶς ἠνέγκατε, ὥστ' ἀπεχειροτονήσατε μὲν τὸν στρατηγόν, πέντε ταλάντοις δ' ἐζημιώσατε, τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι
168 διήνεγκαν τὸ μὴ θανάτου τιμῆσαι. καίτοι πηλίκην τινὰ χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτην [τὴν] ἀλογίαν, ὅταν τις ἴδῃ διὰ τὰς αὐτὰς πράξεις τὸν μὲν ὡς ἀδικοῦντα κολασθέντα πικρῶς οὕτως, τὸν δ' ὡς εὐεργέτην ἔτι καὶ νῦν τιμώμενον; ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τῶν μὲν τῷ στρατηγῷ συμβάντων δήπου μάρτυρες ὑμεῖς ἐστέ μοι· καὶ γὰρ ἐκρίνεθ' ὑμεῖς καὶ ἀπεχειροτονεῖτε καὶ ὠργίζεσθε, καὶ πάντα ταῦτα σύνισθ' ὑμεῖς· τῶν δ' ἐν Περίνθῳ καὶ τῶν ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ κάλει μοι τοὺς τριηράρχους μάρτυρας.

5 οὐδαμοῖ Y O S corr. : οὐδαμοῦ S[1] A Y 9 λαθὼν καὶ πορευθεὶς A 13 ὑπὸ τούτου secl. Benseler ὑπὸ τούτου ἐπείσθη secl. Blass, sed cf. xx 14 14 τι om. S[1] Y O 15 τὰς ante πρὸς om. vulg. : add. S Y O 18 τὸ] τοῦ S 19 τὴν secl. Dobree 20 ἀδικήσαντα A

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ἐπειδὴ Κηφισόδοτος μὲν ἀπηλλάγη 169
τοῦ στρατηγεῖν, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν καλῶς ἔχειν οὐδὲ δικαίως
αἱ πρὸς ἐκεῖνον γραφεῖσαι συνθῆκαι, τὸν μὲν Μιλτοκύθην,
τὸν διὰ παντὸς εὔνουν ὑμῖν τοῦ χρόνου, λαβὼν προδοθένθ'
ὑπὸ τοῦ Σμικυθίωνος ὁ χρηστὸς οὗτος Χαρίδημος, οὐκ ὄντος
νομίμου τοῖς Θρᾳξὶν ἀλλήλους ἀποκτιννύναι, γνοὺς ὅτι σωθή- [677]
σεται πρὸς Κερσοβλέπτην ἂν ἀχθῇ, παραδίδωσι Καρδιανοῖς
τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς. κἀκεῖνοι λαβόντες καὶ αὐτὸν καὶ
τὸν υἱόν, ἀναγαγόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐν πλοίῳ, τὸν μὲν
υἱὸν ἀπέσφαξαν, ἐκεῖνον δ' ἐπιδόντα τὸν υἱὸν ἀποσφαττό-
μενον κατεπόντισαν. τῶν δὲ Θρᾳκῶν ἁπάντων χαλεπῶς 170
ἐνεγκόντων ἐπὶ τούτοις, καὶ συστραφέντων τοῦ τε Βηρισάδου
καὶ τοῦ Ἀμαδόκου, ἰδὼν τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀθηνόδωρος,
συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς τούτους οἷος ἦν πολεμεῖν. ἐν
φόβῳ δὲ καταστάντος τοῦ Κερσοβλέπτου γράφει ὁ Ἀθηνό-
δωρος συνθήκας, καθ' ἃς ἀναγκάζει τὸν Κερσοβλέπτην ὀμόσαι
πρός θ' ὑμᾶς καὶ τοὺς βασιλέας εἶναι μὲν τὴν ἀρχὴν κοινὴν
τῆς Θρᾴκης εἰς τρεῖς διῃρημένην, πάντας δ' ὑμῖν ἀποδοῦναι
τὴν χώραν. ὡς δ' ἐν ἀρχαιρεσίαις ὑμεῖς Χαβρίαν ἐπὶ τὸν 171
πόλεμον τοῦτον κατεστήσατε, καὶ τῷ μὲν Ἀθηνοδώρῳ συνέβη
διαφεῖναι τὴν δύναμιν χρήματ' οὐκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν οὐδ'
ἀφορμὴν τῷ πολέμῳ, τῷ Χαβρίᾳ δὲ μίαν ναῦν ἔχοντι μόνην
ἐκπλεῖν, τί ποιεῖ πάλιν οὗτος ὁ Χαρίδημος; ἃς μὲν ὤμοσε
πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον συνθήκας ἔξαρνος γίγνεται καὶ τὸν
Κερσοβλέπτην ἀρνεῖσθαι πείθει, γράφει δ' ἑτέρας πρὸς τὸν
Χαβρίαν ἔτι τῶν πρὸς Κηφισόδοτον δεινοτέρας· οὐκ ἔχων δ'
ἐκεῖνος, οἶμαι, δύναμιν στέργειν ἠναγκάζετο τούτοις. ἀκού- 172

11 τὸν υἱὸν secl. Blass 15 πρὸς τούτους om. S[1]: τούτοις F οἷος S[1] A Y O: οἷός τ' vulg., cf. iv 9 16 ὁ om. A: ὁ Ἀθηνόδωρος secl. Benseler 17 καθ' ἃς om. S[1], add. eadem: ἐν αἷς A F γρ. 18 ἡμᾶς S Y O F πρὸς τοὺς A Y O 19 τοὺς ante τρεῖς add. Blass 23 ἀφορμὴν οὐδεμίαν F 24 πάλιν post ποιεῖ A: ante ποιεῖ S vulg. ὁ Χαρίδημος secl. Herwerden 26 τὸν om. A

σαντες δ' ὑμεῖς ταῦτα, ἐν τῷ δήμῳ λόγων ῥηθέντων πολλῶν
καὶ τῶν συνθηκῶν ἀναγνωσθεισῶν, οὔτε τὴν Χαβρίου δόξαν
[678] αἰσχυνθέντες οὔτε τῶν συναγορευόντων οὐδένα, ἀπεχειροτο-
νήσατε καὶ ταύτας πάλιν τὰς συνθήκας, καὶ ψηφίζεσθε ψή-
φισμα Γλαύκωνος εἰπόντος ἑλέσθαι πρέσβεις δέκ' ἄνδρας ἐξ
ὑμῶν αὐτῶν, τούτους δέ, ἂν μὲν ἐμμένῃ ταῖς πρὸς Ἀθηνό-
δωρον συνθήκαις, ὁρκίσαι πάλιν αὐτόν, εἰ δὲ μή, παρὰ μὲν
τοῖν δυοῖν βασιλέοιν ἀπολαβεῖν τοὺς ὅρκους, πρὸς δ' ἐκεῖνον
173 ὅπως πολεμήσετε βουλεύεσθαι. ἐκπεπλευκότων δὲ τῶν
πρέσβεων συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα τὰ
πράγματ' ἤδη, διατριβόντων τούτων καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν οὐδὲ
δίκαιον ὑμῖν ἐθελόντων πρᾶξαι, ὥστ' ἐβοηθοῦμεν εἰς Εὔβοιαν,
καὶ Χάρης ἧκεν ἔχων τοὺς ξένους, καὶ στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν
αὐτοκράτωρ εἰς Χερρόνησον ἐξέπλει. οὕτω γράφει πάλιν
συνθήκας πρὸς τὸν Χάρητα, παραγενομένου Ἀθηνοδώρου καὶ
τῶν βασιλέων, ταύτας αἵπερ εἰσὶν ἄρισται καὶ δικαιόταται.
καὶ ἔργῳ ἑαυτὸν ἐξήλεγξεν ὅτι καιροφυλακεῖ τὴν πόλιν
174 ἡμῶν, καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν ἔγνωκε ποιεῖν οὐδ' ἴσον. εἶθ' ὃν
ὁρᾶτ' ἐκ προσαγωγῆς ὑμῖν φίλον, καὶ ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνασθαι
νομίσῃ, οὕτω πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα, τοῦτον οἴεσθε δεῖν
ἰσχυρόν ποτ' ἐᾶσαι γενέσθαι, καὶ ταῦτα δι' ὑμῶν; οὐκ ἄρ'
ὀρθῶς ἐγνώκατε. ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι τἀληθῆ λέγω, λαβέ
μοι τὴν ἐπιστολὴν ἣ μετὰ τὰς πρώτας συνθήκας ἦλθεν,
εἶτα τὴν παρὰ Βηρισάδου· μάλιστα γὰρ οὕτω γνώσεσθε
διδασκόμενοι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγε καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Βηρισάδου.

2 ἀναγνωσθεισῶν S vulg. : παραναγνωσθεισῶν A Y : παραγνωσθεισῶν O 4 ψηφίζεσθε A : εψηφισασθε S (sed α in rasura m. rec.) vulg. 6 αὐτῶν] ἁπάντων Cobet ἐμμένῃ vulg. : om. S[1] Y O 7 ὁ Κερσοβλέπτης post συνθήκαις add. vulg. : om. S[1] Y O 11 ἤδη om. S[1] διατριβοντων S corr. m. ant. : τριβόντων cett. 15 τοῦ ante Ἀθηνοδώρου add. Benseler 17 ἔργοις Blass 18 ἴσον] ὅσιον F γρ. et suprascriptum (ὅσιον) in S m. ant. 20 νομίζῃ F corr. 22 τἀληθῆ] ταῦτ' ἀληθῆ A F 27 λέγε . . . Βηρισάδου om. A

ΕΠΙΣΤΟΛΗ. [679]

Ἡ μὲν τοίνυν συμμαχία τοῖς βασιλεῦσι [τοῖν δυοῖν] 175
τοῦτον τὸν τρόπον μετὰ τὴν παράκρουσιν τὴν διὰ τῶν πρὸς Κηφισόδοτον συνθηκῶν συνεστάθη, ἤδη Μιλτοκύθου μὲν ἀνῃρημένου, Χαριδήμου δ' ἔργῳ φανεροῦ γεγενημένου ὅτι τῆς πόλεως ἐχθρός ἐστιν. ὃς γὰρ ὃν ᾔδει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πάντων τῶν Θρᾳκῶν εὐνούστατον ὄνθ' ὑμῖν, τοῦτον ἠξίωσ' ὑποχείριον λαβὼν τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς Καρδιανοῖς ἐγχειρίσαι, πῶς οὐ μεγάλης ἔχθρας δεῖγμα πρὸς ὑμᾶς ἐξέφερεν; ἃς δὴ τὸν πόλεμον δεδιὼς τὸν πρὸς τοὺς Θρᾷκας καὶ πρὸς Ἀθηνόδωρον ἐποιήσατο συνθήκας μετὰ ταῦθ' ὁ Κερσοβλέπτης, λέγε.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

Ταῦτα τοίνυν γράψας καὶ συνθέμενος, καὶ τὸν ὅρκον ὃν 176
ἠκούσαθ' ὑμεῖς ὀμόσας, ἐπειδὴ τὴν μὲν Ἀθηνοδώρου δύναμιν διαφειμένην εἶδεν, μιᾷ δὲ μόνον τριήρει Χαβρίαν ἥκοντα, οὔτε τὸν Ἰφιάδου παρέδωκεν υἱὸν [ὑμῖν] οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν ὤμοσ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς συνθήκαις ἔξαρνος γίγνεται, καὶ γράφει ταύτας τὰς συνθήκας. λαβέ μοι καὶ λέγε ταυτασί.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

Ἐνθυμεῖσθ' ὅτι καὶ τέλη καὶ δεκάτας ἠξίου λαμβάνειν, 177
καὶ πάλιν ὡς αὐτοῦ τῆς χώρας οὔσης τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τοὺς δεκατηλόγους ἀξιῶν τοὺς αὐτοῦ τῶν τελῶν κυρίους εἶναι, καὶ τὸν ὅμηρον τὸν υἱὸν τὸν Ἰφιάδου, ὃν ὑπὲρ Σηστοῦ ἔχων ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον παραδώσειν, οὐδ' ὑπι-

2 τοῖς βασιλεῦσι τοῖν δυοῖν SYO : τοῖν βασιλέοιν τοῖν δυοῖν A : τοῖν δυοῖν βασιλέοιν F : τοῖν δυοῖν Dindorf : τοῖς βασιλεῦσι edd. Turr. : τοῖν βασιλέοιν Rosenberg 8 ὑποχείριον post ἠξίωσεν A : ante ἠξίωσε S vulg. 15 ὑμεῖς post ἠκούσατε A : ante ἠκούσατε S vulg. 17 υἱὸν ὑμῖν A : υἱὸν ἡμῖν SF : ἡμῖν υἱὸν YO : υἱὸν Rosenberg 25 tertium τὸν vulg. : τοῦ SYO

[680] σχνεῖται παραδώσειν ἔτι. λαβὲ τὸ ψήφισμ' ὃ πρὸς ταῦθ' ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

178 Ἐλθόντων τοίνυν μετὰ ταῦτα τῶν πρέσβεων εἰς Θρᾴκην, ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὑμῖν ἐπιστέλλει ταυτί, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὡμολόγει δίκαιον, οἱ δ' ἕτεροι ταυτί. λέγ' αὐτοῖς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγε δὴ τὴν παρὰ τῶν βασιλέων. καὶ σκοπεῖτ' εἰ ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μηδὲν ἐγκαλεῖν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ὁρᾶτε καὶ συνίετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὡς ἄνω καὶ κάτω. τὸ πρῶτον ἠδίκει Κηφισόδοτον, πάλιν φοβηθεὶς Ἀθηνόδωρον ἐπαύσατο· αὖθις ἠδίκει Χαβρίαν, πάλιν ὡμολόγει Χάρητι. πάντ' ἄνω καὶ κάτω [πεποίηκεν], καὶ οὐδὲν ἁπλῶς οὐδὲ δικαίως ἔπραξεν.

179 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὅσον μὲν χρόνον ἡ ὑμετέρα δύναμις
παρῆν ἐν Ἑλλησπόντῳ, κολακεύων καὶ φενακίζων ὑμᾶς
διαγέγονεν· ἐπεὶ δ' εἶδε τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον ἔρημον
δυνάμεως, εὐθὺς ἐνεχείρει καταλύειν καὶ ἀπαλλάξαι τοὺς
δύο [τῆς ἀρχῆς] καὶ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὴν
ἀρχήν, ἔργῳ πεῖραν ἔχων ὅτι τῶν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν μὴ
180 δυνηθῇ πρότερον λῦσαι, πρὶν ἂν ἐκβάλῃ τούτους. ἵνα δ'
ὡς ῥᾷστα τοῦτο περάνειε, ψήφισμα τοιοῦτο παρ' ὑμῶν
εὕρετο ἐξ οὗ κυρωθέντος ἄν, εἰ μὴ δι' ἡμᾶς καὶ ταύτην τὴν
γραφήν, ἠδίκηντο μὲν φανερῶς οἱ δύο τῶν βασιλέων, ἡσυχίαν

11 ante ὁρᾶτε add. ἆρα A : ἆρά γ' F, cf. § 122 : om. S al. ὁρᾶτε καὶ] ἆρά γε Cobet 15 πεποίηκεν secl. Cobet 18 ἐπεὶ] ἐπειδὴ A F εἶδε . . . ἔρημον] τάχιστα ἔρημον τῶν Ἑλλήνων εἶδε A 19 δυνάμεως secl. Cobet καταλύειν καὶ ἀπαλλάξαι S F Y O : καταλύσας καὶ ἀπαλλάξας A 20 aut τῆς ἀρχῆς secludendum aut τὴν Θρᾴκην pro τὴν ἀρχὴν scribendum censuit Dobree καὶ ante πᾶσαν om. A 23 τοιοῦτον post παρ' ὑμῶν A

δ' ἂν ἦγον οἱ στρατηγοῦντες αὐτοῖς, ὁ Βιάνωρ, ὁ Σίμων, [681]
ὁ Ἀθηνόδωρος, φοβούμενοι τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος συκο-
φαντίαν, ὁ δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας ἀπολαύσας καὶ πᾶσαν
ὑφ' αὑτῷ λαβὼν τὴν ἀρχὴν ἰσχυρὸς ἂν ἐχθρὸς ὑπῆρχεν
ὑμῖν.

Ἔχει δ' ὁρμητήριον παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὑτῷ τετη- 181
ρημένον τὴν Καρδιανῶν πόλιν, ἣν ἐν ἁπάσαις μὲν ταῖς
συνθήκαις ἐξαίρετον αὑτῷ γέγραφεν, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ
φανερῶς αὐτὴν ἀφείλετο παρ' ὑμῶν. καίτοι τοῖς ἀπηλλα-
γμένοις μὲν τοῦ περὶ ἡμῶν τι φρονεῖν ἄδικον, μετὰ πάσης
δ' ἀληθείας ἁπλῶς εὐνοεῖν ἡμῖν ᾑρημένοις τί προσῆκεν αὐτοῖς
ὁρμητήριον καταλείπειν χρήσιμον τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου;
ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο, οἱ μὲν ἀφιγμένοι σαφῶς, οἱ δ' ἄλλοι 182
τούτων ἀκούοντες, ὅτι τῆς Καρδιανῶν πόλεως ἐχούσης ὡς
ἔχει, εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς Θρᾷκας εὐτρεπῆ τῷ Κερσο-
βλέπτῃ, παρ' ἡμέραν ἔξεστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ Χερρόνησον
ἀσφαλῶς. ὥσπερ γὰρ Χαλκὶς τῷ τόπῳ τῆς Εὐβοίας πρὸς
τῆς Βοιωτίας κεῖται, οὕτω Χερρονήσου κεῖται πρὸς τῆς
Θρᾴκης ἡ Καρδιανῶν πόλις. ἣν ὃν ἔχει τόπον ὅστις οἶδεν
ὑμῶν, οὐδ' ἐκεῖν' ἀγνοεῖ, τίνος εἵνεκα καιροῦ περιπεποίηται
καὶ διεσπούδασται μὴ λαβεῖν ὑμᾶς. ὃν οὐ συμπαρασκευάσαι 183
καθ' ὑμῶν αὐτῶν ὀφείλετε, ἀλλὰ κωλῦσαι καθ' ὅσον δυνατὸν
καὶ σκοπεῖν ὅπως μὴ γενήσεται, ἐπεὶ ὅτι γ' οὐδ' ἂν ὁντινοῦν
καιρὸν παρείη, δεδήλωκεν. Φιλίππου γὰρ εἰς Μαρώνειαν
ἐλθόντος ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν Ἀπολλωνίδην, πίστεις δοὺς
ἐκείνῳ καὶ Παμμένει· καὶ εἰ μὴ κρατῶν τῆς χώρας Ἀμά-
δοκος ἀπεῖπε Φιλίππῳ μὴ ἐπιβαίνειν, οὐδὲν ἂν ἦν ἐν μέσῳ [682]
πολεμεῖν ἡμᾶς πρὸς Καρδιανοὺς ἤδη καὶ Κερσοβλέπτην.
καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν Χάρητος ἐπιστολήν.

1 ἂν om. S[1] 9 αὐτὴν om. A 11 προῃρημένοις A 12 κατα-λείπειν Y O: καταλειπεῖν S (sic xviii 16 S): καταλιπεῖν vulg. 16 ἀσφαλῶς ἐπὶ Χερρόνησον A 17 et 18 πρὸς bis] πρὸ A et Rh. Gr. ix 1150 20 εἵνεκα S vulg.: ἕνεκα A 23 γενήσεται] δυνήσεται S corr. B corr. 27 ἂν om. A 28 ἡμῖν A ἤδη om. A

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

184 Ταῦτα μέντοι δεῖ σκοπουμένους ἀπιστεῖν καὶ μὴ τετυφῶσθαι, μηδ' ὡς εὐεργέτῃ προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ὧν ἀναγκαζόμενος φίλος εἶναί φησι φενακίζων ὑμᾶς, χάριν ἐστὶ δίκαιον ὀφείλειν [Κερσοβλέπτῃ], οὐδ' ὧν μίκρ' ἀναλίσκων ἰδίᾳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ῥήτορσιν [Χαρίδημος] διαπράττεται πρὸς ὑμᾶς ἐπαίνους αὑτοῦ γράφεσθαι· ἀλλ' ὧν, ὁσαχοῦ κύριος γέγονεν τοῦ πράττειν ὅ τι βούλεται, πανταχοῦ κακῶς ἐπιχειρῶν ἡμᾶς ποιεῖν φαίνεται, τούτων
185 πολὺ μᾶλλον ὀργίζεσθαι προσήκει. οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι πάντες, ὅσοι τι παρ' ὑμῶν εὕρηνται πώποτε, ἐφ' οἷς εὖ πεποιήκασιν ὑμᾶς τετίμηνται, οὗτος δ' εἷς ἁπάντων τῶν ἄλλων μόνος ἐφ' οἷς ἐγχειρῶν οὐ δεδύνηται κακῶς ποιῆσαι. καίτοι τῷ τοιούτῳ τὸ δίκης, ἣν ἔδωκε δικαίως ἄν, ἀφεῖσθαι, μεγάλη δωρεὰ παρ' ὑμῶν ἦν. ἀλλ' οὐ ταῦτα δοκεῖ τοῖς ῥήτορσιν, ἀλλὰ πολίτης, εὐεργέτης, στέφανοι, δωρειαί, δι' ἃ τούτοις ἰδίᾳ δίδωσιν· οἱ δ' ἄλλοι πεφενακισμένοι κάθησθε,
186 τὰ πράγματα θαυμάζοντες. τὸ τελευταῖον δὲ νυνὶ κἂν φύλακας κατέστησαν ὑμᾶς ἐκείνου διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, καὶ τὸ τοῦ μισθοφόρου καὶ θεραπεύοντος ἐκεῖνον ἔργον ἡ πόλις
[683] ἂν διεπράττετο, ἐφρούρει Χαρίδημον. καλόν γ', οὐ γάρ; ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, ὃς αὐτός ποτε τοὺς ὑμετέρους ἐχθροὺς μισθὸν λαμβάνων ἐδορυφόρει, τοῦτον ὑφ' ὑμετέρου ψηφίσματος φανῆναι φυλαττόμενον.

187 Ἴσως τοίνυν ἐκεῖν' ἄν τίς μ' ἔροιτο, τί δήποτε ταῦτ' εἰδὼς οὕτως ἀκριβῶς ἐγὼ καὶ παρηκολουθηκὼς ἐνίοις τῶν ἀδικημάτων εἴασα, καὶ οὔθ' ὅτ' αὐτὸν ἐποιεῖσθε πολίτην οὐδὲν ἀντεῖπον, οὔθ' ὅτ' ἐπῃνεῖτε, οὔθ' ὅλως πρότερον, πρὶν τὸ

5 Κερσοβλέπτῃ secl. edd. Turr. 6 Χαρίδημος secl. Weil 9 ὑμᾶς A 13 ποιῆσαι κακῶς A 18 κἂν φύλακας Cobet : καὶ φύλακας S[1] : καὶ φύλακας ἂν vulg. 21 τὸ τοῦ secl. Dobree, cf. § 123, xxiv 53 23 et 24 ἡμετέρους et ἡμετέρου A 24 τοῦτον om. S[1] 27 ἀκριβῶς οὕτως A

ψήφισμα τουτὶ γενέσθαι, λόγον οὐδέν' ἐποιησάμην. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς ἅπασαν ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ ὡς ἀνάξιος ἦν ᾔδειν, καὶ παρῆν ὅτε τούτων ἠξιοῦτο, καὶ οὐκ ἀντεῖπον· ὁμολογῶ. διὰ τί; ὅτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 188 πρῶτον μὲν ἀσθενέστερον ἡγούμην ἔσεσθαι πολλῶν ψευδομένων ἑτοίμως περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἕνα τἀληθῆ λέγοντ' ἐμαυτόν· ἔπειθ' ὧν μὲν ἐκεῖνος εὑρίσκετ' ἐξαπατῶν ὑμᾶς, μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πάντας οὐδενὸς εἰσῄει μοι φθονεῖν, κακὸν δ' οὐδὲν ἑώρων ὑπερφυὲς πεισομένους ὑμᾶς, εἴ τιν' ἠδικηκότα πόλλ' ἀφίετε καὶ προὐκαλεῖσθέ τι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν· ἐν γὰρ τῷ πολίτην ποιεῖσθαι καὶ στεφανοῦν ταῦτ' ἐνῆν ἀμφότερα. ἐπειδὴ δ' ὁρῶ προσκατα- 189 σκευαζόμενόν τι τοιοῦτον δι' οὗ, ἂν μόνον εὐτρεπίσηται τοὺς ἐνθάδ' ἐξαπατήσοντας ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν γ' ἔξω φίλων καὶ βουλομένων ἄν τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθὸν κἀκεῖνον κωλύειν ἐναντία πράττειν ὑμῖν, οἷον Ἀθηνόδωρον λέγω, Σίμωνα, Βιάνορα, Ἀρχέβιον τὸν Βυζάντιον, τοὺς Θρᾷκας τοὺς δύο, τοὺς βασιλέας, τούτων μηδενὶ μήτ' ἐναντιωθῆναι [684] μήτε κωλύειν ἐκεῖνον ἐξέσται, τηνικαῦθ' ἥκω καὶ κατηγορῶ. καὶ νομίζω τὸ μέν, οἷς ἔμελλεν ἐκεῖνος λαβὼν μηδὲν ὑπερ- 190 μέγεθες τὴν πόλιν βλάψειν, ἀντιλέγειν ἢ κακῶς ἰδίᾳ πεπονθότος ἢ συκοφαντοῦντος εἶναι, τὸ δέ, ἐφ' οἷς μέγα πρᾶγμ' ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατεσκευάζετο, ἐναντιοῦσθαι χρηστοῦ καὶ φιλοπόλιδος ἀνδρὸς ἔργον εἶναι. διὰ ταῦτ' ἐπ' ἐκείνοις οὐδὲν εἰπὼν νῦν λέγω.

Ἔστιν τοίνυν τις αὐτοῖς τοιοῦτος λόγος δι' οὗ προσ- 191 δοκῶσι παράξειν ὑμᾶς, ὡς ὁ Κερσοβλέπτης καὶ Χαρίδημος ἴσως ἐναντί' ἔπραττον τῇ πόλει τόθ' ὅτ' ἦσαν ἐχθροί, νῦν δὲ φίλοι καὶ χρησίμους παρέχουσιν ἑαυτούς. οὐ δὴ δεῖ

1 *γενέσθαι τουτὶ* A *οὐδένα* ante *ἐποιησάμην* A : post *ἐποιησάμην* S vulg. 7 *εὑρίσκετ'*] *ἐφαίνετο* F 8 *τοὺς θεοὺς* A *ἐπῄει* A 10 *ἀφίετε* vulg. : *ἀφειίετε* S[1] (*η* supra *α* add. corr.) : fort. *ἀφεῖτε* (vel *ἀφείητε*), cf. xxiv 171 *προὐκαλεῖσθε* S al. : *προκαλεῖσθε* Y F O : fort. *προκαλοῖσθε* 12 *προκατασκευαζόμενον* A 14 *ὑμᾶς* om. A 29 post *δὲ* add. *γ' εἰσὶ* vulg. : om. S Y O *δεῖν* Cobet, sed cf. viii 73

μνησικακεῖν· οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμονίους ὅτ' ἐσῴζομεν, οὐκ ἀνεμιμνῃσκόμεθ' εἴ τι κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς ὄντες ἐχθροί,
192 οὐδὲ Θηβαίους, οὐδ' Εὐβοέας τὰ τελευταῖα νυνί. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον, εἰ μὲν ἔν τινι καιρῷ, βοηθείας γεγραμμένης τῷ Κερσοβλέπτῃ καὶ τῷ Χαριδήμῳ, κωλυόντων ἡμῶν ταύτην, ἔλεγον, ὀρθῶς ἂν λέγεσθαι· εἰ δὲ τοιούτου μὲν μηδενὸς ὄντος μηδὲ γεγραμμένου, βουλόμενοι δὲ μείζω τοῦ δέοντος ποιῆσαι διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἄδειαν λαβεῖν τοὺς ἐκείνου στρατηγούς, δεινὰ ποιεῖν αὐτοὺς ἡγοῦμαι. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς τῶν σωθῆναι ζητούντων λόγους πρὸς ὑμᾶς λέγειν ὑπὲρ τῶν ὅπως ἀδικεῖν αὐτοῖς
[685] ἐξέσται πραττόντων. χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν ἐχθρὸς ὢν
193 κακῶς ἐποίει, φίλος δὲ φήσας μετεβέβλητο, τάχ' ἂν ταῦτά τις ἤκουεν· ἐπειδὴ δ' οὐ τοιοῦτ' ἐστίν, ἀλλ' ἐξ οὗ φίλος εἶναι προσποιεῖται, ἐκ τούτου πλεῖσθ' ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, εἰ μὴ καὶ δι' ἐκεῖνα μισεῖν, διά γε ταῦτ' ἀπιστεῖν δήπου προσήκει. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ μνησικακεῖν ἔγωγ' ὡδί πως λέγω· ὁ μὲν εἵνεκα τοῦ κακόν τι ποιεῖν τὰ τοιαῦτ' ἐξετάζων μνησικακεῖ, ὁ δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν, ἀλλὰ φυλάξασθαι σκοπῶν σωφρονεῖ.

194 Ἴσως τοίνυν καὶ τοιαύτην τιν' ἐροῦσ' ὑπόνοιαν, ὡς ὡρμηκότα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι καὶ βουλόμενόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν τὴν πόλιν εἰς ἀθυμίαν τρέψομεν, εἰ καταψηφιούμεθα, καὶ ποιήσομεν ὑπόπτως ἔχειν πρὸς ἡμᾶς. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεάσασθ' ὡς ἔχω. εἰ μετ' ἀληθείας ἁπλῶς ἦν ἡμῖν φίλος καὶ νὴ Δία πάντ' ἀγάθ' ἔμελλεν ἡμᾶς

1 οὐκ secl. Cobet, sed cf. vii 28, xxi 129, xxii 32, xxvii 65 8 τοῦ δέοντος ante ποιῆσαι S al. : post ποιῆσαι F : secl. Blass 9 ἐροῦσι post στρατηγοὺς add. S vulg. : om. A 10 ὦ ante ἄνδρες add. vulg. : om. S O 12 ἔσται A Χαρίδημος post ὢν add. A : post ἐποίει al. : om. S F Y O 13 εἶναι post φήσας add. vulg. : om. S Y O 15 καὶ post πλεῖστα add. S Y O Blass : om. vulg. : fort. ante πλεῖστα ponendum ὑμᾶς secl. Blass 16 μισεῖν δεῖ F γε post ταῦτα F 18 εἵνεκα vulg. : ἕνεκα S A τι ante κακὸν A F 26 πάντ' ἀγαθὰ Dobree : πάντα τἀγαθὰ codd.

ποιήσειν, οὐδ' ἂν οὕτως ᾤμην δεῖν τοῦτον ἀκούειν τὸν λόγον·
οὐδένα γὰρ ἂν νομίζω τοσαῦτ' ἀγαθὰ ποιῆσαι, δι' ὃν ὑμῖν
προσήκειν ἐπιορκῆσαι καὶ παρ' ἃ φαίνεται δίκαια τὴν
ψῆφον θέσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ φενακίζων καὶ οὐδ' ὁτιοῦν 195
ὑγιὲς πράττων ἐξελέγχεται, δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν, ἂν
καταψηφίσησθε, συμβήσεται· ἢ γὰρ ἐξαπατῶν παύσεται
νομίσας οὐκέτι λανθάνειν, ἢ εἴπερ αὐτῷ βουλομένῳ πρὸς
ὑμᾶς ἐστιν οἰκείως ἔχειν ὡς ἀληθῶς, ἀγαθόν τι ποιεῖν πειρά-
σεται, γνοὺς ὅτι τῷ φενακίζειν οὐκέθ' ἃ βούλεται πράξει.
ὥστε καὶ εἰ μηδὲ δι' ἓν τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καταψηφί-
σασθαι συμφέρει.

Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖν' ἐξετάσαι, πῶς 196
ποθ' οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον καὶ τὰς δωρειὰς τοῖς ὡς [686]
ἀληθῶς εὐεργέταις, καὶ ὅσοι πολῖται τύχοιεν ὄντες καὶ ὅσοι
ξένοι. κἂν μὲν ἴδητ' ἐκείνους ἄμεινον ὑμῶν, καλὸν τὸ
μιμήσασθαι, ἂν δ' ὑμᾶς αὐτούς, ἐφ' ὑμῖν ἔσται τὸ πράττειν.
πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι
ναυμαχίαν νικήσαντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαρα-
θῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς
ἀγάθ' εἰργασμένους, οὐ χαλκοῦς ἵστασαν οὐδ' ὑπερηγάπων.
οὐκ ἄρα τοῖς ἑαυτοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν χάριν εἶχον; 197
σφόδρα γ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀπεδίδοσάν γε καὶ αὑτῶν
κἀκείνων ἀξίαν· ὄντες γὰρ πολλοῦ πάντες ἄξιοι προὔκρινον
ἐκείνους αὑτῶν ἡγεῖσθαι. ἔστι δὲ σώφροσιν ἀνθρώποις καὶ
πρὸς ἀλήθειαν βουλομένοις σκοπεῖν πολὺ μείζων τιμὴ τῆς
χαλκῆς εἰκόνος τὸ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρώ-
τους. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων τῶν τότ', ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 198

2 ἂν ante νομίζω S A Y O : ante ποιῆσαι Paris. Coisl. 339 : om. F 10 γε ante τοῦτο add. A §§ 196-201] cf. xiii 21–24 15 εἰδῆτ' A ὑμῶν χρωμένους A 18 νικήσαντα] στρατηγοῦντα xiii 21 S A : στρατηγήσαντα vulg. ibid. 20 οὐ] μὰ Δί' οὐ xiii 21 21 ἑαυτοὺς post ποιοῦσιν A F O : suspectat Weil 26 ἀνδρῶν om. Y πρῶτον A F 27 seqq. τῶν τότε . . . οὐδενὸς S : οὐδενὸς . . . τῶν τότε F et xiii 22 : τῶν τότ' οὐδενὸς . . . Ἀθηναῖοι al. 27 ὦ ante ἄνδρες add. vulg. : om. S

οὐδενὸς ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅστις ἂν
εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ'
Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ
τῆς πόλεως. νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοὶ τοῦτο
λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος καὶ τὴν μόραν κατέ-
κοψεν Ἰφικράτης καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν
Χαβρίας· δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν
τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς αἷς δεδώκατ' ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ
199 τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρειὰς οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς
καὶ λυσιτελούντως αὐτοῖς ἐδίδοσαν καὶ ἡμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς
δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ δώδεκα
μὲν τάλαντ' ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἠιόνι τῇ πρὸς
[687] Ἀμφιπόλει πόλεμον, τριακοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις
βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο, αὐτὸν ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώ-
γιμον εἶναι, ἀλλὰ πολιτείαν ἔδοσαν καὶ ταύτην ἱκανὴν
200 ὑπελάμβανον εἶναι τὴν τιμήν. καὶ πάλιν Περδίκκᾳ τῷ
κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι
Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων
διαφθείραντι καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ,
οὐκ ἐψηφίσαντ' ἀγώγιμον, ἄν τις ἀποκτείνῃ Περδίκκαν, ᾧ
βασιλεὺς ἐχθρὸς δι' ἡμᾶς ἀπεδέδεικτο, ἀλλὰ πολιτείαν ἔδωκαν
μόνον. καὶ γάρ τοι τότε μὲν οὕτω τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις τὸ γενέσθαι πολίταις παρ' ὑμῖν ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν
τούτου τηλικαῦθ' ὑμᾶς ἀγάθ' ἤθελον ποιεῖν, νῦν δ' οὕτως
ἄτιμον ὥστε τῶν τετυχηκότων πολλοὶ πλείω κακὰ τῶν
201 φανερῶς ἐχθρῶν εἰσιν ὑμᾶς εἰργασμένοι. οὐ μόνον δ' αὕτη
τῆς πόλεως ἡ δωρειὰ προπεπηλάκισται καὶ φαύλη γέγονεν,

1 ἀπέστησαν αὐτοῖς Cobet 6 ναυμαχίαν ἐνίκα F et xiii 22 S A 8 τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς om. S[1] αἷς hic omnes et xiii 22 S : ἃς xiii 22 vulg. 9 δωρεὰς post πολιτικὰς add. vulg. hic et xiii 23 omnes : om. S 10 ἐδίδοσαν del. Blass coll. xiii 23 13 διακοσίοις xiii 23 14 ἄν τις αὐτὸν A : αὐτὸν suspectat Weil 16 ὑπε-λάμβανον] ἐνόμιζον S γρ. 20 εἶναι post ἀγώγιμον add. A : om. S F Y O, cf. § 217 21 ὁ Περσῶν post βασιλεὺς add. S vulg. : om. B 23 πολίταις S F Y O : πολίτας A 26 εἰσὶν ὑμᾶς S al. : ἡμᾶς εἰσὶν A : ὑμᾶς εἰσὶν F : fort. εἰσὶν Blass

ἀλλὰ καὶ πᾶσαι διὰ τὴν τῶν καταράτων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν
ῥητόρων, τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων ἑτοίμως, πονηρίαν, οἳ
τοσαύτην ὑπερβολὴν πεποίηνται τῆς αὑτῶν αἰσχροκερδείας
ὥστε τὰς τιμὰς καὶ τὰς παρ' ὑμῶν δωρειάς, ὥσπερ οἱ τὰ
μικρὰ καὶ κομιδῇ φαῦλ' ἀποκηρύττοντες, οὕτω πωλοῦσιν
ἐπευωνίζοντες καὶ πολλοῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων γρά-
φοντες πᾶν ὅ τι ἂν βούλωνται. πρῶτον μέν, ἵνα τῶν 202
τελευταίων πρώτων μνησθῶμεν, Ἀριοβαρζάνην ἐκεῖνον οὐ
μόνον αὐτὸν καὶ τοὺς υἱεῖς τρεῖς ὄντας πάντων ἠξίωσαν
ὅσων ἐβουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ δύ' Ἀβυδηνούς, μισαθηναιο- [688]
τάτους καὶ πονηροτάτους ἀνθρώπους, [προσέθηκαν αὐτῷ]
Φιλίσκον καὶ Ἀγαυόν. πάλιν Τιμοθέου δόξαντός τι ποιῆσαι
τῶν δεόντων ὑμῖν, πρὸς τῷ πάνθ' ἃ μέγιστ' ἦν αὐτῷ
δοῦναι προσέθηκαν αὐτῷ Φρασιηρίδην καὶ Πολυσθένην,
ἀνθρώπους οὐδ' ἐλευθέρους, ἀλλ' ὀλέθρους καὶ τοιαῦτα πε-
ποιηκότας οἷα λέγειν ὀκνήσειεν ἄν τις εὖ φρονῶν. τὸ 203
τελευταῖον δὲ νῦν, ἐπειδὴ Κερσοβλέπτην ἠξίουν ὧν αὐτοῖς
ἐδόκει, καὶ περὶ τούτων ἦν ἡ σπουδή, προστιθέασιν δύ'
αὐτῷ, τὸν μὲν ὅσ' ὑμεῖς ἀκηκόατ' εἰργασμένον κακά, τὸν
δ' ὅλως οὐδεὶς οἶδεν ἀνθρώπων τίς ἐστιν, Εὐδέρκην ὄνομα.
τοιγάρτοι διὰ ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρά, ἃ πρὸ τοῦ
μεγάλ' ἦν, φαίνεται, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἤδη καὶ πορρωτέρω
βαδίζει καὶ οὐκέτι ταῦτ' ἀπόχρη, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ φυλάξεθ'
ἕκαστον τούτων, ἐκείνων γ' οὐδεμία χάρις, ὡς ἔοικεν.

Τοῦ μέντοι ταῦθ' οὕτως αἰσχρῶς προεληλυθέναι, εἰ δεῖ 204
μετὰ παρρησίας εἰπεῖν τἀληθῆ, οὐδένες ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, μᾶλλόν εἰσιν αἴτιοι. οὐδὲ γὰρ δίκην ἔτι λαμβάνειν
ἐθέλετε παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἐξελήλυθεν

2 τῶν τὰ . . . ἑτοίμως secl. Cobet 7 μὲν τοίνυν F 8 πρώτων Lobeck, cf. xxi 175: πρῶτον codd. 11 προσέθηκαν αὐτῷ secl. Blass 14 αὐτῷ] αυτουτωι S, i.e. αὖ τούτῳ (sed του punctis notatum) 15 ἀλλ' om. S¹ A 20 ὃν ante οὐδεὶς (οὐδὲ εἷς Blass) add. vulg.: om. S Y O 21 μικρά, ἃ om. S¹ 23 μὴ ante καὶ Cobet: post καὶ codd.

ἐκ τῆς πόλεως. καίτοι σκέψασθ' ὡς ἐκόλαζον οἱ πρόγονοι
205 τοὺς ἀδικοῦντας ἑαυτούς, εἰ παραπλησίως ὑμῖν. ἐκεῖνοι
Θεμιστοκλέα λαβόντες μεῖζον ἑαυτῶν ἀξιοῦντα φρονεῖν
ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ μηδισμὸν κατέγνωσαν· καὶ
Κίμωνα, ὅτι τὴν πάτριον μετεκίνησε πολιτείαν ἐφ' ἑαυτοῦ,
παρὰ τρεῖς μὲν ἀφεῖσαν ψήφους τὸ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι,
πεντήκοντα δὲ τάλαντ' ἐξέπραξαν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον
προσεφέροντο τηλικαῦτ' αὐτοὺς ἀγάθ' εἰργασμένοις ἀνθρώ-
[689] ποις. δικαίως· οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀπεδίδοντο τὴν αὑτῶν ἐλευ-
θερίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν ἔργων, ἀλλὰ χρηστοὺς μὲν
206 ὄντας ἐτίμων, ἀδικεῖν δ' ἐπιχειροῦσιν οὐκ ἐπέτρεπον. ὑμεῖς
δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς τὰ μέγιστ' ἀδικοῦντας καὶ
φανερῶς ἐξελεγχομένους, ἂν ἓν ἢ δύ' ἀστεῖ' εἴπωσιν καὶ
παρὰ τῶν φυλετῶν τινες ᾑρημένοι σύνδικοι δεηθῶσιν, ἀφίετε·
ἂν δὲ καὶ καταψηφίσησθέ του, πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν
ἐτιμήσατε. καὶ γάρ τοι τότε μὲν τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν
εὔπορα καὶ λαμπρὰ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ δ' οὐδεὶς ὑπερεῖχε τῶν
207 πολλῶν. τεκμήριον δέ· τὴν Θεμιστοκλέους μὲν οἰκίαν καὶ
τὴν Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, εἴ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν
ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῶν πολλῶν οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν, τὰ
δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευάσματα τηλικαῦτα
καὶ τοιαῦθ' ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν
λελεῖφθαι, προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς,
208 τἄλλ' οἷς κατεσκευασμένην ὁρᾶτε τὴν πόλιν. νῦν δ' ἰδίᾳ
μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τοσαύτη περιουσία
[ἐστὶν] ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομη-
μάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας, γῆν δ'
ἔνιοι πλείω πάντων ὑμῶν τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ συνεώ-

1 πρόγονοι] πρότερον F 5 πάτριον S corr. vulg. : Παρίων S[1] Y 7 δὲ τάλαντ'] τάλαντα δ' Blass coll. § 167 ἐξέπραξαν S Y O : εἰσέπραξαν A : ἐπράξαντο S γρ. : ἔπραξαν F 12 καὶ secl. Dobree § 207] cf. iii 25–26 18 μὲν γὰρ A 19 τὴν ante Μιλτιάδου om. S A Y O et iii 26 : add. F et iii 26 omnes οἶδεν ὑμῶν F et iii 26 23 προπύλαια . . . στοαί] cf. xxii 76 25 ἑκάστων S[1] Y O § 208] cf. iii 29 26 ἐστὶν secl. Blass πολλῶν secl. Rosenberg

γηται· δημοσίᾳ δ' ὑμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κονιᾶτε, ὡς
μικρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνη λέγειν. ἀλλ' ἔχετ' εἰπεῖν ὅ τι
κοινῇ κτησάμενοι καταλείψετε, ὥσπερ ἐκεῖνοι Χερρόνησον,
Ἀμφίπολιν, δόξαν ἔργων καλῶν; ἣν οἱ τοιοῦτοι πολῖται
πάντ' ἀναλίσκοντες τρόπον οὐχ οἷοί τ' εἰσὶν ἀφανίσαι, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι. εἰκότως· τότε μὲν γὰρ τῷ κυρίῳ τῶν 209
φόρων γενομένῳ τάξαι Ἀριστείδῃ οὐδὲ μιᾷ δραχμῇ πλείω
τὰ ὑπάρχοντ' ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντ' αὐτὸν ἔθαψεν [690]
ἡ πόλις· ὑμῖν δ', εἴ τι δέοισθε, χρήμαθ' ὑπῆρχε κοινῇ
πλεῖστα τῶν πάντων Ἑλλήνων, ὥσθ' ὁπόσον χρόνου ψηφί-
σαισθ' ἐξιέναι, τοσούτου μισθὸν ἔχοντες ἐξῇτε. νῦν δ' οἱ
μὲν τὰ κοινὰ διοικοῦντες ἐκ πτωχῶν εὔποροι καὶ πολλοῦ
χρόνου τροφὴν ἄφθονόν εἰσιν ἡτοιμασμένοι· ὑμῖν δ' οὐδὲ
μιᾶς ἡμέρας ἐφόδι' ἐστὶν ἐν τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἅμα δεῖ τι
ποιεῖν, καὶ πόθεν οὐκ ἔχετε. τότε μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν
δεσπότης τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπηρέτης. αἴτιοι δ' 210
οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες, καὶ συνεθίζοντες ὑμᾶς ὑμῶν μὲν
αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ' ἢ δύο θαυμάζειν ἀνθρώπους. εἶθ'
οὗτοι κληρονομοῦσι τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τῶν ἀγαθῶν,
ὑμεῖς δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀπολαύετε, ἀλλὰ μάρτυρές ἐστε τῶν
ἑτέρων ἀγαθῶν, οὐδενὸς ἄλλου μετέχοντες ἢ τοῦ ἐξαπα-
τᾶσθαι. καίτοι πηλίκον τί ποτ' ἂν στενάξειαν οἱ ἄνδρες
ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, καὶ
πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπομνήματα καταλιπόντες, εἰ ἄρ'
αἴσθοινθ' ὅτι νῦν ἡ πόλις εἰς ὑπηρέτου σχῆμα καὶ τάξιν
προελήλυθεν, καὶ Χαρίδημον εἰ χρὴ φρουρεῖν βουλεύεται;
Χαρίδημον; οἴμοι.

Ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἔστι τὸ δεινόν, εἰ τῶν προγόνων, οἳ διε- 211

7 γενομένῳ om. S^1 solus   οὐδὲ μιᾷ Weil: οὐδεμιᾷ codd. 11 ἐξιέναι secl. Blass, fort. recte   12 εἰσὶν εὔποροι F   13 ἄφθονόν εἰσιν ἡτοιμασμένοι] ἡτοιμασμένοι ἄφθονον F   15 οὐκ om. S^1 solus   τότε μὲν γὰρ κτλ.] cf. iii 30-31   19 ὑμετέρων ante ἀγαθῶν add. vulg.: om. S A   20 ἀλλὰ om. S^1 solus   22 τί om. vulg.: add. S Y O   24 καταλειποντες S, cf. xliv 2

νηνόχασιν ἁπάντων ἀρετῇ, χεῖρον βουλευόμεθα, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ
πάντων ἀνθρώπων. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν Αἰγινήτας μὲν
τουτουσί, νῆσον οἰκοῦντας οὕτω μικρὰν καὶ οὐδὲν ἔχοντας ἐφ᾽
[691] ᾧ μέγα χρὴ φρονεῖν αὐτούς, Λάμπιν, ὃς μέγιστα ναυκλήρια
κέκτηται τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατεσκεύακεν τὴν πόλιν αὐτοῖς
καὶ τὸ ἐμπόριον, μηδέπω καὶ τήμερον πολίτην πεποιῆσθαι,
ἀλλὰ μόλις τῆς ἀτελείας αὐτὸν ἠξιωκέναι τῆς τοῦ μετοικίου·
212 καὶ Μεγαρέας τουτουσὶ τοὺς καταράτους οὕτως εὖ τὰ παρ᾽
αὐτοῖς σεμνύνειν ὥσθ᾽ Ἕρμωνα τὸν κυβερνήτην, τὸν μετὰ
Λυσάνδρου λαβόντα τριήρεις διακοσίας ὅτ᾽ ἐν Αἰγὸς ποτα-
μοῖς ἠτυχήσαμεν ἡμεῖς, πεμψάντων Λακεδαιμονίων καὶ
κελευόντων ποιήσασθαι πολίτην ἀποκρίνασθαι ὅτι, ὅταν
αὐτοὺς ἴδωσι Σπαρτιάτην αὐτὸν πεποιημένους, τότε καὶ αὐτοὶ
213 Μεγαρέα ποιήσονται· καὶ Ὠρείτας ἐκείνους, μέρος τέταρτον
Εὐβοίας οἰκοῦντας, τὸν Χαρίδημον τοῦτον αὐτόν, ᾧ μήτηρ
μὲν ὑπάρχει πολῖτις ἐκεῖ, πατὴρ δ᾽ οὐκ ἐρῶ τίς ἢ πόθεν
(οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάζεσθαι),
ἀλλ᾽ ὅμως, τὸ ἥμισυ τοῦ γένους αὐτοῦ συμβαλλομένου, τοῦ
ἡμίσεος μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐκ ἠξιώκασιν, ἀλλ᾽ εἰς
τοὺς νόθους ἐκεῖ συντελεῖ, καθάπερ ποτ᾽ ἐνθάδ᾽ εἰς Κυνό-
214 σαργες οἱ νόθοι· ὑμεῖς δ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάσης τῆς
πόλεως μεταδόντες αὐτῷ καὶ τετιμηκότες ἄλλοις, ἔτι καὶ
τοῦτ᾽ αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι τί; ποίας ἔλαβεν ναῦς ὑμῖν
δι᾽ ἃς ὑπὸ τῶν ἀπολωλεκότων ἐπιβουλεύεται; ἢ ποίαν πόλιν
παρέδωκεν αἰχμάλωτον λαβών; ἢ τίνας κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν
κεκινδύνευκεν; ἢ τίνας ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν ἥρηται;
οὐδ᾽ ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι.

215 Περὶ δὴ τῶν νόμων ὧν παραγεγράμμεθ᾽, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβαίνειν, ἃ νομίζω

10 τριακοσίας F 12 post ἀποκρίνασθαι add. αὐτοὺς A : αὐτοῖς F : om. S al. 13 καὶ ante αὐτοὶ add. F S corr. : om. S[1] al. 18 αὐτοῦ συμβαλομένου S Y : αὐτῷ συμβαλλομένου A 20 συντελεῖ] τελεῖ Harpocr. s. v. νοθεῖα 26 ὑμῖν om. A 27 οὐδ᾽ ἂν εἷς F : οὐδεὶς ἂν S al., cf. xxiv 5 28 δὴ] μὲν δὴ A : δὲ δὴ F 29 ⟨ἔτ᾽⟩ εἰπὼν Cobet

μνημονεύοντας ἂν ὑμᾶς ἄμεινον φυλάττειν, ἂν παράγειν καὶ [692]
φενακίζειν οὗτοι ζητῶσιν. ὁ πρῶτος νόμος ἄντικρυς εἴρηκεν,
ἄν τις ἀποκτείνῃ, τὴν βουλὴν δικάζειν· ὁ δέ, ἄν τις ἀπο-
κτείνῃ, εὐθὺς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. τοῦτο φυλάττετε
καὶ μέμνησθε, ὅτι πάντων ἐναντιώτατόν ἐστι τῷ κρίνειν τὸ
μὴ διδόντα κρίσιν ἔκδοτον ποιεῖν. οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦθ᾽ ὁ 216
δεύτερος νόμος οὐδὲ τὸν ἑαλωκότ᾽ ἀνδροφόνον λυμαίνεσθαι
οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι· ὁ δ᾽ ἐν τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον πάντα
ταῦτα δέδωκεν· ἐπὶ γὰρ τοῖς λαβοῦσιν ἔσται ποιεῖν ὅ τι ἂν
βούλωνται. ἀπάγειν ὁ νόμος ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει,
καὶ τοῦτ᾽, ἂν ἐν τῇ τοῦ πεπονθότος λάβῃ τις πατρίδι· ὁ δ᾽
ἀγώγιμον αὐτῷ τῷ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὑτόν,
κἂν τῆς ἀλλοτρίας που λάβῃ. ἔστιν ἐφ᾽ οἷς ἀδικήμασιν 217
δέδωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος· ὁ δ᾽ οὐδὲν ὑπειπών, κἂν ἐπὶ
τούτοις τις κτείνῃ, δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον ἀφειμένον ἐν
τοῖς νόμοις. ἄν τις πάθῃ τι τοιοῦτον, δίκας ὁ νόμος κελεύει
αἰτεῖν πρῶτον· ὁ δὲ τοὐναντίον οὐδεμίαν κρίσιν οὔτ᾽ αὐτὸς
εἰπὼν οὔτε παρ᾽ ὧν ἀξιοῖ λαβεῖν αἰτήσας, ἀγώγιμον εὐθὺς
ἔγραψεν, κἄν τις ἀφαιρῆται, παραχρῆμ᾽ ἔκσπονδον. τὸ 218
ἀνδρολήψιον, παρ᾽ οἷς ἂν ὁ δράσας ᾖ, ἂν μὴ διδῶσι δίκας,
κελεύουσιν οἱ νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι· ὁ δέ, ἂν ἀφέληταί
τις τὸν ἄγοντα μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς
ἔκσπονδον ποιεῖ. οὐκ ἐᾷ νόμον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι
τιθῇ τις, εἰσφέρειν· ὁ δ᾽ ἐπ᾽ ἀνδρὶ γράφει ψήφισμ᾽ ἴδιον.
οὐκ ἐᾷ ψήφισμ᾽ ὁ νόμος κυριώτερον εἶναι νόμου· ὁ δ᾽ ὑπαρ-
χόντων τοσούτων νόμων ψήφισμα ποιεῖ κύριον τοὺς νόμους
ἀναιρῶν. ταῦτα φυλάττετε καὶ μεμνημένοι κάθησθε. καὶ [693] 219
τὰς μὲν παραγωγάς, ἃς οὗτοι ποιήσονται, χαίρειν ἐᾶτε καὶ

1 prius ἂν om. S F Y O 2 ὑμᾶς post ζητῶσιν add. vulg.: om. S solus 3 ἀποκτείνῃ τινὰ A F Y O 5 ἐναντιώτατόν ante ἐστι(ν) S al.: post ἐστὶν A F 6 δόντα A F 8 δ᾽ ἐν] δὲ Y O 17 ἀπαιτεῖν Y O F 19 ποιεῖ post ἔκσπονδον add. vulg. S corr.: om. S[1] solus τὸ om. S[1] solus, sed cf. § 83 20 οἷς] ὧν S solus 23 ὁ νόμος ante νόμον add. Felicianus 26 τοσούτων om. S A

μὴ ἐπιτρέπετε λέγειν αὐτοῖς, κελεύετε δὲ δεῖξαι ποῦ γέγραφεν κρίσιν, ἢ ποῦ γέγραφεν, ἄν τις ἁλῷ φόνου, κατὰ τούτου τὰς τιμωρίας. εἰ γὰρ ἢ τὸν ἄλλοθί που κριθέντα καὶ ἑαλωκότα ὅτι δεῖ κολάζειν ἔγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψεν κρίσιν εἰ πεποίηκεν ἢ οὒ καὶ εἰ δικαίως ἢ ἀδίκως, οὐκ ἂν ἠδίκει.

220 εἰ δὲ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομ' αὐτὸ γράψας 'ἄν τις ἀποκτείνῃ,' καὶ ὑπερβὰς τὸ 'καὶ ἁλῷ φόνου,' καὶ τὸ 'δόξῃ ἀπεκτονέναι,' καὶ τὸ 'δίκας ὑπεχέτω τοῦ φόνου,' καὶ τὸ 'τὰς τιμωρίας εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ὥσπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον κτείνῃ,' καὶ πάνθ' ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ὑπερβὰς ἀγώγιμον εἶναι γέγραφεν, μὴ φενακίζεσθε, ἀλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι πάντων παρανομώτατ' εἴρηκεν.

1 λέγειν secl. Rosenberg 3 εἶναι post τιμωρίας add. F Y O S γρ. 6 αὐτὸ γράψας] ὑπογράψας A 11 πάντων ἀνθρώπων F Y O

XXIV

ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ [694]

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διόδωρος μὲν κἀνταῦθ' ὁ κατήγορος· κατηγορεῖ ⟨δὲ⟩ νόμου μάλα φιλανθρώπου, διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγραφότος γνώμης διαβάλλειν αὐτὸν πειρᾶται. ἔστι δ' ὁ νόμος ὁ τοῦ Τιμοκράτους τοιοῦτος, εἴ τινι Ἀθηναίων ἐπ' ὀφλήματι δημοσίῳ προστετίμηται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθείη, ἐξεῖναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας ἐκτίσειν, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ· ἐὰν δ' ἐπιστάντος τοῦ χρόνου μὴ ἐκτισθῇ τὸ ὄφλημα, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα
δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τοῦτον 2
αἰτιᾶται τὸν νόμον ὁ κατήγορος οὐχ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γεγράφθαι, ἀλλ' ὑπὲρ Ἀνδροτίωνος καὶ Γλαυκέτου καὶ Μελανώπου. οὗτοι γάρ, φησί, πεμφθέντες εἰς Καρίαν πρεσβευταὶ καὶ πλέοντες ἐν τριήρει, περιπεσόντες Ναυκρατίταις ἀνθρώποις ἐμπόροις, ἀφείλοντ' αὐτῶν τὰ χρήματα. εἶθ' οἱ Ναυκρατῖται μὲν ἐλθόντες Ἀθήναζε τὸν δῆμον ἱκέτευον, ὁ δὲ δῆμος ἔγνω πολέμι' εἶναι τὰ
χρήματα καὶ μὴ δεῖν ἀποδοθῆναι τοῖς ἐμπόροις. τούτων δ' οὕτω 3
γενομένων Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης οἱ τριήραρχοι τῆς νεώς, ἐφ' ἧς ἔπλεον οἱ περὶ τὸν Ἀνδροτίωνα, εἰσεπράττοντο τὰ χρήματα.
ὡς δ' ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἐφάνησαν ἔχοντες αὐτά, οἱ πρεσβευταὶ δ' [695]
ὡμολόγουν ἔχειν αὐτά, καὶ ἔδει παραχρῆμα καταβάλλειν ἢ τοῖς νόμοις ὑποπίπτειν τοῖς τῶν ὀφειλόντων τὰ δημόσια, διὰ τοῦτο, φησί, τοῦτον τὸν νόμον Τιμοκράτης βοηθοῦντ' ἐκείνοις ἔθηκεν.
ὁ μέντοι Τιμοκράτης ἐκτετικέναι φησὶ τὰ χρήματα τοὺς περὶ 4
Ἀνδροτίωνα, καὶ δῆλον ἐντεῦθεν εἶναι ὡς οὐκ ἐκείνων ἕνεκα τὸν νόμον εἰσέφερεν αὐτός. κατηγορεῖ δ' ὁ Διόδωρος καὶ ἄλλο τοῦ νόμου· τήν τε γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται ὡς γεγονυῖαν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναι τοῖς ἀρχαίοις φησί, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐπιδείκνυσιν.

1 δὲ add. Bekker 6 ἐξεῖναι] εἶναι F Y, cf. or. § 39 21 αὐτά secl. Bekker παραχρῆμα Ioann. Sicel. ap. Rh. Gr. vi 368 : πᾶν χρῆμα codd. 26 αὐτός Wolf : αὐτοῖς codd.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίοις πρὸς βασιλέα, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα σῦλα πλοίων πολεμίων εἶναι καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν δημόσια. Μαύσωλος, τῆς Καρίας σατράπης, τὰς πέραν νήσους ἠδίκει. κατεβόων οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε διὰ πρέσβεων τέως αἰτιάσασθαι τὸν Κᾶρα. πέμπουσιν οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην πρὸς τὸν ἄρχοντα Καρίας Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα καὶ ἀδελφόν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους καὶ βασιλεῖ χαριζόμενον δι' ὧν κακῶς
2 ἐποίει τοὺς Ἕλληνας. οὗτοι νηὶ περιτυχόντες Ναυκρατιτικῇ Αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία (διεκόμιζον δὲ τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης τριήραρχοι) κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὁλκάδα. καὶ λόγων γενομένων τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν
[696] δῆμον καὶ ἱκετείας, οὐδὲν ἧττον ἐκρίθη τὰ χρήματα εἶναι δημόσια ὡς πολεμίων ὄντων τῶν Αἰγυπτίων. νόμου δὲ προστάττοντος τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον διπλάσια ταῦτα διδόναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τάλαντα ἐννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς νεώς,
3 ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο τῷ δημοσίῳ κατὰ τὸ διπλάσιον. σπανιότητος δὲ χρημάτων κατασχούσης τὸν δῆμον, Ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα, ἑλέσθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν, καὶ τούτους μηνύειν. ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ὁ πρὸς Ἀνδροτίωνα μικρῷ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τιμοκράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην ἐκ τῆς Αἰγυπτίας ὁλκάδος τάλαντα ἐννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς, [ἔγραψε] δηλονότι φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης οὐδὲν ἧττον ἐπιβουλεύων τῷ Ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἡττήθησαν οἱ πρέσβεις καὶ
4 ὦφλον τὰ χρήματα. προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἔμελλον τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρέσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ, ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρέσβεις ἐχρῆν, ἔγραψε Τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον, εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ δεσμοῦ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ

2–4 κατὰ . . . δημόσια secl. Weil 10 ὧν Weil : ὃν codd. 11 Ναυκρατιτικῇ Schaefer : Ναυκρατικῇ codd. 20 κατὰ τὸ διπλάσιον coni. Weil : καὶ τῷ διπλασίῳ codd. 27 ἔγραψε secl. Bekker δὲ post ἔγραψε add. cod. Vindob. apud Taylorum δηλονότι secl. Bekker 31 ὦφλον Bekker : ὤφειλον codd.

κατὰ ψήφισμα ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, ἐξεῖναι αὐτῷ κατα-
στήσαντι τρεῖς ἐγγυητὰς ἦ μὴν ἐκτίσειν, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειρο- [697]
τονήσῃ, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ· ἐὰν δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς ἢ οἱ
ἐγγυηταί, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν
δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπη- 5
νέγκαντο Διόδωρος καὶ Εὐκτήμων ὡς παρανόμου καὶ ἀδίκου
καὶ ἀσυμφόρου. Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος,
συνιέντες δι' αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφήν, καταβάλλουσιν
ἐννέα τάλαντα καὶ τριάκοντα μνᾶς, ἴσως μὲν οὐκ ἂν κατα-
βαλόντες, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐπέδοσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ'
οὖν κατέβαλον. κατηγορεῖ τοίνυν Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος,
φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγράφθαι τὸν νόμον· εἰ δὲ
καὶ ἐξέτισαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, δεδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο
ἐποίησαν, ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι.
οὐδὲν δὲ ἧττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥήτωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον 6
τρόπον ἔχοντα κακῶς· καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαί φησι καὶ
ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν
δι' ὧν προστάττει τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ αἱ ὑποθέσεις
τοῦ λόγου δύο, μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται, ἑτέρα
δὲ ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις καὶ ἐπιζήμιος καὶ ἄδικος. ὥστε 7
εἰ ἐδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ Τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς
πρέσβεις γεγραφέναι, ἀλλ' οὖν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ
διαφεύξεται. ἐδύνατο μὲν γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ
Διόδωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε νόμον καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις,
καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα· νῦν δὲ καὶ τὴν κατὰ [698]
τῶν πρέσβεων προσείληφε διαβολῆς ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἡ 8
μὲν οὖν ὑπόθεσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχα-
στική· ζητεῖται γὰρ εἰ διὰ τοὺς πρέσβεις ἔθηκεν ἢ οὔ· ἡ δὲ κατὰ
τὸν νόμον πραγματική· καθόλου γὰρ πᾶσα κατηγορία ῥητοῦ
πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω οὐκ ἐξ οὗπερ
ἕτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου
εἰς τέχνην καὶ ἐξουσίαν, ὥσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τοῖς
ἐκβεβηκόσιν ἡ κρίσις, ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ἐπὶ μέλλουσι, καὶ
⟨εἰ⟩ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητὸν ἐν νόμοις καὶ ἐν ψηφίσμασιν.
ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα, ἓν μὲν τὸ 9
νόμιμον, ὃ διῄρηται διχῇ, εἴς τε τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα,

1 ἢ post ψήφισμα om. T C cf. Dindorf ed. Ox. ix 853 3 ἀφεῖσθαι Schaefer, cf. Liban. arg. § 1 : ἀφίεσθαι codd. 13 δεδομένης Bekker : διδομένης codd. 22 τοῦ] τὸ Blass cum schol. p. 729, 11 25 καὶ τὴν κατὰ Wolf, cf. § 9 : κατὰ τὴν vulg. : καὶ κατὰ τὴν T C 26 διαβολῆς Bekker : διαβολὴν codd. 34 εἰ add. Weil

τουτέστιν εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις, δεύτερον τὸ δίκαιον, τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος, τέταρτον τὸ δυνατόν, ὅτι καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσίς ἐστιν αὕτη ἡ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέσβεων ὑπόθεσιν ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκβάσει
10 τέθεικε διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπότατος εἶναι, τῶν δεσμῶν ἀφιείς, τούτου ἕνεκα ἀντέθηκε πλεῖστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα, τήν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν πείσῃ, τὴν ὑποψίαν δοὺς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου ὡς τὸν νόμον δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ ῥητόρων καὶ πολιτευο-
[699] μένων, ἁρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρουμένων· καὶ τὸ ἀσύμφορον, ἐν ᾧ ⟨ὅτι⟩ ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν ἁπάντων τῶν ὀφλημάτων βούλεται· καὶ τὸ ἄδικον, ἐν ᾧ ὅτι ἀναξίοις δεσμώταις τὴν χάριν δίδωσι. πρὸς δὲ τὸ δυνατόν, ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν
11 δυνατόν· ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἴργασται, τὸ δὲ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατὸν ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον, κατασκευάζεται δὲ διά τε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου καὶ τοῦ ἀδυνάτου. πᾶν γὰρ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον· τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ· ὃ γὰρ ἀδύνατον, φησί, τοῦτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολύς ἐστι τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀναφέροιτο ἄν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσυμφόρῳ κέχρηται, δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ πόλει τὸν νόμον.

[700] Τοῦ μὲν ἀγῶνος, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ παρόντος οὐδ' ἂν αὐτὸν οἶμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν ὡς αἴτιός ἐστιν ἄλλος τις αὐτῷ πλὴν αὐτὸς αὑτῷ. χρημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ἀποστερῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν οὔτ' ἐπιτήδειον οὔτε δίκαιον, ὦ ἄνδρες δικασταί· ὃς τὰ μὲν ἄλλ' ὅσα λυμανεῖται καὶ χεῖρον ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει, κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον

8 δύο] τέσσαρα (i. e. δ') Blass 9 fort. τῶν πρέσβεων Dindorf 10 πείσῃ . . . ἀντιδίκου] ἐν ὑποψίᾳ δοὺς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου πείσῃ T 13 ὅτι add. Blass cum schol. p. 740, 6 14–15 καὶ τὸ ἄδικον . . . δίδωσι add. Dindorf ex T, cf. schol. p. 730, 7 15 δυνατόν codd. : ἀδύνατον Blass 20 τοῦ δικαίου καὶ om. Blass cum schol. p. 730, 13 27 ἄνδρες om. A

ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε, ἓν δ', ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προ-
χειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐκ ἀποτρέψομαι. τὴν γὰρ 2
ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὀμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει
καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ὁ τουτουὶ νόμος, οὐχ ἵνα κοινῇ
τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ (πῶς γάρ; ὅς γε, ἃ δοκεῖ συνέχειν
τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτ' ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμη-
μάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένων),
ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν χρόνον ὑμᾶς τινες ἐκκεκαρπωμένων καὶ
πολλὰ τῶν ὑμετέρων διηρπακότων μηδ' ἃ κλέπτοντες φανε-
ρῶς ἐλήφθησαν καταθῶσιν. καὶ τοσούτῳ ῥᾷόν ἐστ' ἰδίᾳ 3
τινὰς θεραπεύειν ἢ τῶν ὑμετέρων δικαίων προΐστασθαι,
ὥσθ' οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον καὶ οὐ πρότερον
τοῦτον εἰσήνεγκε ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον, ἐμοὶ δ' ἐν χιλίαις [701]
ὑπὲρ ὑμῶν ὁ κίνδυνος· τοσοῦτ' ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ'
ὑμῶν. εἰώθασιν μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαι- 4
ρουμένων τῶν κοινῶν λέγειν ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ'
ἐστὶν καὶ μάλιστ' ἄξιον προσέχειν τούτοις, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ
τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ', εἴπερ τινὶ τοῦτο
καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κἀμοὶ νῦν ἁρμόττειν
εἰπεῖν. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει καὶ τοῦ δημοκρα- 5
τουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώ-
τερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕν' εἰπεῖν οἶμαι. περὶ τοίνυν αὐτοῦ
τούτου νῦν ὑμῖν ἐστιν, πότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους,
οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους
εἶναι, τόνδε δὲ κύριον, ἢ τοὐναντίον τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ
χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἐᾶν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα
περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γνῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι,
τοῦτ' ἐστίν.

2 ἀποτρέψομαι] ἀποκρύψομαι S γρ., cf. §§ 104, 200. Fort. post προχειρότατον, non post εἰπεῖν, distinguendum 7 prius τῶν add. L[1] S corr. : om. cett. 10 ἐλήφθησαν] ἠλέγχθησαν Bekk. Anecd. p. 149, 19 11 δικαίως S L 13 δ' ἐν] δὲ S L F Y O[1] 17 post τούτοις add. τὸν νοῦν F L corr. : om. cett. 18 τοῦτο τινὶ A 19 κἀμοὶ νομίζω A 22 εἰπεῖν οἶμαι] εἰπεῖν ἔχειν οἴομαι S γρ. 23 ἐστιν] ἐστι σκεπτέον F L corr. 24 ὑμεῖς om. A

6 Ἵνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάζῃ τί δή ποτ' ἐγὼ μετρίως, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω, τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκὼς νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ ἄπο τοῦ πράγματος. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι καὶ θεοῖς ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσ' ὅλη προσέ-
7 κρουσεν ἡ πόλις, Ἀνδροτίωνα λέγω. καὶ τοσούτῳ δεινότερ' Εὐκτήμονος ἠδικήθην ὑπ' αὐτοῦ, ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμων εἰς χρήματ' ἔσθ' ἃ κακῶς ἔπαθεν, ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν ἐκεῖνος
[702] ἣν ἐπ' ἔμ' ἦλθεν ὁδόν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἂν ἀπεστερήμην, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζων, οὐδ' ὃ κοινὸν ἅπασίν ἐστιν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥᾴδιον ἦν ἄν μοι. αἰτιασάμενος γάρ μ' ἃ καὶ λέγειν ἄν τις ὀκνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν ἐμαυτοῦ πατέρ' ὡς ἀπέκτονα, ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβὼν ὦφλε χιλίας, ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεούς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν
8 ἐσώθην, τὸν δ' εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά μ' ἀδίκως ἀδιάλλακτον ἐχθρὸν ἡγούμην. ἰδὼν δ' ἠδικηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ τὴν ποίησιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἐπωνύμων καὶ τῆς πόλεως ἔχοντα καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτήμονος, ἡγούμενος ἁρμόττοντ' εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθῆσαί θ' ἅμα τῇ πόλει καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν· βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν
9 ὧν βούλομαι τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. τοῦ δὲ πράγματος οὐκέτ' ὄντος ἀμφισβητησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς βουλῆς κατεγνωκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ὅλην

4 ἄπο A B Y O S corr. : ἀπὸ S¹ al., cf. Harpocr. s. v. 10 ἂν om. S F Y O (ἂν ἀπεστερήθην S γρ.) 11 ἔζων L : ἔζην cett. 12 μοι S F : ἐμοί al. 14 καὶ ante ἀσεβείας add. F L corr. 17 δικάζοντας] δικαστὰς S L F Y O 18 δ' A : δὴ S L vulg. 22 καὶ ante τῆς πόλεως om. S L¹ A Y O : add. F L corr. 25 βουλοίμην codd. : ἐβουλόμην Weil ἐμέ τε S L vulg., cf. xxi 204 : ἐπ' ἐμὲ A : fort. ἔτι τε 28 τῆς om. S L¹ A Y O : add. F L corr.

ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις δικαστηρίοιν
δυοῖν εἰς ἕνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνούσης δ' οὐδεμιᾶς
ἔτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν ὑμᾶς, Τιμοκράτης
οὑτοσὶ τοσοῦθ' ὑπερεῖδεν ἅπαντα τὰ πράγματα, ὥστε τίθησι
τουτονὶ τὸν νόμον, δι' οὗ τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς
θεούς, τῶν ὁσίων δὲ τὴν πόλιν ἀποστερεῖ, ἄκυρα δὲ τὰ [703]
γνωσθένθ' ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστη-
ρίου καθίστησιν, ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλο-
μένῳ πεποίηκεν. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων λύσιν εὑρίσκομεν 10
ταύτην οὖσαν μόνην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον καὶ εἰσαγα-
γόντες εἰς ὑμᾶς λῦσαι δυναίμεθα. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν βραχέσιν
τὰ πραχθέντα δίειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε καὶ
παρακολουθήσητε τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασιν.

Ψήφισμ' εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν ἑλέσθαι ζητητάς, εἰ 11
δέ τις οἶδέν τιν' ἢ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ὁσίων χρημάτων ἔχοντά
τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους. μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν
Εὐκτήμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην τριηραρχήσαντας
χρήματα Ναυκρατιτικά, τίμημα τάλαντ' ἐννέα καὶ τριάκοντα
μνᾶς. προσῆλθε τῇ βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη. μετὰ
ταῦτα γενομένης ἐκκλησίας προὐχειροτόνησεν ὁ δῆμος.
ἀναστὰς Εὐκτήμων ἔλεγ' ἄλλα τε πολλὰ καὶ διεξῆλθεν 12
πρὸς ὑμᾶς ὡς ἔλαβ' ἡ τριήρης τὸ πλοῖον ἡ Μελάνωπον
ἄγουσα καὶ Γλαυκέτην καὶ Ἀνδροτίωνα πρεσβευτὰς ὡς
Μαύσωλον, ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν ὧν ἦν τὰ χρήμαθ'
ἅνθρωποι, ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς μὴ φίλι' εἶναι τότε,
ἀνέμνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω καθ' οὓς τοῦτον τὸν
τρόπον πραχθέντων τῆς πόλεως γίγνεται τὰ χρήματα.
ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηδήσας Ἀνδροτίων 13
καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος (καὶ ταυτὶ σκοπεῖτ' ἂν ἀληθῆ [704]

8 ἁρπάζειν A[1] 9 δὴ] δὲ A ηὑρίσκομεν Blass 13 αὐτὸν om. A 18 Ναυκρατιτικά A al. et exemplaria Ἀττικιανά ap. Harpocr. s v. ναυκραρικά : ναυκρατητικά S L Y O F 25 ἅνθρωποι Bekker : ἄνθρωποι vulg. S corr. : ἀνθρώποις S[1] et ἀνοῖς L : secl. Cobet εἶναι τότε, Blass : εἶναι. τότε edd. plerique 26 ἀνέγνω secl. Dobree, recte opinor 27 ἐγίνετο A 29 καὶ Μελάνωπος om. S L F

λέγω) ἐβόων, ἠγανάκτουν, ἐλοιδοροῦντο, ἀπέλυον τοὺς τριηρ-
άρχους, ἔχειν ὡμολόγουν, παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠξίουν τὰ
χρήματα. ταῦτ' ἀκουσάντων ὑμῶν, ἐπειδή ποτ' ἐπαύσανθ'
οὗτοι βοῶντες, ἔδωκε γνώμην Εὐκτήμων ὡς δυνατὸν δικαιο-
τάτην, ὑμᾶς μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ'
εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφοράν· ἐὰν δ' ἀμφι-
σβητῆταί τι, ποιεῖν διαδικασίαν, τὸν δ' ἡττηθέντα, τοῦτον
14 ὀφείλειν τῇ πόλει. γράφονται τὸ ψήφισμα· εἰς ὑμᾶς εἰσῆλ-
θεν· ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδοξεν εἰρῆσθαι καὶ
ἀπέφυγεν. ἐνταῦθα τί προσῆκεν; τὰ μὲν χρήματ' ἔχειν τὴν
πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κολάζειν· νόμου δ' οὐδ' ὁτιοῦν
οὐδενὸς δήπου προσέδει. μέχρι μὲν δὴ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ'
ὑπὸ Τιμοκράτους τουτουί. μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατ'
ἐφ' αὑτὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντ' ἠδικημένοι φανήσεσθ'
ὑπὸ τούτου· ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργίαις μι-
σθώσας αὑτὸν καὶ παρασχὼν ὑπηρέτην ἐφ' αὑτὸν ἤγαγεν
15 τἀδικήματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. ἀνάγκη δὲ
πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς καὶ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ
τίθησι τὸν νόμον· καὶ γὰρ ὑβριστικῶς προσεκκεχλευακὼς
ὑμᾶς φανήσεται. ἦν μὲν γὰρ σκιροφοριὼν μὴν ἐν ᾧ τὰς
γραφὰς ἥττηντ' ἐκεῖνοι τὰς κατὰ τοῦ Εὐκτήμονος· μισθω-
σάμενοι δὲ τοῦτον καὶ οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν
[705] ὑμῖν κατὰ τὴν ἀγορὰν λογοποιοὺς καθίεσαν ὡς ἁπλᾶ μὲν
16 ἕτοιμοι τὰ χρήματ' ἐκτίνειν, διπλᾶ δ' οὐ δυνήσονται. ἦν
δὲ ταῦτ' ἐνέδρα μετὰ χλευασίας καὶ κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ
λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι ταῦθ'
οὕτως ἔχει τοὔργον αὐτό· τῶν μὲν γὰρ χρημάτων ἐκείνοις
τοῖς χρόνοις δραχμὴν οὐ κατέθηκαν ὑμῖν, νόμῳ δ' ἐπὶ πλεί-
στους ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν, καὶ τούτῳ τῶν πώποτ'
ἐν ὑμῖν τεθέντων αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ.

2 ἔχειν ὡμολόγουν secl. Dobree 8 γράφονται] γράφων τε A 18 εἰπεῖν post καιρὸν add. A 19 προσκεχλευακὼς A 22 παρασκευασάμενοι A Y O 28 πλείστους Blass : πλείστους τοὺς Dobree : πλείους τοὺς codd. 29 ἀκύρους om. S[1] L[1] soli

Βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων, 17
καθ' οὓς εἰσιν αἱ τοιαίδε γραφαί, περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγειν
ὃν γέγραμμαι· γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ
ταῦτα προακούσαντες. ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τοῖς
οὖσι νόμοις ἡμῖν κυρίοις διωρισμέν' ἀκριβῶς καὶ σαφῶς
πάνθ' ὅσα δεῖ ποιεῖν περὶ τῶν μελλόντων τεθήσεσθαι νόμων.
καὶ πρῶτον μὲν ἁπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ 18
προσήκει νομοθετεῖν· εἶτ' οὐδὲ τόθ' ὡς ἂν ἑκάστῳ δοκῇ
δέδωκε τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι
πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψαντα σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ,
μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι κελεύει, πρὸς
τούτοις λύειν τοὺς ἐναντίους, ἄλλα περὶ ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς
κατεπείγει νῦν ἀκοῦσαι. ἂν δέ τις τούτων ἕν παραβῇ, τῷ
βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι. εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν 19
ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης, καὶ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσενηνόχει
τὸν νόμον, ἓν ἂν αὐτοῦ τις ἐποιεῖτο κατηγόρημα, ὅ τι δήποτε
τοῦτ' ἦν· νῦν δ' ἀνάγκη καθ' ἕκαστον, χωρὶς περὶ ἑκάστου
διελόμενον, λέγειν. πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶτον, [706]
τοῦτ' ἐρῶ, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει, εἶτα τῶν
ἄλλων ἑξῆς ὅ τι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ᾖ. καί μοι
λαβὲ τουτουσὶ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι· φανήσεται γὰρ
τούτων οὐδὲν πεποιηκώς. προσέχετ', ἄνδρες δικασταί, τὸν
νοῦν ἀναγιγνωσκομένοις τοῖς νόμοις.

ΕΠΙΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΟΜΩΝ.

Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ ἐν τῷ δήμῳ, 20
ἐπειδὰν εὔξηται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον
μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ τῶν κοινῶν, εἶτα οἳ κεῖνται
τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἡ δὲ χειροτονία
ἔστω ἡ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί,

1 δὴ] δὲ A 7 ἐγγεγραμμένος F L corr. 17 περὶ ἑκάστου secl. Cobet 22 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S L A O 27 περὶ secl. Schoell περὶ ante τῶν κοινῶν add. A 28 δὲ χειροτονία S L: δ' ἐπιχειροτονία cett.

ἡ δ' ὑστέρα, ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν· εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταὐτά. τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς
21 κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· τοὺς δὲ προέδρους, οἳ ἂν τυγχάνωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν
22 ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις μὴ ποιήσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι, ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας
[707] δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον, ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς
23 καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψας τοὺς νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκτεθέντων νόμων ψηφίσηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον ἀναγράψας εἰς λεύκωμα ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ⟨ἡ⟩ ἐκκλησία γένηται. αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός.

24 Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κεῖνται πολὺν ἤδη χρόνον, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ πεῖραν αὐτῶν πολλάκις δεδώκασ' ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσιν, καὶ οὐδεὶς πώποτ' ἀντεῖπεν μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως· οὐδὲν γὰρ ὠμὸν οὐδὲ βίαιον οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττουσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον πάντα φιλαν-

1 κατὰ ταὐτά F L corr.: κατὰ αὐτά S L[1]: κατ' αὐτά A Y O 4 ἀποχειροτονία A O 6 τυγχάνωσι A et schol. p. 743, 14: τύχωσι S L vulg. παρεδρεύοντες S Y O 8 τοῦ om. S L F Y O 11 ποιήσωσι A: ποιῶσι S L vulg. προγεγραμμένα A F Y O L corr. 12 κατὰ τὰ γεγραμμένα] προγεγραμμένα F O post χρηματίσωσι add. S L al.: om. A 20 ἐκτεθέντων F L corr.: τεθέντων cett. 23 ἡ add. Dobree 25–26 τῇ ἑνδεκάτῃ . . . μηνός del. Schoell, cf. § 26 30 ἀντεῖπεν post ἔχειν A

θρώπως καὶ δημοτικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν 25 ἐφ' ὑμῖν ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερον εἰσοιστέος ἐστὶ νόμος καινὸς ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι· μετὰ ταῦτα δέ, ἂν χειροτονῆτ' εἰσφέρειν, οὐκ εὐθὺς τιθέναι προσέταξαν, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν, καὶ οὐδ' ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώκασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθιεῖτε. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ τούτῳ προσέταξαν τοῖς [708] βουλομένοις εἰσφέρειν ἐκτιθέναι τοὺς νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, ἵν' ὁ βουλόμενος σκέψηται, κἂν ἀσύμφορον ὑμῖν κατίδῃ τι, φράσῃ καὶ κατὰ σχολὴν ἀντείπῃ. τούτων μέντοι 26 τοσούτων ὄντων οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὑτοσί· οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν εἴ τις ἐβούλετ' ἀναγνοὺς ἀντειπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τοὺς νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἑνδεκάτῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν, εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρονίων καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξάμενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων καθέζεσθαι νομοθέτας διὰ ψηφίσματος ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων προφάσει. βού- 27 λομαι δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμ' αὐτ' ἀναγνῶναι τὸ νικῆσαν, ἵν' ἴδηθ' ὅτι πάντα συνταξάμενοι καὶ οὐδὲν ἀπὸ ταὐτομάτου τούτων ἔπραττον. λαβὲ τὸ ψήφισμ' αὐτοῖς καὶ ἀναγίγνωσκε σύ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, Ἐπικράτης εἶπεν, ὅπως ἂν τὰ ἱερὰ θύηται καὶ ἡ διοίκησις ἱκανὴ

2 ἐφ' ὑμῖν om. A πότερ' Blass νόμος ἐστὶ A 4 χειροτονῆτε S L[1], cf. iv 30 : χειροτονήσητε vulg. 5 ἀπέδειξαν] ἀπέδωκαν S γρ. 7 καθιεῖτε] καθίειτε S L[1], cf. xxxix 11 : καθεδεῖτε F : καθεδεῖται A 8 πρόσθε codd. 10 τι κατίδῃ A 12 οὔτ' ἔδωκεν secl. Cobet 15 ἑνδεκάτῃ Wolf : ἑνδεκάτης codd. 18 καθέζεσθαι Blass : καθίζεσθαι codd., cf. § 29 20 αὐτὸ τὸ ψήφισμα A 21 ἴδηθ' S L[1] : εἰδῆθ' cett. ἀπὸ] ἐκ Blass cum schol. p. 744, 29 22 οὗτοι post ἔπραττον add. A 25 Ἐπικράτης codd. plerique et schol. p. 745, 2 : Τιμοκράτης S L F 26 ἡ] πῶς ἡ S L

γένηται καὶ εἴ τινος ἐνδεῖ πρὸς τὰ Παναθήναια διοικηθῇ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς Πανδιονίδος καθίσαι νομοθέτας αὔριον, τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἕνα καὶ χιλίους ἐκ τῶν ὀμωμοκότων, συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν.

28 Ἐνθυμήθητε ἀναγιγνωσκομένου τοῦ ψηφίσματος ὡς
[709] τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς
προστησάμενος κατεπεῖγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν νόμων χρόνον,
αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον νομοθετεῖν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ἵν' ὡς κάλ-
λιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἑορτήν (οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον
οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδέν), ἀλλ' ἵνα μὴ προαισθομένου μηδενὸς
ἀνθρώπων μηδ' ἀντειπόντος τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς
29 ὅδ' ὁ νῦν ἀγωνιζόμενος νόμος. τεκμήριον δέ· καθεζομένων
γὰρ τῶν νομοθετῶν, περὶ μὲν τούτων, τῆς διοικήσεως καὶ τῶν
Παναθηναίων, οὔτε χείρον' οὔτε βελτίω νόμον οὐδέν' εἰσή-
νεγκεν οὐδείς, περὶ δ' ὧν οὔτε τὸ ψήφισμ' ἐκέλευεν οἵ τε
νόμοι κωλύουσιν, Τιμοκράτης οὑτοσὶ κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν
ἐνομοθέτει, κυριώτερον μὲν νομίσας τὸν ἐκ τοῦ ψηφίσματος
ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρημένον χρόνον, οὐδ' ὁτιοῦν δὲ φοβη-
θεὶς εἰ ἁπάντων ὑμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κειμένου
μήτ' ἰδίᾳ μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ
χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ᾖ, αὐτὸς
οὐχ ἕνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανήσεται τὴν
30 πόλιν. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰδότα μὲν τοὺς νόμους, ὧν
ὀλίγῳ πρότερον πάντες ἠκούσατε, κυρίους ὄντας, εἰδότα δ'
οὐκ ἐῶνθ' ἕτερον νόμον ψήφισμ' οὐδέν, οὐδ' ἂν ἔννομον ᾖ,
νόμου κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ
31 ψήφισμα, ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ᾔδει; ἢ
πῶς οὐ σχέτλιον τὴν μὲν πόλιν [αὐτὴν] ἑκάστῳ ἡμῶν δεδω-
κέναι ἄδειαν τοῦ μή τι παθεῖν ἀηδὲς ἢ δεινὸν ἐν τούτῳ τῷ

1 ἐνδεῖ] προσδεῖ A 5 Ἐνεθυμήθητε Wolf ἀναγιγνωσκομένου secl. Weil, sed cf. xlv 32 7 κατεπείγειν A Y O 12 καθεζομένων A Y: καθιζομένων vulg., cf. § 26 13 μὲν] μὲν δὴ A Y O τῶν γεγραμμένων ante τούτων add. vulg.: om. S L[1] 28 αὐτὴν secl. Schaefer ἡμῶν ἑκάστῳ Blass

χρόνῳ ποιήσασαν ἱερομηνίαν, αὐτὴν δὲ μὴ τετυχηκέναι ταύτης τῆς ἀσφαλείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι; τί γὰρ ἄν τις μεῖζον ἠδίκησ' ἰδιώτης ἀνὴρ ἢ καταλύων τοὺς νόμους αὐτῆς, δι' ὧν οἰκεῖται; [710]

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν προσῆκέν τε καὶ κελεύουσιν 32
οἱ νόμοι πεποίηκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκοπῶν ἂν γνοίη. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων καὶ τὸ βουλεύσασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς ἀνελὼν οὔσης ἱερομηνίας ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνο, ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχεν τοῖς οὖσι νόμοις, αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν τουτονὶ πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην οὐκ ἐᾷ νόμον οὐδέν' ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ τις εἰσφέρῃ, γράφεσθαι κελεύει. ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ 33
ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὔ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῳ, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ [711]
τὸν νόμον ὃς κεῖται ἐάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.

Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου· πολλῶν δὲ καλῶς κειμένων 34
νόμων τῇ πόλει οὐδενὸς ἧττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦτον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. σκέψασθε γὰρ ὡς δικαίως καὶ σφόδρ' ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἐᾷ τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ τὸν πρότερον κείμενον.

12 πρῶτον τουτονὶ A 13 νόμον οὐδένα S al. : τῶν νόμων οὐδένα L[1] : om. A 22 τὸν ante κύριον add. S : om. cett. 24 ἀντιθῇ S[1] A F Y O : ἀντιτιθῇ S corr. al. 28 ἧττον om. S[1]

τίνος εἵνεκα; πρῶτον μὲν ἵν' ὑμῖν ἐξῇ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι
35 μετ' εὐσεβείας. εἰ γὰρ εἴησαν δύ' ἐναντίοι νόμοι, καί τινες
ἀντίδικοι παρ' ὑμῖν ἀγωνίζοιντο ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ
ἰδίων πραγμάτων, ἀξιοίη δ' ἑκάτερος νικᾶν μὴ τὸν αὐτὸν
δεικνύων νόμον, οὔτ' ἀμφοτέροις ἔνι δήπου ψηφίσασθαι·
πῶς γάρ; οὔτε θατέρῳ ψηφιζομένους εὐορκεῖν· παρὰ γὰρ
τὸν ἐναντίον, ὄντα δ' ὁμοίως κύριον, ἡ γνῶσις συμβαίνει.
36 τοῦτό τ' οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος ταῦτα προεῖπε καὶ
ἔτι πρὸς τούτῳ βουλόμενος φύλακας ὑμᾶς τῶν νόμων κατα-
στῆσαι· ᾔδει γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τὰς ἄλλας ἃς γέγραφ' αὐτῶν
φυλακὰς ἔστι πολλαχῇ διακρούσασθαι. τοὺς συνηγόρους,
οὓς χειροτονεῖτε, δύναιτ' ἂν πεῖσαί τις σιωπᾶν. ἐκτιθέναι
κελεύει τοῦ προειδέναι πάντας· τάχ' ἄν, εἰ τύχοι, τοὺς μὲν
ἀντειπόντας ἂν εἰ [μὴ] προαίσθοιντο, λάθοι, οἱ δ' οὐδὲν προσ-
37 έχοντες ἀναγνοῖεν ἄν. ἀλλὰ γράψασθαι νὴ Δί' ἕκαστον
ἔστιν, ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα· κἀνταῦθα, ἂν ἀπαλλάξῃ τις
τὸν ἐπιστάντα, ἡ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν μόνη
φυλακὴ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς οἱ πολλοί·
οὔτε γὰρ τὸ γνῶναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτιστον ἐξελέσθαι
[712] δύναιτ' ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτ' ἀπαλλάξας καὶ διαφθείρας
38 πεῖσαι τὸν χείρω θέσθαι νόμον ἀντὶ τοῦ κρείττονος. διὰ
ταῦτα πάντ' ἐφ' ἑκάστην ἀπαντᾷ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων,
κωλύων καὶ οὐκ ἐῶν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν.
ταῦτα πάντα Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα,
ἠφάνισεν, ἐξήλειψεν, ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰσή-
νεγκεν ἅπασιν ἐναντίον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς οὖσιν, οὐ
παραναγνούς, οὐ λύσας, οὐ δοὺς αἵρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιήσας
οὐδὲν τῶν προσηκόντων.

2 τινὲς post δύο add. S vulg. : om. A Y O 9 ὑμᾶς τῶν νόμων S vulg. : τῶν ὄντων νόμων ὑμᾶς A : τῶν νόμων ὑμᾶς Blass 13 τάχ'] ὡς τάχ' A Y O 14 μὴ del. Reiske 15 ἀναγνοῖεν] ἀγνοοῖεν S A Y O 16 κἀνταῦθ' ἂν A : κἂν ἐνταῦθ' S : κἂν ἐνταῦθα Y O F τις om. S F 17 ἡ μόνη A Y O 18 βεβαία καὶ δίκαιος A 19 γνῶναι] γνῶναι τὸ δίκαιον Y O βέλτιστον] βέλτιον F

Ὡς μὲν οὖν ἔνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναντίον 39 εἰσενηνοχὼς τοῖς οὖσι νόμοις, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι· ἵνα δ' εἰδῆτε παρ' οἵους νόμους οἷον οὗτος εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον ὑμῖν τὸν τούτου νόμον, εἶτα τοὺς ἄλλους, οἷς οὗτος ἐναντίος ἐστίν. ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, Τιμοκράτης εἶπεν, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν. τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν 40 ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυη- [713] θέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώσιμα μισθουμένων καὶ ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς ἐνάτης ἢ δεκάτης πρυτανείας ὄφλῃ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.

Ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου, μνημονεύετε δ' ἐξ αὐτοῦ μοι 41 πρῶτον μὲν τὸ 'καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ,' ἔπειθ' ὅτι πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ περὶ τῶν μισθουμένων, καὶ ὅσοι ταῦτ' ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ. ὅλος μὲν γάρ ἐστιν

2 *νόμοις*] *νόμον* F corr. S *γρ.* 3 *νόμους* om. A 7 *πρώτης* om. S F : in marg. add. Y O, sed cf. § 27 10 *ὀφλήματος*] *ὀφειλήματος* S Paris. 2936, cf. xlii 28 14 *ᾧ*] *οἷς* S F 15 *τοῦ δεσμοῦ* scripsi, cf. Liban. arg. § 1, infra §§ 86, 93 : *τὸν δεσμόν* S[1] Y O : *τῶν δεσμῶν* S corr. pr. m. vulg. 19 *τῶν* ante *ἐγγυωμένων* add. vulg. : om. S A Y O 21 *ἢ δεκάτης* post alterum *ἐπὶ τῆς ἐνάτης* (22) codd. : transposuit Blass secutus Dobraeum 25 *ἢ* codd. : *κἂν* Cobet coll. § 207, sed cf. §§ 41, 72, 79, 93 26 *περὶ* om. A, cf. § 59 27 *ὅλος*] *ὅλως* F, cf. § 70 *μὲν γάρ* om. S[1]

ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι, μάλιστα δὲ ταῦτα· γνώσεσθε δὲ τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτούς. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

42 Διοκλῆς εἶπεν· τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος ὅντινα δεῖ ἄρχειν. ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν· τὸ δὲ λοιπόν, ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη.

[714] 43 Καλῶς ἐχόντων τῶν νόμων, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν ὑπαρχόντων, ὅδ' ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὡσπερεὶ διώρισεν καὶ βεβαιοτέρους ἐποίησεν αὐτούς. κελεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη κύριον εἶναι, πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται, τούτῳ δὲ τὸν γεγραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσεγέγραπτο 'τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τόνδ' ἀπὸ τοῦ μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα.' ὕστερον δὲ γράφων ὁ τιθεὶς ἐπὶ τούτοις τόνδε τὸν νόμον τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων ἀναγεγραμμένους ὕστερον ἢ ἐτέθησαν κυρίους εἶναι ἀνενεγκεῖν ἐπὶ τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον ποιῆσαι
44 κυρίους ἢ ὁ θεὶς ἕκαστον ἠξίωσεν. τούτῳ μέντοι τῷ νόμῳ σκέψασθ' ὡς ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθηκεν. ὁ μέν γε κελεύει τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἂν τεθῇ κυρίαν εἶναι· ὁ δ' ἔγραψεν 'καὶ εἴ τινι προστετίμηται,'

1 ταῦτα vulg. : τούτωι S 2 τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτούς. λέγε S : τοὺς νόμους secl. Blass coll. xx 94 : ἀκούοντες ἀκούσαντες Y O τοὺς νόμους αὐτούς. λέγε F Y O : ἀκούσαντες. λέγε τοὺς νόμους αὐτούς A 19 δὲ codd. : δὴ Weil 20 ἐπὶ τούτοις ὁ τιθεὶς A 22 ἀναγεγραμμένους] γεγραμμένους A : γεγραμμένης F γρ. 23 πρότερον] μὴ πρότερον F 25 τέθηκεν Blass (cf. inscrr.) : τέθεικεν codd., cf. §§ 59, 61, 66, 67, 70, 88, 95, 99, 102, 109, 122, 144, 191, 209 26 ἂν τεθῇ] ἐτέθη A 27 καὶ om. S solus

περὶ τῶν παρεληλυθότων λέγων. καὶ οὐδὲ τοῦθ᾽ ὥρισεν, ἄρχοντα προσγράψας ἀφ᾽ οὗ, ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ τέθηκε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τιν᾽ ἡμῶν· ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν σ᾽, ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτον μὴ γράφειν ἢ ἐκεῖνον λύειν, οὐχ, ἵν᾽ ὃ βούλει σὺ γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι. λέγ᾽ ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ. 45

Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρὴ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων περὶ [715] ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις. τότε δ᾽ ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ᾽ ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ.

Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων οὐδὲ τῶν 46 ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἂν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. οὗτος δ᾽ ἔγραψεν ἄντικρυς, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἄφεσιν πορισαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους, οὐ προτεθέντος οὐδενὸς περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. καὶ ὁ μὲν νόμος, οὐδ᾽ ἐπειδὰν τὴν ἄδειαν 47 εὕρηταί τις, ἔδωκεν ὡς ἂν βούληται πράττειν, ἀλλ᾽ ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ· τῷ δ᾽ οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ᾽ ἀδικεῖν μόνον, εἰ μὴ δοθείσης τῆς ἀδείας λέγει καὶ νόμον εἰσφέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτ᾽ οὐκ εἰς τὴν βουλήν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδέν, ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ᾽ ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν

11 δημοσίῳ] δήμῳ A S γρ. τῷ] τῶν S Y 16 οὑτοσὶ A 18 οὐδὲ] ἢ A 19 οὗτος δ᾽ S vulg.: ὁ δ᾽ Paris. 2998 20 ἀνέγραψεν A 21 ἐγγυησαμένους A 26 τῆς om. A 29 ἀγόντων post ἄλλων A

48 ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα τὸν νόμον εἰσήνεγκεν. καίτοι
χρῆν σ', ὦ Τιμόκρατες, εἰδότα τὸν νόμον τόνδ' ὃν ἀνέγνω,
εἴ τι δίκαιον ἐβούλου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσοδον γρά-
ψασθαι πρὸς τὴν βουλήν, εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι, κᾀθ'
οὕτως, εἰ πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν
περὶ τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ
[716] τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον πράττων, εἰ καί τις
ἐπεχείρει δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει τὸν νόμον,
μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις, ἀλλὰ γνώμῃ διαμαρτὼν
49 ἀποτυχεῖν. νῦν δὲ τῷ λάθρᾳ καὶ ταχὺ καὶ παρὰ τοὺς νόμους
ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς νόμους καὶ μὴ θεῖναι, πᾶσαν
ἀφῄρησαι σαυτοῦ τὴν συγγνώμην· τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἁμαρ-
τοῦσι μέτεστι συγγνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ
νῦν εἴληψαι ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκ' ἐρῶ περὶ τούτων.
νῦν δ' ἀναγίγνωσκε τὸν ἑξῆς νόμον.

50 ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὁ ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτεῖσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται· ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτεῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία ἅπασα. ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινι τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτεῖσαι, ἄτιμος ἔστω.

51 Ἔστι μὲν ἔργον, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ περὶ πάντων τῶν νόμων οἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν ἐροῦμεν· ἄξιον δ', εἰ περί του καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδ' ὃν νῦν ἀνέγνω διελθεῖν. ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεὶς ᾔδει τὴν

1 λάθρα secl. Dobree coll. schol. p. 751, 10 ἐν παραβύστῳ] ἀντὶ τοῦ λάθρα τὸν om. S vulg.: add. A 2 ἀνέγνω Dobree, cf. § 51, lix 53: ἀνέγνων codd. 4 κᾀθ' Bekker: καθ' S[1]: καὶ τόθ' F S corr.: καὶ vulg. 11 καὶ om. S[1] O 12 τὴν om. A ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι S al.: ἄκουσιν ἁμαρτάνουσι A: ἀκουσίως ἁμαρτάνουσιν S γρ. F γρ. 13 ἐπιβουλεύουσιν A 19 κατ' ante αὐτοῦ add. vulg.: om. S solus 25 εἰ S[1] Y O: εἴπερ vulg. S corr. 26 ἀνέγνων Paris. 2940, cf. § 48

φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρᾳότητα τὴν ὑμετέραν, καὶ διὰ ταύτην
ἑώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἑκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιω-
θέντας. βουλόμενος δὴ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ 52
κακῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει καὶ [717]
δικαστηρίῳ μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους οὐκ ᾤετο δεῖν
τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι καὶ μετὰ
συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔχοντας ἀφορμήν, ἀλλ' ὅλως ἀπεῖπεν
μήτ' αὐτῷ μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ μήθ' ἱκετεύειν μήτε λέγειν ὑπὲρ
τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δίκαια σιγῇ. εἰ τοίνυν τις 53
ἔροιθ' ὑμᾶς ποτέροις μᾶλλον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὁτιοῦν,
τοῖς δεομένοις ἢ τοῖς ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς
δεομένοις· τὸ μὲν γὰρ χρηστῶν, τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων
ἔργον ἐστίν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττουσιν ἃ
χρὴ ποιεῖν, οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέονται. εἰ τοίνυν
ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἦ που νόμον γ' ἐπίταγμ' ἔχοντ' εἰσφέ-
ρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ γὰρ αἰσχρὸν περὶ ὧν μηδὲ
χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε, περὶ τούτων ἀκόντων ὑμῶν ἐὰν
ἅ τινες βούλονται πραχθῆναι.

Λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς.

ΝΟΜΟΣ. 54

Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὔθυνα ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι.

Τιμοκράτης τοίνυν, ὥσπερ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ γράφων, 55
εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ νόμου τἀναντί' ἔθηκε τούτοις. ὁ μέν γ'
οὐκ ἐᾷ περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γνῷ δικαστήριον πάλιν χρηματίζειν·
ὁ δ' ἔγραψεν, καὶ εἴ τινι προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ
ψήφισμα, τὸν δῆμον τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἃ μὲν ἔγνω [718]

§§ 53–54 *που νόμον γ' . . . ἀπέδοτο μὴ*] Oxyrhynchus Papyri ii 132
17 *περὶ τούτων* om. A : add. cett. Pap. 19 *ἐφεξῆς νόμον* A Y O
22 *ἰδίᾳ* (sic Pap.) *ἢ δημοσίᾳ* S Y O : *ἰδία ἢ δημοσία* cett. 27 *τὸ δικαστήριον* A F

τὸ δικαστήριον λυθήσεται, καταστήσει δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλών. καὶ ὁ μὲν νόμος μηδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ ταῦτα μηδένα· ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες, ἐάν τις καθιστῇ, προσάγειν, καὶ προσέγραψεν 'ὁπότ' ἄν τις βούληται.'

56 Λέγ' ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι.

Οὔ φησι Τιμοκράτης, οὔκουν ὁπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῇ.

Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁπόσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.

57 Ἐπίσχες. εἰπέ μοι, τί δεινότατον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσαιτε, καὶ τί μάλιστ' ἂν ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγμαθ' ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα μὴ γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὑτοσί, εὐλαβούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ τοιοῦτον ἀπεῖπε τὰ πραχθέντ' ἐπ' ἐκείνων μὴ κύρι' εἶναι. οὑτοσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων ἥνπερ τῶν ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς·
58 ὁμοίως γοῦν ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἐάσαντες γενέσθαι; πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὀμωμοκότων πληροῦται, ταὔτ' ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν

3 τοῖς προέδροις codd. cf. § 89 : τοὺς προέδρους Dobree, cf. §§ 39, 84 §§ 56–58 ὁπόσα δ' ἐπὶ . . . ταῦτ' ἀδικήματα] Oxyrhynchus Papyri ii 132–133 14 δίκη F 15 δημοσίᾳ Pap., sed cf. § 54 17 τί om. S^1 : add. vulg. S γρ. 19 γ' ante ἐμοὶ add. Pap. 20 ἐπ' ἐκείνων om. A : add. S F Y O Pap. 22 τῶν om. S A F Y O : τῶν ἐπ' om. Pap. 23 γ' οὖν S me teste τί S F Y Pap. : γε A 26 πληροῦται S F Y Pap. : πληροῦτε A

τριάκοντ' ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν εἵνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, μανέντες· ἄλλο γὰρ οὐκ [719] *ἔστιν εἰπεῖν.*

Λέγ' ἄλλον νόμον. 59

ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ *νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις [τιθῇ]. ⟨ἐὰν μὴ⟩ ψηφισαμένων μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις.*

Οὐκ ἐᾷ νόμον ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι' οὓς μὲν τοίνυν οὗτος εἰσέφερεν, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γιγνώσκετε· ἄνευ δὲ τούτων αὐτὸς ὡμολόγησεν μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθηκέναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν μισθουμένων καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. οὐκοῦν ὁπότ' εἰσίν τινες οὓς ἀφορίζεις, οὐκ ἂν ἔτ' εἴης ἐπὶ πᾶσιν τὸν αὐτὸν τεθηκώς. καὶ 60 *μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων μάλιστ' ἢ τὰ μέγιστ' ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες δ' εἰς τὴν ἀγοράν, ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν, ὁ δὲ σὸς λελύσθαι δίδωσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις· διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτούς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ'*

1 *ἐψήφισθε* A 2 *εἵνεκα* S, cf. §§ 180, 213, 218: *ἕνεκα* vulg. *λύσαντα* A 3 *εἰ* S: *εἰ μὴ* cett., cf. § 67, viii 7 5 *ἄλλον*] *ἕτερον* A 8 *τιθῇ* secl. Blass coll. xxiii 86, xlvi 12, Andoc. i 87 *ἐὰν μὴ* add. Petit, cf. §§ 45, 46 8-9 *ψηφισαμένων . . . ψηφιζομένοις* del. Dindorf 13 *τὸν νόμον* post *εἰσέφερεν* add. vulg.: om. S A 14 *οὐδὲν* post *ὑμεῖς* S vulg.: ante *ὑμεῖς* A 15 *ὡμολόγησεν* S: *ὡμολόγηκε* A Y O 20 *τὰ μάλιστα* A 22 *ἢ οἱ τοὺς* A Y O S corr. 23 *ἢ οἱ μὴ* A Y O *τὰς χεῖρας καθαρὰς* A *δ'* del. Cobet

ἁρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας, οἶμαι,
[720] τῶν τελωνῶν.

61 Πολλοὺς δ' ἄν τις ἔχοι νόμους ἔτι καὶ καλῶς ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθηκεν. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μέν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ' ἐπιτήδειον ὅλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν, ὑμῖν δ' ὁμοίως ἔνοχος φανεῖται τῇ γραφῇ, καὶ εἰ ἑνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστίν. πῶς οὖν μοι δοκεῖ; τοὺς μὲν ἄλλους ἐᾶν, περὶ δ' οὗ πρότερόν ποτ' αὐτὸς οὗτος ἔθηκεν νόμου διελθόντ' ἐπ' ἐκεῖν' ἰέναι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ μεγάλ'
62 ἂν βλάπτοι γενόμενος κύριος τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν τοῖς τῶν ἄλλων ἐναντίον εἰσενηνοχέναι νόμον δεινὸν μέν, ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγόρου· τὸ δ' ὑφ' αὑτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τἀναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν αὑτοῦ γεγενῆσθαι. ἵν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ὃν οὗτος ἔθηκεν· ἐγὼ δὲ σιωπήσομαι. λέγε.

63 NOMOΣ.

Τιμοκράτης εἶπεν· ὁπόσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι τοῖς νομοθέταις εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κωλύῃ, ἐὰν δὲ μή, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία
[721] περὶ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτείσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ.

64 Ἀκούετ', ὦ ἄνδρες δικασταί; λέγ' αὐτοῖς αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

7 φαίνεται A καὶ εἰ] εἰ καὶ A ὄντων νόμων] ἐν τῷ νόμῳ A 9 οὗτος om. S Y^1 11 γενόμενος κύριος] κύριος ὢν A 12 τῶν ἄλλων] ἄλλοις A 13 ἄλλου] οὐ Y O ὑφ' αὑτοῦ Weil : τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ vulg. S γρ. : αὐτοῦ S 14 τιθέναι S γρ. 23 νομοθέταις S : θεσμοθέταις cett. 24 ἐντὸς ante τριάκονθ' add. S vulg. : om. A, cf. xxi 47 28 τέως B : τε ἕως S A : τε ὡς al. : ἕως Dindorf

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτείσῃ.

Πέπαυσο. ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερά τις δύο θείη τοῦ δεδέσθαι, τέως ἂν ἐκτείσωσι, τοὺς ἁλόντας, καὶ τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητάς, ἀλλὰ μὴ δεῖν; ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους, οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ὑμῶν οὐδεὶς τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος. καίτοι τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος ἢ τί ποιεῖν 65 ἂν ὀκνῆσαι κέρδους εἵνεκα, ὅστις ἐναντί' αὐτὸς αὑτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσεν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐώντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ εἵνεκ' ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἑτοίμως ἔργον ποιῆσαι. ὥσπερ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τἄλλα κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ κρίσεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τούτον, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακουργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι· ὡμολόγηκε γὰρ θατέρῳ [τῷ προτέρῳ] νόμῳ τόνδε τιθεὶς ἀδικεῖν.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους καὶ παρὰ 66 τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, τέθηκε τὸν νόμον, οἶμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐτοῦ τί ποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος ἔσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις δεικνύειν ἕξει, οὔθ' ὡς δι' ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν [722] ὄντα τοῦτ' ἔλαθεν δύναιτ' ἂν πεῖσαι· πάλαι γὰρ μισθοῦ καὶ γράφων καὶ νόμους εἰσφέρων ὦπται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό 67

2 et 4 τέως Paris. Coislinianus 339 : τεώς S : τε ἕως A : ἕως Dindorf, cf. §§ 63, 81, 105 3 ἂν ἐναντιώτερα S (supra τις add. alterum ἂν S corr.) vulg. : ἂν om. A : ἐναντιώτερ' ἂν Weil 10 οὐδὲ . . . τῶν νόμων] τῶν νόμων οὐδὲ τοῖς ἄλλοις A 13 κακουργούντων A 14 τούτου Felicianus : τοῦτον codd. 16 θατέρῳ F Y O : secl Dindorf (servato ἐναντίον) : θάτερον S A 17 τῷ προτέρῳ del. Blass ἐναντίον post νόμῳ add. vulg. : om. S solus τόνδε τιθεὶς] τόνδ' ἐπιθεὶς Weil (cetera sicut in S) 18 τοὺς νόμους post τούτους S vulg. : ante τούτους al. : om. Y[1] 21 αὐτὸν A καὶ om. A 23–24 αὐτὸν et τοῦτ' om. A

γ' ἔνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμ' ὁμολογῆσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιοῦν· οὐ γὰρ ἄκων οὐδ' ὑπὲρ ἠτυχηκότων οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ τεθηκὼς φαίνεται τὸν νόμον, ἀλλ' ἑκὼν ὑπὲρ μεγάλ' ἠδικηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ, πλὴν εἰ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φησὶν τοὺς μισθουμένους αὐτόν.

68 Ὡς τοίνυν οὐδ' ἐπιτήδειον νόμον ὑμῖν οὐδὲ συμφέροντ' εἰσενήνοχεν, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύειν. οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, δεῖν τὸν ὀρθῶς ἔχοντα νόμον καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει πρῶτον μὲν ἁπλῶς καὶ πᾶσι γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυτί. ἔπειτ' εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις ἃς δεῖ γίγνεσθαι διὰ τοῦ νόμου· εἰ γὰρ αὖ καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν δέ τι φράζοι, εὐχῆς, οὐ νόμου διαπράττ-
69 τοιτ' ἂν ἔργον. πρὸς δὲ τούτοις μηδενὶ τῶν ἀδικούντων φαίνεσθαι μηδεμίαν διδόντα ῥᾳστώνην. εἰ γὰρ δημοτικόν τις ὑπείληφεν τὸ πράους εἶναι τοὺς νόμους, τίσιν τούτοις προσεξεταζέτω, κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν, εὑρήσει τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσιν, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμένοις· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄδηλον εἴ τις ἔστ' ἀδίκως διαβεβλημένος, τοῖς δ'
70 οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονηροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν ὧν διεξελήλυθ' ἐγὼ νῦν οὐδ' ὁτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τἀναντία δ' ἑξῆς πάντα. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν
[723] τις ἔχοι τοῦτο διδάσκειν, μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τέθηκε διεξιών. ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δ' ἡμαρτημένον, ἀλλ' ὅλος ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώτης
71 συλλαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. λαβὲ δ'

1 ἔνεστιν] ἔστιν A 2 οὐ] οὐδὲ A F 5 εἰ S : εἰ μὴ cett. S γρ., cf. § 58 6 φησὶν S Y O : φήσηι F · φήσει al. S γρ. 7 ὑμῖν νόμον A 8 δεικνύειν S : δεικνύναι vulg., cf. §§ 48, 66 δὴ πάντας vulg. : ἅπαντας S solus 9 ἂν om. S Y O ὑμᾶς om. F 11 ὁμοίως post πᾶσι(ν) add. vulg. : om. S solus 17 τούτοις codd. : τούτους Dobree : τοῦτο coni. Weil 20 ἔστ'] ἔνεστιν A : ἔνεστ' Y O 22 νυνὶ A 23 ἐφεξῆς A 26 ὅλον S solus τῆς om. S Y O

αὐτοῖς τὴν γραφὴν αὐτήν, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέρους ἀνάγνωθι τὸν νόμον· ῥᾷστα γὰρ οὕτως ἐγώ τε διδάξω καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθ' ἃ λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἀριστοκλῆς Μυρρινούσιος, Τιμοκράτης εἶπεν· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι.

Ἐπίσχες· αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσει. τουτὶ 72
πάντων, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ
σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἶμαι γὰρ οὐδὲ ἕν' ἀνθρώπων ἄλλον
τολμῆσαι, νόμον εἰσφέροντ' ἐπὶ τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας
αὐτῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενη-
μένας ἐπιχειρῆσαι λύειν. τοῦτο τοίνυν οὑτοσὶ Τιμοκράτης
ἀναιδῶς καὶ οὐδ' ἀποκρυψάμενος πεποίηκεν, γράψας διαρρήδην
'καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ
νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ.'
περὶ μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον ἔπεισεν ὑμᾶς, οὐκ 73
ἂν ἠδίκει· περὶ δ' ὧν δικαστήριον ἔγνωκεν καὶ τέλος ἔσχηκεν,
πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ νόμον εἰσφέρων δι' οὗ ταῦτα λυθήσεται; [724]
ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐάσας κύριον τὸν τούτου γενέσθαι νόμον
γράψει' ἕτερον τοιόνδε 'καὶ εἴ τινες, ὠφληκότες χρήματα καὶ
δεσμοῦ προστετιμημένον αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν κατὰ
τὸν νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ τὸ λοιπὸν
ἐξεγγυᾶν μηδένα.' ἀλλ' οὔτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν οὐδεὶς 74
ὑγιαίνων, οἶμαι, σύ τ' ἐκεῖνα λύων ἠδίκεις. χρῆν γὰρ αὐτόν,
εἰ τὸ πρᾶγμ' ἐνόμιζεν δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις

5 *πρώτης . . . πρυτανείας* Weil coll. §§ 27, 39 : *πρώτης πρυτανείας δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας* A Y O S marg. : *πρώτης πρυτανείας δωδεκάτῃ* vulg. : *πρώτης πρυτανείας* S 6 *ἐπεψήφιζεν* Schoell 10 *ἀναγνώσει* O : *ἀναγνώσῃ* S vulg. 12 *οὐδὲ ἕνα* S : *οὐδένα* al. : *οὐδ' ἂν ἕν'* Blass : *οὐδέν' ἂν* Dahms : *μηδένα* A Y O *ἀνθρώπων* vulg. : *ἄνθρωπον* S F[1] 25 *διεγγύησιν*] *ἐγγύησιν* A Y O

θεῖναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνενεγκόντ᾿ εἰς ταὐτὸ τὰ μέλλοντα τοῖς παρεληλυθόσιν καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδικήμασιν, εἶτ᾿ ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τῶν αὐτῶν ἠξιωκέναι δικαίων τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδικοῦντας τὴν πόλιν πρότερον καὶ τοὺς μηδ᾿ εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσονταί τι δήλους;

75 Καὶ μὴν κἀκεῖθεν ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκεν τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογίσαιτο παρ᾿ αὑτῷ τί ποτ᾿ ἐστὶν ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δή ποθ᾿ οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ᾿ ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἄνανδροι καὶ δοῦλοι.
76 εὕροι γὰρ ἂν ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἂν αὐτῷ δοκῇ προστάξαι κύριός ἐστιν, οἱ δὲ νόμοι περὶ τῶν μελλόντων ἃ χρὴ γίγνεσθαι φράζουσιν, μετὰ τοῦ πεῖσαι τεθέντες ὡς συνοίσουσι τοῖς χρωμένοις. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ
[725] τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὑτοῦ νόμον μετήνεγκεν, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων αὑτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι.

77 Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ καὶ γέγραπται, ‘ἢ τὸ λοιπὸν ἐάν τινι προστιμηθῇ δεσμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐκτείσειν, ἀφεῖσθαι.’ καίτοι χρῆν αὐτόν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν ἡγεῖτο, μηδενὶ προστιμᾶν ὃς ἂν ὑμῖν ἐγγυητὰς καθιστῇ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμὸν μηδ᾿ ἐχθρῶς διαθέντα πρὸς ὑμᾶς τὸν ἑαλωκότα, τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. νυνὶ δ᾿, ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῇ δεδέσθαι τινά, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον
78 εἰσήνεγκεν. ἆρ᾿ οὖν τῳ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται, καὶ

10 καὶ ἐλεύθεροι post σώφρονες add. A al. : om. S F πολῖται post χρηστοὶ add. S F Y O : om. A 22 γέγραπται S F Y O : γέγραφεν A 27 διαθέντα F, cf. schol. p. 763, 11 : διατεθέντα S Y O

τὰς ὑπὸ τῶν ὀμωμοκότων γνώσεις τοῖς ἀνωμότοις προστάξει
λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος
ταῦτ᾽ ἔχων ἀμφότερα. ὥστ᾽ εἴπερ ὑμῶν ἑκάστῳ μέλει τι τῆς
πολιτείας καὶ δεῖν οἴεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ
ὧν ἂν ὀμωμοκὼς ψηφίσηται, λυτέος καὶ οὐκ ἐατέος οὗτος ὁ
τοιοῦτος νόμος κύριος νυνὶ γενέσθαι.

Οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρι᾽ ἄκυρα ποιῆσαι 79
τῶν προστιμημάτων, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἃ δίκαι᾽ ὡρίσατ᾽ αὐτὸς ἐν τῷ
νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν, οὐδὲ ταῦθ᾽ ἁπλῶς οὐδ᾽
ἀδόλως φανήσεται γεγραφώς, ἀλλ᾽ ὡς ἂν μάλιστά τις ὑμᾶς
ἐξαπατῆσαι καὶ παρακρούσασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ
ὡς γέγραφεν. 'Τιμοκράτης εἶπεν' φησὶ 'καὶ εἴ τινι τῶν
ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ [726]
ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ
ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειρο-
τονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτείσειν.' ἐνθυμεῖσθ᾽ ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου 80
καὶ τῆς καταγνώσεως οἷ διεπήδησεν· ἐπὶ τὸν δῆμον, ἐκ-
κλέπτων τὸν ἠδικηκότα καὶ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ τὴν τοῖς
ἕνδεκα. τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει τὸν ὀφλόντα; τίς τῶν
ἕνδεκα παραλήψεται; κελεύοντος μὲν τούτου ἐν τῷ δήμῳ
καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἀδυνάτου δ᾽ ὄντος αὐθημερὸν
ἐκκλησίαν ἅμα καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ᾽ ἐπιτάτ-
τοντος φυλάττειν τέως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς. καίτοι 81
τί ποτ᾽ ἦν δι᾽ ὃ προσγράψαι σαφῶς ὤκνησεν 'τὴν δ᾽ ἀρχὴν
τὸν ὀφλόντα φυλάττειν τέως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς';
πότερ᾽ οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ᾽ ὅτι πάντες ἂν φήσαιτε. ἀλλ᾽
ἐναντίον ἦν τινὶ τοῦτο νόμῳ; οὔκ, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοὺς
νόμους. τί ποτ᾽ οὖν ἦν; οὐδὲν ἂν ἄλλο τις εὕροι πλὴν ὅτι

1 τὰς . . . γνώσεις] τὰς τῶν ὀμωμοκότων γνώμας A F γρ., cf. schol. p. 764, 1 5 οὗτος om. vulg. : add. S solus 6 γενέσθαι vulg. : γίνεσθαι S : γεγενῆσθαι A 19 τῶν ἕνδεκα secl. Blass 20 τούτου S : secl. Blass : τοῦ νόμου τούτου vulg. S γρ. 23 τέως] τεώς S : τε ἕως A, cf. §§ 63, 64 25 τέως S corr. : τεώς S[1] : τε ἕως A

οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτ' ἐσκόπει,
ἀλλ' ὅπως μή.
82 Εἶτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; 'καθιστάναι τοὺς
ἐγγυητὰς ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν.' ἐνταυθὶ
πάλιν τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τὴν δεκαπλασίαν ὑφῄρηται,
τῶν δ' ὁσίων, ὁπόσων ἐν τῷ νόμῳ διπλασιάζεται, τὸ ἥμισυ.
πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος τὸ
83 ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ 'τὸ γιγνόμενον,' 'ὃ ὦφλεν.' δια-
φέρει δὲ τί; εἰ μὲν ἔγραψε καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς ἦ
μὴν ἐκτείσειν τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, προσπεριειλήφει
[727] τοὺς νόμους ἂν καθ' οὓς τὰ μὲν διπλᾶ, τὰ δὲ καὶ δεκαπλᾶ
γίγνεται τῶν ὀφλημάτων· ὥστ' ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς
ὀφλοῦσιν τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίνειν καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων
προσούσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δ' ἐν τῷ γράψαι 'τὴν
κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον
ὃ ὦφλεν,' ἐκ τῆς λήξεως καὶ τῶν γραμμάτων ἐφ' οἷς ἕκαστος
εἰσήχθη ποιεῖ τὴν ἔκτισιν, ἐν οἷς πᾶσιν ἁπλοῦν ὅ τις ὦφλεν
ἀργύριον γέγραπται.
84 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικοῦτο πρᾶγμ' ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν
ῥημάτων μεταθέσει, προσέγραψεν 'τοὺς δὲ προέδρους ἐπι-
χειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται,' παρὰ
πάντα τὸν νόμον οἰόμενος δεῖν σῴζειν τὸν ἠδικηκότα καὶ
τὸν ἐν ὑμῖν ἑαλωκότα. δοὺς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατά-
στασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πεποίηκεν μηδέποτ'
85 ἐκτεῖσαι μηδὲ δεθῆναι. τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους
ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητ' ἀπηλλάξεται;
ἐὰν γάρ τις ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι,
φήσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν τούτον

4 ἐνταυθὶ] ἐνταυθοῖ A corr. F corr., cf. schol. p. 765, 22 5 μὲν post ἱερῶν A : post τῶν vulg. : om. S solus 6 ὁπόσ' Blass τῷ om. S solus 11 διπλᾶ et δεκαπλᾶ transposui cum Weilio 13 ὀφλοῦσιν] ὀφείλουσι A Y O 14 δ' ἐν S B : δὲ al., cf. § 84 init. 16 λήξεως S[1] corr. in marg. al. : λέξεως S[1] text. F O γρ. 20 χειροτονεῖν A 26 ἀπηλλάξεται Cobet, cf. xx 28 : ἀπαλλάξετε A Y O . ἀπαλλάξονται S F

νόμον, ὃς καθιστάναι μὲν ὅταν βούληται κελεύει, φυλάττειν δὲ τέως οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσηθ' ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητάς, προστάττει δεδέσθαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις.

86 'Τῷ δὲ καταστήσαντι' φησὶ 'τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον.' πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμειν' ἐπὶ τοῦ κακουργήματος ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν, ἐὰν ἀποδιδῷ, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. [728]

87 ''Ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν.' ἐν δὴ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παντελῶς αὐτὸς αὑτοῦ κατήγορος, ὡς ἀδικεῖ, γεγονὼς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν ἢ δεινὸν νομίσας ἀπεῖπε μὴ δεῖν, ἀλλὰ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τὸν ἠδικηκότ' ἐνῆν παρόντα λαβεῖν ἐκκλέψας, τοὔνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπεν τοῖς ἀδικουμένοις ὑμῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκ' ἄφεσιν τοῖς τὰ ὑμέτερ' ἀξιοῦσιν ἔχειν βίᾳ, καὶ μόνον οὐ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ κατὰ τῶν δικαστῶν τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ.

88 Ὃ δέ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθηκε, μάλιστ' ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς ἅπαντα λέγει, τῷ δὲ μὴ καθιστάντι μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηδ' ὅλως προσέχοντι τὸν νοῦν ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποίηκε τοσαύτην ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισε, τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς

3 προστάττει ante δεδέσθαι S: post δεδέσθαι vulg. 6 ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖναι (ἀφεῖσθαι S corr.) τοῦ δεσμοῦ post ἀργύριον add. vulg. S corr.: om. S^1 15 ἀπεῖπε] εἶπε A 17 μὲν om. S^1, add. m. ant. 18 λαβεῖν post ὑμῖν add. F 19 ἡμέτερα SA 26 μηδ' Franke: μήθ' codd.

89 ἐγγυητάς. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν· προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μή τις ἐκτείσῃ· τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος οὐκ ἔνι δήπουθεν ὑπάρχειν ἐγγυητάς. καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἳ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν καθιστῇ τις, δέχεσθαι· τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην, ἀλλ' ὥσπερ εὐεργέταις αἵρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν εἰ χρὴ δοῦναι
[729] δίκην ἢ μή.

90 Καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γένοιτο νόμος ἢ κάκιον ἔχων; ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἐγνωσμένοις προστάττει, δεύτερον δὲ περὶ τῶν μελλόντων κριθήσεσθαι προστιμᾶν κελεύων τοὺς δικαστὰς τοὺς ὀμωμοκότας, ἄκυρα τὰ προστιμήματα ποιεῖ, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας οὐ τὰ προσήκοντ' ἐκτίνοντας καθίστησιν, ὅλως δ' ἐπιδείκνυσι μάτην ὀμνύντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζομένους, ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν γάρ, εἰ Κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ' εἰσέφερεν τὸν νόμον, οὐκ ἂν ἄλλον τρόπον οἶμαι γράψαντ' εἰσενεγκεῖν ἢ τοῦτον.

91 Ὅτι τοίνυν ὅλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν καὶ καταλύει πάντα τὰ πράγμαθ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτιμίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο ῥᾳδίως ὑμᾶς νομίζω μαθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι σῴζεται πολλάκις ἡμῶν ἡ πόλις διὰ τὰς στρατείας καὶ τὰς ναυτικὰς καὶ τὰς πεζάς, καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολλάκις ἤδη διεπράξασθε καὶ σώσαντές τινας
92 καὶ τιμωρησάμενοι καὶ διαλλάξαντες. πῶς οὖν ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα διοικεῖν ἐστιν; διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων τοῖς μὲν εἰσφέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας, τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ. οὐκοῦν ταῦθ' ὅπως γίγνηται δικαστήρια πληροῦτε καὶ καταγιγνώσκετε θεσμὸν τῶν ἀκοσμούντων. σκέψασθε δὴ τὸν τοῦ καλοῦ

7 δέδωκεν A 24 στρατιὰς A F Y O πεζικὰς A 26 τὰ τοιαῦτα] ταῦτα A 27 post ἐστι(ν), non post οὖν, distinxit Dobree, confirmante S 30 πληροῦται A

κἀγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυμαίνεται ταῦτα καὶ διαφθείρει.
γέγραπται γὰρ δήπου [ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ], ‘καὶ εἴ τινι τῶν 93
ὀφειλόντων προστετίμηται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστι- [730]
μηθῇ, εἶναι καταστήσαντι ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης
πρυτανείας ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ.’
τίς οὖν πόρος ἔσται; τίν’ ἀποσταλήσεται τρόπον ἡ στρατιά;
πῶς τὰ χρήματ’ εἰσπράξομεν, ἂν ἕκαστος ὀφλισκάνων ἐγ-
γυητὰς καθιστῇ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ μὴ τὸ προσῆκον
ποιῇ; ἐροῦμεν νὴ Δία τοῖς Ἕλλησιν ‘Τιμοκράτους νόμος 94
ἐστὶ παρ’ ἡμῖν· ἀναμείνατ’ οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν·
εἶτα τότ’ ἔξιμεν·’ τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἂν δ’ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
ἀμύνεσθαι δέῃ, ἆρά γ’ οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ’
ἡμῖν πονηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν; ἢ τὴν
πόλιν, αὐτὴν ἐμποδίζοντας νόμους εἰ θήσεται καὶ τἀναντία
τῶν συμφερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαί τι ποιῆσαι τῶν
δεόντων; ἀλλ’ ἀγαπητόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ πάντων 95
καλῶς ἐχόντων ἡμῖν καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νόμου,
κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναίμεθα καὶ τοῖς
τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν καὶ μηδενὸς ὑστερίζειν.
ἀλλὰ μὴν εἰ φαίνει τοιοῦτον τεθηκὼς νόμον ὃς τὰ τοιαῦτα
λυμαίνεται δι’ ὧν ἡ πόλις καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι
καθέστηκεν, πῶς οὐχὶ δικαίως ὁτιοῦν ἂν πάθοις;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν διοίκησιν ἀναιρεῖ, 96
τήν θ’ ἱερὰν καὶ τὴν ὁσίαν. ὡς δέ, ἐγὼ φράσω. ἔστιν ὑμῖν
κύριος νόμος, καλῶς εἴπερ τις καὶ ἄλλος κείμενος, τοὺς
ἔχοντας τά θ’ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα καταβάλλειν εἰς
τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μή, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν

2 *ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ* secl. Benseler 7 *εἰσπράξωμεν* S *εἷς* ante *ἕκαστος* add. vulg. : om. S A Y *οὑφλισκάνων* Blass 11 *τότ’* vulg. et (*τότε*) Aristid. Rh. Gr. ix p. 358 : *ποτ’* S[1] (sed *εἶτα* non *εἶτά* me teste) : *πότε* S corr. *ὑμῶν*] *ἡμῶν* S F Y O 13 *διαλύσεις* Y O, cf. § 139 *ἀναμενεῖν* S corr. marg. Lambini : *ἀναμένειν* S[1] vulg. 14 *θήσετε* vulg. et S marg. pr. m. 18 *δυναίμεθ’ ἂν* A F alterum *καὶ* secl. Weil 20 *ἀλλὰ*] *καὶ* A 21 *λαμπρὰ καὶ σεμνὴ* A Y O 25 *καλῶς* ante *κείμενος* A Y O

97 χρωμένην τοῖς νόμοις τοῖς τελωνικοῖς. διὰ τοίνυν τοῦ νόμου
[731] τούτου διοικεῖται τὰ κοινά· τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ
τὰς θυσίας καὶ τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ἱππέας καὶ τἄλλα χρήματ᾽
ἀναλισκόμενα, οὗτός ἐσθ᾽ ὁ νόμος ὁ ποιῶν προσευπορεῖσθαι.
οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν χρημάτων τῇ διοι-
κήσει, τὰ προσκαταβλήματ᾽ ὀνομαζόμενα διὰ τὸν τοῦ νόμου
98 τούτου φόβον καταβάλλεται. πῶς οὖν οὐχ ἅπαντ᾽ ἀνάγκη
καταλυθῆναι τὰ τῆς πόλεως, ὅταν αἱ μὲν τῶν τελῶν κατα-
βολαὶ μὴ ὦσ᾽ ἱκαναὶ τῇ διοικήσει, ἀλλ᾽ ἐνδέῃ πολλῶν, καὶ
μηδὲ ταῦτ᾽ ἀλλ᾽ ἢ περὶ λήγοντα τὸν ἐνιαυτὸν ᾖ λαβεῖν, τὰ
δὲ προσκαταβλήματα τοὺς μὴ τιθέντας μὴ ᾖ κυρία δεῖν ἡ
βουλὴ μηδὲ τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἐγγυητὰς ἄχρι
99 τῆς ἐνάτης πρυτανείας; τὰς δ᾽ ὀκτὼ τί ποιήσομεν; εἰπέ,
Τιμόκρατες· οὐ σύνιμεν καὶ βουλευσόμεθ᾽ ἄν τι δέῃ; εἶτ᾽
ἔτι δημοκρατησόμεθα; οὐ δικάσει τὰ δικαστήρια τά τ᾽ ἴδια
καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς ἀδικουμένοις ἀσφά-
λεια; οὐκ εἴσεισιν ἡ βουλὴ καὶ διοικήσει τὰ ἐκ τῶν νόμων;
καὶ τί λοιπὸν ἔσθ᾽ ἡμῖν ἀλλ᾽ ἢ καταλελύσθαι; ἀλλὰ νὴ Δί᾽
ἀμισθεὶ ταῦτα ποιήσομεν. καὶ πῶς οὐ δεινόν, εἰ διὰ τὸν
νόμον, ὃν σὺ τέθηκας μισθὸν λαβών, ἄμισθος ὁ δῆμος καὶ
100 ἡ βουλὴ καὶ τὰ δικαστήρι᾽ ἔσται; χρῆν γὰρ τοῦτό γέ σ᾽,
ὦ Τιμόκρατες, προσγράψαι τῷ νόμῳ, οὗπερ ἐποίεις κατὰ
τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐγγυητῶν [τὰς πράξεις κατὰ τοὺς
ὑπάρχοντας νόμους], ‘καὶ εἰ κατά τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νόμῳ
ἢ ψηφίσματι τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν ὀφείλουσιν εἶναι
ἃς περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ κατὰ τούτων εἶναι τὰς πράξεις
[732] κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους.’ νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς
101 νόμους τοὺς τελωνικούς, ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ Εὐκτήμονος
εἴρηκε πράττειν τοὺς ὠφληκότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους,

4 προευπορεῖσθαι A 9 ὦσιν ante ἱκαναὶ Benseler: post ἱκαναὶ codd. ἐνδέηι S: ἐνδέῃ Y O: ἐνδεῆ F: ἐνδεεῖς al. 11–12 μὴ . . . βουλὴ μηδὲ τὰ δικαστήρια A: μὴ κυρία ᾖ ἡ βουλὴ μηδὲ τὰ δικαστήρια δῆσαι S vulg. 14 βουλευόμεθα A Y O 15 τάς τ᾽ ἰδίας καὶ τὰς δημοσίας Blass 23–24 τὰς . . . νόμους secl. Schaefer

*διὰ ταῦτ᾽ οὐ προσέγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου
τὴν μὲν ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς
πόλεως ἐχόντων, ἑτέραν δ᾽ οὐ γράψας πάντα τὰ πράγματ᾽
ἀναιρεῖ, δῆμον, ἱππέας, βουλήν, ἱερά, ὅσια· ἀνθ᾽ ὧν, ἄνπερ
ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρονῆτε, κολασθεὶς καὶ δοὺς
ἀξίαν δίκην τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται μὴ τιθέναι
τοιούτους νόμους.*

Οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρι᾽ ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστι- 102
*μημάτων, τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν, τὰς ὑπὲρ
τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται, τὴν διοίκησιν καταλύει,
ἀλλὰ καὶ τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς πατραλοίαις καὶ τοῖς
ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τέθηκε τὸν νόμον· τὰς γὰρ ὑπαρ-
χούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει.
λεγόντων γὰρ τῶν νόμων οὓς ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος* 103
*ὢν τούτῳ νομοθέτης, ἄν τις ἁλῷ κλοπῆς καὶ μὴ τιμηθῇ
θανάτου, προστιμᾶν αὐτῷ δεσμόν, κἄν τις ἁλοὺς [τῆς] κακώ-
σεως τῶν γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι, κἂν
ἀστρατείας τις ὄφλῃ καί τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῇ,
καὶ τοῦτον δεδέσθαι, Τιμοκράτης ἅπασι τούτοις ἄδειαν ποιεῖ,
τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν. ὥστ᾽* 104
*ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥηθησόμενον
δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι) κατὰ τοῦτ᾽ αὔτ᾽ ἄξιον
αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵν᾽ ἐν Ἅιδου τοῖς ἀσεβέσιν
θῇ τοῦτον τὸν νόμον, ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας τοῖσδε τοῖς ὁσίοις
καὶ δικαίοις ἐᾷ τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους* [733]
τοὺς νόμους.

3 *γράψας* S: *προσγράψας* cett. 10 *στρατιὰς* A 11 *ἀλλὰ καὶ* ante *τοῖς ἀδικοῦσι* codd.: transposuit Dobree 13 *νῦν*] *νυνὶ* A Y 16 *δεσμόν* S vulg., cf. § 114: *δεσμοῦ* Y O *τῆς* del. Dobree: servat Blass coll. § 131, xxix 7 17 *ἐμβάλλῃ* S F: *ἐμβάλῃ* A Y O, cf. xxv 50 19 *δ᾽ ἅπασι* A Y O 20 *τῇ τῶν* A 22 *ἀποτρέψομαι* S A Y O, cf. §§ 1, 200: *ἀποκρύψομαι* F S *γρ.*, Isidorus Pelus. Ep. iii 260 *τοῦτ᾽*] *τοῦτό γ᾽* F, Isidorus 23 *αὐτὸν* om. Y O

ΝΟΜΟΙ ΚΛΟΠΗΣ. ΚΑΚΩΣΕΩΣ ΓΟΝΕΩΝ. ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

105 Ὅ τι ἄν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλασίαν καταδικάζειν, ἐὰν δὲ μή, τὴν διπλασίαν πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ᾽ ἐν τῇ ποδοκάκκῃ τὸν πόδα πένθ᾽ ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ. — Ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ, τῶν γονέων κακώσεως ἑαλωκὼς ἢ ἀστρατείας ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νόμων εἴργεσθαι, εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ᾽ ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτεῖσαι. ἐὰν δ᾽ ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτείσῃ.

106 Ὅμοιός γ᾽, οὐ γάρ; ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σόλων νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης. ὁ μέν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι· ὁ δὲ καὶ τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην, ὁδὸν δείκνυσιν, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται κακουργεῖν εὑρίσκει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἁπάντων τῶν χρόνων πονηρούς, ὅπως ἔσονται σῷοι καὶ μηδὲν πείσονται, παρασκευάζων.
107 καίτοι τίν᾽ ἂν ἀξίαν δοίης δίκην, ἢ τί σὺ παθὼν ἂν τὰ προσήκοντ᾽ εἴης πεπονθώς, ὅς, τὰ μὲν ἄλλ᾽ ἐῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρᾳ βοηθοὺς ⟨νόμους⟩ λυμαίνει, οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι [τοὺς παῖδας] τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι παρασκευάζουσιν;
[734] ἢ πῶς οὐ κάκιστος ἁπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομίζοιο, ὅστις, ὦ κατάρατε, περὶ πλείονος φαίνει τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς

2 αὐτὸ λάβῃ] ἀπολάβῃ Taylor, Dobree, recte opinor 3 διπλασίαν Heraldus: δεκαπλασίαν codd. 4 ποδοκάκκηι A F Y O, Harpocr.: ποδοκάκηι S al. 7 alterum ἢ om. F προειρημένων S Y O 8 νόμων codd., cf. Lycurg. *Leocr.* § 65: νομίμων Salmasius, cf. xxiii 42 9 αὐτὸν post εἰσαγόντων add. S vulg.: om. A 11 τέως vulg.: τὲ ἕως A: ἕως S, cf. §§ 63, 64, 81 13 οὐ γάρ add. S corr. in marg., Aristid. Rh. Gr. ix 359: om. codd., cf. xix 153, xxiii 161, xlv 56 ὁ ante νομοθέτης add. A Y O 20 σὺ ante δοίης add. Y O σὺ ante παθὼν om. A Y O et fort. S[1] (corr. eadem) 22 νόμους add. Bodl. apud Taylorum, coni. Iurinus, Dobree, cf. §§ 102, 112 23 τοὺς παῖδας secl. Cobet

κακούργους καὶ τοὺς ἀστρατεύτους τῆς πατρίδος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τίθης;

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, 108
ἀπολογίσασθαι πεποιηκότ' ἐμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντ' ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα, δεύτερον δ' ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα, τρίτον δὲ τοιαῦτα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. οὐκοῦν ἠκούσατε τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον καινόν· καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξ' ὅτι τούτων οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησεν οὗτος. καὶ μὴν κἀκείνων 109
ἠκούετε τῶν νόμων οἷς ἐναντίος ὢν ἐφαίνεθ' ὁ τούτου· καὶ τούτους ὅτι πρὶν λῦσαι τόνδε τέθηκεν ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος, ἀκηκόατε· ἄρτι γὰρ λέγων ἐπαυσάμην. οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερῶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι φροντίσας οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνεται, ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγέγραπτ' ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο ποιῆσαι.

Πανταχόθεν μὲν τοίνυν δῆλός ἐσθ' ὅτι ταῦτ' ἔγραψ' 110
ἐπιβουλεύσας [μετὰ τοῦ βουλεύσασθαι ταῦτ' ἀδικεῖν] καὶ οὐ γνώμῃ διαμαρτών, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, οὐδ' ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἠδικημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἠδικηκότων καὶ ὕστερον ἀδικησόντων τοὺς νόμους ἔθηκεν; θαυμάζω δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀναιδείας αὐτοῦ, τὸ 111
ἡνίκα μὲν ἦρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον τοῦτον

2 τίθης S A : τιθείς vulg. : τιθεῖς Cobet. cf. § 122 4 ἀπολογίσασθαι Paris. 2998 corr., Zonaras p. 266, cf. Bekk. Anecd. p. 430, 15 : ἀπολογήσασθαι S vulg. 11 ἠκούετε S F[1] : ἠκούσατε cett. 15 ὑμῶν post φροντίσας add. F : om. S A Y O 17 καν τουτο S in rasura : κἂν τούτῳ A et fort. S[1] 19 μετὰ . . . ἀδικεῖν secl. Weil καὶ ante μετὰ add. A : om. S F Y O ἀδικεῖν S F : ἀδικεῖ A Y O 21 ὑστάτης] ἐσχάτης A F γρ. 25 καὶ] καὶ ὑπὲρ τῶν A 27 τοῦτον] τουτωι S : τούτῳ coni. Sauppe

[735] ἐπὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπειρηκότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέροντι, ἐπειδὴ δ' Ἀνδροτίων' ἔδει ἃ πάλαι ὑφῄρητο τῆς πόλεως χρήματα καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, τότε θεῖναι τὸν νόμον ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὁσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα δὴ μάλ' ὑπὲρ τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι.

112 δικαίως δ' ἂν ἐμοὶ δοκεῖ παθεῖν ὁτιοῦν, ὅστις οἴεται δεῖν, εἰ μέν τις ἀγορανόμος ἢ ἀστυνόμος ἢ δικαστὴς κατὰ δήμους γενόμενος κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἑάλωκεν, ἄνθρωπος πένης καὶ ἰδιώτης καὶ πολλῶν ἄπειρος καὶ κληρωτὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιούτοις ἐπικουροῦντα τίθησιν· εἰ δέ τινες πρέσβεις αἱρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλά, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, καὶ εἶχον χρόνον πολύν, τούτοις ὅπως μηδὲν πείσονται μήθ' ὧν οἱ νόμοι μήθ' ὧν

113 τὰ ψηφίσματα προστάττει, μάλ' ἀκριβῶς εὗρεν. καίτοι γ' ὁ Σόλων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκράτης φήσειεν ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' ὅπως ἢ μὴ ἀδικήσουσιν ἢ δώσουσι δίκην ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν, εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς
[736] κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς ἕνδεκ' εἶναι, εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι καὶ τρῶσαι διώκοντα καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἕνδεκα, εἰ βούλοιτο. τῷ δ' ἁλόντι ὧν αἱ ἀπαγωγαί εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἔκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν.

114 καὶ εἴ τίς γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημείας ἢ ἐκ Κυνοσάργους ἱμάτιον ἢ ληκύθιον ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ εἰ τῶν σκευῶν

7 δὴ om. S al.: add. F, cf. §§ 32, 157, 172, 208, xix 39, 42, 182, xxii 65 8 ὥστε δικαίως ἄν μοι A 17 καίτοι ὅ γε Cobet 19 φήσειεν Weil: φῆσαι codd. 19–20 οὐχ ὅπως . . . τοιούτοις] φαίνεται τούτοις οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι παρασκευάζων A 24 καὶ ἀποκτεῖναι τοῦτον ἐξεῖναι καὶ διώκοντα τρῶσαι A 29 ἢ εἰ SAYO: ἢ A

τι τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιτο ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμάς, καὶ τούτοις θάνατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δέ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἁλοίη, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτεῖσαι τὸ τιμηθέν, προστιμῆσαι δ' ἐξεῖναι τῷ δικαστηρίῳ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ὅπως ὁρῷεν ἅπαντες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγῳ πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. ᾤετο γὰρ δεῖν τόν γε τὰ αἰσχρ' ἔργ' ἐργαζόμενον μὴ ἃ 115
ὑφείλετο μόνον ἀποδόντ' ἀπηλλάχθαι (πολλοὶ γὰρ [ἂν] αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες μὲν ἕξειν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνον καταθήσειν), ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι ἐν αἰσχύνῃ ζῆν ἤδη τὸν ἄλλον βίον. ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης, ἀλλ' ὅπως ἁπλᾶ μέν, ἃ δεῖ διπλάσια, καταθή-
σουσιν παρεσκεύασε, μηδ' ὁτιοῦν δ' ἐπιτίμιον ἔσται πρὸς τούτοις. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ 116
ταῦτ' ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄρ' ἠδικηκὼς καὶ κεκολασμένος ἦν, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν. καίτοι ἔγωγ' ᾤμην δεῖν τὸν νομο- [737]
θετοῦντα περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι καὶ ὡς ἕκαστ' ἔχειν, καὶ τὰς τιμωρίας ὁποίας τινὰς ἐφ' ἑκάστοις δεῖ τοῖς ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθετεῖν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐφ' ἅπασι τοῖς πολίταις κοινοὺς τοὺς νόμους τιθέναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονότων πραγμάτων νόμους γράφειν, οὐ νομοθετεῖν ἐστιν, ἀλλὰ τοὺς ἀδικοῦντας σῴζειν. σκοπεῖτε δ' ὡς ἀληθῆ λέγω, ἐκ τωνδί. εἰ μὲν 117
γὰρ Εὐκτήμων ἑάλω τὴν τῶν παρανόμων γραφήν, οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον [ὁ] Τιμοκράτης, οὐδ' ἂν ἐδεῖθ' ἡ πόλις τούτου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐξήρκει ἂν αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρήματα τῶν ἄλλων μὴ φροντίζειν.

6 *ἴσας* om. S solus, cf. § 105 8 *γε* om. A F *ἔργα* om. A F: add. S Y O 9 *ἂν* codd.: del. Cobet 11 *ἃ ὑφείλοντο* post *καταθήσειν* add. A F: om. S Y O (in marg. ponit Y) 13 *ἤδη* post *ζῆν* A: ante *ζῆν* S vulg. 14 *διπλάσια*] *διπλᾶ* A Y O 27 *ὁ* secl. Blass

νῦν δ', ἐπειδὴ ἀπέφυγεν, τὸ μὲν ὑμέτερον δόγμα καὶ τὴν
τοῦ δικαστηρίου ψῆφον καὶ τοὺς ἄλλους νόμους ἀκύρους
οἴεται δεῖν εἶναι, αὑτὸν δὲ καὶ τὸν αὑτοῦ νόμον κύριον.
118 καίτοι, ὦ Τιμόκρατες, οἱ μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι του-
τουσὶ ποιοῦσι κυρίους ἁπάντων, καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκού-
σασιν, ὁποῖον ἄν τι νομίζωσι τἀδίκημα, τοιαύτῃ περὶ τοῦ
ἠδικηκότος χρῆσθαι τῇ ὀργῇ, μέγα μεγάλῃ, μικρὸν μικρᾷ.
ὅταν γὰρ ᾖ 'ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι,' τὸ τιμᾶν ἐπὶ
119 τούτοις γίγνεται. σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς τὸν δεσμὸν
ἀφιείς· καὶ ταῦτα τίσιν; τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱεροσύλοις,
τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀνδροφόνοις, τοῖς ἀστρατεύτοις, τοῖς
λιποῦσι τὰς τάξεις· τούτους γὰρ πάντας σῴζεις τῷ νόμῳ.
καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατίᾳ νομοθετῶν μήθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν
μήθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως,
[738] πῶς οὐ δίκαιός ἐστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν; οὐ γὰρ
120 δὴ ἐρεῖ γ' ὡς τοὺς τοιούτους οὐ καὶ προσήκει καὶ οἱ νόμοι
κελεύουσιν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, οὐδ' ὡς
οὗτοι, ὑπὲρ ὧν εὕρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱερό-
συλοί εἰσιν, τὰ μὲν ἱερά, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ τὰς
πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ ἀντὶ τοῦ
ἀποδοῦναι αὐτοὶ ἔχοντες, τὰ δ' ὅσια, ἃ ἐγίγνετο ὑμέτερα,
κεκλοφότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἡ ἱεροσυλία τῶν
ἄλλων, ὅτι τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἀνήνεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν,
121 δέον αὐτούς. οἶμαι δέ, νὴ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, ὦ
ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου τὴν ὕβριν καὶ τὴν
ὑπερηφανίαν ἐπελθεῖν Ἀνδροτίωνι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπι-
πεμφθεῖσαν, ἵν', ὥσπερ οἱ τὰ ἀκρωτήρια τῆς Νίκης περικό-
ψαντες ἀπώλοντ' αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ
αὑτοῖς δικαζόμενοι ἀπόλοιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν
δεκαπλάσια κατὰ τοὺς νόμους ἢ δεθεῖεν.

4 μὲν ὄντες] μένοντες F γρ., cf. § 149 8 ὅ τι S F : τὸ τί A Y O : τὸ ὅ τι Dobree τὸ om. S[1] 12 λιποῦσι A Y O : λείπουσι S me teste) al. 18 εὕρηκε S F γρ. : εἴρηκε cett. 23 ὅτι codd. : ὅσον Minucianus Rh. Gr. ix 607 τὴν ἀρχὴν post οὐδὲ A 29 αὑτοῖς] ἐν ἑαυτοῖς A δικαζόμενοι S Y : διαδικαζόμενοι A al.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὃ μεταξὺ λέγων περὶ τούτων ἐνεθυ- 122
μήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθηκε νόμου, παράδοξόν τι, θαυμαστὸν
ἡλίκον. οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς μὲν τὰ τέλη
ὠνουμένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν
τὰ χρήματα, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ
δεσμὸς καὶ ἡ διπλασία γέγραπται, ἀνθρώποις οἳ διὰ τὸ
ζημιοῦσθαι ἐπὶ τῇ ὠνῇ ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν·
τοῖς δ' ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς
θεοῦ τὸν δεσμὸν ἀφεῖλεν. καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τούτους
ἀδικεῖν ἐκείνων νομίσαι φήσεις, ἀνάγκη μαίνεσθαί σ' ὁμο-
λογεῖν, εἰ δὲ μείζω νομίζων, ὥσπερ ἔστιν, [ἐκεῖνα τἀδική- [739]
ματα] τοὺς μὲν ἀφίῃς, τοὺς δὲ μή, οὐκ ἤδη δῆλος εἶ πεπρακὼς
τὸ πρᾶγμα τούτοις;

Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέρετ', ὦ 123
ἄνδρες δικασταί, μεγαλοφροσύνῃ τῶν ῥητόρων. ὑμεῖς μέν
γε τἀπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινά, ἐάν τις ἢ διχόθεν
μισθοφορῇ ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ ἢ δικάζῃ, ἢ
ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, οὐ λύετε, καὶ ταῦτ'
εἰδότες ὅτι διὰ πενίαν ⟨ἂν⟩ ποιήσειεν ὁ τούτων τι ποιῶν, οὐδὲ
νόμους τοιούτους τίθεσθ' ὅπως ἐξουσία ἔσται ἐξαμαρτεῖν,
ἀλλὰ τοὐναντίον ὅπως μή· οὗτοι δ', ὅπως οἱ τὰ αἴσχιστα
καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώσουσιν. εἶτα προ- 124
πηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοί,
πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρόπους ἔχοντες. καὶ γὰρ
ἐκείνων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ
τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχουσι τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι

2 παράδοξόν τι SF: παράλογόν τι AYOS γρ. F γρ. καὶ ante θαυμαστὸν add. S γρ. F γρ. 6 ἐγέγραπτο A 8 prius τὰ] τι A 9 καίτοι vulg. S γρ.: καὶ S 11 ἐκεῖνα τἀδικήματα secl. Weil 12 ἀφίῃς al.: ἀφίεις SA: ἀφιεὶς YFO: ἀφιεῖς Cobet, cf. § 107 16 τῷ πλήθει vulg. et ut videtur S[1]: τῶν πλουσίων S corr. 17 μισθοφορῇ codd.: μισθοφορήσῃ schol. p. 781, 13 18 λύετε S[1]AB: κωλύετε S corr. al. 19 ἂν add. Bekker ποιήσει YFO et sine dubio S 20 αὐτοῖς post ἔσται add. vulg.: om. SAY[1] 21 ὅπως δ' οὗτοι AYO

μάλιστ' ἀνθρώπων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὴ καὶ οὗτοι οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι τὸ πλῆθος, ὅτι σύνοιδεν αὐτῶν ἑκάστῳ τὰ ἐν τῇ πενίᾳ καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα.

125 Ἀλλὰ νὴ Δί' αἰσχρὸν ἴσως ἦν Ἀνδροτίωνα δεθῆναι ἢ Γλαυκέτην ἢ Μελάνωπον. οὐ μὰ τὸν Δί', ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ πολὺ αἴσχιον τὴν πόλιν ἀδικουμένην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ τῆς θεοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς. ἐπεὶ 740 Ἀνδροτίωνί γε πότερ' οὐ πατρῷον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς πεντετηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα 126 τὸν πατέρ' αὐτοῦ, καὶ ἀποδράντα, ἀλλ' οὐκ ἀφεθέντα. ἀλλὰ διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα δεδέσθαι αὐτῷ οὐχ ἧττον προσήκει ἢ δι' ἅπερ ὑφείλετο. ἢ ὅτι εἰσῄει εἰς τὴν ἀγορὰν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ ἐκ ταύτης τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας αὐτὸς ἦγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον; ἀλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νὴ Δί' ἐστὶν εἰ δεθήσεσθαι νῦν 127 ἔμελλεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἴποιμι, οὐδ' εἰ πάνυ πόλλ' ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν, ἀλλ' ἔστω ἐμοὶ ἐκεῖνός γε τοιοῦτος οἷον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν. ἀλλ' εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν πονηρὸς καὶ κλέπτης ἦν, καὶ προδοσίας γ' ἁλοὺς τρία τάλαντ' ἀπέτεισε, καὶ συνέδρου γενομένου κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέγνω καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτεισεν, καὶ παρεπρεσβεύσατ' εἰς Αἴγυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκει, οὐ τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγε, εἴπερ τῷ ὄντι χρηστὸς ἦν Λάχης καὶ φιλόπολις, ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἐκείνου δεθῆναι αὐτὸν τοιοῦτόν γ'

1 *μάλιστ' ἀνθρώπων* S solus, cf. xxxvii 49 : *μάλιστ' ἀνθρώπων ἁπάντων* F : *μάλιστα πάντων ἀνθρώπων* A al. *αὑτοῖς* S (me teste) Y al. : *αὐτοῖς* A F 2 *δὴ*] *δὲ* S F 4 *ἑκάστῳ* Cobet : *ἕκαστος* S F : *ἑκάστοις* A Y O 6 *ἂν* post *ἴσως* add. A Y O : om. S F 8 *αἴσχιον* vulg. S γρ., cf. Thucyd. ii 40, 1. viii 27, 3 : *αἰσχρὸν* S solus : *αἴσχιστον* A 17 *νῦν* om. A Y O 20 *μοι* A 24 *δεκαπλασίαν* A F O 26 *εἰ*] *εἰ καὶ* Y O 27 prius *ἦν*] *ἐστὶν* A Y

ὄντα καὶ οὕτως αἰσχροῖς ὀνείδεσιν περιβάλλοντ' ἐκεῖνον. καὶ
τοῦτον μὲν δὴ ἐῶμεν, Γλαυκέτην δὲ σκεψώμεθα. οὐχ οὗτός 128
ἐστιν ὁ πρῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, κἀκεῖθεν
ὁρμώμενος καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ πάντες
ἴστε ταῦτα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων παίδων καὶ γυναικῶν
καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων ὅσα λάβοι, δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἁρμοστῇ [741]
κατατιθεὶς τούτων ἀκριβῶς, τὴν δέ γ' ἐνθάδε θεόν, πρεσβευτὴς 129
ἀξιωθεὶς εἶναι ὑφ' ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων
πολεμίων δεκάτας; ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τἀριστεῖα
τῆς πόλεως ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων ὑφῃρημένος ἐξ
ἀκροπόλεως, τόν τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα καὶ τὸν ἀκινάκην
τὸν Μαρδονίου, ὃς ἦγε τριακοσίους δαρεικούς; ἀλλὰ ταῦτά
γ' οὕτω περιφανῆ ἐστιν ὥστε πάντας ἀνθρώπους εἰδέναι.
ἀλλὰ τἄλλ' οὐ βίαιος; ὡς οὐδείς γ' ἀνθρώπων. εἶτα φεί- 130
σασθαί τινος αὐτῶν ἄξιόν ἐστιν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν
δεκατῶν τῶν τῆς θεοῦ ἀμελῆσαι ἢ τῆς διπλασίας τῶν ὁσίων
χρημάτων, ἢ τὸν τούτους πειρώμενον σῴζειν μὴ τιμωρή-
σασθαι; καὶ τί κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηρούς, ὦ ἄνδρες
δικασταί, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἕξουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
οὐδέν.

Μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ μὴ 131
ἐᾶτ' ἀγανακτεῖν εἰ δεθήσονται ἔχοντες τὰ ὑμέτερα ἀλλ'
ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας
ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες, ἕως
ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται, ἀλλὰ μένουσιν καὶ οὐκ
οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστήσαντες περιιέναι. ἔδοξε γὰρ 132
τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι
τῆς τιμωρίας δι' ἐγγυητῶν καταστάσεως, ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν
αὐτοὺς οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν. καίτοι καὶ ἐπὶ
χρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδέθησαν καὶ ἐπὶ κρίσεσιν, ἀλλ' ὅμως

2 ἐάσωμεν A Y O 5 ταῦτα S F : ταῦθ' ἃ λέγω A Y O ὁ ante ἀπὸ add. S F : om. A Y O 10 ἃ om. S solus ἐξ ἀκροπόλεως secl. Cobet 14 οὐδείς γ' A : οὐδεὶς S F Y O 16 τῶν ante τῆς om. S A F B[1]

ὑπέμενον. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ περί τινων
μεμνῆσθαι, ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐτοὺς παρὰ τούτους.
[742] 133 τοὺς μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος ἐάσω καὶ τοὺς σφόδρα
παλαιούς. καίτοι κατὰ τοὺς χρόνους οὓς ἕκαστοι αὐτῶν
ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἔμπροσθεν
χρόνον ὅμως ἰσχυρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγχανον ἐπὶ
τοῖς ὕστερον γιγνομένοις ἀδικήμασιν· οὐ γὰρ χρόνον τινὰ
δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἡ πόλις εἶναι, εἶτα κλέπτας, ἀλλὰ
περί γε τὰ κοίν' ἀεὶ δικαίους· ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμπροσθεν
χρόνον οὐ φύσει, ἀλλ' ἐπιβουλεύων, τοῦ πιστευθῆναι, δίκαιος
134 γεγονέναι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος. ἀλλὰ μετ' Εὐκλείδην
ἄρχοντ', ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν Θρασύβουλον τὸν
Κολλυτέα πάντες μέμνησθε δὶς δεθέντα καὶ κριθέντ' ἀμφο-
τέρας τὰς κρίσεις ἐν τῷ δήμῳ· καίτοι τῶν ἐκ Πειραιῶς κἀπὸ
Φυλῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα Φιλέψιον τὸν Λαμπτρέα. ἔπειτ'
Ἀγύρριον τὸν Κολλυτέα, ἄνδρα χρηστὸν καὶ δημοτικὸν καὶ
135 περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον πολλὰ σπουδάσαντα· ἀλλ' ὅμως
τοὺς νόμους ᾤετο δεῖν καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ
τοῖς ἀδυνάτοις, οὕτω καὶ ἐφ' αὑτῷ ἰσχύειν, καὶ ἐγένετ' ἐν τῷ
οἰκήματι τούτῳ πόλλ' ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτεισεν ἃ
ἔδοξε τῆς πόλεως ὄντ' ἔχειν· καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Καλλίστρατος
δυνάμενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ οὐκ ἐτίθει νόμους.
καὶ Μυρωνίδης ὁ Ἀρχίνου υἱός, τοῦ καταλαβόντος Φυλὴν καὶ
μετά γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου τῷ δήμῳ,
καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου καὶ ἐστρατηγη-
136 κότος πολλάκις. ἀλλ' ὅμως ἅπαντες οὗτοι ὑπέμενον τοὺς
[743] νόμους. καὶ οἱ ταμίαι ἐφ' ὧν ὁ Ὀπισθόδομος ἐνεπρήσθη,
καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι
τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ οἱ περὶ τὸν

3 ἄρχοντος S (cum signo adnotationis cui nihil in margine respondet) vulg.: ἄρχοντας A 4 καθ' ante οὓς add. vulg.: om. S solus 10 τοῦ punctis notatum in S post πιστευθῆναι add. ἕνεκεν F 11 ὁ τοιοῦτος γεγονέναι F 14 ἐκ] ἀπὸ AYO 16 καὶ χρηστὸν SAYO

*σῖτον ἀδικεῖν δόξαντες, καὶ ἄλλοι πολλοί, ὦ ἄνδρες δικασταί,
πάντες βελτίους Ἀνδροτίωνος ὄντες. εἶτα τούτοις μὲν ἔδει* 137
*κυρίους τοὺς πάλαι κειμένους νόμους εἶναι, καὶ δεδωκέναι
δίκην αὐτοὺς κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους· δι᾽ Ἀνδροτίωνα
δὲ καὶ Γλαυκέτην καὶ Μελάνωπον καινὸν δεῖ γενέσθαι νόμον,
διὰ τοὺς ἑαλωκότας καὶ ψήφῳ κεκριμένους κατὰ τοὺς πάλαι
κειμένους νόμους καὶ δόξαντας ἔχειν ἱερὰ χρήματα καὶ ὅσια;
εἶτ᾽ οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱεροσύλοις,
ὅπως σωθήσονται, νόμον φανεῖται τιθεμένη; ἔγωγ᾽ οἶμαι.
μὴ τοίνυν ἐάσηθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζεσθαι μηδὲ τὴν πόλιν,* 138
*ἀλλὰ μνησθέντες ὅτι Εὔδημον τὸν Κυδαθηναιᾶ νόμον δόξαντα
θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ πάλαι ἀλλ᾽ ἐπ᾽ Εὐάνδρου ἄρχοντος
ἀπεκτείνατε, καὶ Φίλιππον τὸν Φιλίππου τοῦ ναυκλήρου υἱὸν
μικροῦ μὲν ἀπεκτείνατε, χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτοῦ ἐκείνου
ἀντιτιμωμένου παρ᾽ ὀλίγας ψήφους ἐτιμήσατε, ταύτην τὴν
ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ τουτονὶ λάβετε, ἐκεῖνο πρὸς τούτοις
ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ᾽ ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου αὐτοῦ,
εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ τοιοῦτον
οὐδὲν εἶναι ὅτου ἂν ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· ὁ γὰρ νόμος ὃν ἐτόλμησε θεῖναι τὸν τρόπον αὐτοῦ
δείκνυσιν.*

Βούλομαι δ᾽ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν Λοκροῖς ὡς 139
νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ᾧ πόλις εὐνομουμένη [744]
*χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις
χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν καὶ μὴ πρὸς
τὰς βουλήσεις μηδὲ πρὸς τὰς διαδύσεις τῶν ἀδικημάτων
νομοθετεῖσθαι, ὥστ᾽ ἄν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι,*

4 *κατὰ . . . νόμους* secl. Dobree 6 *διὰ* secl. Dobree 9 *ἔγωγ᾽*] *ἐγὼ μὲν* A 15 *ἐτιμήσατε* S : *ἠτιμώσατε* cett. 17 *ὑπὸ τούτου αὐτοῦ* secl. Weil : *αὐτοῦ* om. F 18 *ἐπρέσβευεν* S vulg. : *ἐπρέσβευσεν* A schol. p. 787. 12 *τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι* S : *οὐδὲν εἶναι τοιοῦτον* Y O : *οὐδὲν τοιοῦτον εἶναι* al. 25 *ἐκεῖ*] *ἐκεῖνοι* F O 26 *χρήσασθαι* S solus 27 *διαδύσεις* A al. : *διαλύσεις* S F Y O, cf. § 94 *ἀδικημάτων* codd. : *ἀδικησάντων* Sauppe. cf. xxiii 70 28 *νομοθετεῖν* A Y O

ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῇ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται,
140 εἰ δὲ μή, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γάρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. καὶ ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλῆσαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἕν' ἔχοντι
141 ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος ἀβίωτον αὑτῷ [εἶναι] τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφότεροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται
142 Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεῖν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν. οἱ δὲ παρ' ἡμῖν ῥήτορες, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν τὰ αὑτοῖς συμφέροντα, ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἄγουσιν ὅταν ἄρχωσιν, ἐφ' ἑαυτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν ταὐτὸ δίκαιον τοῦτ' εἶναι·
[745] ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σόλωνος νόμους τοὺς πάλαι δεδοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πόλεως τιθέασιν, χρῆσθαι ὑμᾶς
143 οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ τιμωρήσεσθε τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον. εὖ δ' ἴστ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐὰν μὲν σφόδρ' ὀργίζησθε, ἧττον ἀσελγανοῦσιν, ἂν δὲ μή, πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὑρήσετε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμεῖσθαι προφάσει.

4 *τιθέναι* A F Y O, cf. xx 91 *νόμους* post *τίθεσθαι* add. vulg. : om. S A 5 *καὶ* om. vulg. : add. S solus 12 *αὑτῷ* Bekker : *αὐτῷ* codd. *εἶναι* post *αὐτῷ* S : ante *αὐτῷ* vel post *βίον* cett. : secl. Blass 16 *πλεῖν* Dindorf : *πλέον* S solus : *πλείοσιν* A F S *γρ.* : *πλείοις* Y O 21 *τοῦ* om. Y O

144 Ἵνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἴπω τοῦ νόμου, ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τοῦτον καὶ φήσειν ἀκόλουθον αὐτῷ τεθηκέναι, ἐν ᾧ ἔνι ‘ οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιὼν ἁλῷ, ἢ τέλος πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλῃ,’ ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τούτου. οὐ 145 γὰρ ἐρῶ ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἦγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ ἔδει τούτου κειμένου τοῦ νόμου, ἀλλ’ ἐφ’ οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἠγωνισμένοις κεῖται, ἀλλ’ ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζοιντ’ ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν. οὑτοσὶ δέ, ἃ ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις κεῖται, ὡς περὶ ἁπάντων εἰρημένα μέλλει πρὸς ὑμᾶς λέγειν. ὡς δὲ σαφῶς γνώσεσθ’ ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐγὼ 146 ὑμῖν ἐρῶ. οὔτε γὰρ ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τιμᾶν ἐξῆν ὑμῖν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι (ἐν γὰρ τῷ παθεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἔνι· οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμῆσαι), οὔθ’ ὅσων ἔνδειξίς [746] ἐστιν ἢ ἀπαγωγὴ προσεγέγραπτ’ ἂν ἐν τοῖς νόμοις ‘ τὸν δ’ ἐνδειχθέντα ἢ ἀπαχθέντα δησάντων οἱ ἕνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ,’ εἴπερ μὴ ἐξῆν ἄλλους ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας ἢ τοὺς τὰ τέλη ὠνουμένους καὶ μὴ καταβάλλοντας δῆσαι. νῦν δὲ ταῦθ’ ὑμῖν τεκμήρι’ 147 ἔστω ὅτι ἔξεστι δῆσαι· παντελῶς γὰρ ἤδη ἄκυρ’ ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δ’, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ’ αὑτὸ οὐκ ἔστι νόμος, τὸ ‘ οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα,’ ἐν δὲ τῷ ὅρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστάμενοι οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατά τινος

2 τουτονὶ vulg. φησὶν A 6 τι post τέλος add. AYO: om. SF 7 καταβάλῃ F, cf. §§ 40, 87: καταβάλλῃ SAYO §§ 145–146 ἵνα μὴ διὰ . . . ὠνουμένους Oxyrhynchus Papyri ii 133–134 15 δὲ] δη Pap. 16 ἂν om. SA: add. vulg. Pap. τιμᾶν ante ἐξῆν ὑμῖν AFYO Pap.: post ἐξῆν ὑμῖν S 17 prius παθεῖν] πα[]ησαι Pap. 19 ἐστιν SF Pap.: ἐστί τινι AYO

148 τῶν πολιτῶν λέγοιεν. ἄκυρον οὖν τοῦ δῆσαι τὴν βουλὴν ποιῶν ὁ Σόλων τοῦτο πρὸς τὸν ὅρκον τὸν βουλευτικὸν προσέγραψεν, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον· ἁπάντων γὰρ κυριώτατον ᾤετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ ὅ τι γνοίη, τοῦτο πάσχειν τὸν ἁλόντα. ἀναγνώσεται δ᾽ ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλιαστῶν ὅρκον. λέγε σύ.

149 ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ.

Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου
τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. καὶ τύραννον
οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ᾽ ὀλιγαρχίαν· οὐδ᾽ ἐάν τις καταλύῃ τὸν
δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ λέγῃ ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ
πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπὰς οὐδὲ γῆς ἀνα-
δασμὸν τῆς Ἀθηναίων οὐδ᾽ οἰκιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω,
οὐδὲ ὧν θάνατος κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ
τοὺς νόμους τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ
Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς οὔτ᾽ αὐτὸς ἐγὼ οὔτ᾽ ἄλλον οὐδένα
[747] 150 ἐάσω. οὐδ᾽ ἀρχὴν καταστήσω ὥστ᾽ ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα
ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερομνήμονος καὶ
ὅσοι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ
κήρυκος καὶ πρεσβείας καὶ συνέδρων· οὐδὲ δὶς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν
τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ
ἐνιαυτῷ. οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα οὔτ᾽ αὐτὸς ἐγὼ
οὔτ᾽ ἄλλος ἐμοὶ οὔτ᾽ ἄλλη εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνῃ οὔτε μηχανῇ
151 οὐδεμιᾷ. καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντα ἔτη. καὶ ἀκροά-
σομαι τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν,
καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ἡ δίωξις ᾖ. ἐπομνύναι Δία,
Ποσειδῶ, Δήμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ
ἑαυτοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κἀγαθὰ
εἶναι.

Ἐνταῦθ᾽ οὐκ ἔνι, ὦ ἄνδρες δικασταί, 'οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα.' τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἁπάσας τὰ

2 ὁ om. S. cf. § 142 6 ἡλιαστῶν vulg. : δικαστῶν S solus 7 lemma om. S 11 τὸν S : τῶν cett. 14 μὲν ὄντας S me teste, cf. § 118 19 ὅσοι S : ὅσαι vulg. ταύτῃ τῇ codd. : τῇ αὐτῇ Blass 25 τε om. S solus 26 ἀεὶ ψηφιοῦμαι coni. Weil ἐπομνύναι Bekker : ἐπόμνυμαι S al. : ἐπόμνυμι S γρ. : ὄμνυμι F 30 ἐνταῦθα δ᾽ A Y

δικαστήρι᾽ ἐστίν, οἷς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν καὶ ἄλλ᾽ ὅ τι
ἂν βούλωνται καταγιγνώσκειν.

Ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν ταῦτ᾽ 152
ἐπιδείκνυμι· ὡς δὲ τὰ δεδικασμέν᾽ ἄκυρα ποιεῖν καὶ δεινὸν
καὶ ἀνόσιόν ἐστι καὶ δήμου κατάλυσις, πάντας ἂν οἶμαι
ὁμολογῆσαι. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, νόμοις
καὶ ψηφίσμασιν διοικεῖται. εἰ δή τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα
νόμῳ καινῷ λύσει, τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν
ἐστι νόμον προσαγορεύειν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς
μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομοθέτης ἄξιός ἐστιν; ἐγὼ μὲν 153
γὰρ τῶν ἐσχάτων νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν νόμον [748
ἔθηκεν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁδὸν δείκνυσι καὶ περὶ
δικαστηρίων καταλύσεως καὶ περὶ τῶν φευγόντων καθόδου
καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. τί γὰρ κωλύει, ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων ἀπαλλάξει ὁ τοιοῦτον νόμον
τιθείς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων
καταλύοντα νόμῳ καινῷ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω 154
δ᾽ ἔγωγε καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν,
παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθεισῶν καὶ τῶν δικα-
στηρίων ἀκύρων γενομένων. ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι
ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε λέγω
περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου. ἀλλ᾽ οὐδὲ σπέρμα δεῖ κατα-
βάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοιούτων
πραγμάτων, οὐδ᾽ εἰ μήπω ἂν ἐκφύοι, ἀλλὰ τὸν ἐγχειροῦντα
λέγειν ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον δίκην διδόναι.

Ὅτι τοίνυν καὶ τέχνῃ κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν ὑμᾶς, 155
ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἑκάστοτε πάντας, καὶ τοὺς
πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως
ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνοντας, ἐσκόπει πῶς λήσει τούτους
καταλύσας, κἂν ἄρα ληφθῇ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξει δεινὸν

3 ταῦτ᾽ codd.: ταύτῃ Wolf 4 καὶ ante τὰ add. S F 7 δή S: δέ vulg. 11 τῶν ἐσχάτων S: τῆς ἐσχάτης cett. 16 τιθεὶς S: θεὶς cett. 17 καταλύοντα S: καταλύσοντα F Y O: καταλύσαντα A 24 καὶ ante τὸν add. vulg.: om. S solus 30 δόξῃ A F γρ.

156 μηδ' ἀναιδὲς μηδὲν εἰργάσθαι. εὗρεν οὖν τοῦθ' ὃ πεποίηκεν, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι, ἵνα τἀδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομ' ἔχῃ. οἵ τε γὰρ σῴζοντες τὴν πόλιν εἰσὶ νόμοι, ὃν θ' οὗτος ἔθηκεν οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ἔχοντα, νόμος. τὴν μὲν οὖν τοῦ ὀνόματος φιλανθρωπίαν, ὅτι ταύτην

[749] ἂν μάλιστα προσεῖσθε, κατεῖδεν· τὴν δὲ χρείαν, ὅτι τἀναντί'

157 ἔχουσα φανήσεται, παρεῖδεν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, ἔστιν ὅστις ἂν ἢ πρόεδρός ποτ' ἐπεψήφισεν ἢ πρύτανις τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ' ὑπέδυ; νόμον ἔθετ' ὄνομα τοῖς αὑτοῦ κακουργήμασιν. οὐ γὰρ ἁπλῶς, οὐδ' ὅπως ἔτυχον, ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐσκεμμένως καὶ τοῦτ' αὐτὸ πράττοντες, οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτῳ παριόντες αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται, οὐ μὰ Δί' οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι βουλόμενοι, πόθεν; ἀλλ' αὑτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ τοίνυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς

158 βοηθεῖν. καίτοι ἀνερωτῶντός τινος αὐτὸν ὅτου ἕνεκα τοιαῦτ' ἠθέλησε γράφειν, καὶ διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶν' ὑπολαμβάνοι τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν ταῦτα λέγοντ' ἔφη· συμπαρέσεσθαι γὰρ Ἀνδροτίων' ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λόγους σχολὴν ἄγοντ' ἐσκέφθαι περὶ πάντων ὥστ' εὖ εἰδέναι ὅτι

159 οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο φλαῦρον ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆσδε. καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν τὴν τούτου τε κἀκείνου, τοῦ μέν, εἰ καλεῖ, τοῦ δέ, εἰ πάρεισι καὶ συναπολογήσεται. μαρτυρία γὰρ δήπου φανερὰ γενήσεται πᾶσιν ὑμῖν ὅτι τὸν νόμον τοῦτον ἕνεκ' ἐτίθει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν.

2 καταλῦσαι S al. : λῦσαι A F Y O 6 ἂν . . . προσεῖσθε F : ἂν . . . προσίεσθε S al. : ἂν . . . προΐεσθε A Y O : δὴ . . . προσίεσθε Dindorf 11 ἔτυχον S : ἔτυχε cett. 12 οὗτοι codd. : οὗτος Weil, recte puto 18 ante καίτοι add. A Y O et margo Lessingiani εἰπὲ τοίνυν ποῦ λέγων ἐρωτῶντος τίνος ἕνεκα (i. e. auctore Blassio εἰπὲ τοίνυν που λέγων ἐρωτῶντός ⟨τινος⟩, τίνος εἵνεκα), confusis duabus recensionibus 20 ταῦτα om. A Y O 22 σχολὴν ante ἄγοντα S : post ἄγοντα cett. 24 τε om. S L F 27 τούτων A

ὅμως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ
βέλτιόν ἐστιν ἀκοῦσαι, καὶ τούτων ταῦθ' ὧν κεκοινώνηκεν
οὗτος, καὶ δι' ἃ τοῦτον οὐδὲν ἧττον ἐκείνου δικαίως ἂν
μισοῖτε. λέξω δ' οὐδὲν ὧν ἀκηκόαθ' ὑμεῖς, εἰ μή τινες ἄρ' [750]
ἐπὶ τοῖς Εὐκτήμονι γιγνομένοις ἀγῶσι παρῆσαν.

Καὶ πρῶτον μέν, ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν χρη- 160
μάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τούτου τοῦ
χρηστοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμενος γὰρ Εὐκτή-
μονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ
παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφίσματι
κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἴσπραξιν
παρέδυ, καὶ τοῦτον προὐβάλετο, εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος
ἀρρωστίαν, ἵν', ἔφη, συνδιοικῇ μοι. δημηγορίαν δ' ἐπὶ 161
τούτοις ποιούμενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ τὰ πομπεῖα
κατακόπτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράτ-
τειν, αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν,
ταῖς ὑποσχέσεσιν κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν ὃς ἦν τότ'
ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων οὐκ
ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζ' ἱκανούς, ἑτέ-
ρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παρά-
νομα, δι' ὧν ἠργολάβει, προσαγωγεῖ τούτῳ χρώμενος τῶν
λημμάτων. καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφεν μετὰ τούτου, 162
γράψας τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπηρέτας
ἀκολουθεῖν μεθ' αὑτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους ἦγ' ἐπὶ τὰς ὑμε-
τέρας οἰκίας, καὶ σύ, ὦ Τιμόκρατες, συνηκολούθεις μόνος
τῶν συναρχόντων δέκ' ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω
με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν [751]
γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος ἀγορεύει· τῶν ἄλλων ἕνεκα·

3 *ἐκείνου*] *ἐκεῖνον* S¹ : *ἢ ἐκεῖνον* S corr. L¹ 5 *γιγνομένοις* S L¹ : *γενομένοις* A Y : *γεγεννημένοις* F §§ 160–168] eadem fere xxii 47–56 13 *δημηγορίαν* S L : *δημηγορίας* cett., cf. xxii 48 14 *ὑμῖν* post *αἵρεσις* add. vulg. : om. S L¹ A, cf. xxii 48 17 *ὃς ἦν*] *ὅσην* S¹ (ut videtur) F, cf. xxii 49 18 *τὴν* ante *ἐξουσίαν* add. A Y O *περὶ τούτων* om. F 22 *τούτου* vulg. : *τοῦτο* S corr. pr. m. L¹ 24 *τουτουσὶ* S L¹ F Y O 25 *ὦ* om. A 28 *ἀγορεύει*] *κελεύει* F et xxii 51

τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πέντε ταλάντων ὑμῖν, ὧν οὗτοι τότ' εἰσέπραξαν,
τεθέντων ὠφέλησθε, ὅσον βέβλαφθε τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν
163 πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνος εἵνεκα
μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ,
τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πραότερ' ἐν
δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας
πολλῷ ἀσελγέστερα καὶ δεινότερ' ἐποίουν οὗτοι, παραλείψω.
ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν;
164 εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἅπαντες ἂν εἴποιτε. τότε
τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο
τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο
κατηγοροῦσι τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως
ἀπῆγον. οὗτοι τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσαντ'
ἐκείνων τῆς αὐτῶν πονηρίας ὥστ' ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευό-
μενοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμωτήριον καθίστασαν, τοὺς
165 ἕνδεκ' ἄγοντες ἐπὶ τὰς οἰκίας. καίτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τί οἴεσθ' ὁπότ' ἄνθρωπος πένης ἢ καὶ πλούσιος, πολλὰ δ'
ἀνηλωκὼς καί τιν' ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου,
μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ' οἴκοι
μένειν ἀσφαλὲς ἡγοῖτο, ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἴη,
ὃν οὐδ' ὑπὲρ αὑτοῦ δίκην ἐᾷ λαβεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ
βεβιωμένα, μή τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως [εἰσπράττειν εἰσφοράς];
[752] 166 καίτοι εἴ τις ἔροιτ' αὐτὸν ἢ σέ, ὦ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην
τούτων καὶ συνεργόν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματ' ἢ
τὰ σώματ' ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσαιτ' ἄν, εἴπερ ἀληθῆ

2 ὑμεῖς F corr. S γρ. 4 θέλετ' S L, cf. xxii 51: ἐθέλοιτ' A F Y O: ἐθέλητε al. 6 ἐστιν post πραότερα add. vulg.: om. S 7 τῇ ante δημοκρατίᾳ add. S L: om. cett., cf. xxii 51 ὅπου Reiske coll. xxii 52: ὅποι codd. 9 τῶν ante πώποτε add. Cobet, cf. xxii 52 τὰ post δεινότατα add. S L¹ 10 πάντες F, cf. xxii 52 13 κατηγοροῦμεν F, cf. xxii 52 15 ἐκείνων om. A Y O 17 Ἀθηναῖοι S A O: δικασταὶ vulg. 21 ἂν ante ἀσφαλὲς add. S L F, sed S signum habet, me teste, adnotationis in margine ponendae. cf. §§ 133, 139 22 ἐᾷ λαβεῖν] λαμβανεῖν ἐᾷ xxii 53 23 εἰσπράττειν εἰσφοράς secl. Herwerden

λέγειν βούλοισθε· ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν
ἕνεκ', ὦ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία
δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ
ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους,
οἷς ὑβριστικώτερον ὑμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ὑμετέροις αὐ-
τῶν ἐχρῆσθε; καὶ μὴν εἰ θέλετε σκέψασθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, 167
ὦ ἄνδρες δικασταί, τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει,
τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα
τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν ἐστιν, τοῖς δ' ἐλευθέροις
ὕστατον τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ
σώματα, ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιήσαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω 168
δ' ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδροτίων ὥστε
τὸν μὲν αὑτοῦ πατέρ' ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντ' ἐπὶ χρή-
μασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτ' ἀποδόντα ταῦτα μήτε κριθέντ'
ἀποδρᾶναι, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ
ἑαυτοῦ θεῖναι οἴκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθένθ' ὑφ' ἑαυτοῦ
δεδέσθαι. καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε, ὅτε 169
τὴν διπλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἑνὸς λαβεῖν ἠθέ-
λησεν ἐγγυητάς, μὴ ⟨ὅτι⟩ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας, ἀλλ'
οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ' ἔδει καταβάλλειν
ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι· παρεδίδου δ' οὗτος τοῖς ἕνδεκα τὸν
οὐκ ὠφληκότ' ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν δ' ὅπως ὧν ἂν ὑμεῖς [753]
καταγνῶτ' ἄδετοι περιίασιν, ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας νόμον
εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν.

Ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνα καὶ τάδε φήσουσ' ὑπὲρ ὑμῶν πράττειν. 170
εἶτα ταῦθ' ὑμεῖς ἀναδέξεσθ' ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι, καὶ τὰ
τῆς τούτων θρασύτητος καὶ πονηρίας ἔργα πρᾴως οἴσετε;

5 ὑμετέροις αὐτῶν vulg.: ὑμετέροις οὕτως S[1] L[1] : ἑαυτῶν F 6 ἐχρῆσθε S (non ἔχρησθε me teste) L[1] : κέχρησθε vulg., cf. xxii 54 θέλοιτε al., cf. xxii 55 σκέψασθε S L A Y O 12 ἀνίσως] αἰσχρῶς Paris. 2936 corr., cf. xxii 56 15 θεῖναι τὰ ἑαυτοῦ A Y O 16 ὑπ' αὐτοῦ A F Y O 19 ὅτι add. Cobet 20 οὐδὲ om. S L[1] soli 22 οὐκ om. S L[1] soli ὅπως ὧν] ὁπόσων A 23 περιΐωσιν A Y O 26 ἀναδέξεσθε S L : ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναδέξεσθε F, cf. xxii 64, xxiv 14 : ἀνέξεσθε A Y O ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι secl. Weil, nescio an recte

ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιούτους, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον ἢ σῴζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πρίων ὑμῶν τευξόμενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ 171 φαίνεσθαι. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί τι δύνασθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς, ὦ Τιμόκρατες· δι' ἃ πολλῷ μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ θελήσαντες ἀκοῦσαι σοῦ θάνατον καταψηφίσαινθ' οὗτοι ἢ δι' Ἀνδροτίων' ἀφείησαν.

172 Ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηνται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ὑμῖν δῆλον ποιήσω. εἰ γάρ τις ἔροιτ' αὐτοὺς πότερ' αὐτοῖς δοκοῦσ' ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖ' ἀναλώματα καὶ λῃτουργίας ἑτέρας ἐλλελοιπότες εἰσφοράν, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ ἂν εἰς τοῦτο δήπου τόλμης, καίπερ ὄντες ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν, ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ 173 τοὺς τὰ κοίν' ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν ἕνεκ', ὦ Τιμόκρατες καὶ Ἀνδροτίων, ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ τριάκοντ' ἀφ' οὗ ὁ [754] γ' ἕτερος ὑμῶν πολιτεύεται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδίκουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες ᾤχοντο καταγνόντες αὑτῶν, οὐδενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθη κατήγορος ὑμῶν οὐδέτερος, οὐδ' ἀγανακτῶν ὤφθη ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐφάνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι οὗ πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; 174 βούλεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν

8 μὴ] μηδὲ A ἀκοῦσαί σου S me teste 9 ἀφείησαν Paris. Coislinianus corr.: ἀφίεσαν S L vulg., cf. xxiii 188 §§ 172–186] eadem fere xxii 65–78 10 πεποίηται A Y O 12 πότερ' Benseler: πότεροι codd. hic et xxii 65 15 εἰσφοράν xxii 65 S L: εἰσφοράς hic S L[1]: τὰς εἰσφοράς cett. 16 τὰ om. S L soli 25 τούτων om. Paris. 2998: add. cett. (A in marg.), cf. xxii 66 26 πάσχει S L F: πάσχοι Bekker: ἔπασχεν A Y O, cf. xxii 66

εἴπω; ὅτι τούτων μὲν μετέχουσιν ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινες, ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφαιροῦνται· δι' ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾷον πολλοῖς καὶ τὰ μίκρ' ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήμαθ' ὁρᾶν ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἴτιον οὑγὼ λέγω. δεῖ 175
τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογιζομένους, καὶ μεμνημένους ὧν ἂν ἕκαστος ἁμάρτῃ, κολάζειν, ὅταν λάβητέ τινα, καὶ μὴ τὸν χρόνον εἰ πολύς ἐστ' ἀπ' ἐκείνου σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἐποίουν. ὡς εἰ νῦν πράως οἴσετ' ἐφ' οἷς τότ' ἠγανακτεῖτε, δόξετ' ὀργιζόμενοι κατεγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων, οὐκ ἀδικούμενοι. τῶν μὲν γὰρ ὀργιζομένων ἐστὶν ὀξέως τι κακὸν τὸν λελυπηκότ' ἐργάσασθαι, τῶν δ' ἀδικουμένων, ὅταν ποθ' ὑφ' αὑτοῖς λάβωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμωρήσασθαι. οὔκουν δεῖ δοκεῖν, νῦν μαλακισθέντας, τότε τῶν ὀμωμοσμένων ὅρκων ἀμελήσαντας ὑμῖν αὐτοῖς χαρίσασθαι παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μισεῖν καὶ μηδ' ἀνέχεσθαι φωνὴν μήτε [755]
τούτου μήτ' ἐκείνου, τοιαῦτα πεπολιτευμένων.

Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν τοιοῦτοι γεγόνασιν ἐν οἷς πεπολί- 176
τευνται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἃ καλῶς διῳκήκασιν. ἀλλὰ καὶ τἄλλ' οὕτω προσεληλύθασι πρὸς ὑμᾶς ὥσθ' ἥκιστ' ἐν οἷς ἀκηκόατ' ἄξιόν ἐστι μισεῖν αὐτούς. τί γὰρ βούλεσθ' εἴπω; τὰ πομπεῖ' ὡς ἐπεσκευάκασι, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ 177
μηδὲν ἄλλ' ἠδίκουν τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ τεθνάναι δικαίως ἄν μοι δοκοῦσιν· καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ καὶ κλοπῇ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἴσ' ἔνοχοι. τὰ μὲν οὖν πόλλ' ὧν λέγων ἐφενάκιζεν ὑμᾶς Ἀνδροτίων, παραλείψω·

2 *δὲ τῶν* codd.: *τῶν δ'* Blass *ὑφαιροῦνται* F Y O: *ὑφῃροῦντο* S L¹ A, cf. xxii 67 4 *καὶ τὰ* xxii 67 S: *κατὰ* hic omnes: *καὶ* Reiske 7 *λογιζομένους* A F B Y O: *λογισαμένους* S L 13 *εἰργάσθαι* F 14 *ὑφ' αὑτοῖς* marg. Lambini: *ὑπ' αὐτοῖς* codd. 18 *τῶν τοιαῦτα* F 19 *μὲν* Cobet coll. xxii 69: *μόνον* codd. 21 *ἐν*] *ἐφ'* Cobet 25 *τεθνάναι* post *ἅπαξ* S L: post *μοι* A F Y O: post *δοκοῦσι* al. 28 *ἐφενάκιζεν* ante *ὑμᾶς* S L: post *ὑμᾶς* A F Y O

φήσας δ' ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς
εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ
χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισεν. αἱρεθεὶς δ' ἐπὶ ταῦτα προσ-
178 είλετο τοῦτον τὸν πάντων τῶν κακῶν κοινωνόν. κᾆτ' ἐπὶ
μὲν ταῖς εἰσφοραῖς τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς
δὴ δίκαιος ὤν, ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι
τῶν εἰσενεγκόντων· ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ' οὓς κατέκοπτεν
οὐχὶ προσήγαγεν ταὐτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ,
179 χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονεν. καὶ μὴν εἰ μὲν
ἅπαντ' ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ
ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ· νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς ὃ
δίκαιόν ἐσθ' ὁρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς
δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ' ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα
[756] κινῶν ἱερά, ὧν ἔνι' οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη,
μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν φυλακὴν ἥνπερ ἐπὶ τῶν
εἰσφορῶν φαίνει, οὐκ ἤδη δῆλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ
180 μὲν οἶμαι. καὶ μήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατὰ παντὸς
τοῦ χρόνου σκέψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλώτ' ἐπιγράμματα τῆς
πόλεως ἀνελὼν ὡς ἀσεβῆ καὶ δεῖν' ἀντεπέγραψεν. οἶμαι
γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσιν
κάτωθεν γεγραμμένα 'οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας
εἵνεκα [ἐστεφάνωσαν] καὶ δικαιοσύνης,' ἢ 'οἱ σύμμαχοι
ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ [ἀνέθεσαν],' ἢ κατὰ πόλεις 'οἱ δεῖνες
τὸν δῆμον [ἐστεφάνωσαν] σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου,' οἷον
'Εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον [ἐπεγέ-
γραπτό που],' πάλιν 'Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς

3 προείλετο A Y O 4 κᾆτ'] κατ' S: καὶ Y O: κἄπειτ' A, cf. xxii 70 6 δίκαιον ὤν Blass coll. xxii 70 8 αὐτὸς Blass: αὐτὸς codd., cf. xxii 70 15 ἐπὶ codd.: περὶ Blass coll. xxii 71 16 φαίνει S A[1]: φαίνῃ vulg. ἤδη δῆλον] εὔδηλον xxii 71 17 καθ' ἅπαντος S L soli 21 τὸν (vel τῶν) Ἀθηναίων post δῆμον add. vulg.: om. S L soli 22 εἵνεκα S: ἕνεκα vulg. ἐστεφάνωσαν secl. Bekker, cf. xxii 72 23 Ἀθηνᾷ codd., sed cf. xxii 72 ἀνέθεσαν om. Blass cum xxii 72 οἱ δεῖνες A F et xxii 72 omnes: οἵτινες S L Y O 24 ἐστεφάνωσαν om. Blass cum xxii 72 25 ἐπεγέγραπτό που om. Blass cum xxii 72 S L[1] Y O

Λακεδαιμονίους,᾽ ‘Χαβρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας·᾽
τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν 181
τοίνυν, ἃ [πρότερον] ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν,
ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων· ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ᾽
ἃς ἀντ᾽ ἐκείνων ἐποιήσαθ᾽ ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, ‘Ἀνδροτίωνος
ἐπιμελουμένου᾽ ἐπιγέγραπται, καὶ οὗ τὸ σῶμ᾽ ἡταιρηκότος
οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερ᾽ εἰσιέναι, τούτου τοὔνομ᾽ ἐν
τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν. ὅμοιόν γε,
οὐ γάρ; τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν
ἴσην ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατ᾽ ἄν τις 182
ἴδοι πεπραγμέν᾽ αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους [757]
σεσυλήκασιν· τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίκασιν τὸν ἐκ
τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημ᾽ ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι· τοὺς δ᾽
ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ
πάθωσ᾽ ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ
πλῆθος κάκ᾽ εἰργασμένοι εἰς τοῦτ᾽ ἀναισθησίας καὶ τόλμης
προεληλύθασιν, ὥσθ᾽ ὁ μὲν οἴεται δι᾽ ἐκεῖνον ὑφ᾽ ὑμῶν
σωθήσεσθαι, ὁ δὲ παρακάθηται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς
πεπραγμένοις. οὕτω δ᾽ οὐ μόνον εἰς χρήματ᾽ ἀναιδής, ἀλλὰ 183
καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ᾽ οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν
εἰσ᾽ ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ
στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει
τῷ μεγάλῳ, ἐκπώματα δ᾽ ἢ θυμιατήρια ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα,
ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσε-
τρίψατο τοῖς κεκτημένοις, ἐὰν δ᾽ ἐπὶ μικροῖς σεμνύνηταί τις,

3 *πρότερον* ante *ζῆλον* S L al.: post *ζῆλον* F: om. xxii 73: secl. Weil   4 *δὲ* post *φιάλαις* F et xxii 73 omnes: post *ἐπὶ* S L al.   6 *ἐποιήθησαν* post *ἐπιμελουμένου* add. vulg. et xxii 73 omnes: om. S L soli   10 *τούτου* S L F Y O et xxii 74 omnes: *τούτων* al.   11 supra litteram *ν* in *τὴν* et *θεὸν* habet S signum adnotationis cui nihil respondet in margine   12 *δὲ* post *πόλεως* vulg. et xxii 74 omnes: ante *πόλεως* S L[1] soli   13 *ὑπόμνημα* hic et xxii 74 S L[1]: *ὑπομνήματ᾽* A F Y O L corr.   *ὄντες* om. F   16 *κακὰ εἰργασμένοι* S L F: *εἰργασμένοι κακὰ* Y O: *ἐργασάμενοι κακὰ* A   *ἅμ᾽ ἀναισθησίας* xxii 74   *ἀναισθησίας*] *ἀναισχυντίας* F L marg., cf. xxii 74   §§ 183–186 secl. Weil ut ex xxii 75–78 huc illata   21 post *δὲ* add. *καὶ ἐκπώματα* F: om. S L A Y O et xxii 75 omnes   25 *τις σεμνύνηται* F et xxii 75 omnes

τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινος διὰ ταῦτα τυχεῖν ὥστ'
ἀπειρόκαλος πρὸς ἔδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς
δόξης κτήματα τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ καὶ ἀνάξι'
184 ὑμῶν. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν
οὐδεπώποθ' ὁ δῆμος ἐσπούδασεν, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς
ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν
Ἑλλήνων ποτὲ σχὼν ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν,
ὑπὲρ δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίνδυνον
ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περίεστιν, τὰ μὲν
τῶν ἔργων ἡ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις
[758] σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρθενών, στοαί,
νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες ἢ
τρεῖς, ἄγουσ' ἑκάστη μνᾶν, ἅς, ὅταν σοι δοκῇ, πάλιν γράψεις
185 καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἂν καταρά-
σαινθ' οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφοράς,
ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἵοισπερ σὺ χρώμενοι συμβούλοις
ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἃ πᾶς
τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες,
ἀθάνατον κλέος αὐτῶν λελοίπασι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷά
186 σοι βεβίωται τῆς ἀγορᾶς εἴργοντες. ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προῆχθ' εὐηθείας καὶ ῥᾳθυμίας ὥστ'
οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ'
Ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής, Ἀνδροτίων, ὦ γῆ
καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημ' ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε; ἐγὼ
μὲν γὰρ ἡγοῦμαι δεῖν τὸν εἰς ἱέρ' εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ

2 πρὸς ἔδοξεν Dindorf : προσέδοξεν legebatur, cf. xxii 75 3 τὰ post κτήματα om. codd. : add. xxii 75 omnes ἀνάξι' ὑμῶν] οὐχ ὑμῶν ἄξια F et xxii 75 omnes 4 εἶδεν S L F Y O : οἶδεν vulg. 7 σχὼν] ἔχων A Y O F γρ., cf. xxii 76 ἅπανθ'] πάνθ' A Y O, cf. xxii 76 13–14 ἃς . . . καταχωνεύειν om. S A Y[1] : add. xxii 76 omnes 13 γράψεις xxii 76 : γράφεις hic omnes 14 ἂν καταράσαινθ' Blass, cf. xxii 77 : ἃ καταράσαιντ' ἂν codd. 16 οἵοισπερ codd. : οἷόσπερ Reiske, cf. xxii 77 18 ἄγοντες S in rasura (λέγοντες, ut videtur, ante rasuram, cf. § 188) al. : ἀγαγόντες A Y O 19 αὐτῶν κλέος F ἐπιτηδεύσαντας F corr., cf. xxii 77 21 προῆχθε Blass : προήχθε S : προήχθητ' vulg. et xxii 78 omnes 25 ἡγοῦμαι] οἶμαι F et xxii 78

κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οἷα τούτῳ βεβίωται.

Καὶ περὶ μὲν τούτου κατὰ σχολήν· ἃ δὲ Τιμοκράτης *νῦν* 187
ἐρεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις ἔχων παύσομαι. οἶδα
δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἐσθ' ὁ νόμος καὶ παρὰ
πάντας τοὺς νόμους εἰσενηνεγμένος καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως
ἔχων, οὐχ ἕξει λέγειν· ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἐκτέτεισται
τὰ χρήματ' Ἀνδροτίωνι *καὶ* Γλαυκέτῃ *καὶ* Μελανώπῳ, *καὶ*
ὅτι δεινότατ' ἂν πάθοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ πεποιηκότων
ἐκείνων τὰ δίκαια, ὑπὲρ ὧν [αὐτὸς] αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν [759]
νόμον, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἁλίσκοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον 188
ἡγοῦμαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ἐνεῖναι τούτῳ. εἰ μὲν γὰρ
ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φῂς πεποιηκέναι, θεῖναι
τὸν νόμον ὁμολογεῖς, κατ' ἐκεῖνο προσήκει σ' ἁλίσκεσθαι
φανερῶς, ὅτι μὴ τιθέναι νόμον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι
τοῖς πολίταις, ἄντικρυς οἱ κύριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς
οὗτοι δικάσειν ὀμωμόκασιν. εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος 189
εἵνεκα ταῦτα νομοθετῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν
τούτων· οὐδὲν γὰρ κοινωνεῖ τῷ νόμῳ τῷδε· ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός ἐστιν καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῄς, ἐγὼ δὲ γέγραμμαι τἀναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει τουτουσί. καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι, πάντα μᾶλλον ἢ κατὰ τοὺς νόμους πεποιημένους τὴν ἔκτισιν ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων· ἀλλὰ μὴ περὶ τούτων ὑμῶν οἰσόντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντ' ἐνοχλεῖν με νυνί;

2 *τακτὸν* S al. : *προειρημένων* A Y O : *προειρημένων τακτὸν* F, cf. xxii 78 3 *ὅλον* post *βίον* add. vulg. : om. S 5 *τούτου* S : *τούτων* cett. Τιμοκράτης *νῦν ἐρεῖ* Dobree : Τιμοκράτει *συνερεῖ* codd. Locus varie emendatus sed adhuc incertus 12 *ἐκείνων*] *τούτων* F. cf. § 189 *αὐτὸς* om. Minucianus Rh. Gr. v 581, 16 : secl. Blass 14 *ἐνεῖναι*] *εἶναι* A Y O 15 *φῂς* vulg. : *φῇς* S : *φήσεις* A Y O 18 *λέγουσι* vulg. S corr. in marg. : *ἄγουσι* S, cf. § 185 25 *ἀπορήσαιμεν ἂν* S F 26 *ἐκείνους*] *αὐτοὺς* F, cf. § 187

190 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, ὡς
δείν' ἂν πάθοι, εἰ γράψας ὅπως Ἀθηναίων μηδεὶς δεθήσεται
αὐτὸς πείσεταί τι κακόν, καὶ ὅτι τοὺς νόμους ὡς πρᾳοτάτους
καὶ μετριωτάτους εἶναι ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων μάλιστ' ἐστίν.
πρὸς δὴ τοὺς τοιούτους λόγους βέλτιον ἀκηκοέναι μικρὰ
191 πάντας ὑμᾶς, ἵν' ἧττον ἐξαπατᾶσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ,
ὅπως μηδεὶς Ἀθηναίων δεθήσεται, μὴ λανθανέτω ψευδόμενος
[760] ὑμᾶς. οὐ γὰρ τοῦτο τέθηκεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἄκυροι τῶν
προστιμημάτων ἔσεσθε· καὶ τὴν μεθ' ὅρκου καὶ λόγου καὶ
κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην ἀνάδικον καθίστησιν. μὴ δὴ
ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ῥημάτων ἐκλέξας λεγέτω, ἃ
φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι· ἀλλ' ὅλον δεικνύτω τὸν
νόμον ἑξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ σκοπεῖν ἐάτω.
εὑρήσετε γὰρ ταῦτ' ὄνθ' ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος.
192 ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸ τοῖς πολλοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους
πρᾴους καὶ μετρίους εἶναι τάδε χρὴ σκοπεῖν. ἔστιν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, δύ' εἴδη περὶ ὧν εἰσιν οἱ νόμοι κατὰ πάσας τὰς
πόλεις· ὧν τὸ μέν ἐστιν, δι' ὧν χρώμεθ' ἀλλήλοις καὶ
συναλλάττομεν καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἃ χρὴ ποιεῖν διωρίσμεθα
καὶ ζῶμεν ὅλως τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δέ, ὃν τρόπον δεῖ
τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἕν' ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἂν πολι-
193 τεύεσθαι βούληται καὶ φῇ κήδεσθαι τῆς πόλεως. ἐκείνους
μὲν τοίνυν τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν ἰδίων ἠπίως κεῖσθαι
καὶ φιλανθρώπως ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἐστιν· τούσδε δὲ τοὺς
περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον τοὐναντίον ἰσχυρῶς καὶ χαλεπῶς
ἔχειν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν· οὕτω γὰρ ἂν ἥκισθ' οἱ πολιτευόμενοι
τοὺς πολλοὺς ὑμᾶς ἀδικοῖεν. ὅταν δὴ τούτῳ τῷ λόγῳ χρῆται,
ἐπὶ ταῦτ' ἀπαντᾶτε, ὅτι τοὺς νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς ὑπὲρ
ὑμῶν πρᾴους ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδ' οἳ τοῖς πολιτευομένοις
φόβον παρέχουσιν.

2 μηδεὶς Ἀθηναίων F 5 ἀκηκοέναι S: προακηκοέναι cett. 7 Ἀθηναίων ante δεθήσεται F: post δεθήσεται S vulg. 8 τοῦτ' ἔθηκεν AYO 9 ἔσεσθε] γενήσεσθε F 14 ὄντα om. S 25 δημόσιον προσιόντων F ἔχειν καὶ χαλεπῶς F 27 ὑμᾶς] ὑμῶν AY, cf. xxi 143

Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν ἐρεῖ 194
δεικνύναι βούλοιτο φενακισμοῦ καὶ παρακρούσεως εἵνεκα
ῥηθησόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω, κεφάλαιον δ'
ὑμῖν ὃ μνημονεύσετ' ἐρῶ. σκοπεῖτ' ἐν ἅπασι τοῖς λόγοις, [761]
ὁπόσους ἂν λέγῃ, εἴ τι δυνήσεται τοιοῦτον εἰπεῖν δι' οὗ
διδάξει ὡς ἔστι δίκαιον τὸν τιθέντα νόμον ταὐτὰ προστάξαι
περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ τέλος ἐσχηκότων καὶ περὶ τῶν
μελλόντων γενήσεσθαι· πάντων γὰρ ὄντων αἰσχρῶν καὶ
δεινῶν τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον καὶ
μάλιστα παράνομον γέγραπται. εἰ δὲ μήθ' οὗτος μήτ' ἄλλος 195
μηδεὶς τοῦτο δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ σαφῶς φενακιζο-
μένους, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐκ τίνος ποτ' ἐπῆλθε
τούτῳ τοιαῦτα νομοθετεῖν. οὐ προῖκ', ὦ Τιμόκρατες, πόθεν;
οὐδ' ὀλίγου δεῖ, τοῦτον ἔθηκας τὸν νόμον· οὐδεμίαν γὰρ ἂν
εἰπεῖν ἔχοις ἄλλην πρόφασιν δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθης
εἰσενεγκεῖν νόμον, ἢ τὴν σαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχρο-
κέρδειαν· οὔτε γὰρ συγγενὴς οὔτ' οἰκεῖος οὔτ' ἀναγκαῖος ἦν
σοι τούτων οὐδείς. οὐδ' ἐκεῖν' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας 196
δεινὰ πάσχοντας ἀνθρώπους εἵλου διὰ ταῦτα βοηθεῖν αὐτοῖς·
οὔτε γὰρ τὰ τούτων πολλοστῷ χρόνῳ μόλις ἄκοντας, ἐν τρισὶν
ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις, κατατιθέναι, τοῦθ' ἡγήσω [τὸ]
δεινὰ πάσχειν εἶναι· ποιεῖν γάρ ἐστι τοῦτό γε δεινά, καὶ
παροξύνειεν μᾶλλον ἄν τινα μισεῖν ἢ προτρέψει' ἐλεεῖν· οὔτ'
ἄλλως πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος σύ τις τῶν ἄλλων διαφόρως
ὢν ἐλεεῖς αὐτούς· οὐ γάρ ἐστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς Ἀνδροτίωνα 197
μὲν καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην ἐλεεῖν, ἃ κλέψαντες εἶχον

4 ὃ] ὧν F μνηνονεύετε A 6 τὸν νόμον A Y O 7 πρότερον ante τέλος add. S vulg. : om. A Y 11 καὶ συνιέναι post χρὴ add. F : om. S A Y O 13 τοιαῦτα] ταῦτα F 14 δεῖ S vulg., cf. xvi 16, xix 184 : δὴ A Y O 16 ἢ] ἀλλὰ A Y O θεοῖς . . . αἰσχροκέρδειαν] θεοισεχθρίαν Cobet coll. xxii 59 17 συγγενὴς οὔτ' οἰκεῖος S : οἰκεῖος οὔτε συγγενὴς A F Y O : συγγενὴς schol. p. 799, 20 ; 800, 25, Blass coll. § 67, xix 290 οὐδ' ἀναγκαῖος Blass 18 οὔτ' S Y F 20 τὸ ante τὰ add. vulg. : om. S A Y 21 καταθεῖναι A Y O τὸ secl. Cobet 24 διαφόρως Lambinus : διάφορος codd. : διαφερόντως Cobet διάφορος ὥστε ἐλεειν αὐτους S γρ.

εἰ καταθήσουσι, τουτωνὶ δὲ τοσούτων ὄντων καὶ τῶν ἄλλων
[762] πολιτῶν, ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιζες σὺ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς
ἀποδέκτας ἔχων καὶ τοὺς ὑπηρέτας, μηδένα πώποτ᾽ ἐλεῆσαι,
ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν καὶ στρώμαθ᾽ ὑποσπᾶν καὶ διάκονον, εἴ
τις ἐχρῆτο, ταύτην ἐνεχυράζειν· ἃ σὺ πάντ᾽ ἐποίεις ἐνιαυτὸν
198 ὅλον μετ᾽ Ἀνδροτίωνος. πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτερ᾽
ἐπάσχεθ᾽ ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τούτους,
οἳ δι᾽ ὑμᾶς, ὦ κατάρατε, τοὺς λέγοντας οὐδ᾽ ὁτιοῦν εἰσφέ-
ροντες παύονται. καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διπλᾶ
πράττονται, καὶ ταῦθ᾽ ὑπὸ σοῦ καὶ Ἀνδροτίωνος, οἳ μίαν
199 εἰσφορὰν οὐδεπώποτ᾽ εἰσενηνόχατε. τηλικοῦτο τοίνυν ἐφρό-
νησεν οὗτος, ὡς ἄρ᾽ οὐδὲ δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσων,
ὥστε μόνος δέκα τῶν συναρχόντων ὄντων κοινῇ τὸν λόγον
ἐγγράψαι μετ᾽ Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησεν. προῖκα γάρ, οὐδὲν
ὠφελούμενος, ὑμῖν Τιμοκράτης ἀπεχθάνεται καὶ νόμους
εἰσφέρει πᾶσιν ἐναντίους, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ αὑτοῦ νόμῳ
προτέρῳ, ὃ μὰ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδ᾽ ὑμᾶς οἴομαι λανθάνειν.
200 Ὃ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστ᾽ ἄξιον ὀργῆς εἶναι, φράσω
καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι, ὅτι ταῦτ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πράτ-
των ἐπ᾽ ἀργυρίῳ, καὶ προῃρημένος ὡς ἀληθῶς μισθαρνεῖν,
οὐκ εἰς ἃ καὶ συγγνώμην ἀκούσας ἄν τις ἔσχε, ταῦτ᾽ ἀναλί-
σκει. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν τί; ὁ πατήρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ
τούτου τῷ δημοσίῳ ὀφείλει· καὶ οὐκ ὀνειδίζων ἐκείνῳ λέγω,
201 ἀλλ᾽ ἀναγκαζόμενος· καὶ οὗτος ὁ χρηστὸς περιορᾷ. καίτοι
ὅστις μέλλων κληρονομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι
πάθῃ, μὴ οἴεται δεῖν ἐκτεῖσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος
ζῇ χρόνον, ἀξιοῖ τοῦτο τὸ κέρδος, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι
[763] δοκεῖ; καὶ τὸν μὲν πατέρ᾽ οὔτ᾽ ἐλεεῖς οὔτε δεινά σοι δοκεῖ
πάσχειν, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρηματιζομένου ἀπὸ τῶν

4 ὑφαιρεῖν SFYO στρωμα S solus εἴ] ἢ SAF: ᾖ Y 6 σχετλιωτέρον AYO 17 ὃ vulg.: ὃν SO 18 ἄξιον ante ὀργῆς SB: post ὀργῆς vulg. 19 ἀποτρέψομαι S: ἀποκρύψομαι cett., cf. §§ 1, 104 21 ἄν τις ἀκούσας F ταῦτ᾽] τοῦτ᾽ Dobree 28 πάσχειν δοκεῖ AYO

εἰσφορῶν ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων ὧν γρά-
φεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων, διὰ μικρὸν ἀργύριον μὴ
μετέχει τῆς πόλεως, ἑτέρους δ' ἐλεῆσαί τινας φῄς; ἀλλὰ 202
νὴ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διῴκηκεν. ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν
ἄλλ' ἠδίκει, κατὰ τοῦτ' ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι· πέπρακε
γὰρ αὐτήν, οὐκ ἐκδέδωκεν. τῶν γὰρ ὑμετέρων ἐχθρῶν ἑνί,
Κερκυραίῳ τινὶ τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι
παρ' αὐτῷ, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουληθέντι λαβεῖν
αὐτὴν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου, παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον δέ-
δωκεν· καὶ νῦν ἐστιν ἐν Κερκύρᾳ. ὃς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν 203
ἐπ' ἐξαγωγῇ, φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ, τὸν
δ' αὑτοῦ πατέρ' οὕτω γηροτροφεῖ, κολακεύει δὲ καὶ μισθοῦ
γράφει καὶ πολιτεύεται, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀπο-
κτενεῖτε; δόξετ' ἄρ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κρίσεις βούλεσθαι
καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν πονηρῶν.

Καὶ μὴν ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς ἀδι- 204
κοῦντας, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἄν, εἴ τις ἔροιτο, φήσαιτε· ὅσῳ
δὲ μάλιστα τοῦτον, ὃς νόμον εἰσενήνοχ' ἐπὶ βλάβῃ τοῦ
πλήθους, ἐγὼ πειράσομαι διδάξαι. τῶν μὲν γὰρ κλεπτῶν
καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κακουργούντων ἕκαστος
πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐντυχόντ' ἀδικεῖ, καὶ οὐκ ἂν
οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι, εἶτα
καταισχύνει τὴν αὑτοῦ δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. εἰ δέ 205
τις εἰσφέρει νόμον ἐξ οὗ τοῖς ὑμᾶς βουλομένοις ἀδικεῖν ἡ
πᾶσ' ἐξουσία καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην ἀδικεῖ τὴν [764]
πόλιν καὶ καταισχύνει πάντας· νόμος γὰρ αἰσχρὸς ὅταν
κύριος ᾖ, τῆς πόλεως ὄνειδός ἐστι τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει
πάντας ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλάπτειν
ὑμᾶς καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φαύλης ἐπιχειροῦντα, τοῦτον
οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; καὶ τί φήσετε; γνοίη δ' ἄν τις 206

1 τῶν om. S 4 ἀλλὰ καὶ εἰ F 5 ἠδικήκει F 6 οὐκ] καὶ οὐκ AYO 9 δέδωκεν S: ἔδωκε cett. 11 φήσει SF corr. 18 μάλιστα] μᾶλλον F 22 ἀφελέσθαι A 25 ἀδικεῖ ὅλην F

οὕτω μάλισθ' ἡλίκα πράγματα συσκευάσας γέγραφ' αὐτόν,
καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιθ'
ὅτι πάντες, ὅταν που καταλύοντες τὸν δῆμον πράγμασιν
ἐγχειρῶσι νεωτέροις, τοῦτο ποιοῦσι πρῶτον ἁπάντων· ἔλυσαν
τοὺς πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ ταύτην ὑπέχοντας τὴν
207 δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιος οὗτος, εἰ δυνατόν, τρίς, οὐχ ἅπαξ
ἀπολωλέναι, ὃς εἷς ὢν καὶ οὐ δήπου μέλλων καταλύσειν
ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν, ἂν τὰ δίκαια καὶ τὰ
προσήκοντα ποιῆτε, ἀπολεῖσθαι, ὅμως ἐμιμήσατο τοῦτο τἀδί-
κημα, καὶ διὰ τοῦ νόμου λύειν ἠξίωσεν οὓς δέδεκεν τὰ
δικαστήρια, γράψας ἀναιδῶς, εἴ τινι προστετίμηται δεσμοῦ
208 κἂν τὸ λοιπόν τινι προστιμήσητε, τοῦτον ἀφεῖσθαι. καὶ μὴν
εἰ αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσαιτε πρὸς τῷ δικαστηρίῳ,
εἶτ' εἴποι τις ὡς ἀνέῳκται τὸ δεσμωτήριον, οἱ δὲ δεσμῶται
φεύγουσιν, οὐδεὶς οὔτε γέρων οὔτ' ὀλίγωρος οὕτως ὅστις
οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν καθ' ὅσον δύναται. εἰ δὲ δή τις εἴποι
παρελθὼν ὡς ὁ τούτους ἀφείς ἐστιν οὑτοσί, οὐδὲ λόγου
209 τυχὼν ἂν εὐθὺς ἀπαχθεὶς θανάτῳ ζημιωθείη. νῦν τοίνυν
ἔχετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε
τοῦτο, ἀλλὰ φενακίσας καὶ παρακρουσάμενος νόμον τέθηκεν
[765] φανερῶς ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ καθαιρεῖ,
προσπεριείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων

2 ἐναντία F 3 ὅταν που . . . δῆμον S: οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον ὅταν cett. 5 ὅρκους post τοὺς add. A Y O: om. S F ὑπέχοντες A 6 ἐστι post δυνατόν add. vulg.: om. S B 7 καταλύσειν A Y O: καταλύειν S F 8 καὶ τὰ προσήκοντα ποιῆτε S F: ποιῆτε καὶ προσήκοντα F: ποιῆτε καὶ τὰ προσήκοντα B 9 ἀπολεῖσθαι A Y O: ἀπολέσθαι S F 12 τινι om. A Y O προστιμήσητε S F: προστιμήσετε B: προστιμηθῇ A Y O, cf. § 39 13 εἰ] εἴ τις F et [Longinus] περὶ ὕψους xv 9 κραυγῆς περὶ ὕψ. l. c. ἀκούσαιτε Reiske: ἀκούσετε Y O: ἀκούσεται S A corr.: ἀκούσαι F: ἀκούσειε περὶ ὕψ. l. c. πρὸ τῶν δικαστηρίων περὶ ὕψ. l. c., cf. xxi 4 15 οὐδεὶς . . . οὕτως S A O: οὐδεὶς οὔτε νέος οὔτε γέρων ὀλίγωρος οὕτως ἐστὶν F: οὐθεὶς οὕτως οὔτε γέρων οὔτε νέος ὀλίγωρός ἐστιν περὶ ὕψ. l. c. ὅστις . . . ἂν] ὃς οὐχὶ βοηθήσει περὶ ὕψ. l. c. 17 ἀφείς S et περὶ ὕψ. l. c.: ἀφιείς vulg. ἐστιν οὑτοσὶ S al.: οὑτοσί ἐστι F: οὗτός ἐστιν περὶ ὕψ. l. c. 18 ἂν ante εὐθὺς F: post εὐθὺς S al. τυχὼν παραυτίκ' ἂν ἀπόλοιτο περὶ ὕψ l. c. 20 ὑμᾶς ante νόμον add. vulg.: om. S F ἔθηκε S solus 21 ἀνοίγνυσι μόνον A F O ἀλλὰ καὶ F

ἢ ἐκείνου χρεία, ὅταν οἷς τετίμηται δεσμοῦ λύωνται, κἂν τὸ
λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ᾖ πλέον;

Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλή- 210
νων πολλάκις εἰσὶν ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆσθαι τοῖς
ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθ' ὑμεῖς, εἰκότως· ὃ γὰρ εἰπεῖν
τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους
ἅπαντες ὑπειλήφασιν, ὅσοι σωφρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως.
χρὴ τοίνυν σπουδάζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξουσιν εἶναι,
καὶ τοὺς λυμαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολάζειν,
ὡς εἰ καταρρᾳθυμήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀποστερή-
σεσθε καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν ποιήσετε.
καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν 211
ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν εὐεργέτημ' οὐδὲν πλὴν ὅτι
συμφέροντας ἔθηκαν καὶ καλῶς ἔχοντας νόμους, δίκαιον
δήπου καὶ τοῖς ὑπεναντίως τιθεῖσιν ἐκείνοις ὀργίλως ἔχοντας
καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν
νόμον εἰσενήνοχε τοῦτον οὐχ ἥκισθ' ὑπὲρ αὑτοῦ· πολλὰ γὰρ
ἡγεῖτο πολιτεύεσθαι παρ' ὑμῖν ἄξια δεσμοῦ.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κἀκεῖνο διηγήσασθαι, ὅ φασί ποτ' 212
εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον
θέντος. λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ
τἆλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἁπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν,
ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν
ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς
ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν [766]
213 ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων
συναλλαγμάτων εἵνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον, τοὺς δὲ
νόμους [ἡγοῖτο] νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὴ τοὺς
δικαστὰς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις ὃ τῆς πόλεώς ἐστι νόμισμα,

1 ἐκείνου F: ἐκείνων S al. 7 ἐν ὑμῖν post ὑπειλήφασιν add. F Y O εἶναι post πόλεως add. vulg.: om. S A O 8 ὡς om. S F 10 ραθυμήσετε (sic) F ἀποστερηθήσεσθε F Y O 15 ὑπεναντίους A Y O τεθεῖσιν S solus 27 εἵνεκα S: ἕνεκα vulg. 28 ἡγοῖτο vulg.: ἡγεῖτο S: secl. Cobet

τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολά-
214 ζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖν' ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστιν. προσθεῖναι δὲ
τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι τἀδίκημα, τὸ τοὺς νόμους
διαφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν
πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ
χρώμεναι σῴζονται καὶ οὐδ' ὁτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν,
νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας
ἐῶντες οὐδένες πώποτ' ἐσώθησαν. ταύτῃ μέντοι τῇ κατη-
γορίᾳ Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνί, καὶ δικαίως ἂν
ὑφ' ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος.

215 Χρὴ μὲν οὖν πᾶσιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασι νόμους
αἰσχροὺς καὶ πονηρούς, μάλιστα δὲ τούτοις οἳ τοὺς τοιού-
τους τῶν νόμων διαφθείρουσι δι' ὧν ἔστιν ἢ μικρὰν ἢ
μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοὺς
ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι καὶ ὅσοι τοῖς ἐπιεικέσι τιμάς τινας
216 διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες προθυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι
τὸ κοινόν, τὰς τιμὰς καὶ τὰς δωρειὰς τὰς ὑπὲρ τούτων
ζηλώσαντες, καὶ πάντες ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν [ἢ κακόν
τι πράττειν], τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις
κειμένας φοβηθέντες, ἔσθ' ὅ τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην
εἶναι; οὐ τριήρεις ὅσας οὐδεμία πόλις Ἑλληνὶς κέκτηται;
[767] οὐχ ὁπλίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τόπους; οὐ
λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σῴζει καὶ συνέχει; οἱ νόμοι·
κατὰ γὰρ τούτους οὔσης τῆς πολιτείας ἐστὶ ταῦτα χρήσιμα
217 τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τοὐναντίον γένοιτο τοῖς χρηστοῖς μὲν μηδ'
ὁτιοῦν πλέον, τοῖς δ' ἀδικοῦσιν ἄδει' ὅσην Τιμοκράτης
γέγραφεν, πόση ταραχὴ γένοιτ' ἂν εἰκότως; εὖ γὰρ ἴσθ'
ὅτι τούτων ὧν διεξῆλθον κτημάτων, οὐδ' εἰ δὶς γένοιθ' ὅσα
νῦν ἐστιν, οὐδ' ὁτιοῦν ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν

3–4 τὸ τοὺς . . . ἀργύριον secl. Weil 7 ὁμοίως δὲ νόμοις A Y O 11 χρῆν A Y O 15 τινας om. A Y O: add. S F 18–19 ἢ . . . πράττειν del. Reiske, cf. xx 154 21 ἄλλη ante πόλις add. vulg.: om. S solus 22 τόπους vulg., cf. xiv 10, xviii 299: τόπον S solus, cf. x 16 23 δὲ] δὴ S solus 24 ταῦτα] τὰ τοιαῦτα F 28 εἰ] ἂν εἰ Y O

τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνεται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν δι' οὗ τοῖς ἀδικεῖν ἐπιχειροῦσίν εἰσιν αἱ τιμωρίαι.

Πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιον ὀργισθῆναι καὶ 218
κολάσαι καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις· ὡς τὸ πράως ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψηφίζεσθαι μέν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἔστ' ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

1 τῷ νόμῳ secl. Weil : τῶν νόμων coni. Sauppe 3 εἵνεκα S : ἕνεκα vulg. 4 τοῦτον post ποιῆσαι add. vulg. : om. S A, cf. xxii 68 (Blass)

XXV

ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πυθάγγελος καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέρονθ' ἱερὰ
ἱμάτια, ἐφ' οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματ' ἦν δηλοῦντα τοὺς ἀναθέντας,
ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον. οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ
καθιστᾶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κἀκεῖνος ὑπὸ τῆς ἱερείας ἔφη
πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ πρὸς τὸ ἱερὸν κυνηγέσιον.
ἐνταῦθ' Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα, πρῶτον μὲν ἀπροβού-
[768] λευτον, ἔπειτα δεινότατον κελεῦον, ἐὰν μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτι'
ἐξενεγκεῖν, ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐτίκα, ἐὰν δ' ἀρνῆται, κρίνεσθαι·
2 ἐξ οὗ συνέβαινεν αὐτῷ ὁμολογήσαντι μὲν τἀληθὲς παραχρῆμα
τεθνάναι, ἐξάρνῳ δὲ γενομένῳ μετ' ὀλίγον τοῦτο παθεῖν. τοῦτο
τὸ ψήφισμα γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱεροκλέους
τοῦ κινδυνεύοντος πατήρ, συγκατηγορήσαντος αὐτῷ Δημοσθένους,
αἱρεῖ παρανόμων, καὶ τιμᾷ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε
ταλάντων. τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον ὄφλημ' Ἀριστογείτονι γίνεται.
ἔπειθ' Ἡγήμονα γραψάμενος καὶ τὸν ἀγῶν' ἀποδόμενος ὦφλε
3 χιλίας. οὐκ ἀποδόντος δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν
διπλοῦται τὰ ὀφλήματα κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα
καὶ δισχίλιαι δραχμαί. ὑπὲρ τούτων τῶν χρημάτων ἀπογράφει
τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὔνομος
ὠνεῖται, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τάξιν αἰτησάμενος τοῦ ὀφλήματος,
ὥστ' ἐν δέκ' ἔτεσιν ἐκτῖσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεὶς
τὸ ἐπιβάλλον μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε, τάλαντα
δύο καὶ δραχμὰς τετρακοσίας· τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται, τάλαντ'
4 ὀκτὼ καὶ δραχμαὶ χίλιαι καὶ ἑξακόσιαι. δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ
Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἐξουσίαν καὶ μηκέτ' ὀφείλειν, ἐπειδὴ
χρήστην ἀντέδωκε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδημη-
γόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρι ἂν ἐκτίσῃ,
ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦργον ἐνέδειξαν,
ὡς οὐκ ἐξὸν λέγοντα. οὐκ ἐξαληλιμμένου τοίνυν ἐξ ἀκροπόλεως

12 αὐτῷ Gregorius Corinthius Rh. Gr. vii 1306 : αὐτοῦ F : τοῦ al.
15 post ἀποδόμενος addebatur τὸ πέμπτον μέρος μὴ λαβὼν τῶν ψήφων : del. Taylor

Ἀριστογείτονος, ἀλλ' ἔτι τοῦ ὀφλήματος ἐγγεγραμμένου, χρήστου
δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον ὠνησαμένου, ζήτημα συνίσταται [769]
πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον ἢ καὶ ὁ πρῶτος
ὀφλών, ἄχρι ἂν ἐκτισθῇ τὸ χρέος. περὶ μὲν δὴ τὰ δύ' ὀφλή- 5
ματα τοῦτο συνίσταται τὸ ζήτημα· φασὶ δ' αὐτὸν οἱ κατήγοροι
καὶ τρίτον ὀφείλειν ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτ' Ἀριστο-
γείτων ἀνθιστάμενος φησὶν ἀδίκως ἐγγεγράφθαι καὶ διὰ τοῦτο
δίκην λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι. Δημοσθένης δὲ καὶ
Λυκοῦργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγραφὴν
οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δ' 'ὅταν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότ' Ἀριστο-
γείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δ' ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν
νόμον· πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα
δικαίως ἐγγεγραμμένον καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀρίστωνι.'
ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἐνηγώνισται δ' 6
αὐτοῖς ὁ Λυκοῦργος, ἅτε πρότερος λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ
περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν ὡς προειλημμένων,
ὁ δ' ὅλος αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν
περιέχει.

Διονύσιος δ' ὁ Ἁλικαρνασσεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λόγους 7
Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ἰδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δέ φασιν
ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιούτῳ χαρακτῆρι κεχρῆσθαι, ζηλώσαντα
Λυκοῦργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δέ, ἐπειδὴ
κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Λυκοῦργος
καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δημοσθένης ἠνα-
γκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν καὶ περιοδικῶς. ἄλλοι
δὲ τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημοσθένους εἶναι, τὸν δὲ δεύτερον [770]
οὐδαμῶς, οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα τοῦ ῥήτορος.

Πάλαι καθήμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ κατηγοροῦντος
ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Λυκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν
ἡγούμην λέγειν, ἓν δὲ τεθαύμακα ὁρῶν ὑπερδιατεινόμενον,
εἰ ἀγνοεῖ τοῦθ' ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρη-
μένους οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθήσεσθαι τὰ
τουτουὶ τοῦ ἀγῶνός ἐστιν δίκαι' ἰσχυρά, ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος
ὑμῶν ἔχῃ πρὸς τὸ δυσχεραίνειν ἢ προσίεσθαι πονηρίαν.
καὶ ἔγωγ' ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν καὶ τὸ τῶν 2

23 κατὰ τὸν . . . τὴν Iurinus: τὸν κατὰ . . . εἰς τὴν codd.
28 δικασταί] Ἀθηναῖοι AF 31 τοῦθ' om. SA: add. vulg.
34 ἢ post τὸ add. vulg.: om. SAY

λόγων πλῆθος ἔθους ἕνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν
ποιήσασθαι, κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα πάλαι ὑπὸ τῆς
ἑκάστου φύσεως οἴκοθεν, καὶ νυνὶ εἰ μὲν εἰσιν ὑμῶν οἱ
πλείους οἷοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σῴζειν, μάτην ἐρρα-
ψῳδηκότας ἡμᾶς ἔσεσθαι, εἰ δ' οἷοι μισεῖν, δίκην, ἐὰν θεὸς
θέλῃ, τοῦτον δώσειν.

3 Πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς, οὐκ
ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ γὰρ οὐδ'
ὁτιοῦν ἐοικέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρὼν ἀγών. σκοπεῖτε
δ' οὑτωσί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ δικαστήρια οἱ μὲν
[771] δικασταὶ παρὰ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα
μαθησόμενοι περὶ οὗ δεήσει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτούς, οἱ
δ' ἀντίδικοι μεθ' ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος ὄντα τὰ τῶν νόμων
4 δίκαια. τὰ δὲ τούτου τοῦ ἀγῶνος πῶς ἔχει; οἱ μὲν δικά-
σοντες ὑμεῖς ἥκετε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγόρων εἰδότες
καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον καὶ ἐγγεγραμμένον ἐν
ἀκροπόλει καὶ οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν· ὥσθ' ἕκαστον ὑμῶν
κατηγόρου τάξιν ἔχειν καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰδέναι, μὴ μαθεῖν
5 δεῖσθαι. ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς σωτηρίαν φερόντων
ἀλλ' οὐδ' ὁτιοῦν πάρεστιν ἔχων, οὐ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ
πράγματος λόγους δικαίους, οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον,
οὐκ ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀγαθόν· δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὁτιοῦν
ἀδικῶν τις ἔδεισε, διὰ ταῦθ' οὗτος οἴεται σωθήσεσθαι· ἐν
γὰρ τῇ τῆς πονηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας
6 ἔχει. οὕτω δ' ἐχόντων τούτων, δοκεῖ μοί τις οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν
εἰπὼν ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων, δοκιμάζεσθε δὲ
καὶ κινδυνεύεθ' ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ μὲν γὰρ ὀφθήσεσθ'

2 ὑπὸ] ἐπὶ F[1] et Aristid. Rh. Gr. ix 378 3 νῦν AFYO
4 καὶ σῴζειν om. S[1]: add. cett. S γρ. 8 ἅ γ'] ἄττ' Cobet
14 δίκαια A: δίκαια ἰσχυρά S vulg.: ἰσχυρά Weil δικάσοντες
SYO: δικάζοντες al. 16 καὶ ante ἐγγεγραμμένον secl. Cobet
17 καὶ ante οὐκ secl. Reiske 18 καὶ τὸ πρᾶγμα εἰδέναι μὴ SYO:
καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι καὶ μὴ F: καὶ τὸ πρᾶγμα εἰδέναι οὐδὲν ἧττον
ἡμῶν καὶ μὴ S γρ. Y γρ. F γρ.: καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι καὶ τὸ πρᾶγμα
οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ καὶ μὴ A 19 αὐτῷ φερόντων AFYO 20 ἀλλ'
om. FO

ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικήμασιν ὀργιζόμενοι
καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ', ὅπερ ἐστέ, δικασταὶ καὶ
φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυθέναι· εἰ δ' ἕτερόν τι περι- 7
έσται τούτων, ὃ μηδεὶς μὲν ἂν αὐτὸς πεποιηκέναι φήσειεν,
ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὑρεθήσεται, δέδοικα μὴ δόξητέ τισιν τὸν
ἀεὶ βουλόμενον εἶναι πονηρὸν τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν.
ἀσθενὴς μὲν γάρ ἐστιν ἅπας ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν· ᾧ δ' ἂν
ὑμεῖς πρόσθησθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἔστι δὲ τοῦτο
τῷ μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν ἐργασία καὶ δυναστεία, ὑμῖν δὲ
τοῖς δοῦσιν ὄνειδος. βουλοίμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [772]
πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν τουτουὶ λέγειν, σπουδά- 8
σαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βραχέων εἰς ὅσην αἰσχύνην καὶ
ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν δημοσίᾳ πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία,
ὧν μέσος καὶ τελευταῖος καὶ πρῶτός ἐστιν οὗτος. καὶ τὰ 9
μὲν ἄλλ' ἐάσω· ἀλλ' εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν, ἐν
αἷς ὑμεῖς γνώμης ἀπόδειξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι προτί-
θετε, τόλμαν καὶ κραυγὴν καὶ ψευδεῖς αἰτίας καὶ συκοφαντίαν
καὶ ἀναισχυντίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι,
ὧν οὐκ ἂν εὕροι τις ἐναντιώτερα τῷ βουλεύεσθαι, νομίζω δ'
οὐδ' ἂν αἰσχίω. καὶ τούτοις τοῖς αἰσχροῖς ἁπάντων τῶν
τῆς πόλεως καλῶν περίεισι, τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ
προγράμματος, τῆς εὐκοσμίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα 10
βούλεσθε καὶ μετὰ τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποι-
οῦσιν, ὁδῷ βαδίζει καὶ ἐὰν δεῖ· εἰ δ' ἐπανορθώσασθαι ταῦτ'
ἔτι καὶ νῦν οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ προειμένα πόρρω καὶ
πολὺν ἤδη χρόνον αἰσχρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων διακεί-
μενα βελτίω ποιῆσαι, πάντα τὰ τοιαῦτ' ἔθη παριδόντας ὑμᾶς

2 τοὺς ἀδικοῦντας post τιμωρούμενοι add. S in marg. 3–4 τούτων post περιέσται S al.: ante περιέσται A F 7 ὁ om. Y O, cf. § 32 11 ἀδικημάτων supra λέγειν add. S corr. 14 καὶ τὰ] ὧν τὰ F 17 συκοφαντίας A 19 μὰ τοὺς θεοὺς post νομίζω δὲ add. A S γρ.: om. S F Y O, cf. § 48 20 τῶν καλῶν τῶν τῆς πόλεως A F 24 βαδίζει καὶ S al : βαδίζειν καὶ A F et Aristid. Rh. Gr. p. 357: βαδίζειν S γρ. 25 προειμένα] προειρημένα S me teste 27 ὑμᾶς om. F

11 τήμερον ὀρθῶς δεῖ δικάσαι, τὴν τὰ δίκαι' ἀγαπῶσαν Εὐνο-
μίαν περὶ πλείστου ποιησαμένους, ἣ πάσας καὶ πόλεις καὶ
χώρας σῴζει· καὶ τὴν ἀπαραίτητον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν
ὁ τὰς ἁγιωτάτας ἡμῖν τελετὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν
τοῦ Διὸς θρόνον φησὶ καθημένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων
ἐφορᾶν, εἰς αὑτὸν ἕκαστον νομίσαντα βλέπειν οὕτω ψηφί-
[773] ζεσθαι, φυλαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ καταισχῦναι
ταύτην, ἧς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν
λαχών, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέ-
ροντα [φυλάττων καὶ] ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκην
ἔνορκον εἰληφὼς παρὰ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας καὶ
12 τῆς πατρίδος. ὡς εἰ μὴ τοῦτον ἕξετε τὸν τρόπον, ἀλλ' ἀπὸ
τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθεδεῖσθε, φοβοῦμαι
μὴ τὸ πρᾶγμ' εἰς τοὐναντίον περιστῇ καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς
Ἀριστογείτονος κατηγορεῖν ὑμῶν κατηγοροῦντες φανῶμεν·
ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον ἡμῶν δειξάντων τὴν τούτου πονηρίαν
μηδὲν ὑμεῖς φροντίσητε, τοσούτῳ μείζων ἡ καθ' ὑμῶν αἰσχύνη
γενήσεται. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.
13 Πάνυ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰκειότητος
ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁρῶν
ὑμᾶς κατατάττοντάς με καὶ προχειριζομένους ἐπὶ τὴν τούτου
κατηγορίαν, ἠχθόμην καὶ μὰ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς οὐκ
ἐβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν ὅτι ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ'
ὑμῖν καὶ παθὼν ἀπέρχεται. εἰ δὲ μὴ τηλικοῦτον ὥστ'
εὐθὺς αἰσθέσθαι, ἀλλ' ἐὰν πολλὰ τοιαῦτα ποιῇ καὶ μὴ παύηται,
ταχὺ γνώσεται. ὅμως δ' ἀναγκαῖον ἡγούμην εἶναι πείθε-
14 σθαι τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς

1 δεῖ om. A, qui idem verbum add. § 11 ante ψηφίζεσθαι 3–12 καὶ τὴν ἀπαραίτητον . . . τῆς πατρίδος secl. Weil 6 δεῖ ψηφίζεσθαι A 8 ὁ om. S[1] 9 πάντα τὰ] τὰ πάντων τῶν A F S γρ. 10 φυλάττων καὶ secl. Dobree φυλάττων S A F : φυλάττειν Y O καὶ om. A F : add. S Y O 17 μεῖζον S F Y 18 γίγνεται A F 22 θεοὺς] τοὺς θεοὺς A F O 26 γνώσεται marg. Lambini : γνωσθήσεται codd. εἶναι om. Y 27 τοῖς . . . βουλήμασιν] om. S solus, sed in γρ. habet (ibi ἡμετέροις)

*ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτόν, ὅπερ πεποίηκεν,
Λυκοῦργον ἐρεῖν ἡγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας τῆς
τούτου τοῦτον ἑώρων προσκαλούμενον· ἃ δὲ καὶ λογίζεσθαι
τοὺς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βουλευομένους προσήκει καὶ
σκοπεῖσθαι δεῖ, ταῦτα προῃρούμην εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα* [774]
*πορεύσομαι. δότε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δότε καὶ συγ-
χωρήσατέ μοι πρὸς Διός, ὡς πέφυκα καὶ προῄρημαι, περὶ
τούτων διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως
δυναίμην.*

Ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν 15
*μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται.
τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον
τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταὐτὸ
πᾶσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ᾖ πονηρά, πολλάκις φαῦλα
βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὑρήσετε.
οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βού-* 16
*λονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὰν εὑρεθῇ, κοινὸν τοῦτο
πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι
νόμος. ᾧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ'
ὅτι πᾶς ἐστι νόμος εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ'
ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ
ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν
πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν* 17
*Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἑάλω-
κεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ*

4 *τοῖς . . . βουλευομένοις* F O, cf. v 3   4–5 alterum *καὶ . . . δεῖ* secl. Cobet   5 *δεῖ*] *ἀεὶ* Reiske   12 *τούτων* vulg. S *γρ.*: *τούτου* S : *τῶν* A   *καὶ ἀνώμαλον* post *ἄτακτον* add. A F : om. S Y et Hermog. Rh. Gr. iii p. 222   13 *τεταγμένον καὶ ταὐτὸ* A et Hermog.: *τὸ τεταγμένον ταὐτὸ* S : *τεταγμένον ταὐτὸ* Y O : *τεταγμένον τοῦτο* F   15 *βουλεύεται* A F   *ἐξαμαρτάνοντας* S al.: *ῥᾳδίως ἐξαμαρτάνοντας* Y O S corr.: *πλεῖστ' ἁμαρτάνοντας* A et schol. Hermog. Rh. Gr. vii 990   16 *νόμοι* om. Rh. Gr. vii 990 : *λοιποὶ* vel *ἄλλοι* coni. Blass   19–23 *διὰ πολλὰ . . . ζῆν* secl. Weil   20 *δῶρον* S in rasura (? *δώρημα* ante rasuram)   21–22 *ἐπανόρθωμα . . . ἁμαρτημάτων*] *ἐπανόρθωσις δὲ πλημμελημάτων τῶν εἰς ἀμφότερα* Blass cum Aphthonio i 114   25 *οὐδὲ εἷς* S, cf. v 17, viii 40 : *οὐδεὶς* vulg.

τούτων ῥᾴδιον διδάξαι. δυοῖν γὰρ ὄντοιν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὧν ἕνεκα πάντες τίθενται οἱ νόμοι, τοῦ τε μηδένα
μηδὲν ὃ μὴ δίκαιόν ἐστι ποιεῖν, καὶ τοῦ τοὺς παραβαίνοντας
ταῦτα κολαζομένους βελτίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν, ἀμφοτέροις
τούτοις οὗτος ἔνοχος ὢν φανήσεται. ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ
[775] ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῷ γέγονεν· ἐπὶ
δ' οἷς οὐκ ἐμμένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἄγεται
τιμωρίαν, ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρόφασιν δι' ἣν ἂν
18 τις αὐτὸν ἀφείη. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ἄρ'
ἐκ τούτων οὐδὲν ἡ πόλις βλάπτεται. ἐγὼ γάρ, ὅτι μὲν
πάντ' ἀπόλλυται τὰ τῆς πόλεως ὀφλήματα, εἰ τὰ τούτου
σοφίσματα προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινας ἐκ τῶν
ὀφειλόντων ἀφιέναι, τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ βελτίστους καὶ
τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς ὠφληκότας, τούτους ἀφιέναι
δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ πλεῖσθ' ἡμαρτηκότα καὶ
19 δικαιότατ' ὠφληκότα καὶ ἐπὶ δεινοτάτοις (τί γὰρ ἂν γένοιτο
συκοφαντίας καὶ παρανομίας δεινότερον, ἐφ' οἷς ἀμφοτέροις
οὗτος ὤφληκεν;) καὶ ὅτι οὐδ' εἰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις [ἀφίετε],
οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγχωρῆσαι προσήκει (ὕβρις γὰρ
δὴ τοῦτό γε), καὶ πάντα τὰ τοιαῦτ' ἐάσω· ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶς
ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
συνταράττεται καὶ διαφθείρεται ⟨τὸ⟩ κατὰ τοῦτον, καὶ τοῦτ'
οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν.

20 Λέξω δ' οὔτε καινὸν οὔτε περιττὸν οὐδὲν οὔτ' ἴδιον, ἀλλ'
ὃ πάντες ὑμεῖς ἴσθ' ὁμοίως ἐμοί. εἰ γάρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι
βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποιοῦν τὴν βουλὴν
συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ
δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἕνας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἑκούσας

2 οἱ νόμοι τίθενται A 11 ἀπολεῖται A τῆς πόλεως om. F
14 ἀφιέναι fort. secludendum 16 τοῖς ante δεινοτάτοις add. S al.: om. A F et Alexander Rh. Gr. viii 483 18 post τοῖς ἄλλοις add. ἀφίετε vulg.: αφιητε S: ἀφίεται A: ἀφιέναι δίκαιον Alex.: del. Taylor
20 δὴ τοῦτό γε A al.: δη πουτο γε S[1]: δήπου τοῦτό γε S γρ.: τοῦτό γε F prius καὶ om. S: add. vulg. S γρ. 22 τὸ add. Dobree coll. §§ 22, 87 alterum καὶ secl. Weil

ὑπεξιέναι, καὶ πάντα δι' ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σῴζεται
γίγνεσθαι, τοὺς νόμους εὑρήσει [τούτων αἰτίους] καὶ τὸ τού-
τοις ἅπαντας πείθεσθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἑκάστῳ
δοθείσης ἐξουσίας ὅ τι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία [776]
οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν
διενέγκαι. τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιεῖν λυθέντων 21
τῶν νόμων, ὃς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν; ἐπειδὴ τοίνυν
οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται σῴζειν τὴν πόλιν, δεῖ
πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ ἂν εἰ καθῆσθ' ἐράνου
πληρωταί, τὸν μὲν πειθόμενον τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς
σωτηρίας φορὰν πλήρη τῇ πατρίδι τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν
δ' ἀπειθοῦντα κολάζειν. ἔρανος γάρ ἐστιν πολιτικὸς καὶ 22
κοινὸς πάνθ' ὅσα, ταξάντων τῶν νόμων, ἕκαστος ἡμῶν ποιεῖ.
ὃν ὁ λείπων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ καλὰ καὶ σεμνὰ
καὶ μεγάλ' ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὑτόν.
ὧν ἓν ἢ δύ' ἐρῶ παραδείγματος ἕνεκα, τὰ γνωριμώτατα. 23
τὸ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ τῆς [ἀσθενοῦς] τοι-
αυτησὶ κιγκλίδος τῶν ἀπορρήτων κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς
ἰδιώτας ἐπεισιέναι· τὸ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὅταν
ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ καθεζομένη περισχοινίσηται, κατὰ
πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας ἐκποδὼν
ἀποχωρεῖν· τὸ τὰς ἀρχὰς ἁπάσας, ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν
ὑμῶν, ἅμα τῷ τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν 'μετάστητ' ἔξω' τῶν
νόμων κρατεῖν ἐφ' οἷς εἰσεπέμφθησαν, καὶ μηδὲ τοὺς ἀσελ-
γεστάτους βιάζεσθαι· ἄλλα μυρία. πάντα γὰρ τὰ σεμνὰ 24
καὶ καλὰ καὶ δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σῴζεται, ἡ

1 prius καὶ om. F διοικεῖται S A Y O 2 τούτων αἰτίους add. S al.: om. A F (in γρ. habet F) 6 ποιεῖν F: ποιήσειν S al. 7 ὃς ὄντων κυρίων om. S: εἰ κυρίων S γρ. 9 καθῆσθε Y: κάθησθε vel καθησθε S[1] me teste: ἐκάθησθε vulg. S corr.: καθῆσθε Cobet 13 προσταξάντων S γρ. τῶν om. S: add. vulg. S γρ. 17 ἀσθενοῦς secl. Weil τοιαυτησὶ S: ταυτησὶ vulg. (τανσὶ S γρ.) 22 ἀποχωρεῖν S F[1]: ὑποχωρεῖν Y O F corr.: ἀναχωρεῖν A 23 ἅμα om. A F τῶν νόμων secl. Weil: τῶν νομίμων Taylor 24 μηδὲ Herwerden: μὴ codd. 26 verba καὶ δι' . . . σῴζεται del. Cobet ut ex § 20 illata οὗτοι φυλάττουσιν post σῴζεται add. S al.: om. A F

σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν
[777] παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη, ἡ εὐταξία, τῇ τῶν νόμων προσθήκῃ
τῶν αἰσχρῶν περίεστιν, τῆς ἀναισχυντίας, τῆς θρασύτητος,
τῆς ἀναιδείας. ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ
πλεονεκτικόν, καὶ τοὐναντίον ἡ καλοκἀγαθία ἡσύχιον καὶ
ὀκνηρὸν καὶ βραδὺ καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. τοὺς νόμους
οὖν δεῖ τηρεῖν καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικά-
ζοντας ὑμῶν· μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονηρῶν
25 περίεισιν. εἰ δὲ μή, λέλυται πάντα, ἀνέῳκται, συγκέχυται,
τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται. φέρε
γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν Ἀριστο-
γείτονος τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν λαβών, καὶ διαλογισά-
μενος ταὖθ' ἅπερ οὗτος, ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν
μέχρι παντὸς ὅ τι ἂν βούληταί τις ἐν δημοκρατίᾳ, ἄνπερ τοῦ
ποιῶς τις εἶναι δόξει [ὁ] ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς
26 ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀδικημάτων εὐθὺς αὐτὸν ἀποκτενεῖ· εἰ ταῦτα
διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς
τῷ χειροτονηθέντι ἐξ ἴσου ζητοίη εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν
μετέχειν, καὶ ὅλως μὴ νέος, μὴ πρεσβύτερος τὰ προσήκοντα
πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελάσας ἕκαστος ἐκ τοῦ
βίου, τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν νόμον, ἀρχήν, πάνθ' ὑπολαμβάνοι·
εἰ ταῦτα ποιοῖμεν, ἔστι τὴν πόλιν οἰκεῖσθαι; τί δέ; τοὺς
νόμους κυρίους εἶναι; πόσην δ' ἂν οἴεσθε βίαν καὶ ὕβριν
καὶ παρανομίαν ἐν ἁπάσῃ τῇ πόλει καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν
γίγνεσθαι καὶ βλασφημίαν ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας καὶ τάξεως;
27 καὶ τί δεῖ λέγειν ὅτι τοῖς νόμοις ἅπαντα κοσμεῖται καὶ τῷ
[778] τούτοις πείθεσθαι; ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρου-
μένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς

1–2 ἡ πρὸς . . . παρὰ Paris. 2998 corr.: πρὸς . . . ἡ παρὰ S F: ἡ πρὸς . . . ἡ παρὰ A Y O 4 τολμηρὸν] τομὸν A 9 ὁ βίος συγκέχυται A S γρ. 10 μεστὴ γίγνεται A 11 εἷς ante ἕκαστος add. A Y: om. S F O 13 ταὖθ'] fort. ταῦθ' Richards 14 παντὸς] τινὸς A F 15 ὁ secl. Cobet 16 αὐτὸν om. F ἀποκτενεῖ A F: ἀποκτείνει S: ἀποκτείνῃ Y O 22 ἔστι S A Y: ἔστιν ἔτι vulg. τί δέ; . . . εἶναι secl. Taylor

*τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεθ' ἡμῖν. διὰ τί;
ὅτι ἐλάχετε, εἶτ' ἀπεκληρώθητε· ταῦτα δ' οἱ νόμοι λέγουσιν.
εἶθ' ὑμεῖς αὐτοὶ κατὰ τοὺς νόμους εἰσεληλυθότες τὸν παρὰ
τοὺς νόμους λέγειν ἢ πράττειν τι βιαζόμενον λαβόντες ἀφή-
σετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν οὐδ' ὀργὴν ἔχων φανήσεται
ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος βιάζεται τοὺς
νόμους; ὅς, ὦ μιαρώτατε πάντων τῶν ὄντων ἀνθρώπων,* 28
*κεκλειμένης σου τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις,
ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις, ἀλλὰ τοσούτοις καὶ τηλικούτοις
ὀφλήμασιν, καὶ τούτων παρὰ τῇ θεῷ κειμένων, εἰς τὸ ἐντὸς
τούτων βιάζει καὶ προσέρχει πρὸς ταῦτ' ἀφ' ὧν ἀπελαύ-
νουσίν σ' οἱ νόμοι· ἀπεσχοινισμένος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει
δικαίοις, γνώσει δικαστηρίων τριῶν, ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν,
ἑτέρᾳ πρακτόρων, τῇ τῆς βουλεύσεως, ἣν αὐτὸς διώκεις,
γραφῇ, μόνον οὐχ ἁλύσει σιδηρᾷ, ὑποδύει παρὰ ταῦτα καὶ
διασπᾷς, καὶ προφάσεις πλάττων καὶ ψευδεῖς αἰτίας συντι-
θεὶς τὰ κοινὰ δίκαι' ἀνατρέψειν οἴει.*

Καὶ μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἐρῶ παράδειγμα, ὅτι ταῦτ' 29
*οὐδὲ καθ' ἓν προσήκει παριδεῖν. εἰ γάρ τις αὐτίκα δὴ μάλ'
εἴποι ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ τῶν πλουσιωτάτων ἢ τῶν λελη-
τουργηκότων ἢ τῶν τοιούτων τι μερῶν ἀφορίσας, τοὺς
λέγοντας εἶναι δεῖ, ἀποκτείναιτ' ἂν αὐτὸν εὖ οἶδ' ὅτι, ὡς
καταλύοντα τὸν δῆμον, καὶ δικαίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. καὶ* [779] 30
*μὴν ὅ τι βούλεσθε τούτων ἧττόν ἐστι δεινὸν ἢ εἴ τις ἐξ ὧν
οὗτός ἐστι μερῶν εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν, ἢ*

1 *δικάζεσθ'* S solus 5 *οὐδ' ὀργὴν* secl. Cobet *φανήσεται* codd.: *εὑρεθήσεται* Alexander Rh. Gr. viii 472, [Longinus] *περὶ ὕψους* c. 27 6 *οὑτοσὶ* post *ἄνθρωπος* add. vulg. S *γρ.*: om. S solus *ὁ βδελυρὸς οὗτος* om. *ἄνθρωπος*; *περὶ ὕψ.* l. c. *τοὺς νόμους* om. Alex., *περὶ ὕψ.* l. c. 7 *τῶν ὄντων ἀνθρώπων* om. *περὶ ὕψ.* l. c., Alex. 8 *σου* S F Y O: *σοι* A, *περὶ ὕψ.* l. c., rhetores *παρρησίας* A F, *περὶ ὕψ.* l. c., rhetores: *ἐξουσίας* S Y 10 *εἰς τὸ ἐντὸς τούτων* om. S: add. vulg. et (*τουτωι* pro *τούτων*) S *γρ.* 11 *βιάζηι* S *προσερχηι* S 13 *γνώσει* Weil: *γνώσεσι* codd. 15 *ἁλύσεσι σιδηραῖς* A *δεδεμένος* post *σιδηρᾷ* add. vulg.: om. S solus 21 *τι* A F: *τινὸς* S al. 24–25 *ἐξ ὧν . . . μερῶν* secl. Cobet

τοῖς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν ὁ δῆμος τοὺς
πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις ἄρχειν λαχοῦσιν, ἢ τοῖς
ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθάπαξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονη-
ροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ οὖσι· πάντα γὰρ ταῦθ' ὑπάρχει
τούτῳ, καὶ πρόσεστι τοῖς οἷος οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. ἐγὼ
γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ ἐφ' οἷς νυνὶ
ποιεῖ δικαίως ἂν ἀποθανεῖν, πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδέν
γ' ἧττον, ἐφ' οἷς δῆλός ἐστι ποιήσων, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν
31 ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρόν· ὃ μὴ γένοιτο. ὃ καὶ θαυμα-
στόν ἐστιν, εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ ὅτι ἐπὶ μὲν καλὸν ἢ χρηστὸν
ἢ τῆς πόλεως ἄξιον πρᾶγμ' οὐδὲν οὗτός ἐστι χρήσιμος (μὴ
γάρ, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τοσαύτη σπάνις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ
πόλει ὥστε παρ' Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι)·
ἐφ' ἃ δ' ἂν καὶ χρήσαιτό τις τοιούτῳ θηρίῳ, ἀπεύχεσθαι τοῖς
θεοῖς μὴ γενέσθαι δεῖ. εἰ δ' ἄρα συμβαίη, μεῖζόν ἐστιν
εὐτύχημα τῇ πόλει ἀπορῆσαι τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν
δι' οὗ τοῦτο ποιήσουσιν, ἢ τοῦτον ἀφειμένον αὐτοῖς ἕτοιμον
32 ὑπάρξαι. τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιαρὸς καὶ πατρικῆς
ἔχθρας πρὸς τὸν δῆμον ἀνάμεστος; τίς δ' ἂν ἄλλος μᾶλλον,
ὃ μὴ γένοιτο, ἀνατρέψειεν τὴν πόλιν, εἰ λάβοιτ' ἐξουσίας;
οὐχ ὁρᾶθ' ὅτι τῆς φύσεως αὐτοῦ καὶ πολιτείας οὐ λογισμὸς
οὐδ' αἰδὼς οὐδεμία, ἀλλ' ἀπόνοι' ἡγεῖται, μᾶλλον δ' ὅλον
ἔστ' ἀπόνοι' ἡ τούτου πολιτεία; ἣ μέγιστον μέν ἐστιν αὐτῷ
[780] τῷ ἔχοντι κακόν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσι, πόλει δ' οὐκ
ἀνεκτόν. ὁ γὰρ ἀπονενοημένος ἅπας ἑαυτὸν μὲν προεῖται
καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν, ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου καὶ
33 παραλόγου, ἐὰν ἄρα σωθῇ, σῴζεται. τίς ἂν οὖν εὖ φρονῶν αὐ-
τὸν ἂν ἢ τὰ τῇ πατρίδι συμφέροντα ταύτῃ συνάψειεν; τίς οὐκ

5 τοῖς om. S Y O οἷος S vulg., cf. xix 186: οἱόσπερ A: οἷοισπερ Cobet, cf. xix 254, xxii 64, 77, xxiv 185, sed his locis alia est ratio 13 πορίσασθαι Cobet 20 μᾶλλον om. A 22 τῆς ante πολιτείας add. vulg.: om. S Y 25 καὶ πᾶσι S Y 28 τοῦ παραλόγου A F 29 τῆς πατρίδος A[1] ταύτῃ συνάψειεν] τούτῳ ἐπιτρέψειεν A F S γρ. δ' ante οὐκ add. A F: om. S[1]

*ἂν εἰς ὅσον δυνατὸν φεύγοι, καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκ-
ποδὼν ποιήσαιτο, ἵνα μηδ' ἄκων αὐτῇ ποτε περιπέσῃ; οὐκ
ἀπονοίας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευο-
μένους δεῖ ζητεῖν ὅτῳ κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν
ἀγαθῶν καὶ προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γὰρ εἰς εὐδαι-
μονίαν ἄγει πάντας ἀνθρώπους, ἐκείνη δ' οἷ τοῦτον ἀπελθεῖν
δεῖ. θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα* 34
*τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες. εἰσὶ ταῖς πόλεσι πάσαις
βωμοὶ καὶ νεῴ πάντων τῶν θεῶν, ἐν δὲ τούτοις καὶ Προνοίας
Ἀθηνᾶς ὡς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης θεοῦ, καὶ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι
ἐν Δελφοῖς κάλλιστος καὶ μέγιστος νεὼς εὐθὺς εἰσιόντι εἰς
τὸ ἱερόν, ὃς ὢν θεὸς καὶ μάντις οἶδε τὸ βέλτιστον· ἀλλ' οὐκ
ἀπονοίας οὐδ' ἀναιδείας. καὶ δίκης γε καὶ εὐνομίας καὶ* 35
*αἰδοῦς εἰσι πᾶσιν ἀνθρώποις βωμοί, οἱ μὲν κάλλιστοι καὶ
ἁγιώτατοι ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἑκάστου καὶ τῇ φύσει, οἱ δὲ καὶ
κοινῇ τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἱδρυμένοι· ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας
οὐδὲ συκοφαντίας οὐδ' ἐπιορκίας οὐδ' ἀχαριστίας, ἃ πάντα
τούτῳ πρόσεστιν.*

Οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν τῆς 36
*ἀπολογίας οὗτος φεύξεται, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ περίεισιν
λοιδορούμενος καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμενος κρινεῖν,* [781]
*εἰσάξειν, παραδώσειν. ἔστιν δὲ πάντ' αὐτῷ ταῦτα, ἐάνπερ
ὑμεῖς ὀρθῶς σκοπῆτε, ἀδόκιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελήλεγκται
τούτων ἐπὶ πάντων πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἐάσω· ἀλλ',* 37
*Ἀριστογεῖτον, ἑπτὰ γραφὰς κέκρικάς με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου
τότε πράττουσιν σεαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος δὶς
κατηγόρησας· καὶ Ἀδράστειαν μὲν ἄνθρωπος ὢν προσκυνῶ,
καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς καὶ πᾶσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς*

1 *φύγοι* A F Y O *ἔχοντ' αὐτὴν* S A Y 11 *τῷ* ante *ἐν* add. Blass 12 *κατ' ἀμφότερα* ante *οἶδεν* add. vulg. S *γρ.* : om. S O 16 *κοινῇ*] *νόμῳ κοινοὶ καὶ* S *γρ.* F *γρ.* 22 *τὰ τοιαῦτα δή* post *παραδώσειν* add. vulg. S *γρ.* : om. S A Y[1] 23 *σκοπῆτε* Cobet : *ἀκούητε* S al. : *ἀκούσητε* F Y O 26 *καὶ* om. S[1] 27 post *ὢν* add. *ἐγὼ* A : *ἔγωγε* vulg. : om. S solus 28 *πολλὴν χάριν* post *ὑμῖν* A F

σωστασί με πολλὴν χάριν· οὐδεπώποτε δ' οὐδὲν ἀληθὲς λέγων
ἐφάνης, ἀλλ' ἀεὶ συκοφαντῶν ἠλέγχου. ἐὰν οὖν ἀκύρους
τοὺς νόμους οὗτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν μ'
38 ἐξελέγξεις; περὶ τοῦ; σκοπεῖτε γὰρ οὑτωσί. δύ' ἔτη βιά-
ζεται λέγειν οὗτος οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. ἔπειτ'
ἐν τούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην καὶ τὸν χαλκοτύπον
τὸν ἐκ Πειραιῶς καὶ τὸν σκυλόδεψον, καὶ ὅσων ἄλλων κατη-
γόρηκε παρ' ὑμῖν, εἶδ' ἀδικοῦντας τὴν πόλιν, ἐμὲ δ' οὐχ ἑώρα
τὸν ῥήτορ' ᾧ ἐπολέμει, οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον, οὐδὲ τοὺς
ἄλλους, περὶ ὧν αὐτίκα δὴ τὰ πόλλ' ἐρεῖ; καὶ μὴν κατ'
ἀμφότερ' ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι, τοῦτο μέν, εἴ τι καθ' ἡμῶν
ἔχων ἀδίκημα δεικνύναι ἡμᾶς μὲν ἀφίει, ἐπὶ δὲ τοὺς ἰδιώτας
ἐπορεύετο, τοῦτο δέ, εἰ μηδὲν ἔχων ἕνεκα τοῦ παρακρού-
39 σασθαι καὶ φενακίσαι ὑμᾶς ταῦτ' ἐρεῖ. εἰ τοίνυν ἄρα καὶ
τοιοῦτός τίς ἐστιν ἄνθρωπος ἐν τῇ πόλει, οἷος ἐκ παντὸς
[782] τρόπου τὸν κρινοῦντά τινα [καὶ συκοφαντήσοντα] ζητεῖν, εἰ
δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως μηδὲν φροντίζειν, οὐδέν' ἂν ἧττον εὕροι
χρήσιμον ὄντ' ἢ τοῦτον ἑαυτῷ. διὰ τί; ὅτι τὸν κατηγορή-
σοντα τῶν ἄλλων καὶ πάντας κρινοῦντα αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον
ὑπάρχειν δεῖ, ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν ἀποφεύγωσιν
ἐκεῖνοι. τούτου δ' οὔτε πλειόνων οὔτε μειζόνων ἁμαρτημάτων
40 οὐδεὶς μᾶλλόν ἐστι μεστὸς ἐν τῇ πόλει. τί οὖν οὗτός ἐστι;
κύων νὴ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. ποδαπός; οἷος οὓς μὲν
αἰτιᾶται λύκους εἶναι μὴ δάκνειν, ἃ δέ φησι φυλάττειν πρόβατ'
αὐτὸς κατεσθίειν. τίνα γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἴργασταί
τι κακὸν τοσοῦτον ἡλίκον τοὺς ἰδιώτας, περὶ ὧν ψηφίσματα

1 ουδεπώποτε δε S solus: σὺ δὲ πώποτε δ' F: σὺ δὲ πώποτε Y O: σὺ δ' οὐδεπώποτε A: συ δ' ουπωποτε S γρ. 4 περὶ τοῦ; om. A: περὶ τούτων S corr. Y γρ. F γρ. 12 ἀδίκημα om. A 16 τινα S Y: τινας vulg. καὶ συκοφαντήσοντα secl. Herwerden 18 ὄντα om. A F διὰ τί; om. S[1] 20 ἀποφύγωσιν S[1], corr. ead. ut videtur 22 τί] τίς A O 26 ἡλίκον] ὅσον A: ἡλίκον ὅσον Y οὓς (τούτους οὓς S γρ.) συκοφαντῶν περιέρχεται post ἰδιώτας add. A F O: om. S al. τὰ ψηφίσματα A: ψήφισμα F O S γρ. Y γρ.

*γράψας ἑάλω; τίνα δ', ἐξ οὗ νῦν πάλιν λέγει, κέκρικεν
ῥήτορα; οὐδ' ἕνα· ἀλλ' ἰδιώτας πολλούς. ἀλλὰ μὴν τοὺς
γενομένους κύνας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν,
ὥστ' οὐκ ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. οὐδέν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-* 41
*ναῖοι, χρήσιμός ἐστιν ὧν φησίν, ἀλλ' οὗτος πρᾶγμ' ἑόρακεν
μιαρὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
καὶ προπετῶς ἅπασι προσκρούων, ὧν ἂν ἐκ τούτων ἀθρόους
πάντας ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσηται, τούτων καταβὰς καθ' ἕν'
ὑμῶν παρ' ἑκάστου δίκην λαμβάνει, συκοφαντῶν, αἰτῶν,
εἰσπράττων ἀργύριον, οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὗτοι μὲν
γὰρ ἐπίστανται τούτῳ διαβαπτίζεσθαι), ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας
καὶ τοὺς ἀπείρους· ἴσασι δ' οἱ πεπληγμένοι. ἀλλὰ νὴ Δία* 42
*ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρήσιμον δ' ἄνθρωπον
τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε πάντα ταῦτα παριδόντας δεῖν αὐτὸν
σῴζειν. ἀλλ' ὧν ἔργῳ πεῖραν εἰλήφατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,* [783]
*μηδέποτ' ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖσθε. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ
προσῆλθε πέντ' ἐτῶν, ὧν ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν
ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦτον ἐπόθησεν; τί τῶν τῆς πόλεως
ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου; τί δέ, ἀφ' οὗ
νῦν λέγει, βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον,
ὃν μὲν οὐ προσῄει χρόνον ὑμῖν, ἀναπαύσασθαι τῶν κακῶν ἡ
πόλις ὧν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν, ἀφ' οὗ δὲ πάλιν δημηγορεῖ,
πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταραχώδεις ἐν ἁπάσαις
ἀεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγοντος τούτου.*

Βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινος ἅψασθαι 43
*λόγου καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτόν· οὓς
ὁποίους μέν τινας χρὴ νομίζειν, αὐτοὶ σκοπεῖσθε, ἐγὼ δ'*

1 *γράψας ἑάλω* S al.: *γράφων ἑάλωκεν* F O qui verba *περὶ . . . ἑάλωκεν* post *πολλοὺς* ponit 2 *οὐδ' ἕνα* scripsi cum S: *οὐδένα* vulg. 4 *οὐδὲν γὰρ* F 5 *ἑώρακε(ν)* codd.: *εὕρηκε* Taylor 9 *παρ' ἑκάστου* om. A 9–10 verba *αἰτῶν . . . ἀργύριον* secl. Weil ut ex § 50 desumpta 9 *εἰσπράττων αἰτῶν* A Y O 11 *συνδιαβαπτίζεσθαι* A et m. ant. S 17 *ἐτιμήθη . . . αὐτῷ* codd.: *ἐτίμησεν . . . αὐτῷ* Weil 21 *ὑμῖν* om. F 27 *εἶναι* post *νομίζειν* add. S Y soli

οὐδὲν ἂν εἴποιμι, πλὴν ὅτι γ' οὐ σωφρονοῦσι προσνέμοντες
αὑτοὺς τούτῳ. τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων
ὑμῶν οὐδέν' εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι· καὶ γὰρ δίκαιον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέγειν ἐμὲ καὶ
44 φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἵν' ὡς εἰς
ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀγάγω, τὸν μαθητήν, εἰ δὲ
βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, Φιλοκράτην τὸν Ἐλευ-
σίνιον, μόνον εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι, οὐχ ὡς οὐχὶ πλειόνων
ὄντων (ὤφελε γὰρ μηδεὶς ἄλλος Ἀριστογείτονι χαίρειν), ἀλλ'
ὃ καθ' ὑμῶν ὡς ὄνειδος ὀκνῶ λέγειν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν
δίκαιός εἰμι δημοσίᾳ κατηγορεῖν· εἶτα καὶ ταὐτὸ ποιήσει καὶ
45 πρὸς ἕνα ῥηθεὶς ὁ λόγος. τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν ἀκριβῶς
οἷον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογείτονι χαίροντα,
ἐάσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάσφημ' ἀναγκάζωμαι λέγειν καὶ
[784] διεξιέναι· ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω. εἰ πονηρός ἐστιν Ἀριστο-
γείτων ἁπλῶς καὶ πικρὸς καὶ συκοφάντης καὶ τοιοῦτος οἷος
ὑπισχνεῖται, δίδωμι, συγχωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ τῷ τοιούτῳ
τὸν ὅμοιον σῴζειν· τῶν γὰρ ἄλλων ἁπάντων καὶ φρονούντων
ἃ δεῖ καὶ φυλαττόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἶμαι
46 γενέσθαι. εἰ δὲ κάπηλός ἐστι πονηρίας καὶ παλιγκάπηλος
καὶ μεταβολεύς, καὶ μόνον οὐ ζυγὰ καὶ στάθμ' ἔχων πάνθ'
ὅσα πώποτ' ἔπραξεν ἐπώλει, τί τοῦτον, ὦ μάταιʼ, ἀκονᾷς;
οὔτε γὰρ μαγείρῳ μαχαίρας οὐδέν ἐστ' ὄφελος δήπουθεν ἥτις
μὴ τέμνει, οὔτε τῷ βουλομένῳ δι' αὐτοῦ πᾶσι πράγματα καὶ
κακὰ γίγνεσθαι ὁ ταῦτ' ἀποδωσόμενος συκοφάντης οὐδέν
47 ἐστι χρήσιμος. ἀλλὰ μὴν ὅτι τοιοῦτος οὗτός ἐστιν εἰδότι
σοι φράσω. τὴν καθ' Ἡγήμονος εἰσαγγελίαν μέμνησαι ὡς
ἀπέδοτο· τὰς κατὰ Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλιπεν.
τὸν ἐλαιοπώλην Ἀγάθωνα (ταυτὶ γὰρ τὰ πρώην) βοῶν καὶ
κεκραγὼς καὶ ἰοὺ ἰού, πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω ποιῶν ἐν ταῖς

6 ἀναγάγω A 10 οὐδ' ἐπὶ A F 13 ἀνάγκη . . . εἶναι] ἀνάγκη . . . εἶναι δεῖ A 14 λέγειν καὶ om. F 18 φρονούντων A F S marg. : ποιούντων S[1] al. 28 ἐξέλειπε(ν) S A 29 τὰ om. A F καὶ ante κεκραγὼς om. F

ἐκκλησίαις ὡς δέον στρεβλοῦν, λαβὼν ὁτιδήποτε, παρὼν ὅτ'
ἀφίετο, ἄφωνος ἐγένετο. τὴν κατὰ Δημοκλέους εἰσαγγελίαν
ἀνασείσας ποῖ ἔτρεψεν; ἄλλα μυρία, ὧν ἐμοὶ μὲν ἔργον
ἁπάντων μνησθῆναι, σὺ δ' εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἀντίγραφ' αὐτῶν
ἔχεις, ἐργολαβῶν αὐτῷ. τίς οὖν ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων ἢ 48
πονηρὸς ἢ χρηστός; ἢ διὰ τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων προδότης,
τῶν δὲ χρηστῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γένους· πλὴν εἰ
συκοφάντου τις καὶ πονηροῦ σπέρμα καὶ ῥίζαν, ὡσπερανεὶ
γεωργός, οἴεται δεῖν ὑπάρχειν τῇ πόλει. τοῦτο δ' οὐ καλόν, [785]
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὅσιον· οὐδὲ
γὰρ τοὺς προγόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ' ὑμῖν
οἰκοδομῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν αὐτοῖς μοσχεύητε, ἀλλὰ
τοὐναντίον ἵν' ἀνείργητε καὶ κολάζητε καὶ μηδεὶς ζηλοῖ μηδ'
ἐπιθυμῇ κακίας.

Δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πρᾶγμ' εἶναι πονηρία. 49
ὅπου γὰρ Ἀριστογείτων ἐπὶ τοῖς ὡμολογημένοις ἀδικήμασι
κρίνεται καὶ οὐκ ἀπόλωλε πάλαι, τί χρὴ ποιεῖν ἢ λέγειν; ὃς
εἰς τοῦθ' ἥκει πονηρίας ὥστ' ἐνδεδειγμένος ἤδη βοῶν, συκο-
φαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ ἐπαύετο, οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστ'
ἐνεχειρίζετε στρατηγοῖς, ὅτι αὐτῷ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ
ἔδοσαν, οὐδὲ τῶν κοπρώνων ἂν ἐπιστάτας ἑλέσθαι φάσκων,
οὐκ ἐκείνους ὑβρίζων, οὔ (ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξῆν μικρὸν 50
ἀργύριον δοῦσι τούτῳ μὴ ἀκούειν ταῦτα), ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν
χειροτονίαν προπηλακίζων καὶ τῆς αὑτοῦ πονηρίας ἐπίδειξιν
ποιούμενος, τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρχὰς σπαράττων, αἰτῶν,
εἰσπράττων ἀργύριον, τί κακὸν οὐ παρέχων; τὰ τελευταῖα
δὲ ταυτὶ πάντας εἰς ταραχὴν καὶ στάσιν ἐμβάλλειν ζητήσας,
γράμματ' ἐκτιθεὶς ψευδῆ, ὅλως δ' ἐπὶ τῷ πάντων κακῷ
πεφυκώς, καὶ πρόδηλος ὢν ὅτι τοιοῦτός ἐστι τῷ βίῳ.

4 ἐστί(ν) post ἁπάντων add. S Y soli εὖ om. A F 7 ἐστί post γένους add. vulg. : om. S solus 8 ὥσπερ F 12 αὐτοῖς vulg. : τούτοις S solus 20 ἐνεχειρίζετε Y O : ἐνεχειρίζεται S : ἐγχειρίζετε A F 20–21 ὅτι . . . ἔδοσαν secl. Weil 25 αἰτῶν om. A 26 κακῶν F, cf. xviii 48, xix 201 27 ἐμβάλλειν S Y O : ἐμβαλεῖν cett., cf. xxiv 103

51 σκοπεῖτε γάρ. εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι πάντες Ἀθηναῖοι. τού-
των ἕκαστος ἕν γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται,
ἤτοι νὴ τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ' οὐχ
οὗτος οὐδέν, οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς ὅτῳ τὸν βίον ἐστὶ τῶν
μετρίων ἢ καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγαθῶν ἐπ' οὐδενὶ
[786] τῇ ψυχῇ διατρίβει· οὐ τέχνης, οὐ γεωργίας, οὐκ ἄλλης
ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται· οὐ φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας
52 οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ· ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς,
ὥσπερ ἔχις ἢ σκορπίος ἠρκὼς τὸ κέντρον, ᾄττων δεῦρο
κἀκεῖσε, σκοπῶν τίνι συμφορὰν ἢ βλασφημίαν ἢ κακόν τι
προστριψάμενος καὶ καταστήσας εἰς φόβον ἀργύριον εἰσπρά-
ξεται. οὐδὲ προσφοιτᾷ πρός τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει
κουρείων ἢ μυροπωλίων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ πρὸς
ἕν· ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμεικτος, οὐ χάριν, οὐ φιλίαν,
οὐκ ἄλλ' οὐδὲν ὧν ἄνθρωπος μέτριος γιγνώσκων· μεθ' ὧν δ'
οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς ἐν Ἅιδου γράφουσιν, μετὰ τούτων,
μετ' ἀρᾶς καὶ βλασφημίας καὶ φθόνου καὶ στάσεως καὶ
53 νείκους, περιέρχεται. εἶθ' ὃν οὐδὲ τῶν ἐν Ἅιδου θεῶν εἰκός
ἐστιν τυχεῖν ἵλεων, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆναι διὰ τὴν
πονηρίαν τοῦ βίου, τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες οὐ μόνον
οὐ τιμωρήσεσθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες δωρειῶν
ἀφήσετ' ἢ τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποθ' ὑμεῖς ἔδοτε, ἐὰν
ὄφλῃ τι τῷ δημοσίῳ, τοῦτο μὴ καταθέντι τῶν ἴσων μετέχειν;
οὐδενί. μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δῶτε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε
καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις.

54 Ἄξιον δ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ λοίπ' ἀκοῦσαι·
δεινῶν γὰρ ὄντων, οὐ μὲν οὖν ἐχόντων ὑπερβολήν, ὧν
ἠκούσατ' ἄρτι λέγοντος Λυκούργου, τὰ λοίπ' ἐνάμιλλα τούτοις

4 οὐδ' ἂν om. S solus 6 τὴν ψυχὴν A F O 9 ἔχις] ὄφις A F et Minucian. Rh. Gr. ix 604, Harpocr. s. v. Ἀργᾶς 11 πράξεται F 18 οὐδὲ τῶν ἐν] ουδενωνειν S[1] ut videtur 19 ἵλεω S F Y 22 ἢ Dobree (noto compendio pro ὡς facile cum η confuso): ὡς S vulg.: ὥσπερ A: ὧν Schaefer: ἢ ὧνπερ coni. Dobree 24 δῶτε vulg.: δότε S A 25 ποιήσασθε S Y O 27 οὐ μὲν οὖν vulg. S γρ., cf. xviii 316: καὶ οὐκ S

καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὑρεθήσεται. πρὸς μὲν γὰρ τῷ τὸν
πατέρ' ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ προδοὺς ἀπελθεῖν ἐξ Ἐρετρίας, [787]
ὥσπερ ἠκούσατε Φαίδρου, ἀποθανόνθ' ὁ ἀσεβὴς οὗτος καὶ
μιαρὸς οὐκ ἔθαψεν, οὐδὲ τοῖς θάψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν,
ἀλλὰ καὶ δίκην πρὸς ἔλαχεν. πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ 55
ἀπεσχῆσθαι τὼ χεῖρε, ὥσπερ ἀρτίως ἠκούσατε τῶν μαρτύρων,
καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ, οὐχ ὁμοπατρίαν μὲν οὖσαν,
θυγατέρα δ' ἐκείνης ὁπωσδήποτε γενομένην (ἐῶ γὰρ τοῦτο),
ἀλλ' ἀδελφήν γε, ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο, ὥς φησι τὸ ἔγκλημα
τῆς δίκης, ἣν ὑπὲρ τούτων ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς
οὑτοσί, ὁ νῦν συναπολογησόμενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις 56
οὖσιν ἕτερον δεινόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. ὅτε
γὰρ τὸ δεσμωτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς γυναῖκά τιν'
ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ᾗ ἐτύγχανεν, ὡς ἔοικε, κεχρημένος
ποτέ· καὶ κρύπτει καὶ διασῴζει τὰς πρώτας ἡμέρας αὐτὸν
ἐκείνη, ἃς ἐζήτουν καὶ ἐκήρυττον οἱ ἕνδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα
δοῦσα δραχμὰς ὀκτὼ ἐφόδιον καὶ χιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον
ἐξέπεμψεν εἰς Μέγαρα. ταύτην τὴν ἄνθρωπον, τὴν τοιαῦτ' 57
εὐεργετήσασαν αὐτόν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει καὶ λαμπρός,
μεμφομένην τι καὶ τούτων ὑπομιμνῄσκουσαν καὶ ἀξιοῦσαν
εὖ παθεῖν τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπειλήσας ἀπέπεμψεν
ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὡς δ' οὐκ ἐπαύεθ' ἡ ἄνθρωπος, ἀλλὰ γυναίου
πρᾶγμ' ἐποίει καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους προσιοῦσ' ἐνεκάλει,
λαβὼν αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου
ἀπήγαγεν· καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ μετοίκιον ἔτυχεν,
ἐπέπρατ' ἂν διὰ τοῦτον, ᾧ τῆς σωτηρίας αὐτὴ αἰτία ἐγεγόνει.
καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν τὴν ταφὴν τοῦ [788] 58
πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα, καὶ τὸν τῆς δίκης διαιτητήν, ἣν

5 πρὸς ἔλαχεν Dindorf : προσέλαχεν vulg. 6 καὶ ante τῶν add. S[1] Y 7 οὖσαν om. F 17 ὀκτὼ δραχμὰς F 19 ἣν post λαμπρὸς add. vulg. : om. S solus 21 ἀντευπαθεῖν Cobet 24 τὸ . . . μετοικίου] τοὺς πωλητὰς Blass coll. § 57 et Harpocr. s. v. μετοίκιον τοῦ μετοικίου secl. Sauppe 26 αὐτὴ vulg. : αὕτη A O : αυτη (correctum ex αυτηι) S[1] : secl. Weil αἰτία om. S[1], cf. xviii 270, xix 178

ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ οὑτοσί, καὶ τὸ ἔγκλημα φέρε. κάλει δέ μοι πρῶτον πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς ὑποδεξαμένης αὐτόν, καὶ τοὺς πωλητάς, πρὸς οὓς ἀπήγαγεν αὐτήν. ὑμεῖς δ' ἠγανακτεῖτ' ἀρτίως εἰ τῶν τὸν ἔρανον φερόντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγόρει. μιαρόν, μιαρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ θηρίον καὶ ἄμεικτον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

59 Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πεποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται.

60 Ἓν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευμάτων τὰ λοίπ' ἐάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς κατεγγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λαλῶν ὁτιδήποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμένου δὲ καὶ δεινὰ ποιοῦντος τἀνθρώπου, καὶ λέγοντος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφήρηται, εἰς τοῦτ' ἀφικνεῖται βδελυρίας ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν
61 ἄνθρωπον. νεαλὴς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος περιῆν αὐτοῦ τεταριχευμένου καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς τοῦθ' ἧκεν, ἀπεσθίει τὴν ῥῖνα τἀνθρώπου. καὶ τότε μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἅνθρωπος γενόμενος ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν [καὶ ζητεῖν]· ὕστερον δ' εὑρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί, οὗ τὴν κλεῖν οὗτος
[789] εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ ταῦθ' οἱ ἐν τῷ οἰκήματι, μὴ πυρός, μὴ λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδενὸς μηδένα τούτῳ κοινωνεῖν[, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν

1 ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς post αὐτῷ add. A S γρ., cf. § 55 2 μοι om. F 5 κατηγόρει Y O : κατηγορει S : κατηγορεῖ vulg. 6 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ante τὸ θηρίον S Y : post τὸ θηρίον A (qui om. ὦ) F 8 ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ om. S 22 ἅνθρωπος Bekker : ἄνθρωπος vulg. 23 καὶ ζητεῖν S Y O : ἢ ζητεῖν vulg. : secl. Reiske 27 μηδένα μηδενὸς F τούτων S Y O μηδὲ . . . διδόναι secl. Weil

τούτῳ διδόναι]. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν 62
ἄνθρωπον οὗ τὴν ῥῖν' ὁ μιαρὸς οὗτος ἐσθίων κατέφαγεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Καλῶν γ' ἔργων ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῖν γέγονεν. ἄξιόν γ' ἐκ τοῦ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον ἢ συμβουλήν τιν' ἀκοῦσαι. ἀνάγνωθι δὴ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

ΔΟΓΜΑ.

Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ μὲν ἐπὶ 63
πονηρίᾳ καὶ τοῖς ἐσχάτοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ οἴκημα
τοσούτῳ τοῦτον ἡγήσανθ' ἑαυτῶν εἶναι πονηρότερον ὥστ'
ἄμεικτον ἑαυτοῖς καταστῆσαι, ὑμεῖς δ' ἐξεληλακότων τῶν
νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμείξετε;
τί τῶν πεπραγμένων ἢ βεβιωμένων ἐπαινέσαντες; ἢ τί τῶν
πάντων οὐχὶ δυσχεράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ
ἀκάθαρτος; οὐ συκοφάντης;

Ἀλλ' ὅμως τοιαῦτα ποιῶν καὶ τοιοῦτος ὢν ἐν ἁπάσαις ἀεὶ 64
βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις 'ἐγὼ μόνος εὔνους ὑμῖν· πάντες οὗτοι
συνεστᾶσιν· προδέδοσθε· ἡ παρ' ἐμοὶ μόνον εὔνοια λοιπή.'
βούλομαι δὴ τὴν σφοδρὰν καὶ μεγάλην εὔνοιαν αὐτοῦ ταύτην
ἐξετάσαι, πόθεν ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος αὐτῷ γεγονυῖα, ἵν' εἰ μέν
ἐστι τοιαύτη, χρῆσθ' αὐτῇ καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μή, φυλάτ-
τησθε. πότερον γάρ, ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέ- [790]
γνωτε καὶ τὴν μητέρ' [αὐτοῦ] ὀφλοῦσαν ἀποστασίου ἀπέδοσθε, 65
διὰ ταῦτ' αὐτὸν ὑμῖν εὔνουν ὑπολαμβάνετ' εἶναι; ἀλλ' ἄτοπον

2 *αὐτὸν* post *ἄνθρωπον* add. vulg.: om. S solus *κατεσθίων* Hermog. Rh. Gr. iii 236 5 *γ'* om. S Y *τὰ* ante *τοιαῦτα* add. A F: om. S Y O 10 *ἐσχάτοις* S A Y O: *αἰσχίστοις* F 11 *τοσούτῳ*] *οὕτω* A *εἶναι* om. F 16 *ἀκάθαρτος* . . . § 67 *κατέγνωτε*] Pap. Mus. Brit. Add. MS. 34473 17 *ἀεὶ*] *αιει* S Pap. 18 *εὔνους ὑμῖν* S Y O: *ὑμῖν διαμενῶ* A: *ἔτι λοιπὸς ὑμῖν* F et sec. spatium Pap.: *ὑμῖν* Weil 19 *ἐπ' ἐμὲ* post *συνεστᾶσιν* A et sec. spatium Pap. *ἐμοῦ* Wolf 20 *δὴ*] *δὲ* F Pap. *σφόδρα* F Pap. 21 *ὡς ἀληθῶς* post *τίνος* add. A F O Pap.: om. S Y P 24 *αὐτοῦ* secl. Herwerden 25 *εὔνουν* ante *ὑπολαμβάνετε* S A Y O Pap.: post *ὑπολαμβάνετε* F

νὴ τὸν Δία καὶ θεοὺς τοῦτό γε. εἰ μὲν γὰρ εὔνους ἐστὶν
ἐκείνοις καὶ τὸν τῆς φύσεως διασῴζει νόμον, ὃς καὶ ἀνθρώποις
καὶ θηρίοις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὥρισται, στέργειν τοὺς
66 γονέας, κακόνους ἐστὶ τοῖς ἐκείνους ἀπολωλεκόσιν δῆλον
ὅτι καὶ νόμοις καὶ πολιτείᾳ τῇ τούτων· εἰ δὲ μηδένα τούτων
ὑπόλογον ποιεῖται, ἡδέως ἂν εἰδείην τίς ἐστιν ὁ τὴν πρὸς
τοὺς γονέας εὔνοιαν ὁρῶν προδεδωκότα τοῦτον, ἣν πρὸς τὸν
δῆμον νῦν ἔχειν ὑπισχνεῖται, πιστεύων· ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον
καὶ θεοῖς ἐχθρόν, οὐ μόνον ἀνθρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν τῶν
67 γονέων ἀμελοῦντα. ἀλλὰ νὴ Δί' ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ
κατεψηφίσασθε, καὶ δὶς εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέθεσθε καὶ
αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, διὰ ταῦθ' ὑμῖν εὔνους ἐστίν. ἀλλὰ
καὶ τοῦτ' ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι τὴν ἀρχὴν ἣν ἔλαχεν ⟨ἄρχειν⟩
68 ἀπεδοκιμάσατε; ἀλλ' ὅτι παρανόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ'
ὅτι πέντε ταλάντων πρὸς ἐτιμήσατε; ἀλλ' ὅτι δακτυλο-
δεικτεῖτ' ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἁπάντων δεικνύναι;
ἀλλ' ὅτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολιτείας μενόντων οὐκ
ἔνι τῶν αἰσχρῶν αὐτῷ τούτων ἀπαλλαγῆναι; ἀλλὰ διὰ τί
ὑμῖν οὗτος εὔνους ἐστίν; ὅτι, φησίν, ἀναιδής ἐστιν. ὁ δ'
ἀναιδὴς ἐκ τίνος ὠνομάσθη τῶν ἄλλων ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτ'
ὄντα μήτ' ἂν γενόμενα, ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν,
ὅπερ οὗτος ποιεῖ;

69 Ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἅ μοι παραλεί-
[791] πειν ἔδοξε Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ

1 πάντας ante θεοὺς add. F: om. S Y O Pap. 2 θηρίοις καὶ ἀνθρώποις A 3 alterum καὶ om. A F 5 μηδένα codd. : μηδὲν Heindorf 6 ὑπόλογον S vulg. Pap. : λόγον A 7 ὁρῶν εὔνοιαν A ἣν] ᾗ coni. Reiske 8 ὑπισχνεῖται, ἔχειν coni. Weil 8–9 ἄπιστον . . . ἐχθρόν vulg. : ἀπιστων . . . εχθρῶν S corr. : αυ των . . . εχθρο S[1] : ἀπιστῶ . . . ἐχθρὸν A et in ras. P corr. 13 ἄρχειν add. Weil coll. § 30, Dinarch. ii 10 14 κατεγνώκατε A Y O 16 δεικνύναι codd. : εἶναι Dobree ('δεικν. margini adscriptum, ad indicandum lectionem δακτυλοδεικνεῖτε (A k), voci εἶναι male agglutinatum est') 18 ἀπαλλαγῆναι S al. : ἀπαλλαγὴ F Y O, cf. vi 25 19 ὑμῖν οὗτος εὔνους ἐστίν S : ὑμῖν οὗτός ἐστιν εὔνους F : εὔνους οὗτός ἐστιν ὑμῖν A : secl. Weil 23 παραλείπειν S A : παραλιπεῖν Y O F corr. : περιλιπεῖν F[1]

γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὥσπερ ἂν εἰ χρέος ἐσκοπεῖτ' ἴδιον,
οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος δίκαια.
εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν' ᾐτιᾶτο χρήματα, ὁ δ' ἠρνεῖτο, εἰ
μὲν ἐφαίνονθ' αἵ τε συνθῆκαι καθ' ἃς ἐδανείσατο κείμεναι
καὶ οἱ τεθέντες ὅροι ἑστηκότες, τὸν ἀρνούμενον ἡγεῖσθ' ἂν
ἀναιδῆ δηλονότι, εἰ δ' ἀνῃρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα·
οὕτω ταῦτα πέφυκεν. εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει 70
τῇ πόλει συνθῆκαι μὲν οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἐγγράφονται
πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες, ὅρος δ' ἡ σανὶς ἡ παρὰ τῇ θεῷ
κειμένη. εἰ μὲν οὖν ἀνῄρηται ταῦτα καὶ ἐξαλήλιπται τὸ
ὄφλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδόμεθα· εἰ δ' ἔτ'
ἔστι καὶ ἔσται τέωσπερ ἂν ἐκτείσῃ κείμενα, οὗτος οὐδὲν
ἀληθὲς λέγει, ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ δεινὰ ποιεῖ τὰ κοινὰ δίκαι'
ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. οὐ γάρ, εἰ μὴ πᾶν ὅσον ὦφλεν ὀφείλει, 71
νῦν ἡ κρίσις οὐδ' ὁ λόγος, ἀλλ' εἰ ὀφείλει. ἦ δεινά γ' ἂν
πάθοιεν οἱ δραχμὴν ἐγγεγραμμένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ
καὶ οὐδὲν ἠδικήκασιν, ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ' αὐτῶν· ἐὰν
δέ τις μεγάλ' ἠδικηκὼς ᾖ, μίαν θεὶς ἢ δύο καταβολὰς ἐπί-
τιμος ἔσται. ἔτι τοίνυν τρί' ἐστὶν τὰ ὀφλήμαθ' ἃ ἐγγέ-
γραπται καὶ ἐφ' οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν δὴ δύ' ἐν ἀπογραφῇ
πεποίηται, τὸ δ' ἓν οὐδ' ἀπογέγραπται, ἀλλὰ βουλεύσεως
τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει. ναί, φησίν· ἀδίκως 72
γάρ μ' ἐγγέγραφεν. δεῖ δή σε, ὡς ἔοικεν, δίκην λαβεῖν.
οὐκοῦν ὑποσχεῖν πρῶτον καὶ μεῖναι ἐν οἷς πέπονθας ἀνάγκη.
ἢ τίνος λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξεστί σοι πάνθ' ἅπερ τοῖς
ἄλλοις, τί ἠδίκησαι; φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε. [792]
ἂν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα τῆς βουλεύσεως, τί ἔσται; ἐξαλει- 73
φθήσεται νὴ Δία, ὁ δ' ἀντεγγραφήσεται· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι
λέγουσιν. καλῶς. πότερον οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας

10 *ταῦτα* om. S solus 12 *ἕωσπερ* O A corr. Y corr. *κείμενα* Dobree : *καὶ μενεῖ* codd. : secl. Cobet 15 *οὐδ' ὁ λόγος* om. A *ἀλλ' εἰ ὀφείλει* om. S : add. vulg. S *γρ.* 16 *δραχμὴν* S : *διὰ δραχμὴν* F Y O : *διὰ δραχμὴν μίαν* A 21 *δ' ἓν*] *δ' ουν ἐν* S *οὐδὲ* S Y : *οὐκ* cett. 25 *ποῖειν* post *πάντα* add. S al. : om. F[1]

ὁδὶ μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ, ὁ ἐξαλειφθείς, ἐκεῖνος δ' ἐπίτιμος ἔσται, ὁ ἐγγραφείς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν ὅδ' ἀξιοῖ, ταῦτα συμβαίνει· εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται μὴ ὀφείλει, ἐπειδὰν ἐξαλειφθῇ, ὀφειλήσει δηλονότι. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῇ, τότ' οὐκ ὀφειλήσει· οὐκοῦν νῦν
74 ὀφείλει. τί δ'; ἂν αὐτὸν ἀποφύγῃ, παρὰ τοῦ κομιεῖται ταῦθ' ἡ πόλις ἃ νῦν οὐκ ἐξὸν οὗτος ποιεῖ; πόθεν δέ, οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται καὶ δεσμοῦ περιιὼν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οἱ μὲν τὰς ψυχάς, οἱ δὲ τὸ μὴ δεινὰ πεπονθέναι κομιοῦνται; ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων δικαίων μετουσίαν διδόασιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων ἑτέροις αἴτιος γίγνεται, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδ' ὡς συμφέρει γιγνο-
75 μένων τούτων. ἀλλ' ἔγωγε ταῦθ' ὁρῶν θαυμάζω, τὸ τἄνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι. ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι, μηδὲ γένοιτο. ἀλλ' ὅταν, οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν ὑμετέρων βουλήσεων ἐξῇ, ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορρίπτηται, ὅταν τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἡττᾶται τοῦ φθόνου, τότ' ἄνω κάτω πάντα χρὴ νομίζειν τετράφθαι.

76 Ἤδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων οἳ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὡς οὐκ ἀδικοῦσι
[793] δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου μετριότητα καὶ σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ λῃτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοιαῦτα δι' ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικάζοντας ἤγαγον. τούτῳ δ' οὐδέν' ὁρῶ τῶν τόπων τούτων βάσιμον ὄντα, ἀλλὰ πάντ' ἀπόκρημνα, φάραγγας,
77 βάραθρα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρεῖ; ὧν ὁ πατήρ τι πεποίηκε νὴ Δία. ἀλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνάναι.

7 ταῦθ' om. S, cf. § 70 : add. vulg. 12 γιγνομένων τούτων secl. Reiske 16 οἷς codd. : ὃ Dobree : fort. ὅσ' Weil 19 καὶ ante κάτω add. S vulg. : om. A, cf. xxi 91 20 τετράφθαι codd. : ἐστράφθαι edd. ante Bekkerum, cf. xxi 91

ἀλλὰ νὴ Δία, εἰ ταῦτ᾽ ἐστὶν αὐτῷ δυσχερῆ τὰ περὶ τὸν
πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται ὡς σώφρονα καὶ
μέτριον. ποῖον; ὃν ποῦ βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες
ὑμεῖς ἑοράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. ἀλλ᾽ ὦ τᾶν, εἰς τὰς 78
λῃτουργίας ἀποχωρήσεται. τὰς πότ᾽ ἢ ποῦ γεγονυίας; τὰς
τοῦ πατρός; ἀλλ᾽ οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις,
ἀπαγωγάς, ἐνδείξεις, οὐχὶ λῃτουργίας εὑρήσετε. ἀλλὰ νὴ
Δία καὶ χωρὶς τούτων συγγενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ
παραστάντες αὐτὸν ἐξαιτήσονται. ἀλλ᾽ οὔτ᾽ εἰσὶν οὔτ᾽ ἐγέ-
νοντο πώποτε· πῶς γὰρ τῷ γε μηδ᾽ ἐλευθέρῳ; πλὴν ἔστι 79
νὴ Δία, ἔστιν ἀδελφός τις οὗτος αὐτῷ, ὁ παρὼν καὶ τὴν
καλὴν δίκην [αὐτῷ] λαχών. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα τί δεῖ
λέγειν; ἀδελφὸς δ᾽ ἐστὶ τούτου ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος
καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὑτοσί—τὰ μὲν ἄλλα
σιωπῶ, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ οἷς ὑμεῖς τὴν μιαρὰν Θεωρίδα, τὴν Λημνίαν,
τὴν φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν καὶ τὸ γένος ἅπαν ἀπεκτείνατε,
ταῦτα λαβὼν τὰ φάρμακα καὶ τὰς ἐπῳδὰς παρὰ τῆς θερα- 80
παίνης αὐτῆς, ἣ κατ᾽ ἐκείνης τότ᾽ ἐμήνυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ [794]
βάσκανος οὗτος πεπαιδοποίηται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει
καὶ τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι, αὐτὸς ὢν ἐπίληπτος
πάσῃ πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιρήσεται, ὁ φαρμακός,
ὁ λοιμός, ὃν οἰωνίσαιτ᾽ ἄν τις μᾶλλον ἰδὼν ἢ προσειπεῖν
βούλοιτο, ὃς αὐτὸς αὑτῷ θανάτου τετίμηκεν ὅτε τοιαύτην
δίκην ἔλαχεν.

Τί οὖν λοιπόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἃ κοινὰ νὴ Δία πᾶσιν 81
ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν ἄλλων ὑμῶν
φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτῷ ταῦτα φέρει τῶν κρινομένων,
ἀλλ᾽ ὑμῶν ἕκαστος ἔχων οἴκοθεν ἔρχεται, ἔλεον, συγγνώμην,
φιλανθρωπίαν. ἀλλὰ τούτων γ᾽ οὐθ᾽ ὅσιον οὔτε θέμις τῷ

3 ποῦ] οὐ F Y γρ., cf. xix 200 12 αὐτῷ ante λαχών S vulg.: post λαχὼν Y: om. Aristid. cod. Par. Rh. Gr. ix 358: secl. Blass 14 καὶ ante τὰ add. S Y O: om. cett., cf. iii 27 21 ἐξαιρήσεται Harpocr. s. v. φαρμακός, Photius, Suidas: ἐξαιτήσεται codd. 22 οἰωνίσαιτ᾽ codd.: ἀποιωνίσαιτ᾽ Herwerden 23 αὑτῷ vulg., cf. xxxii 15: αυτου S Y: αὑτῷ G. H. Schaefer 29 οὐθ᾽ . . . οὔτε] οὐδ᾽ . . . οὐδὲ F

μιαρῷ τούτῳ μεταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον τῇ φύσει κατὰ πάντων ἔχῃ, τούτου τυγχάνειν παρ'
82 ἑκάστου δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. τίν' οὖν νόμον ὑμῖν ἢ τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δοκεῖ; πότερ' εὐτυχοῦντας ὁρᾶν καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ χρηστῇ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποιῶν ζήσεται; τὰ γὰρ τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. οὐκοῦν ἐν κρίσεσι καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βούλεται· ταῦτα γεωργεῖ, ταῦτ' ἐργάζεται. ὁ δὲ ποῖός τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλοῖτ' ἂν δικαίως ὁ τρισκατάρατος, ὁ κοινὸς ἐχθρός, ὁ πᾶσι δυσμενής, ὅτῳ μήτε γῆ φέροι καρπὸν μήτ' ἀποθανόντα δέξαιτο; οὐχ
83 ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε νομίζω. τίνος δὲ συγγνώμης ἢ ποίων ἐλέων οἱ σεσυκοφαντημένοι τετυχήκασιν παρὰ τούτου, οἷς
[795] οὗτος θανάτου πᾶσιν ἐτιμᾶτ' ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ταῦτα πρὶν τὴν πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι; καὶ ἐφ' οἷς ὁ βάσκανος οὗτος οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχεν, τούτους ὑμῶν οἱ λαχόντες, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιοῦντες ἔσῳζον, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντουμένους ἀπεψηφίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετεδίδοσαν
84 τούτῳ. ἀλλ' ἥ γε τούτου πικρία καὶ μιαιφονία καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο. οὐχὶ παιδία, οὐχὶ μητέρας τῶν κρινομένων ἐνίων γραῦς παρεστώσας ὁρῶν οὗτος ἠλέει. εἶτα σοὶ συγγνώμη; πόθεν ἢ παρὰ τοῦ; ἢ τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς ταῦτ' ἔλεον προδέδωκας, Ἀριστογεῖτον, μᾶλλον δ' ἀνῄρηκας ὅλως. μὴ δὴ πρὸς οὓς

2 κατὰ πάντων ἔχῃ S al. : δῆλος ᾖ κατὰ πάντων (καθ' ἁπάντων F) ἔχων A 4 πότερ' A : πότερον S vulg. 7 ἐν ἀγῶσι S Y 8 ταῦτα . . . ἐργάζεται om. A : in marg. habent S corr. Y 9 ὁ δὲ ποῖός τις S[1] : ὁ δὲ τοιοῦτος ποῖός τις A et Rh. Gr. vii 998 : ὁ δὲ δὴ παμπόνηρος ἄνθρωπος ποῖός τις vulg. : δὴ παμπόνηρος supra ποῖός τις add. S corr., cf. xviii 119 δὴ post δὲ add. vulg. S corr. : om. S[1] A Y et Rh. Gr. l. c. 11 ζῶντι inter μήτε et γῆ add. S corr. supr. versum 13 παρ' αὐτοῦ τετυχήκασιν F 17 ὦ ante ἄνδρες add. vulg.: om. S A O 18 καὶ post ἔσῳζον om. A : add. post συκοφαντουμένους καὶ . . . ἀπεψηφίζοντο secl. Dobree

αὐτὸς ἔχωσας λιμένας καὶ προβόλων ἐνέπλησας, πρὸς τούτους προσορμίζου· οὐ γὰρ δίκαιον.

Εἰ τοίνυν ἀκούσαιτε καὶ τὰς βλασφημίας ἃς κατὰ τὴν 85
ἀγορὰν περιιὼν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν, ἔτι μᾶλλον ἂν αὐτὸν
μισήσαιτε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφείλειν τῷ
δημοσίῳ, τούτους δ' ἅπαντας ὁμοίους ὑπάρχειν ἑαυτῷ. ἐγὼ
δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς ἠτυχηκότας, εἰ καὶ δύ' εἰσὶ μόνοι,
συγχωρῶ· παντὶ γὰρ πλείους εἰσὶ τοῦ δέοντος, καὶ οὐδένα
τῶν ἄλλων ὀφείλειν ἔδει. οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γ'
ὑπάρχειν ὁμοίους οἴομαι τούτους, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ καὶ
τοὐναντίον. οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθε. καὶ μή μ' ὑπολάβητ', 86
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλοντας ὑμᾶς τῷ δημοσίῳ
διαλέγεσθαι· οὔτε γὰρ ἔστιν μήτε γένοιτο τοῦτο, οὔτ' ἐγὼ
νομίζω. ἀλλ' εἴ τῴ τις ἄρ' ἢ φίλος ἢ γνώριμός ἐστιν ἐν
τούτοις, ὡς ὑπὲρ τούτου τοῦτον προσήκει μισεῖν, τοῦτο [796]
βούλομαι δεῖξαι. πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, οἷς
ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαι γίγνονται καὶ ὀφλήματ' ἴδια, οἷς
οὐ πρόσεστι κοίν' ἀδικήματα, ἠτυχηκέναι δὲ συμβέβηκεν,
εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν ἑαυτῷ καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ
ὀρθῶς οὐδὲ προσηκόντως. οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν, Ἀριστό- 87
γειτον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς
ἀκρίτους ἀποκτεῖναι γραφὴν ἁλῶναι παρανόμων καὶ δέον
σε τεθνάναι [ἐπὶ ταύτῃ] τιμήματος τυχεῖν, καὶ φίλον ἐγγυη-
σάμενον μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεγκεῖν· οὐχ
ὅμοιον, οὔ. ἔπειθ' ὅτι τὴν κοινὴν φιλανθρωπίαν ἣν ὑμεῖς
ἔχετ' ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους οὗτος ἀναιρεῖ καὶ δια-

1 ἀνέπλησας S Y 3 ἀκούσαιτε Reiske : ἀκούσατε vel ἀκούσαιτε S[1] ut videtur : ἀκούσετε S corr. vulg. : ἀκούετε A καὶ om. F 5 post δικαίως add. ἀποκτείνετε S γρ. F γρ. : ἀποκτείναιτε Y γρ. 9 πλὴν τοῦτον post ἄλλων add. A 10 καὶ S al. : πᾶν F : om. A 17 ἴδια] δίκαια S γρ. Y γρ. 21 σε codd. : δε S[1] : secl. Weil 22 καὶ ante γραφὴν add. S corr. 23 σε τεθνάναι ἐπὶ ταύτῃ S : σε ἐπὶ ταύτῃ τεθνάναι F : ἐπὶ ταύτῃ σε τεθνάναι A : σε et ἐπὶ ταύτῃ secl. Weil τοῦ ante τιμήματος add Blass coll. Dinarch. ii 12 26 τὸ καθ' αὑτόν· ἴδοιτ' ἂν (ἴδοιτε δ' ἂν) ἐντεῦθεν post διαφθείρει add. vulg. S γρ. : om. S : τὸ καθ' αὑτὸν om. A

φθείρει. ὑμεῖς γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ τῆς φύσεως πρὸς ἀλλήλους, ὅπερ εἶπον, χρώμενοι φιλανθρωπίᾳ, ὥσπερ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰκίας, οὕτω τὴν πόλιν
88 οἰκεῖτε δημοσίᾳ. πῶς οὖν ἐκεῖναι; ὅπου πατήρ ἐστι καὶ υἱεῖς ἄνδρες, τυχὸν δὲ καὶ τούτων παῖδες, ἐνταῦθ' ἀνάγκη πολλὰς καὶ μηδὲν ὁμοίας εἶναι βουλήσεις· οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῷ γήρᾳ. ἀλλ' ὅμως οἵ τε νέοι πάνθ' ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὦσιν μέτριοι, οὕτω ποιοῦσιν ὥστε μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι λανθάνειν, εἰ δὲ μή, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν· οἵ τε πρεσβύτεροι πάλιν, ἂν ἄρ' ἴδωσιν ἢ δαπάνην ἢ πότον ἢ παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὁρῶσιν ὥστε μὴ δοκεῖν ἑορακέναι. ἐκ δὲ τούτων γίγνεταί τε πάνθ' ἃ φέρουσιν αἱ
[797] φύσεις καὶ καλῶς γίγνεται. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον ὑμεῖς,
89 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν οἰκεῖτε συγγενικῶς καὶ φιλανθρώπως, οἱ μὲν οὕτως ὁρῶντες τὰ τῶν ἠτυχηκότων ἔργα ὥστε, τὸ τῆς παροιμίας, ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν, οἱ δ' οὕτω ποιοῦντες ἃ πράττουσιν ὥστ' εἶναι φανεροὶ καὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυνόμενοι. ἐκ δὲ τούτων ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει μένει καὶ
90 συνέστηκεν ὁμόνοια. ταῦτα τοίνυν Ἀριστογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ὑμετέροις κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ καὶ μεταρρίπτει, καὶ ἃ τῶν ἄλλων τῶν ἠτυχηκότων ἕκαστος ἀψοφητεὶ ποιεῖ, ταῦθ' οὗτος μόνον οὐ κώδωνας ἐξαψάμενος διαπράττεται. οὐ πρυτάνεις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης, οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν
91 δύναται. ἐπειδὰν οὖν τις ὑμῶν ἐφ' οἷς οὗτος ἀσελγαίνει λυπηθεὶς εἴπῃ ' τοῦτον δὲ ταῦτα ποιεῖν, καὶ ταῦτ' ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ,' ' τί δ'; οὐ καὶ ὁ δεῖνα' φησὶν ' ὀφείλει'; τὸν

2 πρὸς ἀλλήλους om. F 6 ⟨τὰς⟩ βουλήσεις Dobree 11–12 ἢ παιδιὰν . . . μετρίας om. A 17 ὥστε] ὥσπερ SO: ὅπερ FB ὁρῶντας . . . ἀκούοντας SAYO: ὁρῶντες . . . ἀκούοντες F[1] B[1] 24 οὗτος] οὕτως S[1] 25 πρυτάνεις Blass: πρυτανης S[1]: πρύτανις cett. 26 προσεδρεύουσα Foucart 28 τοῦτον S: τουτονὶ cett. δὲ add. A: om. S vulg., cf. xxi 209 εἴπῃ post ποιεῖν add. AF

ἐχθρὸν ἕκαστος ὑπειπὼν τὸν αὑτοῦ· ὥστε τὴν πονηρίαν
τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν αἳ περὶ τῶν οὐχ
ὁμοίων τούτῳ διὰ τοῦτον γίγνονται.

Λοιπὸν τοίνυν ἐστίν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς ἀπαλλα- 92
γῆναι βουλομένοις τούτου, ἀδίκημα σαφὲς καὶ ἐναργὲς
ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων, μάλιστα μὲν αὐτῷ θανάτου τιμῆσαι,
εἰ δὲ μή, τοσοῦτον ἀναθεῖναι τίμημα χρημάτων ὅσον μὴ
δυνήσεται φέρειν· ἄλλη γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ τούτου,
σαφῶς ἐπίστασθε. καὶ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν 93
ἄλλων ἀνθρώπων ἄν τις ἴδοι τοὺς μὲν βελτίστους καὶ μετριω- [798]
τάτους αὐτῇ τῇ φύσει πάντα ποιοῦντας ἑκόντας ἃ δεῖ, τοὺς
δὲ χείρους μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροὺς ἄγαν κληθῆναι,
τῷ φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις
καὶ ὀνείδεσιν ἀλγεῖν εὐλαβουμένους ἐξαμαρτάνειν· τοὺς δὲ
πονηροτάτους καὶ ἐξαγίστους ὀνομαζομένους τάς γε συμ-
φορὰς σωφρονίζειν λέγουσιν. οὑτοσὶ τοίνυν Ἀριστογείτων 94
τοσοῦτον ὑπερῆρκεν ἅπαντας ἀνθρώπους πονηρίᾳ ὥστ' οὐδὲ
παθὼν ἐνουθετήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεο-
νεκτήμασιν πάλιν εἴληπται. καὶ τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς
ἄξιός ἐστιν νῦν ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον
ᾤετο δεῖν παρὰ τοὺς νόμους, νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι,
λέγειν, διαβάλλειν, βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγ-
γέλλειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους αὐτὸς ὀφείλων τῷ
δημοσίῳ· τούτου γὰρ οὐδέν ἐστι δεινότερον. τὸ μὲν οὖν 95
νουθετεῖν τοῦτον μανία· ὃς γὰρ οἷς ὁ δῆμος ἅπας τοὺς
ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θορύβοις μηδεπώποθ' ὑπεῖξε
μηδὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειέ τι τοῦ παρ' ἑνὸς
λόγου. ἀνίατον, ἀνίατον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμ' ἔστι
τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ ἰατροί, ὅταν καρκίνον
ἢ φαγέδαιναν ἢ τῶν ἀνιάτων τι κακῶν ἴδωσιν, ἀπέκαυσαν

1 ἑκαστων S[1]: ἕκαστον S corr. Y O   5 ἀδίκημα] παράδειγμα F
7 ἀναθεῖναι S: ἐπιθεῖναι vulg. S γρ.: ἐπιαναθεῖναι Y   μὴ] οὐ F
15 γε om. S Y   22 ἄγειν post διαβάλλειν add. vulg.: om. S A
27 τι om. S Y   30 ἄλλων ante ἀνιάτων add. vulg.: om. S solus
τι om. S A Y O

ἢ ὅλως ἀπέκοψαν, οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι,
ῥῖψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀνελεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν,
ὃ μήτ' ἰδίᾳ μήτε δημοσίᾳ γένοιτο, ἀλλὰ προευλαβηθέντας.
96 ὡδὶ γὰρ ὁρᾶτε. οὐδένα πώποτ' ἴσως ὑμῶν ἔχις ἔδακεν οὐδὲ
[799] φαλάγγιον, μηδὲ δάκοι· ἀλλ' ὅμως ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, ἐπὰν
ἴδητε, ἀποκτείνετε. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν συκοφάντην καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν
φύσιν ἄνθρωπον ἴδητε, μὴ πόθ' ἕκαστον ὑμῶν δήξεται
περιμένετε, ἀλλ' ὁ προστυχὼν ἀεὶ τιμωρησάσθω.

97 Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηνᾶν ἐμαρτύρετο καὶ τὴν μη-
τέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς προγόνους
τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνων ἀνακαλῶ, ὧν
οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν, εἰκότως· ἐπολιτεύοντο
γὰρ οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ συκοφάνταις συνεργεῖν δι-
δόντες ἑαυτούς, οὐδὲ τὸν ἐντὸς τείχους φθόνον ἀσκοῦντες
ἐπ' ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς
μὲν σώφρονας καὶ χρηστοὺς τιμῶντες, τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ
θρασεῖς μισοῦντες καὶ κολάζοντες. ἐξ ὧν πάντες ἀθληταὶ
τῶν καλῶν ἔργων ἐγένοντο.

98 Ἓν δ' εἰπὼν ἔτι παύσασθαι βούλομαι. ἔξιτ' αὐτίκα δὴ
μάλ' ἐκ τοῦ δικαστηρίου, θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς οἱ περιεστη-
κότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται, καὶ κατ' ἄνδρ' εἰς ἕκαστον τὸν
παριόντα βλέψονται καὶ φυσιογνωμονήσουσι τοὺς ἀπεψη-
φισμένους. τί οὖν ἐρεῖτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι
τοὺς νόμους ἔξιτε; ποίοις προσώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς
99 πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντιβλέψεσθε; πῶς δ' εἰς τὸ μητρῷον
βαδιεῖσθε, ἄν τι βούλησθε; οὐ γὰρ δήπου καθ' ἓν ὑμῶν
ἕκαστος ὡς ἐπὶ κυρίους τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ

2 τι] τὸ Cobet 6 εἴδητε S A εὐθὺς ante ἀποκτείνετε add. S γρ. ἀποκτενεῖτε F 9 τιμωρησάσθω S Y O : τιμωρείσθω vulg. 11 καλῶς γ' F O 14 συνεργοὺς Cobet 22 εἰς ἕκαστον τὸν vulg. : εἰς ἕκαστον A : εἷς ἕκαστος S Y O 23 ἀπεψηφισμένους A, cf. § 100 : ἀποψηφισαμένους S vulg. 25 προσώποις om. S Y S vulg. : add. vulg. S γρ. Y γρ. 27 εἷς (εἰς S^1) ante καθ' ἕνα add. : om. A F 28 ὡς A : ὥσπερ S vulg.

βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἔξιθ' ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς
νουμηνίαις εἰς ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τἀγαθὰ τῇ πόλει
διδόναι καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὔξεσθε, ὅταν οὗτος [800]
τούτου ἐκεῖ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ τἀναντία τοῖς
ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐγνωκότες ἦτε; τί ἐρεῖτ', 100
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ἐρεῖτε, ἄν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ γνωρίσας
τοὺς ἀπεψηφισμένους; τί φήσετε; ἀρέσκειν τοῦτον ὑμῖν;
καὶ τίς ὁ τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς ὁ τῆς τούτου πονη-
ρίας μετ' ἀρᾶς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος;
ἀλλ' οὐκ αὐτὸς ἕκαστος ⟨οὐκ⟩ ἀποψηφίσασθαι; οὐκοῦν κατ-
αράσεσθε τοῖς ἀπεψηφισαμένοις, τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος
διδοὺς ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός ἐστι. καὶ τί δεῖ ταῦτα ποιεῖν, 101
ἐξὸν εὐφημεῖν καὶ ἅπαντας ἅπασι πάντα τἀγάθ' εὔχεσθαι,
καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἅπαντας
ὑμῖν, προσθήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας;
ἐφῖκται γάρ, ἐφῖκται πάντων ἡ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ
πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πονηρίας
καὶ δίκην δεδωκότ' ἰδεῖν.

2 τὴν ante ἀκρόπολιν add. S vulg. : om. A 3 εὔξεσθε Reiske : εὔξεται codd. 4 τούτου ἐκεῖ vulg. : om. ἐκεῖ S[1] : ἐκεῖ τούτου Blass τοὐνόματος post τούτου add. Weil : γεγραμμένου coni. Blass coll. xxii 73 πατρὸς codd. : ἀδελφοῦ Dindorf, Parisin. 2998 corr. 5 ἢ ante τί add. vulg. : om. S A δ' post τί add. A 6 ὦ ante ἄνδρες add. vulg. : om. S A 7 ἀπεψηφισμένους S A Y O : ἀποψηφισαμένους F, cf. § 98 9 βουλόμενος A 10 ἀλλ' . . . ἀποψηφίσασθαι secl. Weil φήσει post ἕκαστος add. S corr. Y γρ. F γρ. οὐκ add. Richards αποψηφισεσθε S[1] : καταψηφίσασθαι F : φήσων καταψηφίσασθαι coni. Reiske 11 ἀποψηφισαμένοις S vulg. : ἀπεψηφισμένοις A 13 ἅπασι πάντα om. S[1] 18 καὶ . . . ἰδεῖν om. A ἰδεῖν S : αὐτὸν ἐπιδεῖν cett.

XXVI

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστογείτων
οὑτοσὶ καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος, καὶ οἱ νόμοι διαρρήδην
ἀπαγορεύουσιν μὴ ἐξεῖναι λέγειν τοῖς τοιούτοις, φανερῶς
[801] ἐπιδέδεικται, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας
μὲν ἀπείργειν καὶ κωλύειν τοὺς παρανομοῦντας, πολὺ δὲ
μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντας καὶ τοὺς πολιτευομένους·
2 διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ καὶ βλάπτεσθαι πέφυκεν, ἐὰν
ὦσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὦσιν
ἐπιεικεῖς καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς ἐὰν ἅπαξ
δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρα-
νομεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὡρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν
ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως.
3 ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων ἃ συμβαίνει
περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἁμάρτῃ, βραχεῖαν
τὴν βλάβην ἤνεγκεν, ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῇ,
κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν,
ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος,
εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ
4 πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται. διὸ καὶ τὰς τιμωρίας
ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις ἐποίησε βραδείας, ταῖς δ' ἀρχαῖς
καὶ τοῖς δημαγωγοῖς ταχείας, ὑπολαμβάνων τοῖς μὲν ἐνδέ-

3 ἐν τῷ δήμῳ post ἀπαγορεύουσιν add. A F : om. S al. 4 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι S Y O : ὦ δικασταὶ A : ἄνδρες δικασταὶ F 5 ἀνείργειν Blass coll. xxv 48 8 πάλιν om. S[1] 10 τι om. F 12 τῆς τούτων κακίας post ἀπολαύειν add. S corr. Y γρ. F γρ. 15 ἀποσφαλῇ S : ἀποσφαλῇ ἢ διαμάρτῃ A F Y O : σφαλῇ Apsines Rh. Gr. ix 527 16 συμπλέουσι A F παρεσκεύασεν S A Y O : κατεσκεύασεν F al. 19 post ἅπαντας add. ὑμᾶς F O : ὑμῶν A 20 post Σόλων septem octove litterae erasae in S βραδείας ante ἐποίησε F Apsines

χεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρόνον τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς δ' οὐκ
ἐνεῖναι περιμεῖναι· τὸ γὰρ τιμωρησόμενον οὐχ ὑπέσται τῆς
πολιτείας καταλυθείσης. καὶ τούτοις τοῖς δικαίοις οὐδεὶς
οὕτως οὔτ' ἀναιδὴς οὔθ' ὑπὲρ ὑμᾶς φρονῶν ἐστὶν ὅστις
ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν Ἀριστογείτονος τουτουὶ καὶ
τῆς τούτου πονηρίας. ἀλλὰ πάσας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς [802]
πολιτευομένους εὑρήσομεν, ἐπειδὰν ἅπαξ τι καταγνῶθ' ὑμεῖς,
τούτοις ἐμμένοντας. τοῦτο μὲν γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσι 5
τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, παραχρῆμα πέπαυνται ἄρχοντες
καὶ τοὺς στεφάνους περιῄρηνται· τοῦτο δ' ὅσοις τῶν θεσμο-
θετῶν εἰς Ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν ἀνελθεῖν,
παρέντες τὸ βιάζεσθαι στέργουσιν ταῖς ὑμετέραις γνώσεσι.
καὶ τοῦτ' εἰκότως· ὥσπερ γάρ, ὅταν ἄρχωσι, τοὺς ἰδιώτας
οἴονται δεῖν αὑτοῖς πειθαρχεῖν, ὡσαύτως, ὅταν αὐτοὶ ἰδιῶται
γένωνται πάλιν, τοῖς τῆς πόλεως ἄρχουσι νόμοις δικαίως
ἂν ἀκολουθοῖεν. ἔτι τοίνυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ τῶν 6
παλαιῶν εἰ βούλεσθ' ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν, ὡσαύτως
φαίνονται εἴκοντες τοῖς ὑμετέροις δικαίοις. Ἀριστείδην
μέν γέ φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντ' ἐν Αἰγίνῃ
διατρίβειν, ἕως ὁ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο, Μιλτιάδην δὲ
καὶ Περικλέα ὀφλόντας, τὸν μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ πεντή-
κοντα τάλαντα, ἐκτείσαντας οὕτω δημηγορεῖν. ὃ καὶ δεινό- 7
τατον ἂν εἴη συμβαῖνον, τοὺς μὲν πολλὰ καὶ μεγάλα ποιή-
σαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ τυχεῖν ταύτης τῆς δωρειᾶς, ὥστε
παρὰ τοὺς νόμους τι τοὺς κειμένους ὑμῖν πρᾶξαι, τὸν δὲ

1 post τὸ duae litterae erasae in S 2 ἐνεῖναι SYO: εἶναι vulg. 6 τόλμης καὶ post τούτου add. FYO: om. SA καὶ ante τὰς om. YO: add. SAF 8 τούτοις] τούτους S[1] F 12 post στέργουσιν add. εἴκοντες S: ἐμμένοντες F: om. A 13 τοῦτο SAYO: ταῦτ' F. ποιοῦσιν post εἰκότως add. F: om. SAYO 14 αὐτοὶ secl. Weil 18 αὐτοὶ ante φαίνονται add. A: καὶ αὐτοὶ post φαίνονται add. F 19 μέν γέ SAYO: μὲν γὰρ F 21 ὀφείλοντας SYO 22 τάλαντα om. SY[1] 22–23 ὃ καὶ . . . εἴη] καὶ δεινὸν ἂν εἴη γε SY[1] 24 τυχεῖν] μετέχειν SYO 25 τοὺς κειμένους ὑμῖν] παρ' ὑμῖν F, cf. xxx 8

μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον, ὑπερπληθῆ δ' ἐξημαρτηκότα, τοῦτον οὕτω προχείρως φαίνεσθαι καὶ παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξουσίαν παρ' ὑμῶν τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε, εἴ τις οὕτως ἀναιδὴς γέγονεν πώποτε·
[803] *οὐδένα γὰρ ἂν εὕροιτε, εἰ βουλήσεσθ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν.*
8 *χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος ἢ τὸ ψήφισμ' ἄκυρόν ἐστιν, ὁ δὲ θεὶς ἢ γράψας οὐδὲν ἀναισχυντεῖ βιαζόμενος, ἀλλ' ὅ τι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τούτῳ ἐμμένει, κἂν ᾖ πρῶτος τῷ δύνασθαι λέγειν ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἃ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέντες ἐψηφίσασθε, διὰ τοὺς νόμους ἄκυρ' εἶναι, τὴν δ' Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν οἴεσθαι δεῖν τῶν*
9 *νόμων αὐτῶν καταστῆσαι; πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι μηδ' ἀπάγειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἴεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνόχων ὄντων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίοις. Ἀριστογείτονι δέ, ὡς ἔοικε, μόνῳ τῶν ἁπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον οὔτε νόμος κυριώτερόν ἐστι τῆς αὑτοῦ βουλή-*
10 *σεως. καὶ ταῦτα πάνθ' οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδεπώποτ' οὔθ' ὑμῖν οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δημοκρατίας φυλακὴ τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλευομένους ἢ μαχομένους περιεῖναι, τῶν δὲ νόμων ἢ προαιρουμένους ἢ συναναγκαζομένους ἡττᾶσθαι. καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτου συνω-*

1 *μὲν* om. S Y   *ὑπερπληθῆ*] *παμπληθῆ* F S *γρ.*   6 *βουλήσεσθε* S Y O: *βούλεσθε* A: *βούλοισθε* F   9 *ακυρος* S   11 *τῷ* S Y: *τὸ* vulg.   13 *διὰ* S A Y O: *κατὰ* F   ante *διὰ*, non post *νόμους*, distinxit Weil   15 *καταστῆσαι* codd.: *καταστῆναι* G. H. Schaefer   16 *μὴ μεταλάβῃ*] *μετὰλάβηι* S, sed litterae *ετα* in rasura: fortasse fuit *μήτελάβηι* (Dindorf)   21 *κυριώτερος* A O   *αὑτοῦ* edd. Turr.: *αυτοῦ* S: *αὐτοῦ* codd.   24 *τὸ* ante *τῶν* add. F: om. S A Y O   27 *φανερῶς* post *τούτου* add. A F

μολόγηται. ὅτε γὰρ Ὑπερείδης ἔγραψε, τῶν περὶ Χαιρώ- 11
νειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἕλλησι γενομένων, καὶ τῆς πόλεως
ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλει-
μένης, εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους, ἵν' ὁμονοοῦντες ἅπαντες [804]
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως ἀγωνίζωνται, ἐάν τις κίνδυνος
τηλικοῦτος καταλαμβάνῃ τὴν πόλιν, τούτου τοῦ ψηφίσματος
γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετ' ἐν τῷ δικαστηρίῳ.
καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰς μὲν τὴν [ὑπὲρ] τῆς πατρίδος σωτη- 12
ρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν Ἀριστογείτονα τουτονὶ συγχωρῆσαι
τυχεῖν τῆς ἐπιτιμίας, εἰς δὲ τὴν αὑτοῦ παρανομίαν παρὰ
πάντων ὑμῶν ἀξιοῦν λαμβάνειν τὴν αὐτὴν δωρειάν; καίτοι
πολύ γε νομιμώτερον καὶ δικαιότερον τὸ ψήφισμ' ἐκεῖν' ἦν
οὗ σὺ νῦν ἀξιοῖς ψηφίσασθαί σοι τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ 13
ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασι τοῖς πολίταις ἦν, τὸ δ' ἄνισον καὶ
σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατασκευάζον·
καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾧ θ' ἕνα
κύριον τῆς ὅλης πολιτείας καταστῆναι, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ
τουτωνὶ δόγματα καὶ νόμιμα ἐκ παλαιοῦ παραδοθένθ' ὑπὸ
τῶν προγόνων σοὶ μόνῳ δεδόσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαί-
νοντι καὶ πράττοντι ὅ τι ἂν βουληθῇς. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγ' 14
αὐτὸν ἐρωτήσαιμι πότερ' ἔννομον καὶ δικαίαν ἐποιήσατο τοῦ
ψηφίσματος τὴν γραφὴν ἢ τοὐναντίον ἄδικον καὶ παρά-
νομον. εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφερον καὶ τῷ δήμῳ βλαβεράν,
δι' αὐτὸ τοῦτο δικαίως ἂν ἀποθάνοι· εἰ δὲ συμφέρουσαν
καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, διὰ τί νῦν τἀναντί' οἷς αὐτὸς
ἔγραψας ψηφίζεσθαι τούτους ἀξιοῖς; ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνα δίκαια
οὔτε ταῦτ' ἔννομ' οὐδὲ συμφέροντ' ἐστὶν ὑμῖν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς 15
ἔγωγ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ
περὶ ὑμῶν αὐτῶν· πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθ' [805]
ἰδιωτῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ἐφ' ὑμῶν μὲν
αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν περι-

8 ὑπὲρ secl. Reiske 12 τὸ ψήφισμα secl. Weil 24 δι' αὐτὸ] διὰ F ἀποθάνοι S A Y O: ἀποθάνοις F 28 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι S Y O: ὦ δικασταὶ A: ἄνδρες δικασταὶ F

ἐργαζομένων τι καὶ κοινῇ πάντας ἐνοχλούντων καὶ προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι ῥᾳθύμως οὕτως ἔχειν;

16 Οὐ γὰρ δή τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσῆκον μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ τὴν ἐπιείκειαν τὴν Ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρήσιμον αὐτὸν ὑμῖν εἶναι παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντ' αὐτόν. ὅτι μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἄδικος, ἱκανῶς ὑμῖν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυκοῦργος ἐπιδέδειχεν· ὅτι δ' οὐδὲ χρήσιμος,
17 ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων ἄν τις αὐτοῦ θεωρήσειεν. τίνα γὰρ παραγαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὧν ᾐτιᾶτο, τούτων καὶ ᾕρηκεν [καὶ εἷλεν]; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν; ἢ τί ψήφισμα γέγραφεν ᾧ πεισθέντες ὑμεῖς οὐ πάλιν μετανοῆσαι προείλεσθε; καὶ γὰρ ταῦτα· οὕτω σκαιός ἐστι καὶ βάρβαρος τὸν τρόπον ὥστε, ὅταν ὑμᾶς ἴδῃ πρός τινας ὀργισθέντας τι καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος παροξυνθέντας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ βουλήματα λαβὼν τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται.
18 δεῖ δὲ τὸν πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑμῶν οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ' ὀργῆς πάθεσιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρχουσι καιροῖς· τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἴθισται, τὰ δὲ διαμένειν καὶ πλείω χρόνον ὑπάρχειν· ὧν οὗτος οὐδὲν ἐνθυμούμενος ἐλέγχει τἀπόρρητα τῆς πολιτείας, ὥστε ταῦτ' ἀναγκάζεσθαι
[806] καὶ κύρια καὶ πάλιν ἄκυρα ποιεῖν.

19 Ἀλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας ἀεὶ προαιρεῖται λοιδορεῖσθαι καὶ διαβοᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγόμενα, διὰ ταῦτα περιποιῆσαι νῦν αὐτὸν ἁρμόττει. ἀλλὰ ταῦτά γε νὴ τὴν Ἀθηνᾶν

1 τι S Y[1] : τε vulg. 3 προσῆκον Taylor : προσήκειν S vulg. : προσήκει A 5 παροπτέον codd. : περιοπτέον Cobet 7 δεινῶς S : om. cett. 8 Λυκοῦργος secl. Weil οὐδὲ] οὐδὲν Cobet 9 αὐτοῦ Frohberger : αὐτὸν codd. 10 ᾐτιᾶτο F : αἰτιᾶται S A Y O 11 ᾕρηκεν [καὶ εἷλεν] Weil : κατηγόρηκε(ν) καὶ εἷλε(ν) S Y O : ᾕρηκε (εἴρηκε) κατηγορῶν A F 12 ᾧ . . . μετανοῆσαι] ὃ . . . μεταποιῆσαι Weil, forte recte 13 ταῦτα·] distinxit Dobree 14 πρός . . . τι Blass : πρός τινος ὀργισθέντας A : παροργισθέντας τι πρός τινας S vulg. 22 ἐλέγχει vulg. S γρ. : ἐλέγχεται S Y[1] 24 λοιδορεῖσθαι διαβοᾶσθαι μέμφεσθαι A

ὄνειδός ἐστιν, ἄνδρες δικασταί, τῇ πόλει γιγνόμεν' ἐπὶ τοῦ
βήματος, καὶ διὰ τὰς τούτων ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ
πολιτεύεσθαι παρὰ τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἐστιν. εἰ δ' οὖν
τινι τοῦθ' ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀπορήσετε τῶν
τοιαῦτα ποιησόντων, ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμ' ἐστίν.
οὐ γὰρ ἐπιτιμᾶν τοῖς συμβεβουλευμένοις χαλεπόν, ἀλλὰ
συμβουλεῦσαι καὶ πεῖσαί τι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι.
πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς τούτοις 20
χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς, ὅτ' ἠγωνίσατο τὴν προ-
τέραν ἔνδειξιν, ἦν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας
νόμους τι συγχωρεῖν (οὐ δεῖ γὰρ παρανομεῖν δόντας τισὶ τοὺς
ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράττειν), οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως
γ' εὐλογώτερον ἦν τὸ πιστεῦσαι καὶ καταχαρίσασθαι καὶ
προέσθαι τι τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ τότ' ἀφέντες ἐπὶ ταῖς 21
ὁμολογουμέναις ἐλπίσιν, μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν τοῦτον,
ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ, πάλιν
ἐκολάσατε, τίς ὑπολείπεται σκῆψις ὑμῖν ἁρμόττουσα, ἂν νῦν
παρακρουσθῆτε; ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πεῖραν εἰλήφατε, τί δεῖ
τοῖς λόγοις πιστεύειν; ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετ'
ἀκριβῆ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως ἀναγκαῖόν
ἐστι κρίνειν. θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἐχόντων ὥστε 22
τὰ μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν
ἐπιεικέσι, τούτοις παρακατατίθεσθαι, τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ [807]
κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἐξεληλεγμένοις οὖσι φαύλοις ἐπι-
τρέπειν. καὶ κύνα μὲν ἐπὶ ποίμνην ἀγεννῆ καὶ φαῦλον οὐδ'
ἂν εἷς ἐπιστήσειε φυλάττειν· ἐπὶ δὲ τοὺς τὰ κοινὰ πράτ-
τοντας τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους φασὶν ἔνιοι φύλακας δεῖν

1 τῇ πόλει γιγνόμενα A : γιγνόμενα τῇ πόλει F[1] : τὰ γιγνόμενα τῇ πόλει S Y O F corr. 4 τινὶ τοῦθ' S al. : τινὶ F : ταῦτά τισιν A 6 συμβουλευομένοις A 7 καὶ ante συμβουλεῦσαι (συμβεβουλευσαι S) add. S Y O : om. cett. 9 ἠγωνίσατο] ηγωνήσατο S : ἠγωνίζετο A F 10 τὸ παρὰ A F 11 τὸ παρανομεῖν A 15 ὁμολογουμέναις S A Y O : μελλούσαις F, cf. xviii 89 22 παρεληλυθότων vulg. : παρελθότων S : παρελθόντων A 23–24 παρακατατιθεμένων . . . ἐπιτρεπόντων A F, cf. x 40, xlv 83 24 ὁμολογουμένοις καὶ F 25 ποίμνιον F

ἐπιπέμπειν, οἳ προσποιούμενοι μηνύειν τοὺς ἁμαρτάνοντας
αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυλακῆς δεόμενοι.
23 Ὧν, ἐὰν ἔχητε νοῦν, ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φάσκοντας
τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἐάσετε, αὐτοὶ δὲ τοῦτ'
ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξετε, ὅπως μηδενὶ δῶτ' ἐξουσίαν
ἀκύρους τοὺς νόμους ποιεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν [πολλῶν]
ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ γράφειν δύνασθαι προσ-
ποιουμένων. ὡς πάνδεινόν ἐστιν τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ
τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς νόμους ἀποθνῄσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς
δὲ μηδὲ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας εἰς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι, καὶ τὸν
μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα [ἐψηφίσθαι] χαλκοῦν ἐν
ἀγορᾷ στῆσαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι,
24 δι' οὓς κἀκεῖνον ὑπερβαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι. πῶς
δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλογον, εἰ νομοθετοῦντες μὲν
ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ τινας εἰληφότες
ἀθῴους ἐάσετε; καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἕν' ὄντα πᾶσιν
ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι τοῖς φαύλοις, ὑμᾶς δὲ μηδ' ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν κοινῇ συλλεγέντας ἐπιδείξασθαι μισοῦντας τοὺς
πονηρούς, ἀλλ' ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς πονηρίας ἡττηθῆναι; καὶ
θάνατον μὲν ὡρικέναι τὴν ζημίαν, ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον
[808] παράσχηται, τοὺς δὲ τοὺς ὄντας εἰς τὴν τῶν οὐκ ὄντων νόμων
τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιορᾶν;
25 Οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς κειμένοις
νόμοις πείθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν, καὶ τὸ καταφρονεῖν

1 ἐπιπέμπειν] ἐφιστάνειν F ἐξαμαρτάνοντας A 4 τούτους] τούτω (τούτῳ) S Y O 4-5 ἐάσετε . . . παραφυλάξετε Cobet: ἐάσατε . . . παραφυλάξατε codd. 5 fort. δώσετε Richards 6 πολλῶν secl. G. H. Schaefer 10 ἐξαμαρτάνοντας S A Y O: ἁμαρτάνοντας F αὐτοὺς Taylor: αὑτοὺς vulg.: ἑαυτοὺς S προελέσθαι post τιμωρεῖσθαι add. vulg.: om. S Y O 11 ἐψηφίσθαι B F corr.: εψηφισασθε S: ψηφίσασθαι vulg.: om. Blass cum Apsin. ix 526, 527 12 οὕτως post νόμων add. vulg.: om. S solus 16 ἐάσετε S vulg. (cf. ἀφήσετε Apsin.): ἐάσατε A: ἐάσαιτε Cobet 18 συλλέγοντας S ἐνδείξασθαι Apsin. 20 τὴν om. F 21 τοὺς ὄντας Weil: ὄντας S F Y O: τοὺς ὄντας νόμους A τῶν ὥσπερ οὐκ S Y 23 συνθεωρήσετε S F Y O 24 μὴ καταφρονεῖν Y et ut videtur S[1] (duae litterae ante καταφρονεῖν in S erasae)

καὶ τὸ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κακόν, εἰ τά τ' ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρὶς καὶ τὰ διὰ τῆς παρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς ποιησάμενοι θεωρήσαιτε. εὑρήσετε γὰρ τὴν μὲν τὰ τῆς μανίας καὶ ἀκρασίας καὶ πλεονεξίας, τοὺς δὲ τὰ τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα διαπραττομένους. δῆλον δέ· τῶν γὰρ 26 πόλεων ταύτας ἄριστ' οἰκουμένας ἴδοιμεν ἂν ἐν αἷς ἄριστοι νομοθέται γεγόνασιν· τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀρρωστήματα τοῖς τῶν ἰατρῶν εὑρήμασι καταπαύεται, τὰς δ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξορίζουσι διάνοιαι. ὅλως δ' οὐδὲν οὔτε σεμνὸν οὔτε σπουδαῖον εὑρήσομεν ὃ μὴ νόμου κεκοινώνηκεν, ἐπεὶ καὶ τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα 27 καὶ τὰς καλουμένας ὥρας νόμος καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς ὁρωμένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαίνεται. παρακαλέσαντες οὖν ὑμᾶς αὐτούς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε μὲν τοῖς νόμοις, καταψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν προῃρημένων. καὶ ταῦτ' ἐὰν πράξητε, τὰ δέοντα ποιήσετε καὶ τὰ κράτιστα ψηφιεῖσθε.

1 τὸ ante μὴ om. vulg. : add. S A Y   τῶν νόμων] τοῦ νόμου Weil
2 ἀγαθὰ secl. Weil   3 θεωρήσαιτε Reiske : θεωρήσετε S F Y O : θεωρήσατε A   4 τῆς ante ἀκρασίας add. S A Y O : om. F   5 τῆς ante πλεονεξίας add. vulg. : om. S Y   5–6 τοὺς δὲ . . . διαπραττομένους A S corr. : τὸν δὲ . . . διαπραττόμενον S[1] F Y O (Weil)
5 φρονήσεώς τε καὶ S Y O   15 ὦ ante ἄνδρες add. vulg. : om. S A O